

ព្រះ
វិទ្យាចារ្យជ័យភូមិ
និង
សេចក្តីថ្លែងប្រាសាទខ្មែរ
សុភ័ក្ត្រចារ្យ
សំយុង្គនិកាយ មហាវិវត្ត
និសង្គម

៣៦

ព្រះរាជវាំង ភ្នំពេញ
ឆ. ស. ២២៧៦

សុភ័ក្ត្រចារ្យ
សំយុង្គនិកាយ មហាវិវត្ត
និសង្គម
៣៤
ឆ. ស. ២២៧៦

សុត្តន្តបិដកេ

សំយត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

ទសមោ ភាគោ

សតិប្បដ្ឋានសំយត្តំ

អម្ពបាលិវគ្គោ

(១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា វេសា-

លិយំ វិហារតិ អម្ពបាលិវទេ ។ តត្រិ ទោ កកវា កំត្តុ

អាមទ្កេសំ កំត្តុភេតិ ។ កទទ្កេតិ ភេ កំត្តុ កកវាតា

បទូស្សោសុំ ។ កកវា ឯតទភេត ។

សុត្តន្តបិដកំ

សំយត្តនិកាយ មហាវិវត្តោ

ទសមភាគ

សតិប្បដ្ឋានសំយត្ត

អម្ពបាលិវគ្គ

[១] ឱបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពបាលិវទេ^(១) ដ៏ត្រង់វេសាលី ។ ក្នុងទីនោះ

៦៧ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា មាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏កាព្រះដ៏មានព្រះភាគ

ថា ព្រះកុលោ ព្រះអន្ទ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះ ។

១ អម្ពបាលិវទេនេះ គឺព្រៃស្វាយដែលមានអម្ពបាលិវបានដាំទុកធ្វើស្លែទទួលរបស់នាង ។ ឆមា បានបាទស្តាប់ធម្មវេសនារបស់ព្រះសាស្តា មានចំនួនដ៏ថ្លា ទើបឲ្យកសាងព្រះវិហារក្នុង ទីនោះនោះ ហើយវេរិយាច់ពោះព្រះអន្ទ ។ អន្ទតថា ។

[២] ឯកាយទ្វាយ^(១) កិក្ខុវេ មន្តោ សត្តានំ
 វិសុទ្ធិយោ លោកេបវិនេនំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោ-
 បទស្សនំ អនុត្តមាយ ញាយស្ស អធិកមាយ ចិញ្ចា-
 នស្ស សច្ចិកវិយាយ យធំធំ ធន្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។
 កតមេ ធន្តារោ ។

[៣] ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី
 វិហាតំ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ^(២) លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្សី ។ វេទេសុ វេទេនាទុបស្សី វិហាតំ
 អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈានោមទស្សី ។ ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សី វិហាតំ អាតាបិ
 សម្មជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 ទស្សី ។ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហាតំ អាតាបិ សម្ម-
 ជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សី ។

១ ឯកាយទោ អយ្ហិចិ ទិស្សតិ ។ ២ វិនេយ វិនិ អត្តាភំ វតិ ។

[២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ថ្វីវិសតិប្បដ្ឋាន ៤ ជាផ្លូវមូលវិកម្មយ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង់នូវ
 សេចក្តីលោភទីនិសេចក្តីទ្រុឌទ្រាយ ដើម្បីរលត់បង់នូវទុក្ខទីនិទោមទស្ស
 ដើម្បីបានសម្រេចនូវការត្រាស់ដឹង (អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ)
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាន់ច្បាស់នូវព្រះចិត្ត ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណា
 ឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិទោមទស្សក្នុង
 លោកចេញ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមាន
 ស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិទោមទស្សក្នុងលោកចេញ ។ ជាអ្នក
 ពិចារណាឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស
 ជាអ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិទោមទស្ស
 ក្នុងលោកចេញ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញនូវធម្មិក្នុងធម្មិទាំងឡាយជា
 ប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន ជាអ្នកមាន
 ស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិទោមទស្សក្នុងលោកចេញ ។

៧

អង្គបាលីវង្ស

អង្គបាលីវង្ស

[៤] ឯកាយង្វាយ ភិក្ខុវេ មគ្គោ សន្តានំ វិសុទ្ធិ-
 យា សោតមរិទេវាទំ សមតិក្កមាយេ ទុក្ខនោមទស្សាទំ
 អនុត្តមាយ ញាយស្ស អនិគយាយ ជិញ្ជាទស្ស សង្ខ-
 តិវិយាយ យទំទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាតិ ។ ឥទមរោច
 កកា ។ អន្តមទា តេ ភិក្ខុ ភកវតា កាសិវតំ អ-
 ភិទទ្ធី ។

[៥] ឯកំ សមយំ កកា វសាលយំ វិហារតិ
 អង្គបាលីវង្ស ។ នត្រិ ទោ កកា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
 ភិក្ខុវេតិ ។ ឥទន្តេតំ តេ ភិក្ខុ ភកវតា បទ្ធស្សោ-
 សុំ ។ កកា ឯតទរោច សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហា-
 បយ្យ សម្បជានោ អយំ រោ អង្គាតំ អទុសាសនីតិ ។

[៤] ខ្នាលភិក្ខុចំណង់ ផ្លូវភិក្ខុយុទ្ធជាចំណង់ ៤ នេះ ជាផ្លូវ
 មូលតែមួយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិទសក្ខតំណង់ ដើម្បី
 ពន្ធដល់ខ្លួនសេចក្តីសោកទំនៀមទម្រង់ ដើម្បីរំលត់បង់ខ្លួនខ្លួននិរោ-
 មទស្ស ដើម្បីបានសម្រេចខ្លួនការត្រាស់ដឹង (អរិយមគ្គប្រកបដោយ
 អង្គ ៨) ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ខ្លួនព្រះឱព្យាទ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាព
 ទ្រង់ត្រាស់ខ្លួនក្នុងការសំនេះ ។ ភិក្ខុចំណង់នោះក៏ត្រេកអររីករាយ ចំពោះ
 កាសិវេសំព្រះដ៏មានព្រះភាព ។

[៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាពទ្រង់គង់នៅក្នុងអង្គបាលីវង្ស
 ជិតក្រុងវេសាលី ។ ក្នុងទំនោរឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាពទ្រង់ត្រាស់
 ហៅភិក្ខុចំណង់ថា ខ្នាលភិក្ខុចំណង់ ។ ភិក្ខុចំណង់នោះក៏ទទួល
 ស្តាប់ព្រះពុទ្ធដ៏ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាពថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាពទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ខ្នាលភិក្ខុចំណង់ ភិក្ខុគ្រូជាអ្នក
 បានស្មារតី ជាអ្នកដឹងខ្លួន នេះជាអនុសាសន៍ គឺពាក្យប្រៀនប្រដៅ
 របស់គោតម ចំពោះអ្នកចំណង់ ។

(៦) កថត្ត កិក្ខុវេ កិក្ខុ សុតោ ហោតិ ។
 ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សិ វិហាតិ
 អាតាបិ សម្មជាតោ សតំវា វិទេយ្យ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈាដោមទស្សិ ។ វេសោសុ ។ បេ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សិ វិហាតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតំវា
 វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមទស្សិ ។ វិវំ ទោ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ សុតោ ហោតិ ។

(៧) កថត្ត កិក្ខុវេ កិក្ខុ សម្មជាតោ ហោតិ ។
 ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ អភិក្ខុន្តេ មជ្ជិក្ខុន្តេ សម្មជាត-
 ការិ ហោតិ អាណោតំភេ វិណោតំភេ សម្មជាត-
 ការិ ហោតិ សម្មញ្ញំភេ មសារិភេ សម្មជាតការិ
 ហោតិ សម្មាដិវត្តចិវាជារណោ សម្មជាតការិ ហោតិ
 អសិភេ ចិត្តេ ទាយិភេ សាយិភេ សម្មជាតការិ ហោតិ

(៦) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកដឹកនាំចរណាយើញនូវ
 កាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹកនាំ
 ជាអ្នកមានស្មារតី កំចាត់បង្វែរអភិជ្ឈានិវិទេមទស្សក្នុងលោកចេញ ។
 ក្នុងវិទេមទស្ស ។ បេ ។ ក្នុងចិត្ត ។ ជាអ្នកដឹកនាំចរណាយើញនូវធម៌
 ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹក
 នាំ ជាអ្នកមានស្មារតី កំចាត់បង្វែរអភិជ្ឈានិវិទេមទស្សក្នុងលោក-
 ចេញ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី យ៉ាងនេះឯង ។

(៧) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុជាអ្នកដឹកនាំ តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីដឹកនាំ
 ក្នុងការដើរទៅទានមុខ នឹងបយោក្រាយ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹកនាំ ក្នុងកាល
 ត្រឡប់មើលទៅទានមុខ នឹងត្រឡប់មើលទៅទិសៈផ្សេងៗ ធ្វើនូវ
 សេចក្តីដឹកនាំ ក្នុងកាលចង់ដឹងនឹងលាវដឹង ធ្វើនូវសេចក្តីដឹកនាំ
 ក្នុងកាលទ្រទ្រង់នូវសំពត់សិទ្ធិដ៏ ប្រាសនឹងចិវេ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹកនាំ
 ក្នុងកាលបរិភោគភោជន ផឹកទឹក ទំពាស៊ី (ទាទើយវត្ថុ) ដក្កាបស

ឧត្តរាប្បស្សន្តរកម្មេ សម្បជានកាវី ហោតិ គតេ បិភេ
ចំសំន្នេ សុភ្នេ ជាតវិភេ កាសំភេ តុណ្ណិកាវេ សម្ប-
ជានកាវី ហោតិ ។ ឯវំ ខេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្បជានោ
ហោតិ ។ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហារេយ្យ សម្បជានោ
អយំ វេ អម្ពាតំ អនុសាសនំ ។

(៨) ឯកំ សម្បយំ ភតវា សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេ-
តវិទេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាវមេ ។ អថខោ អញ្ញា-
តវេ ភិក្ខុ យេន ភតវា តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិក្ខា
ភតវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ចំសំនិ ។ ឯកមន្តំ ចំ-
សំន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភតវន្តំ ឯតនវោច ។

(៩) សាទុ មេ កន្តេ ភតវា សន្តិក្កេន ធម្មំ
នេសេតុ យមហំ ភតវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វុប-
កាដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិតត្តោ វិហារេយ្យន្តំ ។
ឯវមេវ បចំទេតាទេ ខោយបុរិសា មត្តោវ អន្លេសន្តិ

ធ្វើទូរសេចក្តីជំនំខ្លួន ក្នុងការបេត្តបដំនូវឧត្តារៈទិវបស្សវៈ ធ្វើទូរសេចក្តី
ជំនំខ្លួន ក្នុងកាលដើរ ឈរ អង្គុយ សក់ ភ្ញាក់ឡើង ចំណាយទំនំទៅ
ស្រៀម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកជំនំខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវជាអ្នកទានស្មារតី មានសេចក្តីជំនំខ្លួន នេះជាអ-
នុសាសនំ ឆតិក្ស្រៀនប្រដៅរបស់គាត់ ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។

(៨) សម័យមួយ ព្រះដំរីមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន
របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀបគ្រុនសាវត្តិ ។ គ្រាទោះឯង ភិក្ខុមួយ
ប្លូ ចូលទៅគាល់ព្រះដំរីមានព្រះភាគ សុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយ
បង្គំព្រះដំរីមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងវិទីសមគួរ ។ សុះភិក្ខុទោះអង្គុយ
ក្នុងវិទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំចូលព្រះដំរីមានព្រះភាគដូច្នោះ ។

(៩) បពិត្រព្រះអង្គដំរី ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ខ្លួនមិច្ឆាណា
របស់ព្រះដំរីមានព្រះភាគហើយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ទៀសចេញទៅ
មិនប្រិមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅគិលេស មានបិក្ខុបញ្ចូលទៅកាន់
ព្រះនិក្ខាន សូមព្រះដំរីមានព្រះភាគសំដែនខ្លួនមិទានឲ្យបានដល់ខ្ញុំព្រះ
អង្គឆោយសន្តិប ។ ព្រះដំរីមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា យ៉ាងនេះឯង
មានពួកវាយបុរសចំពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ គ្រាន់តែអាណន៍គាត់គេ

ទម្ម ច ភាសិតេ មមេវ អនុបាទិត្តំ មញ្ញត្តិ ។
 នេសេតុ មេ កន្តេ ភគវ ភស្តិភ្នេន ទម្មំ នេសេតុ
 សុតោ ភស្តិភ្នេន ទម្មំ អម្បេវ ចាមាហំ ភគវតោ
 ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជាធម្យ អម្បេវ ចាមាហំ ភគ-
 វតោ ភាសិតស្ស ធាយានោ អស្សត្ថិ ។

[១០] តស្មាតំហ ភ្នំ ភិក្ខុ អាមិមេវ វិសោធនេហំ
 កុសាលេសុ ទម្មេសុ ។ តោ ចាមិ កុសលាទំ ទម្មា-
 នំ ។ សីលំ ច សុវិសុទ្ធិំ ទិដ្ឋិ ច ទុដ្ឋកា ។ យតោ
 ទោ តេ ភិក្ខុ សីលំ ច សុវិសុទ្ធិំ ភវិស្សតិ ទិដ្ឋិ
 ច ទុដ្ឋកា ។ តតោ ភ្នំ ភិក្ខុ សីលំ ទិស្សាយ សីលេ
 បតិដ្ឋាយ ទត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ តិវិទេន ការយ្យាសំ ។
 កកមេ ទត្តារោ ។

មួយទៀត គ្រាន់តែសំគាល់គឺថាគេជាបុគ្គលគួរច្រត្រង់តាមក្នុងធម៌
 ដែលគេជាគតសំផងហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះជើងមាន
 ព្រះភាគទ្រង់សំផងឲ្យធម៌ដោយសន្តិប សូមព្រះសុគតទ្រង់សំផងឲ្យ
 ធម៌ដោយសន្តិបដល់ព្រះអង្គ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គតប្បវិធិ
 ច្បាស់ឲ្យអង្គនៃភាសិតរបស់ព្រះជើងមានព្រះភាគបាន ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យខ្ញុំ
 ព្រះអង្គតប្បវិធិអ្នកទទួលឲ្យមតិវិនៃភាសិតរបស់ព្រះជើងមានព្រះភាគបាន ។

[១០] ម្ចាស់ភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចូរជំរះក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ជាភាគដើមបង្កើតសំសិទ្ធិ ។ ចុះគឺជាភាគដើមនៃកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។
 គឺសីលដ៏បរិសុទ្ធ ១ ទិដ្ឋិត្រង់ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលណាសីលរបស់អ្នក
 បរិសុទ្ធផង ទិដ្ឋិត្រង់ផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលនោះ អ្នកកាស្រីយសីល
 តាំងនៅក្នុងសីល ហើយតប្បវិធិសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ដោយចរណេយ ។
 សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ តើដូចម្តេច ។

អន្តរាល័យ

(១១) ឥន ភ្នំ ភ័ក្ត្រ អដ្ឋត្តំ វា កាយេ កាយា-
 ទុបស្ស័ វិហារហំ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិ-
 ឈេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្ស័ ។ តហិទ្ធា វា
 កាយេ កាយាទុបស្ស័ វិហារហំ អាតាបិ សម្មជាតោ
 សតិមា វិឈេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្ស័ ។ អដ្ឋត្ត-
 តហិទ្ធា វា កាយេ កាយាទុបស្ស័ វិហារហំ អាតាបិ
 សម្មជាតោ សតិមា វិឈេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 ទស្ស័ ។ អដ្ឋត្តំ វា វេទនាសុ ។ តហិទ្ធា វា វេទ-
 នាសុ ។ អដ្ឋត្តតហិទ្ធា វា វេទនាសុ វេទនាទុបស្ស័
 វិហារហំ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិឈេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្ស័ ។ អដ្ឋត្តំ វា ចិត្ត ។

អន្តរាល័យ

(១២) ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូលចំណោទឲ្យឃើញ
 ខ្លួនកាយក្នុងកាយជាភាវៈក្នុងជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមជុតកំដៅ
 កំលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្ស
 ក្នុងលោកចេញក្តី ។ អ្នកចូលចំណោទឲ្យឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយជា
 ភាវៈក្រៅជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមជុតកំដៅកំលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សក្នុងលោកចេញក្តី ។
 អ្នកចូលចំណោទឲ្យឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយជាភាវៈក្រៅ
 ជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមជុតកំដៅកំលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សក្នុងលោកចេញក្តី ។ ក្នុងវេទនា
 ចាំនិទ្យាយជាភាវៈក្នុងក្តី ។ ក្នុងវេទនាចាំនិទ្យាយជាភាវៈក្រៅក្តី ។ អ្នក
 ចូលចំណោទឲ្យឃើញខ្លួនវេទនាក្នុងវេទនាចាំនិទ្យាយចាំនិទ្យាយក្នុង ចាំនិ
 ភាវៈក្រៅជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមជុតកំដៅកំលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សក្នុងលោកចេញក្តី ។

សុត្តន្តបិដក សំយោគបិដក មហាវរាជ

តហិទ្ធា វា ចិត្តេ ។ អដ្ឋត្តតហិទ្ធា វា ចិត្តេ ចិត្តាទុ-
 បស្សី វិហារហំ អាតាបិ សម្មជាតោ សត្តំមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ អដ្ឋត្តំ វា ទម្មេសុ ។
 តហិទ្ធា វា ទម្មេសុ ។ អដ្ឋត្តតហិទ្ធា វា ទម្មេសុ
 ទម្មាទុបស្សី វិហារហំ អាតាបិ សម្មជាតោ សត្តំមា
 វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។

[១២] យតោ ចោ ភ្នំ កំត្តុ សីលំ ធម្មិកាយ
 សីលេ បតិដ្ឋាយេ នមេ ចត្តានេ សតិប្បដ្ឋានេ ឯវំ
 តំវិទេន ភាវេស្សសំ ។ តតោ កុយ្យំ កំត្តុ យា ត្តិ
 វា និវេសោ វា អាតមិស្សតិ វុឡិយេវ ចាដិកម្ពំ
 ក្កុសលេសុ ទម្មេសុ នោ បរិហារមិទិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយោគបិដក មហាវរាជ

ក្នុងចិត្តជាទាំងក្នុងក្តី ។ ក្នុងចិត្តជាទាំងក្រៅក្តី ។ អ្នកចូរចិញ្ចឹមនាមាទ្យ
 ឃើញទូរចិត្តក្នុងចិត្តទាំងទាំងក្នុង ។ ទាំងទាំងក្រៅជាប្រក្រតី ជាអ្នកមាន
 ព្យាយាមចុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិទ្ធី
 អភិជ្ឈានិទ្ធិនៃមនស្សក្នុងលោកចេញក្តី ក្នុងធម៌ទាំងទ្រុឌជាទាំង
 ក្នុងក្តី ។ ក្នុងធម៌ទាំងទ្រុឌជាទាំងក្រៅក្តី ។ អ្នកចូរចិញ្ចឹមនាមាទ្យឃើញ
 ទូរធម៌ក្នុងធម៌ទាំងទ្រុឌទាំងទាំងក្នុង ទាំងទាំងក្រៅជាប្រក្រតី ជាអ្នក
 មានព្យាយាមចុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិទ្ធី
 អភិជ្ឈានិទ្ធិនៃមនស្សក្នុងលោកចេញក្តី ។

[១២] ម្នាលភិក្ខុ កាលណាអ្នកបានអាស្រ័យសីល ទាំងនៅក្នុង
 សីល និងចិញ្ចឹមនាមាទ្យដូចទាំង ៤ នេះដោយ ព្យាបាលកាយទាំងនេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុ កាលនោះ សេចក្តីបំរើមន្ត្រីកុសលធម៌ទាំងទ្រុឌ និងមាន
 ប្រាកដដល់អ្នកទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ឯសេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ ។

[១៣] អថេតា សោ ភិក្ខុ ភក្កោតោ ភាសនំ
 អភិទទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយោសថា ភក្កន្តំ អភិក-
 ទេត្វា បទត្តិណំ កក្កា បក្កាមិ ។ អថេតា សោ ភិក្ខុ
 ឯកោ វុបកក្កោ អប្បមត្តោ អតាបិ បហំតត្តោ វិហ-
 រត្តោ ន ចិរស្សវ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សឌ្ឍទេវ
 អតាស្សា អនតវយំ បព្វជន្តំ ភទទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយបរិ-
 យោសាទំ ឯដ្ឋេវ ទុដ្ឋេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប-
 សម្បជ្ជំ វិហារតិ^(១) ទំណា ជាតំ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ កាណិយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតំ អត្តញ្ញាសិ^(២) ។
 អញ្ញតរោ ច បទ សោ ភិក្ខុ អរហនំ អហោសិតំ ។

១. វិហារិ ។ ២. អត្តញ្ញាសិ ។

[១៣] ត្រាវោវេនិ ភិក្ខុវោវេនិវាយ អនុមោទនា ចំពោះ
 ភាសនេវេសំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក៏ព្រាកចាកភាសនៈ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណទៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុ
 ទោះទៀសចេញទៅតម្រាងក៏ដឹង មិនមានសេចក្តីប្រហារ មានព្យាយាម
 ផ្គត់ផ្គង់កិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្តចេញ
 ចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ឯណា
 មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានត្រាស់ដឹង ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ខ្លាចអនុត្តរធម៌នោះ
 ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយដោយខ្លួនឯងក្នុងចក្ខុប្បន្ន ហើយសម្រេច
 សម្រាន្តទៅ ទើបដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញ
 បាននៅទេហើយ សោឡសតិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើហើយ មន្តការិទា-
 កិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសតិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តា
 ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុវោវេនិក៏បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៤] ឯកំ សមយំ ភក្កា កោសលេសុ វិហាតំ
 កោសលាយំ ព្រាហ្មណគ្គាមេ ។ តត្រិ ទោ ភក្កា កំក្ខ
 អាមន្តេសិ ។ បេ ។ ឯតទរោច យេ តេ កំក្ខវេ កំក្ខ
 ឧក ឧចិរិយ្យត្រដិកា អនុនាគតា ភំមំ ធម្មវិធរយំ តេ កេ
 កំក្ខវេ កំក្ខ ចតុទ្ធិំ សតិប្បដ្ឋានាចំ ការាយ សមា
 ធរេតត្វា ចិវេសេនត្វា បត់ដ្ឋាមេតត្វា ។ កតមេសំ
 ចតុទ្ធិំ ។

[១៥] ឯថ គុដ្ឋេ អនុសោ កាយេ កាយាទុ-
 បស្ស្រោ វិហាថ អាតាមិទោ សម្មជាតា ឯកោធិក្ខតា
 វិប្បសន្តចិក្ខា សមាហិតា ឯកត្តចិក្ខា កាយស្ស
 យថាភ្លតំ ញាណាយ ។ វេទនាសុ វេទនាទុបស្ស្រោ
 វិហាថ អាតាមិទោ សម្មជាតា ឯកោធិក្ខតា វិប្ប-
 សន្តចិក្ខា សមាហិតា ឯកត្តចិក្ខា វេទនាចំ យថា-
 ភ្លតំ ញាណាយ ។ ចំន្តេ ចិក្ខាទុបស្ស្រោ វិហាថ

[១៦] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រាហ្មណ-
 គ្រាមឈ្មោះកោសល ក្នុងវេទព្យក្កអ្នកកោសល ។ ក្នុងចំនោលនៃ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅកំក្ខចាំនិទ្យាយ ។ បេ ។ ទ្រង់ត្រាស់ទូរ
 ភាសិកនេះថា ម្ចាស់កំក្ខចាំនិទ្យាយ ពួកកំក្ខណាថាភិក្ខុដ៏ ទើបនឹងចូល
 ទើបនៃនឹងមកកាន់ធម្មវិធរនេះ ម្ចាស់កំក្ខចាំនិទ្យាយ កំក្ខចាំនិទ្យាយ អ្នក
 ចាំនិទ្យាយធម្មវិទ្យសមាទាន ឱ្យសេពធម៌ ឱ្យកាន់នៅក្នុងការចំរើន
 សតិប្បដ្ឋានចាំនិ ៦ ។ សតិប្បដ្ឋានចាំនិ ៤ តើដូចម្តេច ។

[១៧] ម្ចាស់កំក្ខណាចាំនិទ្យាយ អ្នកចាំនិទ្យាយចូរមកតាយ ចូរ
 ពិចារណាឱ្យឃើញទូរកាយក្នុងកាយថាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមដុត
 កំរៅគិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្នាក់ម្នាក់តែមួយ មានចិត្ត
 ជ្រះថ្លា មានចិត្តកាន់ខ្ជាប់ មានចិត្តស្ងប់ស្ងួត ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹង
 ទូរកាយ តាមសភាវៈពិត ។ អ្នកចាំនិទ្យាយចូរពិចារណាឱ្យឃើញទូរ
 វេទនាដ៏វេទនាចាំនិទ្យាយ ជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកំរៅគិលេស ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្នាក់ម្នាក់តែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តកាន់
 ខ្ជាប់ មានចិត្តស្ងប់ស្ងួត ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងវេទនា តាមស-
 ភាវៈពិត ។ អ្នកចាំនិទ្យាយចូរពិចារណាឱ្យឃើញទូរចិត្តដ៏ចិត្តជាប្រក្រតី

អាតមិចោ សម្មជាតា ឯកោនិក្ខតា វិប្បសន្តចំគ្នា ស-
 មាហំតា ឯកក្កចំគ្នា ចំគ្គស្ស យជាត្វតំ ញាណាយ ។
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្ស័យោ វិហារេ អាតមិចោ សម្មជាតា
 ឯកោនិក្ខតា វិប្បសន្តចំគ្នា សមាហំតា ឯកក្កចំគ្នា
 ធម្មាចំ យជាត្វតំ ញាណាយ ។

(១៦) យេមំ តេ ភំត្តុវេ ភំត្តុ សេត្តា អប្ប-
 ត្តមានសា អទុត្តំ យោកេត្តមំ បត្តយមាតា វិហារន្តំ
 តេមំ កាយេ កាយាទុបស្ស័យោ វិហារន្តំ អាតមិចោ
 សម្មជាតា ឯកោនិក្ខតា វិប្បសន្តចំគ្នា សមាហំតា
 ឯកក្កចំគ្នា កាយស្ស បរិញ្ញាយ ។ វេទនាសុ វេ-
 ទនាទុបស្ស័យោ វិហារន្តំ អាតមិចោ សម្មជាតា ឯ-
 កោនិក្ខតា វិប្បសន្តចំគ្នា សមាហំតា ឯកក្កចំគ្នា

ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមាន
 ការប្រុងប្រយ័ត្ន មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តភាន់ភ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងខ្លួនចិត្ត ភាសសភាវៈពិត ។ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរពិចារណាឱ្យឃើញខ្លួនមិនមែនជាទ្រព្យយថាប្រក្រតី ជាអ្នកមាន
 ព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការប្រុងប្រយ័ត្ន
 មួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តភាន់ភ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីដឹងខ្លួនមិនមែនជាទ្រព្យយថាប្រក្រតី ។

[១៦] ខ្មោចក្តីទាំងឡាយ ពួកសេក្តិក្តិក្តិក្តិ ជាអ្នកមិនទាន់
 ដល់នូវអរហន្តមន្ត ជាគ្រឿងដាច់បំផុតនូវមានទៅឡើយ ហើយប្រាថ្នាខ្លួន
 ចំអិច្ចារ្យមហាកាយេន្ត្រប្រសើរ សេក្តិក្តីទាំងអស់នោះ ជាអ្នក
 ពិចារណាឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុត
 កំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការប្រុងប្រយ័ត្នមួយ មានចិត្ត
 ជ្រះថ្លា មានចិត្តភាន់ភ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ដឹង
 ខ្លួនកាយ ។ ជាអ្នកពិចារណាឃើញខ្លួនទេសានុវិទេសាទាំងឡាយជាប្រ-
 ក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមាន
 ការប្រុងប្រយ័ត្នមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តភាន់ភ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក

វេទនាចំ បរិញ្ញាយ ។ ចិត្ត ចិត្តាទុបស្ស័យោ វិហារន្តំ
 អាតាមិទោ សម្មជាតា ឯកោនិក្ខតា វិប្បសន្ធិចិត្តា
 សមាហិតា ឯកត្តចិត្តា ចិត្តស្ស បរិញ្ញាយ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្ស័យោ វិហារន្តំ អាតាមិទោ សម្មជាតា ឯ-
 កោនិក្ខតា វិប្បសន្ធិចិត្តា សមាហិតា ឯកត្តចិត្តា
 ធម្មាចំ បរិញ្ញាយ ។

[១៧] យេមំ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាហារន្តោ ចិ-
 ណាសវិ វុសិតវិន្តោ កកកាណិយោ ឱហិតភារា អ-
 ទុប្បត្តសនត្តា បរិក្ខិណាភវសញ្ញាជនា សម្មទញ្ញា វិមុត្តា
 តេមំ កាយេ កាយាទុបស្ស័យោ វិហារន្តំ អាតាមិទោ
 សម្មជាតា ឯកោនិក្ខតា វិប្បសន្ធិចិត្តា សមាហិតា

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ជំនឿវិទនាចំនិទ្យាយ ។ ជាអ្នកពិចារណា
 ឃើញទូចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកជំនឿ មានចិត្តមានការម្នាក់មូលតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្ត
 តាំងច្បាប់ មានចិត្តស្ងប់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ជំនឿចិត្ត ។ ជា
 អ្នកពិចារណាឃើញទូចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាម
 ផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកជំនឿ មានចិត្តមានការម្នាក់មូលតែមួយ
 មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងច្បាប់ មានចិត្តស្ងប់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 កំណត់ជំនឿតែមួយចំនិទ្យាយ ។

[១៧] ម្នាលភិក្ខុចំនិទ្យាយ ពួកក្នុងណាជាអហោន្តទិណស្រព
 ដែលមានព្រហ្មចារ្យនៅច្រើនហើយ មានសោត្យសកិច្ចទាមធ្វើហើយ មាន
 ការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនដល់ហើយដោយលំដាប់
 បានសញ្ញាជនៈក្នុងភពអស់ហើយ មានបិក្ខុច្រឡោះហើយ ព្រោះ
 ត្រាស់ជំនិះដោយប្រពៃ ភិក្ខុចំនិទ្យាយ តែនិពិចារណាឃើញទូកាយ
 ក្នុងកាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកជំន
 ឿ មានចិត្តមានការម្នាក់មូលតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តតាំងច្បាប់

ឯកក្កច័ត្តា កាយេន វិស័យុត្តា ។ វេទនាសុ វេទនាទុ-
 បស្ស័យោ វិហារន្តំ អាតមំចោ សម្មជាតា, ឯកោទិក្ខ-
 តា វិប្បសន្តច័ត្តា សមាហិតា ឯកក្កច័ត្តា វេទនាហិ
 វិស័យុត្តា ។ ចិន្តេ ច័ត្តាទុបស្ស័យោ វិហារន្តំ អាតមំចោ
 សម្មជាតា ឯកោទិក្ខតា វិប្បសន្តច័ត្តា សមាហិតា ឯ-
 កក្កច័ត្តា ចិន្តេន វិស័យុត្តា ។ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្ស័យោ
 វិហារន្តំ អាតមំចោ សម្មជាតា ឯកោទិក្ខតា វិប្ប-
 សន្តច័ត្តា សមាហិតា ឯកក្កច័ត្តា ធម្មេហិ វិស័យុត្តា ។

[១៥] យេមិ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទវ អចិរយ្យទិដិកា
 អនុបាតតា ភមំ ធម្មវិទយំ តេ វេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ភមេ-
 សំ ធម្មន្តំ សតំប្បដ្ឋាបាចំ កាវបាយ សមាទមេតព្វា
 ចំវេសេតព្វា បតិដ្ឋាមេតព្វាភិ ។

មានចិត្តខ្ពស់ឯក មិនដំពាក់ដោយកាយ ។ ជាអ្នកតំបាលការឃើញ
 នូវវេទនាទុក្ខវេទនាទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅ
 កិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន បានចិត្តមានការម្ស្រាងមូលតែមួយ មានចិត្ត
 ជ្រះថ្លា មានចិត្តកាំងខ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក មិនដំពាក់ដោយវេទនាទាំង-
 ឡាយ ។ ជាអ្នកតំបាលការឃើញនូវចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី ជាអ្នកមាន
 ព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានចិត្តមានការម្ស្រាងមូល
 តែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តកាំងខ្ជាប់ មានចិត្តខ្ពស់ឯក មិន
 ដំពាក់ដោយចិត្ត ។ ជាអ្នកតំបាលការឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជា
 ប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន បានចិត្ត
 មានការម្ស្រាងមូលតែមួយ មានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តកាំងខ្ជាប់ មានចិត្ត
 ខ្ពស់ឯក មិនដំពាក់ដោយធម៌ទាំងឡាយ ។

[១៦] ហាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុឯណាជាភិក្ខុថ្មី ទើបវេត
 នឹងប្បស ទើបនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ ហាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំង
 អម្បាលនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីឲ្យសមាទាន ឲ្យសេពភប់ ឲ្យកាំងនៅ
 ក្នុងការចំរើនសិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវត្តោ

[១៧] សាវ្រ្មីនិទានំ ។ តត្រិ ចោ ភគវា ។ មេ ។
 ឯតនិរោធំ អកុសលភស្តីតំ ភិក្ខុវេ វនមាតោ មញ្ញ
 ជីវណោ សម្មា វនមាតោ វនេយ្យ ។ កេវលោ ហាយំ
 ភិក្ខុវេ អកុសលភស្តី យទិទំ មញ្ញ ជីវណា ។ កត
 មេ មញ្ញ ។ កាមច្ចុទ្ធិវណំ ព្យាបាទជីវណំ មិទ
 មិទ្ធិវណំ ទុទ្ធចកុក្កុទ្ធិវណំ វិចិត្តាជីវណំ ។ អ
 កុសលភស្តីតំ ភិក្ខុវេ វនមាតោ វនេ មញ្ញ ជីវណោ
 សម្មា វនមាតោ វនេយ្យ ។ កេវលោ ហាយំ ភិក្ខុវេ
 អកុសលភស្តី យទិទំ មញ្ញ ជីវណា ។

[២០] កុសលភស្តីតំ ភិក្ខុវេ វនមាតោ ចត្តា
 រោ សតិប្បដ្ឋានេ សម្មា វនមាតោ វនេយ្យ ។ កេវ
 លោ ហាយំ ភិក្ខុវេ កុសលភស្តី យទិទំ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ វន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហរតិ អាតាមិ សម្មាជា
 តោ សតិមា វនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

[១៧] សាវ្រ្មីនិទាន ។ កុរិទ្ធិនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាព
 ។ មេ ។ បានត្រាស់ទូកាសិការនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 បុគ្គលពោលថា គំនរវៃអកុសលដូច្នោះ បើពោលដោយត្រឹមត្រូវ ត្រូវ
 ពោលចំពោះនិវរណៈទាំង ៥ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គំនរវៃអកុសល
 ទាំងអស់នេះ គឺនិវរណៈទាំង ៥ នេះឯង ។ និវរណៈទាំង ៥ តើអ្វីខ្លះ ។
 គឺកាមច្ចុទ្ធិវរណៈ ១ ព្យាបាទនិវរណៈ ១ មិទមិទ្ធិវរណៈ ១ ទុទ្ធច
 កុក្កុទ្ធិវរណៈ ១ វិចិត្តនិវរណៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើបុគ្គលពោលថា គំនរវៃអកុសលដូច្នោះ កាលបើពោលដោយត្រឹម
 ត្រូវ ត្រូវពោលចំពោះនិវរណៈទាំង ៥ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គំនរវៃអកុសលទាំងអស់ គឺនិវរណៈទាំង ៥ នេះឯង ។

[២០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលពោលថា គំនរ
 វៃអកុសលដូច្នោះ កាលបើពោលដោយត្រឹមត្រូវ ត្រូវពោលចំពោះស
 តិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គំនរវៃអកុសលទាំងអស់នេះ គឺ
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ តើអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកតិចារណាយេញនូវកាយ
 ក្នុងកាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំផៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់នូវអភិជ្ឈានីវរណៈចោលស្មារតីលោកាចច្ប ។

អន្តរាសិវត្ត

វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហាតំ អាតាបិ
 សម្បជានោ សតិហ វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោ-
 មនស្សំ ។ កុសលវសិកំ កំក្កុវេ វេទនា ឥមេ
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ សម្មា វេទនា វិទេយ្យ ។
 កេវលោ ហាយំ កំក្កុវេ កុសលវសិ យទិធំ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

(២០) ក្នុងមុន្នំ កំក្កុវេ សកុណក្សិ លាបំ ស-
 កុណំ សហសា អជ្ឈប្បត្តា អក្កហេសិ ។ អថោ
 កំក្កុវេ លាថោ សកុណោ សកុណក្សិយា ហរិយ-
 មាថោ ឯវំ ចរិទេវសំ ចយយេវន្ត អលក្ខិតា មយំ
 អប្បប្បត្តា យេ មយំ អកោចេ ចរិម្ហ ចរិសយេ ។

អន្តរាសិវត្ត

ជាអ្នកពិចារណាយើងត្រូវដឹងថា វេទនាទាំងប្រាំបី ទូទាំង
 ក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី ទូទាំងក្នុងចិត្តទាំងប្រាំបី ជាអ្នកមានព្យា-
 យាមជុនកំដៅកិលេស ជាអ្នកជំងឺទូទាញ កំចាត់បង្កអភិជ្ឈា
 នឹងតែមនស្សក្នុងលោកខេត្ត ។ ម្ចាស់កិត្តទាំងប្រាំបី កាលបើបុគ្គល
 ពោលថា តំនាវនេកុសលដ្ឋេច្ច កាលបើពោលដោយត្រឹមត្រូវ ត្រូវ
 ពោលចំពោះសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់កិត្តទាំងប្រាំបី តំនា
 វនេកុសលទាំងអស់នេះ តំសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះឯង ។

(២១) ម្ចាស់កិត្តទាំងប្រាំបី ធ្លាប់បានរឿងពីដើមមកថា មាន
 សត្វខ្លួន បានជាបសុក្រៀចដោយយើស ។ ម្ចាស់កិត្តទាំងប្រាំបី
 ត្រាឆានឯង សត្វប្រៀច កាលវេលាសត្វខ្លួនកំពុងនាំយកទៅ ក៏
 វិស្រកបប្រទេសនៀលយំនិរទេថា យើងជាសត្វឥតសិរិ មានបុណ្យតិច
 បានជាត្រាច់ទៅក្នុងចិម្រិទ្រនៃជំនោរ ជាវេលាបសុក្រៀច ។

សច្ច្ន្រ្ទ(១) មយំ គោចរេ ចេយ្យេម សកេ មេត្តិកោ
 វិសយេ ន ម្យាយំ សកុណក្សិំ អលំ អភិស្ស យនិ-
 នំ យុត្តាយោតិ ។ តោ មន តេ លាម គោចរេ
 រាគោ មេត្តិកោ វិសយោតិ ។ យនិ នំ ទត្តលក្ខដ្ឋ-
 កាលំ លេទ្ធដ្ឋានំ ។ អថោ ភិក្ខុវេ សកុណក្សិំ
 សកេ ពលេ អបគ្គុត្តា សកេ ពលេ អវិនិមាណា(២)
 លាមំ សកុណំ មមុញំ កច្ច ទោ ភំ លាម តត្រមំ
 មេ កច្ចា ន មោក្ខសីតិ ។ អថោ ភិក្ខុវេ លាមោ
 សកុណោ ទត្តលក្ខដ្ឋកាលំ លេទ្ធដ្ឋានំ កច្ចា មហន្តំ
 លេទ្ធិំ អភិវហិត្តា សកុណក្សិំ វិនិមាណោ អដ្ឋាសំ ឯហិ
 ទោនាមិ មេ សកុណក្សិំ ឯហិ ទោនាមិ មេ សកុ-
 ណក្សិំតិ ។ អថោ សា ភិក្ខុវេ សកុណក្សិំ សកេ
 ពលេ អបគ្គុត្តា សកេ ពលេ អវិនិមាណោ ឧកោ មក្ខេ
 សទ្ធាយេ លាមំ សកុណំ សហសា អដ្ឋប្បត្តា ។
 យនា ទោ ភិក្ខុវេ អញ្ញាសំ លាមោ សកុណោ ពហុ
 រាគោ ទោ ម្យាយំ សកុណក្សិំតិ អត្ថស្ស(៣) លេ-
 ទ្ធស្ស អន្តរំ បច្ចុបាទិ ។ អថោ ភិក្ខុវេ សកុណក្សិំ

ហើយនោះយើងគ្រាន់តែក្នុងចំណោមនោះ ជាវិជយសំបិកាខ្លួន សត្វខ្លួន
 នេះមិនអាចនឹងឃើញបានឡើយ ។ សត្វខ្លួនឆ្លើយថា ម្ចាស់
 ប្រៀប ចុះចំណាជាចំណាយរបស់ឯង ដែលជាវិជយសំបិកាសំ
 ខ្លួន ។ ប្រៀបឆ្លើយថា ទិដ្ឋាទិគោចរ គឺទិដ្ឋាទិគោចរដែលគេច្រើន
 នឹងក្លាយយន្តិល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រាទោះឯង សត្វខ្លួន
 អាចក្លាយខ្លួន ពោលសរសើរក្លាយរបស់ខ្លួន ក៏លែងសត្វប្រៀបទៅ
 ដោយពាក្យថា ថៃប្រៀប ឯងហើយទុះ ទុកជាឯងនៅក្នុងទីនោះ
 ក៏មិនច្រើនអញដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រាទោះឯង សត្វប្រ-
 ៀបក៏ហើយទៅកាន់ទិដ្ឋាទិគោចរដែលគេច្រើននឹងក្លាយយន្តិល ហើយ
 ចំណែកដ៏មួយដុំ ខំយាយនឹងសត្វខ្លួនថា នៃខ្លួន ឯងចូលមកយើង
 ក្នុងកាលសម្បូរនេះចុះ នៃខ្លួន ឯងចូលមកយើងក្នុងកាលសម្បូរនេះចុះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រាទោះ សត្វខ្លួននោះអាចក្លាយខ្លួន ពោល
 សរសើរក្លាយរបស់ខ្លួន ហើយសម្បូរស្រពចំណី តាមសត្វប្រៀប
 ដោយហេតុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាសត្វប្រៀបបានដឹង
 ច្បាស់ថាសត្វខ្លួននេះ ហើយមកដឹកអាត្មាអញហើយ ក៏កំចូលទៅ
 ក្នុងបន្ទាន់ដុំដីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រាទោះឯង សត្វខ្លួន

១. ឧ. ឧ. សច្ច្ន្រ្ទ ។ ២. ឧ. ម. អសិវនាម ។ ៣. អធិ ធស្ស ។

អប្បធម៌វិញ

តាម្នា ឡាវ បទុតាឡាសិ ។ ឯវិញ្ញាតំ កំត្តុវេ ហោតិ
យោ អតោចេវ ចានំ បរិសយេ ។

(២២) តស្មាតិហា កំត្តុវេ មា អតោចេវ ចានំ
បរិសយេ ។ អតោចេវ កំត្តុវេ ចានំ បរិសយេ លទ្ធិតិ
មារោ ឱតាវ លទ្ធិតិ មារោ អាម្មណំ ។ តោ ច
កំត្តុវេ កំត្តុវេ អតោចេវ បរិសយោ ។ យទិទំ បញ្ច
កាមតុណា ។ តាមេ បញ្ច ។ ចត្តុវិញ្ញាយ្យ រុតា
សដ្ឋា កត្តា មតាតា មិយរុតា កាម្មបសញ្ញិតា រជ-
ជីយា ។ សោតវិញ្ញាយ្យ សដ្ឋា ។ យាចវិញ្ញាយ្យ
កត្តា ។ ជិហ្គវិញ្ញាយ្យ រសា ។ កាយវិញ្ញាយ្យ ដោដ្ឋ-
តា សដ្ឋា កត្តា មតាតា មិយរុតា កាម្មបសញ្ញិតា
រជជីយា ។ អយំ កំត្តុវេ កំត្តុវេ អតោចេវ បរិ-
សយោ ។

អប្បធម៌វិញ

កំត្តុវេ ត្រង់ដុំដីនោះឯង ។ ម្នាលកិត្តុវេ មិលីវេ ផលសក្ខ
ប្រចៀចត្រាប់ទៅក្នុងទីមិនមែនជាទីគោចរ ជាផែនរបស់អ្នកដទៃ ក៏មាន
ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។

(២២) ម្នាលកិត្តុវេ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
អ្នកតាំងឱ្យយក្តីត្រាប់ទៅក្នុងទីមិនមែនជាទីគោចរ ជាផែនរបស់អ្នកដទៃ
ឡើយ ។ ម្នាលកិត្តុវេ កាលបើអ្នកតាំងឱ្យយក្តីត្រាប់ទៅក្នុងទី
មិនមែនជាទីគោចរ ជាផែនរបស់អ្នកដទៃ មានតែបានទូចខ្លះ មាន
តែបានទូចអាម្មណំ ។ ម្នាលកិត្តុវេ ចុះទីមិនមែនជាទីគោចរ
ជាផែនរបស់អ្នកដទៃ តើដូចម្តេច ។ គឺកាមតុណាទាំង៤នេះឯង ។
កាមតុណាទាំង៤នេះ គឺបូជនីយ៍ វិសេស វិសេស វិសេស វិសេស វិសេស
ប្រាជ្ញា ជាទីត្រកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម
ក្នុងរូបនៃប្រក ។ សំឡេងទាំងឡាយដែលឃ្លីដំនីដោយគ្រឿង ។
ក្លិនទាំងឡាយដែលឃ្លីដំនីដោយច្រមុះ ។ រសទាំងឡាយដែលឃ្លី
ដំនីដោយអណ្តាត ។ ដោយចុះទាំងឡាយដែលឃ្លីដំនីដោយកាយ
ជាទីប្រាជ្ញា ជាទីត្រកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
កាម ក្នុងរូបនៃប្រក ។ ម្នាលកិត្តុវេ នេះជាទីមិនមែនជាទី
គោចររបស់កិត្តុវេ ជាផែនរបស់អ្នកដទៃ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវរាជ

[២៣] គោចរ ភិក្ខុវេ ចរតំ សកេ មេត្តិកេ វិសយេ ។ គោចរ ភិក្ខុវេ ចរតំ សកេ មេត្តិកេ វិសយេ ។ លច្ឆតិ មារោ ឱតារំ ឧ លច្ឆតិ មារោ អារម្មណំ ។ គោ ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ គោចរោ សកោ មេត្តិកោ វិសយោ ។ យទិទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានោ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ នន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារតំ អាតាមិ សម្បជានោ សតិមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចំត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារតំ អាតាមិ សម្បជានោ សតិមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ គោចរោ សកោ មេត្តិកោ វិសយោតំ ។

[២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយច្បាស់ត្រាច់ទៅក្នុងទីជាទីគោចរ ជាដទៃនៃបិកាបេសំខ្លួនចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រាច់ទៅក្នុងទីជាទីគោចរ ជាដទៃនៃបិកាបេសំខ្លួន មាននិមិត្តបានរួចនោះ ទាន់និមិត្តបានខ្ញុំការម្សិលៗឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទីជាទីគោចររបស់ភិក្ខុ ជាដទៃនៃបិកាបេសំខ្លួន តើដូចម្តេច ។ ឥសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើងខ្ញុំកាយក្នុងកាយជាប្រិក្រឹត ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកទីនិទ្ទិមមានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈានិទិវោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ពិចារណាយើងខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ខ្ញុំចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្ញុំធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រិក្រឹត ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកទីនិទ្ទិមមានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈានិទិវោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះទីជាទីគោចររបស់ភិក្ខុ ជាដទៃនៃបិកាបេសំខ្លួន ។

(២២) អត្ថិ ភិក្ខុវេ ហិមវតោ បព្វតកជស្ស ទុត្តា
 វិសមា ទេសា យត្ថ ទេវ មគ្គដាច់ ចារិ ១ មនុស្សា-
 ចំ ។ អត្ថិ ភិក្ខុវេ ហិមវតោ បព្វតកជស្ស ទុត្តា
 វិសមា ទេសា យត្ថ មគ្គដាច់ ទោ ចារិ ១
 មនុស្សាចំ ។ អត្ថិ ភិក្ខុវេ ហិមវតោ បព្វតកជស្ស
 សមា ក្ខមិកាតា រមណីយា យត្ថ មគ្គដាច់ ចារិ ចារិ
 មនុស្សាចំ ២ ។ តត្រ ទោ ភិក្ខុវេ លុត្តា មគ្គដ-
 វីមីសុ លេមំ ឌីរដ្ឋេន្តិ មគ្គដាច់ ពាធិបាយ ។ តត្រ
 ភិក្ខុវេ យេ តេ មគ្គដា អពាលជាតិកា អលោល-
 ជាតិកា តេ តំ^(១) លេមំ ជិស្វា អារតា ហិវរដ្ឋេន្តិ ។

១ ម. ២៩ តត្ថ ។

(២២) ប្បាលភិក្ខុចំនិទ្ធាយ ការត្រាច់ទៅនៃពួកស្វា និទ្ធិពួក
 បទុស្ស មិនមានក្នុងប្រទេសឯណា ប្រទេសនោះ ជាប្រទេសនៃស្តេចក្នុង
 ឈ្មោះហិមវត្ថ ជាទីទៅបានដោយលំបាក ជាទីមិនបរិសុទ្ធិកំណែ ។ ប្បាល
 ភិក្ខុចំនិទ្ធាយ ពិតមែនការដែលត្រាច់ទៅបាននៃពួកស្វាក្នុងប្រទេស
 ឯណា ប្រទេសនោះ ជាប្រទេសនៃស្តេចក្នុងឈ្មោះហិមវត្ថ ជាទីទៅ
 បានដោយលំបាក ជាទីមិនបរិសុទ្ធិ នៃពួកមនុស្សត្រាច់ទៅមិនបាន
 កំណែ ។ ប្បាលភិក្ខុចំនិទ្ធាយ ការត្រាច់ទៅបាននៃពួកស្វាក្នី ពួក
 បទុស្សក្តី ក្នុងប្រទេសឯណា ប្រទេសនោះ ជាប្រទេសនៃស្តេចក្នុងឈ្មោះ
 ហិមវត្ថ មានក្នុងភាគបរិស្ថេល្ល ជាទីគួររីករាយកំណែ ។ ប្បាលភិក្ខុ
 ចំនិទ្ធាយ ក្នុងទីនោះឯង ពួកព្រាហ្មណ៍កំនូរជីវិតក្នុងប្រទេសនោះ ដើម្បី
 ប្រើប្រាស់នូវពួកស្វា ។ ប្បាលភិក្ខុចំនិទ្ធាយ ពួកស្វាឯណាមានជំនិ
 ជាសក្ខីមិនល្អនោះ មានជំនិជាសក្ខីមិនល្អលោល ទៅក្នុងទីនោះ ស្វា
 ចំនិទ្ធាយ បានឃើញជីវិតនោះហើយ ក៏ទទេចភ្លាមតែមួយ ។

យោ បទ សោ ហោតិ មគ្គដោ ពាលជាតិកោ
 លោសជាតិកោ សោ តំ លេបំ ឧបសម្ព័ន្ធមំត្វា ហត្ថេន
 គណ្ណាតិ សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ ហត្ថំ មោចេស្សម័តិ
 ទុតិយេន ហត្ថេន គណ្ណាតិ សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ
 ឧកោ ហត្ថ មោចេស្សម័តិ ចានេន គណ្ណាតិ សោ
 តត្ថ ពជ្ឈតិ ឧកោ ហត្ថ មោចេស្សម័ ចានំ ចាតិ
 ទុតិយេន ចានេន គណ្ណាតិ សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ ឧកោ
 ហត្ថ មោចេស្សម័ ចានេ ចាតិ តុល្លានេន គណ្ណាតិ
 សោ តត្ថ ពជ្ឈតិ ។ ឯវំ ហិ សោ កំត្តវេ មគ្គដោ
 បញ្ចាឌ្ឍិតោ ដុំនំ សេតិ^(១) អនយំ រាមាឆ្មា ព្យសនំ
 អាមាឆ្មា យថា កាមករណីយោ លុទ្ធស្ស ។ តមេនំ
 កំត្តវេ លុទ្ធា វិជ្ឈត្វា តស្មីយេវ មគ្គដំ ទុន្ធវត្វា
 អវិស្សជ្ឈត្វា យេន កាមំ មគ្គមតិ ។ ឯវំ ហោតិ
 កំត្តវេ ហោតិ យោ អគោចរេ ចរតិ បរិសយេ ។

១ ខំ ឃើ ។

ឯស្វាឯណា មានជាតិជាសក្កស្កិកោ មានជាតិជាសក្កស្កិកោ ហោ ហោ
 ហោកំចូលទៅក្នុងស្កិកានោះ ហើយចាប់ដោយដៃ ក៏ដាប់ដៃនឹងដៃស្កិក
 នោះ ទើបគិតថា អាត្មាអញនឹងដោះដៃចេញ ហើយចាប់ដោយដៃមួយ
 ទៀត ក៏ដាប់ដៃនឹងដៃស្កិកនោះទៀត ទើបគិតថា អាត្មាអញនឹងដោះ
 ដៃទាំងពីរចេញ ហើយក៏ចាប់ដោយដៃនីមួយៗ ក៏ដាប់ដៃនឹងដៃស្កិកនោះ
 ទើបគិតថា អាត្មាអញនឹងដោះដៃទាំងពីរ ទើបដៃចេញ ហើយចាប់
 ដោយដៃនីមួយៗទៀត ក៏ដាប់ដៃនឹងដៃស្កិកនោះទៀត ទើបគិតថា អាត្មា
 អញនឹងដោះដៃទាំងពីរដង ដើរទាំងពីរដង ហើយក៏ចាប់ដោយមាត់ ដាប់
 មាត់នឹងដៃស្កិកនោះទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុចំណែកយ ឯស្វានោះក៏ដាប់
 ចំណង ៥ ប្រការ ផេកផេកដង្ហើមចំ ដល់នូវសេចក្តីវិចារស ដល់នូវ
 សេចក្តីហិរហោច ជាសក្កស្កិកោមសេចក្តីប្រាថ្នាបេសព្រាណបទ ។
 ម្នាលភិក្ខុចំណែកយ ព្រានកំចាប់ស្កិកនោះ ហើយចាប់កើចក្តីត្រាស់សួរ
 ទៀតអំពីវិចារបំណង ហើយចេញទៅកាន់វិចារមប្រាថ្នា ។ ម្នាល
 ភិក្ខុចំណែកយ ដំណើរដែលភិក្ខុត្រាច់ទៅក្នុងវិមិទិមៃវជាទីវិចារ ជា
 វិមិទិមបុគ្គលដទៃ វិមិទិមមានដូច្នោះឯង ។

(២៩) ភស្តុតាង កិច្ចការ មា អគោចរ ចរិត្ត បរ-
 វិសយេ ។ អគោចរ កិច្ចការ ចរិត្ត បរិសយេ លទ្ធកិ-
 លារោ ឱតារំ លទ្ធកិ មារោ អាម្មណំ ។ តោ ច កិច្ចការ
 កិច្ចការ អគោចរោ បរិសយោ ។ យនិទំ បញ្ច កា-
 មតុណា ។ ភគមេ បញ្ច ។ ចតុវិញ្ញយ្យា វុតា ឥដ្ឋា
 កត្តា មតាមា បិយ្យតា កាម្មបសញ្ញតា រជិបិយា ។
 សោតវិញ្ញយ្យា សត្តា ។ យាតវិញ្ញយ្យា កត្តា ។
 ជិញ្ញវិញ្ញយ្យា រសា ។ កាយវិញ្ញយ្យា ដោដ្ឋតា ឥដ្ឋា
 កត្តា មតាមា បិយ្យតា កាម្មបសញ្ញតា រជិបិយា ។
 អយំ កិច្ចការ កិច្ចការ អគោចរោ បរិសយោ ។

(២៩) មូលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
 អ្នកទាំងឡាយកុំក្រាបទៅក្នុងទីមិនមែនជាទីគោចរ ជាដៃនរបស់បុគ្គល
 ដទៃឡើយ ។ មូលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយក្រាបទៅ
 ក្នុងទីមិនមែនជាទីគោចរ ជាដៃនរបស់បុគ្គលដទៃ មានវេទនាបាត់បង់
 មានវេទនាបាត់បង់ ។ មូលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទីមិនមែនជាទី
 គោចរបស់ភិក្ខុ ជាដៃនរបស់បុគ្គលដទៃ កើតដូចម្តេច ។ ភិកាយកុណ
 ទាំង៩នេះឯង ។ កាយកុណទាំង៩ កើតដូចម្តេច ។ គិរិបទាំងឡាយ
 ដែលសប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជា
 ទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម ក្នុងសំភារម្រឹក ១ ។ សំរេងទាំង
 ឡាយ ដែលសប្បីដឹងដោយត្រចៀក ១ ។ ក្លិនទាំងឡាយ ដែលសប្បី
 ដឹងដោយច្រមុះ ១ ។ សេចក្តីទាំងឡាយ ដែលសប្បីដឹងដោយអណ្តាត ១ ។
 ដោដ្ឋត្តៈទាំងឡាយ ដែលសប្បីដឹងដោយភាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ
 ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម ក្នុងសំភារម្រឹក ១ ។
 មូលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះទីមិនមែនជាទីគោចរបស់ភិក្ខុ ជាដៃនរបស់
 បុគ្គលដទៃ ។

[២២] គោចរ ភិក្ខុវេ ចរេ សកេ មេត្តិកេ
 វិសយេ ។ គោចរ ភិក្ខុវេ ចរេ សកេ មេត្តិកេ
 វិសយេ ឧ លច្ឆនំ មារោ ឱការំ ឧ លច្ឆនំ មារោ
 អារម្មណំ ។ គោ ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ គោចរោ ស-
 កោ មេត្តិកោ វិសយោ ។ យធិធិ ចត្តារោ ស-
 តំប្បដ្ឋានា ។ កេតមេ ចត្តារោ ។ ឥឧ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ-
 កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារតំ អាតាបិ សម្មជាតោ
 សតិមា វិធម្យ លោកេ អតិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទ-
 តាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារតំ អាតាបិ
 សម្មជាតោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អតិជ្ឈានោម-
 ទស្សំ ។ អយំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ គោចរោ សកោ
 មេត្តិកោ វិសយោតិ ។

[២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយប្រគ្រាច់ទៅក្នុងទី
 ជាទីគោចរ ជាដែលនៃបិការបេសំខ្លួនចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើអ្នកទាំងឡាយគ្រាច់ទៅក្នុងទីជាទីគោចរ ជាដែលនៃបិការបេសំខ្លួន មា
 មិនបានឲ្យចម្លោះ ហាមិនបានឲ្យកាម្មណ៍ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះទីជាទីគោចររបស់ភិក្ខុ ជាដែលនៃបិការបេសំខ្លួន តើដូចម្តេច ។
 គឺសតិប្បដ្ឋានទាំង ២ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង ២ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកគិតពារណាឃើញឲ្យកាយក្នុង
 កាយជាប្រគ្រឹ ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង់ឲ្យអភិជ្ឈានីនិទាមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ជា
 អ្នកគិតពារណាឃើញឲ្យវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ឲ្យចិត្តក្នុងចិត្ត ឲ្យ
 ធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រគ្រឹ ជាអ្នកមានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស
 ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ឲ្យអភិជ្ឈានីនិទាមនស្សក្នុងលោក
 ចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះទីជាទីគោចររបស់ភិក្ខុ ជាដែលនៃ
 បិការបេសំខ្លួន ។

[២៧] សេយ្យដាច់ ភិក្ខុវេ ពាលោ អន្សត្តោ អត្ថុ-
 សលោ សូនោ វាជានំ វា វាជមហាមត្ថំ វា ធានច្ចុ-
 យេហិ^(១) ឡយេហិ បច្ចុប្បដ្ឋិតោ អស្ស អម្ពិលក្កេហិចិ
 តិក្កកក្កេហិចិ កដុកកក្កេហិចិ មនុកក្កេហិចិ ទារិកេហិចិ
 អទារិកេហិចិ លោណិកេហិចិ អលោណិកេហិចិ ។
 សទោ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ អន្សត្តោ អកុសលោ
 សូនោ សកស្ស កក្កនិមត្តំ ធម្ម ធម្មណ្ណាតិ វងំ វា
 មេ អដ្ឋ កក្កស្សបេយ្យំ វុទ្ធកិ ឥមស្ស វា អតិហាតិ
 ឥមស្ស វា ពហំ កណ្ណាតិ ឥមស្ស វា វណ្ណំ កាសតិ
 អម្ពិលក្កំ វា មេ អដ្ឋ កក្កស្សបេយ្យំ វុទ្ធកិ អម្ពិល-
 ក្កស្ស វា អតិហាតិ អម្ពិលក្កស្ស វា ពហំ កណ្ណាតិ

• ១. ពត្យយេហិ ។

(២៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចអ្នកចម្រើនក្នុង ជាអ្នកល្ងង់
 មិនល្អសាវ័រ មិនប៉ិនប្រសប់ ផ្គត់ផ្គង់ឲ្យព្រះរាជា ឬមហាមាត្យរបស់
 ព្រះរាជា ដោយម្ហូបទាំងឡាយខានចំណែកវិបូក ។ គឺមានទេវាសដូច្នោះ
 មានទេវាសល្លិទ្ធិទ្វះ មានទេវាសហិរិទ្វះ មានទេវាសវ័ដ្ឋមទ្វះ មាន
 ទេវាសមារទ្វះ មានទេវាសមិនមារទ្វះ មានទេវាសវិប្រទ្វះ មានទេវា-
 សេមិទិវិប្រទ្វះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចអ្នកចម្រើនក្នុងគ្នាខាងលើ ជា
 អ្នកល្ងង់ មិនល្អសាវ័រ មិនប៉ិនប្រសប់ មិនរៀនឲ្យដឹងចំអែនក្នុងរបស់ខ្លួន
 ថា ថ្ងៃនេះ កក្កនិមត្តម្ហូបបែបនេះពេញចិត្តអញក្តី ព្រះរាជាឬមហាមាត្យ
 របស់ព្រះរាជាទ្រង់លាព្រះហស្តវទ្ធានកក្កនិមត្តម្ហូបបែបនេះក្តី ទ្រង់ទទួល
 ហើយទទួលទៀត ឲ្យកក្កនិមត្តម្ហូបបែបនេះក្តី ទ្រង់ពាលសរសើរម្ហូប
 បែបនេះក្តី ថ្ងៃនេះ កក្កនិមត្តម្ហូបមានទេវាសដូចពេញចិត្តអញក្តី ព្រះរាជា
 ឬមហាមាត្យរបស់ព្រះរាជាទ្រង់លាព្រះហស្តវទ្ធានកក្កនិមត្តម្ហូបមាន
 ទេវាសដូចក្តី ទ្រង់ទទួលហើយទទួលទៀតឲ្យកក្កនិមត្តម្ហូបមានទេវាសដូចក្តី

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវដ្តោ

អម្ព័លក្កស្ស វា វណ្ណំ កាសតំ ភិក្ខុកក្កំ វា មេ អដ្ឋ ។
 កដ្ឋកក្កំ វា មេ អដ្ឋ ។ មដ្ឋកក្កំ វា មេ អដ្ឋ ។ ទាវិកំ
 វា មេ អដ្ឋ ។ អទាវិកំ វា មេ អដ្ឋ ។ លោណិកំ
 វា មេ អដ្ឋ ។ អលោណិកំ វា មេ អដ្ឋ កត្តស្ស មេយ្យំ
 វុទ្ធនំ អលោណិកស្ស វា អភិហាវតំ អលោណិកស្ស
 វា ធម្មំ កត្តាភិ អលោណិកស្ស វា វណ្ណំ កាស-
 តិកំ ។ សាទា សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ អត្សត្តោ អកុ-
 សាលោ សុទោ ឧ ចេវ លាភំ ហោតិ អដ្ឋាននស្ស
 ឧ លាភំ វេក្កនស្ស ឧ លាភំ អនំហារាវំ ។ តំ
 កំស្ស ហេតុ ។ តថា ហិ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ
 អត្សត្តោ អកុសាលោ សុទោ សកស្ស កត្តចំមត្តំ ឧ
 វុក្កត្តាភិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវដ្តោ

ទ្រង់សរសើរកត្តមិនម្ហូបមានដោយស្ម័គ្រ ថ្ងៃនេះ ដោយស្ម័គ្រពេញចិត្ត
 អញ្ញត្តិ ។ ថ្ងៃនេះ ដោយសហីរពេញចិត្តអញ្ញត្តិ ។ ថ្ងៃនេះ ដោយស
 ផ្តែមពេញចិត្តអញ្ញត្តិ ។ ថ្ងៃនេះ ដោយសារពេញចិត្តអញ្ញត្តិ ។
 ថ្ងៃនេះ ដោយសមិនទារពេញចិត្តអញ្ញត្តិ ។ ថ្ងៃនេះ ដោយស្រពេញ
 ចិត្តអញ្ញត្តិ ។ ថ្ងៃនេះ កត្តមិនម្ហូបមានដោយសមិនស្រពេញចិត្តអញ្ញត្តិ
 ព្រះរាជបូមហាមាត្ររបស់ព្រះរាជាទ្រង់លាព្រះហស្តទទួលកត្តមិនម្ហូប
 មានដោយសមិនស្រពេញចិត្ត ទ្រង់ទទួលហើយទទួលទៀតទូរកត្តមិនម្ហូបមាន
 ដោយសមិនស្រពេញចិត្ត ទ្រង់ពោលសរសើរទូរកត្តមិនម្ហូបមានដោយសមិន
 ស្រពេញចិត្ត ។ បាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកចំអិនទូរកត្តានោះឯង ជាមនុស្សល្ងង់
 មិនឃ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ រមែងមិនបានទូរគ្រឿងស្រៀកកាត់ មិន
 បានទូរវេទនា មិនបានទូរទ្រង់ទ្រាយ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ បាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាជនអ្នកចំអិនទូរកត្តានោះ ជា
 មនុស្សល្ងង់ មិនឃ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ មិនទៀងទូរវិធីចំអិនកត្តរបស់
 ខ្លួន យ៉ាងណាមិញ ។

(២៨) វិហារេ ទោ ភិក្ខុវេ ឥនេតោ ពាលោ
 អព្យត្តោ អត្តុសលោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី
 វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្សី ។ ភស្ស កាយេ កាយាទុបស្សី
 ទោ វិហារតោ ចិត្តំ ន សមាធិយតិ ឧបក្កិលេសា ន
 បហិយទ្ធិ សោ តំ ធិមិត្តំ ន ឧត្តណ្ណាតិ ។ វេទនាសុ
 ចិត្តំ ន ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សី ។
 ភស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សីទោ វិហារតោ ចិត្តំ ន
 សមាធិយតិ ឧបក្កិលេសា ន បហិយទ្ធិ សោ តំ
 ធិមិត្តំ ន ឧត្តណ្ណាតិ ។ សទោ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ
 អព្យត្តោ អត្តុសលោ ភិក្ខុ ន ទេវ លាភី ហោតិ ធិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សុទវិហារាធំ ន លាភី សតិសម្មជញ្ញាស្ស ។ តំ
 កំស្ស ហេតុ ។ គថា ហិ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ
 អព្យត្តោ អត្តុសលោ ភិក្ខុ សត្តស្ស ចិត្តស្ស ធិមិត្តំ
 ន ឧត្តណ្ណាតិ ។

(២៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាលានោះ ជាអ្នក
 ល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រសប់ ជាអ្នកពិចារណាយើញទូរកាយក្នុង
 កាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈានិទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលភិក្ខុ
 នោះពិចារណាយើញទូរកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី ចិត្តក៏មិនរាំងទៅមាំ
 ឧបក្កិលេសទាំងឡាយ គឺភិក្ខុនោះលះបង់មិនបាន ភិក្ខុនោះមិនរៀនឱ្យចេះ
 ខ្លាំងមិត្តនោះ ។ ជាអ្នកពិចារណាយើញទូរវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ខ្លាំងមិត្តក្នុងចិត្ត ខ្លាំងមិត្តដំបូងទាំងឡាយជាប្រក្រតី ជាអ្នកមានព្យាយាម
 ដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈានិទោ
 មនស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារណាយើញទូរធម៌ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី ចិត្តក៏មិនរាំងទៅមាំ ឧបក្កិលេសទាំងឡាយ
 គឺភិក្ខុនោះលះបង់មិនបាន ភិក្ខុនោះមិនរៀនឱ្យចេះខ្លាំងមិត្តនោះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឯង ជាមនុស្សល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិនប៉ិនប្រ-
 សប់ ជាអ្នកមិនបានខ្លាំងមាំគ្រឿងទៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ខឹងមិន
 បានខ្លាំងសតិខឹងសម្បជញ្ញាទៀយ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះជាភិក្ខុនោះ ជាមនុស្សល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃ មិន
 ប៉ិនប្រសប់ មិនរៀនឱ្យចេះខ្លាំងមិត្តខ្លាំងចិត្តរបស់ខ្លួន កំយ៉ាងនោះដែរ ។

(២៧) ។ ធម្មយុជានិ កិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ
 កុសលោ ស្វនោ វជានំ វា វជមហានត្ថំ វា ចា-
 ទច្ចយេហិ ស្វមេហិ បច្ចុប្បដ្ឋិតោ អស្ស អម្ពិលក្ក-
 ហិមំ តិក្កកក្កេហិមំ កដុកកក្កេហិមំ មទុកក្កេហិមំ ទា-
 វិកេហិមំ អទាវិកេហិមំ លោណិកេហិមំ អលោណិ-
 កេហិមំ ។ សទោ សោ កិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ
 កុសលោ ស្វនោ សកស្ស កត្តចិមិត្តំ ឧត្តណ្ណាតិ ឥ-
 ធំ វា មេ អដ្ឋ កត្តស្វមេយ្យំ វុច្ចតិ ឥមស្ស វា អភំហា-
 តិ ឥមស្ស វា មហំ កណ្ណាតិ ឥមស្ស វា វណ្ណំ កាសតិ
 អម្ពិលត្ថំ វា មេ អដ្ឋ កត្តស្វមេយ្យំ វុច្ចតិ អម្ពិលក្កស្ស
 វា អភំហាតិ អម្ពិលក្កស្ស វា មហំ កណ្ណាតិ អម្ពិ-
 លក្កស្ស វា វណ្ណំ កាសតិ តិក្កកត្ថំ វា មេ អដ្ឋ ។
 កដុកត្ថំ វា មេ អដ្ឋ ។ បទុកត្ថំ វា មេ អដ្ឋ ។

(២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជនអ្នកចំអិនឡូកត្ត ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 ឈ្មោះវិ ប៉ុនប្រសប់ ផ្គត់ផ្គង់ឡូត្រៃរាជាបូមហាមាត្ររបស់ព្រះរាជា
 ដោយម្ហូបទាំងឡាយប្លែកៗ មានធុរសេដ្ឋីខ្លះ មានធុរសេស្សីខ្លះ មាន
 ធុរសេហ៍ខ្លះ មានធុរសេវ័ជ្ជខ្លះ មានធុរសេទារខ្លះ មានធុរសេ
 មិនទារខ្លះ មានធុរសេវិប្រិខ្លះ មានធុរសេសាបខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកចំអិនឡូកត្តនោះឯង ជាអ្នកប្រាជ្ញឈ្មោះវិ ប៉ុនប្រសប់
 វេសិវៀនឡូត្រៃចំអិនឡូកត្តរបស់ខ្លួនថា ថ្ងៃនេះ កត្តនិម្ហូបបែបនេះពេញ
 ចិត្តអញ្ចក្តី ព្រះរាជាបូមហាមាត្ររបស់ព្រះរាជា ទ្រង់លាព្រះហស្តទទួល
 ឡូកត្តនិម្ហូបនេះក្តី ទ្រង់ទទួលហើយទទួលទៀតឡូកត្តនិម្ហូបនេះក្តី
 ទ្រង់ពោលសរសើរកត្តនិម្ហូបនេះក្តី ថ្ងៃនេះ កត្តនិម្ហូបមានធុរសេ
 ដូរពេញចិត្តអញ្ចក្តី ព្រះរាជាបូមហាមាត្ររបស់ព្រះរាជា ទ្រង់លាព្រះ
 ហស្តទទួលកត្តនិម្ហូបមានធុរសេដ្ឋីក្តី ទ្រង់ទទួលហើយទទួលទៀត
 ឡូកត្តនិម្ហូបមានធុរសេដ្ឋីក្តី ទ្រង់ពោលសរសើរកត្តនិម្ហូបមានធុរ-
 សេដ្ឋីក្តី ថ្ងៃនេះ កត្តនិម្ហូបមានធុរសេស្សីពេញចិត្តអញ្ចក្តី ។ ថ្ងៃនេះ
 ធុរសេហ៍ពេញចិត្តអញ្ចក្តី ។ ថ្ងៃនេះ ធុរសេវ័ជ្ជពេញចិត្តអញ្ចក្តី ។

អប្បបរមាវិញ

ទាវតំ វា មេ អដ្ឋ ។ អទាវតំ វា មេ អដ្ឋ ។
 លោណិវតំ វា មេ អដ្ឋ ។ អលោណិវតំ វា មេ អដ្ឋ
 កត្តស្វយេយ្យំ រុទ្ធាតំ អលោណិវតស្ស វា អភិហរតិ
 អលោណិវតស្ស វា តហំ គណ្ណាតំ អលោណិវតស្ស
 វា វណ្ណំ ភាសាតិ ។ សទោ សោ កិក្ការេ បណ្ណំតោ
 ព្យតោ កុសលោ សុនោ លាភី ទេវ ហោតិ អប្បាណុ-
 ទស្ស លាភី វត្ថុទស្ស លាភី អភិរោពទំ ។ តំ
 តំស្ស ហេតុ ។ តថា ហិ សោ កិក្ការេ បណ្ណំតោ
 ព្យតោ កុសលោ សុនោ សកេស្ស កត្តនិមិត្តំ
 ទត្តណ្ណាតិ ។

អប្បបរមាវិញ

ថ្ងៃនេះ ធម៌សេវាពេញចំក្នុងអញ្ញក្តី ។ ថ្ងៃនេះ ធម៌សេវាមិនមានពេញ
 ចំក្នុងអញ្ញក្តី ។ ថ្ងៃនេះ ធម៌សេវាប្រពេញចំក្នុងអញ្ញក្តី ។ ថ្ងៃនេះ ធម៌-
 សេវាពេញចំក្នុងអញ្ញក្តី ព្រះពរជាបុមហោមាត្យរបស់ព្រះពរជា ទ្រង់
 លាព្រះហស្តទទួលនូវកត្តនឹងម្ហូបមានធម៌សេវាបតី ទ្រង់ទទួលហើយ
 ទទួលទៀតនូវកត្តនឹងម្ហូបមានធម៌សេវាបតី ទ្រង់ពោលសរសើរកត្ត
 នឹងម្ហូបមានធម៌សេវាបតី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកចំអិននូវកត្ត
 មោះឯង ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ុនប្រសប់ តែងបាននូវគ្រឿងស្វ័យ
 ពាក់ផង បាននូវវត្ថុឈ្នួលផង បាននូវភ្លេងចំអិនឡាយផង ។ ដំណើរ
 នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះជាអ្នកចំអិនកត្តនោះ
 ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ុនប្រសប់ ទៀតនូវវត្ថុចំអិនកត្តរបស់ខ្លួន យ៉ាង
 ណាម៉េញ ។

[៣០] ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ វេទនោត្ថា បណ្ឌិតោ
 ព្យត្តោ កុសលោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី
 វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ សតំមា វិទេយ្យ លោ-
 កោ អភិជ្ឈានាមទស្សំ ។ ភស្ស កាយេ កាយា
 ទុបស្សីនោ វិហារតា ចំត្តំ សមាធិយតិ ឧបក្កិ-
 លេសា បហីយទ្គំ សោ តំ ធម៌ត្តំ ឧត្តណ្ណាតិ ។ វេទ-
 នាសុ វេទនាទុបស្សី វិហារតិ ។ ចំត្តេ ចំត្តាទុបស្សី
 វិហារតិ ។ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារតំ អាតាបិ
 សម្បជានោ សតំមា វិទេយ្យ លោកោ អភិជ្ឈានាម-
 ទស្សំ ។ ភស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សីនោ វិហារតា
 ចំត្តំ សមាធិយតិ ឧបក្កិលេសា បហីយទ្គំ សោ តំ
 ធម៌ត្តំ ឧត្តណ្ណាតិ ។ សវា រសា ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 ព្យត្តោ កុសលោ ភិក្ខុ លាភិ វេវ ហោតិ ធម្មេវ
 ធម្មេ សុខវិហារាធិ លាភិ សតំសម្បជញ្ញាស្ស ។

[៣១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នក
 ប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ុនប្រសប់ ពិចារណាយើញទូរកាយក្នុងកាយជា
 ប្រិក្រតិ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំ-
 ចាប់បង្ខំអភិជ្ឈានិច្ចទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារ-
 ណាយើញទូរកាយក្នុងកាយជាប្រិក្រតិ ចំក្នុងតាំងមាំ មេក្តីលេស
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះលះបង់ចេញបាន ភិក្ខុនោះឈ្មោះជារៀនទូរ
 ធម៌ត្តនោះ ។ ជាអ្នកពិចារណាយើញទូរវេទនាទុបស្សីទាំងឡាយជា
 ប្រិក្រតិ ។ ជាអ្នកពិចារណាយើញទូរចំត្តក្នុងចំត្តជាប្រិក្រតិ ។ ជាអ្នក
 ពិចារណាយើញទូរធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រិក្រតិ មានព្យាយាមដុតកំ-
 ដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាប់បង្ខំអភិជ្ឈានិច្ចទោមនស្ស
 ក្នុងលោកចេញ ។ កាលភិក្ខុនោះពិចារណាយើញទូរធម៌ក្នុងធម៌ទាំង
 ឡាយជាប្រិក្រតិ ចំក្នុងតាំងមាំ មេក្តីលេសទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះលះបង់
 ចេញបាន ភិក្ខុនោះឈ្មោះជារៀនទូរធម៌ត្តនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកប្រាជ្ញ ឈ្លាសវៃ ប៉ុនប្រសប់ ជាអ្នកបានទូរធម៌ជា
 រឿងនៃវេទនាទុក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង នឹងបានទូរសតិទាំងសម្បជញ្ញា ។

តំ កិស្ស ហេតុ ។ តថា ហិ សោ កិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
ព្យត្តោ កុសលោ កិក្ខុ សកស្ស ជិត្តស្ស ជិបិក្ខុ
ឧត្តណ្ណាមីតិ ។

[៣០] ឃុំ ឃុំ ។ ឃុំ សមយំ ភកក
វេសាលីយំ វិហារិ វេសុវត្តាមកេ ។ តត្រិ ។ ភកក
កិក្ខុ ភាមន្តេសិ ឃុំ កុម្មេ កិក្ខុវេ សមន្តា វេសា-
លីយា យថាមិក្ខុ យថាសន្និដ្ឋំ យថាសម្ពុត្តំ វស្សំ
ឧបេថ(៦) វេសាលីយំ វេសុវត្តាមកេ វស្សំ ឧបេថាមីតិ ។
ឃុំ ឃុំ ។ ភក កិក្ខុ ភកកោ បដិស្សត្វា សមន្តា
វេសាលីយា យថាមិក្ខុ យថាសន្និដ្ឋំ យថាសម្ពុត្តំ វស្សំ
ឧបេថ(៦) ។

១ ឧ. ឧបេថ ។ ២ ឧ. ឃុំ ។ ៣. ឃុំ ។

ជំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំទ្រាយ ព្រោះថាកិក្ខុនោះ
ជាអ្នកប្រាជ្ញ ល្អាសវិ ប៉ុន្តែប្រសប់ តែនិរៀនទូរិមិក្ខុខិត្តបេស្សន្ត
កិយានីនោះដែរ ។

[៣១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះជំនាន់
ព្រះភាគច្រើននៅក្នុងវេលុវត្រាម ទៀបត្រីវេសាលី ។ ក្នុងទំនោះ
ឯង ព្រះជំនាន់ព្រះភាគក្រសែហៅកិក្ខុចាំទ្រាយមកថា ម្ចាស់កិក្ខុចាំទ្រ-
ាយ អ្នកចាំទ្រាយចូរមកកាយ ចូរទៅទៅចាំវស្សុដោយជុំវិញត្រីវេ-
សាលី ភាមមិក្ខុ ភាមសន្និដ្ឋមិក្ខុ (មិក្ខុប្រាប់បាទដូចគ្នា) ភាមសម្ពុត្តមិក្ខុ
(មិក្ខុស្នើស្នាល) គឺជាគតិចូលទៅចាំវស្សុនៅក្នុងវេលុវត្រាមនេះដែរ ។
កិក្ខុចាំទ្រាយទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះជំនាន់ព្រះភាគថា ព្រះកុណា
ព្រះអង្គ ហើយចូលទៅចាំវស្សុដោយជុំវិញត្រីវេសាលី ភាមមិក្ខុ ភាម
សន្និដ្ឋមិក្ខុ ភាមសម្ពុត្តមិក្ខុ ។

[៣២] ភគវ បទ ភន្តោ វេស្សវត្តាមកេ វស្សំ
 ឧបតថ្មំ ។ អថោ ភគវតោ វស្សបកតស្ស ខណ
 អាពាសោ ឧប្បដ្ឋតំ ភន្តោ វេស្សា វត្តន្តំ មណាដ្ឋិតា ។
 ភត្រិ សុតំ ភគវំ សតោ សម្មជានោ អតំវិសេតំ
 អវិហញ្ញមាណោ ។ អថោ ភគវតោ ឯតនមោកសំ ឧ
 ទោ បទ មេត្តម្បជំរូបំ យោហមនាមន្តោត្វា ឧបដ្ឋាកេ
 អនបលោកេត្វា កិក្ខុសង្ឃំ មវិនិញ្ញាយេយ្យំ យទ្ធាយំ
 តមំ អាពាធំ វិរិយេន បដិប្បណមេត្វា ជីវិតសង្ខារំ
 អនិច្ឆាយ វិហរេយ្យន្តំ ។ អថោ ភគវំ តំ អាពាធំ
 វិរិយេន បដិប្បណមេត្វា ជីវិតសង្ខារំ អនិច្ឆាយ វិហរ-
 សំ ។ អថោ ភគវំ តំលាតា វុដ្ឋិតោ អតំវុដ្ឋិតោ
 គេសញ្ញា^(១) វិហារម្បត្តាយាយំ បញ្ញត្តេ អាសនេ
 និសីទំ ។

១. ឧ. ប. វិហារ ទិវុទ្ធិត្វា ។

[៣២] ព្រះដ៏មានព្រះភាគស្តេចរេវតំវស្សក្នុងវេស្សវត្តាមនោះ
 ឯង ។ ត្រាចោះឯង កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគស្តេចចូលរេវតំវស្ស
 ហើយ ព្រះអាពាធដ៏ត្រូវគ្រូកើតឡើង វេទនាដ៏ទាំងស្រូវកន្លងមណៈ
 ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគមានព្រះសត្វសម្ប-
 ជញ្ញៈ ទ្រង់អត់សង្កត់ មិនឱ្យវេទនាប្រៀនប្រៀនព្រះអង្គបាន ។ លំដាប់
 នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះមិទ្ធិដូច្នោះថា គង់គប្បិទ
 ប្រាប់ពួកឧបដ្ឋាក មិនលាភកុស្តិ៍ហើយបរិទេព្វាន ដោយមេត្តាចិត្ត
 ឯណា មេត្តាចិត្តនោះមិនសមគួរឡើយ បើដូច្នោះមានតែគង់គប្បិទព្រាហ្ម
 អាពាធនបទញ្ញដោយវិរិយៈ ហើយអនិច្ឆានជីវិតសង្ខារទុក ។ ទើបព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់បណ្តេញព្រះអាពាធនោះចេញដោយវិរិយៈ ហើយ
 ទ្រង់អនិច្ឆានជីវិតសង្ខារទុក ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 បានសរសើរយោគព្រះអាពាធ លុះទ្រង់សរសើរយោគព្រះអាពាធមិន
 យូរប៉ុន្មាន ក៏ស្តេចបកគង់លើអាសនវេស្សគោក្រាលថ្វាយ ក្នុងម្លប់ទាំង
 ក្រោយវិហារ ។

[៣៣] អដិទោ អាយស្មា អាណន្តោ យេន ក-
 កវំ តេនុបសន្តមំ ឧបសន្តមិត្តា កកវន្តំ អភិវិទេត្តា
 ឯកមន្តំ ឯសិទំ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ អាយស្មា
 អាណន្តោ កកវន្តំ ឯកវិទេន ឯន្តំ^(១) កន្តេ កកវិតោ
 ទមន្តយំ ឯន្តំ កន្តេ កកវិតោ យាមន្តយំ អមិច មេ
 កន្តេ មនុស្សជាតោ វិយ កាយោ ឯសាចិ មេ ន
 មត្តាយន្តំ ឯម្មាមិ មំ ឯប្បជិត្តំ កកវិតោ តេលញ្ញេន
 អមិច មេ កន្តេ អហោសិ កាចិទេវ អស្សាសុត្តា
 ន កាវ កកវំ បរិនិព្វាយិស្សតិ ន កាវ កកវំ កិក្កុ-
 សន្តំ កាវត្ត តិញ្ញំទេវ ឧទាហារតិ ។ តី បណទានិ
 អាណន្តំ កិក្កុសន្តោ មយំ បទ្ហាសិសតិ ។ ទេសិតោ
 អាណន្តំ មយោ នន្តោ អនន្តំ អពាហិវំ តិវិត្តា ។ នត្តា-
 នន្តំ តថាភក្កស្ស ឯម្មេស្ស អាចរិយមុន្តំ ។ យន្តុចន្តុន្តុ^(២)

១ ឧ. វិគ្គ ។ ២. វិគ្គោ មេ កន្តេ ។ ២ ឧ. យស្ស ត្តនានន្តុ ។

[៣៣] ព្រះនាម ព្រះគោនុដ៏មានកាយចូលទៅកាលព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះគោនុដ៏មានកាយអង្គុយក្នុងទី
 ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីអត់ធ្មត់របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
 ឃើញហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ការញ្ជាតិអន្តរាគមន៍ប្រព្រឹត្តទៅ
 របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញហើយ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន មួយទៀត កាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គហាក់ដូចជាមានទម្ងន់តាន់ពេក
 ទិសទាំងឡាយក៏មិនប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ធម៌ទាំងឡាយក៏មិនភ័យស្រឡាត់
 ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះអាណាច បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ប៉ុន្តែថា ខ្ញុំព្រះអង្គនោះមានសេចក្តីសង្ឃឹមបង្អួចថា ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគនឹងមិនទាន់បរិនិព្វានទៅឡើយទេ ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគមិនទាន់ប្រាណកុសល្យ ទ្រង់ព្រះរាជព្រះទ័យណាមួយនៅ
 ឡើយ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ក្នុងកាលដទ្បារនេះ កិក្កុសន្ត្យនិកុសន្ត្យមតថាភក
 អ្វីទៀត ។ ម្ចាស់អាណន្ត ធម៌ដែលគេថាគេបានសំដែងហើយ ធ្វើមិនឱ្យ
 មានក្នុង មិនឱ្យមានក្រៅហើយ ។ ម្ចាស់អាណន្ត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយរបស់
 គេថាគេមិនទាន់ក្នុងកាលបរិវេណទារុណ្យឡើយ ។ ម្ចាស់អាណន្ត គួរវិភ

ឯវមស្ស អហ កំត្តុសង្ឃំ បរិហារិស្សមិតំ វា មមុន្តេ-
 សំភោ កំត្តុសង្ឃំ វា ។ សោ ទូចាទទូ កំត្តុសង្ឃំ
 អាត្ត កំត្តុមេវ ទោហាយេយ្យ ។ ឧតាឧតស្ស ទោ
 អាទទូ ឯ ឯវំ ហោតិ អហំ កំត្តុសង្ឃំ បរិហារិស្សមិតំ
 វា មមុន្តេសំភោ កំត្តុសង្ឃំ វា ។ ស ភិ អាទទូ
 ឧតាឧតោ កំត្តុសង្ឃំ អាត្ត កំត្តុមេវ ទោហារិស្សតំ ។
 ឯវមា ទោ មហាហិ អាទទូ ធិស្សោ វុឡោ មហាស្ស-
 ភោ មនុសោ វយោ មនុស្សោ អសីតិទោ មេ
 វយោ^(១) វត្តតំ ។ សេយ្យជាមិ អាទទូ ជិសកដំ វេជ្ជ-
 មិស្សកេន^(២) យាមេតំ ឯវមេវ ទោ អាទទូ វេជ្ជមិស្ស-
 ភោ មភោ ឧតាឧតស្ស ភាយោ យាមេតំ ។

១ ឧ. ឧ. វស្ស ។ ២ វេជ្ជមិស្សកេន ។

កថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កថាគតនឹងក្សត្រិះកុសង្ឃដូច្នោះក្តី
 ថាកុសង្ឃជាគួរការពារកាន់ចំពោះកថាគតដូច្នោះក្តី ។ ម្នាលអាទទូ
 ដោយពិតនោះ កថាគតត្រូវប្រាកដកុសង្ឃហើយសំដែងឧទាហរណ៍មួយ
 ទុក ។ ម្នាលអាទទូ កថាគតមិនដែលមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 កថាគតនឹងក្សត្រិះកុសង្ឃដូច្នោះក្តី ថាកុសង្ឃជាគួរការពារកាន់ចំពោះ
 កថាគតដូច្នោះក្តី ។ ម្នាលអាទទូ កថាគតនឹងប្រាកដកុសង្ឃហើយ
 សំដែងឧទាហរណ៍មួយចំ្រើក្តី ។ ម្នាលអាទទូ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កថាគត
 ត្រូវត្រា ចំរើនវ័យ ចាស់ ដល់ហើយទូរសេចក្តីមិនដយាយលំដាប់
 បានកម្ម ៨០ ឆ្នាំហើយ វ័យរបស់កថាគតកំរើនវ័យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។
 ម្នាលអាទទូ ដូច្នោះទោស ដែលមេទៅបានដោយរណបបុស្សិ យ៉ាង
 ណាមិញ ម្នាលអាទទូ កាយរបស់កថាគតនៅប្រព្រឹត្តទៅបាន ដូចជា
 រណបបុស្សិ ដូច្នោះដែរ ។

គន្ធាយំវិញ

[៣២] យស្មី អាទន្ទ សមយេ ភជាតតោ សព្វ-
 ធិមិត្តានំ អមនសំការា ឯកត្វានំ វេទនានំ ចិរេតា
 អធិមិត្តំ ចេតោសមាជំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតំ ជាសុភរំ
 អាទន្ទ ភស្មី សមយេ ភជាតតស្ស ហោតំ ។ ភស្មា-
 តិហានន្ទ អត្តធិចោ វិហារថ អត្តសារណា អនត្តាស-
 រណា ធម្មធិចោ ធម្មសារណា អនត្តាសារណា ។

[៣៣] ភថត្តា អាទន្ទ កំកុ អត្តធិចោ វិហារតំ
 អត្តសារណា អនត្តាសារណា ធម្មធិចោ ធម្មសារណា
 អនត្តាសារណា ។ ននានន្ទ កំកុ កាយេ កាយាទុ-
 បស្សំ វិហារតំ អាតាមិ សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្ត
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារតំ អាតាមិ សម្បជានោ

គន្ធាយំវិញ

[៣៤] ម្នាលគាន្ទ ក្នុងសម័យណា កថាគកបាទចូលកាន់
 ចោតាស មានមិនមានមិត្ត ព្រោះមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវមិត្តទាំងពួង
 ព្រោះវេលានៃត្រូវគ្នាវេទនាចំពោះគ្នា ម្នាលគាន្ទ ក្នុងសម័យនោះ សេចក្តី
 សប្បាយជីវិតវិលនិ វេទនាមានផលកថាគក ។ ម្នាលគាន្ទ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយចូរមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួន
 ជាទីព្រូក កុំមានវត្ថុដទៃជាទីព្រូកឡើយ ចូរមានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌
 ជាទីព្រូក កុំមានវត្ថុដទៃជាទីព្រូកឡើយ ។

[៣៥] ម្នាលគាន្ទ កុំកុំមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីព្រូក
 មិនមានវត្ថុដទៃជាទីព្រូក មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីព្រូក មិនមាន
 វត្ថុដទៃជាទីព្រូក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគាន្ទ កុំកុំក្នុងសាសនានេះ
 ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកផ្តន្ទ មានស្មារតី កំចាត់បង្កនូវអភិជ្ឈានិច្ចនិច្ចោមនស្សក្នុងលោក
 ចេញ ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត
 នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកផ្តន្ទ

សតិមា វិទេយ្យ លោកេត អភិជ្ឈាដោមទស្សំ ។ ឯវំ ទោ
អាទទ្ធ ភិក្ខុ អន្តរិមោ វិហារិកំ អត្តសារណា អទញ្ញ
សារណា ធម្មតិមា ធម្មសារណា អទញ្ញសារណា ។

[៣៦] យេ ហិ តេចំ អាទទ្ធ ឯតវហំ វា មមទ្ធ-
យេ^(១) វា អន្តរិមោ វិហារិស្សន្តំ អត្តសារណា អទញ្ញស-
រណា ធម្មតិមា ធម្មសារណា អទញ្ញសារណា ។ តទ-
តត្តមេ តេ អាទទ្ធ ភិក្ខុ ភវិស្សន្តំ យេ តេចំ សំគ្វា-
តាមាតិ ។

[៣៧] សាវត្ថុយំ ។ ពតតវ ។ អថទោ អាយស្មា
អាទទ្ធា បុព្វណ្ណាសមយំ ឯវាសេត្វា បត្តតិវាអាធាយ
យេន អញ្ញាតវេ ភិក្ខុទ្ធកមស្សយោ តេទុបសន្តមិ ទ-
បសន្តមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ ឯសីទិ ។ អថទោ
សម្មហុណ ភិក្ខុនិយោ យេតាយស្មា អាទទ្ធា តេ
ទុបសន្តមិសុ ទុបសន្តមិត្វា អាយស្មន្តំ អាទទ្ធិ អ-
ភិវាទន្ធា ឯតវមន្តំ ឯសីទិសុ ។ ឯតវមន្តំ ឯសីទ្ធា
ទោ តា ភិក្ខុនិយោ អាយស្មន្តំ អាទទ្ធិ ឯតវមន្តំ

១ ម មមទ្ធយេ វា ។

មានស្មារតី កំចាត់បដិទ្ធិអភិជ្ឈានិវាបនស្សក្នុងលោកេចញ្ញ ។ ខ្លាល
អាទទ្ធ ភិក្ខុមានទ្ធដាទីពឹង មានទ្ធដាទីពេក មិនមានក្នុងដៃទេជាទីពេក
មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពេក មិនមានក្នុងដៃទេជាទីពេក យ៉ាងនេះ
ឯង ។

[៣៦] ខ្លាលអាទទ្ធ ពួកជនឯណាទីមួយ មានទ្ធដាទីពឹង
មានទ្ធដាទីពេក មិនមានក្នុងដៃទេជាទីពេក មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជា
ទីពេក មិនមានក្នុងដៃទេជាទីពេក ក្នុងកាលវេទនាទេ ឬថាក្នុងកាលជា
កំណើសំព័ត្តជាគន្លោះហើយ ។ ខ្លាលអាទទ្ធ ពួកភិក្ខុឯណាទីមួយ
មានសេចក្តីប្រាថ្នាទូរការសិក្សា ភិក្ខុទាំងនោះនឹងប្រាកដមានក្នុងចំណែក
ដ៏ប្រសើរត្រៃលែង ។

[៣៧] ក្នុងក្រុងសាវត្ថិ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ព្រះនោះឯង
ព្រះអាទទ្ធដ៏មានអាយុស្ងួតស្ងួតប្រដាប់ប្រាសន៍ចំពោះក្នុងវេលាព្រឹកព្រា-
ហម ចូលទៅកាន់លំនៅភិក្ខុទីមួយរូប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយ
លើអាសន៍ដល់គោលទុក ។ លំដាប់នោះឯង ពួកភិក្ខុនិព្រៃទ្រូច
ចូលទៅក្រែកអាទទ្ធដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះ
ភាទទ្ធដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទីទាំងនោះអង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានពោលនឹងព្រះភាទទ្ធដ៏មានអាយុដូច្នោះថា

អដ្ឋបាលវិគ្គ

ឥត កន្លែ អាណន្ត សម្ពហុលា កំក្កុដិយោ ធម្មសុ
 សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតិកថិត្តា វិហារន្តិយោ ឧឡារិ
 បុត្រេនាបរិ វិសេសំ សញ្ញានន្តិកិ ។ ឯវមេតំ មតិដិយោ
 ឯវមេតំ កតិដិយោ យោ វេ តោចិ មតិដិយោ កំក្កុ
 វា កំក្កុដិ វា ធម្មសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតិកថិត្តា
 វិហារតិ តស្សេតំ ចាដិកន្តំ ឧឡារិ បុត្រេនាបរិ វិសេសំ
 សញ្ញានិស្សតិកំ ។ អថទោ អាយស្មា អាណន្តា តា
 កំក្កុដិយោ ធម្មុយោ កកថាយ សន្តស្សេត្តា សមាធិបេត្តា
 សមុត្តរេត្តា សម្បហំសេត្តា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។

[៣៥] អថទោ អាយស្មា អាណន្តា សាវត្ថុយំ
 បំណូកាយ ចរិត្តា បដ្ឋានកតំ បំណូកាវាគម្បដិក្កត្តោ យេន
 កកវា តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា កកវន្តំ អតិវា
 ធម្មតា ឯកមន្តំ ឯសិដិ ។ ឯកមន្តំ ឯសិដ្ឋោ ទោ
 អាយស្មា អាណន្តា កកវន្តំ ឯកករោច ឥតាហំ កន្លែ

អដ្ឋបាលវិគ្គ

បតិក្រិត្រេអានន្តិដំបើន ក្នុងកំក្កុដិច្រើនប្រក្កុដិទោះ មានចិត្តកាំងខ្ជាប់
 ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ តែងដឹងច្បាស់នូវកុណវិសេសដ៏ក្រៃលែងដ៏ទៃទៀត
 ជាងកុណវិសេសទាំងដើម ។ ម្ចាស់ទាន់ទាំងឡាយ យ៉ាងនេះហើយ
 ម្ចាស់ទាន់ទាំងឡាយ យ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់ទាន់ទាំងឡាយ ព្រោះថា
 កំក្កុដិកុណវិសេសមានចិត្តកាំងខ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ទុះជាគ្រឿង
 សង្ឃឹមរបស់កំក្កុដិកុណវិសេស កំក្កុដិកុណវិសេសនឹងដឹងច្បាស់នូវកុណវិសេស
 ដ៏ក្រៃលែងដ៏ទៃទៀត ជាងកុណវិសេសទាំងដើម ។ លំដាប់ទាំងនេះ
 ព្រះអានន្តិដំបើនអាយុ កិច្ចកុណវិសេសទាំងនោះ ឲ្យយល់ច្បាស់ ឲ្យកាន់
 យក ឲ្យកាន់ហោន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិតថា ហើយក្រោកចាកអាសនៈ
 ទៀសចេញទៅ ។

[៣៥] គ្រាទាំងនេះ ព្រះអានន្តិដំបើនអាយុក្រាវ់ទៅបំណុកាវាគ
 ក្នុងគ្រឿងសាវត្ថុ លុះត្រឡប់មកពីបំណុកាវាគ ក្នុងកាលទាន់ក្រោយនៃ
 កក្កុហើយ កិច្ចលះទៅកាលព្រះដំបើនព្រះកាក លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដំបើនព្រះកាកហើយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះ
 ព្រះអានន្តិដំបើនអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដំ
 បើនព្រះកាកដូច្នោះថា បតិក្រិត្រេអានន្តិដំបើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ

បុព្វត្ថាសម័យំ ធិវាសេត្វា បត្តចិវាមាធាយ យេន
 អញ្ញាភរោ កិក្កុទ្ធបស្សយោ ភេទុបសង្កមី ឧបសង្កមីត្វា
 បញ្ញាត្តេ អាសនេ ធិសីទី ។ អថោ ករុន្ត សម្មហុលា
 កិក្កុទ្ធិយោ យេជាហំ ភេទុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា មំ
 អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ ធិសីទ្វា
 ោ ករុន្ត តា កិក្កុទ្ធិយោ មំ ឯកទរោធំ ឥធម ករុន្ត
 អាទុទ្ធ សម្មហុលា កិក្កុទ្ធិយោ ចតុសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ
 សុប្បតិដ្ឋិតិក្កា វិហារន្តិយោ ឧឡារំ បុព្វេចារិយំ វិសេ-
 សំ សញ្ញាធិតិ ។ ឯវំ វុត្តាហំ ករុន្ត តា កិក្កុ-
 ទ្ធិយោ ឯកទរោធំ ឯកមេតំ កតិទ្ធិយោ ឯកមេតំ កតិ-
 ទ្ធិយោ យោ ហិ កោចិ កតិទ្ធិយោ កិក្កុ វា កិក្កុទ្ធិ
 វា ចតុសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតិក្កា វិហារតិ-
 កស្សានំ ចាធិក្កន្តំ ឧឡារំ បុព្វេចារិយំ វិសេសំ សញ្ញា-
 ធិស្សតិកិ ។

ស្ងៀកស្សន៍ប្រដាប់បាត្រនិងចិវាក្នុងវេលាបុព្វត្ថាសម័យ ចូលទៅកាន់លំ-
 នៅកិត្តិមួយរូប លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេ
 ត្រាលទុក ។ បតិក្រិត្រះអង្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះឯង ពួកកិត្តិច្រើនរូប
 ចូលមកក្នុងព្រះអង្គ យុះចូលមកដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំខ្ញុំព្រះអង្គ ហើយ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ បតិក្រិត្រះអង្គដ៏ចំរើន លុះពួកកិត្តិទាំងនោះ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលនិងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា បតិក្រិត្រះ
 កោនដ៏ចំរើន ក្នុងទីនេះ មានពួកកិត្តិច្រើនរូប មានចិត្តតាំងខ្ជាប់ក្នុង
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ កែងដ៏ជំរុញសំនូរគុណវិសេសវិក្រិលនិជិវទៀត
 ជាងគុណវិសេសទាំងដើម ។ បតិក្រិត្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលកិត្តិទាំង
 នោះ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយទៅនឹងកិត្តិទាំង
 នោះដូច្នោះថា ម្ចាស់ទាន់ទាំងឡាយ យ៉ាងខ្លះឯង ម្ចាស់ទាន់ទាំងឡាយ
 យ៉ាងខ្លះឯង ម្ចាស់ទាន់ទាំងឡាយ វិញ្ញាណកិត្តិកិត្តិណាមួយ មាន
 ចិត្តតាំងខ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ខ្លះជាគ្រឿងសង្ឃឹមរបស់កិត្តិកិត្តិ
 នោះ កិត្តិកិត្តិនោះនឹងជំរុញសំនូរគុណវិសេសវិក្រិលនិជិវទៀត
 ជាងគុណវិសេសទាំងដើម ។

អនុបាលវិទ្យា

[៣៧] វិវាទំ អាទទុ វិវាទំ អាទទុ យោ ហិ
កោចិ អាទទុ ភិក្ខុ ភិក្ខុ ភិក្ខុ ភិ ចតុស្ស សតិវ្យជ្ជាទេ-
សុ សុប្បតិដ្ឋិតិកោ វិហារតិ តស្សេតំ ចាតិកដ្ឋំ ឧទ្ធហំ
បុព្វេនាបរំ វិសេសំ សញ្ញាចិស្សតិ ។ កតមេសុ
ចតុស្ស ។

[៤០] វេទានទុ ភិក្ខុ កាយេ កាយោទុបស្សិ
វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិហ វិទេយ្យ លោកេ
អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ តស្ស កាយេ កាយោទុបស្សិ-
នោ វិហារតោ កាយោម្មណោ ភិ ឧប្បដ្ឋិតិ កាយស្មិ
បរិទ្ធហោ ទេតសោ ភិ លីទតំ ពហិទ្ធា ភិ ចិត្តំ
វិក្កិបតិ ។ តេន អាទទុ ភិក្ខុនា កំស្មិញ្ចិយេ
បសាទទិយេ ចិមិត្តេ ចិត្តំ បណិទហិតតំ ។ តស្ស
កំស្មិញ្ចិយេ បសាទទិយេ ចិមិត្តេ ចិត្តំ បណិទហិតោ
ចាមុដ្ឋំ ជាយតំ បមុទិតស្ស មីតំ ជាយតំ បិទិមទស្ស

អនុបាលវិទ្យា

(៣៧) ម្ចាស់អាទទុ យ៉ាងខ្ពស់ ម្ចាស់អាទទុ យ៉ាងខ្ពស់
ម្ចាស់អាទទុ ព្រោះជាភិក្ខុភិក្ខុនិណមួយ មានចិត្តតាំងភ្ជាប់ក្នុង
សតិវ្យជ្ជាទាំង៦ ខ្ពស់ជាងគ្រឿងសង្ឃមរបស់ភិក្ខុភិក្ខុនិទោះ ភិក្ខុភិក្ខុនិ
នោះ នឹងដឹងច្បាស់ខ្ពស់ក្នុងវិសេសដ៏គ្រៃលែងដទៃទៀត ជាភិក្ខុណវិសេស
ភាវៈដើម ។ សតិវ្យជ្ជាទាំង៦ កើតដូចម្តេច ។

[៤០] ម្ចាស់អាទទុ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានប្រក្រតិចិត្តិចារណា
ឃើញខ្លះកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមដុះកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អវិជ្ជាដ្ឋាននិងចោមទស្សក្នុងលោកាចេញ ។
កាលភិក្ខុនោះមានប្រក្រតិចិត្តិចារណាឃើញខ្លះកាយក្នុងកាយ សេចក្តីក្តៅ
គ្រហោយដោយកិលេស មានកាយជាអារម្មណ៍ តែងកើតឡើងក្នុង
កាយក្តី សេចក្តីញញឹនចិត្តក្តី ចិត្តវិភង្គសាត់អណ្តែតទៅកាន់អារម្មណ៍
ចារិក្រាភិ ។ ម្ចាស់អាទទុ ភិក្ខុនោះត្រូវតាំងចិត្តទុកក្នុងចិមិត្តដោយជ្រះ
ថ្លាណមួយចុះ ។ កាលភិក្ខុនោះតាំងចិត្តទុកក្នុងចិមិត្តដោយជ្រះថ្លាណា
មួយបានហើយ បុរោជ្ជៈ (សេចក្តីរករាយ) វេទនិក៍តឡើង កាលភិក្ខុ
មានបុរោជ្ជៈហើយ បិភិក៍តឡើង កាលមានចិត្តប្រកបដោយបិភិហើយ

៣៨

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស បហវិវាទោ

កាយោ បស្សន្តតំ បស្សន្តកាយោ សុខំ វេទយតិ
 សុខំទោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ សោ ឥតិ បដិសក្កិត្តតិ
 យស្ស ទ្វាហំ អត្តាយ ចិត្តំ បណ៌ធម៌ សោ មេ អត្តា
 អភំធិប្បន្នោ ហន្តនាធិ បដិសំហារមិតិ ។ សោ បដិ-
 សំហារតិ ទេវ ទ ច វិតក្កតិ ច ច វិចារតិ អវិ-
 តក្កោម្ពំ អវិចារោ អដ្ឋិត្តំ សតិមា សុខមស្មិតំ បដា-
 យតិ ។

[២១] បុទ ចមរំ អាទន្ត ភិក្ខុ វេទយសុ ។

ចិត្តោ ។ ធម្មេសុ ធម្មានុបសរិ វិហារតិ អាតមិ សម្ប-
 ដានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភំជ្ឈានោមទស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ បហវិវាទោ

កាយកិស្ចបំ ភិក្ខុវេទយមានកាយស្ចបំ តែវិសោយន្តវសេចក្តីសុខ ចិត្ត
 របស់ភិក្ខុវេទយមានវសេចក្តីសុខ វេទនតាំងនៅភ្ជាប់ខ្លួន ។ ភិក្ខុនារវេទន
 ពិចារណាឃើញច្បាស់ដូច្នោះថា អាក្ខអញបានតាំងចិត្តដើម្បីប្រយោជន៍
 ឯណា ប្រយោជន៍របស់អាក្ខអញនោះ កំបានសម្រេចហើយ ល្បាយ
 ចុះ ក្នុងកាលវេទន្តនេះ អាក្ខអញប្រមូលមកនូវចិត្ត (អំពីចិវិវេលក្ខន្តប្រិះ
 ថា) ។ ភិក្ខុនារវេទនប្រមូលមកនូវចិត្តបានផង ប៉ុន្តែវិវេទន មិនពិ-
 ចារណាផង ទើបដឹងច្បាស់ថា អាក្ខអញមិនមានវិត្តៈ មិនមានវិចារ-
 មានវិត្តស្មារតី មិនវសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវិត្ត (ពោម្បណ៍ជាចិ
 កោច) ។

[២១] ម្នាលអាទន្ត មួយទៀត ភិក្ខុមានប្រតិកិពិចារណា

ឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាព័ន្ធភាយ ។ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត ។ នូវធម៌ក្នុង
 ធម៌ព័ន្ធភាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិវេទន្តអភិវេទន្តនិវេទនស្សក្នុងវេទនាចេញ ។

អប្បធានវិទ្យា

តស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សិយោ វិហារោ ធម្មាម្មណោ
 វា ឧប្បជ្ឈតិ កាយស្មី បរិទ្បាយោ ចេតសោ វា លីទត្តំ
 តហំន្ធា វា ចំត្តំ វិក្កំបតំ ។ តេន អាទទុ ភិក្ខុជា
 តិស្សិត្យំនេវ បសាទធម៌យេ ធិមិត្តេ ចំត្តំ បណិទហំតត្ថំ ។
 តស្ស តិស្សិត្យំនេវ បសាទធម៌យេ ធិមិត្តេ ចំត្តំ បណិ-
 ទហរោ ចាប្បជ្ឈំ ជាយតិ បម្មណិតស្ស មីតិ ជាយតិ
 មីតិបទស្ស កាយោ បស្សម្ពតំ បស្សទ្ធកាយោ សុទំ
 វេទយតិ សុទំនោ ចំត្តំ សមាទិយតិ ។ សោ ភតិ
 បដិសក្កិត្តតំ យស្ស ទ្វាហំ អត្តាយ ចំត្តំ បណិ-
 ទហី សោ មេ អត្តា អតិច្ចន្ទោ ហន្តនាទិ បដិ-
 សំហារមីតិ ។ សោ បដិសំហារតិ ចេវ ន ច វិ-
 ត្តក្កតិ ន ច វិចារបតំ វេតិក្កាម្មិ វេតិកោ អជ្ឈតិ
 សតិហ សុទមស្មីតិ បជាទាតិ ។ ឃី ចោ អាទទុ
 បណិទាយ កាវោ ហោតិ ។

អប្បធានវិទ្យា

កាលភិក្ខុនោះមានប្រក្រតីតិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងចម្រាំងទ្បាយ
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយដោយកំលេស មានទម្រង់កាយណ៍ វេមនីកើតឡើង
 ក្នុងកាយក្តី សេចក្តីញាតិចំត្តក្តី ចំត្តសាត់អំណាចនៅកាន់កាយណ៍
 ខាងក្រៅក្តី ។ ម្នាលអាទទុ ភិក្ខុនោះត្រូវតាំងចំត្តទុកក្នុងទម្រង់ធាតុ
 ជាទីជ្រះថ្លាណាមួយចុះ ។ កាលបើភិក្ខុនោះតាំងចំត្តទុកក្នុងទម្រង់ធាតុ
 ទីជ្រះថ្លាណាមួយបានហើយ បុរោហិតកើតឡើង កាលភិក្ខុនោះ
 បុរោហិតហើយ បីតិកើតឡើង កាលមានចំត្តប្រកបដោយបីតិ កាយ
 ក៏ស្ងប់ ភិក្ខុដែលមានកាយស្ងប់ វេមនីសាយនូវសេចក្តីសុខ ចំត្តរបស់
 ភិក្ខុដែលមានសេចក្តីសុខ វេមនីតាំងនៅរាប់រយ ។ ភិក្ខុនោះវេមនី
 ពិចារណាឃើញច្បាស់ដូច្នោះថា អាត្មាអញបានតាំងចំត្តរម្យប្រយោជន៍
 ឯណា ប្រយោជន៍របស់អាត្មាអញនោះ បានសម្រេចហើយ ល្អិតចុះ
 ឥឡូវនេះ អាត្មាអញប្រមូលមកនូវចំត្ត ។ ភិក្ខុនោះទើបប្រមូលមកនូវ
 ចំត្តនឹង មិនត្រូវរេផន មិនពិចារណាផន ទើបចិន្តច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 មិនមានវិក្កុះ មិនមានវិចារៈ មានវិស្សារតិ ទាំងសេចក្តីសុខប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងខាងក្តី (អាម្មណ៍ជាទីគោចរ) ។ ម្នាលអាទទុ ការតាំងចំត្តហើយ
 កាវោ យ៉ាងនេះឯង ។

(៤៤) កថត្យ អាទទ្ធ អប្បណិទាយ ភាវនា
 ហោតិ ។ តហំន្ទា អាទទ្ធ កិក្កុ ចិន្តំ អប្បណិទាយ
 អប្បណិហិតំ មេ តហំន្ទា ចិន្តន្តំ បជាទាតិ អថ បច្ឆា
 បុរេ អសច្ចិន្តំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតន្តំ បជាទាតិ អថ ប
 បទ កាយេ កាយាទុបស្សិ វិហារមិ អាតមិ សប្ប-
 ជាទោ សតិមា សុខមស្មិតិ បជាទាតិ ។

(៤៥) តហំន្ទា អាទទ្ធ កិក្កុ ចិន្តំ អប្បណិទាយ
 អប្បណិហិតំ មេ តហំន្ទា ចិន្តន្តំ បជាទាតិ អថ បច្ឆា
 បុរេ អសច្ចិន្តំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតន្តំ បជាទាតិ អថ ប
 បទ វេទនាសុ វេទនាទុបស្សិ វិហារមិ អាតមិ សប្ប-
 ជាទោ សតិមា សុខមស្មិតិ បជាទាតិ ។

(៤៤) ម្នាលអាទទ្ធ ចុះការមិនគាំទ្រចិត្តហើយភាវនា តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលអាទទ្ធ ភិក្ខុមិនបានគាំទ្រចិត្តក្នុងការម្នាក់ទៀត តែង
 ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តភក្តាអញមិនបានគាំទ្រក្នុងការម្នាក់ទៀត មួយ
 ទៀត ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តភក្តាអញមិនបានរាយមាយ ផុតស្រឡះហើយ
 មិនបានគាំទ្រ (ក្នុងការម្នាក់ទៀត) ទាំងក្រោយ ទាំងមុន មួយ
 វិញទៀត ដឹងច្បាស់ថា ភក្តាអញពិចារណាយើញទ្រុកាយក្នុងកាយ
 ជាប្រគ្រឹ មានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 មានសេចក្តីសុខ ។

(៤៥) ម្នាលអាទទ្ធ ភិក្ខុមិនបានគាំទ្រចិត្តក្នុងការម្នាក់ទៀត
 ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តភក្តាអញមិនបានគាំទ្រក្នុងការម្នាក់
 ទៀត ទាំងដឹងច្បាស់ថា ចិត្តភក្តាអញមិនបានរាយមាយ ផុតស្រឡះ
 ហើយ មិនបានគាំទ្រ (ក្នុងការម្នាក់ទៀត) ទាំងក្រោយ ទាំងមុន
 មួយទៀត តែងដឹងច្បាស់ថា ភក្តាអញពិចារណាយើញទ្រុកាយក្នុង
 វេទនាទាំងឡាយជាប្រគ្រឹ មានព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹង
 ខ្លួន មានស្មារតី មានសេចក្តីសុខ ។

[៤៤] តហំន្វា អាទទ្ធ ភិក្ខុ ចិន្តំ អប្បណិទាយ
 អប្បណិហិតំ មេ តហំន្វា ចិន្តន្តំ បដាទាតិ អដ
 បន្តា បុរេ អសន្តិក្កំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតន្តំ បដាទាតិ
 អដ ច បទ ចិត្តេ ភិក្ខាទុបស្សិ វិហារមំ អាតាមិ
 សម្បជានោ សតិមា សុខមស្មីតិ បដាទាតិ ។

[៤៥] តហំន្វា អាទទ្ធ ភិក្ខុ ចិន្តំ អប្បណិទាយ
 អប្បណិហិតំ មេ តហំន្វា ចិន្តន្តំ បដាទាតិ អដ បន្តា
 បុរេ អសន្តិក្កំ វិមុត្តំ អប្បណិហិតន្តំ បដាទាតិ អដ ច
 បទ ធម្មេស្ស ធម្មាទុបស្សិ វិហារមំ អាតាមិ សម្ប-
 ជានោ សតិមា សុខមស្មីតិ បដាទាតិ ។

[៤៤] ម្ចាស់អាទទ្ធ ភិក្ខុមិនបានកាំងចិត្តក្នុងការម្នាក់ទៀត
 រមែងដឹងច្បាស់ថា ចិត្តកាត្មាអញមិនបានកាំងទុកក្នុងការម្នាក់ទៀត
 មួយទៀត ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តកាត្មាអញមិនបានរាយមាយ រួចផុត
 ស្រឡះហើយ មិនបានកាំងទុក (ក្នុងការម្នាក់ទៀត) កាំងក្រោយ
 កាំងមុន មួយវិញទៀត ដឹងច្បាស់ថា កាត្មាអញពិចារណារឿយម្ត
 ចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រក្រតី មានព្យាយាមផុតកំដៅកំលើស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី មានសេចក្តីសុខ ។

[៤៥] ម្ចាស់អាទទ្ធ ភិក្ខុមិនបានកាំងចិត្តក្នុងការម្នាក់ទៀត
 រមែងដឹងច្បាស់ថា ចិត្តកាត្មាអញមិនបានកាំងទុក (ក្នុងការម្នាក់ទៀត
 ក្រោយ) មួយទៀត ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តកាត្មាអញមិនបានរាយមាយ រួចផុត
 ស្រឡះហើយ មិនបានកាំងទុក (ក្នុងការម្នាក់ទៀត) កាំងក្រោយ
 កាំងមុន មួយវិញទៀត ដឹងច្បាស់ថា កាត្មាអញជាអ្នកពិចារណារឿយ
 ម្តងម្កែងមិនបិទចិត្តរាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមផុតកំដៅកំលើស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី មានសេចក្តីសុខ ។

(៤៦) ឯវំ ទោ អាទទ្ធ អប្បណិទាយ ភាវនា
 ហោតិ ។ ឥតិ ទោ អាទទ្ធ ទេសិកា មយោ បណិទាយ
 ភាវនា ទេសិកា មយំ អប្បណិទាយ ភាវនា ។ យំ
 អាទទ្ធ សន្តាណ ករណីយំ សាវកានំ ឃំទេសិកា អនុ-
 កម្មកោធិ អនុកម្មំ ទុទានាយ កតំ វេ តំ មយា ។
 ឯតានំ អាទទ្ធ រុក្ខម្ពលានំ ឯតានំ សុត្តាភាវនំ ។
 ឈាយថាទទ្ធ^(១) មា មមានត្ថ មា បច្ឆា វិប្បដិសារីតា
 អហរិក្ខ អយំ វេ អម្ពាគំ អនុសាសនីតិ ។ ឥនមកេច
 កកវំ ។ អត្តមយោ អាយស្មា អាទេវោ ភកវិតា
 ភាសិតំ អភំទទ្ធិតិ ។

អន្តរាលិវង្សោ ចវមោ ។

១ ១. ម. ឥដ្ឋាយថាទទ្ធ ។

(៤៦) ម្នាលភានុ ការមិនតាំងចិត្តហើយភាវនា យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ម្នាលភានុ ការតាំងចិត្តហើយភាវនា គឺជាគតសំដែងហើយ
 ការមិនតាំងចិត្តហើយភាវនា គឺជាគតកំបុរសំដែងហើយ ដោយប្រ-
 ការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភានុ កំចូលណា ដែលព្រះសាស្តាជាអ្នកស្វែង
 រកនូវប្រយោជន៍ ជាអ្នកអនុគ្រោះ គាស្រីយនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ គប្បី
 ធ្វើដល់សាវកទាំងឡាយ កំចូលនោះ គឺជាគតបុរសំដែងហើយ ដល់អ្នកទាំង-
 ឡាយ ។ ម្នាលភានុ កំចូលទាំងនេះ គឺម្យ៉ាងឈើ កំចូលទាំងនេះ គឺទី
 ស្ងាត់ ។ ម្នាលភានុ អ្នកទាំងឡាយចូរពិចារណា ចូរកុំប្រមាទ កុំមាន
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ នេះជាអនុសាសន៍
 និពាក្យប្រៀបប្រដៅរបស់គតគត ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគច្រើនត្រាស់នូវភាសិតនេះហើយ ។ ព្រះភានុដ៏មានអាយុ
 កំពេញចិត្តរីករាយចំពោះភាសិតព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។

ឯបំ អន្តរាលិវង្សោ ទំ ។

អម្ពបាលីវង្ស

ធម្មប្បក្កាមី

អម្ពបាលីសនោ កិក្ខុ
 សាលកុសលរាសី ៥
 សាកុណភ្នំ មន្ត្រីជា សូនោ
 កិលាដោ កិក្ខុដ៏ វសកោតិ ។

អម្ពបាលីវង្ស

ទុក្ខានៃអម្ពបាលីវង្សនោះគឺ

វិហាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពបាលីវង្ស
 មាន ២ លើក អំពីភិក្ខុមានស្មារតី ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រាហ្មណគ្រាមៈឈ្មោះកោសល ក្នុងវង្ស
 កោសល ១ អំពីនិទមកុសលនិទមកុសល ១ អំពីសត្វវង្ស
 ឆាបប្រឡូច ១ អំពីច្រទេសវង្សសត្វស្វានិមនុស្សទៅ
 បានដោយលំបាក ១ អំពីជនអ្នកបំអិតទូរកត្ត ១ អំពីព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះប្រឈមដោយម្ខាង ១ អំពីព្រះភាគខ្លួនដ៏
 មានអាយុចូលទៅកាន់លំនៅភិក្ខុមិមួយរូប ១ ។

ពាក្យសុំត្តោ

[២៧] សារីបុត្តិច្ឆាតិ ។ អដទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ
យេន កកក តេទុបស្ព័ន្ធមិ ទុបស្ព័ន្ធមិត្តា ភកវន្តំ អតិ-
វាទេត្វា ឯកមន្តំ ចំសិទិ ។ ឯកមន្តំ ចំសិទ្ធា ទោ
អាយស្មា សារីបុត្តោ ភកវន្តំ ឯកទេវេន មហាបុរិសោ
មហាបុរិសាតិ ពន្តេ វុទ្ធតិ តិក្កាវតា ទុ ទោ ពន្តេ
មហាបុរិសោ ហោតិ ។ វិមុត្តចិត្តត្តា ខ្លាហំ សារីបុត្ត
មហាបុរិសាតិ វតាមិ វិមុត្តចិត្តត្តា ទោ មហាបុរិ-
សោតិ វតាមិ ។

[២៨] កំជញ្ជូ សារីបុត្ត វិមុត្តចិត្តោ ហោតិ ។ នធន
សារីបុត្ត ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សិ វិហារតិ វតាមិ
សម្បជារោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អតិជ្ឈាទោម-
នស្សិ ។ ត.ម្ស កាយេ កាយាទុបស្សិទោ វិហារតា

ពាក្យសុំត្ត

[២៧] សារីបុត្តិច្ឆាតិ ។ គ្រាទោធន៍ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានកាយេ
ចូលទៅកាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងវិសមគ្គ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
កាយេអង្គុយក្នុងវិសមគ្គហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទេវតានិទិយាយថា មហាបុរស
មហាបុរស បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គលជាមហាបុរសរោយិយោកុ
ដូចម្តេច ។ ឆ្ងលសារីបុត្ត គង់គនហៅថា មហាបុរស ព្រោះមានចិត្ត
រួចផុតស្រឡះហើយ ទំនំមនហៅថា មហាបុរស ព្រោះមានចិត្តមិន
ទាន់រួចផុតស្រឡះទេ ។

[២៨] ឆ្ងលសារីបុត្ត ភិក្ខុវិសាល្មោះជាមានចិត្តរួចស្រឡះ
ទើដូចម្តេច ។ ឆ្ងលសារីបុត្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកតំណាង
ឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានក្បាយមជ្ឈកំរៅវិលេស ជា
ក្នុងដំនុំនូន មានស្មារតី កំចាត់បង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទេញ ។ កាលភិក្ខុទេវតាទំនំមនឃើញនូវកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី

ពាក្យផ្សំ

ចិត្ត វិជ្ជា វិមុត្តិ អនុបាទាយ អាសវេហិ ។ វេទនា-
 សុ ចិត្ត ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារតិ អាភាបិ សម្ប-
 ជានោ សតិមា វិធម្យ លោកោ អភិជ្ឈាធាមទស្សំ ។
 តស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សីនោ វិហារោ ចិត្តំ វិជ្ជា
 វិមុត្តិ អនុបាទាយ អាសវេហិ ។ ឯវំ ចោ សារីបុត្ត
 វិមុត្តចិត្តោ ហោតិ ។ វិមុត្តចិត្តកា ទ្វាហំ សារីបុត្ត
 បហាបុរិសោតិ វធាមិ អវិមុត្តចិត្តកា ចោ មហាបុរិសោតិ
 វធាមីតិ ។

(៤៧) ឯតំ សមយំ ភគវា ពាឡទ្ធាយំ វិហារតិ

ព្រាហ្មណ៍ ។ អថចោ អាយស្មា សារីបុត្តោ

ពាក្យផ្សំ

ចិត្តកំ ប្រាសចាកគម្រឹក រូចស្រឡះចាកភាសវៈ តាំងឡាយ ព្រោះមិន
 ប្រកាន់មាំ ។ ជាអ្នកពិចារណាយើញនូវវិទ្យាស្ថានវេទនាតាំងឡាយ
 នូវចិត្តកំចិត្ត រូចមិត្តិធម៌តាំងឡាយជាប្រិក្រឹតិ មានព្យាយាមដុត
 កំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិវត្តន៍
 ចោមទស្សក្នុងលោកចេញ ។ កាលកំពុងនោះពិចារណាយើញនូវធម៌កំ
 ធម៌តាំងឡាយជាប្រិក្រឹតិ ចិត្តកំ ប្រាសចាកគម្រឹក រូចស្រឡះចាក
 ភាសវៈតាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ភិក្ខុវេស
 ឈ្មោះថាមានចិត្តរូចស្រឡះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត គឺជាគរ
 ហៅថា មហាបុរេស ព្រោះមានចិត្តរូចស្រឡះ មិនវែមហៅថា មហា-
 បុរេស ព្រោះមិនមានចិត្តរូចស្រឡះទេ ។

(៤៨) សម័យមួយ ព្រះពុទ្ធបាទព្រះភាគទ្រង់នឹងនៅក្នុងបារា-
 កម្មវេទ ជិតគ្រិលនាឡា ។ គ្រាដោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ

កម្មវេទ ជិតគ្រិលនាឡា ។ គ្រាដោះឯង ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ

យេន កកវា គេនុបសន្តមិ ធម្មសន្តមិត្វា កកវន្តំ អនា-
 វាទេន្ទា ឯកមន្តំ ពិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ធំសំឆោ ទោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ កកវន្តំ ឯកនកេច ឯវំ មសន្ធាហំ
 កន្ត កកវតិ ឧ ចាហុ ឧ ក កវិស្សតំ ឧ ចេតហំ វិជ្ជតិ
 អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា កកវតា កំយ្យោ-
 កំញាតរោ យទំទំ សម្ពោជិយន្តំ ។ ទណ្ឌក ទោ ត្យាយំ
 សារីបុត្ត វាសកំវតា វាសំតា ឯកំសោ កហិតា
 សិហាលោ ឧទំតោ ឯវំ មសន្ធាហំ កន្ត កកវតិ ឧ
 ចាហុ ឧ ក កវិស្សតំ ឧ ចេតហំ វិស្សតំ ឧ ចេតហំ
 វិជ្ជតិ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា កកវតា
 កំយ្យោកំញាតរោ យទំទំ សម្ពោជិយន្តំ ។

ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ច្បាយបន្តិចព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
 អាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តជ្រះថ្លាចំពោះព្រះដ៏
 មានព្រះភាគយ៉ាងនេះ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ដទៃ មានសេចក្តីត្រាស់
 ដឹងលើសជាងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងសម្ពោជិញ្ញាណនេះ មិនមានក្នុង
 អតីតកាលផង មិនមានក្នុងអនាគតកាលផង មិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល
 ផងឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត កាសកំវតា (វិចារីអង្គរោច) នេះ ដែល
 អ្នកទានរោលហើយលើសលុបពេកណាស់ សិហាទៅដែលខ្លួនកាន់
 យកវិស្សយចំណែក អ្នកទានបទ្ធិឡើងហើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះ សមណៈបុ
 ត្រាហ្មណ៍ដទៃ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងក្រៃលែងជាងព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ក្នុងសម្ពោជិញ្ញាណនេះ មិនមានក្នុងអតីតកាលផង មិនមានក្នុងអនាគត-
 កាលផង មិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលផង ។

ព្យាសនា

[៥០] ក៏ ធុ តេ សារីបុត្ត យេ តេ អហោសុំ អតិ
 តមន្ទានំ អហោត្ថោ សម្មាសម្ពុត្តា សទ្ធេ តេ ភគវត្ថោ
 ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិធិតា ឃីវិសីលា តេ ភគវត្ថោ
 អហោសុំ ឥតិ វា ឃីវិចម្ពា តេ ភគវត្ថោ អហោសុំ ឥតិ
 វា ឃីវិបញ្ញា តេ ភគវត្ថោ អហោសុំ ឥតិ វា ឃីវិហារិលោ
 តេ ភគវត្ថោ អហោសុំ ឥតិ វា ឃីវិមុត្តា តេ ភគវត្ថោ
 អហោសុំ ឥតិ វា ឥ យោ យោតំ ពន្លេ ។

[៥១] ក៏ ចល តេ សារីបុត្ត យេ តេ ភវិស្សន្តំ
 អនាគតមន្ទានំ អហោត្ថោ សម្មាសម្ពុត្តា សទ្ធេ តេ
 ភគវត្ថោ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិធិតា ឃីវិសីលា តេ
 ភគវត្ថោ ភវិស្សន្តំ ឥតិ វា ឃីវិចម្ពា តេ ភគវត្ថោ
 ភវិស្សន្តំ ឥតិ វា ឃីវិបញ្ញា តេ ភគវត្ថោ ភវិស្សន្តំ
 ឥតិ វា ឃីវិហារិលោ តេ ភគវត្ថោ ភវិស្សន្តំ ឥតិ វា
 ឃីវិមុត្តា តេ ភគវត្ថោ ភវិស្សន្តំ ឥតិ វា ឥ យោ
 យោតំ ពន្លេ ។

ព្យាសនា

[៥០] ខាលសារីបុត្ត ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីឡាយឯណា ជា
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ក្នុងអតីតកាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីអស់នោះ
 អ្នកកំណត់ដឹងទ្រាំក្នុងដោយចិត្តថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីនោះ ព្រះ
 អង្គមានសីលយ៉ាងនេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីនោះ ព្រះអង្គមាន
 ធម៌យ៉ាងនេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីនោះ ព្រះអង្គមានបញ្ញាយ៉ាង
 នេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីនោះ ព្រះអង្គមានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាង
 នេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីនោះ ព្រះអង្គមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះទូរ ដូច្នេះ
 បានដឹងឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដំណើរនេះកំណត់មិនបានទេ ។

[៥១] ខាលសារីបុត្ត ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីឡាយឯណា ជា
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុត្ត ក្នុងអនាគតកាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីអស់
 នោះ អ្នកកំណត់ដឹងទ្រាំក្នុងដោយចិត្តថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីឡាយ
 នោះ ព្រះអង្គមានសីលយ៉ាងនេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីឡាយនោះ
 ព្រះអង្គមានធម៌យ៉ាងនេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីឡាយនោះ ព្រះ
 អង្គមានបញ្ញាយ៉ាងនេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីឡាយនោះ ព្រះ
 អង្គមានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះទូរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគចំនីឡាយនោះ
 ព្រះអង្គមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះទូរ ដូច្នេះបានដឹងឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ដំណើរនេះកំណត់មិនបានទេ ។

[៥២] កី មន គ្យាហំ សារីបុត្ត ឯតរហំ អរហំ
 សម្មាសម្មាទោ ទេតសា ទេតោ បរិទ្ធ វិទិតោ ឯវិសីលោ
 ភគវំ ឥតិ វំ ឯវិទេយោ ភគវំ ឥតិ វំ ឯវិបន្នោ
 ភគវំ ឥតិ វំ ឯវិបារី ភគវំ ឥតិ វំ ឯវិមុត្តោ
 ភគវំ ឥតិ វំ ឯវិ ។ ទោ ហេតំ កាទ្ធ ។

[៥៣] ឯតុ ច តេ សារីបុត្ត អតីតាបាគតវ្យាទ្ធ-
 ប្បន្នេសុ អរហន្តេសុ សម្មាសម្មាទេសុ ទេតោបរិយា-
 យញ្ញាលំ ទត្ថំ ។ អដ តំក្យារហំ គ្យាហំ សារីបុត្ត
 ទឡាវា អាសកំវា ភាសិតា ឯតំសោ តហិតោ
 សីលាទាតា ទទិតោ ឯវំ ចសម្មាហំ កាទ្ធ ភគវតិ

[៥៤] ម្ចាស់សារីបុត្ត ចុះតោគតជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្មា ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នកាលនេះ អ្នកកំណត់ជំនំផ្លូវចិត្តដោយចិត្តជា ព្រះដំមានព្រះភាគ
 ព្រះអង្គមានសីលយ៉ាងនេះទូ្លះ ព្រះដំមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានធម៌យ៉ាង
 នេះទូ្លះ ព្រះដំមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានបញ្ញាយ៉ាងនេះទូ្លះ ព្រះដំមាន
 ព្រះភាគ ព្រះអង្គមានធម៌ជាគ្រឿងទៅយ៉ាងនេះទូ្លះ ព្រះដំមានព្រះភាគ
 ព្រះអង្គមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះទូ្លះ ផ្ទះច្នៃបានវិជយេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ដំណើរនេះកំណត់មិនបានទេ ។

[៥៥] ម្ចាស់សារីបុត្ត ការកំណត់ជំនំផ្លូវចិត្តរបស់អ្នក មិនមាន
 ក្នុងព្រះអរហន្តសម្មាសម្មាទាំងឡាយ ក្នុងកាលជាអតីត អនាគត បច្ចុ-
 ប្បន្ននេះឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ចុះហេតុដូចម្តេចក៏កាលឥឡូវនេះ
 អាសកិវាជីវីសលុប អ្នកបានពោលហើយ សីលាទាវិជយេ
 កាល់យកដោយចំណែកមួយ អ្នកបានបន្តិទ្រង់ហើយជា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីជ្រះថ្លាដំពោះព្រះដំមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ

ឧប្បត្តិកថា

ន ចាហុ ន ប ភវិស្សតិ ន ចេតវា វិជ្ជតិ អញ្ញោ
 សមណោ វា ត្រាហ្មណោ វា កតវិតា វាយ្យោភិក្ខុ-
 តោ យទិទំ សម្មោទិយន្តិ ។ ន ទោ មេ តំ កន្ត
 អតីតាបាតតប្បដ្ឋប្បន្នេសុ អវហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធេ-
 សុ ចេតោបរិយាយញ្ញាណំ អត្ថំ អបិ ច ចម្មទ្ធយោ
 វិទិតោ ។

[៥៤] សេយ្យភាមិ កន្ត អញ្ញា បច្ឆន្តិមំ ចករិ
 ទន្ស្តាណំ^(១) ទន្ស្តាណាសោណំ ឯកទ្វារំ តត្រិស្ស
 ដោវារិកោ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ មេតារិ អញ្ញាតាវំ ចិក-
 រេតា ញាតាវំ បរេសតា ។ សោ តស្ស ចករស្ស ស-
 មញ្ញា អនុបរិយាយបដំ អនុត្តមមាថោ ន បស្សយ្យ
 ចាការសន្តិ វា ចាការវិវំ វា វន្តមសោ វិទ្យោទិស្សត្ត-
 ទមត្តិមំ ។ តស្ស ឯវមស្ស យេ ទោ កេចិ ទិដ្ឋារិកា
 ចាលា ឥមំ ចករិ បរិសន្តំ វា ទិក្ខមន្តិ វា សាទ្ធ តេ

១. ឧ. ឧប្បត្តិកថា ។

ឧប្បត្តិកថា

សមណៈបុត្រាហ្មណំដទៃ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងវិក្រលនិលើសជាង
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងសម្ពោធិញ្ញាណនេះ មិនមានក្នុងអភិកកាលផង
 មិនមានក្នុងអនាគតកាលផង មិនមានក្នុងបច្ចុប្បន្នកាលផង ។ បត់ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន គឺតវមនតែការកំណត់ដឹងខ្លួនរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ចំពោះ
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធចំរើនខ្យល ក្នុងអភិកកាល អនាគតកាល បច្ចុ-
 ប្បន្នកាលនោះ មិនមានឡើយ ប៉ុន្តែការស្នើតាមព្រះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹង
 ច្បាស់ហើយ ។

[៥៥] បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដូចគេរបស់ព្រះរាជា នៅចំបំផុត
 ផែន មានជើងកំពែងដ៏មាំ មានកំពែងខ្លឹមសសរឡើងដ៏មាំ មានទ្វារ
 តែមួយ នាយទ្វាររបស់ព្រះរាជានោះជាបណ្ឌិត ឃ្លាសវៃ មានប្រាជ្ញា
 នៅប្រចាំត្រង់ទ្វារនោះ ចាំហាមឃាត់ជនទាំងខ្យល់ដែលមិនស្គាល់
 បើកខ្សែកណ្តុកជនដែលស្គាល់ចូលទៅបាន ។ នាយទ្វារនោះដើរត្រួត-
 ត្រាដូចជាមន្ត្រីកំពែងដោយជុំវិញនគរនោះ ក៏មិនឃើញខ្សែខ្លឹមកំពែងឬ
 ឬនៅទ្វារខ្លឹមកំពែង ដោយហោចទៅសូម្បីតែសត្វគ្នាក៏សសុលចូលកុំ
 បាន ។ នាយទ្វារនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយោងនេះថា ពួកសត្វទាំងឡាយ
 មួយ វែមនិច្ចលទៅកាន់នគរនេះ ឬចេញមកវិញ ពួកសត្វទាំងអស់នោះ

ឥមំនា វ ទ្ធាវេន បរិសុទ្ធិ ក ចិត្តបុទ្ធិ កតិ ។ ឯវមេវ
 ទោ មេ កន្តេ ធម្មត្ថយោ វិទិតោ យេមិ តេ កន្តេ អ-
 ហោសុំ អតីតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា បទ្វេ តេ
 កតវន្តោ មញ្ច ជីវណោ បហាយ ចេតសោ ឧបត្តិលេ-
 សេ បញ្ញាយ ទុក្ខលីតវណោ ចតុសុ សតំប្បដ្ឋានេសុ
 សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត ពោជ្ឈន្តេ យពាក្យតំ ការវត្តា
 អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោជី អតំសម្មុជ្ឈិស្ស ។ យេមិ តេ
 កន្តេ ករិស្សន្តិ អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 សទ្វេ តេ កតវន្តោ មញ្ច ជីវណោ បហាយ ចេតសោ
 ឧបត្តិលេសេ បញ្ញាយ ទុក្ខលីតវណោ ចតុសុ ស-
 តំប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត ពោជ្ឈន្តេ យពាក្យតំ
 ការវត្តា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោជី អតំសម្មុជ្ឈិស្សន្តិ ។ ក-
 តភំមិ កន្តេ ឯតវរា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា មញ្ច ជីវណោ
 បហាយ ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ បញ្ញាយ ទុក្ខ-
 លីតវណោ ចតុសុ សតំប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តោ

វេមិច្ចលទៅ ឬចេញតាមទ្វារខ្លះខ្លះ យ៉ាងណាមិញ ។ បតិក្រព្រះ
 អង្គជំចំរើន ការស្តង់តាមធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងហើយ បតិក្រព្រះអង្គ
 ដំចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយឯណាជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 មានក្នុងអតីតកាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងអស់នោះ ទ្រង់លះបង់
 នូវនិរណៈទាំង៥ ដែលជាបក្កិលេសវៃចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឱ្យមាន
 កំឡុងថយ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យដ៏កល់ខ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ទ្រង់
 ចំរើននូវពោជ្ឈន្តទាំង៧ ត្រាស់ដឹងចំពោះនូវអនុត្តរេសម្មាសម្ពោជិធម៌តាម
 សភាវៈពិត ។ បតិក្រព្រះអង្គដំចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទាំងឡាយ
 ឯណាជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានក្នុងអនាគតកាល ព្រះដ៏មានព្រះ-
 ភាគទាំងអស់នោះ ទ្រង់លះបង់នូវនិរណៈទាំង៥ ដែលជាបក្កិលេស
 វៃចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឱ្យមានកំឡុងថយ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យដ៏កល់
 ខ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ទ្រង់ចំរើននូវពោជ្ឈន្តទាំង៧ ត្រាស់ដឹងនូវ
 អនុត្តរេសម្មាសម្ពោជិធម៌តាមសភាវៈពិត ។ បតិក្រព្រះអង្គដំចំរើន ព្រះដ៏-
 មានព្រះភាគជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្ននេះ ក៏ទ្រង់
 លះបង់នូវនិរណៈទាំង៥ ដែលជាបក្កិលេសវៃចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឱ្យ
 មានកំឡុងថយ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យដ៏កល់ខ្ជាប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង៤

សត្ត តោជ្ឈន្ត យថាភូតំ កាវេត្តា អនុត្តរំ សញ្ញសម្តោ-
ជិ អភិសម្មត្តោតិ ។

[៥៥] សាទុ សាទុ សារីបុត្ត តស្មាតំហ ភ្នំ
សារីបុត្ត ឥមំ ធម្មបរិយាយំ អភិក្ខណំ កាសយ្យសិ
កិក្ខុនំ កិក្ខុនិទំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ ។
យេសម្បិ ហិ សារីបុត្ត មោយបុរិសានំ កវិស្សតិ តថា-
តតេ កត្តា វ វិមតិ វ តេសម្បិមំ ធម្មបរិយាយំ
សុត្តា យា តថាតតេ កត្តា វ វិមតិ វ សា បហិ
យិស្សតីតិ ។

[៥៦] ឯកំ សមយំ តតវ សារិភ្នំយំ វិហារតំ
ជេតវនំ អនាថបិណ្ឌិតស្ស អាភមេ ។ តេន ទោ
បន សមយេន អាយស្មា សារីបុត្តោ មគទេសុ វិ-
ហារតំ ចាឡុកត្តាមរិតេ អាតាជិតោ ធុត្តនោ កា-
ឡុតិលាដោ ។ ធុត្តោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ
សារីបុត្តស្ស ធុបដ្ឋាតោ ហោតិ ។ អថេទោ អាយស្មា
សារីបុត្តោ តេដេវ អាតាទេន បរិនិព្វាយិ ។

[៥៧] ច្រើនបំរើទូរពោជ្ឈន្តតំវិ ព្រាសំជិន្ទិយុអនុត្តរសញ្ញសម្តោជិមមំ តាម
សភាវិតេ យំវិវាទេនិ ។

[៥៨] ម្ចាស់សារីបុត្ត គ្រវណាសំហើយ ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះ
ហេតុនោះ អ្នកធម្មវិទាលទូរពម្បិយាយនេះ ដល់ពួកកិក្ខុ កិក្ខុនិ
ធុបាសកនិទំ ធុបាសិកា ឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះថា
សេចក្តីឡើងដល់ ឬសេចក្តីសន្សំយក្នុងព្រះភព្វាគ នឹងមានដល់មោយ-
បុរសឯណា មោយបុរសទាំងនោះ បានស្តាប់ទូរពម្បិយាយនេះហើយ
មុខជាមិនលះបង់ទូរសេចក្តីឡើងដល់ ឬសេចក្តីសន្សំយក្នុងព្រះភព្វាគ
ចេញបាន ។

[៥៩] សម័យមួយ ព្រះដំទានព្រះភាគច្រើននឹងនៅក្នុងក្តីដេត-
នរបេសំអនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋិ ទៀបគ្រិស្សិតិ ។ សម័យនោះឯង
ព្រះសារីបុត្តដំទានអាយុ មានកតាម មានសេចក្តីទុក្ខ មានជម្ងឺធ្ងន់ នៅ
ក្នុងស្រុកនាឡុក ក្នុងវិជេមមនៈ ។ មានសាមណេរណ្ណៈច្នុដា
ធុបដ្ឋាគរបេសំព្រះសារីបុត្តដំទានអាយុ ។ ព្រះនោះឯង ព្រះសារីបុត្ត
ក៏បរិនិព្វានដោយគាតាគនោះ ។

(៨៧) អថេចា ធុត្ថោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ
 សាវ័បុត្តស្ស បត្តចិវរមាតាយ យេន សាវត្ថិជេតវំ អ-
 តាជចិណ្ឌិកស្ស អារាមោ យេនាយស្មា អាចត្ថោ តេ-
 ទុបសង្កម៌ ទុបសង្កម៌ត្វា អាយស្មន្តំ អាចន្តំ អភំ-
 វាទេត្វា ឯតមន្តំ ចិសិទិ ។ ឯតមន្តំ ចិសិទ្ធា ចោ-
 ធុត្ថោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មន្តំ អាចន្តំ ឯតទេវេច
 អាយស្មា កន្តេ សាវ័បុត្តោ បរិចិព្វតោ ឥទេមស្ស បត្ត-
 ចិវរន្តំ ។ អត្ថំ ទោ ឥទំ អារុសោ ចុទ្ធ តតាតាភតំ
 កតវន្តំ ទស្សនាយ អាយាមារុសោ ចុទ្ធ យេន ភតវា
 តេទុបសង្កម៌ស្សាម ទុបសង្កម៌ត្វា កតវតោ ឯតមន្តំ
 អារាចេស្សាមាតិ ។ ឯវំ កន្តតិ ទោ ធុត្ថោ សម-
 ណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ អាចន្តស្ស បច្ចុស្សោសិ ។

(៨៧) សំដាប់នោះឯង ចុខ្ពសាមណេរក៏កាន់យកបាត្រចឹបចិវរ
 របស់ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ ហើយចូលទៅក្រែកោនខ្ពង់មានអាយុ
 ឯវត្តជេតពនរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋិ ដឹកក្រិនសាវត្ថិ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះកោនខ្ពង់មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងវិជីសមគួរ ។
 លុះចុខ្ពសាមណេរអង្គុយក្នុងវិជីសមគួរហើយ បានកោលខឹងព្រះកោនខ្ព
 ដ៏មានអាយុដូច្នោះថា បពិត្រព្រះកោនខ្ពដ៏ចម្រើន ព្រះសាវ័បុត្តដ៏មានអាយុ
 បរិចិព្វនេះហើយ នេះបាត្រចិវររបស់លោក ។ ម្ចាស់អារុសោចុខ្ព នេះ
 ជាដំណើរដែលអ្នកនាំមកដាក់ដំបូង ម្ចាស់អារុសោចុខ្ព មក យើងខឹងនាំ
 គ្នាចូលទៅក្រែកោនខ្ពមានព្រះភាគ ដើម្បីគាល់ព្រះអង្គ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ខឹងគ្រាបបង្គំខ្លួនសេចក្តីខ្លះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ចុខ្ព-
 សាមណេរក៏ទទួលពាក្យព្រះកោនខ្ពដ៏មានអាយុថា កុរុណាលោកម្ចាស់ ។

[៥៥] អនិច្ចា អាយស្មា ច អាទេត្វា ចុត្វា ច ស-
 មណុទ្ទេសោ យេន កកវំ តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្វា
 កកវន្តំ អតិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីដិសុ ។ ឯកមន្តំ
 ធិសីទ្វា ទោ អាយស្មា អាទេត្វា កកវន្តំ ឯកទារិក
 អយំ កន្តេ តុទ្វា សមណុទ្ទេសោ ឯវមាហា អាយស្មា
 កន្តេ សារីបុត្តោ បរិនិព្វានោ ឥន្ទស្ស បន្តិវិវន្តំ ។ អបិ
 ច មេ កន្តេ មនុស្សានាមា វិយ កាយោ ធិសាមិ មេ ន
 បត្យាយន្តិ ធម្មាមិ មំ ធម្មជំកន្តំ អាយស្មា សារីបុត្តោ
 បរិនិព្វានាតិ សុត្វា ។

[៥៦] កី នុ ទោ អាទន្ទ សារីបុត្តោ សីលក្ខន្ធា វា
 អាទាយ បរិនិព្វានោ សមាធិក្ខន្ធា វា អាទាយ បរិនិព្វា-
 នោ បញ្ញាទន្ធា វា អាទាយ បរិនិព្វានោ វិមុត្តិក្ខន្ធា វា
 អាទាយ បរិនិព្វានោ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធា វា អា-
 ទាយ បរិនិព្វានាតិ ។ ច ទោ មេ កន្តេ អាយស្មា
 សារីបុត្តោ សីលក្ខន្ធា វា អាទាយ បរិនិព្វានោ ។ មេ ។
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធា វា អាទាយ បរិនិព្វានោ ។

[៥៧] ព្រាហ្មណ៍និ ព្រះអាទន្ទដ៏មានកាយុទ្ធិនិច្ចុសាមណោ
 កិច្ចលទៅតាមព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមរម្យ ។ លុះព្រះអាទន្ទដ៏មាន
 កាយុទ្ធិក្នុងទីសមរម្យហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុក្ខុសាមណោនេះ បាននិយាយយ៉ាង
 នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះសារីបុត្តដ៏មានកាយុបរិនិព្វានហើយ
 នេះបាទព្រះចៅរបស់លោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត កាយ
 របស់ព្រះអង្គហាក់ដូចជាវិនិស្សកស្តិន តាំងទិសទាំងទ្វាយក៏មិនប្រាកដ
 ដល់ព្រះអង្គ តាំងមិនទាំងទ្វាយក៏មិនគ្រឿងសំដៅព្រះអង្គដែរ ព្រោះ
 បានពុំថា ព្រះសារីបុត្តដ៏មានកាយុបរិនិព្វានទៅហើយ ។

[៥៨] ឆ្ងល់អាទន្ទ សារីបុត្តនាំយកសីលក្ខន្ធា បរិនិព្វានទៅហើយ
 ឬ នាំយកសមាធិក្ខន្ធា បរិនិព្វានទៅហើយឬ នាំយកបញ្ញាទន្ធា បរិនិព្វាន
 ទៅហើយឬ នាំយកវិមុត្តិក្ខន្ធា បរិនិព្វានទៅហើយឬ នាំយកវិមុត្តិញ្ញាណ-
 ទស្សនក្ខន្ធា បរិនិព្វានទៅហើយឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រា
 សារីបុត្តដ៏មានកាយុរបស់ព្រះអង្គ នាំយកសីលក្ខន្ធា បរិនិព្វានទៅ
 តំទេ ។ មេ ។ នាំយកវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធា បរិនិព្វានទៅតំទេ ។

អថ ច មេ កន្ត អាយស្មា សារីបុត្តោ ឱវាណោ
 អយោសិ^(១) វិញ្ញាបកោ សទ្ធស្សកោ សមាធមកោ
 សមុត្តជកោ សម្បហំសកោ អគំលាសុ ធម្មទេស-
 បាយ អនុត្តាហកោ សត្រិហ្មចារីធំ តំ មយំ អាយ-
 ស្មតោ សារីបុត្តស្ស ធម្មោជំ ធម្មកោតំ ធម្មានុត្តហំ
 អនុស្សរមាតំ ។

[៦០] ទទុ តំ អាទទុ មយា បដិកកេវ អត្តាតំ
 សត្វេហំ បិយេហំ មចាមេហំ បាបាការោ វិបាការោ
 អញ្ញាតាការោ តំ កុរុតតុ អាទទុ លត្តា ។ យទ្ធីំ ជានំ
 កូតំ សង្កតំ បលោកធម្មំ តំ វត បស្សដ្ឋីតំ ទេតំ ហំបំ
 វិទ្ធីតំ ។

១ ឧ. ពិណ្ណា ។

បតិក្រិត្រះអង្គជីវិវេន បុំន្ត្រិត្រះសារីបុត្តនំធានអាយុរបស់ខ្ញុំត្រះអង្គ លោក
 ជាអ្នកប្រដៅ ជាអ្នកធានា ជាអ្នកបំភ្លឺ ជាអ្នកបបួល ជាអ្នកឱ្យ
 កាចហាន ជាអ្នកឱ្យរីករាយ ជាអ្នកបំបិទបិទប្រមូល ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ដល់កូនសត្រិហ្មចារ្យដោយធម៌ទេសនា យើងខ្ញុំចាំនិទ្យាយតែនិរុត្តកាយ
 នូវធម្មជាតិទេស ធម្មសម្បត្តិ ធម្មានុគ្រោះ របស់ត្រះសារីបុត្តនិធាន
 អាយុនោះ ។

[៦០] ម្ចាស់អាទទុ ដំណើរនោះ គឺជាគុណប្រាប់មុនហើយថា
 ការផ្សេងៗគ្នា ការព្រាត់ប្រាសគ្នា ការប្រព្រឹត្តិទៅទីទៃពីគ្នា បាកសក្ខ
 នឹងសង្ខារចាំនិកូន ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត ម្ចាស់អាទទុ អ្នក
 ធម្មិបានដំណើរនោះអំពីទីឯណាដូច្នោះ មិនមែនឬ ។ របស់ឯណា
 ដែលកើតហើយ បំរើទៅហើយ បង្ខំយកកាំតែហើយ របស់នោះឯង
 តែនឹងទានសេចក្តីវិនាសទៅជាធម្មតា បុគ្គលនឹងសង្ឃឹមថា សូមឱ្យរបស់
 នោះកុំបរិវាសឡើយ ហេតុនេះមិនដែលមានឡើយ ។

[៦១] សេយ្យជាម៉ អាទន្ធ មហាតោ ក្រុមស្ស
 តិដ្ឋតោ សារវតោ យោ មហន្តតោ ទាត្វា សោ ប-
 លុរុដ្ឋយ្យ ។ ឯវមេវ ចោ អាទន្ធ មហាតោ កំត្តុសង្ឃស្ស
 តិដ្ឋតោ សារវតោ សារិបុត្តោ បរិដិព្ភតោ តំ កុរុតេត្ត
 អាទន្ធ លញ្ញា ។ យន្តំ ជាតំ ក្ខតំ សង្កតំ បលោកេធម្មំ
 តំ វត ហ បលុដ្ឋិតំ ធនំ ហំ វិជ្ជតិ ។ តស្មា-
 តិហ អាទន្ធ អត្តទិចា វិហាថ អត្តសរណា អនញ្ញ-
 សរណា ធម្មទិចា ធម្មសរណា អនញ្ញសរណា ។

[៦២] កថញ្ញាទន្ធ កំត្តុ អត្តទិចា វិហាតំ អត្ត-
 សរណា អនញ្ញសរណា ធម្មទិចា ធម្មសរណា អ-
 នញ្ញសរណា ។ ឥតាទន្ធ កំត្តុ កាយេ កាយាទុ-
 បស្សី វិហាតិ អាតាមិ សម្បជានោ សតំមា វិទេយ្យ

[៦១] ម្ចាស់អាទន្ធ ជូនដំណើរដល់គ្រូដែលជាឯកសារដ៏ ដែល
 មានខ្លឹម កំពុងតាំងនៅ ស្រាប់តែរាល់ទៅ យ៉ាងណា ។ ម្ចាស់អាទន្ធ
 កាលបើគិតសង្ឃជាច្រើន ច្រកបដោយសារធម៌ កំពុងបំពេញនៅ ស្រាប់
 តែសារិបុត្តបរិដិព្ភតោទៅ ក៏យ៉ាងនោះឯង ម្ចាស់អាទន្ធ ដំណើរនោះ
 អ្នកសម្បជាន់ដ៏ចំណា ។ របស់ឯណាដែលគិតហើយ ចំរើនហើយ
 ចម្លើយកាត់តែងហើយ តែងមានសេចក្តីវិនាសទៅជាធម្មតា បុគ្គលនឹង
 សន្សំមថា សូមឱ្យរបស់នោះកុំវិនាសទៅឡើយ ហេតុនេះមិនដែលមាន
 ឡើយ ។ ម្ចាស់អាទន្ធ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកតាំង
 ច្បាប់មានខ្លួនជាច្រើន មានខ្លួនជាច្រើន កុំបីមានក្នុងខែជាច្រើន
 ឡើយ ចូរមានចម្រើនជាច្រើន មានចម្រើនជាច្រើន កុំបីមានក្នុងខែជាច្រើន
 ទៀតឡើយ ។

[៦២] ម្ចាស់អាទន្ធ កុំកុំដែលមានខ្លួនជាច្រើន មានខ្លួនជាច្រើន
 ទៀត មិនមានក្នុងខែជាច្រើន មានចម្រើនជាច្រើន មានចម្រើនជាច្រើន
 មិនមានក្នុងខែជាច្រើន តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាទន្ធ កំពុងសា-
 សនានេះ តែងតែចារណាឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយជាច្រើន មាន
 ច្បាប់យម្បុតតំដ៏កំលែស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិ

លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ចន្ទេសុ
 ទម្ពាទុមស្សំ វិហរតិ អាតាមិ សម្បជានោ សតំហ
 វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទ ទោ អាទទុ
 ភិក្ខុ អត្តទិចា វិហរតិ អត្តសរណា អទញ្ញសរណា
 ទម្ពទិចោ ទម្ពសរណា អទញ្ញសរណា ។

[៦៣] យេ ហំ កេចិ អាទទុ វេទនា វា មចន្ទ-
 យេ វា អត្តទិចា វិហរិស្សន្តិ អត្តសរណា អទញ្ញសរណា
 ទម្ពទិចា ទម្ពសរណា អទញ្ញសរណា ។ តមតត្ថមេត
 អាទទុ ភិក្ខុ វិស្សន្តិ យេ កេចិ សំត្វាតាហតិ ។

នូវអភិជ្ឈានិនិទោមទស្សក្នុងលោកចេញ ។ ជាអ្នកកំចាត់រណារយិញនូវ
 វេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវចម្រើនចម្រើនទាំងឡាយជា
 ប្រិក្រតិ មានព្យាយាមផុតកំរើកំរើលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង្អង់នូវអភិជ្ឈានិនិទោមទស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលអាទទុ ភិក្ខុ
 មានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពេក មិនមានក្នុងវេទនាទីពេក មានធម៌ជា
 ទីពឹង មានធម៌ជាទីពេក មិនមានក្នុងវេទនាទីពេក យ៉ាងនេះឯង ។

[៦៣] ម្នាលអាទទុ ភិក្ខុក្នុងលោកនីមួយ ក្នុងកាលវេទនានៃភិក្ខុ

ក្នុងកាលអំណើអំពីគោតៅភិក្ខុ នឹងមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជា
 ទីពេក ក្នុងវេទនាទីពេក មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពេក
 ក្នុងវេទនាទីពេក ។ ម្នាលអាទទុ ភិក្ខុក្នុងលោកនីមួយជា
 អ្នកប្រាជ្ញការសិក្សា ភិក្ខុទាំងនោះនឹងប្រាកដមានក្នុងចំណែកជីវិតប្រសើរ
 ក្រៃលែង ។

(៦២) ឯកំ សមយំ ភកវំ វដ្តិសុ វិហារតំ ទុក្ខ-
 លោយំ កង្កាយ ទទិយា ភីរេ មហាតា កិក្ខុសង្ខ័យ
 សន្និ អនិបរិធិត្ថុតេសុ សារីបុត្តោមាត្តល្លាទេសុ ។ តេន
 ទោ មន សមយេន ភកវំ កិក្ខុសង្ខ័យវិវុតា អដ្ឋោ-
 កាសេ ធិសំប្រោ ហោតំ ។ អថទោ ភកវំ តុណ្ហិក្ខតំ
 កិក្ខុសង្ខ័យ អនុវិលោកេត្វា កិក្ខុ អាមន្តេសំ អមំ ទោ
 ឡាយំ កិក្ខុវេ បរិសា សុញ្ញា វិយ ទាយតំ អបរិ-
 ធិត្ថុតេសុ សារីបុត្តោមាត្តល្លាទេសុ ។ អសុញ្ញា មេ សា^(១)
 កិក្ខុវេ ធិសា ហោតំ អនមេត្វា តស្សំ ធិសាយំ
 ហោតំ យស្សំ ធិសាយំ សារីបុត្តោមាត្តល្លាតា វិហារតំ ។

១. ទ. ម. សាតិ បទំ ១ យោតិ ។

(៦២) កាលវេលាព្រះសារីបុត្តនិវាសន៍ព្រះមាត្រាណ៍^(១) បរិនិព្វាន
 ទៅហើយមិនយូរប៉ុន្មាន សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ
 ទៀបរទេះស្តុនិវត្តិ ជិតក្រុងកុលាលា ទៅដល់ថ្មី ជាមួយនឹងកុសុនិវ
 ប្រិទ្ធចូប ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគមានកុសុនិវៈចោមពេប
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីពាល ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រឡប់មើលទៅ
 កុសុនិវៈទៅស្ងៀមហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងកុសុនិវៈទ្រង់យថា ម្ចាស់
 កុសុនិវៈទ្រង់យ កាលវេលាសារីបុត្តនិវាសន៍ព្រះមាត្រាណ៍មិនទាន់បរិនិព្វានទៅ
 ទៀយ ក៏បរិសុទ្ធនេះឯង ប្រាកដហាក់ដូចជាសូន្យដល់គេថាគត ។ ម្ចាស់
 កុសុនិវៈទ្រង់យ (បើ) សារីបុត្តនិវាសន៍ព្រះមាត្រាណ៍នៅក្នុងទីសង្កាត ទិសនោះ
 មិនសូន្យដល់គេថាគតទេ ទាំងសេចក្តីមិនព្រួយបារម្ភ (របស់គេថាគត)
 ក៏មានក្នុងទិសនោះ ។

១ ព្រះបរិវារទាំងអង្គនេះ បរិនិព្វានក្នុងទីពាលជាមួយគ្នា ផ្សេងគ្នាស្របនឹងក្រិយានីតិព្រះ
 សារីបុត្តបរិនិព្វានក្នុងថ្មី ១៥ ពេលទ្រង់ត្រឡប់មើលព្រះមហាមាត្រាណ៍បរិនិព្វានក្នុងថ្មី ១៥ ពេលទ្រង់ត្រឡប់
 (អង្វរថា) ។

(៦៥) យេមំ តេ កិក្ខុវេ អហោសំ អតីតមទ្ធានំ
 អហោន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេសម្បំ ភកវន្តានំ វនប-
 រមំយេវ សាវកយុតំ អហោសំ សេយ្យថាមំ មយ្ហំ
 សាវិបុត្តនិទ្ទេហោក្កល្លាថា ។ យេមំ តេ កិក្ខុវេ កវិស្សន្តំ
 អនាគតមទ្ធានំ អហោន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេសម្បំ ភក-
 វន្តានំ វនបរមំយេវ សាវកយុតំ កវិស្សតំ សេយ្យថាមំ
 មយ្ហំ សាវិបុត្តនិទ្ទេហោក្កល្លាថា ។

(៦៦) អច្ឆរិយំ កិក្ខុវេ សាវកានំ អន្តតំ កិក្ខុវេ
 សាវកានំ សត្តំ ច ធាម សាសនកក កវិស្សន្តំ ឱវ-
 នប្បនិកក ច ទុទ្ធាត្វ បរិសាវំ ចំយោ កវិស្សន្តំ
 មនាថា កុវិការិយោ ច ។ អច្ឆរិយំ កិក្ខុវេ តថាគ-
 តស្ស អន្តតំ កិក្ខុវេ តថាគតស្ស វរុវេមិ ធាម សាវ-
 កានំ យុតេ បរិទិត្តេ ធម៌ តថាគតស្ស សោកោ វ
 បរិទេវេ វ តំ កុតេត្ត កិក្ខុវេ លត្តា ។ យន្តំ ជាតំ

[១១. ម. គ្យ ច ។

(៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះម៉ែមានព្រះភាគទាំងឡាយ
 ឯណា ជាអហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលមានហើយក្នុងអតីតកាលក្តី សាវក
 ទាំងអស់ស្របសំព្រះម៉ែមានព្រះភាគទាំងនោះ ក៏មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដូច
 ជាសាវិបុត្តនិទ្ទេហោក្កល្លានរបស់គេដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រះម៉ែមានព្រះភាគទាំងឡាយឯណា ជាអហោន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នឹងមានក្នុង
 អនាគតកាលក្តី សាវកទាំងអស់ស្របសំព្រះម៉ែមានព្រះភាគទាំងនោះ ក៏មាន
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដូចជាសាវិបុត្តនិទ្ទេហោក្កល្លានរបស់គេដែរ ។

(៦៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (នេះ) ជាហេតុអស្ចារ្យរបស់ពួក
 សាវក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (នេះ) ជាហេតុចម្លែករបស់ពួកសាវក
 ព្រោះពួកសាវកជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ នឹងធ្វើតាមទេវទេវរបស់
 គេជាគន្លងគ្រូហើយ នឹងបានជាទីស្រឡាញ់ផង ជាទីជាប់ចិត្តផង ជា
 ទីគោរពផង ជាទីសរសើរផង នៃពួកបរិស្សទ្ធានិក ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ (នេះ) ជាហេតុអស្ចារ្យរបស់គេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 (នេះ) ជាហេតុចម្លែករបស់គេ ព្រោះថាកាលបើសាវកទាំងអស់មាន
 សកាមជ្ជចេះ បរិនិព្វានទៅហើយ សេចក្តីសោកក្តី សេចក្តីទ្រាំទ្រខ្សួលក្តី
 មិនមានផលគេទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គល
 គប្បីបានខ្ញុំហេតុនោះអំពីទីណា ។ ធម្មជាតិឯណាដែលគិតហើយ

ភ្នំ សង្កត់ បណ្តែតដង្កូវ តំ រត មា បណ្តែត ទេត
ហង់ វិជ្ជតំ ។

[៦៧] សេយ្យដាម កិក្ខុវេ មហាតោ រុក្ខស្ស តំដ្ឋ

តោ សារវតោ យេ មហាន្តរា ខន្ធោ តេ បណ្តេយ្យំ ។

ឯវេម ទោ កិក្ខុវេ មហាតោ កិក្ខុសង្កស្ស តំដ្ឋតោ

សារវតោ សារិបុត្តោមាណ្តល្លាថា បរិជំព្វតា តំ កុរុតេត្ថ

កិក្ខុវេ លត្តា ។ យង្គំ ដាតំ ភ្នំ សង្កត់ បណ្តែតដង្កូវ

តំ រត មា បណ្តែត ទេត ហង់ វិជ្ជតំ ។ ភស្តាតំហ

កិក្ខុវេ អត្តនីថា វិហារេ អត្តសារណា អនត្តាសារណា

ធម្មនីថា ធម្មសារណា អនត្តាសារណា ។

មានហើយ បង្ហាញប្រជុំគាត់តែឯហើយ ក៏គង់មានកិរិយាទ្រុឌទ្រាមទៅ
ជាធម្មតា (នឹងយាត់) ថា ឧហ្មំ ធម្មជាតិទោះចូរកុំទ្រុឌទ្រាមទៅ ហេតុ
នេះរមែងមិនមានឡើយ ។

[៦៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដើមឈើដែលធំ ជាឈើ
មានទ្វីម តំពូលប៉ុន្មាន ឯមែកដែលធំៗនៃឈើនោះក៏ទុកបែកទៅ យ៉ាង
ណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯភិក្ខុសង្ឃដ៏ធំ មានទ្វីមប៉ុន្មាន
សារិបុត្តនឹងមាណ្តល្លា^(១) បរិជំព្វទៅហើយ សារិបុត្តនឹងមាណ្តល្លា
នោះ បុគ្គលឧប្បិកទានក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះអំពីទីណា ក៏យ៉ាងនោះឯង ។
ធម្មជាតិឯណាដែលកើតហើយ មានហើយ បង្ហាញប្រជុំគាត់តែឯហើយ
(នឹងយាត់) ថា ឧហ្មំ ធម្មជាតិទោះចូរកុំទ្រុឌទ្រាមទៅ ហេតុនេះរមែង
មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនា
នេះ អ្នកទាំងឡាយចូរយកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទីពេក កុំយកវត្ថុដទៃ
ជាទីពឹងទីពេកឡើយ ចូរយកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីពេក កុំយកវត្ថុ
ដទៃជាទីពឹងទីពេកឡើយ ។

១ ភិក្ខុសង្ឃទុកដូចជាដើមព្រឹត្តិធំ កំពស់ ១០០ យោជន៍ ព្រះសារិបុត្តនឹងព្រះមហាមាណ្តល្លា
ទុកដូចជាមែកធំទាំងឡាយ ដែលបែកចេញពីដើមទៅទិសខាងត្បូង ៥០ យោជន៍ ខាងជើង ៥០
យោជន៍ (អង្គកថា) ។

(៦៨) កាសិញ កំគូវេ កំគូ អត្តនិទោ វិហរតិ
 អត្តសរណោ អនត្តាសរណោ ធម្មនិទោ ធម្មសរណោ
 អនត្តាសរណោ ។ ឥធន កំគូវេ កំគូ កាយេ កាយា-
 ទុបស្សំ វិហរតិ អាតមិ សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សំ វិហរតិ អាតមិ សម្បជានោ សតិមា
 វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឯវំ ទោ កំគូវេ
 កំគូ អត្តនិទោ វិហរតិ អត្តសរណោ អនត្តាសរណោ
 ធម្មនិទោ ធម្មសរណោ អនត្តាសរណោ ។

(៦៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុយក្នុងដំបូង យកខ្លួនជា
 ទីរក្សា មិនយកវត្ថុដទៃជាទីរក្សា យកធម៌ជាទីរក្សា យកធម៌ជាទី
 រក្សា មិនយកវត្ថុដទៃជាទីរក្សា កើតដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គឺបារណាយេញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីជំនឿខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
 បង្វែរអភិជ្ឈានិទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ គឺបារណាយេញនូវ
 វេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវកិលេស មានសេចក្តីជំនឿខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង្វែរអភិជ្ឈានិទោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុយក្នុងដំបូង យកខ្លួនជាទីរក្សា មិនយកវត្ថុដទៃជាទីរក្សា
 ទីរក្សា យកធម៌ជាទីរក្សា យកធម៌ជាទីរក្សា មិនយកវត្ថុដទៃជាទីរក្សា
 រក្សា យ៉ាងនេះឯង ។

(៦៧) យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯកេហិ វា មមទ្ធកយេ
 វា អន្តរិយា វិហារិស្សន្តិ អន្តរសាលា អន្តរញ្ញសាលា
 ទន្ធដិបា ទន្ធសាលា អន្តរញ្ញសាលា ។ ភមតត្ថេមេតេ^(១)
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ភិស្សន្តិ យេ កេចិ សិក្ខា ភាមាតិ ។

[៧០] សារិទ្ធិនិទានំ ។ អថេចា អាយស្មា ពាហិយោ
 យេន កកក ទេធម្មសង្កមិ ទមសង្កមិទ្ធា កកវន្តំ អភិក-
 ទេត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ចោ
 អាយស្មា ពាហិយោ កកវន្តំ ឯកទេវេច សាទុ មេ កន្តុ
 កកក សន្តិទ្ធលេន ទម្មំ ទេសេតុ យមហំ កកវតោ ទម្មំ
 សុត្វា ឯកោ រូបកន្តោ អប្បមត្តោ អាតាមិ បហិតត្តោ
 ខិលេយ្យន្តិ ។ កស្មាតិហ ភ្នំ ពាហិយោ អាទិមេវ វិសា-
 ទេហំ កុសលេសុ ទម្មេសុ ។ កោ វាទិ កុសលាឯ
 ទម្មាឯ ។ សីលញ្ច សុវិសុទ្ធិ ទិដ្ឋិ ច ទុទុកា ។

១ ឧ. ធម្មតន្តេ ភិក្ខុវេ ។ ម. វិមុត្តន្តេធម្មត ភិក្ខុវេ ។

(៦៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មែនពិត ពួកភិក្ខុឯណាទីមួយ ក្នុង
 កាលវេទ្យាននៃភិក្ខុ ក្នុងកាលជាអំណើម៉ែតិចថាអតេវភិក្ខុ ទិវិយក្នុងដាទី
 វិទិ យកខ្លួនជាទីពេក មិនយកក្រដៃជាទីពឹងទីពេក យកធម៌ជាទីពឹង
 យកធម៌ជាទីពេក មិនយកក្រដៃជាទីពឹងទីពេក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកភិក្ខុឯណាទីមួយ ជាសិក្ខាកាម (អ្នកប្រាថ្នាខ្លួនការសិក្សា) ភិក្ខុទាំងខ្លះ
 ទិវិមានសេចក្តីចំរើនផលបដិសំកាលជាទីបំផុត ។

[៧០] សារិទ្ធិនិទានំ ។ ត្រាពោះ ព្រះពាហិយៈដ៏មានអាយុ
 ចូលទៅកាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះពាហិយៈ
 ដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
 សំរែងធម៌ដោយសង្កេបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបំបាត់ស្តាប់
 ធម៌របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅ
 មិនបានប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្ញុំកិលេស មានចិត្ត
 បញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្ចាស់ពាហិយៈ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរ
 ជម្រះខ្ញុំវិមលខុសលធម៌សិន ។ ចុះអ្វីជាជម្រះខុសលធម៌ ។ គឺសីល
 ស្តាតស្ត ១ ទិដ្ឋិក្រង ១ ។

[៧១] យតោ ទោ^(១) តេ ពាហិយ សីលញ្ច សុវសុត្តិ
 កវស្សតិ ធិដ្ឋិ ច ឧដ្ឋកា តតោ ត្វំ ពាហិយ សីលំ
 ធិស្សាយ សីលេ ឧត្តិដ្ឋាយេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 កាវេយ្យសិ ។ តតមេ ចត្តារោ ។ នធិ ត្វំ ពាហិយ
 តាយេ កាយាទុបស្សិ វិហារហំ អាតមី សម្មជាតោ
 សតិមា វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សិ ។ វេទ-
 ធាសុ ចិន្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សិ វិហារហំ អាតមី
 សម្មជាតោ សតិមា វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 ទស្សិ ។ យតោ ទោ ត្វំ ពាហិយ សីលំ ធិស្សាយ
 សីលេ ឧត្តិដ្ឋាយេ នមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ វិវា-
 វេស្សសិ តតោ តុច្ឆំ ពាហិយ យា វត្តំ វា និវេសា វា
 អាគមិស្សតិ វុឡិយេវ ចាដិកត្តា តុសាលេសុ ធម្មេសុ
 ចោ ចវិហារធិតំ ។

១. ម. ឃ. យតា ច ទោ ។

[៧១] ម្ចាស់ពាហិយៈ កាលណាបើអ្នកនឹងមានសីលស្អាតល្អ
 មានខ្ញុំជុំគ្រងល្អហើយ ម្ចាស់ពាហិយៈ លំដាប់អំពីនោះទៅ អ្នកធម្ម
 អស្រ័យសីល ដំកល់ទៅក្នុងសីល ហើយចំរើនខ្លួនសតិប្បដ្ឋាន ៤ ចុះ ។
 សតិប្បដ្ឋាន ៤ អើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ពាហិយៈ ក្នុងសាសនានេះ អ្នក
 ចូរពិចារណាឱ្យឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំ-
 ដៅខ្លួនកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិវត្តិអភិជ្ឈា-
 នីនិទោមទស្សក្នុងលោក ។ ចូរពិចារណាឱ្យឃើញខ្លួនវេទនាក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយ ខ្លួនចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្លួនធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅខ្លួនកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិ-
 វត្តិអភិជ្ឈានីនិទោមទស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ពាហិយៈ កាលណាបើអ្នក
 នឹងអស្រ័យសីល ដំកល់ទៅក្នុងសីល ចំរើនខ្លួនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ
 យ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់ពាហិយៈ លំដាប់អំពីនោះទៅ យប់ក្តី ថ្ងៃក្តី នឹង
 បកដល់អ្នក សេចក្តីចំរើននឹងប្រាកដក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនបាន
 សាបសូន្យឡើយ ។

ព្យាសនា

(៧២) អថទោ អាយស្មា ពាហិយោ កតវតោ
 កាសិកំ អគំទច្ចុត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសថា កតវត្ថំ
 អគំវិនេត្វា បទត្ថំលំ តត្វា បញ្ញាមិ ។ អថទោ
 អាយស្មា ពាហិយោ វិហារោ វិហារោ អប្បបត្តោ
 អតាមិ បហិតតោ វិហារោ ទ ចិស្សេវ យស្សត្វាយ
 កុលបុត្តា សម្មុទេវ អតាស្មា អទតាវិយំ បទ្ធវត្ថំ
 តទទុត្តំ ព្រហ្មចរិយំវិហារសាធំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អគំញា សច្ចំតត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាសំ ចិលា ជាតំ
 វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ កាវណិយំ ធាបរិ វត្តត្វាយាតិ
 អន្តញ្ញាសិ ។ អញ្ញករោ ច បទាយស្មា ពាហិយោ
 អរហតំ អហោសិតំ ។

ព្យាសនា

(៧២) ត្រាតោ ព្រះពាហិយៈដ៏មានអាយុ ត្រកអរិករាយ ចំពោះ
 កាសិកេស៍ព្រះដ៏មានព្រហ្មភាយិយ កំព្រែកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យណ្ណចរិត្តោ ។ ត្រាតោ ព្រះ
 ពាហិយៈដ៏មានអាយុ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ទៀសចេញចាកពួក មិនទាន់
 ប្រមាទ មានព្យាយាមដោះត្រឡប់មកវិញវិញ មានចំណូលចេញទៅ
 កាន់ព្រះទីត្រាន កុលបុគ្គលាំងឡាយចេញទៅកាន់ផ្ទះដោយ
 ប្រិល ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ឯណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ទាន់
 ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់ទូលំលោកុត្តរធម៌ដ៏ប្រសើរនោះ ដែលជាទិដ្ឋភាពព្រហ្ម-
 ចរិយៈ ដោយក្រប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមាដោយខ្លួនឯងក្នុងបទប្បដ្ឋ ក៏ទាន់ដឹងច្បាស់
 ថា ជាន់អស់ហើយ មន្ត្រីព្រហ្មចរិយៈភាគអញ្ញបាននៅចូលហើយ លោ-
 កុសកិច្ចភាគអញ្ញបានធ្វើស្រែចរហើយ មន្ត្រីកាន់កិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីលោកុសកិច្ចខ្លះទៀតមិនទាន់ឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំង
 ឡាយ ព្រះពាហិយៈដ៏មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តទុកអង្គិវិដា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ឧបាសិទ្ធកថា

[៧៧] សាវត្ថិទិណនំ ។ អថទោ អាយស្មា ទុត្តិយោ យេន ភកភំ តេនុបសន្តមំ ។ មេ ។ ឯតរមន្តំ ទិសិញ្ញោ ទោ អាយស្មា ទុត្តិយោ ភកភំ ឯតនកោច សាធុ មេ កន្ត ភកភំ សន្តិក្កេន ធម្មំ នោសេតុ យមហំ ភកភតោ ធម្មំ សុត្វា ឯតោ វុបតរដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបិ មហិតត្តោ វិហរយ្យន្តំ ។ តស្មាតិហ ត្វំ ទុត្តិយ អាទិមេវ វិសារេហំ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ តោ ចាទិ កុសលានំ ធម្មានំ ។ សីលក្ខ កុសុត្តំ ទិដ្ឋិ ច ទុដ្ឋតា ។

[៧៨] យតោ ទោ តេ ទុត្តិយ សីលក្ខ កុសុត្តំ កវិស្សតិ ទិដ្ឋិ ច ទុដ្ឋតា តតោ ត្វំ ទុត្តិយ សីលំ ទិស្សាយ សីលេ មតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ កា វយ្យាសិ ។ តតមេ ចត្តារោ ។ ឥន ត្វំ ទុត្តិយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ឧបាសិទ្ធកថា

[៧៧] សាវត្ថិទិណនំ ។ ត្រាតារ ព្រះទុត្តិយៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅតាមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ មេ ។ លុះព្រះទុត្តិយៈដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន 'សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សំដែងធម៌ ដោយសន្តិបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះថាខ្ញុំព្រះអង្គកាលបើបានស្តាប់ធម៌ របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញចាកពួក មិនបានប្រមាទ មានព្យាយាមជាត្រឡឹងផុតកំដៅទូកិលេស មានចំក្ក ស្តុនទៅក្រែងព្រះទិព្វាន ។ ម្ចាស់ទុត្តិយៈ បើដូច្នោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរជម្រះទូរដើម្បីនៃកុសលធម៌ទាំងឡាយសិន ។ ចុះអ្វីជាដើមនៃ កុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ធិសីលស្តុតល្អ ១ ទំដ្ឋិត្រី ១ ។

[៧៨] ម្ចាស់ទុត្តិយៈ កាលបើអ្នកនឹងមានសីលស្តុតល្អ មាន ទំដ្ឋិត្រីល្អហើយ ម្ចាស់ទុត្តិយៈ លំដាប់ដំណើរនោះទៅ អ្នកត្រូវតាស្រ័យសីល ដ៏កល់នៅក្នុងសីល ហើយចំរើនទូរសតិប្បដ្ឋាន ៤ ចុះ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ទុត្តិយៈ ក្នុងសាសនានេះ អ្នក

តប្បន្តវិញ

កាយេ កាយាទុបស្សី វិហារហិ អាតាបិ សម្មជាតោ
 សត្តមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ
 ចិត្តេ ធម្មេសុ ចន្ទាទុបស្សី វិហារហិ អាតាបិ សម្ម-
 ជាតោ សត្តមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។
 យកោ ទោ ភ្នំ ទុត្តិយេ សីលំ និស្សាយ សីលេ
 បតិដ្ឋាយ នមេ ចត្តារោ សត្តប្បដ្ឋានេ វា កាវេយ្យាសិ
 តាតា ភ្នំ ទុត្តិយេ កមិស្សាសិ មត្តុទេយ្យស្ស ចារត្តិ ។

(៧៥) អថទោ អាយស្មា ទុត្តិយោ កកវតោ កាសិកំ
 អភិទទ្ធិត្វា អទុហោទិត្វា ទុដ្ឋាយាសនា កកវត្ថំ អភិក-
 រេត្វា បទត្ថំណំ តត្វា បញ្ញាមំ ។ អថទោ អាយស្មា
 ទុត្តិយោ វិហារោ វុឌ្ឍនោ អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិ។

តប្បន្តវិញ

ចូរតំចារណាឱ្យឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 ខ្លួនកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្លួនក៏ដូចម្តង
 របោមនស្សក្នុងលោក ។ ចូរតំចារណាឱ្យឃើញខ្លួនវេទនាក្នុងវេទនាទាំង
 ព្យាយាម ខ្លួនចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្លួនធម៌ក្នុងធម៌ទាំងព្យាយាម មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅខ្លួនកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្លួន
 អភិជ្ឈានីនិរបោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ក្តីយៈ កាលណាបើអ្នក
 ពង្រឹងខ្លួនសីល ដកលំនៅក្នុងសីល ចំរើនខ្លួនសត្វប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ
 ហើយនេះហើយ លំដាប់អំពីនោះទៅ អ្នកនឹងបានផលខ្លួនត្រឹមត្រូវផ្តុះ
 ផែលដល់នៅឯមត្ត ។

(៧៥) ត្រាតោះ ព្រះក្តីយៈដ៏មានអាយុត្រេកអរក្រយ ចំពោះ
 កាសិករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក៏គ្រោកចាកអសនៈ ក្លាយ
 បង្ខំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យណារូបចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ
 ព្រះក្តីយៈដ៏មានអាយុ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញចាកពួក មិន
 បានប្រហារ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅខ្លួនកិលេស មានចិត្តស្ងួន

តត្តោ វិហារន្តោ ទ ចិរស្សវ យស្សន្តាយ កុលបុត្តា
 សម្មទេវ អការស្នា អនកាវយំ មត្វជន្តំ តទទុត្តំ
 ត្រៃហ្មចវយំ បរិយោសាធំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចំកត្តា ឧបសម្មុត្តំ វិហាសំ វិណា ជាតិ វុសិតំ
 ត្រៃហ្មចវយំ កាតំ កាសាវយំ ចាបំ ឥន្ទន្តាយាតិ
 អត្តញ្ញាសិ ។ អត្តតោ ទ បចាយស្នា ឡិយោ អវ-
 ហតំ អមោសីតំ ។

[៧៦] សាវត្ថិទំនាធំ ។ ចន្តាវេម ភិក្ខុវេ ស-
 តិប្បដ្ឋានា កាវតា តហុលីកតា អវយា ឯយ្យាធិតា
 ឯយ្យន្តំ កត្តវស្ស សម្មាទុក្ខកុយាយ ។ កតមេ
 ចត្តាវេ ។ ឥទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុ-
 បស្សិ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាថោ សតិមា វិធម្យ
 លោកេ អភិជ្ឈោនោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សិ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាថោ សតិមា

ទៅក្រែងនាំគ្នា កុលបុត្តទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះសំរោង
 ប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ឯណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បាន
 ធ្វើឲ្យដាក់ប្លក់ស្រូវលោកុត្តរធម៌ប្រសើរនោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្ម-
 ចារិយៈ ដោយប្រាថ្នាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចារិយៈភក្តាអញបានទៅចេះហើយ រសាឡស-
 កិច្ចភក្តាអញបានធ្វើចេះហើយ មគ្គការនាគិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរសា-
 ឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះ
 ទត្ថិយៈដ៏មានអាយុជាព្រះអរហន្ត ១ អន្តិវេរ ។

[៧៦] សាវត្ថិទំនាធំ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ
 ដែលបុគ្គលបានចេះ បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ ជាគុណជាតិប្រសើរ
 ជាទីស្រឡាញ់ ស្រឡាញ់ មែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ
 ដល់អ្នកធ្វើនោះ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុកុសិលាសនាខេ ពិចារណាយិញ្ញាឡូវកាយកុសិលាយ មានព្យាយាម
 ជាងគ្រឿងផុតកំដៅឡូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
 បង្អួចអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សកុសិលោក ។ តែនិពិចារណាយិញ្ញាឡូវវេទនា
 កុសិលោកទាំងឡាយ ឡូវចិត្តកុសិលោក ឡូវធម៌កុសិលោកទាំងឡាយ មាន
 ព្យាយាមជាងគ្រឿងផុតកំដៅឡូវកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី

ព្រះប្រាសាទ

វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឥមេ ទោ
ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ភាវិតា ឥហុលីកតា
អវិយា ជិយ្យានិកា ជិយ្យន្តិ ឥត្តាស្ស សម្មាទុត្តុក្ខ-
យាយាតិ ។

(៧៧) ឯកំ សមយំ កកវំ ឡុវលាយំ វិហារតិ
នដ្ឋា លេញ្ចាយ តិវេ អជហលនិគ្រោទេ បថមាភិ-
សម្មុត្តោ ។ អថទោ កកវតោ រហោកតស្ស បដិសស្សិ-
នស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវតត្តោ ទុននាទំ ឯកាយព្វា-
យំ(១) ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេវានិ
សមតិក្កាយេ ទុត្តានោមទស្សានំ អត្តន្តមាយ ច្រា-
យស្ស អជិកមាយ និច្ឆានស្ស សច្ចំកវិយាយ យេនិទំ
ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ ចត្តារោ ។ កាយេ
វ ភិក្ខុ កាយាទុបស្សំ វិហារយ្យ អាតាបិ សម្ម-
ជាលោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
ទស្សំ ។ មធ្មនាសុ វ ភិក្ខុ ។ ចំត្តេ វ ភិក្ខុ ។
ធម្មេសុ វ ភិក្ខុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារយ្យ អាតាបិ

១ ឯកាយសោ អយត្តិ ។

ព្រះប្រាសាទ

កំចាតំបនំវុអភិជ្ឈានិចេចមស្សកុរិលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចានិទ្ធកាយ
សតិប្បដ្ឋានំ ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឱ្យរឿយៗ
ហើយ ជាគុណជាភិប្រសិទ្ធ ជាវិស្រោចស្រងំ រមែងប្រព្រឹត្តរវេ
ដើម្បីរស់នៅទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់អ្នកធ្វើនោះ ។

(៧៧) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់ដឹងជាដម្បង
ទ្រង់នឹងត្រាមដើមអដបាលនិគ្រោទ ទៀបឆ្នេរស្ទឹងនេរញ្ជា ក្នុងទុរ-
វេលប្រទេស ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគនឹងក្នុងទិស្វាតំ សម្ម-
នៅកមួយព្រះអង្គឯង ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យត្រិវារកើតឡើងយ៉ាងនេះ
ថា ថ្វីវេនដោម្បីកមួយ ប្រព្រឹត្តរវេដើម្បីសេចក្តីស្មាននៃសត្វចានិទ្ធកាយ
ដើម្បីកម្មនិច្ចនិវេសនក្តីសោកនិវេសនក្តីឱ្យកម្រាល ដើម្បីរស់នៅទុក្ខ
នឹងពោមស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងទុក្ខដើមដែលបុគ្គលកប្បដឹង គឺអរិយមគ្គ
ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ទុក្ខព្រះទិព្វាន គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤
កើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុនិពាណាឃេញ្ចនូវកាយក្នុងកាយក្តី មានព្យាយាម
ជាគ្រឿងដុតកំដៅទុក្ខកំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាតំ
បនំវុអភិជ្ឈានិចេចមស្សកុរិលោក ។ ភិក្ខុ (និពាណាឃេញ្ចនូវ
វេទនា) ក្នុងវេទនាចានិទ្ធកាយក្តី ។ ភិក្ខុ (និពាណាឃេញ្ចនូវចិត្ត) ក្នុង
ចិត្តក្តី ។ ភិក្ខុនិពាណាឃេញ្ចនូវធម៌ក្នុងធម៌ចានិទ្ធកាយក្តី មានព្យាយាម

សុត្តន្តបិដក សំយន្តនិកាយស្ស មហាវគ្គ

សម្បជានោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ជនោ-
មនស្សំ ។ ឯកាយន្ទាយំ មត្តោ សន្តានំ វិសុត្តិយា-
សោកបរិណាមំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោមនស្សានំ
អនុត្តមាយ ញាយស្ស អនិកមាយ ជំព្វានស្ស សម្មិ-
កំវិយាយ យនិជំ ចត្តារោ សតំប្បដ្ឋានតិ ។

(៧៨) អដទោ ព្រហ្ម សហម្បតិ កករតោ ចេតសា
ចេតោមរិកក្កមញ្ញាយ សេយ្យជាមិ ធាម តលក បុរិ-
សោ សម្មត្ថិតំ វា តាហំ បសារយ្យ បសារិតំ វា តាហំ
សម្មត្ថេយ្យ ឯរោ ទោ ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ កក-
រតោ បុរតោ ចានុហោសិ ។ អដទោ ព្រហ្ម សហម្បតិ
ឯកំសបុត្តកសន្តិ ករិត្តា យេន កកក តេនញ្ញលំម្យ-
ណាមេត្តា កករន្តំ ឯតនរោច

សុត្តន្តបិដក សំយន្តនិកាយ មហាវគ្គ

ជាគ្រឿងផុតកំដៅខូតិលស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
ខ្លួនអភិជ្ជនិទិទោមនស្សក្នុងលោក ។ ផ្លូវនេះជាផ្លូវតែមួយ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីស្តារតែនៃសត្វជាងព្រាយ ដើម្បីកន្លងបង់ខ្លួនសេចក្តីសោកនិទ
សេចក្តីទ្រុកទ្រុល ដើម្បីលេចខ្លួននិទិទោមនស្ស ដើម្បីក្រាស់ចំងៃខ្លួ
នមិដែលបុគ្គលគប្បីដឹង គឺអរិយមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ខ្លួនព្រះនិព្វាន
និសតិច្បដ្ឋាន ។

(៧៨) ព្រះនោះ ព្រហ្មឈ្មោះសហម្បតិ ដឹងច្បាស់ខ្លួនសេចក្តី
គ្រិះរិក្ខន៍ព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយចិត្ត (នៃខ្លួន) ហើយ
ក៏បាត់អំពីព្រហ្មលោក មកប្រុកដក្ខន៍ទីចំពោះព្រះភាគនៃព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគ (ហើស) ដូចបុរសមានកំឡុងលាឲ្យវែងដែលបត់ ចូរបត់ខ្លួនវែងដែល
លាហើយ យ៉ាងនោះឯង ។ ទើបព្រហ្មឈ្មោះសហម្បតិ ដល្គាប់សំគត់
បង់កន្លែងស្នាម្លាច ប្រណម្យអញ្ជូលចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្រែប
បន្តិច្ចលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា

ព្រះប្រាសាទ

(៧៧) ឃុំមេត៌ កកវា ឃុំមេត៌ សុភត ឃុំតាយទ្វា

យំ កន្ល មន្តា សត្តាន់ វិសុទ្ធិយា លោកេយវិទន្តំ
 សមត៌ក្កមាយ ធុត្តនោមទស្សនំ អត្តន្តមាយ ញា
 យស្ស អតិកមាយ ធុត្តនោមទស្ស សត្តិកវិយាយ យទិធំ
 ទត្តារេ សតិប្បដ្ឋាន ។ កតមេ ទត្តារេ ។ តាយេ ក
 កន្ល ភំក្កុ តាយាទុបស្សី វិហរេយ្យ អាតាបំ សម្ប
 ជាដោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈនោមទស្ស ។
 វេទនាសុ វា កន្ល ភំក្កុ ។ ចិត្ត វា កន្ល ភំក្កុ ។
 ធម្មេសុ វា កន្ល ភំក្កុ ធម្មាទុបស្សី វិហរេយ្យ អា

(៧៧) បតិគ្រិព្រះដីមានព្រះភាគ ព្រះពុទ្ធដីការខ្លះ យ៉ាង
 នេះឯង បតិគ្រិព្រះសុភត ព្រះពុទ្ធដីការខ្លះ យ៉ាងនេះឯង បតិគ្រិ
 ព្រះអង្គដីចំរើន ផ្លូវនេះជាផ្លូវតែមួយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្តារតែសត្វ
 ពាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង្ហូរសេចក្តីសោកនិទ័យសេចក្តីទ្រាំទ្រស ដើម្បី
 លែងខ្ញុំខ្ញុំនិទ័យទេស្ស ដើម្បីត្រាស់ដីនិទ្ធិវិសេសបុគ្គលតប្បវិទិ
 តិអរិយមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន តិសតិប្បដ្ឋាន ។
 សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ បតិគ្រិព្រះអង្គដីចំរើន ភំក្កុត្រិព្រះ
 ណាឲ្យឃើញនូវកាយក្នុងកាយភ្នំ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅនូវ
 ភិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ហូរអភិជ្ឈនិទ័យទេ
 ទស្សក្នុងលោក ។ បតិគ្រិព្រះអង្គដីចំរើន ភំក្កុ (ពិចារណាឃើញនូវ
 វេទនា) ក្នុងវេទនាពាំងឡាយភ្នំ ។ បតិគ្រិព្រះអង្គដីចំរើន ភំក្កុ (ពិចារ
 ណាឃើញនូវចិត្ត) ក្នុងចិត្តភ្នំ ។ បតិគ្រិព្រះអង្គដីចំរើន ភំក្កុពិចារ
 ណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ពាំងឡាយភ្នំ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវារ្ន

តាមិ សឡដាបោ សតិមា វិនយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា.
 ឆោមនស្សំ ។ ឯកាយត្វាយំ កន្តេ មត្តោ សត្តានំ
 វិសុទ្ធិយា លោកេបរិទេវនំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខឆោ-
 មនស្សានំ អត្តផ្តិមាយ ញាយស្ស អនិកមាយ ចំញា-
 នស្ស សច្ចិកំវិយាយ យទំទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

(៨០) ឥនមភោច ត្រឃ្ហា សហឡតិ ឥនំ វត្តា

ត្រឃ្ហា សហឡតិ អថាបរិ ឯតទភោច

ឯកាយចំ ជាតិទយន្តនស្សំ

មត្តំ ចជាចាតំ ហិកាទុក្ខម្បំ

ឯតេន មត្តេន តវិសុ បុត្វេ

តវិស្សន្តំ យេ ច វារ្នំ ទិយន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវារ្ន

ទូវិកាលស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ទូរអភិជ្ឈានិទិ
 បោមនស្សកុណិលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ផ្លូវនេះជាផ្លូវតម្រូវ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្តារតែសត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង់ទូរសេចក្តី
 សោកទិន្នសេចក្តីក្សត្រិយ្យ ដើម្បីរំលក់ទូរទុក្ខទិន្នបោមនស្ស ដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងទូរនិមិត្តវិបុលកប្បដ៏ធំ គឺអរិយមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ទូរព្រះនិព្វាន គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។

(៨០) ត្រឃ្ហាយ្មោះសហឡតិ បាទៈពាលទូរពាក្យនេះ លុះ
 ត្រឃ្ហាយ្មោះសហឡតិបាទៈពាលទូរពាក្យនេះហើយ ក៏ពាលទូរគាថា
 នៅក្រៅទៀតថា

អ្នកមានប្រាជ្ញា ឃើញទូរព្រះនិព្វានជាច្រើនដុះក្រៃកិរិយាអស់
 ទៅនៃជាតិ មានសេចក្តីអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ វិមន
 ដឹងច្បាស់ទូរផ្លូវតម្រូវ គឺបុព្វកាលសតិប្បដ្ឋាន ជនទាំងឡាយ
 ឯណាបាទទូរហើយក្នុងកាលមុនក្តី ចូរក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី
 ទិន្និច្ឆន្តិកុណិទានមុខក្តី ទូរអន្លង់ (មានកាមជាដើម) តាមផ្លូវ
 នេះឯង ។

ព្យាបាល

(៧១) ឯកំ សមយំ កកក សុម្ពុសុ វិហារតំ
 សេនកំ ធាម សុម្ពាដំ ឱកមោ ។ គត្រិ ទោ កកក
 កំគូ អាមន្តេសិ ក្នុងបុព្វំ កំគូវ ចណ្ណាលវំសិទោ
 ចណ្ណាលវំសំ ឧស្សាបេត្វា មេនកថា លីកំ អន្តេកសិ
 អាមន្តេសិ ឯហំ ភ្នំ សម្ម មេនកថាលីកោ ចណ្ណា-
 លវំសំ អភិវហិត្វា មម ឧបវិក្កុទ្ធេ ភិដ្ឋាហិតំ ។
 ឯវំ អាចវិយាតិ ទោ កំគូវ មេនកថាលីកា
 អន្តេកសិ ចណ្ណាលវំសិកស្ស មជ្ជិស្សត្វា ចណ្ណាលវំ-
 សំ អភិវហិត្វា អាចវិយស្ស ឧបវិក្កុទ្ធេ មជ្ជាសិ ។

ព្យាបាល

(៧២) សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសេនក-
 ខិតម របស់ពួកបុព្វជន ក្នុងសុម្ពុជនបវ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងកំគូទាំងឡាយថា ម្ចាស់កំគូទាំងឡាយ រឿង
 គ្នាបំពានមកហើយថា មានបុរសជាជំក្នុងវិល្យងកិរី^(១) ចណ្ណាល លើក
 ឡើងខ្ញុំកិរីចណ្ណាល ហើយហៅកូនសិស្សឈ្មោះមេនកថាលីកាថា ខែ
 មេនកថាលីកាសំខ្សាញ់ អ្នកចូរមកឡើងកាន់កិរីចណ្ណាល ហើយ
 ឈរនៅលើករបស់យើងចុះ ។ ម្ចាស់កំគូទាំងឡាយ ឯកូនសិស្សឈ្មោះ
 មេនកថាលីកា ទទួលស្តាប់ពាក្យបុរសជាជំក្នុងវិល្យងកិរីចណ្ណាលថា អើ
 លោកអាចារ្យ ហើយគឺឡើងកាន់កិរីចណ្ណាល ឈរលើកអាចារ្យ ។

១ ភិវក្កុទ្ធនេះ សំដៅយកកិរីដែលគេយកឱ្យស្ងៀមដើមនកជាបញ្ជា ហើយឱ្យទុស្សនិល
 ប៉ុន្តែស្រាប់ឡើងទៅឈរកំលើប្លស្សនោះ មិនឱ្យធ្លាក់បាន ក៏រួចហើយដល់អាល័យនៃនកនាវិញ
 កំពុងយកក្បាលមកក្រោម ដើមឡើងលើ ដំបូងដល់នកនៃដំដី មិនឱ្យមានឆ្នល់ការបាន ។
 (វិល្យងនេះជាទំនៀមរបស់អ្នកស្រីពន្ធករនោះ) ។

អថទោ កិក្ខុវេ ចណ្ណាលវសិកោ មេនកថាលិកំ
 អន្តោវសី ឯតទភេទ ភំ សម្ម មេនកថាលិកេ
 មមំ រក្ខ អហំ ភំ រក្ខស្សមំ ឯវំ មយំ អញ្ញ-
 មត្តុត្តា អញ្ញមត្តុត្តា សិប្បាធំ ថេវ ទស្ស័ស្សម
 លាភព្វ លញ្ញម សោត្តំបា ច ចណ្ណាលវសា ឱ-
 រោហិស្សមាតិ ។

[៨២] ឯវំ រុក្ខ កិក្ខុវេ មេនកថាលិកា អន្តោវសី
 ចណ្ណាលវសិកំ ឯតទភេទ ទ ទោ បទេតំ អាចរិយ
 ឯវំ ករិស្សតិ ភំ អាចរិយ អត្តាធំ រក្ខ អហំ អត្តាធំ
 រក្ខស្សមំ ឯវំ មយំ អត្តុត្តា អត្តុត្តា សិប្បា-
 ធំ ថេវ ទស្ស័ស្សម លាភព្វ លញ្ញម សោត្តំបា
 ច ចណ្ណាលវសា ឱរោហិស្សមាតិ ។ សោ ភត្ត
 ញាយោតិ ។ ភត្តវា ឯតទភេទ យថា មេនកថាលិ-
 កា អន្តោវសី អាចរិយំ អភេទ ។ អត្តាធំ កិក្ខុវេ
 រក្ខស្សមំ ភិ សតិញ្ញដ្ឋានំ សេវិភវំ ឯវំ រក្ខស្សមំ ភិ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ [គាតោះ បុរសជាធំក្នុងវិល្ល្លងិកវិចណ្ណាល ភោល
 ទៅនឹងកូនសិស្សឈ្មោះមេនកថាលិកាដូច្នោះថា នៃមេនកថាលិកាជា
 សំឡេង អ្នកច្បាប់យើង យើងនឹងរក្សអ្នក កាលបើយើងទាំងពីរនាក់
 [គ្រប់គ្រងគ្នានឹងគ្នា រក្សគ្នានឹងគ្នាយ៉ាងនេះហើយ នឹងសំដែងសិល្បផង
 នឹងបានខ្ញុំលាភផង នឹងបានចុះអំពីកវិចណ្ណាលដោយស្ម័គ្រផង ។

[៨២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុរសជាធំក្នុងវិល្ល្លងិកវិ
 ចណ្ណាលភោលយ៉ាងនេះហើយ ឯកូនសិស្សឈ្មោះមេនកថាលិកា
 ក៏ភោលគបទៅនឹងបុរសជាធំក្នុងវិល្ល្លងិកវិចណ្ណាលដូច្នោះថា បពិត្រលោក
 អាចារ្យ ហេតុមុខ្ញុំមិនទំនងទេ បពិត្រលោកអាចារ្យ លោកចូររក្សខ្លួន
 (លោក) ចុះ ខ្ញុំនឹងរក្សខ្លួន (ខ្ញុំ) ដែរ កាលបើយើងទាំងពីរនាក់បានគ្រប់
 គ្រងខ្លួន រក្សខ្លួនយ៉ាងនេះហើយ នឹងបានសំដែងសិល្បផង នឹងបាន
 ខ្ញុំលាភផង នឹងបានចុះអំពីកវិចណ្ណាលដោយស្ម័គ្រផង ។ ខ្ញុំជាទុយ
 ក្នុងការរក្សខ្លួននោះ ។ កូនសិស្សឈ្មោះមេនកថាលិកាភោលទៅនឹង
 អាចារ្យយ៉ាងណា [ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ទ្រង់ត្រាស់ទូរឿនខ្ញុំ (យ៉ាង
 នោះដែរ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (បើភិក្ខុភិក) ថា អាត្មាអញនឹង
 រក្សខ្លួន [ត្រូវសេពសត់ប្បដ្ឋាន (បើភិក) ថា អាត្មាអញនឹងរក្សអ្នកដទៃ

សតិប្បដ្ឋានំ សេវិតតំ ។ អត្តានំ កិច្ចាវ រត្តោ ឃរំ
រត្តតំ ឃរំ រត្តោ អត្តានំ រត្តតំ ។

[៨៧] កថត្ថុ កិច្ចាវ អត្តានំ រត្តោ ឃរំ រត្តតំ ។

អាសេវិយាយ កាវិយាយ តហលីកាម្មេ ។ ឃរំ ចោ
កិច្ចាវ អត្តានំ រត្តោ ឃរំ រត្តតំ ។

[៨៨] កថត្ថុ កិច្ចាវ ឃរំ រត្តោ អត្តានំ រត្តតំ ។

ទត្តិយា អវិហិសាយ មេត្តចិត្តតាយ^១ អនុទយតាយ ។
ឃរំ ចោ កិច្ចាវ ឃរំ រត្តោ អត្តានំ រត្តតំ ។

[៨៩] អត្តានំ កិច្ចាវ រត្តស្សមីតំ សតិប្បដ្ឋានំ
សេវិតតំ ឃរំ រត្តស្សមីតំ សតិប្បដ្ឋានំ សេវិតតំ ។

អត្តានំ កិច្ចាវ រត្តោ ឃរំ រត្តតំ ឃរំ រត្តោ អត្តានំ
រត្តតំ ។

១ ឧ. យន្តតាយ ។

កិច្ចាវសេតសតិប្បដ្ឋានំ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ ភិក្ខុកាលរក្សាខ្លួន
ឈ្មោះថា រក្សាអ្នកដទៃ កាលរក្សាអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា រក្សាខ្លួន ។

[៨៧] ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ ចុះភិក្ខុកាលរក្សាខ្លួន ឈ្មោះថា
រក្សាអ្នកដទៃ តើដូចម្តេច ។ គឺដោយការសេច (កម្មដ្ឋាន) ដោយការ
ចំរើន ដោយអំពើច្រើនៗ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ ភិក្ខុកាលរក្សាខ្លួន
ឈ្មោះថា រក្សាអ្នកដទៃ យ៉ាងនេះឯង ។

[៨៨] ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ ចុះភិក្ខុកាលរក្សាអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា
រក្សាខ្លួន តើដូចម្តេច ។ គឺដោយអំណត់ ដោយសេចក្តីមិនបៀតបៀន
ដោយមេត្តាចិត្ត ដោយសេចក្តីអាណិត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ ភិក្ខុ
កាលរក្សាអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា រក្សាខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

[៨៩] ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ (បើភិក្ខុភិក) ថា អាត្មាអញនឹង
រក្សាខ្លួន ក្រែសេតសតិប្បដ្ឋាន (បើភិក) ថា អាត្មាអញនឹងរក្សាអ្នកដទៃ
កិច្ចាវសេតសតិប្បដ្ឋានំ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ ភិក្ខុកាលរក្សាខ្លួន
ឈ្មោះថា រក្សាអ្នកដទៃ កាលរក្សាអ្នកដទៃ ឈ្មោះថា រក្សាខ្លួន ។

(៨៦) ឯវន្តសុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវំ សុត្តេ-
សុ វិហាតំ សេនគន្ធាម សុត្តានំ និកមោ ។ គត្រិ ទោ
កកវំ កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុវេតិ ។ កនន្តេតិ តេ កិក្ខុ
កកវតោ បច្ចុស្ស្សសុំ ។ កកវំ ឯតទរេច

(៨៧) សេយ្យជាធំ កិក្ខុវេ ជនបទកល្យាណិ ជ-
នបទកល្យាណិនំ ទោ កិក្ខុវេ មហាជនកាយោ សន្និ-
បតេយ្យ ។ សា ទោ បទ ជនបទកល្យាណិ បរមជា-
សារិធំ ទទ្វេ បរមជាសារិធំ តិភេ ជនបទកល្យាណិ
ទទ្វតំ កាយតិភេ ទោ កិក្ខុវេ កិយ្យេសោ មន្តាយ ម-
ហាជនកាយោ សន្និបតេយ្យ ។ អថ បុរិសោ អាត្មេយ្យ
ដីវត្តកាមោ អមវត្តកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខឃ្មនិ-
ក្ខុលោ កមេនំ វិវ វនេយ្យ អយេន្ត អម្ពោ បុរិស ស-
មតិភ្នំកោ តេលឃ្មត្តោ អន្តរេច ច មហាសមន្នំ អន្ត-
រេច ច ជនបទកល្យាណិយា បរិហរិតត្វោ ។ បុរិសា
ច តេន ទុក្ខតំសំកោ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុតត្ថិស្សតិ

(៨៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះជំរាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសេនគន្ធាម របស់ពួកសុត្តន្ត ក្នុងសុត្តន្ត-
បទ ។ ក្នុងខ្ញុំនោះឯង ព្រះជំរានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅកិក្ខុវេតិឡាយ
មកថា ម្ចាស់កិក្ខុវេតិឡាយ ។ កិក្ខុវេតិនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា
ព្រះជំរានព្រះភាគថា ព្រះគុណ ព្រះអង្គ ។ ព្រះជំរានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់ប៉ុន្មោះថា

(៨៧) ម្ចាស់កិក្ខុវេតិឡាយ ដូចពួកមហាជនប្រជុំគ្នាដោយគិតថា
នាងជនបទកល្យាណិ នាងជនបទកល្យាណិ (ស្រីមានលំអក្នុងជនបទ) ។
ដូច្នោះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេតិឡាយ ពួកមហាជនប្រជុំគ្នាច្រើនក្រែលែង
ដោយគិតថា នាងជនបទកល្យាណិនោះឯង មានលំនាំកិរិយាទុក្ខ
ក្នុងការពំ មានលំនាំកិរិយាទុក្ខក្នុងការច្រៀង នាងជនបទកល្យាណិ
កំផឡូវនេះ ច្រៀងឥឡូវនេះ ។ ត្រានោះ មានបុរសដែលចង់រស់ មិន
ចង់ស្លាប់ មានប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ឡើងទុក្ខ មកដល់ហើយ ក៏និយាយ
ទៅនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ខែបុរសមិច្ឆារិច កាជនៈប្រតិដិពញស្មើ
នេះ អ្នកត្រូវរក្សាទុកក្នុងចន្លោះមហោស្រពជនិ ក្នុងចន្លោះនាងជនបទ-
កល្យាណិនិ ។ បុរសគំលើងវាឡើងដើរតាមក្រោយ ។ ខែបុរសនោះ

យន្ត្រវ ធំ ថោកកំបី ធន្តស្សសំ គន្ត្រវ តេ សំរោ មា-
តិស្សតិភំ ។ តំ កំ មញ្ញាថ កំគ្រូវ អបិ ទុ សោ
បុរិសោ អមុំ តេលប្បត្តំ អមេសសិសាវិគ្គា កមាវិទ្ធា
បមាធំ អាហារយ្យតិ ។ យោ យោតំ កន្ត្រវ ។

[៨៨] ឧបមា ទោ ម្យាយំ កំគ្រូវ កកា អន្តស្ស
វិញាបយាយ អយមេវត្តំ^(១) អន្តោ ។ សមតំត្តំកោ តេ-
លប្បត្តោតំ ទោ កំគ្រូវ កាយកតាយ ឯតំ សតំហោ
អនិវចំ ។

[៨៩] កស្មាតិហ កំគ្រូវ ឯវិ សិក្ខិតតត្ថំ កា-
យកតា សតំ (២) កាវិកា កវិស្សតិ កហុលីកតា
យាវិកតា វត្តកតា អនុជ្ជិតា បរិចិតា សុសមា-
វន្តាតិ ។ ឯវត្តំ វេ កំគ្រូវ សិក្ខិតតត្ថំ ។

ពាក្យផ្តន្ទា ទុតិយោ ។

១ ខ. ម. អយំ បេកវត្ត ។ ២ ខ. ម. អន្តន្តា តោ ធាតិ សេតោ អន្តិ ។

ហើយពោលថា អ្នកនឹងធ្វើឲ្យភិក្ខុបំប្រុងស្នូម្យុបន្តិចត្រង់ទីណា ក្បាល
អ្នកនឹងធ្លាក់ចុះត្រង់ទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
សំគាល់ចាំគុណារដ្ឋបម្តេច បុរសនោះមិនគួរយកចិត្តទុកដាក់នឹងប្រេងឯ-
ណោះ ហើយនាំមកទូរសេចក្តីចូសប្រហែសទានិក្រវិវដ្តេ ។ ហេតុ
នោះមិនគួរចូសប្រហែសទេ ព្រះអង្គ ។

[៨៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីឧបមាខេឯង ភព៌នគធ្វើ
ដើម្បីឲ្យស្រស់សេចក្តី នេះឯងជាសេចក្តីក្នុងរឿងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ឯពាក្យថា ភាជនៈប្រេងជីវិតញ្ញាស្មីនេះ ជាឈ្មោះនៃកាយនគតាសតិ ។

[៨៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ
អ្នកទាំងឡាយឧប្បសិក្សយ៉ាងនេះថា កាយនគតាសតិ យើងនឹងចំរើន
ទំនិញឡើយ ។ ធ្វើឲ្យដួចជាយាង ធ្វើឲ្យជាចិះទៅ ដំកល់ទុកឡើយ ។
សន្សំប្រាច្ឆដោយល្អ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បី
សិក្សយ៉ាងនេះចុះ ។

ចប់ ពាក្យផ្តន្ទា ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ បណ្ឌិតវគ្គ

ពិស្សន្តានិ

មហាបុរិសោ ចាទ្ធជ្នំ

ចុន្ទោ ធនេសត្វ ភាហិយោ

ទុត្តិយោ អភិយោ ព្រហ្មា

ន្ទយេន សេនេនេន ចាតិ^(១) ។

១ សេទកំ ជនបទេន ចាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ បណ្ឌិតវគ្គ

ទុក្ខាននៃតាទ្ធជ្នុត្តោតិ

និយាយអំពីមហាបុរស ១ អំពីរឿងដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងនាទ្ធជ្នុត្តា ១ អំពីបុគ្គលាមណោរ ១ អំពី
រឿងដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងនគរក្រុងចេលា
អំពីព្រះពោធិយៈ ១ អំពីព្រះទុត្តិយៈ ១ អំពីសតិប្បវ្ម័នជា
មេសំប្រសើរ ១ អំពីសហម្សតិព្រហ្ម ១ អំពីរឿងដែលព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសេនេនេន មានចំណែក ។

សីលដ្ឋីតិវគ្គ

[៧០] ឯវេទ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច
អនន្តោ អាយស្មា ច កាត្វា ទាដលំបុត្ត វិហារន្តំ
កុក្កុញ្ញាវមេ ។ អថេតា អាយស្មា កន្តោ សាយស្ត្រា-
សមយំ មង់សល្លាតា វុដ្ឋិកោ យេនាយស្មា អនន្តោ
តេនុមសន្តមំ ឧបសន្តមំត្វា អាយស្មតា អនន្តោ
សន្តិំ សង្កាមំ សង្កាននិយំ តតំ សាកណិយំ
វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ ចិសិទំ ។ ឯកមន្តំ ចិសិទ្ធោ ទោ
អាយស្មា កន្តោ អាយស្មន្តំ អនន្តំ ឯកនកេច

[៧១] យាទិមាទិ អានុសោ អនន្ត កុសលានិ
សីលានិ វុដ្ឋានិ កកវតា វហានិ កុសលានិ សីលានិ

សីលដ្ឋីតិវគ្គ

[៧០] ទំបុត្តោបមកយំទិវេន ។ សម័យមួយ ព្រះអាទុ
ដំមានាយុ ទិវិព្រះកទ្ធាដំមានាយុអនិវាសន៍កុក្កុញ្ញាវមេ ជិតក្រិវិបុដ-
លិបុត្ត ។ ត្រាតា ព្រះកទ្ធាដំមានាយុចេត្តាចាកវិស្វតំ កុវិវេលា
សាយស្ត្រាសម័យហើយ កិច្ចលាទៅក្រិវិព្រះអាទុដំមានាយុ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយទិវិព្រះអាទុដំមានាយុ លុះបញ្ចប់
ពាក្យដែលគួររីករាយ ទិវិពាក្យដែលគួររឭកហើយ ក៏អន្តិយក្នុងទិសម-
ត្តិ ។ លុះព្រះកទ្ធាដំមានាយុអន្តិយក្នុងទិសមត្តិហើយ ក៏ពោលទៅ
ទិវិព្រះអាទុដំមានាយុដូច្នោះថា

[៧១] ម្នាលអាទុដំមានាយុ សីល^(១) ជាគុសលចំនុច្យាយ
ឯណា ដែលព្រះដំមានព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលជាគុសល

១ ឧទ្ធិកថា សំដៅយកចក្កុញ្ញវិសិល ។

តំមគ្គិយានិ វុត្តានិ កកវតានិ ។ សាទុ សាទុ អាវុសោ
 កន្ទ កន្ទតោ ខោ តេ អាវុសោ កន្ទ ឧដ្ឋុត្តិ^(១) កន្ទតំ
 បដិកាលំ កល្យាណំ វរិយុត្តា ។ ឯវំ ហំ ត្វំ អាវុ-
 សោ កន្ទ បុត្តសិ យានិមានិ អាវុសោ អាទន្ទ តុ-
 សលានិ សីលានិ វុត្តានិ កកវតានិ ឥមានិ តុស-
 លានិ សីលានិ តំមគ្គិយានិ វុត្តានិ កកវតានិ ។
 ឯវអាវុសោតំ ។

[៧២] យានិមានិ អាវុសោ កន្ទ តុសលានិ
 សីលានិ វុត្តានិ កកវតានិ ឥមានិ តុសលានិ សីលានិ
 យាវនេ ចន្ទន្នំ សនិញ្ញាដានំ កកវតាយ វុត្តានិ
 កកវតា ។ កកវមេសិ ចន្ទន្នំ ។ ឥនាវុសោ តិក្ខុ

១ ឧដ្ឋុត្តិយុត្តិ ។

តំវនេះ តើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលដើម្បីអ្វី ។ ព្រះរាជទូតប
 ថា ម្ចាស់កខ្លះដ៏មានអាយុ ប្រពៃណាស់ហើយ ម្ចាស់កខ្លះដ៏មានអាយុ
 កាវស្មន៍គ្រប្រស្នារបស់អ្នកល្អណាស់ ប្រាជ្ញាតិល្អ ការសាកសួរក៏សម
 ទំនង ។ ម្ចាស់កខ្លះដ៏មានអាយុ ព្រោះអ្នកបានស្នូយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 រាជទូតដ៏មានអាយុ សីលជាតុសលទាំងឡាយឯណា ដែលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលជាតុសលទាំងនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់ពោលដើម្បីអ្វី ។ កុណា អាវុសោ ។

[៧២] ម្ចាស់កខ្លះដ៏មានអាយុ សីលជាតុសលទាំងឡាយ
 ឯណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលជាតុសលទាំង
 នេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលគំណត់ដើម្បីចំរើនទូសតិប្បដ្ឋាន ។
 សនិញ្ញាដាន តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុកុសលសនាខន្ធ

កាយេ កាយោនុបស្ស័ វិហាតំ អាតាមិ សម្មជាតោ
 សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមនស្សំ ។
 វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្ស័ វិហាតំ អាតាមិ
 សម្មជាតោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោម-
 នស្សំ ។ យាចំខាចំ អាវុសោ ភន្ត កុសលាចំ
 សីលាចំ វុត្តាចំ កកវតា ឥមាចំ កុសលាចំ សីលាចំ
 យាវទេវ វិមេសំ ចក្កំ សតិយ្យដ្ឋាណំ កាវចាយ វុត្តាចំ
 កកវតាតិ ។

(៧៧) តំយេវ ចំខាចំ ។ ឯតាមន្តំ ចំសិវ្រោ ទោ
 កាយស្មា កាយោ កាយស្មន្តំ កាយន្តំ ឯតាមន្តំ

តំបារណាឃើញខ្ញុំកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងជុតកំដៅខ្ញុំ
 កំលេស មានសេចក្តីជំនឿខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំខ្ញុំអភិជ្ឈានិទោ-
 មនស្សក្នុងលោក ។ តំបារណាឃើញខ្ញុំវិទោក្នុងវេទនាចំនិទ្យាយ
 ខ្ញុំចំក្នុងចំក្នុង ខ្ញុំចំអ្នកនិទមិចំនិទ្យាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងជុតកំដៅ
 ខ្ញុំកំលេស មានសេចក្តីជំនឿខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំខ្ញុំអភិជ្ឈានិទំ
 វេទនាមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលកុរុៈដ៏មានអាយុ សីលជាគុសលចំនិ-
 ទ្យាយឯណា ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលហើយ សីលជាគុសល
 ចំនិទេ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលកំណត់ដើម្បីចំរើនខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន
 ចំនិ ២ ខេរឯនិ ។

(៧៧) ចំខាចំដែលខោ ។ លុះព្រះកុរុៈដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុង
 ទីសមគួរហើយ កំពោលវេទនិព្រះភាគខ្ញុំដ៏មានអាយុដូច្នោះថា

(៧៤) ភោ ទុ ទោ អាវុសោ អាទទុ ហេតុ ភោ
 បទ្ធកាយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វានេ សទ្ធិម្មោ ន ចរិដ្ឋិ-
 តំភោ ហោតិ ។ ភោ បទាវុសោ អាទទុ ហេតុ
 ភោ បទ្ធកាយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វានេ សទ្ធិម្មោ
 ចរិដ្ឋិតំភោ ហោតិ ។ សាទុ សាទុ អាវុសោ កទ្ធិ
 កទ្ធិភោ ទោ ភេ អាវុសោ កទ្ធិ ឧម្មុដ្ឋោ កទ្ធិកំ ប-
 ដំកាលំ កល្យាណំ បរិមុត្តា ។ វិវម្ពំ ភំ អាវុសោ
 កទ្ធិ បុច្ឆសំ ភោ ទុ ទោ អាវុសោ អាទទុ ហេតុ
 ភោ បទ្ធកាយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វានេ សទ្ធិម្មោ ន
 ចរិដ្ឋិតំភោ ហោតិ ។ ភោ បទាវុសោ អាទទុ ហេតុ
 ភោ បទ្ធកាយោ យេន តថាគតេ បរិនិព្វានេ សទ្ធិម្មោ
 ចរិដ្ឋិតំភោ ហោតិ ។ វិវម្ពំ ភំ អាវុសោ ភំ ។

(៧៤) ម្ចាស់កាន់ទុំដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច ចង្អុយដូចម្តេច
 ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធិម្មមិនស្ថិតនៅអស់កាល
 យូរបាន ។ ម្ចាស់កាន់ទុំដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច ចង្អុយដូចម្តេច
 ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធិម្មស្ថិតនៅអស់កាលយូរ
 បាន ។ ម្ចាស់កាន់ទុំដ៏មានអាយុ ប្រិវាណសំហើយ ប្រិវាណសំហើយ
 ម្ចាស់កាន់ទុំដ៏មានអាយុ ការស្វែងរកប្រស្នារបស់អកល្យាណសំ ប្រាថ្នា
 កិល្ប ការសាគស្សតិសទ្ធិនិ ។ ម្ចាស់កាន់ទុំដ៏មានអាយុ ព្រោះអ្នកបាន
 ស្វយំនិរទេថា ម្ចាស់កាន់ទុំដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច ចង្អុយដូចម្តេច
 ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធិម្មមិនស្ថិតនៅអស់កាល
 យូរបាន ។ ម្ចាស់កាន់ទុំដ៏មានអាយុ ហេតុដូចម្តេច ចង្អុយដូចម្តេច ដែល
 ព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅហើយ ព្រះសទ្ធិម្មស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ។
 កុរុណា អាវុសោ ។

[៧៩] ចតុន្ទ ទោ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានាធំ អក-
 រិតត្តា អពហុលីកតត្តា តថាគរេត បរិវិទុតេ សទ្ធា
 ទ ចិវដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ ចតុន្ទ ច ទោ អាវុសោ សតិ-
 ប្បដ្ឋានាធំ អារិតត្តា ពហុលីកតត្តា តថាគរេត បរិវិទុតេ
 សទ្ធា ចិវដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ ឥតមេសំ ចតុន្ទ ។
 ឥវាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សិ វិហាតិ អា-
 តាមិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោមទស្សិ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ចន្ទានុបស្សិ
 វិហាតិ អាតាមិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្សិ ។ ឥមេសំ ទោ អាវុសោ ចតុន្ទ
 សតិប្បដ្ឋានាធំ អករិតត្តា អពហុលីកតត្តា តថាគរេត
 បរិវិទុតេ សទ្ធា ទ ចិវដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ ឥមេសំ
 ច ទោ អាវុសោ ចតុន្ទ សតិប្បដ្ឋានាធំ អារិតត្តា ពហុ-
 លីកតត្តា តថាគរេត បរិវិទុតេ សទ្ធា ចិវដ្ឋិតិកោ
 ហោតិ ។

[៧៩] ម្ចាស់អាវុសោ កាលបើព្រះគោតមបរិវិទុតោទៅហើយ
 ព្រះសទ្ធាមុខស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមុខចំរើន មិនធ្វើ
 ឲ្យរឿយៗ ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ២ ។ ម្ចាស់អាវុសោ កាលបើព្រះគោតម
 បរិវិទុតោទៅហើយ ព្រះសទ្ធាមុខស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុ
 បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ២ ។ សតប្បដ្ឋាន ២
 គឺផ្តល់ម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញ
 ឲ្យកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តី
 ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិវឌ្ឍន៍និរោធមនស្សក្នុងលោក ។
 ពិចារណាយើញឲ្យវិទេនាក្នុងវិទេនាទាំងឡាយ ឲ្យចិត្តក្នុងចិត្ត ឲ្យធម៌ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តី
 ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិវឌ្ឍន៍និរោធមនស្សក្នុងលោក ។
 ម្ចាស់អាវុសោ កាលបើព្រះគោតមបរិវិទុតោទៅហើយ ព្រះសទ្ធាមុខ
 ស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមុខបានចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយៗ
 ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះឯង ។ ម្ចាស់អាវុសោ កាលបើព្រះគោតម
 បរិវិទុតោទៅហើយ ព្រះសទ្ធាមុខស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុ
 បានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះឯង ។

(៧៦) ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អនោ អាយស្មា ច អនោ ចាជលំបុត្តុ វិហារំ តុត្តុ ឆារាមេ ។ អនោ អាយស្មា អនោ សាយស្មាសមយំ បដិសល្ហា វុដ្ឋិកោ យេនាយស្មា អនោ ទេនុបសវ្តំ ឧបសវ្តំ មិត្តា អាយស្មតា អនោ ទេនុ សវ្តំ សវ្តានិ សវ្តានិយំ កងំ សារាណិយំ វិសិសាមត្តា ឯកមំ ឯសិទំ ។ ឯកមំ ឯសិទ្ធា ទោ អាយស្មា អនោ អាយស្មំ អនំ ឯននាវិច

(៧៧) ភោ ទុ ទោ អារុសោ អនទ្ធិ ហេតុ ភោ បច្ឆយោ យេន សទ្ធិធម៌ហានំ ហោរិ ។ ភោ ទុ ទោ អារុសោ អនទ្ធិ ហេតុ ភោ បច្ឆយោ យេន សទ្ធិធម៌ហានំ ហោរិ ។ សាទុ សាទុ អារុសោ កទ្ធិ កទ្ធិភោ ទោ ទេ អារុសោ កទ្ធិ ឧត្តរោ កទ្ធិតំ បដិណាណំ កល្យាណំ បរិបុត្តា ។

(៧៦) សម័យមួយ ព្រះកាន់ដំមានអាយុ និងព្រះកន្លះដំមានអាយុនឹងនៅក្នុងកុកដាម ដ៏ត្រងត្រងបំប៉ន ។ គ្រោះគោះ ព្រះកន្លះដំមានអាយុចេញចាកស្លាត់ ក្នុងវេលាសាយល្អាសម័យ ចូលទៅក្រោយព្រះកាន់ដំមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រករាយជាមួយនឹងព្រះកាន់ដំមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលសួររករាយនឹងពាក្យដែលសួររករាយហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទិសមគ្គ ។ លុះព្រះកន្លះដំមានអាយុអង្គុយក្នុងទិសមគ្គហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះកាន់ដំមានអាយុដូច្នោះថា

(៧៧) មាលកាន់ដំមានអាយុ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធិធម៌សាមស្សៈ ។ មាលកាន់ដំមានអាយុ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធិធម៌សាមស្សៈ ។ មាលកន្លះដំមានអាយុ ប្រែណាស់ហើយ មាលកន្លះដំមានអាយុ ការស្រួលកេច្រស្នាចេស្តអកល្យណាស់ ប្រាថ្នាតិរិយ ការសាកសួរតើសម្រាប់នឹង

សីលដ្ឋិនីវេទ

ឯវត្តា ភ្នំ អាវុសោ ភទ្ធិ បុព្វសិ គោ ទុ ទោ អាវុសោ
អាទទុ ហេតុ គោ បព្វយោ យេន សទ្ធម្មអបរិហានំ
ហោតិ ។ គោ បធាវុសោ អាទទុ ហេតុ គោ
បព្វយោ យេន សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតិ ។ ឯ-
មាវុសោតិ ។

[៧៨] ចតុទ្ធិ ទោ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋាបាទំ អភាវិ-
តត្តា អពហុលីកតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតិ ។ ចតុទ្ធិ
ច ទោ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋាបាទំ ភាវិតត្តា ពហុលី-
កតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតិ ។ តត្ថេសំ
ចតុទ្ធិ ។ ឥធាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយោទុបស្សំ
វិហរតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិទេយ្យ
លោកេ អភិជ្ឈោធមេនស្សំ ។ វេនចាស្ស ចិន្ទេ
នម្មេសុ ចម្ពាទុបស្សំ វិហរតិ អាតាបិ សម្មជានោ
សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោធមេនស្សំ
ឥមេសំ ទោ អាវុសោ ចតុទ្ធិ សតិប្បដ្ឋាបាទំ អភាវិ-
តត្តា អពហុលីកតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតិ ។

សីលដ្ឋិនីវេទ

ម្នាលភទ្ធាចារ្យ ព្រះអង្គបានសាកសួរយ៉ាងនេះថា ម្នាលភានន្ត
ដ៏មានអាយុ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធម្ម
សាបសូន្យ ។ ម្នាលភានន្តដ៏មានអាយុ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច
ដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធម្មមិនសាបសូន្យ ។ កុរុណា អាវុសោ ។

[៧៨] ម្នាលអាវុសោ ការដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ
ព្រោះភិក្ខុមិនបានចំរើន មិនបានធ្វើឱ្យរឿយៗ ទូរសតិប្បដ្ឋាន ។
ម្នាលអាវុសោ ការដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធម្មមិនសាបសូន្យ ព្រោះភិក្ខុបាន
ចំរើន បានធ្វើឱ្យរឿយៗ ទូរសតិប្បដ្ឋាន ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើងឱ្យក្លាយ
ក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅឱ្យកំលើស មានសេចក្តីជឿ
ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់ជំនឿអភិជ្ឈានិទ្ទិសទោមនស្សក្នុងិលោក ។ ពិចា-
រណាយើងឱ្យវិវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ឱ្យចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្លួនមិនជឿ
ទាំងឡាយ បានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅឱ្យកំលើស មានសេចក្តី
ជឿខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់ជំនឿអភិជ្ឈានិទ្ទិសទោមនស្សក្នុងិលោក ។

ឥមេសំ ច ចោ អកុសោ ចន្ទុំ សតិប្បដ្ឋានាធំ កា-
តត្តា ពហុលីកតត្តា សទ្ធម្មអបរិហានំ ហោតីតិ ។

(៧៧) សាវត្ថិនិទានំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋា-

នា ។ កតតមេ ចត្តារោ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ
កាយាទុបស្សំ វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា
វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្ត
ទម្មេសុ ចម្ពាទុបស្សំ វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ
សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឥមេ
ចោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានាធំ ។

ម្ចាស់កុសោ ការដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យទៅ ព្រោះភិក្ខុបិទ
បុទចំរើន មិនបានធ្វើឱ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់
កុសោ ការដែលនាំឱ្យព្រះសទ្ធម្មមិនសាបសូន្យ ព្រោះភិក្ខុបុទចំរើន
បានធ្វើឱ្យរឿយ ។ នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។

(៧៧) សាវត្ថិនិទាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាននេះ
មាន៤យ៉ាង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុកុសសាសនានេះ ពិចារណាយើញទូកាយក្នុងកាយ មានព្យាហោម
ជាត្រៀមផុតគំរៅកិលេស មានសេចក្តីជឿជំនុំ មានស្មារតី កំចាត់
បទីនូវអភិជ្ឈានីវរោមទស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាយើញទូកាយ
វេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យា
ហោមជាត្រៀមផុតគំរៅកិលេស មានសេចក្តីជឿជំនុំ មានស្មារតី កំចាត់
បទីនូវអភិជ្ឈានីវរោមទស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សតិ-
ប្បដ្ឋានមាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

[១០០] ឯវាធិ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកក
 សាវត្ថុយំ វិហារតំ ជេតវនេ អបាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
 រាមេ ។ អដទោ អញ្ញតពេ ព្រាហ្មណោ យេន ក-
 កក តេទុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភកវតា សន្ធិំ សម្មោធំ
 សម្មោធិយំ កថំ សារាណីយំ វិទិសារេត្វា ឯកមង្គំ
 ធំសិទិ ។ ឯកមង្គំ ធំសំឆ្នោ ទោ សោ ព្រាហ្មណោ
 ភកវង្គំ ឯកធរោច

[១០១] កោ ទុ ទោ កោ កោតម ហេតុ កោ
 បទ្ធកយោ យេន កថាភតេ បរិទំត្វតេ សន្ធិម្មោ ធី
 ធំរដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ កោ បទ កោ កោតម ហេតុ
 កោ បទ្ធកយោ យេន កថាភតេ បរិទំត្វតេ សន្ធិម្មោ
 ធំរដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។

[១០០] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់នឹងនៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតគ្រង
 សាវត្ថុ ។ គ្រានោះ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលនូវរីករាយ នឹងពាក្យដែលនូវរីករាយ ក៏អង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា

[១០១] បពិត្រព្រះភាគមដ៏ចំរើន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យ
 ដូចម្តេច ដែលព្រះភាគមដ៏ចំរើននោះទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនស្ថិតនៅ
 យូរបាន ។ បពិត្រព្រះភាគមដ៏ចំរើន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូច
 ម្តេច ដែលព្រះភាគមដ៏ចំរើននោះទៅហើយ ព្រះសទ្ធម្មស្ថិតនៅអស់
 កាលយូរបាន ។

(១០២) ចតុដ្ឋំ ទោ ព្រាហ្មណ សតិប្បដ្ឋាធាដំ
 អភាវិតត្តា អតហុលីកតតត្តា តថាគតេ បរិវិជ្ជុតេ
 សន្ទុដ្ឋោ ន ចំរដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ ចតុដ្ឋំ ច ទោ
 ព្រាហ្មណ សតិប្បដ្ឋាធាដំ ភាវិតត្តា តហុលីកតតត្តា
 តថាគតេ បរិវិជ្ជុតេ សន្ទុដ្ឋោ ចំរដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។
 កតមេសំ ចតុដ្ឋំ ។ ៧៤ ព្រាហ្មណ ភិក្ខុ កាយ
 កាយោទុបស្សី វិហាតិ អាតាបិ សម្មជាលោ សតិមា
 វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។ ៧៥ ធាសុ ចំត្ត
 ធម្មេសុ ធម្មោទុបស្សី វិហាតិ អាតាបិ សម្មជាលោ
 សតិមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈោនោមនស្សំ ។
 ៧៦ ឧសំ ទោ ព្រាហ្មណ ចតុដ្ឋំ សតិប្បដ្ឋាធាដំ អភា
 វិតត្តា អតហុលីកតតត្តា តថាគតេ បរិវិជ្ជុតេ សន្ទុ
 ដ្ឋោ ន ចំរដ្ឋិតិកោ ហោតិ ។ ៧៧ ឧសំ ច ទោ
 ព្រាហ្មណ ចតុដ្ឋំ សតិប្បដ្ឋាធាដំ ភាវិតត្តា តហុលី
 កតតត្តា តថាគតេ បរិវិជ្ជុតេ សន្ទុដ្ឋោ ចំរដ្ឋិតិកោ
 ហោតិ ។

(១០២) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលបើព្រះគថាគតបរិវិជ្ជានៅ
 ហើយ ព្រះសង្ឃមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមិនបាន
 ចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាល
 បើព្រះគថាគតបរិវិជ្ជានៅហើយ ព្រះសង្ឃមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន
 ព្រោះភិក្ខុបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤
 តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណារឿញ
 នូវកាយក្នុងកាយ មានល្អយោមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេស មានសេច
 ក្តីដ៏ទួន មានស្មារតី កំចាត់បដិទូរអភិជ្ឈានិវាទមនស្សក្នុងលោក ។
 ពិចារណារឿញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ឲ្យចិត្តក្នុងចិត្ត ពិចារ
 ណារឿញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានល្អយោមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កំលេស មានសេចក្តីដ៏ទួន មានស្មារតី កំចាត់បដិទូរអភិជ្ឈានិវាទ
 មនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលបើព្រះគថាគតបរិវិជ្ជាន
 នៅហើយ ព្រះសង្ឃមិនស្ថិតនៅអស់កាលយូរបាន ព្រោះភិក្ខុមិនបាន
 ចំរើន មិនបានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 កាលបើព្រះគថាគតបរិវិជ្ជានៅហើយ ព្រះសង្ឃមិនស្ថិតនៅអស់កាល
 យូរបាន ព្រោះភិក្ខុបានចំរើន បានធ្វើឲ្យរឿយ ។ ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤
 នេះឯង ។

សំលៀកបំពាក់

[១០៣] ឃ្រី ក្រុន្ត សោ ព្រាហ្មណ៍ ភក្កវង្គ ឯតទ.
 ភេត អភិក្កវង្គ ភោ តោតម អភិក្កវង្គ ភោ តោតម
 ។ បេ ។ ឧទាសកំ មំ កវំ តោតមោ ធាវតុ អដ្ឋតត្ត
 ចាណុបេតំ សវណ្ណ្គត្តំ ។

[១០៤] ឯតំ សមយំ អាយស្មា ច សាវ័យុត្តោ
 អាយស្មា ច មហាមោត្តល្លាថោ អាយស្មា ច អនុវត្តោ
 សាកេតេ វិហារ្គំ កណ្ណតិវរោ ។ អថទោ អាយស្មា ច
 សាវ័យុត្តោ អាយស្មា ច មហាមោត្តល្លាថោ សាយណ្ណ-
 សមយំ មជ្ជិសល្លាថា វុដ្ឋិតា យេនាយស្មា អនុវត្តោ
 តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា អាយស្មតា អនុវត្តច
 សន្ធិ សម្មោទីសុ សម្មោទិយំ តាថំ សាកណិយំ វិគិ-
 សារត្វា ឯតទ្គំ ជិសំទីសុ ។ ឯតទ្គំ ជិសំទ្រា
 ថោ អាយស្មា សាវ័យុត្តោ អាយស្ម្គំ អនុវត្តំ ឯតទ្គំ ភេត

សំលៀកបំពាក់

[១០៣] កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពោលយ៉ាងនេះហើយ
 ព្រាហ្មណ៍នោះក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
 គោតមដ៏ចំរើន ភ្នំច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភ្នំច្បាស់
 ណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើនចុកនូវច្រំព្រះអង្គថាជាទុបាសក
 អ្នកដល់នូវព្រះភេតគ្រឿងទ័ព្វិវិទ្យាស្មិយោយដ៏រិត ចាប់ដើមកាំងអំពី
 ថ្ងៃនេះតទៅ ។

[១០៤] សម័យមួយ ព្រះសាវ័យុត្តដ៏មានអាយុ ព្រះមហា-
 មោត្តល្លាដ៏មានអាយុ ខ័និព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តកណ្ណ-
 តិវរោ ជិតគ្រែសាកេត ។ ត្រាវោះ ព្រះសាវ័យុត្តដ៏មានអាយុ ខ័និព្រះ
 មហាមោត្តល្លាដ៏មានអាយុចេញចាកទីស្ងាត់ ក្នុងវេលាសាយណ្ណសម័យ
 ចូលទៅគេព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយ
 ជាមួយខ័និព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ ខ័និ
 ពាក្យដែលគួរព្យាបាលហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសាវ័យុត្ត
 ដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅខ័និព្រះអនុវត្តដ៏មាន
 អាយុដូច្នោះថា

[១០៥] សេត្តោ សេត្តោតិ^(១) អាវុសោ អនុវុទ្ធ
 វុទ្ធកំ តំភ្នាវនា ទុ ទោ អាវុសោ សេត្តោ ហោតិទិ ។
 ចន្ទម្ហំ ទោ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានំ បទេសំ ភាវិ-
 តត្តា សេត្តោ ហោតិ ។ តតមេសំ ចន្ទម្ហំ ។ នីតា-
 វុសោ ភិក្ខុ កាយ កាយាទុបស្សី វិហរតិ អាតា-
 បិ សឡជាទោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មសុ ធម្មាទុបស្សី
 វិហរតិ អាតាបិ សឡជាទោ សតិមា វិធម្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ នមេសំ ទោ អាវុសោ ចន្ទម្ហំ
 សតិប្បដ្ឋានំ បទេសំ ភាវិតត្តា សេត្តោ ហោតិទិ ។

១ សេតោ សេតោតិច្យតិ ។

[១០៥] ម្នាលអាវុសោអនុវុទ្ធ ទៅក៏និពោលថា សេត្តុៈ សេត្តុៈ
 ដូច្នោះ ម្នាលអាវុសោ ចុះសេត្តុៈ តើដូចម្តេច ។ ព្រះអនុវុទ្ធផ្លើយថា
 ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលដែលឈ្មោះថាសេត្តុៈ ព្រោះបានចំរើនខ្លួនចំណែក^(១)
 វៃសតិប្បដ្ឋាន ។ សតិប្បដ្ឋាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ កិត្តុក្ក
 សាសនានេះ តំបាលណាឃើញខ្លួនកាយក្នុងកាយ មានក្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំបាត់បង់ខ្លួនអភិជ្ឈា-
 និវិទោមទស្សក្នុងលោក ។ តំបាលណាឃើញខ្លួនវេទនាក្នុងវេទនាចាំនិ-
 ច្យាយ ខ្លួនចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្លួនធម្មក្នុងធម្មវាចនិច្យាយ មានក្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំបាត់បង់ខ្លួនអភិជ្ឈា-
 និវិទោមទស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលដែលឈ្មោះថាសេត្តុៈ
 ព្រោះបានចំរើនខ្លួនចំណែកវៃសតិប្បដ្ឋាន ។ នេះឯង ។

១ សតិប្បដ្ឋានដែលកំពុងជំនឿនបានបម្រើចម្រើនមន្ត ៤ គឺ វេទ ៣ ហៅថា ចំណែក (បទេស-
 ករណ៍) អដ្ឋកថា ។

សំណុំរឿង

(១០៦) តំរូវ ចំណង់ ។ ឯកមន្ត ចំណង់
ទោ អាយស្កា សារីមុត្តោ អាយស្កន្តំ អនុវត្តំ ឯក-
ធានេច

(១០៧) អសេត្វោ អសេត្វោតិ អារុសោ អនុវត្តិ
វុច្ឆតិ តិវុត្តាវតា ទុ ទោ អារុសោ អសេត្វោ ហោ-
តិវុត្តំ ។ ចតុត្ថំ ទោ អារុសោ សតិប្បដ្ឋានាចំ សមត្តំ កា-
វិតត្តា អសេត្វោ ហោតិ ។ កមេសំ ចតុត្ថំ ។ ក-
តារុសោ កិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សិ វិហាតិ អាតាថិ
សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោម-
ទស្សំ ។ កមេសំ ចំត្តេ ធម្មេសុ ចន្ទាទុបស្សិ វិហ-
រតិ អាតាថិ សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ
អភិជ្ឈាដោមទស្សំ ។ កមេសំ ទោ អារុសោ ចតុត្ថំ
សតិប្បដ្ឋានាចំ សមត្តំ កាវិតត្តា អសេត្វោ ហោតិវុត្តំ ។

សំណុំរឿង

(១០៦) វិចារវិសេនាវេនិ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ
អង្គុយក្នុងវិសមគ្គហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា

(១០៧) ប្ញាលអារុសោអនុវត្ត កេវិនិពោលថា អសេត្តុៈ
អសេត្តុៈ ដូច្នោះ ប្ញាលអារុសោ ចុអសេត្តុៈ តើដូចម្តេច ។ ប្ញាលអារុសោ
បុគ្គលវេលាល្មោះថាអសេត្តុៈ ព្រោះបានចំរើនខ្យល់សេចក្តីសម្រេច^(១)នៃ
សតិប្បដ្ឋាន ២ ។ សតិប្បដ្ឋាន ២ តើដូចម្តេច ។ ប្ញាលអារុសោ កំកុក្ក
សាសនានេះ ពិចារណាយើញ្ញាខ្យល់កាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្យល់អភិជ្ឈា
នឹងពោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាយើញ្ញាខ្យល់ទោក្នុងវេទនាពាំង-
ទ្បាយ ខ្យល់ក្នុងចិត្ត ខ្យល់មកក្នុងដំបូងទ្បាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
ដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីជឿនខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្យល់អភិជ្ឈា
នឹងពោមនស្សក្នុងលោក ។ ប្ញាលអារុសោ បុគ្គលវេលាល្មោះថាអសេត្តុ
ព្រោះបានចំរើនខ្យល់សេចក្តីសម្រេចនៃសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះឯង ។

^១ សនិប្បត្តិៈនៃសិលកិច្ចដ៏ដាច់ខាតនៃប្រទេសនៃអរិយសម័យ លើកលែង ចំរើនខ្យល់សេចក្តីសម្រេច។
(សម្មាសារី) អដ្ឋកថា ។

(១០៥) តំយេវ ចំណង់ ។ ឯកមន្តំ ចំសំន្តោ ទោ
អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធិ ឯតនកោច

(១០៧) កតមេសំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ទម្លាចំ
ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាកំញាតំ បត្តោតំ ។ ចតុទ្ធិ
អារុសោ សតិប្បដ្ឋានាចំ ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា
មហាកំញាតំ បត្តោ ។ កតមេសំ ចតុទ្ធិ ។ ឥណហំ
អារុសោ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារមិ អាតាមិ
សម្បជានោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-
ទស្សំ ។ វេទនាសុ ចំត្តេ ទម្មេសុ ទម្លាទុបស្សំ វិហារ-
មិ អាតាមិ សម្បជានោ សតិមា វិធម្យ លោកេ
អភិជ្ឈាទោមទស្សំ ។ ឥមេសំ ខ្វាហំ អារុសោ ចតុទ្ធិ
សតិបដ្ឋានាចំ ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាកំញាតំ
បត្តោ ។ ឥមេសំ ច បទាហំ អារុសោ ចតុទ្ធិ
សតិប្បដ្ឋានាចំ ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា សហស្សំ
លោកំ អភិជានាមិតំ ។

(១០៨) និពាទដវេលនោរទៀត ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
អាយុអន្តរាយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ
ជ្វះច្រះថា

(១០៩) ចុះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ បានដល់ខ្ញុំការវ័នខ្លួនជាអ្នកមាន
អភិញ្ញាដ៏ធំ តើព្រះបានចំរើន បានធ្វើរឿយ ។ ខ្ញុំវេទមិដូចម្តេច ។
ម្ចាស់អារុសោ ខ្ញុំបានដល់ខ្ញុំការវ័នខ្លួនជាអ្នកមានអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះ
បានចំរើន បានធ្វើរឿយ ។ ខ្ញុំវេទមិដូចម្តេច ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូច
ម្តេច ។ ម្ចាស់អារុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំបានពិចារណាឃើញខ្ញុំ
កាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តី
ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សក្នុងលោក ។
ខ្ញុំបានពិចារណាឃើញខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ខ្ញុំចំក្នុងចំក្នុង
ខ្ញុំចំក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មាន
សេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សក្នុង
លោក ។ ម្ចាស់អារុសោ ខ្ញុំបានដល់ខ្ញុំការវ័នខ្លួនជាអ្នកមានអភិញ្ញា
ដ៏ធំ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើរឿយ ។ ខ្ញុំវេទមិដូចម្តេច ។ នេះឯង ។
ម្ចាស់អារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំបានដឹងច្បាស់ខ្ញុំវេទនាដ៏ច្រើន ព្រោះ
បានចំរើន បានធ្វើរឿយ ។ ខ្ញុំវេទមិដូចម្តេច ។ នេះវែរ ។

សិល្ប៍តិវិញ

(១១០) ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនន្ទោ រាជក-
 យោ វិហាតិ វេទ្យុវេន កលទ្ធកងំវេ ។ តេន ចោ
 មន សមយេន សិវិវឌ្ឍោ គហបតិ អតាជំគោ
 យោតំ ទុក្ខំតោ ពាធិក្ខិណាចោ ។ អដទោ សិវិវឌ្ឍោ
 គហបតិ អញ្ញាតំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហំ ត្វំ អន្តោ
 បុរិស យេនាយស្មា អនន្ទោ តេទុបសង្កម ទុបសង្ក-
 មិគ្គា មម វចនេន អាយស្មតោ អនន្ទស្ស ចានេ
 សិរសោ វទ្ធិ សិវិវឌ្ឍោ កន្តេ គហបតិ អតាជំ-
 គោ ទុក្ខំតោ ពាធិក្ខិណាចោ សោ អាយស្មតោ
 រាជទុស្ស ចានេ សិរសោ វទ្ធិតិ ឯវេញ រាជេហំ
 សាទុំតិវ កន្តេ អាយស្មា អនន្ទោ យេន សិវិ-
 វឌ្ឍស្ស គហបតិស្ស ឯវេសងំ តេទុបសង្កមតុ អទុ-
 តម្យំ ធុតាធាយាតំ ។ ឯវំ កន្តេតំ ចោ សោ បុរិសោ
 សិវិវឌ្ឍស្ស គហបតិស្ស ឯវេស្សត្វា យេនាយស្មា អ-
 នន្ទោ តេទុបសង្កមិ ទុបសង្កមិគ្គា អាយស្មន្តំ អនន្តំ
 អតំវេនត្វា ឯកមន្តំ ឯសិវិវ ។ ឯកមន្តំ ឯសិវិវ
 ចោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តំ អនន្តំ ឯតនកេន

សិល្ប៍តិវិញ

(១១១) សម័យមួយ ព្រះកាន់ដំមានកាយុគងំនៅក្នុងវត្តវេ-
 ល្យវេ ជាគលទ្ធកងំវេស្មាន ជំគត្រិវិវឌ្ឍន៍ ។ សម័យនោះឯង
 សិវិវឌ្ឍគហបតិ មានពរាជ ដល់ទូរសេចក្តីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ ។ គ្រាពោះ
 សិវិវឌ្ឍគហបតិ ហៅបុរសម្នាក់មកថា ខែបុរសដំចំរើន ចូរអ្នកចូល
 ទៅរកព្រះកាន់ដំមានកាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ អ្នកចូរក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះបាទនៃព្រះកាន់ដំមានកាយុ ដោយសិរសោ កាមរាគ្យរបស់
 យើងថា បង្គំគ្រលោកម្ចាស់ដំចំរើន សិវិវឌ្ឍគហបតិ មានការពរ
 ដល់ទូរសេចក្តីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ តាមសូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទនៃព្រះ
 កាន់ដំមានកាយុ ដោយសិរសោ រួចហើយអ្នកចូរពោលយ៉ាងនេះថា
 បង្គំគ្រលោកម្ចាស់ដំចំរើន សូមមកកាត្រាស សូមព្រះកាន់ដំមានកាយុ
 កស្រីយទូរសេចក្តីអនុគ្រោះចូលទៅកាន់លំនៅនៃសិវិវឌ្ឍគហបតិ ។
 បុរសនោះទទួលស្តាប់ពាក្យសិវិវឌ្ឍគហបតិថា បាទលោក ហើយក៏
 ចូលទៅរកព្រះកាន់ដំមានកាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាប
 ថ្វាយបង្គំព្រះកាន់ដំមានកាយុ ហើយអង្គុយក្នុងវិសមរូ ។ លុះបុរស
 នោះអង្គុយក្នុងវិសមរូហើយ ទើបចូលព្រះកាន់ដំមានកាយុដូច្នោះថា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

សិរីវិញ្ញា កន្ត កហមតំ អាពាចិកោ ធុត្តិកោ ពាធុ-
 តិលាធា ហោ អាយស្មតោ អាទទ្ធស្ស ចានេ សិវសា
 វទ្ធតំ វវត្ស វទេតំ សាទុ កិវ កន្ត អាយស្មា អាទទ្ធា
 យេន សិរីវិញ្ញស្ស កហមតិស្ស ធិវេសនំ តេទុបសង្ក-
 មត្ត អទុកាម្យំ ទុតាធាយាតិ ។ អធិវសេសិ ចោ
 អាយស្មា អាទទ្ធា តុល្លិកាវេន ។

[១១១] អថចោ អាយស្មា អាទទ្ធា បុព្វត្ថា-
 សមយំ ធិវសេត្វា មត្តចិវេហនាយ យេន សិរីវិញ្ញស្ស
 កហមតិស្ស ធិវេសនំ តេទុបសង្កមិ ទុបសង្កមិត្វា
 មត្តត្ថេ វេសេន ធិសីនំ ។ ធិសទ្ធិ ចោ អាយស្មា
 អាទទ្ធា សិរីវិញ្ញំ កហមតិ វវត្សវេន

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិញ្ញ

បតិព្រលោកម្ចាស់ដំបំរើន សិរីវិញ្ញកហមតិ បានកកាដ ផល់ទ្យ
 សេចក្តីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ កាត់ស្លូមក្របំប៉ាយបង្កព្រះបាទនៃព្រះរាជខ្នងដំបាទ
 កយ ដោយសិវសា ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា បតិព្រលោកម្ចាស់
 ដំបំរើន សូមមេត្តាព្រៀស សូមព្រះអាទខ្នងដំបាទកយ ពស្រីយទ្យ
 សេចក្តីអនុគ្រា ចូលទៅកាន់សំនោរនៃសិរីវិញ្ញកហមតិ ។ ព្រះរាជខ្នង
 ដំបាទកយក៏ទទួលនិមន្តដោយតុល្លិកាព ។

[១១១] តោចោ ព្រះរាជខ្នងដំបាទកយស្យកស្សនំប្រដាប់

បុត្រិចំបិវ ក្នុងវិលបុព្វត្ថាសមយេ ចូលទៅកាន់សំនោរនៃសិរី-
 វិញ្ញកហមតិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើកាសនវេសលាគក្រាល
 ទុក ។ លុះព្រះអាទខ្នងដំបាទកយក៏និយាយហើយ ពិពោលទៅនឹងសិរីវិញ្ញ-
 កហមតិដូច្នោះថា

[១១២] កាត្វី តេ កហមតំ ខមនីយំ កាត្វី យាប-
 នីយំ កាត្វី ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តំ ទោ អភិក្ក-
 មន្តំ បដិក្កមោសាដំ បញ្ញាយតិ ទោ អភិក្កមោតិ ។ ឧ
 មេ កន្ថេ ខមនីយំ ឧ យាបនីយំ កាត្វី មេ ទុក្ខា
 វេទនា អភិក្កមន្តំ ទោ បដិក្កមន្តំ អភិក្កមោសាដំ
 បញ្ញាយតិ ទោ បដិក្កមោតិ ។

[១១៣] តស្មាវំហ តេ កហមតិ ឯវំ សិក្ខុ-
 តត្ថំ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហាវស្សាមំ អាតាបិ
 សម្មជាទោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោ-
 មនស្សំ ។ វេទនាសុ ចំត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ
 វិហាវស្សាមំ អាតាបិ បម្មជាទោ សតំមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សន្តំ ។ ឯវត្តា តេ កហមតិ
 សិក្ខុតត្ថន្តំ ។

[១១២] ម្នាលគោតម អ្នកល្មមអត់ត្រាំបានវែរឬ អ្នកល្មម
 ប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលវែរឬ ទុក្ខវេទនាវែរមិនជូរជយទៅ មិនចំរើនឡើង
 ការជយទៅ (វែរទុក្ខវេទនា) វែរមិនប្រាកដ ការចំរើនឡើងមិនប្រាកដ
 ទេឬ ។ បត់ត្រៃលោកម្ចាស់ដំចំរើន ឯកុណាមិនល្មមអត់ត្រាំបានទេ
 មិនល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលទេ ទុក្ខវេទនាបេសឯកុណាភ្នំវិទោក
 ណាស់ វែរមិនចំរើនឡើង មិនបានជូរជយទេ ការចំរើនឡើងវែរមិន
 ប្រាកដ ឯការជូរជយទៅមិនប្រាកដទេ ។

[១១៣] ម្នាលគោតម ត្រៃវេហុតុខាះ ក្នុងសាសនាខាះ
 អ្នកប្បសិក្សយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនដឹងពិចារណា ខ្ញុំកាយក្នុងកាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈាមិនដឹងខាមនស្សក្នុងវិលាភ ។ អាត្មាអញមិនដឹងពិចារណា
 ខ្ញុំវែរខាតក្នុងវែរខាតវិទ្យាយ ខ្ញុំចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្ញុំផម្តក្នុងផម្តទាំងវិទ្យាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈាមិនដឹងខាមនស្សក្នុងវិលាភ ។ ម្នាលគោតម អ្នកប្ប
 សិក្សយ៉ាងនេះចុះ ។

[១១៤] យេមេ កន្តេ កកវតា ធន្តារោ ស-
 តិប្បដ្ឋាតា ទេសិកា សំវិជ្ជន្តិ តេ ធម្មា មយំ អហំ ច
 តេសុ ធម្មេសុ សន្និស្សាមិ ។ អហត្តំ កន្តេ កាយេ
 កាយាទុបស្សំ វិហារមិ អតាមិ សម្បជានោ សតិហ
 វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោតោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិន្តេ
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារមិ អតាមិ សម្បជានោ
 សតិហ វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោតោមទស្សំ ។

[១១៥] យានិ ចិមាទិ កន្តេ កកវតា បព្ភេរម្ពា-
 តិយានិ សញ្ញាជនានិ ទេសិកានិ បាហំ កន្តេ^(១) យំ
 កំត្យំ អត្តនំ អប្បហំនំ សមទុបស្សាមិភិ ។ លាភា
 តេ កហមតិ សុលន្តំ តេ កហមតិ អនាតាមិដលទ្ធកាយា
 កហមតិ ព្យាគុតន្តិ ។

• ខ. ភាព ផេសំ ។

[១១៦] បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សតិប្បដ្ឋាន ឯណា ដែល
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំរេងហើយ ធម៌ទាំងនោះ មានត្រៃក្នុងសក្តាន
 ខ្ញុំកុណា ។ ទីនៃព្រះភាគទ្រង់សំរេងនោះឯង ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
 ព្រោះខ្ញុំកុណា គឺចារណា នូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមដោះត្រឡប់មក
 កំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា
 មិនរោមនស្សក្នុងលោក ។ គឺចារណា នូវវេទនាក្នុងវេទនា ចាំនិព្វាយ
 នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ចាំនិព្វាយ មានព្យាយាមដោះត្រឡប់មក
 កំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈាមិន
 រោមនស្សក្នុងលោក ។

[១១៧] បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ក្នុងសញ្ញាជនៈ៧ ដាច់-
 វណកទានក្រិម ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សំរេងហើយ បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំកុណា មិនឃើញច្បាស់នូវសញ្ញាជនៈ៧ ណាទីមួយ
 ដែលខ្ញុំកុណា មិនរាន់លះបង់ ក្នុងខ្លួនសោនច្បើយ ។ ម្នាលគហបតី
 ជាលោករបស់អ្នកហើយ ម្នាលគហបតី ភាគជាមនុស្ស អ្នកបានឮ
 ហើយ ម្នាលគហបតី អ្នកបានព្យាករនូវអនាគាត៍ផលហើយ ។

[១១៦] តំយេវ ជំនាន់ ។ តេជ ទោ បទ សម-
 យេន មានជំនាញ កមាបតំ អាពាធិកោ ហោតិ ទុក្ខំ-
 កោ ពាណិជ្ជិកលោ ។ អំថទោ មានជំនាញ កមាបតំ
 អត្តាតំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហិ តំ អន្តោ បុរិស ។ បេ ។
 ៤ មេ កន្តេ ទមន័យំ ៤ យាមន័យំ ពាណិ មេ ទុក្ខា
 វេទនា អភិក្កមន្តំ លោ បដិក្កមន្តំ អភិក្កមោសាជំ
 បញ្ញាយតិ លោ បដិក្កមោតិ ។

[១១៧] ឋវរុចាយ ចាហំ កន្តេ ទុក្ខាយ វេទនាយ
 ទុក្ខោ សមាទោ កាយេ កាយាទុមស្សិ វិហារមិ អា-
 តាបិ សម្បជានោ សតំមា វិទយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 ទោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុមស្សិ
 វិហារមិ អាតាបិ សម្បជានោ សតំមា វិទយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមទស្សំ ។

[១១៦] ជំនាន់ដែលនោះទៀត ។ សម័យនោះឯង មាន-
 ចំនួនហេតុ មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ឈឺចាប់ ។ គ្រាខា
 ហេតុខ្លះគហបតី ហៅបុរសម្នាក់មកថា ខែបុរសដំបំរើន អ្នកចូរមកនេះ
 ។ បេ ។ បដិគ្រាលោកហួសដំបំរើន ខ្ញុំកុណាមិនល្មមអត់ព្រិបាទទេ
 ប៉ុន្តែប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលទេ ទុក្ខទេនោះបើខ្ញុំកុណាធ្ងន់ពេក
 ណាស់ រមែងបំរើនឡើង ប៉ុន្តែថយទៅទេ កាចំរើនឡើងរមែងប្រា-
 កដ ឯការចូរថយទៅ ប៉ុនប្រាកដទេ ។

[១១៧] បដិគ្រាលោកហួសដំបំរើន ខ្ញុំកុណាត្រូវទុក្ខទេនោះមាន
 សភាពដូច្នោះបើវាស់ហើយ គឺចំពោះពេលខ្លះតាយក្នុងកាយ មានក្បា-
 យាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតីកំចាត់
 បដិស្តុវអភិជ្ឈានីទោមទស្សក្នុងលោក ។ ចំពោះពេលខ្លះវិទេនាក្នុងវិទេនា
 ទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមថា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិស្តុវ
 អភិជ្ឈានីទោមទស្សក្នុងលោក ។

(១១៨) យោធិ ចំណង កន្លែ កតវតា បញ្ចោ-
រត្តាតិយោធិ សញ្ញាជនាធិ នេសិកាធិ បារា កន្លែ យំ
កំភូ អន្តង អប្បហំ ធិ សមនុកស្សាមិទិ ។ លាភា
តេ គហមតិ សុលទ្ធក្កេ គហមតិ អនាគាមិផលំ តយា
គហមតិ ព្យាសាតន្តំ ។

សីលដ្ឋិតិវគ្គ ៣១

ពិល្យាទានំ

សីលំ មតិ បរិហានំ
សុទ្ធកំ ត្រាហ្មណោ ១
បទេសំ សមន្តំ លោភោ ១
សិរិវ្យោ មាធិន្ទេ តេ នសាទិ ។

(១១៨) បតិគ្រលោកម្ចាស់ដំបើង ពួកសញ្ញាជនៈ ៥ ជា
បំណែកនាងគ្រាម ដែលព្រះដំបោនព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ បតិគ្រ
លោកម្ចាស់ដំបើង ខ្ញុំកុណាមិនឃើញច្បាស់ខ្ញុំសញ្ញាជនៈឯណាទី-
មួយ ដែលខ្ញុំកុណាមិនខាន់លះបង់ ក្នុងខ្លួនសោះឡើយ ។ ម្ចាស់
គហមតិ ជាលោករបស់អ្នកហើយ ម្ចាស់គហមតិ ភាពជាមនុស្ស អ្នក
បានឮហើយ ម្ចាស់គហមតិ អ្នកបានព្យាករខ្ញុំអនាគាមិផលហើយ ។

ចចំ សីលដ្ឋិតិវគ្គ ៣ ។

ទុក្ខានៃសីលដ្ឋិតិវគ្គឆ្នាំ

និយាយអំពីសីល ១ អំពីការស្ថិតនៅនៃព្រះសង្ឃ ១ អំពី
សេចក្តីហាមសូន្យនៃព្រះសង្ឃ ១ អំពីសតិបង្គោនសុទ្ធ ១
អំពីត្រាហ្មណ៍ម្នាក់ចូលទៅចូលសួរព្រះដំបោនព្រះភាគ ១
អំពីបទេសកាវតា ១ អំពីសមត្ថកាវតា ១ អំពីព្រះអនុវ្យា
ជីនិច្ចាស្ញនៃលោក ១ អំពីសិរិវ្យោគហមតិ ១ អំពីមានទិដ្ឋិ-
គហមតិ ១ រួមជា ១០ ។

អនុស្សាវរីត្តា

[១១៧] សាវត្ថិន្ទនាម ។ អយំ កាយេ កាយា-

នុបស្សនាតំ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុនុស្សតេសុ ធម្មេសុ

ចត្តំ ទុទោនិ ញាណំ ទុទោនិ បញ្ញា ទុទោនិ

វិជ្ជា ទុទោនិ អាណាភោ ទុទោនិ ។ សា ខោ ចាយំ

កាយេ កាយានុបស្សនា កាវេត្វាតំ មេ ភិក្ខុវេ ។

ការិណតំ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុនុស្សតេសុ ធម្មេសុ

ចត្តំ ទុទោនិ ញាណំ ទុទោនិ បញ្ញា ទុទោនិ

វិជ្ជា ទុទោនិ អាណាភោ ទុទោនិ ។

អនុស្សាវរីត្ត

[១១៧] សាវត្ថិន្ទនាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កុកើតឡើង

ញាណកើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្លឺកើតឡើង

ដល់ភវគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលភវគតមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាល

មុនថា នេះជាការពិចារណាយើងនូវកាយក្នុងកាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ (ចក្កុកើតឡើង) ដល់ភវគតថា ការពិចារណាយើង

នូវកាយក្នុងកាយ នោះឯងជាធម៌ដែលត្រូវបំរើ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ ចក្កុកើតឡើង ញាណកើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើត

ឡើង ពន្លឺកើតឡើង ដល់ភវគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលភវគតមិន

ធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា (ការពិចារណាយើងនូវកាយក្នុងកាយ)

ភវគតពុទ្ធបំរើហើយ ។

[១២០] អយំ វេទនាសុ វេទនាទុបស្សនាតិ មេ
 ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ទុទ-
 ទានិ ញ្ញាណំ ទុទទានិ បញ្ញា ទុទទានិ វិជ្ជា
 ទុទទានិ អាណាសោ ទុទទានិ ។ សា ទោ បនាយំ
 វេទនាសុ វេទនាទុបស្សនា ការវេតព្វានិ មេ ភិក្ខុវេ ។
 ការិភាតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
 ចក្កំ ទុទទានិ ញ្ញាណំ ទុទទានិ បញ្ញា ទុទទានិ វិជ្ជា
 ទុទទានិ អាណាសោ ទុទទានិ ។

[១២១] អយំ ចិន្ត ចិន្តាទុបស្សនាតិ មេ ភិក្ខុវេ
 បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ទុទទានិ ញ្ញាណំ
 ទុទទានិ បញ្ញា ទុទទានិ វិជ្ជា ទុទទានិ អាណាសោ
 ទុទទានិ ។ សា ទោ បនាយំ ចិន្ត ចិន្តាទុបស្សនា

[១២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើង ញ្ញាណកើតឡើង
 បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្ធិកើតឡើង ផលរកជាគត ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយដែលគេជាគតមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា នេះជា
 ការពិចារណាយើញ្ញាទូរវេទនាក្នុងវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ចក្ក
 ជាដើម ក៏កើតឡើង) ផលរកជាគតថា ការពិចារណាយើញ្ញាទូរវេទនាក្នុង
 វេទនាទាំងឡាយ នោះឯងជាធម៌ដែលត្រូវចំរើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចក្កកើតឡើង ញ្ញាណកើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្ធិ
 កើតឡើង ផលរកជាគត ក្នុងធម៌ដែលគេជាគតមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុង
 កាលមុនថា ការពិចារណាយើញ្ញាទូរវេទនាទាំងឡាយ គេជាគត
 បានចំរើនហើយ ។

[១២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើង ញ្ញាណកើតឡើង
 បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្ធិកើតឡើង ផលរកជាគត ក្នុងធម៌
 ទាំងឡាយដែលគេជាគតមិនធ្លាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា នេះជាការ
 ពិចារណាយើញ្ញាទូរចិន្តក្នុងចិន្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ចក្កជាដើមក៏
 កើតឡើង) ផលរកជាគតថា ការពិចារណាយើញ្ញាទូរចិន្តក្នុងចិន្ត នោះឯង

អនុស្សាវរីយ៍

ការវត្សាតិ មេ ភិក្ខុវេ ។ ភាវិតាតិ មេ ភិក្ខុវេ បុត្រេ
អនុស្សាវរេស្ស ធម្មេស្ស ចត្តុំ ទុទទានិ ប្រាណំ ទុទ-
ទានិ បញ្ញា ទុទទានិ វិជ្ជា ទុទទានិ អាណោកោ
ទុទទានិ ។

(១២២) អយំ ធម្មេស្ស ធម្មានុបស្សនាតិ មេ ភិក្ខុវេ
បុត្រេ អនុស្សាវរេស្ស ធម្មេស្ស ចត្តុំ ទុទទានិ ប្រាណំ ទុ-
ទទានិ បញ្ញា ទុទទានិ វិជ្ជា ទុទទានិ អាណោកោ
ទុទទានិ ។ សា ទោ បទាយំ ធម្មេស្ស ធម្មានុបស្សនា
ការវត្សាតិ មេ ភិក្ខុវេ ។ ភាវិតាតិ មេ ភិក្ខុវេ បុត្រេ
អនុស្សាវរេស្ស ធម្មេស្ស ចត្តុំ ទុទទានិ ប្រាណំ ទុ-
ទទានិ បញ្ញា ទុទទានិ វិជ្ជា ទុទទានិ អាណោកោ
ទុទទានិ ។

អនុស្សាវរីយ៍

ជាធម៌ដែលត្រូវចំរើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យយ ចតុក្កិក្កិក្កិក្កិ ញាណ
កើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្ធិកិក្កិក្កិក្កិ ដល់គេជាគត
ក្នុងធម៌ព័ន្ធភ្យយដែលគេជាគតមិនប្តាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា ការ
ពិចារណាយើញទូទៅក្នុងចំនួន គេជាគតបានចំរើនហើយ ។

(១២២) ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យយ ចតុក្កិក្កិក្កិក្កិ ញាណកើតឡើង
បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្ធិកិក្កិក្កិក្កិ ដល់គេជាគត ក្នុងធម៌
ព័ន្ធភ្យយដែលគេជាគតមិនប្តាប់ស្តាប់ហើយក្នុងកាលមុនថា នេះជាការ
ពិចារណាយើញទូទៅក្នុងធម៌ព័ន្ធភ្យយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យយ (ចតុ-
ក្កិក្កិក្កិក្កិក្កិ) ដល់គេជាគតថា ការពិចារណាយើញទូទៅក្នុង
ធម៌ព័ន្ធភ្យយ នេះឯងជាធម៌ដែលត្រូវចំរើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យយ
ចតុក្កិក្កិក្កិក្កិ ញាណកើតឡើង បញ្ញាកើតឡើង វិជ្ជាកើតឡើង ពន្ធិ
កិក្កិក្កិក្កិ ដល់គេជាគត ក្នុងធម៌ព័ន្ធភ្យយដែលគេជាគតមិនប្តាប់ស្តាប់
ហើយក្នុងកាលមុនថា ការពិចារណាយើញទូទៅក្នុងធម៌ព័ន្ធភ្យយ
គេជាគតបានចំរើនហើយ ។

(១២៣) សាវត្ថិនិទានំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សតិ-
 ប្បដ្ឋានា ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកទ្គនិព្វំនាយ វិភតាយ
 ចំរោនាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោនាយ
 ចិត្តានាយ សំវត្តន្តំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ វេទ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុមស្សី វិហាតិ អាតាបិ សម្ប-
 ជានោ សតិមា វិនយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានាមទស្សី ។
 វេទនាសុ ចិត្តេ ចន្ទេសុ ធម្មាទុមស្សី វិហាតិ អាតាបិ
 សម្បជានោ សតិមា វិនយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានា-
 មទស្សី ។ វេទេ ហេ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 ភាវិតា ពហុលីកតា ឯកទ្គនិព្វំនាយ វិភតាយ ចំរោ-
 នាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោនាយ ចិត្តានាយ
 សំវត្តន្តំ ។

(១២៣) សាវត្ថិនិទានំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន២
 នៃវេលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើរឿយៗហើយ វេទនាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 សេចក្តីឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកអម្រក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់
 ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វានតែម្យ៉ាង ។ ស-
 តិប្បដ្ឋាន២ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកុសិលសនាទាន
 ពិចារណាយេញទូរកាយកុសិលាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ទូរអភិជ្ឈានីន
 របេមស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាយេញទូរវេទនាកុសិលវេទនាទាំងឡាយ
 ទូរចិត្តកុសិល ទូរចម្រើនចម្រើនទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
 កំដៅកិលេសមានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ទូរអភិជ្ឈានីន
 របេមស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន២ នេះឯង
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើរឿយៗហើយ វេទនាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកអម្រក ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់ ដើម្បី
 ដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វានតែម្យ៉ាង ។

(១២២) យេសំ កេសត្ថំ កិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិ-
 ប្បដ្ឋានា វិទ្ធា វិវាទា តេសំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មាត្តា
 សម្មាទុក្ខក្កយតាមី ។ យេសំ កេសត្ថំ កិក្ខុវេ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា វិវាទា វិវាទា តេសំ អរិយោ អដ្ឋង្គិ-
 កោ មាត្តា សម្មាទុក្ខក្កយតាមី ។ ឥនមេ ចត្តារោ ។
 ឥន កិក្ខុវេ កិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្ស័ វិហារតិ
 អាតាមី សម្បទានោ សតិមា វិធម្យ លោកេ អ-
 កិដ្ឋានោមធស្ស័ ។ វេទនាសុ ចិន្តា ធម្មសុ ធម្មាទុ-
 បស្ស័ វិហារតិ អាតាមី សម្បទានោ សតិមា វិធម្យ
 លោកេ អកិដ្ឋានោមធស្ស័ ។ យេសំ កេសត្ថំ កិក្ខុ
 វេ ឥនេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា វិទ្ធា វិវាទា តេសំ
 អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មាត្តា សម្មាទុក្ខក្កយតាមី ។

(១២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន៤ ដែលបុគ្គលឯណា
 ខ្លីមួយទូល់គ្នាយោហើយ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ៨ ជាទីទៅកាន់
 ព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថាបុគ្គលទាំង
 នោះបានទូល់គ្នាយោហើយដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន៤
 ដែលបុគ្គលឯណាខ្លីមួយប្រាណហើយ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ៨
 ជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាគ្រឿងអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថា
 បុគ្គលទាំងនោះបានប្រាណហើយដែរ ។ សតិប្បដ្ឋាន៤ គឺដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ តំបាលការឃើញទូកាយក្នុង
 កាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំចាត់បង់ទូកិក្ខុទាំងនឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ តំបាលការឃើញ
 ទូកាយក្នុងកាយ ទូកិក្ខុក្នុងចិត្ត ទូកិក្ខុក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់ទូកិក្ខុទាំងនឹងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សតិប្បដ្ឋាន៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលឯណាខ្លីមួយទូល់គ្នាយោហើយ មគ្គ
 ដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ៨ ជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាគ្រឿងអស់ទៅនៃ
 ទុក្ខដោយប្រពៃ ក៏ឈ្មោះថាបុគ្គលទាំងនោះបានទូល់គ្នាយោហើយដែរ ។

យេសំ កេសញ្ចំ ភិក្ខុវេ សមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
អាត្មា អាត្មោ ទេសំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ សម្មា-
នុក្ខត្តយតាមិតំ ។

[១២៥] សាវត្ថិនិទានំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ស-
តិប្បដ្ឋានា ការិកា ពហុលីកតា អចារា ចារំ កមធាយ
សំវត្តន្តិ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
កាយេ កាយានុបស្សំ វិហារតំ អាតាបិ សម្បជានោ
សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនា-
សុ ចិន្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សំ វិហារតំ អាតាបិ សម្ប-
ជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។
វេទ ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ការិកា ពហុ-
លីកតា អចារា ចារំ កមធាយ សំវត្តន្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលឯណាមួយ
ប្រាថ្នាហើយ មន្តង្គិប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាទីទៅកាន់ព្រះនិព្វាន
ជាគ្រឿងអស់ ទៅទទួកដោយប្រៃស ក៏រល្អជាបុគ្គលទាំងនោះបាន
ប្រាថ្នាហើយដែរ ។

[១២៥] សាវត្ថិនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ
ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើរឿយៗ ហើយ វេទនិប្រតិក្កុទៅព្រម
ដើម្បីឆ្លងចាកវដ្តដែលមិនមែនជាត្រឹម ហើយដល់នូវព្រះនិព្វានដែល
ជាត្រឹម ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ គឺដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជា
គ្រឿងផុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនុំខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
នូវអតិជ្ជានិរិទ្ធមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុង
វេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យា-
យាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនុំខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
បង់នូវអតិជ្ជានិរិទ្ធមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិ-
ប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើរឿយៗ ហើយ វេទនិ
ប្រតិក្កុទៅព្រមដើម្បីឆ្លងចាកវដ្តដែលមិនមែនជាត្រឹម ហើយដល់នូវ
ព្រះនិព្វានដែលជាត្រឹម ។

(១២៦) សាវត្ថិធិធានំ ។ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហា-
 ឃ្យេ សម្មជាតោ អយំ វោ អន្តកំ អនុសាសនំ ។
 កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ ហោតិ ។ វេទ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សិ វិហាតិ អាតាបិ សម្ម-
 ជាតោ សតិមា វិធម្យេ លោកេ អភិជ្ឈាទោម-
 ទស្សិ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មសុ ធម្មាទុបស្សិ វិហាតិ
 អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិធម្យេ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈាទោមទស្សិ ។ ឃវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ
 ហោតិ ។

(១២៧) កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្មជាតោ ហោតិ ។
 វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ វិទិតា វេទនា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា
 ឧប្បហន្តិ វិទិតា អត្តន្តំ កច្ឆន្តិ ។ វិទិតា វិគត្តា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧប្បហន្តិ វិទិតា អត្តន្តំ កច្ឆន្តិ ។
 វិទិតា បញ្ញា^(៦) ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧប្បហន្តិ វិទិតា

៦ ខ. សញ្ញា ។

(១២៦) សាវត្ថិធិធាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវបានស្មារ-
 តី មានសេចក្តីជំនុំខ្លួន នេះជាពាក្យច្រើនប្រដៅរបស់គេយ៉ាងគត ដល់អ្នក
 ទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានស្មារតី តើដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញខ្លួនកាយក្នុង
 កាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំរើតិលេស មានសេចក្តីជំនុំខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំរើតំបន់ខ្លួនអភិជ្ឈានិទិចោមនស្សក្នុងរលោក ។ ពិចារណាយើញ
 ខ្លួនវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ខ្លួនចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្លួនធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំរើតិលេស មានសេចក្តីជំនុំខ្លួន មានស្មារតី
 កំរើតំបន់ខ្លួនអភិជ្ឈានិទិចោមនស្សក្នុងរលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុមានស្មារតី យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសេចក្តីជំនុំខ្លួន តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជំនិច្ចាស់ថា
 វេទនាភើតឡើង ជំនិច្ចាស់ថា វេទនាភាំងទៅ ជំនិច្ចាស់ថា វេទនា
 ដល់ខ្លួនសេចក្តីវិទាសទៅ ។ ជំនិច្ចាស់ថា វិគត្តភើតឡើង ជំនិច្ចាស់ថា
 វិគត្តភាំងទៅ ជំនិច្ចាស់ថា វិគត្តដល់ខ្លួនសេចក្តីវិទាសទៅ ។ ជំនិ
 ច្ចាស់ថា បញ្ញាភើតឡើង ជំនិច្ចាស់ថា បញ្ញាភាំងទៅ ជំនិច្ចាស់ថា

អន្តត្ថំ ឧច្ឆន្តំ ។ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សម្បជានោ
យោភិ ។ សនោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហារយ្យ សម្បជានោ
អយំ វេ អម្ពាតំ អនុសាសនំ ។

[១២៨]. សាវត្ថិនិទានំ ។ ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ សតិ-
ប្បដ្ឋានា។ កតមេ ចត្តារោ ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ
កាយានុបស្សំ វិហារតិ អាតាមិ សម្បជានោ សតិមា
វិទយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទតាសុ ចំន្ត
នម្មេសុ នម្មានុបស្សំ វិហារតិ អាតាមិ សម្បជានោ
សតិមា វិទយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេមេ
ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ វេមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ
ចន្តំ សតិប្បដ្ឋានំ កាវតត្តា ពហុលីកតត្តា ទ្ធិន្ត
ឧលាធំ អត្តាតំ វេលំ ចាដិកត្តំ ធិន្តេវ នម្មេ អត្តា
សតិ វា ទុចានិសេសេ អនាតាមិកាតិ ។

បញ្ញាជលំទូរសេចក្តីវិនាសទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសេចក្តី
ជីវិតខ្លួនយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគ្រប់មានស្មារតី
មានសេចក្តីជីវិតខ្លួន នេះជាពាក្យច្រៀងប្រែដៅរបស់កថាគត ដល់អ្នក
ទាំងឡាយ ។

[១២៨] សាវត្ថិនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាននេះ
មាន ៦ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៦ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ គិតរលោយើញទូរកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជា
គ្រឿងផុតកំរៅកិលេស មានសេចក្តីជីវិតខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ទូរ
អភិជ្ឈានិទានមនស្សក្នុងលោក ។ គិតរលោយើញទូរវេទនាក្នុងវេទនា
ទាំងឡាយ ទូរចិត្តក្នុងចិត្ត ទូរធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
គ្រឿងផុតកំរៅកិលេស មានសេចក្តីជីវិតខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ទូរ
អភិជ្ឈានិទានមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋានមាន
៦ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៦ នេះ ដែលបុគ្គល
បានចំរើន បានធ្វើឡើយ ។ ហើយ ចណ្តាជលំទានំ ៦ ផលណាមួយ
ចិន្តិបានជាប្រាគដ គឺចិន្តិបានសម្រេចទូរភាពជាព្រះអហោត្តក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ចាន់ភ្នក ឬបើមានបុព្វានុសេសសល់នៅ គឺចិន្តិបានសម្រេច
ទូរភាពជាព្រះអនាតាមិបុគ្គល ពុំមានឡើយ ។

[១២៧] ចត្តារោម ភិក្ខុវេ សនិប្បដ្ឋានោ ។ តតោម
 ចត្តារោ ។ នន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្ស័
 វិហារតិ អាតាមិ សម្បជានោ សនិមា វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្ស័ ។ តស្ស កាយេ កាយាទុបស្ស័
 យោ វិហារតោ យោ កាយស្សី ចន្ទោ សោ បហំយ្យតិ
 ចទ្ធស្ស បហានាយ អមតំ សច្ចំកតំ ហោតិ ។

[១៣១] វេទនាសុ វេទនាទុបស្ស័ វិហារតិ អាតាមិ
 សម្បជានោ សនិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម
 ទស្ស័ ។ តស្ស វេទនាសុ វេទនាទុបស្ស័យោ វិហារតោ
 យោ វេទនាសុ ចន្ទោ សោ បហំយ្យតិ ចទ្ធស្ស បហា-
 នាយ អមតំ សច្ចំកតំ ហោតិ ។

[១២៧] ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ សតិប្បដ្ឋាននេះមាន ២ ។ ស-
 តិប្បដ្ឋាន ២ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ភិក្ខុក៏សាសនានៅពិចារ-
 ណាឃើញខ្លះកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
 បានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានីទោមទស្សក្នុង
 លោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះពិចារណាឃើញខ្លះកាយក្នុងកាយ ឆ្លុះឯណា
 មានក្នុងកាយ ភិក្ខុក៏បានលះបង់ឆ្លុះនោះចេញ អមតិព្រាង ក៏ឈ្មោះថា
 ភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះលះបង់ខ្លះឆ្លុះ ។

[១៣១] ភិក្ខុពិចារណាឃើញខ្លះវេទនាក្នុងវេទនាចាំវិទ្យាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានីទោមទស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះបាន
 ពិចារណាឃើញខ្លះវេទនាក្នុងវេទនាចាំវិទ្យាយ ឆ្លុះឯណាមានក្នុងវេទនា
 ភិក្ខុក៏បានលះបង់ឆ្លុះនោះចេញ អមតិព្រាង ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបាន
 ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះលះបង់ខ្លះឆ្លុះ ។

[១៣១] ចិន្តេ ចិន្តាទុមស្សី វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម- ទស្សំ ។ តស្ស ចិន្តេ ចិន្តាទុមស្សីនោ វិហារតោ យោ ចិន្តស្មី ទន្ធា សោ ចហំយ្យតិ ទទ្ធស្ស មហាតាយ អមតំ សច្ច្ចកតំ ហោតិ ។

[១៣២] ទទ្ធស្ស ទទ្ធាទុមស្សី វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម- ទស្សំ ។ តស្ស ទទ្ធស្ស ទទ្ធាទុមស្សីនោ វិហារតោ យោ ទទ្ធស្ស ទន្ធា សោ ចហំយ្យតិ ទទ្ធស្ស មហាតាយ អមតំ សច្ច្ចកតំ ហោតិ ។

[១៣៣] ចត្តាវារម ភិក្ខុវេ សតិយ្យដ្ឋានា ។ តតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុមស្សី វិហារតិ អាតាបិ សម្មជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោ- កេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ តស្ស កាយេ កាយាទុ-

[១៣១] ភិក្ខុពិចារណាយេញ្ញនូវចិត្តក្នុងចិត្ត មានព្យាយាមជា គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិទ្ធិវេ អភិជ្ឈានីនិទោមស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាយេញ្ញ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នេះឯណាមានក្នុងចិត្ត ភិក្ខុក៏បានលះបដិទ្ធិនោះចេញ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះលះ បដិទ្ធិនោះ ។

[១៣២] ភិក្ខុពិចារណាយេញ្ញនូវធម៌ក្នុងធម៌ចាំឡាយ មានព្យាយាមជា គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់ បដិទ្ធិវេអភិជ្ឈានីនិទោមស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាយេញ្ញនូវធម៌ក្នុងធម៌ចាំឡាយ នេះឯណាមានក្នុងធម៌ ភិក្ខុក៏បានលះ បដិទ្ធិនោះចេញ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ហើយ ព្រោះលះបដិទ្ធិនោះ ។

[១៣៣] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ សតិប្បដ្ឋាននរមាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋានចាំឡាយ ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា នេះ ពិចារណាយេញ្ញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជា គ្រឿងដុត កំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិទ្ធិវេអភិជ្ឈានី និទោមស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះពិចារណាយេញ្ញនូវកាយ

បស្ស្ចិទោ វិហារោ កាយោ បរិញ្ញាតោ ហោតិ កាយស្ស បរិញ្ញាតត្ថា អមតំ សច្ច្ចតតំ ហោតិ ។

[១៣២] វេទនាសុ វេទនាទុបស្ស្ចិ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាទោ សតិមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈក្កោមនស្សំ ។ ឥស្ស វេទនាសុ វេទនាទុបស្ស្ចិទោ វិហារោ វេទនា បរិញ្ញាតា ហោតិ^(១) វេទនាធំ បរិញ្ញាតត្ថា អមតំ សច្ច្ចតតំ ហោតិ ។

[១៣៤] ចិន្តេ ចិន្តាទុបស្ស្ចិ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាទោ សតិមា វិនយេ លោកេ អភិជ្ឈក្កោមនស្សំ ។ ឥស្ស ចិន្តេ ចិន្តាទុបស្ស្ចិទោ វិហារោ ចិត្តំ បរិញ្ញាតំ ហោតិ ចិន្តស្ស បរិញ្ញាតត្ថា អមតំ សច្ច្ចតតំ ហោតិ ។

១ ខ. ប. ញាតិ ។

កុណិកាយ កាយឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានកំណត់ដឹងហើយ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះបានកំណត់ដឹង ឲ្យកាយ ។

[១៣២] ភិក្ខុកិចារណាយេញឲ្យវេទនាកុណិវេទនាចំណែក មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិវិញ្ញាណិចារមនស្សកុណិលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះ បានកិចារណាយេញឲ្យវេទនាកុណិវេទនាចំណែក វេទនា ឈ្មោះថា ភិក្ខុនោះបានកំណត់ដឹងហើយ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបាន ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះកំណត់ដឹងឲ្យវេទនា ។

[១៣៤] ភិក្ខុកិចារណាយេញឲ្យចិត្តកុណិចិត្ត មានព្យាយាមជា គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិ ឲ្យអភិជ្ឈកុណិចារមនស្សកុណិលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះបានកិចារណា យេញឲ្យចិត្តកុណិចិត្ត ចិត្ត ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានកំណត់ដឹងហើយ អមតនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះបាន កំណត់ដឹងឲ្យចិត្ត ។

[១៣៦] ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារតិ អាតាមិ សម្បជានោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាណោម- ទស្សំ ។ ភស្ស ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សីនោ វិហារោ ធម្មា បរិញ្ញាតា ហោន្តិ ធម្មាឯ បរិញ្ញាតត្តា អមតំ សច្ចិកតំ ហោតីតិ ។

[១៣៧] ចតុន្តំ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានំ ភាវនំ ទេសិស្សាមិ តំ សុណាថ ។ តតមា ភិក្ខុវេ ចតុន្តំ សតិប្បដ្ឋានំ ភាវនា ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី វិហារតិ អាតាមិ សម្បជានោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាណោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្ត ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារតិ អាតាមិ សម្បជានោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាណោមទស្សំ ។ អយំ វោ ភិក្ខុវេ ចតុន្តំ សតិប្បដ្ឋានំ ភាវនាតិ ។

[១៣៦] ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មាន ព្យាយាមជាគ្រឿងជុំគំរៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្គំនូវអភិជ្ឈានិទិទោមទស្សក្នុងលោក ។ កាលបើភិក្ខុនោះបាន ពិចារណាឃើញនូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ធម៌ ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបាន កំណត់ដឹងហើយ អមតនិទាន ក៏ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ហើយ ព្រោះបានកំណត់ដឹងនូវធម៌ ។

[១៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គួរតែគន្លងសំវែងនូវសតិប្បដ្ឋាន- ការទាំង៤ អង្គទាំងឡាយចូរស្តាប់ខ្លួនធម៌នោះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង- ឡាយ សតិប្បដ្ឋានការទាំង៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាមជា គ្រឿងជុំគំរៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្គំនូវ អភិជ្ឈានិទិទោមទស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនា ទាំងឡាយ ចូរចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា គ្រឿងជុំគំរៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្គំនូវ អភិជ្ឈានិទិទោមទស្សក្នុងលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេទហៅថា សតិប្បដ្ឋានការទាំង៤ ។

(១៣៨) សតិប្បដ្ឋានញ ភេ ភិច្ចុវេ ទេសំស្សមិ
 សតិប្បដ្ឋានការវណ្ណ ភេ ភិច្ចុវេ ទេសំស្សមិ
 បដិ ឥន្ទ្រោ ។ កាតមញ ភិច្ចុវេ សតិប្បដ្ឋានំ ។ ឥន
 ភិច្ចុវេ ភិច្ចុ កាយេ កាយាទុបស្សិ វិហាតិ អាតាថិ
 សម្មជានោ សតិណ វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម
 ទស្សំ ។ ឥន្ទ្រោ ឥន្ទ្រោ ឥន្ទ្រោ ឥន្ទ្រោ ឥន្ទ្រោ ឥន្ទ្រោ
 វិហាតិ អាតាថិ សម្មជានោ សតិណ វិទេយ្យ លោកេ អ
 ភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឥន្ទំ វុត្តិ ភិច្ចុវេ សតិប្បដ្ឋានំ ។

(១៣៩) កាតមា ទ ភិច្ចុវេ សតិប្បដ្ឋានការ
 វណ្ណ ។ ឥន្ទំ ភិច្ចុវេ ភិច្ចុ សមុទទយេន្ទ្រាទុបស្សិ កា
 យស្សិ វិហាតិ វយេន្ទ្រាទុបស្សិ កាយស្សិ វិហាតិ
 សមុទទយេន្ទ្រាទុបស្សិ កាយស្សិ វិហាតិ អាតាថិ

(១៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគភ៌នៃសិវជនិទូសតិប្បដ្ឋាន
 ផង ទូសតិប្បដ្ឋានការវណ្ណផង ទូបដិបត្តិការវណ្ណកាន់សតិប្បដ្ឋាន
 ការវណ្ណ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ទូរធម៌នោះចុះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញទូរកាយក្នុងកាយ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងជុំគំរោះវិលេស មានសេចក្តីជីវ្ជខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
 ងើទូរអភិជ្ឈានិទេវមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាយើញទូរវេទនា
 ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ទូរចិត្តក្នុងចិត្ត ទូរធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងជុំគំរោះវិលេស មានសេចក្តីជីវ្ជខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បំបាត់ទូរអភិជ្ឈានិទេវមនស្សក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ទេវលោកិយ សតិប្បដ្ឋាន ។

(១៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋានការវណ្ណ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញ
 ទូរសភាពជាទីប្រជុំគំរោះវិលេសក្នុងកាយ ពិចារណាយើញទូរសភាពជាទី
 វិទាសទៅក្នុងកាយ ពិចារណាយើញទូរសភាពជាទីប្រជុំគំរោះវិលេស
 សភាពជាទីវិទាសទៅក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងជុំគំរោះវិលេស

សម្មាសម្ពុទ្ធិសាសនា សតិមា វិនិយម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោ-
 មនស្សំ ។ សមុទយទម្ពានុបស្សិ វេទនាសុ វិហារតិ
 វយទម្ពានុបស្សិ វេទនាសុ វិហារតិ សមុទយវយទម្ពា-
 នុបស្សិ វេទនាសុ វិហារតិ ។ តថា ចិត្តោ ។ ធម្មេសុ
 វិហារតិ អាតាបិ សម្មាសម្ពុទ្ធិសាសនា សតិមា វិនិយម្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋាន-
 ការាណ ។

[១៤៦] តតតត ៦ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានការាណា-
 និច្ចំ បដិបត្តា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ។
 សេយ្យនិច្ចំ ។ សម្មានិច្ចំ សម្មាសង្ការោ សម្មាវាទា
 សម្មាតម្មត្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវិយាមោ សម្មាសតិ
 សម្មាសមាជំ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋានការ-
 ណានិច្ចំ បដិបត្តា ។

អនុស្សវវគ្គោ ចក្កោ ។

តានសេចក្តីនីទ្ធីន្ត មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិទ្ធិតាមស្សក្រុង
 លោក ។ ពិចារណាឃើញនូវសភាពជាច្រើនដុំដេញដូរនឹងវេទនាជាង-
 ឡាយ ពិចារណាឃើញនូវសភាពជាច្រើនដុំដេញដូរនឹងវេទនាជាងឡាយ
 ពិចារណាឃើញនូវសភាពជាច្រើនដុំដេញដូរនឹងវេទនាជាងវិចារណា
 ក្នុងវេទនាជាងឡាយ ។ ក្នុងចិត្តក៏ដូចគ្នា ។ ក្នុងធម៌ជាងឡាយ មាន
 ក្បាលមជាត្រីវិជ្ជាដុំដេញដូរសេ មានសេចក្តីនីទ្ធីន្ត មានស្មារតី
 កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិទ្ធិតាមស្សក្រុងលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុជាងឡាយ
 នេះហៅថាសតិប្បដ្ឋានការាណ ។

[១៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុជាងឡាយ បដិបត្តាជាដំណើរទៅកាន់ស-
 តិប្បដ្ឋានការាណ តើដូចម្តេច ។ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ៨ ហ្នឹង
 ៦៧ ។ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ៨ តើដូចម្តេច ។ ភិសេចក្តីឃើញ
 ត្រូវ១ សេចក្តីត្រូវត្រូវ១ ការនិយាយត្រូវ១ ការងារត្រូវ១ ការ
 ចំភ្លៃមជិតត្រូវ១ ការព្យាយាមត្រូវ១ ការព្យាបាលត្រូវ១ ការនិកលចិត្តមាំ
 ត្រូវ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុជាងឡាយ នេះហៅថា បដិបត្តាជាដំណើរទៅកាន់
 សតិប្បដ្ឋានការាណ ។

ចប់ អនុស្សវវគ្គ ទី ៤ ។

អនុស្សាវរីយ៍

ពស្ស្ទានំ

អនុស្សាវរីយ៍ វិហារោ ១,

វិទ្យោ កាវចា សរោ

អត្ថំ ចន្ទំ បរិក្ខាយ

កាវចា វិសុទ្ធិន គេ ទសាតំ ។

អនុស្សាវរីយ៍

ឧទ្ទាននៃអនុស្សាវរីយ៍នោះគឺ

និយាយអំពីធម៌ដែលមិនច្បាប់បានស្តាប់ ១, អំពីការប្រាស
ចាកនាម្រក ១ អំពីសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ១ អំពីសតិប្បដ្ឋាន
ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ១ អំពីភិក្ខុត្រូវមានស្មារតី ១ អំពី
អាហារត្រូវល្អ ១ អំពីការលះបង់ទទួល ១ អំពីការកំណត់
ជំនំនូវកាយ ១ អំពីសតិប្បដ្ឋានកាវចា ១ អំពីការចែករំលែ
សតិប្បដ្ឋាន ១ នោះត្រូវជា ១០ ។

អមតវិគ្គ

(១៤១) សាវត្ថីនិទានំ ។ ចតុសុ កិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋា-
នេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា វិហារេ មា វេ អមតំ ប-
ទស្ស ។ កាតមេសុ ចតុសុ ។ ឥទ កិក្ខុវេ កិក្ខុ កា-
យេ កាយានុបស្សី វិហារតំ អាតាបី សម្បជានោ
សតិមា វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទ-
នាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហារតំ អាតាបី
សម្បជានោ សតិមា វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
ទស្សំ ។ ឥមេសុ កិក្ខុវេ ចតុសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្ប-
តិដ្ឋិតចិត្តា វិហារេ មា វេ អមតំ បទស្សតំ ។

អមតវិគ្គ

(១៤១) សាវត្ថីនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាព្រះ
និព្វានមិនទាន់បានដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមានចិត្តតាំងស៊ប់
ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ ចុះ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញតាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី
មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី
កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីនិទោមទស្សក្នុងលោកទេញបាន ។ ពិចារណា
ឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុងធម៌
ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នក
ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានីនិទោមទស្សក្នុងលោកទេញ
បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាព្រះនិព្វានមិនទាន់បានដល់អ្នកទាំង-
ឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមានចិត្តតាំងស៊ប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះចុះ ។

អមតវិញ្ញា

[១៤២] សារក្ដីខំដាច់ ។ ធម្មត្ថំ កិក្ខុវេ សតិប្បដ្ឋា-
 នាចំ សមុទយេត្ត អត្តត្ថមត្ត ទេសិស្សាមិ តំ សុ-
 ណាថ ។ កោ ៨ កិក្ខុវេ កាយស្ស សមុទយេ ។
 អាហារសមុទយោ កាយស្ស សមុទយោ អាហារនិរោ-
 ជា កាយស្ស អត្តត្ថមោ វស្សសមុទយោ វេទនាចំ
 សមុទយោ វស្សនិរោជា វេទនាចំ អត្តត្ថមោ ជាម្ប-
 សមុទយោ ចិក្ខុស្ស សមុទយោ ជាម្បបនិរោជា ចិក្ខុស្ស
 អត្តត្ថមោ មនសិការសមុទយោ ធម្មាចំ សមុទយោ
 មនសិការនិរោជា ធម្មាចំ អត្តត្ថមោតំ ។

[១៤៣] សារក្ដីខំដាច់ ។ ឯកមិទាហំ កិក្ខុវេ
 សមយំ ទុរេលាយំ វិហារមិ នន្ទា នេវញ្ញាយ ភិវេ
 អននាលនិក្រោទេ បឋមាកំសម្ពុទ្ធា ។ តស្ស មយ្ហំ
 កិក្ខុវេ វហោកតស្ស បដិសល្លិទស្ស វនំ ចេតសោ
 បរិវត្តោ ទុទនាចំ

អមតវិញ្ញា

[១៤២] សារក្ដីខំដាច់ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេចំឡាយ ភថាគតនិវ
 សំវេនន្ទរសេចក្ដីកើតឡើង នឹងសូទ្យទៅនៃសតិប្បដ្ឋាននៃអ្នកចាំឡាយ
 ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេចំឡាយ ចុះសេចក្ដីកើតឡើងនៃ
 កាយប្តូរម្តេច ។ សេចក្ដីកើតឡើងនៃកាយ ព្រោះកើតឡើងនៃអាហារ
 សេចក្ដីលេងនៃកាយ ព្រោះលេងនៃអាហារ សេចក្ដីកើតឡើងនៃវេទនា
 ចាំឡាយ ព្រោះកើតឡើងនៃវស្សៈ សេចក្ដីលេងនៃវេទនាចាំឡាយ
 ព្រោះលេងនៃវស្សៈ សេចក្ដីកើតឡើងនៃចិក្ខុ ព្រោះកើតឡើងនៃជាម្ប
 សេចក្ដីលេងនៃចិក្ខុ ព្រោះលេងនៃជាម្ប សេចក្ដីកើតឡើងនៃមិ
 ចាំឡាយ ព្រោះកើតឡើងនៃមនសិការៈ សេចក្ដីលេងនៃមនសិការ-
 ចាំឡាយ ព្រោះលេងនៃមនសិការៈ ។

[១៤៣] សារក្ដីខំដាច់ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេចំឡាយ សម័យមួយ
 ភថាគតបានក្រាស់ដឹងជាដម្បង នៅក្រោមដើមអនុបាលនិក្រោម ក្បែរ
 ធ្មេស្មីនិរោញ្ញក្នុងទុរេលាយប្រទេស ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេចំឡាយ ភថាគត
 នោះទៅក្នុងទីស្ងាត់ សម្លឹងទៅ មានបរិវត្តក្នុងចិត្តកើតឡើងយ៉ាងនេះថា

[១៤៤] ឯកាយទ្វាយំ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា
 សោកមរិទេវាទំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោមទស្សានំ
 អត្តផ្តមាយ ញាយស្ស អនិកមាយ ចិញ្ចានស្ស សង្ក-
 កំវិយាយ យទំទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ កាយេ វា ភិក្ខុ កាយានុបស្សិ វិហា-
 រេយ្យ ។ វេទនាសុ វា ភិក្ខុ វេទនានុបស្សិ វិហារេយ្យ ។
 ចិត្តេ វា ភិក្ខុ ចិត្តានុបស្សិ វិហារេយ្យ ។ ធម្មេសុ វា
 ភិក្ខុ ធម្មានុបស្សិ វិហារេយ្យ អាតាបិ សម្មជាតោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឯ-
 កាយទ្វាយំ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកមរិទេ-
 វាទំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោមទស្សានំ អត្តផ្តមាយ
 ញាយស្ស អនិកមាយ ចិញ្ចានស្ស សង្កកំវិយាយ
 យទំទំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។

(១៤៤) ផ្លូវគំសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ជាផ្លូវមូលវិភម្មយ (ប្រព្រឹត្ត
 វេ) ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសត្វចាំទិព្វយ ដើម្បីកន្លងបង្វែរសោកនឹង
 ទ្វេតទ្វេស ដើម្បីរលត់បង្វែរទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បីបានខ្លួនមន្តប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះចិត្ត ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ភិក្ខុភិក្ខុវេទនាឃើញកាយក្នុងកាយជាប្រតិភិក្ខុ ។ ភិក្ខុ
 ភិក្ខុវេទនាឃើញវេទនាក្នុងវេទនាចាំទិព្វយជាប្រតិភិក្ខុ ។ ភិក្ខុភិក្ខុ
 វេទនាឃើញចិត្តក្នុងចិត្តជាប្រតិភិក្ខុ ។ ភិក្ខុភិក្ខុវេទនាឃើញធម៌ក្នុង
 ធម៌ចាំទិព្វយជាប្រតិភិ ទានសេចក្តីព្យាយាមផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នក
 ដឹងខ្លួន ទានស្មារតី កំចាត់បង្វែរអភិជ្ឈាននឹងទោមនស្សក្នុងលោកៈចេញ
 បានក្តី ។ ផ្លូវគំសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ជាផ្លូវមូលវិភម្មយ (ប្រព្រឹត្តវេ) ដើម្បី
 សេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសត្វចាំទិព្វយ ដើម្បីកន្លងបង្វែរសេចក្តីសោកនឹងទ្វេត
 ទ្វេស ដើម្បីរលត់បង្វែរទុក្ខនឹងទោមនស្ស ដើម្បីបានខ្លួនមន្តប្រកបដោយ
 អង្គ ៨ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះចិត្ត ។

[១៤៥] អដទោ កិក្ខុវេ ព្រិញ្ញា សហម្បតំ មម
 លេតសា លេតាបរិវិត្តុមញ្ញាយ លេយ្យជាមិ ធាម
 តលវំ បុរិសោ សម្មិត្តំ វំ តាហំ បសារយ្យ បសា-
 រិតំ វំ តាហំ សម្មិត្តោយ្យ ឯវាមវ ព្រិញ្ញាលោកេ អន្តរ-
 ហំតោ មម បុរោ ចាកុរោសិ ។ អដទោ កិក្ខុវេ
 ព្រិញ្ញា សហម្បតំ ឯកំសំ ធន្តរាសន្តំ កវិត្តា យេនា-
 ហំ តេនព្វាលី បណាមេត្តា មំ ឯតនភោ

[១៤៦] ឯវាមតំ កិក្ខុវេ ឯវាមតំ សុគត ឯតា-
 យព្វាយំ កន្តេ មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោកបរិទេ-
 វានំ សមតំត្តមាយ ធុត្តោនោបទស្សានំ អត្តន្តមាយ
 ញាយស្ស អតំតមាយ និព្វានស្ស សច្ចំកិរិយាយ
 យនំនំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ។ តតមេ ចត្តារោ ។
 កាយេ វំ កន្តេ កិក្ខុ កាយានុបស្សិ វិហារយ្យ ។
 វេនចាសុ វំ ។ ចិត្តេ វំ ។ ធម្មេសុ វំ កន្តេ កិក្ខុ
 ធម្មានុបស្សិ វិហារយ្យ អាតាមី សម្បជានោ សតំមា

[១៤៥] ម្ចាស់កិក្ខុវេនិទ្យាយ ត្រាតោឯនិ សហម្បតំព្រិញ្ញ
 ជំនិទ្ធិបរិវិត្តុក្ខនិចិត្តកថាគនៈដោយចិត្តខ្លួនហើយ កំបាក់កំពិតព្រិញ្ញលោក
 មកព្រិញ្ញជំនំពោះមុខគាតម ដូចជាបុរសមានកម្លាំងលាវែងវែលខ្លួនបត់
 ចូល ឬបត់ចូលទៅវែងវែលខ្លួនលាចេញ ដូច្នោះឯនី ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេនិ-
 ទ្យាយ ត្រាតោឯនិ សហម្បតំព្រិញ្ញ បតិកសំតតំធុត្តរាសន្តំត្រិស្មា
 ម្ចាស់ ប្រណម្យអញ្ញាលីចំពោះគាតគ បុរោពាលនីនិគថាគដូច្នោះថា

[១៤៦] បតិក្រិព្រះដំរោនព្រះកាក ដូរិសិសតិប្បដ្ឋាន ៤ ខ្ញុំ យ៉ាង
 នេះហើយ បតិក្រិព្រះសុគត ដូរិសិសតិប្បដ្ឋាន ៤ ខ្ញុំ យ៉ាងនេះហើយ
 បតិក្រិព្រះអន្តរិមិចារិន ដូរិសិសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ជាដូរិមូលវិភម្មយ (ប្រិព្រឹត្ត
 ទៅ) ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសត្វចាំនិទ្យាយ ដើម្បីកទ្ធិបតិប្បសេចក្តី
 រោគនិទ្ធិកទ្ធិល ដើម្បីរំលក់បតិប្បទុក្ខនិទ្ធិនិទ្ធិមនស្ស ដើម្បីបាទនូវ
 បត្តប្រកបដោយអន្តិ ៨ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ សតិ-
 ប្បដ្ឋាន ៤ តែដូចម្តេចនេះ ។ បតិក្រិព្រះអន្តរិមិចារិន កិក្ខុតិចារណាឃើញ
 កាយនិកាយជាប្រិក្រិក្តិ ។ ក្នុងវេទនាចាំនិទ្យាយក្តី ។ ក្នុងចិត្តក្តី ។
 បតិក្រិព្រះអន្តរិមិចារិន កិក្ខុតិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ចាំនិទ្យាយជាប្រ-
 ិក្រិ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុកកំដៅកំលេស ជាឬក្នុងនិទ្ធិ មានស្មារតី

វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឯកាយត្វាយំ
 កន្ត មត្តោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា ហោតេហិទេវានំ សម-
 តិក្កមាយ ទុក្ខនោមនស្សានំ អន្តន្តមាយ ញាយស្ស
 អធិកមាយ ធិត្វានស្ស សន្តិករិយាយ យនិទំ ចត្តា-
 រោ សនិប្បដ្ឋានាតិ ។

(១៤៧) ឥនមរោច កំក្កវេ ព្រិញ្ញា សហម្បតំ ឥទំ

វិញ្ញា អថាបរំ ឯតនរោច

ឯកាយទំ ជាតិទយន្តនស្សំ

មន្តំ បជាទាតិ ហិទាទុកម្បំ

ឯតេន មត្តេន អនីសុ^(១) បុព្វេ

ទរិស្សន្តិ យេ ច កាន្តិ ឡិយន្តិ ។

១ ឧ. គន្ធសុ ។

កំចាតំបន័ន្ទុអភិជ្ឈានិនិទោមនស្សក្នុងរោគចេញបានក្តី ។ បពិត្រព្រះ
 អន្តជីវរោទ ផ្លូវគិសតិប្បដ្ឋាន៤នេះ ជាផ្លូវមូលវិភម្មយ (ប្រព្រឹត្តាទៅ)
 ដើម្បីរលតក្តីហិសុទ្ធិនៃសត្វតាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបន័ន្ទុវិសចក្តីសោកនិទ
 ទ្បំករ្យល ដើម្បីរលតំបន័ន្ទុវុទ្ធកុនិទោមនស្ស ដើម្បីបានទូរមន្តប្រកប
 ដោយអន្ត ៨ ដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។

(១៤៧) ម្ចាស់កិកុតាំងឡាយ សហម្បតិព្រហ្មបាទោភោលពាក្យ

នេះ សុខោលពាក្យនេះហើយ លំដាប់នោះ បាទោភោលពាក្យនេះត
 ចោះរៀនជា

បុគ្គលឃើញនូវចំបំផុតនៃការរស់នៅនៃជាតិ មានសេចក្តី

អនុគ្រាមដោយប្រយោជន៍ វេទនិជីវប្បសំនុវត្តមូលវិភ

ម្មយ ជនតាំងឡាយបានឆ្លងហើយក្នុងកាលមុនក្តី និវត្តន៍

(ក្នុងអនាគត)ក្តី កំពុងឆ្លងក្នុងកាលវិញ្ញាវនេក្តី នូវឧបាយបាទ

ដោយផ្លូវនេះឯង ។

[១២៨] សាវត្ថុវិបាកំ ។ សតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហា-
 វេយ្យ អយំ រោ អម្ពាភំ អនុសាសនី ។ កាថក្ក
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 កាយេ កាយាទុបស្សី វិហាវតិ ។ វេទនាសុ ចំត្តេ
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហាវតិ អាតាបិ សម្មជានោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឃិ
 វោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សតោ ហោតិ ។ សតោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ វិហាវេយ្យ អយំ រោ អម្ពាភំ អនុសាសនីតិ ។

[១២៩] កុសលរាសីតិ ភិក្ខុវេ វេទនាវោ ចត្តា-
 រោ សតិប្បដ្ឋានេ សម្មា វេទនាវោ វិទេយ្យ ។ កេវ-
 លោ ហាយំ ភិក្ខុវេ កុសលរាសី យទិទំ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា ។ កាតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី វិហាវតិ ។ វេទនា-
 សុ ចំត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហាវតិ អាតាបិ

[១២៨] សាវត្ថុវិបាកំ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុធម្ម
 មានស្មារតី រះនេះជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាតក ចំពោះអ្នកទាំង-
 ឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតីដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនារះ ពិចារណាឃើញខ្ញុំកាយក្នុង
 កាយជាប្រិក្រតិ ។ ពិចារណាឃើញខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ខ្ញុំ
 ចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្ញុំវេទនាទាំងឡាយជាប្រិក្រតិ មានព្យាយាមជាត្រឡប់
 ជុំគំរំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិម្ពវិជ្ជាទាំង
 រោមនស្សក្នុងលោកេចេញទាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកមាន
 ស្មារតីយ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុធម្មមានស្មារតី នេះ
 ជាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់គាតក ចំពោះអ្នកទាំងឡាយ ។

[១២៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដោយថា កុសល-
 រាសីដូច្នោះ កាលបើកាលឱ្យត្រូវ ធម្មវិចារណាចំពោះសតិប្បដ្ឋាន៦ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្សិតថាកុសលរាសីទាំងអស់នេះ ក៏គឺសតិប្បដ្ឋាន៦
 នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន៦ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនារះ ពិចារណាឃើញខ្ញុំកាយក្នុងកាយជាប្រិក្រតិ ។
 ពិចារណាឃើញខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ខ្ញុំចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្ញុំវេទនា
 ក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាប្រិក្រតិ មានព្យាយាមជាត្រឡប់ជុំគំរំដៅកិលេស

សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកោ អភិជ្ឈានោម
 ទស្សំ ។ កុសលរាសីតិ កំត្យវេ វធមាចោ វេម
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ សម្មា វធមាចោ វិទេយ្យ ។
 កេវលោ ហាយំ កំត្យវេ កុសលរាសី យទិទិ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានាតិ ។

[១៧០] អថចោ អញ្ញតោ កំត្យ យេន កតវា
 ភេទុបសម្ព័ន្ធំ ។ មេ ។ ឯកមន្តំ ទំសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 ទំសីន្នោ ចោ សោ កំត្យ កតវន្តំ ឯកទរោច សាទុ
 មេ កន្តេ កតវា សន្តិភ្លេច ទម្មំ នេសេតុ យមហំ
 កតវតោ ទម្មំ សុត្វា ឯកោ វុបករដ្ឋា អប្បមត្តោ
 អាតាបិ មហិតត្តោ វិហារយ្យច្នំ ។

ជាអ្នកជំនុំខ្លួន មានស្មារតី កំបាកបង្ខំខ្លួនអភិជ្ឈានិរោមនស្សក្នុងលោក
 ចេញបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលពោលថា កុសលរាសី
 ដូច្នោះ កាលបើពោលឱ្យត្រូវ ធម្មិពោលចំពោះសតិប្បដ្ឋាន៤ នេះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដ្បិតថាកុសលរាសីទាំងអស់នេះ ក៏គឺសតិប្បដ្ឋាន៤
 នេះឯង ។

[១៧១] ត្រាភោរឯង មានកិច្ចមួយប្រេ ចូលទៅគាល់ព្រះដំរីមាន
 ព្រះភាគ ។ មេ ។ អន្តិយក្នុងទីដំសមន្តរ ។ លុះភិក្ខុនោះអន្តិយក្នុងទី
 ដំសមន្តរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដំរីមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ធម៌ឯណា របស់ព្រះដំរីមានព្រះភាគ
 ហើយ ធម្មិជាបុគ្គលវគ្គម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅ ទិចមានសេចក្តី
 ប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តចញ្ជូនទៅ
 កាន់ព្រះទិព្វាន សូមព្រះដំរីមានព្រះភាគសំដែងធម៌នោះ ឱ្យបានដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គជាយសស្តីម ។

(១៤១) តស្មាតិយា ត្វំ កិក្ខុ អាជិមេវ វិសោ-
 ទេហិ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ កោ ចាជិ កុស-
 លាជំ ធម្មាជំ ។ ៧៨ ត្វំ កិក្ខុ ចាតិមោក្ខសិវិសិ-
 វុតា វិហារហិ អាចារកោចរសឡន្នោ អណ្តមិត្តសុ
 វិជ្ជេសុ កយទស្សនី សមាទាយ សិក្ខុស្សុ សិក្ខា-
 បទេសុ ។

(១៤២) យតោ ចោ ត្វំ កិក្ខុ ចាតិមោក្ខសិវិសិ-
 តោ វិហារិស្សសិ អាចារកោចរសឡន្នោ អណ្តមិត្តសុ
 វិជ្ជេសុ កយទស្សនី សមាទាយ សិក្ខុស្សុ សិក្ខា-
 បទេសុ តតោ ត្វំ កិក្ខុ សីលំ ចិស្សាយ សិលេ
 បទិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ កាវេយ្យសិ ។ ក-
 តមេ ចត្តារោ ។ ៧៩ ត្វំ កិក្ខុ តាយេ តាយោទុ-
 បស្សិ វិហារហិ ។ វេទចាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មាទុ-

(១៤០) ម្នាលភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកចូរដ្រែមឡូហេតុជាបាន
 ដើមក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយចុះ ។ ចុះត្រីជាបានដើមខែកុសលធម៌ទាំង
 ឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរសង្ឃឹមក្នុងបាតិមោក្ខសិវិ-
 ប្រកបព្រមដោយអាចារទ័និវតោចរៈ ជាអ្នករើញភ័យក្នុងចោលទាំង
 ឡាយ សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។

(១៤២) ម្នាលភិក្ខុ កាលណាអ្នកសង្ឃឹមក្នុងបាតិមោក្ខសិវិ-
 ប្រកបព្រមដោយអាចារទ័និវតោចរៈ ឃើញភ័យក្នុងចោលទាំងឡាយ
 សូម្បីតែបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុ
 កាលណាអ្នកប្រើអស្រីយឡូសីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល ចំរើនឡូសតិ-
 ប្បដ្ឋាន ។ សតិប្បដ្ឋានទាំង៦ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ
 អ្នកចូរចំណាយឃើញខ្លះកាយក្នុងកាយដ្រែត្រី ។ កិចារណាឃើញ
 ខ្លះវេទក្នុងវេទទាំងឡាយ ចូរចំក្នុងចំក្នុង ខ្លះធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ

បស្ស៍ វិហារហំ អាតាបិ សឡដាពោ សតិមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈាណេមទស្ស៍ ។ យតោ ទោ ភ្នំ ភិក្ខុ
 សីលំ ចិស្សាយ សីលេ បត់ដាយ ឥទេ ចក្ការោ
 សតិឡដ្ឋានេ ឯវំ ភារិស្សសំ តតោ តុយ្ហំ ភិក្ខុ យា
 ភ្នំ វា ធិរសោ វា អាគមិស្សតិ វុឡិយេវ ចាដិកត្តា
 កុសលេសុ ធម្មេសុ ទោ បរិហានិទំ ។

[១២៣] អថទោ សោ ភិក្ខុ ភគវនោ ភាសិតំ
 អភិទដ្ឋិតា វេទុវោទិតា ទុដ្ឋាយាសថា ភគវន្តំ អភិវា-
 នេត្តា បទដ្ឋិលំ កត្តា បក្កាមំ ។ អថទោ សោ
 ភិក្ខុ ឯកោ វុបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបិ បហំតត្តោ
 វិហារត្តោ ធិរស្សេវ យស្សត្តាយ កុសបុត្តា សឡដេវ
 អភារស្មា អនតាវយំ បព្វជ្ឈន្តិ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិ-
 យោសាទំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា
 ទបសឡដ្ឋ វិហារតិ ទីលា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មច-

ជាប្រិគតិ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹកខ្នង
 មានស្មារតី កំចាត់បង់ឲ្យអភិជ្ឈានិទិចោមនស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ កាលណាអ្នកនឹងស្រឡាញ់សីល និងស្ថិតនៅក្នុងសីល និងចំរើន
 ឲ្យសតិវ្យដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុ កាលណោះ សេចក្តីចំរើនក្នុង
 កុសលធម៌ចាំងឡាយ នឹងមានប្រាកដផលអ្នកនឹង ចាំនិយប់ចាំវិថ្វ
 ឯសេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ ។

[១២៣] ត្រាវោះឯង ភិក្ខុនោះត្រកអអនុ៎ះមានខាតាសិកាបស់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយត្រកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ធ្វើប្រទក្ខំណាហើយចៀសចេញទៅ ។ សំដាប់វោះឯង ភិក្ខុនោះ
 តែម្នាក់ឯង ចៀសចេញទៅ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុល-
 បុត្រចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រិយោវាចន៍ផលអនុត្តរ-
 ធម៌ឯណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់សម្រេចឲ្យអនុត្តរធម៌
 នោះ មានព្រហ្មចរិយៈជាដំបូង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដឹងច្បាស់ថា ជាអិសំហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌កត្តា

វិយំ តានំ កាលាយំ ជាបរំ ឥន្ទ្រញាយតំ អន្តញ្ញាសំ ។

អញ្ញាតរោ ច បទ សោ ភិក្ខុ អាណតំ អយោសីតំ ។

[១៥២] អថោ អញ្ញាតរោ ភិក្ខុ យេច ភគវ

តំ ។ បេ ។ សាធុ យេ កន្លៃ ភគវំ សុដ្ឋិភ្លេង ធម្មំ

ធនេសតុ យមរំ ភគវំតា ធម្មំ សុត្វា ឯកោ រូបតាដ្ឋោ

អប្បមត្តោ អាតាបិ មហិតត្តោ វិហារយ្យន្តំ ។

[១៥៣] តស្កានំហ ភ្នំ ភិក្ខុ អាណិយរំ វិសាធម៌

តុសលេសុ ធម្មេសុ ។ កោ ចានិ តុសលាចំ ធម្មា

ចំ ។ ឥច ភ្នំ ភិក្ខុ កាយទុច្ចរិតំ មហាយ កាយសុច

រិតំ កាវេស្សសំ វចិទុច្ចរិតំ មហាយ វចិសុចរិតំ កាវេស្ស

សំ មហេទុច្ចរិតំ មហាយ មហេសុចរិតំ កាវេស្សសំ ។

អញ្ញាបានប្រព្រឹត្តចូលហើយ សោឡសកិច្ចបានធ្វើស្រពហើយ កិច្ចដទៃ

ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំង

ខ្យាយ កុំព្រះនារកំបានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៥៤] គ្រាពារឯង មានភិក្ខុមួយប្រទៀត ចូលទៅតាល់ព្រះ

ដ៏មានព្រះភាគ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ

មេត្តាសិវធិធម៌ដោយសារធិបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ សុខខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ធម៌

របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ គប្បីជាបុគ្គលវៃកម្មកំឯង ទៀសចេញ

ទៅ មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស

មានចិត្តបញ្ជូនទៅតាន់ព្រះនិរ្ពាន ។

[១៥៥] ម្នាលភិក្ខុ ហេតុដូច្នោះ អ្នកចូរធម្មិយោកុជាវាធិ

ដើមក្នុងកុសលធម៌ទាំងខ្យាយចុះ ។ ចុះអ្វីជាវាធិដើមនៃកុសលធម៌ទាំង

ខ្យាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកនឹងលះបង់តាយទុច្ចរិតចេញ

ចំរើនកាយសុចរិត នឹងលះបង់វចិទុច្ចរិតចេញ ចំរើនវចិសុចរិត នឹង

លះបង់មហេទុច្ចរិតចេញ ចំរើនមហេសុចរិត ។

(១៥២) យេតោ ទោ ភ្នំ ភិក្ខុ កាយទុច្ចរិតំ ប-
 ហាយ កាយសុចរិតំ ភាវស្សសំ វចិទុច្ចរិតំ មហាយ
 វចិសុចរិតំ ភាវស្សសំ មចោទុច្ចរិតំ បហាយ មចោ-
 សុចរិតំ ភាវស្សសំ គតោ ភ្នំ ភិក្ខុ សីលំ ចិស្សាយ
 សីលេ មតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សតិវ្យដ្ឋានេ ភាវយ្យុ-
 សំ^(១) ។ ភតមេ ចត្តារោ ។ វេទ ភ្នំ ភិក្ខុ កាយេ
 កាយាទុមស្សំ វិហារហំ ។ វេទនាសុ ចិន្តេ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុមស្សំ វិហារហំ អាតមំ សម្មជាតោ សតិមា-
 វិនយ្យ លោកេ អភិជ្ឈរោមទស្សំ ។ យេតោ ទោ ភ្នំ
 ភិក្ខុ សីលំ ចិស្សាយ សីលេ មតិដ្ឋាយ វេទ ចត្តារោ
 សតិវ្យដ្ឋានេ វេ ភាវស្សសំ គតោ គុយំ ភិក្ខុ យា
 វត្តំ វា ធិវសោ វា អាតមំស្សតំ វុឡ្យយេវ ចាដិកត្តា
 កុសលេសុ ធម្មេសុ តោ បរិហាធិតំ ។ បេ ។ អញ្ញាត-
 រោ ច ចេ លោ ភិក្ខុ អរហតំ អរហាសិតំ ។

១ ១. ភាវស្សសំ ។

(១៥៦) ម្នាលភិក្ខុ កាលណាអ្នកនឹងលះបង់កាយទុច្ចរិតចេញ
 ចំរើនកាយសុចរិត នឹងលះបង់វចិទុច្ចរិត ចំរើនវចិសុចរិត នឹងលះបង់មចោ-
 ទុច្ចរិត ចំរើនមចោសុចរិត ម្នាលភិក្ខុ កាលណោះ អ្នកតប្បិកាស្រីយទ្ធី
 សីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល ចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ២ ។ សតិប្បដ្ឋាន ២ ដូចម្តេច
 ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកចូរពិចារណាឱ្យឃើញទូកាយក្នុង
 កាយជាប្រិក្រតិចុះ ។ ចូរពិចារណាឱ្យឃើញទូរវេទានក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ទូរចិត្តក្នុងចិត្ត ទូរធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រិក្រតិ មានព្យាយាមជា
 ត្រឡប់ផុតកំរើកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី គិតចាត់បង់ទូរអភិជ្ឈរោ
 នឹងរោមទស្សក្នុងលោកចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលណាអ្នកនឹងកាស្រីយ
 ទ្ធីសីល ស្ថិតនៅក្នុងសីល ចំរើនទូរសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះ យ៉ាងនេះ ម្នាល
 ភិក្ខុ កាលណោះ សេចក្តីចំរើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ នឹងមានប្រាកដ
 ដល់អ្នកពិត ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ឯសេចក្តីសាចស្តែងផុតមានឡើយ ។ បេ ។
 បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះបានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

(១៥៧) យេ ភិក្ខុវេ អនុកម្មេយ្យ្រាថ យេ ច^(១)
 សោតង្គំ មញ្ញាយ្យំ មិត្តា វា អមត្តា វា ញាតិ វា សា-
 លាហំតា វា តេ វេ ភិក្ខុវេ ចតុទ្ធិំ សតិប្បដ្ឋានាធំ កា-
 វិហាយ សមាធិបេតព្វា ធិរេសតព្វា បតិដ្ឋាបេតព្វាតិ ។
 កតមេសំ ចតុទ្ធិំ ។ ៧៨ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កា-
 យាទុបស្សំ វិហាតិ អាតាបិ សម្មជាទោ សតិមា វិ-
 ធម្យេ លោកេ អភិជ្ឈាទោមទស្សំ ។ ៧៩ ចាសុ ធិត្ត
 ទាម្មេសុ ទម្មាទុបស្សំ វិហាតិ អាតាបិ សម្មជាទោ ស-
 តិមា វិធម្យេ លោកេ អភិជ្ឈាទោមទស្សំ ។ យេ ភិក្ខុវេ
 អនុកម្មេយ្យ្រាថ យេ ច សោតង្គំ មញ្ញាយ្យំ មិត្តា វា
 អមត្តា វា ញាតិ វា សាលាហំតា វា តេ វេ ភិក្ខុវេ
 វេសេសំ ចតុទ្ធិំ សតិប្បដ្ឋានាធំ កាវិហាយ សមាធិបេតព្វា
 ធិរេសតព្វា បតិដ្ឋាបេតព្វាតិ ។

១ ម. យេ ច វេ ។

(១៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរអនុគ្រោះពួក
 ជនឯណា មួយវិញ្ញៀត ពួកជនឯណាដែលជាមិត្ត អមាត្យ ញាតិ
 ឬសាលាហិត គប្បីសំគាល់នូវពាក្យដែលខ្លួននូវស្តាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរញ៉ាំងជនទាំងនោះឲ្យសមាទាម ឲ្យសេធរប់
 ឲ្យស្ថិតនៅក្នុងការចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញនូវកាយក្នុង
 កាយជាប្រិគ្រឹ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់នូវអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។
 ពិចារណាយើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយជាប្រិគ្រឹ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជា
 អ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់នូវអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សក្នុងលោក
 ចេញបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរអនុគ្រោះពួកជន
 ឯណា មួយវិញ្ញៀត ពួកជនឯណាដែលជាមិត្ត អមាត្យ ញាតិ ឬសា-
 លាហិត គប្បីសំគាល់នូវពាក្យដែលខ្លួននូវស្តាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយគួរញ៉ាំងជនទាំងនោះឲ្យសមាទាម ឲ្យសេធរប់ ឲ្យស្ថិត
 នៅក្នុងការចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ។

[១៥៨] តិស្សោ ឥមា កិក្ខុវេ វេទនា ។ កតមា
តិស្សោ ។ សុទ្ធា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អនុក្ខមសុទ្ធា
វេទនា ។ ឥមា ទោ កិក្ខុវេ តិស្សោ វេទនា ។

[១៥៩] ឥមាសំ ទោ កិក្ខុវេ តិស្សន្តំ វេទនាជំ
បរិញ្ញាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ការវត្តា ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ ឥម កិក្ខុវេ កិក្ខុ តាយេ កាយាទុបស្ស័
វិហាតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ
អភិជ្ឈាណមទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិន្ត ទេស្មសុ ទន្តាទុ-
បស្ស័ វិហាតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ
លោកេ អភិជ្ឈាណមទស្សំ ។ ឥមាសំ ទោ កិក្ខុវេ
តិស្សន្តំ វេទនាជំ បរិញ្ញាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
ការវត្តាតិ ។

[១៥៨] ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ វេទនានេះមាន ៣ ប្រការ ។
វេទនា ៣ ប្រការគឺម្ល៉េះ ។ គឺសុទ្ធវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អនុក្ខមសុទ្ធ-
វេទនា ១ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា ៣ មានប្រការដូច្នេះឯង ។

[១៥៩] ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ កិក្ខុប្បិចារិម
ដើម្បីកំណត់ជីវិតវេទនាទាំង ៣ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចម្ល៉េះ ។
ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញទូកាយក្នុង
កាយជាប្រិក្រឹ មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
មានស្មារតី កំចាត់បង្កំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សក្នុងលោកបញ្ញបាទ ។
ពិចារណាយើញទូកាយវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវចម្ង
ក្នុងចម្ងទាំងឡាយជាប្រិក្រឹ មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស
ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្កំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សក្នុងលោក
បញ្ញបាទ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះកិក្ខុប្បិចារិម
ដើម្បីកំណត់ជីវិតវេទនាទាំង ៣ នេះឯង ។

[១៦០] ឆយោមេ ភិក្ខុវេ អាសវំ ។ កតមេ
ឆយោ ។ កាមាសវេ ភវំសវេ អវិជ្ជាសវេ ។
ឥមេ ចោ ភិក្ខុវេ ឆយោ អាសវំ ។

[១៦១] ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ តំណ្ហាដ្ឋំ អាសវំ
បហាធាយ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា កាវេតត្វា ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សិ
វិហរតិ អាតាបិ សឡាជាតោ សតំមា វិធម្យ លោកេ
អភិជ្ឈាធាមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ធម្មេសុ ធម្មានុ-
បស្សិ វិហរតិ អាតាបិ សឡាជាតោ សតំមា វិធម្យ
លោកេ អភិជ្ឈាធាមនស្សំ ។ ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ
តំណ្ហាដ្ឋំ អាសវំ បហាធាយ ឥមេ ចត្តារោ ស-
តិប្បដ្ឋានា កាវេតត្វាតិ ។

[១៦០] ម្នួលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈនេះមាន ៣ ប្រការ ។
អាសវៈ ៣ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ភិកាមាសវៈ ១ ភវំសវៈ ១ អវិជ្ជា-
សវៈ ១ ។ ម្នួលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈ ៣ មាន ប្រការដូច្នេះឯង ។

[១៦១] ម្នួលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ភិក្ខុធម្មប្បិច្ឆៃន
ដើម្បីលរបង់អាសវៈទាំង ៣ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចនេះ ។
ម្នួលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញនូវកាយក្នុង
កាយជាប្រិក្រតិ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន
មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិវិចារមនស្សក្នុងលោកៈចេញបាន ។
ពិចារណាឃើញនូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត នូវធម៌ក្នុង
ធម៌ទាំងឡាយជាប្រិក្រតិ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជា
អ្នកដឹងខ្លួនមានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិវិចារមនស្សក្នុងលោកៈចេញ
បាន ។ ម្នួលភិក្ខុទាំងឡាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ភិក្ខុធម្មប្បិច្ឆៃន
ដើម្បីលរបង់នូវអាសវៈទាំង ៣ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញាណ

ត្រៃបិដក

អមតំ សមុទយោ មត្តោ
សនោ កុសលភសិ^(១) ច
ចាដំណេក្ខំ ទុច្ចរិតំ មិត្តា
វេទនា អាសវេទ ចាតិ ។

• ១. ម. កុសលភសិណៈ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិញ្ញាណ

ទុទានក្នុងអមតវិញ្ញាណ

ពោលអំពីអមតវិញ្ញាណ ១ អំពីសេចក្តីកើតឡើងនៃសតិ-
ប្បដ្ឋាន ១ អំពីវត្ថុប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបរិសុទ្ធ ១ អំពីភិក្ខុមាន
ស្មារតី ១ អំពីកុសលភសិ ១ អំពីការសង្រួមក្នុងចុងដំបៅក្នុ-
សំរោ ១ អំពីការលះបង់ទុច្ចរិត ១ អំពីក្នុងជនមានមិត្ត
អនាគតដើម ១ អំពីវេទនា ៣ ប្រការ ១ អំពីអាសវៈ ៣
ប្រការ ១ ។

សតិប្បដ្ឋានសំយត្តស្ស គង្គាទិយយ្យាលោ

[១៦២] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ តត្ថា ននិ ចាចិ-
នចិដ្ឋា ចាចិទោណា ចាចិទបញ្ញា ។ ឯវមេវ ទោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ ការវេត្តា ចត្តា-
រោ សតិបដ្ឋានេ តហុលីករោត្តោ ធិត្វានធិដ្ឋោ ហោតិ
ធិត្វានទោណោ ធិត្វានបញ្ញារោ ។

[១៦៣] កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ សតិ-
បដ្ឋានេ ការវេត្តា ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ តហុលីក-
រោត្តោ ធិត្វានធិដ្ឋោ ហោតិ ធិត្វានទោណោ ធិត្វាន-
បញ្ញារោ ។ ននិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តាយេ តាយានុបស្សិ
វិហារតិ វាតាបិ សម្មុដាចោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ
វភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចិន្ទេ នន្ទេសុ ធម្មាទុ-

សតិប្បដ្ឋានសំយត្តំ គង្គាទិយយ្យាល

[១៦៤] ខ្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ដូចដទេនុភិក្ខុវេ កុណិយាវិសាវាស
កើត ទេវេវកុណិយាវិសាវាសកើត ឈមវេកុណិយាវិសាវាសកើត យ៉ាងណា ។
ខ្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ភិក្ខុកាលចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ កាលធ្វើឱ្យច្រើន
ទូរសតិប្បដ្ឋាន ៤ វែមនិទេវេវកព្រះចិត្តាន សរសៀវេវកព្រះចិត្តាន
ឈមវេវកព្រះចិត្តាន យ៉ាងនោះឯង ។

[១៦៥] ខ្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ចុះភិក្ខុកាលចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤
កាលធ្វើឱ្យច្រើនទូរសតិប្បដ្ឋាន ៤ វែមនិជាអ្នកទំនេរវេវកព្រះចិត្តាន
សរសៀវេវកព្រះចិត្តាន ឈមវេវកព្រះចិត្តាន ដូចម្តេច ។ ខ្នាល
ភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ភិក្ខុកុណិយាវិសាវាសនេះ ពិចារណាយើញ្ញាទូរកាយកុណិយាវិសាវាស
ប្រក្រតិ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកជំនុំខ្លួន មាន
ស្មារតី កំចាត់បំបាត់ទូរអវិជ្ជាទំនិលេសស្មារតីលោកេចញ្ញាន ។ ពិចា-
រណាយើញ្ញាទូរវេទនាភិក្ខុវេវេទនាចាំវិទ្យាយ ទូរចិត្តកុណិយាវិសាវាស ទូរធម្មកុណិយាវិសាវាស

បស្ស្តិ វិហារតំ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិនិយ្យ
លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឃំ ទោ កិក្កុវេ កិក្កុ
ចន្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ កាវេន្តោ ចន្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
តហុសីការោន្តោ ធិត្វានធិត្វា ហោតំ ធិត្វានចោលោ
ធិត្វានបញ្ញារោតំ ។ បេ ។

[១៦២] បញ្ចមាធិ កិក្កុវេ ទុន្ទម្ពាតិយាធិ សញ្ញា-
ជនាធិ ។ កតមាធិ បញ្ច ។ រូបរកោ អរូបរកោ ខារោ
ទុន្ទំ អវិជ្ជា ។ ឥមាធិ ទោ កិក្កុវេ បញ្ចទុន្ទម្ពាតិយាធិ
សញ្ញាជនាធិ ។

[១៦៣] ឥមេសំ ទោ កិក្កុវេ បញ្ចំ ទុន្ទម្ពាតិ-
យាធិ សញ្ញាជនាធិ អភិញ្ញាយ បរិវ្យាយ បរិក្កុ-
យាយ មហាតាយ ចន្តារោ សតិប្បដ្ឋានា កាវេន្តោ ។
កតមេ ចន្តារោ ។ ឥធិ កិក្កុវេ កិក្កុ កាយ
កាយានុបស្ស្តិ វិហារតំ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា
វិនិយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ចំន្ត

តំនិច្ចាយជាប្រិក្រតិ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នក
ជំនំខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានីវិចារមនស្សក្នុងលោកាចញ្ញ
បាន ។ ម្ចាស់ភិក្កុតំនិច្ចាយ ភិក្កុកាលចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ កាលធ្វើ
ឲ្យច្រើនឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤ រមែងជាអ្នកទុខាទៅកេត្រិនិព្វាន សរសៀរទៅ
កេត្រិនិព្វាន ឈរនៅកេត្រិនិព្វាន ។ បេ ។

[១៦៤] ម្ចាស់ភិក្កុតំនិច្ចាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
មាន ៥ ប្រការ ។ សញ្ញាជនៈ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រហន (តាម្រិកក្នុងរូប) ១
អរូបន (តាម្រិកក្នុងអរូប) ១ មានៈ (សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន) ១ ទុខច្នះ
(សេចក្តីរាយមាយ) ១ អវិជ្ជា (សេចក្តីល្ងង់ខ្លៅ) ១ ។ ម្ចាស់ភិក្កុតំនិ-
ច្ចាយ នេះឯងជាសញ្ញាជនៈចំណែកខាងលើ ៥ ប្រការ ។

[១៦៥] ម្ចាស់ភិក្កុតំនិច្ចាយ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ភិក្កុត្ប្រចំរើន
ដើម្បីជំនំច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ជំនំ ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំសញ្ញា-
ជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្ចាស់ភិក្កុតំនិច្ចាយ ភិក្កុក្នុងសាសនានេះ តំចារណាយើញខ្ញុំកាយក្នុង
កាយជាប្រិក្រតិ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកជំនំ
ខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានីវិចារមនស្សក្នុងលោកាចញ្ញ
បាន ។ តំចារណាយើញខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាតំនិច្ចាយ ខ្ញុំចំក្នុងចំក្នុង

ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារតិ អាតមី សម្បជានោ
 សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមនស្សំ ។
 ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ ទុក្ខត្តានិយោជំ សញ្ញា-
 ជនាជំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខុយេយ បហា-
 តាយ ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានោ ការវត្តានិ ។
 (យថា មគ្គសំយុត្តំ វិជ្ជាវតំ វិ សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តំ
 វិជ្ជាវតត្ថំ) ។

ឆ្នាំទីបឋមស្រាវ ដង្ហា ។

ធម្មស្សុត្តានំ

- ១ ចាចីនតោ ចំញា
- ២ ចំញា ១ សមុទ្កតោ
- ៣ ឆេត ១ ឆាណស យោត្តិ
- ៤ វិញ្ញា ១ ឆេត បរិច្ឆតិ ។

សតិប្បដ្ឋានសំយុត្តំ វិច្ឆិតំ ។

ឆ្មុវធម៌ក្នុងចម្រើនច្បាយជាប្រក្រតី មានក្បាយបង្កើតត្រឡប់មុខកំរៅ
 កិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំលាំងបង្កើតកិច្ចសន្តិទោមនស្ស
 ក្នុងលោកចេញបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំនី រាយ សតិប្បដ្ឋាន២ នេះ ភិក្ខុ
 ធម្មចំរើន ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បី
 លះបង់ ឆ្មុវសញ្ញាជនៈវិវេកជាបំណែកទាំងលើ៧ ប្រការនេះឯង ។
 (សតិប្បដ្ឋានសំយុត្ត បណ្ឌិតធម្មច្យុតិស្តារដូបជាមគ្គសំយុត្តវិវេក
 សំដឹងច្បាស់ស្តារលើ វិយ) ។

ចប់ ឆ្នាំទីបឋមស្រាវ ១២ ។

ឧទ្ធាននៃឆ្នាំទីបឋមស្រាវនោះអី៖

ពោលវិចិត្តខេត្តរដ្ឋាភិបាលសភាសភាគី ៦ លើក ហូរទៅ
 កាន់សមុទ្រ ៦ លើក ត្រៃប្បយលើកពីរដង នេះត្រូវជា ១២
 ហៅជាវត្ត ១ ។

ចប់ សតិប្បដ្ឋានសំយុត្ត ។

ឥន្ទ្រិយសំយុត្តំ
សុទ្ធិករិក្កា

(១៦៦) សាវត្ថុខំណាមំ ។ តត្រ ទោ កកកំ ឯត-
ណកេច បញ្ចំមានិ កំគូរេ ឥន្ទ្រិយាមិ ។ កកតមានិ
បញ្ច ។ សន្តំន្ទ្រិយំ វិយំន្ទ្រិយំ សតំន្ទ្រិយំ សមាមំន្ទ្រិយំ
បញ្ចំន្ទ្រិយំ ។ ឥមានិ ទោ កំគូរេ បញ្ចំន្ទ្រិយាមិ ។

(១៦៧) បញ្ចំមានិ កំគូរេ ឥន្ទ្រិយាមិ ។ កកត-
មានិ បញ្ច ។ សន្តំន្ទ្រិយំ វិយំន្ទ្រិយំ សតំន្ទ្រិយំ
សមាមំន្ទ្រិយំ បញ្ចំន្ទ្រិយំ ។ យតោ ទោ កំគូរេ
អវិយសាវតោ ឥមេសំ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយាមិ សមុន-
យតុ វត្តម្ពមតុ អស្សនតុ អាទិវតុ ឯស្ស-
ណតុ យថាក្ខតំ បដាទាតិ ។ អយំ វុត្តតំ កំគូរេ
អវិយសាវតោ សោតាបន្តោ វរិធិទាតទន្តោ ឯយតោ
សម្ពោធិបរាយទោតិ ។

ឥន្ទ្រិយសំយុត្តំ
សុទ្ធិករិក្កា

(១៦៦) សាវត្ថុខំណាមំ ។ កកកំទោឯត ព្រះវិមានព្រះភាគ
បាវត្រាសំដូច្នោះថា ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ៥ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ភីសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វិយំន្ទ្រិយ ១ សតំន្ទ្រិយ ១
សមាមំន្ទ្រិយ ១ បញ្ចំន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ នេះឯង
ជាឥន្ទ្រិយ៥ប្រការ ។

(១៦៧) ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៥ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ៥ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ភីសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វិយំន្ទ្រិយ ១
សតំន្ទ្រិយ ១ សមាមំន្ទ្រិយ ១ បញ្ចំន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ
កាលណាអវិយសាវតដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំវិសេចក្តីកើតឡើងនឹងលេង
ទៅ កាន់សង្ឃនឹងទោសនឹងការលាស់ចេញ ខ្ញុំឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ ។
ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ អវិយសាវតនេះហៅថា សោតាបន្ត មានកិរិយា
ចំន្រាវចុះជាធម្មតា មានកិរិយា មានការត្រាស់ដឹងទៅទាតិមុន ។

[១៦៨] បញ្ចមាជំ កំក្កុវេ វេទ្រិយោជំ ។ កតមាជំ
 បញ្ច ។ សុទ្ធិទ្រិយំ វិយំទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាជំទ្រិ-
 យំ បញ្ចិទ្រិយំ ។ យតោ ទោ កំក្កុវេ វេទ្រិយោស្សរោ
 វេទ្រិយោ បញ្ចុទ្ធិ វេទ្រិយោជំ សមុទយញ្ច អន្តរ្តបញ្ច
 អស្សនញ្ច អាជីវញ្ច ជិស្សរណញ្ច យថាភូតំ វេទ្រិ-
 យោ ។ អយំ វុទ្ធាតំ កំក្កុវេ វេទ្រិយោស្សរោ សោតា-
 បន្ទោ អវិទិតាគធន្ទោ ជិយតោ សម្ពោជិបកយោតិ ។

[១៦៩] បញ្ចមាជំ កំក្កុវេ វេទ្រិយោជំ ។ កត-
 មាជំ បញ្ច ។ សុទ្ធិទ្រិយំ វិយំទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមា-
 ជំទ្រិយំ បញ្ចិទ្រិយំ ។ យតោ ទោ កំក្កុវេ កំក្កុវេ
 វេទ្រិយោ បញ្ចុទ្ធិ វេទ្រិយោជំ សមុទយញ្ច អន្តរ្តបញ្ច
 អស្សនញ្ច អាជីវញ្ច ជិស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិទិតា
 អនុបាទា វិមុត្តោ យោតិ ។ អយំ វុទ្ធាតំ កំក្កុវេ កំក្កុ
 អរហំ ទិណ្ណាសវេ វុសិតវា កតករណិយោ ទិហិ-
 កការោ អនុប្បត្តិបន្ទោ បរិក្ខិណ្ណាសវេស្មោដិទោ
 សម្មនត្តារិមុត្តោតិ ។

១ ។ ឆ. វិយសរោ ។

[១៦៨] ម្ចាស់កំក្កុវេទ្រិយោ វេទ្រិយោនេះមាន ៥ ប្រការ ។
 វេទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ជិស្សទ្រិយ ១ វិយំទ្រិយ ១
 សតិទ្រិយ ១ សមាជំទ្រិយ ១ បញ្ចិទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់កំក្កុវេទ្រិយោ
 កាលណាវិយសារកដឹកច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំសេចក្តីកើតឡើង លេក
 ទៅ ពនិសិទ្ធិ ទោស ទំនិការលោសំចេញ ខ្ញុំវេទ្រិយទាំង ៥ នេះ ។
 ម្ចាស់កំក្កុវេទ្រិយោ វិយសារកនេះហៅថា សោតាបន្ត មានការមិន
 គ្រប់គ្រាន់ដូចម្តេច មានកតិកា មានការព្រាស់ជំងឺទៅវាទៀត ។

[១៦៩] ម្ចាស់កំក្កុវេទ្រិយោ វេទ្រិយោនេះមាន ៥ ប្រការ ។
 វេទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ជិស្សទ្រិយ ១ វិយំទ្រិយ ១
 សតិទ្រិយ ១ សមាជំទ្រិយ ១ បញ្ចិទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់កំក្កុវេទ្រិយោ
 កាលណាកំក្កុវេទ្រិយោដឹកច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំសេចក្តីកើតឡើង លេកទៅ ពនិ-
 សិទ្ធិ ទោស ទំនិការលោសំចេញ ខ្ញុំវេទ្រិយទាំង ៥ នេះ វេទ្រិយជាអ្នក
 ប្រសិទ្ធិ ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។ ម្ចាស់កំក្កុវេទ្រិយោ
 កំក្កុវេហៅថា វេទ្រិយទំនិកាស្រព មានព្រហ្មវិយប្រតិក្កុទ្ធវេហិយ
 មានសេចក្តីស្រពិស្រេចវេហិយ មានការដាក់ចុះវេហិយ មានប្រ-
 យោជន៍ខ្លះសម្រេចវេហិយ មានសញ្ញាជន្លង់ភកសំហើយ រួច
 ស្រឡះវេហិយ ព្រោះត្រាស់ជំងឺវេហិយប្រពៃ ។

[១៧០] បញ្ចមាណំ កំគុវេ ឥន្ទ្រិយោណំ ។ កាតមាណំ

បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ វិវិយំទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ

បញ្ញាទ្ធិយំ ។ យតោ ទោ កំគុវេ កំគុ ឥមេសំ បញ្ចន្តំ

ឥន្ទ្រិយោណំ សមុទយញ្ច អន្តង្គមញ្ច អស្សនញ្ច អាទិ-

យញ្ច ជំស្សរណញ្ច យថាភូតំ វិជិត្យា អនុបាទា វិឡាត្តា

ហោតិ ។ អយំ វុទ្ធតិ កិគុវេ កំគុ អរហំ ទីណាសវេ

វុសិតវេ កាតករណីយោ ឧបាតការោ អនុប្បន្តសំសត្តា

បរិក្ខំណាភវសញ្ញោជយោ សម្មនញ្ញាវឡាតិ ។

[១៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយានមាន៥ប្រការ ។

ឥន្ទ្រិយ៥ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ឆិសន្តិទ្ធិយំ ១ វិវិយទ្ធិយំ ១ សតិទ្ធិយំ ១

សមាធិទ្ធិយំ ១ បញ្ញាទ្ធិយំ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាលណភិក្ខុ

ដឹងច្បាស់តាមគិត ចូរសេចក្តីកើតឡើង លេក់ទៅ កាន់សង្ស ទោស

នឹងការលាស់ចេញ ខ្លាឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះ វេមន្តច្របូចនេះ ព្រោះមិន

បានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខនហៅថា អហោន្ត

វិណាស្រក មានព្រហ្មចរិយៈប្រតិក្កន្តចរហើយ មានសោឡសភិក្ខុធ្វើ

ស្រែចរហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍នៃខ្លួនសម្រេច

ហើយ មានសញ្ញាជនៈគុណអស់ហើយ ច្របូចនេះហើយ ព្រោះ

ត្រាស់ដឹងដោយប្រវែក ។

(១៧១) បញ្ចមាធិ កិក្ខុវេ វេទិយាធិ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ វិវិយំទ្ធិយំ សន្និទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ
 បញ្ចិទ្ធិយំ ។ យេ ហិ កេធិ កិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា វេសេសំ បញ្ចុទ្ធិ វេទិយាធិ សមុទយេត្ត
 អន្តន្តិមញ្ច អស្សនញ្ច អាជីវញ្ច វិស្សរណញ្ច យ-
 ជាភ្នំ ធម្មជាធិ ។ ធមេ តេ កិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្ម-
 ណេសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា ធម ធម បរោតេ អា-
 យស្មន្តោ សាមញ្ញតំ វា ព្រាហ្មញ្ញតំ វា វិស្សេវ ធម្មេ
 សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្តា ឧបសម្មន្ត វិហារន្តំ ។

(១៧១) ប្រាសក្កុតាំងឡាយ វេទិយានេមាធិ ៥ ប្រការ ។
 វេទិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គីសន្និទ្ធិយ ១ វិវិយំទ្ធិយ ១ សន្និ-
 ទ្ធិយ ១ សមាធិទ្ធិយ ១ បញ្ចិទ្ធិយ ១ ។ ប្រាសក្កុតាំងឡាយ
 សមណៈបូព្រាហ្មណំ ឯណាមួយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសចក្ខុភិក្ខុ
 ឡើង លេតំ តេ កាធិសិទ្ធិ ពោស ទិវិការាលោសំ ចេញ ខ្លះវេទិយ
 តាំង ៥ នេះ ។ ប្រាសក្កុតាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណំ តាំង
 នេះ ប្រែកខាងពួកសមណៈ មិនសន្មតថាជាសមណៈ ប្រែកខាងពួក
 ព្រាហ្មណំ ក៏មិនសន្មតថាជាព្រាហ្មណំទេ ដូចជាអ្នកដឹងមានពាយុតាំង
 ខ្លះ មិនបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវច្រើនយោជន៍ជាបេសំសមណៈ
 បូព្រយោជន៍ជាបេសំព្រាហ្មណំ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុង
 ចន្ទប្បន្ត ។

[១៧២] យេ ច ទោ ភេតិក្កុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥមេសំ ម ទ្ធិយោនំ សមុធយត្ត អនុត្តមត្ត អស្សនត្ត អាណាណ្ឌត្ត ជិស្សនណត្ត យថា ក្កតំ បដានន្តិ ។ តេ ទោ មេ ភិក្កុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ ចេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បដាយស្មន្តោ ភាមញ្ញត្ត ព្រាហ្មញ្ញត្ត ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញាសន្តិកត្តា ឧបសម្មន្តិ វិហារន្តីតំ ។

[១៧៣] យេ ហិ ភេតិ ភិក្កុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សន្តិទ្ធិយំ ឧប្បជានន្តិ សន្តិទ្ធិយសមុធយំ ឧប្បជានន្តិ សន្តិទ្ធិយនិរោធំ ឧប្បជានន្តិ សន្តិទ្ធិយនិរោធភាមិទិបដិបទំ ឧប្បជានន្តិ វិយំទ្ធិយំ ឧប្បជានន្តិ ។ មេ ។ សតំទ្ធិយំ ឧប្បជានន្តិ ។ សមាធិទ្ធិយំ ឧប្បជានន្តិ ។ បញ្ញិទ្ធិយំ ឧប្បជានន្តិ បញ្ញិទ្ធិយសមុធយំ ឧប្បជានន្តិ បញ្ញិទ្ធិយនិរោធំ ឧប្បជានន្តិ បញ្ញិទ្ធិយនិរោធភាមិទិបដិបទំ ឧប្បជានន្តិ ។

* ខ. យេ ច ទោ ភេតិ ។

[១៧៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែថា សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ឯណាដឹងច្បាស់តាមពិត ទូរសេចក្តីកើតឡើង លេតំទៅ អាទិសិទ្ធិ ទោស និងការលាស់ចេញ ទូរស្រ្តីយទាំង ៨ នេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង បែកខាងតួសមណៈ ទើបសន្មតថាសមណៈ បែកខាងតួព្រាហ្មណ៍ ក៏សន្មតថាព្រាហ្មណ៍ បានដូរកថាអ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចខ្ញុំប្រយោជន៍ជាបេសសមណៈនិងប្រយោជន៍ជាបេសព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៧៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តួសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ឯណាមួយ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំសន្តិទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំសេចក្តីកើតឡើងខៃសន្តិទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំសេចក្តីលេតំខៃសន្តិទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបទាជាដំណើរទៅដើម្បីលេតំខៃសន្តិទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំវិយំទ្ធិយ ។ មេ ។ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំសតំទ្ធិយ ។ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំសមាធិទ្ធិយ ។ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំបញ្ញិទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំសេចក្តីកើតឡើងខៃបញ្ញិទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំសេចក្តីលេតំខៃបញ្ញិទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់ខ្ញុំបដិបទាជាដំណើរទៅដើម្បីលេតំខៃបញ្ញិទ្ធិយ ។

ធម៌ គេ កិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្មណសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា ធម៌ ធម៌ គេ អាយស្សន្តោ សាមញ្ញត្តំ វា ព្រាហ្មញ្ញត្តំ វា ធិដ្ឋវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកក្ខា ឧបសម្បជ្ជ វិហាន្តិ ។

[១៧៤] យេ ហិ កេចិ កិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សន្តិទ្ធិយំ បដានន្តិ សន្តិទ្ធិយសមុទយំ បដានន្តិ សន្តិទ្ធិយនិរោធំ បដានន្តិ សន្តិទ្ធិយនិរោធកាមិចិបដិបទំ បដានន្តិ វិរិយទ្ធិយំ បដានន្តិ វិរិយទ្ធិយសមុទយំ បដានន្តិ វិរិយទ្ធិយនិរោធំ បដានន្តិ វិរិយទ្ធិយនិរោធកាមិចិបដិបទំ បដានន្តិ សត្តិទ្ធិយំ បដានន្តិ ។ សមាទិទ្ធិយំ បដានន្តិ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ បដានន្តិ បញ្ញាទ្ធិយសមុទយំ បដានន្តិ បញ្ញាទ្ធិយនិរោធំ បដានន្តិ បញ្ញាទ្ធិយនិរោធកាមិចិបដិបទំ បដានន្តិ ។ គេ ចោមេ^(*) កិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា

* ម. ម. គេ ពោ ចម មេ ។

ម្ចាស់កិក្ខុវេទិទ្ធាយ សមណៈបូព្រាហ្មណំទាំងនោះ បើកវាសិក្ខុក សមណៈ ក៏មិនសន្មតថាជាសមណៈ បើកវាសិក្ខុកព្រាហ្មណំ ក៏មិនសន្មតថាជាព្រាហ្មណំ ដ្បិតថាអ្នកដ៏មានអាយុទាំងនោះ មិនបាច់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចខ្លួនប្រយោជន៍នាំរបស់សមណៈ ឬប្រយោជន៍ជារបស់ព្រាហ្មណំ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទ្រុឌ ដោយខ្លួនឯងក្នុងបុព្វបុរាណ ។

[១៧៥] ម្ចាស់កិក្ខុវេទិទ្ធាយ ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណំឯណាមួយ ដ៏និច្ចាសន្តិសន្តិទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិសេចក្តីភើតឡើងនៃសន្តិទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិសេចក្តីលន់នៃសន្តិទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលន់នៃសន្តិទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិវិរិយទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិសេចក្តីភើតឡើងនៃវិរិយទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិសេចក្តីលន់នៃវិរិយទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលន់នៃវិរិយទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិសត្តិទ្ធិយ ។ ដ៏និច្ចាសន្តិសមាទិទ្ធិយ ។ ដ៏និច្ចាសន្តិបញ្ញាទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិសេចក្តីភើតឡើងនៃបញ្ញាទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិសេចក្តីលន់នៃបញ្ញាទ្ធិយ ដ៏និច្ចាសន្តិបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីលន់នៃបញ្ញាទ្ធិយ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទិទ្ធាយ សមណៈបូព្រាហ្មណំទាំងនោះ

១៣៦

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវគ្គោ

សមណោសុ ថេវ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច
ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច មហាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ
ច ព្រាហ្មញ្ញត្ថំ ច និរដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អគំញា
សន្តិកត្វា ឧបសម្បជ្ជេ វិហារន្តិកំ ។

[១៧៥] បញ្ចំមាណំ កំក្ការេ វិន្ទិយោណិ ។ កកមាណំ

បញ្ចំ ។ សន្តិទ្ធិយំ ។ មេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ ។

[១៧៦] កក្ក ច កំក្ការេ សន្តិទ្ធិយំ នដ្ឋតំ ។

ចត្វុសុ សោតាបន្តិយន្តេសុ ឯត្ថ សន្តិទ្ធិយំ នដ្ឋតំ ។

[១៧៧] កក្ក ច កំក្ការេ វិវិយំទ្ធិយំ នដ្ឋតំ ។

ចត្វុសុ សម្មប្បដាទេសុ ឯត្ថ វិវិយំទ្ធិយំ នដ្ឋតំ ។

[១៧៨] កក្ក ច កំក្ការេ សតិទ្ធិយំ នដ្ឋតំ ។

ចត្វុសុ សតិប្បដាទេសុ ឯត្ថ សតិទ្ធិយំ នដ្ឋតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវគ្គោ

ប្រែកថាវិញ្ញកសមណៈ កំសន្តតថាថាសមណៈ ប្រែកថាវិញ្ញកព្រាហ្មណំ
កំសន្តតថាថាព្រាហ្មណំ ផ្សិតថាអ្នកដំរាមពាយុព្រាហ្មណៈ បាទៈត្រូវ
ដាក់ច្បាប់សម្រេចឲ្យប្រយោជន៍ជាលេសសមណៈនឹងប្រយោជន៍ជាលេស
ព្រាហ្មណំ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទន្ទម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបុព្វបុរាណ ។

[១៧៥] ម្ចាស់កំកុចាំនិទ្បាយ វិន្ទិយនេះមាន៥ប្រការ ។

វិន្ទិយ៥ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ គឺសន្តិទ្ធិយទ ។ មេ ។ បញ្ញាទ្ធិយទ ។

[១៧៦] ម្ចាស់កំកុចាំនិទ្បាយ ចុះសន្តិទ្ធិយបណ្ឌិតប្បិយើញ

ក្នុងវិជ្ជាម្តេច ។ បណ្ឌិតវិន្ទិយព្រាហ្មណៈនេះ ។ សន្តិទ្ធិយបណ្ឌិតប្បិយើញ

យើញក្នុងអន្តរិទោសាតាបន្តិមន្តព្រាហ្មណៈ ។

[១៧៧] ម្ចាស់កំកុចាំនិទ្បាយ ចុះវិវិយំទ្ធិយបណ្ឌិតប្បិយើញ

ក្នុងវិជ្ជាម្តេច ។ បណ្ឌិតវិន្ទិយព្រាហ្មណៈនេះ វិវិយំទ្ធិយបណ្ឌិតប្បិយើញ

ក្នុងសម្មប្បដាទព្រាហ្មណៈ ។

[១៧៨] ម្ចាស់កំកុចាំនិទ្បាយ ចុះសតិទ្ធិយបណ្ឌិតប្បិយើញ

ក្នុងវិជ្ជាម្តេច ។ បណ្ឌិតវិន្ទិយព្រាហ្មណៈនេះ សតិទ្ធិយបណ្ឌិតប្បិយើញ

ក្នុងសតិប្បដាទព្រាហ្មណៈ ។

សុត្តនិកាយ

(១៧៧) កត្ត ច កំត្តាវេ សមាធិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋតំ ។

ចត្វសុ ឈានេសុ ឯកុ សមាធិន្ទ្រិយំ ទដ្ឋតំ ។

(១៧៨) កត្ត ច កំត្តាវេ បញ្ញាទ្រិយំ ទដ្ឋតំ ។

ចត្វសុ អរិយសច្ចេសុ ឯកុ បញ្ញាទ្រិយំ ទដ្ឋតំ ។ ឥហានំ

ទោ កំត្តាវេ បញ្ញាទ្រិយានំ ។

(១៧៩) បញ្ញាទាមំ កំត្តាវេ ឥន្ទ្រិយានំ ។ កតតមាធិ

បញ្ញា ។ សន្និទ្ធរិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្រិយំ ។

(១៨០) កតតបញ្ញា កំត្តាវេ សន្និទ្ធរិយំ ។ ឥធម កំត្តាវេ

អរិយស្សវគោ សន្តោ ហោតិ សន្និហានំ គតាកតស្ស

ភោតិ ឥតិចំ សោ កតវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាច-

រណសម្មាទ្ធា សុតោ លោកាវិន្ទ អនុត្តរោ បុរិស-

ទន្ទសារមិ សន្តា នេវមនុស្សាធំ តុទ្ធា កតវានំ ។ ឥធំ

វុត្តតិ កំត្តាវេ សន្និទ្ធរិយំ ។

សុត្តនិកាយ

(១៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមាធិន្ទ្រិយបណ្ឌិតអប្បិយេញ

ក្នុងទីដូចម្តេច ។ បណ្ឌិតន្ទ្រិយទាំងនេះ សមាធិន្ទ្រិយបណ្ឌិតអប្បិយេញ

ក្នុងឈានទាំង ៤ ។

(១៧៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបញ្ញាទ្រិយបណ្ឌិតអប្បិយេញ

ក្នុងទីដូចម្តេច ។ បណ្ឌិតន្ទ្រិយទាំងនេះ បញ្ញាទ្រិយបណ្ឌិតអប្បិយេញ

ក្នុងអរិយសច្ចទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការ

ដូច្នោះឯង ។

(១៧៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។

ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ភិសន្និទ្ធរិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្រិយ ១ ។

(១៨០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសន្និទ្ធរិយដូចម្តេច ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសម្មា ជឿ

សេចក្តីត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះគោតមគតា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអន្តរោ ជា

អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បំបូណ៌ដោយវិជ្ជាទាំងបួន មានដំណើរល្អ ជាប

ច្បាស់ខ្លាំងត្រឡាត ប្រសើរដោយសីលាទិគុណឥតមានបុគ្គលណាស្មើ

ខ្លួនខ្លួនបុរសដែលគួរខ្លាចខ្លាច ជាគ្រូទេវតាទាំងអនុស្សទាំងឡាយ

ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ លែងវិលមកកាន់ភពដ៏ទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ នេះហៅថា សន្និទ្ធរិយ ។

(១៨៣) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ វិវិយំន្ទិយំ ។ នំធន
 ភិក្ខុវេ អវិយស្សវគោ អារត្តវិយោ វិហាតិ អកុស-
 លាធំ ធម្មាធំ បហាធាយ ក្យសលាធំ ធម្មាធំ ឧប-
 សម្បធាយ ថាមវំ ធន្ត្របរក្កោ អធិក្ខត្តទុកេ ក្យ-
 សលេសុ ធម្មសុ ។ នំធនំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ វិវិយំន្ទិយំ ។

(១៨៤) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សតំន្ទិយំ ។ នំធន
 ភិក្ខុវេ អវិយស្សវគោ សតំមា ហោតិ បរមេន សតំ
 ទេមក្កេន សមញ្ញាវគោ ចិវកតំបិ ចិវកាសតំបិ សវតា
 អនុស្សវតា ។ នំធនំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ សតំន្ទិយំ ។

(១៨៥) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សមាធិន្ទិយំ ។ នំធន
 ភិក្ខុវេ អវិយស្សវគោ វេស្សត្តាវឌ្ឍណំ កាវត្តា លកតិ
 សមាធិ លកតិ ចំត្តស្ស ឯកាត្តតំ ។ នំធនំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ
 សមាធិន្ទិយំ ។

(១៨៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិវិយន្ទិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អវិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រាជ្ញព្រាហ្មណ៍
 ដើម្បីលះបង់ពួកអកុសលធម៌ ខឹងការញ្ជាញពួកកុសលធម៌ឱ្យចាំប្រណិ
 មាទសេចក្តីប្រើប្រទេស មានសេចក្តីខ្លះខ្លាំងមាំ មិនដាក់ជុះក្នុងពួកកុសល-
 ធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិវិយន្ទិយ ។

(១៨៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសតំន្ទិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អវិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានស្មារតី ប្រកប
 ដោយបញ្ញាចាស់គ្នាដ៏ប្រសើរ ពួកទាន់ចាំទាន់ខ្លះដែលខ្លួនបានធ្វើ
 យូរមកហើយ ខឹងសំដីដែលខ្លួននិយាយយូរមកហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា សតំន្ទិយ ។

(១៨៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមាធិន្ទិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អវិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឱ្យព្រះឱព្វានជាគោរមណ៍
 ហើយ បានខ្ញុំសមាធិ បានខ្ញុំឯកត្តតាចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា សមាធិន្ទិយ ។

សុត្តនិកាយ

សុត្តនិកាយ

(១៨៦) កតមេត្តា កិច្ចាវេ បញ្ញត្តិយំ ។ ឥន
កិច្ចាវេ អរិយស្សវកោ បញ្ញា ហោតិ ឧទយត្តតាមិ-
និយា ចញ្ញាយ សមញ្ញាតោ អរិយាយ ជំត្វេនិកា-
យ សុត្តានុត្តក្កយតាមិនិយា ។ ឥនំ វុត្តតំ កិច្ចាវេ
បញ្ញត្តិយំ ។ ឥហនិ ចោ កិច្ចាវេ បញ្ញត្តិយានិទំ ។

(១៨៧) បញ្ញហនិ កិច្ចាវេ ឥន្ទ្រិយានិ ។ កត-
ហនិ បញ្ញ ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញត្តិយំ ។

(១៨៨) កតមេត្តា កិច្ចាវេ សន្និទ្ធិយំ ។ ឥន
កិច្ចាវេ អរិយស្សវកោ សន្នោ ហោតិ សន្នហោតិ ត-
ថាគតស្ស ហោនី ឥតិចិ សោ កតវា អរហំ សុត្តា-
សន្ននោ វិជ្ជាចរណសម្មន្នោ សុតតោ លោកវិទូ អ-
នុត្តរោ ចុវិសទ្ធសារជិ សន្នា នេវមនុស្សានំ តុន្នោ
កតវាតិ ។ ឥនំ វុត្តតំ កិច្ចាវេ សន្និទ្ធិយំ ។

(១៨៦) ម្ចាស់កំភូតាំងឡាយ ចុះបញ្ញត្តិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
កំភូតាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកហេងប្រាថ្នា ប្រកប
ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងកំណត់ខ្លួនសេចក្តីកើតឡើងនឹងរលត់
ដាច់លោកខែសេចក្តីនឿយណាយ ជាធម្មជាតិប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដល់ខ្លួន
សេចក្តីអស់ទៅនៃខ្លួនដោយប្រៃស ។ ម្ចាស់កំភូតាំងឡាយ នេះហៅថា
បញ្ញត្តិយ ។ ម្ចាស់កំភូតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នោះឯង ។

(១៨៧) ម្ចាស់កំភូតាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ឥសន្តិទ្ធិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញត្តិយ ១ ។

(១៨៨) ម្ចាស់កំភូតាំងឡាយ ចុះសន្និទ្ធិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
កំភូតាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តី ជឿសេចក្តី
ត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះគោតមៈ ព្រះដ៏មានព្រះភាពអន្តិរោះ ជាអរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិញ្ញាណចរណ៍ មានជំនឿល្អ គ្រាប់
ច្បាស់ច្បាស់ត្រឡោត ប្រសើរដោយសីលាទិកុណាឥតមានបុគ្គលណាស្មើ
ខ្លួនខ្ពស់ប្រសើរដល់ខ្លួនខ្លួនទាំង ជាគ្រូនៃព្រះគោតមៈបទុស្សចាំងឡាយ
ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចដប់ លែងវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ ម្ចាស់កំភូ
តាំងឡាយ នេះហៅថា សន្និទ្ធិយ ។

(១៨៧) កតមញ្ច កំត្វាវេ វិវិយំ ច្រ្តិយំ ។ ឥធិ
 កំត្វាវេ អវិយស្សាវតោ អាទ្ធិវិយោ វិហាតិ អកុស-
 លានំ ធម្មានំ បហាតាយ កុសលានំ ធម្មានំ ទ-
 បសម្បទាយ ជាមវា ធម្មបញ្ញាមោ អនំត្តំ ត្តុទុកេ
 កុសលេស្ស ធម្មេស្ស ។ ឆោ អនុម្បញ្ញានំ ចាបកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ អនុម្បាតាយ ធម្មំ ជនេតិ
 វាយមតិ វិវិយំ អាវាតិ ចំត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។
 ទម្បញ្ញានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហា-
 តាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិវិយំ អាវាតិ ចំត្តំ
 បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។ អនុម្បញ្ញានំ កុសលានំ ធម្មានំ
 ទម្បាតាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ វិវិយំ អាវាតិ
 ចំត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។ ទម្បញ្ញានំ កុសលានំ
 ធម្មានំ សមាបត្តិយា អសម្មោសាយ កិយេ្យាតាវាយ
 វេបុណ្ណាយ កាវិចាយ ទាវិច្ឆិយា ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ
 វិវិយំ អាវាតិ ចំត្តំ បក្កណ្ណាតិ បទហតិ ។ ឥធិ វុទ្ធាតិ
 កំត្វាវេ វិវិយំ ច្រ្តិយំ ។

(១៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងពួង ចុះវិវិយំ ច្រ្តិយំ ដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងពួង អវិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ប្រាព្ធព្យាយាមដើម្បី
 លះបង់ក្នុងអកុសលធម៌ ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ឱ្យបរិបូណ៌ ទាន
 សេចក្តីប្រឹងប្រែង មានសេចក្តីខ្លាំងបំផុត មិនដាក់បញ្ចុះកុសលធម៌
 ទាំងពួង ។ អវិយសាវកនោះញ៉ាំងទទួលបានឱ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រា-
 ព្ធព្យាយាម ផ្តន់ចិត្តទុក កាំងព្យាយាមដើម្បីញ៉ាំងអកុសលធម៌ទាំងពួង
 ដ៏លាមក ដែលមិនទាន់កើតឡើងមិនឱ្យកើតឡើងបាន ។ ញ៉ាំងទទួល
 ឱ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រាព្ធព្យាយាម ផ្តន់ចិត្តទុក កាំង
 ព្យាយាមដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ទាំងពួងដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។
 ញ៉ាំងទទួលឱ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រាព្ធព្យាយាម ផ្តន់ចិត្តទុក កាំង
 ព្យាយាមដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ទាំងពួងដែលមិនទាន់កើតឡើងឱ្យកើត
 ឡើងបាន ។ ញ៉ាំងទទួលឱ្យកើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រាព្ធព្យាយាម
 ផ្តន់ចិត្តទុក កាំងព្យាយាមដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ទាំងពួងដែលកើត
 ឡើងហើយឱ្យដល់ព្រម មិនឱ្យវិភាស ឱ្យចំរើនទំលាយ គេញ
 ចំបូណ៌ក្រៃលែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងពួង នេះហៅថា វិវិយំ ច្រ្តិយំ ។

(១៧០) កតមញ្ញ ភិក្ខុវេ សតិដ្ឋិយំ ។ វេទ ភិក្ខុវេ
 អរិយសម្មាសោកោ សតិមា ហោតិ បរមេន សតិទេមក្កេន
 សមញ្ញាគតោ ជិវិតានិមិ ជិវិតាសិវនិមិ សវនា អនុស្សវ-
 តា ។ សោ តាយេ តាយាទុបស្សិ វិហារិ អាតាមិ
 សម្មជាទោ សតិមា វិទយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោម-
 ទស្សំ ។ វេទនាសុ ចិត្តេ ទម្មេសុ ទម្មាទុបស្សិ វិហារិ
 អាតាមិ សម្មជាទោ សតិមា វិទយ្យ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សតិដ្ឋិយំ ។

(១៧១) កតមញ្ញ ភិក្ខុវេ សមាធិដ្ឋិយំ ។ វេទ
 ភិក្ខុវេ អរិយសម្មាសោកោ វេស្សត្តារម្មណំ កវិទ្ធា លកតំ
 សមាធិ លកតិ ចិត្តស្ស ឯតត្តតំ ។ សោ វិច្ឆេវ

(១៧០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសតិដ្ឋិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានស្មារតី ប្រកបដោយ
 បញ្ញាចាស់គ្នាដ៏ប្រសើរ រក្សាបានចាំបាច់នៅក្នុងវេទនាដ៏យូរមកហើយ
 នឹងសុខីវេទនាដ៏យាយយូរមកហើយ ។ អរិយសាវកនោះពិចារណា
 ឃើញខ្ញុំកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំលាំងបដិម្នាអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្ស
 ក្នុងលោកចេញបាន ។ ពិចារណាឃើញខ្ញុំវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 នៅចិត្តក្នុងចិត្ត ខ្ញុំធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាប្រក្រតី មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ជាអ្នកដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំលាំងបដិម្នាអភិជ្ឈា
 និវេទនាមនស្សក្នុងលោកចេញបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 សតិដ្ឋិយ ។

(១៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសមាធិដ្ឋិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យព្រះនិព្វានជាអារម្មណ៍
 បានឲ្យសមាធិ បានឲ្យឯកត្តភាពចិត្ត ។ អរិយសាវកនោះ ស្តាប់សូក

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហានិទ្ទេ

កាមេហិ វិវិទូ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារិ
 វិវេកាជំ មិត្តិសុខំ មមមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ
 វិតក្កវិចារាជំ វ្រុបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ
 ដិកោទិការិ អវិតក្កំ អវិចារិ សមាទិជំ មិត្តិសុខំ ទុតិ-
 យំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ មិត្តិយា ច វិកតា
 ឧបេក្ខតោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្បដាលោ សុទត្ថ
 កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា ភាទិក្ខន្តិ ឧ-
 បេក្ខតោ សតិមា សុទវិហារិកំ តតិយំ ឈានំ ឧ-
 បសម្បជ្ជំ វិហារតិ សុទស្ស ច មហាថា ទុក្ខស្ស ច
 មហាថា បុត្រោ សោមនស្សនោមនស្សានំ អត្តន្តិមា
 អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុត្តិ ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ ឥនំ វ្រុតិ ភិក្ខុវេ សមា-
 ទិទ្ធិយំ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយ មហានិទ្ទេ

ចាកកាមតាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌តាំងឡាយ ចូល
 កាន់បឋមជ្ឈានប្រិកបដោយវិតក្កវិចារៈ មានបីគំនិតសុខដែលកើតអំពី
 សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ព្រោះម្យ៉ាងវិតក្កវិចារៈ រួចក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានដែល
 កើតមានក្នុងសន្តាន ជាវិជ្ជុផនំ មានសភាពជាចិត្តក្នុងសង្ខារ មិនមាន
 វិនិច្ឆ័យ មិនមានវិចារៈ មានគំនិតសុខដែលកើតអំពីសមាទិ ព្រោះ
 ព្រាសចាកបីគំនិត ជាអ្នកប្រិកបដោយឧបេក្ខាផនំ មានសតិសម្បជ្ឈា-
 ផនំ រមែងសោយសុខដោយនាមកាយផនំ ព្រះអរិយៈតាំងឡាយគែង
 សរសើរឲ្យបុគ្គលដែលបានឲ្យភតិយជ្ឈាននោះថា ប្រិកបដោយឧបេក្ខា
 មានស្មារតី មានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខវ្យាដ្ឋៈ ព្រោះភតិយជ្ឈានឯណា
 ក៏ចូលកាន់ភតិយជ្ឈាននោះ ព្រោះលយេនឲ្យសុខផនំ លរបងឲ្យទុក្ខ
 ផនំ មានសោមនស្សនិរិទ្ធិរបស់ស្សក្នុងកាលមុនអស់ទៅផនំ ក៏ចូល
 កាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ជាធម៌ជាតទានការប្រណិមិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ
 មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ នេះហៅថា
 សមាទិទ្ធិយំ ។

[១៧២] កតមេត្តា ភិក្ខុវេ បញ្ញាទ្រិយំ ។ ឥដ
 ភិក្ខុវេ អរិយស្សវគោ បញ្ញាវិ ហោតំ ឧទយន្តុតា-
 មំធិយោ បញ្ញាយ សមន្តាគរោ អរិយាយ ធិរោធិ-
 កាយ សម្មាទុក្ខក្ខយតាមិធិយោ ។ សោ ឥដំ ទុក្ខន្តិ-
 យជាត្វតំ បដាធាតំ អយំ ទុក្ខសនុទយោតំ យជា-
 ត្វតំ បដាធាតំ អយំ ទុក្ខធិរោធាតំ យជាត្វតំ ប-
 ដាធាតំ អយំ ទុក្ខធិរោធាតមិធិ បដិបទាតំ យជា-
 ត្វតំ បដាធាតំ ។ ឥដំ វុទ្ធាតំ ភិក្ខុវេ បញ្ញាទ្រិយំ ។
 ឥហធិ ចោ ភិក្ខុវេ បញ្ញាទ្រិយោធិតំ ។

សុទ្ធិវគ្គ បរិវេ ។

បស្សុទ្ធានំ

សុទ្ធិវគ្គោ ឬ សោតា
 អរិយាត្តា អបរេ ទេ
 សមណត្រា ឃ្លុយា ទុក្ខន្តិ
 វិទាដ្ឋំ អបរេ ទុវេតំ ។

[១៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបញ្ញាទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងពិណក៏ខ្យល់សេចក្តីកើតនឹងលេក ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីទំលុះចំណាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីផល់ខ្លឹមរយាអស់ទៅនៃទុក្ខ
 ដោយប្រវែក ។ អរិយសាវកនោះដើរច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដើរ
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុជាទីកើតឡើងនៃទុក្ខ ដើរច្បាស់តាមពិត
 ថា នេះជាសេចក្តីលក់នៃទុក្ខ ដើរច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទាថា
 ហេតុឲ្យផល់ខ្យល់សេចក្តីលក់នៃទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 បញ្ញាទ្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នោះឯង ។

ចប់ សុទ្ធិវគ្គទី ១ ។

ឧទ្ធាននៃសុទ្ធិវគ្គនោះគឺ

ពោលអំពីឥន្ទ្រិយសុទ្ធិ ១ អំពីព្រះសោភាបខ្នាចតិរលើក
 អំពីព្រះអរហន្តដទៃទៀតមានតិរលើក អំពីសមណ-
 ត្រាហ្មណ៍ ១ អំពីឥន្ទ្រិយដែលបណ្តាអប្បយល់ឃើញក្នុង
 អង្គនៃសោភាបក្នុងមន្តជាដើម ១ អំពីការចែកឥន្ទ្រិយមានតិរ
 លើកដទៃទៀត ។

មុន្តរវិញ

[១៧៣] បញ្ចំហង កិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាង ។ កកខាង
បញ្ច ។ សន្ទិទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្រិយំ ។

[១៧៤] កកមញ្ច កិក្ខុវេ សន្ទិទ្រិយំ ។ ឥង កិក្ខុវេ
អរិយស្សវកោ សន្តោ ហោតំ សន្តហោតំ ភជាភគស្ស
តោងិ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្មុទ្ធា វិជ្ជា-
ចារណសម្មាស្រោ សុតតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិស-
នម្មសារាងិ សន្តា ទេវមនុស្សាងិ ទុក្ខោ ភគវាតំ ។
ឥង វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ សន្ទិទ្រិយំ ។

[១៧៥] កកមញ្ច កិក្ខុវេ វិរិយទ្រិយំ ។ យំ ចោ
កិក្ខុវេ ចន្តារោ សម្មារ្យនាទេ អារត្ត វិរិយំ បដិលភតំ ។
ឥង វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ វិរិយទ្រិយំ ។

[១៧៦] កកមញ្ច កិក្ខុវេ សតិទ្រិយំ ។ យំ ចោ
កិក្ខុវេ ចន្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ អារត្ត សតិ បដិលភតំ ។
ឥង វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ សតិទ្រិយំ ។

មុន្តរវិញ

[១៧៧] ម្ចាស់កិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាង ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ។ ប្រការដូចម្តេច ។ ឥសន្ទិទ្រិយ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្រិយ ។

[១៧៨] ម្ចាស់កិក្ខុវេ ចុះសន្ទិទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
វេ ឥន្ទ្រិយាង អរិយសាវកុក្ខសាសនាទេ ចានសត្វ ជឿសេចក្តីត្រាស់
ដឹងរបស់ព្រះគង្វាល ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិញ្ញាណចំណេះ បានដំណើរ ជាបញ្ចសំនុ
វិគ្រលោក ប្រសើរដោយសីលាទុក្ខណាដកមានកុសលណាស្មី ទូន្មាន
នូវបុរសដែលត្រូវបានបាទ ជាគ្រូទៅវាតាំងមនុស្សតាំងឡាយ ត្រាស់
ដឹងនូវអរិយសច្ចដ៏ លទ្ធិលមកកាន់ភពដ៏ទៀត ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេ
នេះហៅថា សន្ទិទ្រិយ ។

[១៧៩] ម្ចាស់កិក្ខុវេ ចុះវិរិយទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
កិក្ខុវេ បុគ្គលប្រាជ្ញាសម្បត្តិ ។ វេយ្យាករណ៍ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេ
នេះហៅថា វិរិយទ្រិយ ។

[១៨០] ម្ចាស់កិក្ខុវេ ចុះសតិទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
វេ បុគ្គលប្រាជ្ញាសម្បត្តិ ។ វេយ្យាករណ៍ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេ
នេះហៅថា សតិទ្រិយ ។

[១៧៧] កកមញ្ច កិក្ខុវេ សមាជំទ្រិយំ ។ ឥឯ
 កិក្ខុវេ អរិយស្សវតោ ហិស្សត្តារម្មណំ កកិទ្ធា លកតិ
 សមាជី លកតិ ចិត្តស្ស ឯកក្ខតំ ។ ឥឯ វុទ្ធតំ កិក្ខុវេ
 សមាជំទ្រិយំ ។

[១៧៨] កកមញ្ច កិក្ខុវេ បញ្ញំទ្រិយំ ។ ឥឯ កិក្ខុវេ
 អរិយស្សវតោ បញ្ញវំ ហោតំ ឧទយត្តតាមិធិយា
 បញ្ញាយ សមន្តាតោ អរិយាយ ធិត្វេជិកាយ សម្មា-
 ទុក្ខក្ខយតាមិធិយា ។ ឥឯ វុទ្ធតំ កិក្ខុវេ បញ្ញំទ្រិយំ ។
 ឥមាជំ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ញំទ្រិយោធិតំ ។

[១៧៩] បញ្ញំមាជំ កិក្ខុវេ ឥទ្រិយោធិ ។ កកមាជំ
 បញ្ញ ។ សទ្ធិំទ្រិយំ ។ បេ ។ បញ្ញំទ្រិយំ ។ ឥមាជំ ទោ
 កិក្ខុវេ បញ្ញំទ្រិយោធិ ។

[១៨០] ម្នាលកិក្ខុវេទិក្ខុវេ ចុះសមាជំទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
 កិក្ខុវេទិក្ខុវេ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យព្រះវិញ្ញាណជាអា-
 ម្មណ៍ រមែងបានខ្ញុំសមាជិ បានឯកក្ខតិក្ខុ ។ ម្នាលកិក្ខុវេទិក្ខុវេ
 នេះហៅថា សមាជំទ្រិយ ។

[១៨១] ម្នាលកិក្ខុវេទិក្ខុវេ ចុះបញ្ញំទ្រិយដូចម្តេច ។ ម្នាល
 កិក្ខុវេទិក្ខុវេ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ មានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងកំណត់នូវសេចក្តីកើតនឹងរលត់ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីទំលុះទំលាយ ជាហេតុឲ្យផលនូវសេចក្តីអស់នៅនៃទុក្ខដោយ
 ប្រពៃ ។ ម្នាលកិក្ខុវេទិក្ខុវេ នេះហៅថា បញ្ញំទ្រិយ ។ ម្នាលកិក្ខុ
 វេទិក្ខុវេ ឥទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នោះឯង ។

[១៨២] ម្នាលកិក្ខុវេទិក្ខុវេ ឥទ្រិយចំនួនមាន ៥ ប្រការ ។
 ឥទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសទ្ធិំទ្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ញំទ្រិយ ១ ។
 ម្នាលកិក្ខុវេទិក្ខុវេ ឥទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នោះឯង ។

[២០០] នំមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយោឯ
 សមត្តា បរិប្បត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុត្តរេហិ
 អនាគាមី ហោតិ តតោ មុនុត្តរេហិ សត្តនាគាមី
 ហោតិ តតោ មុនុត្តរេហិ សោតាបន្នា ហោតិ
 តតោ មុនុត្តរេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ តតោ
 មុនុត្តរេហិ សម្មានុសារី ហោតិ ។

[២០១] បញ្ចមាឯ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយោឯ ។ ត.
 តមាឯ បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយំ ។
 ឥមាឯ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចិទ្ធិយោឯ ។

[២០២] នំមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយោឯ
 សមត្តា បរិប្បត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុត្តរេហិ
 អនាគាមី ហោតិ តតោ មុនុត្តរេហិ សត្តនា-
 គាមី ហោតិ តតោ មុនុត្តរេហិ សោតាបន្នា
 ហោតិ តតោ មុនុត្តរេហិ ធម្មានុសារី ហោតិ

[២០០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះ
 ពេញលេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ បានជាអនាគាមី ព្រោះមាន
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាសក្កាគាមី ព្រោះ
 មានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អនាគាមីនោះ បានជាសោតាបន្ត
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សក្កាគាមីនោះ បានជា
 ធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្តនោះ
 បានជាសម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មានុ-
 សារីនោះ ។

[២០១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសន្និទ្ធិយំ ១ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយំ ១ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នោះឯង ។

[២០២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះពេញ
 លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បានជាអនាគាមី ព្រោះមាន
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាសក្កាគាមី ព្រោះ
 មានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អនាគាមីនោះ បានជាសោតាបន្ត
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សក្កាគាមីនោះ បានជា
 ធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្តនោះ

តា មុនុតរេហំ សទ្ធាទុសារី ហោតិ ។ នតិ ទោ
ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយវេមន្តតា ជលវេមន្តតា ហោតិ ជល-
វេមន្តតា បុគ្គលវេមន្តតា^(១)តិ ។

[២០៣] បញ្ចំមាចំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាចំ ។ ននយាចំ
បញ្ច ។ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ។ វេ ។ បញ្ចិន្ទ្រិយំ ។ នមាចំ ទោ
ភិក្ខុវេ បញ្ចិន្ទ្រិយាចំ ។

[២០៤] ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុំ ឥន្ទ្រិយាចំ
សមន្តា បរិបូត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ
អនាគាមី ហោតិ តតោមុនុតរេហំ សកតាគាមី
ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ សោតាបន្នោ ហោតិ តតោ
មុនុតរេហំ ធម្មាទុសារី ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ សទ្ធា
ទុសារី ហោតិ ។ នតិ ទោ ភិក្ខុវេ បរិបូរំ បរិបូត្តារី

១ ឧ. ជលវេមន្តតា បុគ្គលវេមន្តតា ហោតិ ។

បានជាសទ្ធាទុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មាទុ-
សារីនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរផ្សេងគ្នាខែឥន្ទ្រិយ ដំណើរ
ផ្សេងគ្នាខែជលកំមាន ដំណើរផ្សេងគ្នាខែជល ដំណើរផ្សេងគ្នាខែបុគ្គល
កំមាន ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

[២០៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ឥសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ។ វេ ។ បញ្ចិន្ទ្រិយ ១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូច្នោះឯង ។

[២០៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះពេញ
លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បានជាអនាគាមី ព្រោះមាន
ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ បានជាសកតាគាមី ព្រោះ
មានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សកតាគាមីនោះ បានជាសោតាបន្ត
ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សោតាគាមីនោះ បានជាធម្មា-
ទុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្តនោះ បាន
ជាសទ្ធាទុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មាទុសារី
នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកធ្វើបុគ្គលពេញបរិបូណ៌

អាណនេតិ បទេសំ បទេសតារី អាណនេតិ ។ អ.

វត្សាណិភ្នេកហំ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធិយោនំ វនាមិតំ ។

(២០៥) បញ្ចុមានំ ភិក្ខុវេ វត្តិយោនំ ។ តត.

មានំ បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចុទ្ធិយំ ។

វត្តមានំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធិយោនំ ។

(២០៦) វត្តេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធិ វត្តិយោនំ

សមត្តា បរិប្បត្តា អវហំ ហោតិ តតោ មុនុតវេហំ

អន្តរាបរិទ្ធិញ្ញយំ ហោតិ តតោ មុនុតវេហំ ឧបហទ្ធិបរិ-

ទិញ្ញយំ ហោតិ តតោ មុនុតវេហំ អសម្មារបរិទ្ធិញ្ញយំ

ហោតិ តតោ មុនុតវេហំ សសម្មារបរិទ្ធិញ្ញយំ ហោតិ

វេមនិសាម្រិចនូវវេលដីបិប្បណិ ជាអ្នកធ្វើនូវចំណែកខែមន្ត វេមនិ
សាម្រិចនូវចំណែកខែវេលដៃ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ គឺជាគតិពេលនូវវត្តិយ ៥ ថា មិនមែនជាគតិពេលទេ ។

(២០៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្តិយមាន៥ប្រការ ។
វត្តិយ៥ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ គឺសន្និទ្ធិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ចុទ្ធិយ ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្តិយមាន៥ប្រការដូច្នោះឯង ។

(២០៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអហោន្ត ព្រោះពញ
លេញបិប្បណិដោយវត្តិយ ៥ នេះឯង បានជាអន្តរាបរិទ្ធិញ្ញយំ (លោក
ដែលបរិទ្ធិញ្ញានក្នុងរាងកាយមិនទាន់ដល់ពាក់កណ្តាល) ព្រោះមាន
វត្តិយ ៥ ទំន់ជាងវត្តិយរបស់អហោន្តនោះ បានជាបេហទ្ធិបរិទ្ធិញ្ញយំ
(លោកដែលបរិទ្ធិញ្ញានក្នុងកាយអាយុហួសពាក់កណ្តាលដល់ដល់ទីបំផុត)
ព្រោះមានវត្តិយ ៥ ទំន់ជាងវត្តិយរបស់អន្តរាបរិទ្ធិញ្ញយំនោះ បានជា
អសម្មារបរិទ្ធិញ្ញយំ (លោកដែលបរិទ្ធិញ្ញានដោយមិនធ្វើសចក្តិក្សយាម)
ព្រោះមានវត្តិយ ៥ ទំន់ជាងវត្តិយរបស់បេហទ្ធិបរិទ្ធិញ្ញយំនោះ បាន
ជាសសម្មារបរិទ្ធិញ្ញយំ (លោកដែលបរិទ្ធិញ្ញានដោយធ្វើសចក្តិក្សយាម)
ព្រោះមានវត្តិយ ៥ ទំន់ជាងវត្តិយរបស់អសម្មារបរិទ្ធិញ្ញយំនោះ

តតោ មុនុតវេហំ ទុន្ទិសោតោ ហោតិ អកតំដ្ឋតាមី

តតោ មុនុតវេហំ សកតាតាមី ហោតិ តតោ មុនុត-

វេហំ សោតាវច្ឆោ ហោតិ តតោ មុនុតវេហំ ធម្មានុសារី

ហោតិ តតោ មុនុតវេហំ សទ្ធានុសារី ហោតិ ។

[២០៧] បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយោធិ ។ តតមាធិ

បញ្ច ។ សន្ទិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយំ ។ ឥមាធិ ទោ

ភិក្ខុវេ បញ្ចិទ្ធិយោធិ ។

បានជាទុំសោតអកតំដ្ឋតាមី (សោតដែលមានក្រិស្សធម៌ជំនួសៗទៅកាន់

អកតំដ្ឋតាហើយបរិវិញ្ញាណក្នុងទីនោះ) ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាង

ឥន្ទ្រិយរបស់សសង្ខារបរិវិញ្ញាយ៍នោះ បានជាសកតាតាមី ព្រោះមាន

ឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់ទុំសោតអកតំដ្ឋតាមីនោះ បានជា

សោតាវច្ឆោ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់សកតាតាមីនោះ

បានជាធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់សោតាវច្ឆោ

នោះ បានជាសទ្ធានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទន់ជាងឥន្ទ្រិយរបស់

ធម្មានុសារីនោះ ។

[២០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។

ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចៗនេះ ។ ឥសន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយ ១ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៥ ប្រការដូចៗនេះ ។

(២០៨) ឥមេសំ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយោធនំ
 សមត្តា បរិច្ឆាត្តា អរហំ ហោតិ គតោ មុនុតរេហំ
 អន្តរាបរិច្ឆាយិ ហោតិ គតោ មុនុតរេហំ ឧបហព្វ-
 បរិច្ឆាយិ ហោតិ គតោ មុនុតរេហំ មសង្ការបរិ-
 ច័ញាយិ ហោតិ គតោ មុនុតរេហំ សសង្ការបរិច្ឆាយិ
 ហោតិ គតោ មុនុតរេហំ ឧដ្ឋុសោតោ ហោតិ អត-
 ចំដ្ឋតាមី គតោ មុនុតរេហំ សត្តនាតាមី ហោតិ
 គតោ មុនុតរេហំ សោតាមញ្ញោ ហោតិ គតោ មុនុ-
 តរេហំ ធម្មានុសារី ហោតិ គតោ មុនុតរេហំ សត្វា-
 នុសារី ហោតិ ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយវេមត្តតា
 ផលវេមត្តតា ហោតិ ផលវេមត្តតា មុត្តលវេមត្តតាតិ ។

(២០៨) ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ភិក្ខុបានជាអហោន្ត ព្រោះពេញ
 លេញបរិច្ចារ្យដោយឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវឯង បានជាអន្តរាបរិច្ឆាយិ ព្រោះ
 មានឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវឯងឥន្ទ្រិយរបស់អហោន្តនោះ បានជាបហព្វបរិច្ឆា-
 យិ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវឯងឥន្ទ្រិយរបស់អន្តរាបរិច្ឆាយិនោះ បាន
 ជាអសង្ការបរិច្ឆាយិ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវឯងឥន្ទ្រិយរបស់បហព្វ-
 បរិច្ឆាយិនោះ បានជាសសង្ការបរិច្ឆាយិ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវ
 ឯងឥន្ទ្រិយរបស់អសង្ការបរិច្ឆាយិនោះ បានជាឧដ្ឋុសោតាមី
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវឯងឥន្ទ្រិយរបស់សសង្ការបរិច្ឆាយិនោះ បាន
 ជាសត្តនាតាមី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវឯងឥន្ទ្រិយរបស់ឧដ្ឋុសោតាមី
 និងដ្ឋតាមីនោះ បានជាសោតាមញ្ញ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវឯងឥន្ទ្រិយ
 របស់សត្តនាតាមីនោះ បានជាធម្មានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវឯង
 ឥន្ទ្រិយរបស់សោតាមញ្ញនោះ បានជាសត្វានុសារី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥
 ទេវឯងឥន្ទ្រិយរបស់ធម្មានុសារីនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំវិទ្យាយ ដំណើរ
 ផ្សេងគ្នានៃឥន្ទ្រិយ ដំណើរផ្សេងគ្នានៃផលក៏មាន ដំណើរផ្សេងគ្នានៃ
 ផល ដំណើរផ្សេងគ្នានៃបុគ្គលក៏មាន ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

[២០៧] បញ្ចំមានិ ភិក្ខុវេ វេន្ទិយោនិ ។ កតតមានិ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយំ ។ វេន្ទិយោនិ ។ កតត
 ភិក្ខុវេ បញ្ចិទ្ធិយោនិ ។

[២០៨] វេន្ទិយោនិ កតត ភិក្ខុវេ បញ្ចិទ្ធិយោនិ
 សមន្តា បរិច្ឆេទ្តា អរហំ យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេហិ
 អន្តរាបរិទ្ធិញ្ជាយិ យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេហិ ឧបហត្ថ-
 បរិទ្ធិញ្ជាយិ យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេហិ អសម្ពាទ្ធិបរិទ្ធិញ្ជាយិ
 យោតិ តតោ ឧបទ្ទេសេហិ សសម្ពាទ្ធិបរិទ្ធិញ្ជាយិ យោតិ
 តតោ ឧបទ្ទេសេហិ ឧបទ្ទេសេហោ យោតិ អកតិទ្ធិកាមិ

[២០៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេន្ទិយោនិ ប្រការ ។
 វេន្ទិយោនិ ប្រការដូចម្តេច ។ ភិក្ខុវេន្ទិយោនិ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយោនិ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេន្ទិយោនិ ប្រការដូចម្តេច ។

[២១០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាទជាអរហន្ត ព្រោះពេញ
 លេញបរិច្ឆេទ្តាដោយវេន្ទិយោនិ បានជាអន្តរាបរិទ្ធិញ្ជាយិ ព្រោះ
 មានវេន្ទិយោនិ ទំនងវេន្ទិយោនិ របស់អរហន្តនោះ បានជាឧបហត្ថបរិទ្ធិញ្ជាយិ
 ព្រោះមានវេន្ទិយោនិ ទំនងវេន្ទិយោនិ របស់អន្តរាបរិទ្ធិញ្ជាយិនោះ បាន
 ជាអសម្ពាទ្ធិបរិទ្ធិញ្ជាយិ ព្រោះមានវេន្ទិយោនិ ទំនងវេន្ទិយោនិ របស់ឧប-
 ហត្ថបរិទ្ធិញ្ជាយិនោះ បានជាសសម្ពាទ្ធិបរិទ្ធិញ្ជាយិ ព្រោះមានវេន្ទិយោនិ
 ទំនងវេន្ទិយោនិ របស់អសម្ពាទ្ធិបរិទ្ធិញ្ជាយិនោះ បានជាឧបទ្ទេសេហោ
 យោតិ ព្រោះមានវេន្ទិយោនិ ទំនងវេន្ទិយោនិ របស់សសម្ពាទ្ធិបរិទ្ធិញ្ជាយិនោះ

តតោ មុទុតវេហិ សកុណកាមី ហោតិ តតោ មុទុត.
 វេហិ សោតាមន្តោ ហោតិ តតោ មុទុតវេហិ ធម្មាទុសារី
 ហោតិ តតោ មុទុតវេហិ សទ្ធាទុសារី ហោតិ ។ នតិ
 ទោ ភិក្ខុវេ អវិច្ឆរំ បរិប្បសារី អារាធនំ បទេសំ ប-
 ទេសសារី អារាធនំ ។ អវរាណ្ណចំត្រេភិហំ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចិដ្ឋិយានិ វនាមីតិ ។

(២១១) បញ្ចិមាធិ ភិក្ខុវេ ឥដ្ឋិយានិ ។ តតមាធិ

បញ្ច ។ សន្តិដ្ឋិយំ ។ បេ ។ បញ្ចិដ្ឋិយំ ។ នមាធិ ទោ

ភិក្ខុវេ បញ្ចិដ្ឋិយានិ ។

បានជាសកុណកាមី ព្រោះមានឥទ្ធិយ ៥ ទន់ជាងឥទ្ធិយរបស់ទុំសោត-
 អកន្តិដ្ឋកាមីនោះ បានជាសោតាមន្ត ព្រោះមានឥទ្ធិយ ៥ ទន់ជាង
 ឥទ្ធិយរបស់សកុណកាមីនោះ បានជាធម្មាទុសារី ព្រោះមានឥទ្ធិយ ៥
 ទន់ជាងឥទ្ធិយរបស់សោតាមន្តនោះ បានជាសទ្ធាទុសារី ព្រោះមាន
 ឥទ្ធិយ ៥ ទន់ជាងឥទ្ធិយរបស់ធម្មាទុសារីនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯឡាយ
 ភិក្ខុវេ មុខមន្តទ្យបរិបូណិ វេមនិបានសម្រេចផលដ៏បរិបូណិ ធ្វើទូរំចំណែក
 វៃមន្ត វេមនិបានសម្រេចទូរំចំណែកវៃផល ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯឡាយ គឺជាគតតោលទូរំឥទ្ធិយ ៥ ជា បិដមនជាអក
 ផលទេ ។

(២១១) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯឡាយ ឥទ្ធិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។

ឥទ្ធិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ភីសទ្ធិដ្ឋិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ចិដ្ឋិយ ១ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯឡាយ ឥទ្ធិយមាន ៥ ប្រការដូច្នោះឯង ។

[២០២] ឥសេសំ ចោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយានំ
 សមត្តា បរិប្បត្តា អហំ ហោតិ តតោ មុនុតបេហំ
 អរហត្តផលសច្ចិកំរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ តតោ
 មុនុតបេហំ អនាតាមិ ហោតិ តតោ មុនុតបេហំ អនាតា-
 មិផលសច្ចិកំរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ តតោ មុនុតបេ-
 ហំ សក្កនាតាមិ ហោតិ តតោ មុនុតបេហំ សក្កនា-
 តាមិផលសច្ចិកំរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ តតោ មុនុ-
 តបេហំ សោតាបន្នោ ហោតិ តតោ មុនុតបេហំ សោតា-
 បន្តិផលសច្ចិកំរិយាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។ យស្សចោ
 ភិក្ខុវេ ឥហានំ បញ្ចិទ្ធិយានំ សព្វេន សព្វំ សព្វថា
 សព្វំ ធន្តិ តបេហំ ពាហារោ មុដុដ្ឋនបក្កេដ្ឋិភោតិ
 វនាមិទំ ។

[២០២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះពន្យ
 លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាក
 ច្បាប់នូវអរហន្តផល ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំនំជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្ត
 នោះ បានជាអនាតាមិ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំនំជាឥន្ទ្រិយរបស់អ្នក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាកច្បាប់នូវអរហន្តផលនោះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាកច្បាប់នូវអនាតាមិផល ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំនំជាឥន្ទ្រិយរបស់
 អនាតាមិនោះ បានជាសក្កនាតាមិ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំនំជាឥន្ទ្រិយ
 របស់អ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាកច្បាប់នូវអនាតាមិផលនោះ ជាអ្នក
 ប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាកច្បាប់នូវសក្កនាតាមិផល ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥
 ទំនំជាឥន្ទ្រិយរបស់សក្កនាតាមិនោះ បានជាសោតាបន្ត ព្រោះមាន
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ទំនំជាឥន្ទ្រិយរបស់អ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាកច្បាប់នូវសក-
 តាមិផលនោះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីធ្វើឲ្យជាកច្បាប់នូវសោតាបន្តិផល
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ ៥ ទំនំជាឥន្ទ្រិយរបស់សោតាបន្តនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ មិនមានផលភិក្ខុឯណាដោយបរិបូណ៌សព្វ
 គ្រប់ទេ គឺជាគតបេវភិក្ខុនោះថា ជាអ្នកស្ថិតនៅក្នុងពួកបុគ្គលជានិច្ច
 ក្រៅ (បុគ្គលទាំង ៨ ពួក) ។

(២០៣) អថទោ អន្តាគរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា
 តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា ភគវន្តំ អភិវាទេត្តា ឯក-
 មន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីទ្ធា ទោ សោ ភិក្ខុ
 ភគវន្តំ ឯតទរោច ឥន្ទ្រិយសម្បទ្ធា ឥន្ទ្រិយសម្បទ្ធាតិ
 ភាន្ត វុទ្ធតិ តិក្កាវតា ទុ ទោ ភាន្ត ឥន្ទ្រិយសម្បទ្ធា
 ហោតីតិ ។

(២០៤) ឥន ភិក្ខុ ភិក្ខុ សន្និទ្ធិយំ ការវតិ ឧប-
 សមតាមី សម្ពោធតាមី វិយំទ្ធិយំ ការវតិ ឧបសម-
 តាមី សម្ពោធតាមី សន្តិទ្ធិយំ ការវតិ ឧបសមតាមី
 សម្ពោធតាមី សមាទិទ្ធិយំ ការវតិ ឧបសមតាមី
 សម្ពោធតាមី បញ្ញិទ្ធិយំ ការវតិ ឧបសមតាមី សម្ពោ-
 ធតាមី ។ ឯត្តាវតា ទោ ភិក្ខុ ភិក្ខុ ឥន្ទ្រិយសម្បទ្ធា
 ហោតីតិ ។

(២០៥) ត្រាពានេន មានភិក្ខុមួយបួបួលទៅគាល់ព្រះដីមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ត្រាបង្វាយបង្គំព្រះដីមានព្រះភាគហើយ
 អង្គុយក្នុងទីដីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដីសមគួរហើយ បាន
 ត្រាបង្គំទូលព្រះដីមានព្រះភាគដូច្នោះថា បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដែល
 ព្រះអង្គត្រាស់ថា ភិក្ខុបរិច្ចណិដោយឥន្ទ្រិយ បរិច្ចណិដោយឥន្ទ្រិយ
 បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះភិក្ខុជាអ្នកបរិច្ចណិដោយឥន្ទ្រិយដោយហេតុ
 ដូចម្តេច ។

(២០៦) ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុក្នុងសាលានោះ ចំរើនសន្តិទ្ធិយដែល
 មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំភាប់ មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹង ចំរើនវិយទ្ធិយដែលមានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំភាប់
 មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ចំរើនសន្តិទ្ធិយដែលមានដំណើរ
 ទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំភាប់ មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ចំរើន
 សមាទិទ្ធិយដែលមានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រំភាប់ មានដំណើរ
 ទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ចំរើនបញ្ញិទ្ធិយដែលមានដំណើរទៅដើម្បី
 សេចក្តីស្ងប់រំភាប់ មានដំណើរទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ភិក្ខុជាអ្នកបរិច្ចណិដោយឥន្ទ្រិយ ដោយហេតុដូច្នោះឯង ។

(២១៥) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ ទោ
ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ ។

(២១៦) ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ
ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវាធិ ទយោ
អនាសវំ ចេតោវម្ពុត្តិ បញ្ញាវម្ពុត្តិ ជិដ្ឋោ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សន្និកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។

មុនុតវិញ្ញា ទុតិយោ ។

តស្សប្បទានំ

បដិលាភោ ច តយោ សន្និកត្តា
វិញ្ញា អបេ តយោ
បដិបញ្ញោ ធុបសមោ
អាសវាធិ ទយោ ចំមេតិ ។

(២១៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយានេមាធិ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គិសន្និទ្ធិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ចន្ទ្រិយ ១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាធិ ប្រការដូច្នោះឯង ។

(២១៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានវត្តិឲ្យដាក់ច្បាប់សម្រេច
ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងឲ្យចេតោវម្ពុត្តិធិបញ្ញាវម្ពុត្តិ ដែលមិន
មានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះបានចំរើន ធ្វើ
ឲ្យច្រើន ឲ្យឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ខេងឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

ធម៌ មុនុតវិញ្ញា ទី ២ ។

ទុទាននៃមុនុតវិញ្ញាដោះគឺ

ពោលអំពីអ្នកបានសម្រេចឥន្ទ្រិយទាំងប្រាំ ១ អំពីឥន្ទ្រិយ
ទាំងប្រាំដោយសង្ខេបមាន ៣ លើក ដោយពិស្តារដទៃទៀត
មាន ៣ លើក អំពីអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីបានមគ្គុបសម ១ អំពី
ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់រំលោភ ១ អំពី
វិមុត្តិជាហេតុអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ១ ។

ធម្មត្រ័យវគ្គ

[២១៧] បញ្ចមាធិ កំត្តាវេ ឥន្ទ្រិយោធិ ។ តាតមាធិ
បញ្ច ។ សន្ធិត្រ័យំ ។ បេ ។ បញ្ចត្រ័យំ ។

[២១៨] យាវត្តវត្តាហំ កំត្តាវេ ឥមេសំ ប
ឥន្ទ្រិយោធិ សមុទយញ្ច អត្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច អាធិ
វញ្ច ធិស្សវណញ្ច យថាភូតំ ន អត្តញ្ញាសី ។
ទេវំ តាភិហំ កំត្តាវេ សនេវតេ លោកេ សមាភេ
សត្រេហ្មតេ សស្សមណាត្រាហ្មណំយា បដាយ ស
នេវមនុស្សាយ អនុត្តំ សម្មាសម្ពោធិ អតំសន្តុន្តោ^១
បច្ចញ្ញាសី ។

[២១៩] យពោ ច ទ្វាហំ កំត្តាវេ ឥមេសំ បញ្ចន្តំ
ឥន្ទ្រិយោធិ សមុទយញ្ច អត្តន្តមញ្ច អស្សាទញ្ច អាធិ
វញ្ច ធិស្សវណញ្ច យថាភូតំ អត្តញ្ញាសី ។ អថាហំ^(២) កំ
ត្តាវេ សនេវតេ លោកេ សមាភេ សត្រេហ្មតេ សស្ស
មណាត្រាហ្មណំយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ អនុត្តំ
សម្មាសម្ពោធិ អតំសន្តុន្តោ បច្ចញ្ញាសី ។ ឆ្មាណញ្ច

១ ន. ប. ឥតំសន្តុន្តោ ។ ២ រាជិភាហំ ។

ធម្មត្រ័យវគ្គ

[២១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្ទ្រិយនេះមាន ៥ ប្រការ ។
អន្ទ្រិយ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ឥសន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ចត្រ័យ ១ ។

[២១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលគឺជាគតមិនទាន់ដឹងច្បាស់
កាមភិក្ខុ ខ្ញុំសេចក្តីកើត លេតំ អាទិសន្ស ទោស ទីនិការលាស់ចេញ
ខ្ញុំអន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ អស់កាលត្រឹមណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
គឺជាគតមិនទាន់ម្តេចខ្លះម្តេចជាអ្នកត្រាស់ដឹងខ្ញុំសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ
នឹងមានសេចក្តីដឹងទៀតក្រែលនឹង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក
មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណត្រាហ្មណំ
ទីនិមនុស្សជាសម្មតិទេពទីនិមនុស្សផ្លែសេស អស់កាលត្រឹមណោះ ។

[២១៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកាលណាគឺជាគតដឹងច្បាស់
កាមភិក្ខុ ខ្ញុំសេចក្តីកើត លេតំ អាទិសន្ស ទោស ទីនិការ
លាស់ចេញ ខ្ញុំអន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
នោះ ទើបគឺជាគតម្តេចខ្លះម្តេចជាអ្នកត្រាស់ដឹងខ្ញុំសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ
នឹងមានសេចក្តីដឹងទៀតក្រែលនឹង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវ
លោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណ
ត្រាហ្មណំទីនិមនុស្សជាសម្មតិទេពទីនិមនុស្សផ្លែសេស ។ សេចក្តីដឹង

ធម្មត្រ័យវគ្គ

បទ មេ ធស្សនំ ទុណោនំ អកុប្បា មេ វិមុត្តិ^(១)

អយមន្តិមា ជាតិ នត្តិណាមិ បុណ្ណោតិ ។

(២២០) តីណាមាមិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាមិ ។ កតមាមិ

តីណា ។ ឥន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយំ ជីវិតិន្ទ្រិយំ ។ ឥមាមិ

ទោ ភិក្ខុវេ តីណា ឥន្ទ្រិយាមិ ។

(២២១) តីណាមាមិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាមិ ។ កតមាមិ

តីណា ។ អនញ្ញាតញ្ញាស្សាមិឥន្ទ្រិយំ អញ្ញិន្ទ្រិយំ អញ្ញា-

ភាវិន្ទ្រិយំ ។ ឥមាមិ ទោ ភិក្ខុវេ តីណា ឥន្ទ្រិយាមិ ។

១ ឧ. ម. លោវិទុត្តំ ។

ធម្មត្រ័យវគ្គ

និទិសេចក្តីឃើញកើតឡើងដល់គាត់គាថា សេចក្តីច្រើនសេសបេសកថា-
គតមិនត្រឡប់កម្រិតទៅឡើយ ជាតិទេវតាទាំងអស់គ្រឹមនេះហើយ
អន្តរវេនភពដ៏មិនមានឡើយ ។

(២២០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៣ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៣ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ឥន្ទ្រិយ ១ បុរិសិន្ទ្រិយ ១ ជីវិ-
តិន្ទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន ៣ ប្រការដូចខ្លះដែរ ។

(២២១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៣ ប្រការ ។
ឥន្ទ្រិយ ៣ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ឥអនញ្ញាតញ្ញាស្សាមិឥន្ទ្រិយ^(១) ១
អញ្ញិន្ទ្រិយ^(២) ១ អញ្ញាភាវិន្ទ្រិយ^(៣) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ
មាន ៣ ប្រការដូចខ្លះដែរ ។

១ ឥន្ទ្រិយដែលកើតឡើងក្នុងកាលនៃសោតាវគ្គិយុទ្ធប្រាសិទ្ធស្តីដល់អ្នកប្រតិបត្តិជា អាត្មា
គញនឹងដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលខ្លួនមិនម្លាមដឹងក្នុងសង្សារនេះ ។ ២ ឥន្ទ្រិយដែលកើតឡើង
ក្នុងហេតុទាំង ៥ ពាក់ព័ន្ធនៃសោតាវគ្គិយុទ្ធដែលជាដើមទៅ ដោយការត្រាស់ដឹងនូវធម៌ដែលខ្លួនមិន
ទាន់បានដឹង ។ ៣ ឥន្ទ្រិយដែលកើតឡើងក្នុងកាលនៃសោតាវគ្គិយុទ្ធដែលខ្លួនមិនបានដឹងអំពី
មុន ។ គន្ធិកថា ។

(២២២) បញ្ចមាណិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយោនិ ។ កត-
 មាណិ បញ្ច ។ សន្តិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញិទ្ធិយំ ។
 ឥមាណិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចិទ្ធិយោនិ ។

(២២៣) ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយា-
 នំ សមត្តា បរិប្បត្តា អរហំ ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ
 រេហំ អន្តរាបរិទ្ធិញ្ញាយំ ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ
 មុបហត្ថបរិទ្ធិញ្ញាយំ ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ
 អសង្ហារបរិទ្ធិញ្ញាយំ ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ ស-
 សង្ហារបរិទ្ធិញ្ញាយំ ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ ទុត្តិ-
 សោតោ ហោតិ អកតិដ្ឋកាមី តតោ មុនុតរេហំ
 សកតាតាមី ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ ឯកតិដ្ឋី
 ហោតិ តតោ មុនុតរេហំ កោសល្យុលោ ហោតិ

(២២៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយានោះមាន៥ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ៥ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសន្តិទ្ធិយំ ១ ។ បេ ។ បញ្ញិទ្ធិយំ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយមាន៥ប្រការដូច្នោះឯង ។

(២២៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានជាអរហន្ត ព្រោះគេញ
 លេញបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយទាំង៥នេះឯង ជាអន្តរាបរិទ្ធិញ្ញាយំ ព្រោះ
 មានឥន្ទ្រិយ៥ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អរហន្តនោះ ជាមុបហត្ថបរិទ្ធិញ្ញាយំ
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ៥ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់អន្តរាបរិទ្ធិញ្ញាយំនោះ ជាអ-
 សង្ហារបរិទ្ធិញ្ញាយំ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ៥ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់មុបហត្ថ-
 បរិទ្ធិញ្ញាយំនោះ ជាសសង្ហារបរិទ្ធិញ្ញាយំ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ៥ទំន់ជាឥ-
 ន្ទ្រិយរបស់អសង្ហារបរិទ្ធិញ្ញាយំនោះ ជាទុត្តិសោតកតិដ្ឋកាមី ព្រោះមាន
 ឥន្ទ្រិយ៥ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សសង្ហារបរិទ្ធិញ្ញាយំនោះ ជាសកតាតាមី
 ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ៥ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ទុត្តិសោតកតិដ្ឋកាមីនោះ ជា
 ឯកតិដ្ឋី ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ៥ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់សកតាតាមីនោះ ជា
 កោសល្យុលោ ព្រោះមានឥន្ទ្រិយ៥ទំន់ជាឥន្ទ្រិយរបស់ឯកតិដ្ឋីនោះ

ធឿន្ត្រិយវគ្គ

តតោ មុនុតរេហិ សន្តត្តុត្តំបរមោ ហោតិ តតោ
បុនុតរេហិ ធិន្ត្រាទុសារី ហោតិ តតោ មុនុតរេហិ
សន្តាទុសារី ហោតិ ។

[២២២] ធីយំមាធិ កំក្ករេវ វន្ត្រិយាធិ ។ តតោធិ
ធិ ។ ធិត្តុត្រិយំ សោតិត្រិយំ យាធិត្រិយំ ជិវ្ហត្រិយំ
កាយំត្រិយំ មធិត្រិយំ ។ វមាធិ ទោ កំក្ករេវ ធិ
វន្ត្រិយាធិតិ ។

[២២៣] ធីយំមាធិ កំក្ករេវ វន្ត្រិយាធិ ។ តតោធិ
ធិ ។ ធិត្តុត្រិយំ សោតិត្រិយំ យាធិត្រិយំ ជិវ្ហត្រិយំ
កាយំត្រិយំ មធិត្រិយំ ។

[២២៤] យតោ ទោ កំក្ករេវ អរិយស្សារិកា វមេ-
សំ ធីត្តំ វន្ត្រិយាធិ សមុទយេត្ត អន្តត្តមេត្ត អស្សា-
ទេត្ត អាធិជេវេត្ត ធិស្សារណេត្ត យេតាភ្នំតំ មជាតាតំ ។
អយំ វុត្តតិ កំក្ករេវ អរិយស្សារិកា សោតាមម្ពោ អវិជ្ជ-
ចាតធម្មោ ធីយតោ សម្ពោធិមរាយលោតិ ។

ធឿន្ត្រិយវគ្គ

ជាសក្កកុត្តុបារមៈ ព្រោះមានវន្ត្រិយ ៥ ទំនំជាងវន្ត្រិយរបស់កាលក្កោលៈ
នោះ ជាធិន្ត្រាទុសារី ព្រោះមានវន្ត្រិយ ៥ ទំនំជាងវន្ត្រិយរបស់សក្កកុត្តុ-
បារមៈនោះ ជាសន្តាទុសារី ព្រោះមានវន្ត្រិយ ៥ ទំនំជាងវន្ត្រិយរបស់
ធិន្ត្រាទុសារីនោះ ។

[២២៥] ម្ចាស់កំក្ករេវធីត្រិយ វន្ត្រិយនេះមាន ៦ ប្រការ ។
វន្ត្រិយ ៦ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ធិត្តុត្រិយ ១ សោតិត្រិយ ១ យា-
ធិត្រិយ ១ ជិវ្ហត្រិយ ១ កាយំត្រិយ ១ មធិត្រិយ ១ ។ ម្ចាស់កំក្ករេវធី-
ត្រិយ វន្ត្រិយមាន ៦ ប្រការដូចខ្លះដែរ ។

[២២៦] ម្ចាស់កំក្ករេវធីត្រិយ វន្ត្រិយនេះមាន ៦ ប្រការ ។
វន្ត្រិយ ៦ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ធិត្តុត្រិយ ១ សោតិត្រិយ ១ យា-
ធិត្រិយ ១ ជិវ្ហត្រិយ ១ កាយំត្រិយ ១ មធិត្រិយ ១ ។

[២២៧] ម្ចាស់កំក្ករេវធីត្រិយ កាលណាអរិយសារិកធិត្រិយសំ
តាមតំ ខ្លាសេចក្តីកើត លេតំ អាធិសិទ្ធិ ទោស ធិតិការលាស់
ចេញចូរវន្ត្រិយ ៦ នេះ ។ ម្ចាស់កំក្ករេវធីត្រិយ អរិយសារិកនេះ
ពេញវិសោធន៍ខ្លះ មានវិយាមិនព្រាងចុះជាមេត្តា មានអតិវ្រិទិ មាន
សេចក្តីត្រាស់ដឹងវេទនាធិតិ ។

[២២៧] ធម៌មាត់ កិច្ចាវេ វិនិច្ឆ័យមាត់ ។ កាតមាត់

ច ។ ចក្កវិច្ឆ័យំ សោតវិច្ឆ័យំ យាមិច្ឆ័យំ ជំហ្មិច្ឆ័យំ
កាយិច្ឆ័យំ មនិច្ឆ័យំ ។

[២២៨] យនោ នោ កិច្ចាវេ កិច្ចា វេយសំ

ធម្មំ វិនិច្ឆ័យមាត់ សមុទយញ្ច អនុត្តមញ្ច អស្សានញ្ច
អាទីយវញ្ច ជិស្សនាញ្ច យថាក្ខតំ វិនិច្ឆា អនុ-
បាណា វិបុត្តា មោតំ ។ អយំ វុច្ឆតិ កិច្ចាវេ កិច្ចា
រាមំ ទិណ្ណសរេ វុសិតវា កាតតារណិយោ ធិបំត-
កាយ អនុច្ឆន្តសនន្តា បរិស្ថិណាវសន្តាដិយោ សម្ម-
ទញ្ញាវិបុត្តាតំ ។

[២២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិនិច្ឆ័យខ្លះមាន៦ ប្រការ ។

វិនិច្ឆ័យ ៦ ប្រការដូចម្តេចនេះ ។ ភិច្ចុវិនិច្ឆ័យ ១ សោតវិនិច្ឆ័យ ១ យា-
មិច្ឆ័យ ១ ជំហ្មិច្ឆ័យ ១ កាយិច្ឆ័យ ១ មនិច្ឆ័យ ១ ។

[២២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុដ៏វិញ្ញាសតាមតិ

ខ្ញុំសេចក្តីភិត លេតំ ភាមិសន្ស រោស ទិវិការណសំបេញ ខ្ញុំ
វិនិច្ឆ័យ ៦ នេះ យ៉ាងម្យ៉ាងស្រឡះ ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុខ្លះ ហៅថាអហោន្តទិណស្រិត មានព្រហ្ម
បរិយប្រត្រិស្តបរិយោ បានសោច្យសកិច្ចាភ្នើស្រេចហើយ មានការ
ដាក់ចុះហើយ បានប្រយោជន៍ខ្លួនសម្រេចហើយ មានសញ្ញាជនៈក្នុង
ភពអស់ហើយ រួចស្រឡះហើយ ព្រោះត្រាស់ដឹងដោយប្រៃស ។

ធម្មត្រ័យវគ្គ

[២២៧] ធរយំមាធិ កំត្តុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កកមាធិ

ធរ ។ ធរក្កុទ្រិយំ សោតំទ្រិយំ យាធិទ្រិយំ ជ្ជិវិទ្រិយំ
កាយទ្រិយំ មនំទ្រិយំ ។

[២៣០] យាវក្កវញ្ញាហំ កំត្តុវេ ឥមេសំ ធម្មំ

ឥន្ទ្រិយាធិ សមុទយញ្ច អនុធិមញ្ច អស្សាធិញ្ច អា-
ធិធិញ្ច ធិស្សាធិញ្ច យថាក្កំ ធរ អនុញ្ញាសី ។
ធរ តាវហំ កំត្តុវេ សធរវតេ លោតេ សមាវតេ
សត្រញ្ញតេ សស្ស្រណត្រាញ្ញណំយា បដាយ ស-
ធរមនុស្សាយ អនុត្តំ សម្មាសម្ពោធិ អភំសម្មាត្រា
បនុញ្ញាសី ។

ធម្មត្រ័យវគ្គ

[២២៧] ម្ចាស់កំត្តុវេនិទ្ធាយ ឥន្ទ្រិយាធរមាធិប្រការ ។

ឥន្ទ្រិយធិ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ អំចក្កនិយ ០ សោតនិយ ១ យា-
ធិនិយ ១ ជ្ជិវិនិយ ១ កាយនិយ ១ មនំនិយ ១ ។

[២៣០] ម្ចាស់កំត្តុវេនិទ្ធាយ កាលភពាគរាវមិទតាមដំរី

ច្បាប់តាមដំរី ឡុវសចក្កកើត លេភំ អនិសង្ស ភោស ធិនិការលោសំ
ចេញ ឡុវនិយធិ ខេរដេបណា ។ ម្ចាស់កំត្តុវេនិទ្ធាយ ភពាគរ
កំមិទប្តេជ្ជ្យខេរដេអ្នកត្រាស់ធិនិទ្ធាសម្មាបម្ពោធិញ្ញាណ ឥន្ទមាធរសចក្ក
ធិនិទ្ធាត្រាវេនិទ្ធាធិ កុរិលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក
ព្រហ្មលោក កុរិលោកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណធិនិទ្ធាស្ស្រា
សម្មាទេព ធិនិទ្ធាស្ស្រាសេស ដេបមាធរ ។

(២៣១) យកោ ច ខ្វាហំ កំត្តុវេ ឥមេសំ ចង្គំ
 ឥន្ទ្រិយាឯ សមុទយេត្ត អន្តន្តមេត្ត អស្សនេត្ត អា-
 ធិវេត្ត ឯស្សណេត្ត យថាត្វតំ អន្តត្តាសី ។ អថាហំ
 កំត្តុវេ សនេវកេ លោកេ សមារកេ សច្រេហ្មកេ
 សស្សមណាព្រាហ្មណិយា បដាយ សនេវមនុស្សយ
 អនុត្តំ សម្មាសម្ពោជំ អភិសម្ពុត្តោ បច្ចុត្តាសី ។
 ញាណេត្ត បទ មេ ធន្សំ ទទទាឯ អកុប្បា
 មេ វិបុត្តំ អយមន្តំហា ជាតិ ទន្តំទាឯ បុទត្តកេតិ ។

(២៣២) ធរិយមាឯ កំត្តុវេ ឥន្ទ្រិយាឯ ។ កក-
 មាឯ ច ។ ទត្តុន្ទ្រិយំ ភោតន្ទ្រិយំ យានន្ទ្រិយំ ជុំន្ទ្រិ-
 យំ កាយន្ទ្រិយំ មនន្ទ្រិយំ ។

(២៣១) ខ្នាលកំត្តុចាំនិទ្ធាយ កាលណាគេចាំគេដឹងច្បាស់តាម
 ភិក្ខុ ខ្យល់សេចក្តីភិក្ខុ លេតំ កាខិសង្ស ទោស នឹងការលាស់ចេញ
 ម្យ៉ាងន្ទ្រិយ ៦ នេះ ។ ខ្នាលកំត្តុចាំនិទ្ធាយ កាលណាគេចាំគេដឹងច្បាស់តាម
 ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកក្រាស់ដឹងខ្យល់សេចក្តីភិក្ខុ ឯគមនសេចក្តី
 ដឹងទៀតវិក្រិវេនិជ្ជាធិ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក ហោលោក
 ព្រហ្មលោក ក្នុងពត្តកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណំ នឹងមនុស្សជា
 សម្មតំទេវ នឹងមនុស្សនាំសស ។ មួយវិញទៀត សេចក្តីដឹងនឹងសេច-
 ក្តីយំញ ក៏ភិក្ខុទៀតដល់តែគេថា សេចក្តីច្របូរចេញរបស់គេដឹង
 មិនត្រូវបំភ្លេចទៀតទៀត ជាគំនិតជាប់ផុត (ត្រិមណារហិយ)
 ឥន្ទ្រិយនេះគេចម្លងទៅទៀត ។

(២៣២) ខ្នាលកំត្តុចាំនិទ្ធាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន ៦ ប្រការ ។
 ឥន្ទ្រិយ ៦ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ធិចន្ទ្រិយ ១ ភោតន្ទ្រិយ ១ យា-
 នន្ទ្រិយ ១ ជុំន្ទ្រិយ ១ កាយន្ទ្រិយ ១ មនន្ទ្រិយ ១ ។

ចៀវ្រិយវត្ត

(២៣៣) យេ ហិ តេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ភិមេសំ ធម្មំ ភិក្ខុយាមំ សមុទយត្តា
 អនុត្តមត្តា អស្សានត្តា អាធិបតីត្តា ជិស្សាលាត្តា
 យជាត្តតំ ធម្មជាធម្មំ ។ ធមេតេ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ វា សមណាសម្មតា
 ព្រាហ្មណោសុ វា ព្រាហ្មណាសម្មតា ធម ច ធមេតេ
 អយស្មត្តោ សាមញ្ញត្តំ វា ព្រហ្មញ្ញត្តំ វា ជិវ្ហេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំតត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារត្តំ ។

(២៣៤) យេ ហិ តេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ភិមេសំ ធម្មំ ភិក្ខុយាមំ សមុទយត្តា
 អនុត្តមត្តា អស្សានត្តា អាធិបតីត្តា ជិស្សាលាត្តា យ-
 ជាត្តតំ ធម្មជាធម្មំ ។ តេ ចោមេ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ចេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្ម-
 ណោសុ ច ព្រាហ្មណាសម្មតា តេ ច ធម្មាយស្មត្តោ
 សាមញ្ញត្តត្តា ព្រហ្មញ្ញត្តត្តា ជិវ្ហេវ ធម្មេ សយំ អ-
 ភិញ្ញា សច្ចំតត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារត្តត្តំ ។

ចៀវ្រិយវត្ត

(២៣៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
 ខ្ញុំមួយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំសេចក្តីភើត លេតំ ពាន់សិរិ ទោស
 ទំនីការលាស់ចេញ ខ្ញុំភិក្ខុយ ៦ នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនសន្មតថាជាសមណៈក្នុងពួក
 សមណៈឬសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិតថាអ្នកដ៏មាន
 អាយុទាំងនោះមិនបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់សម្រេចខ្ញុំប្រយោជន៍ជាថេរ
 សមណៈឬប្រយោជន៍ជាថេរព្រាហ្មណ៍ ដោយព្រាហ្មណ៍ដ៏ទុក្ខដោយខ្លួន
 ឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(២៣៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
 ខ្ញុំមួយ ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំសេចក្តីភើត លេតំ ពាន់សិរិ ទោស
 ទំនីការលាស់ចេញ ខ្ញុំភិក្ខុយ ៦ នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សមណ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបសន្មតថាជាសមណៈក្នុងពួកសមណៈ
 ចង សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ដ្បិតថាអ្នកដ៏មាន
 អាយុទាំងនោះបានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់សម្រេចខ្ញុំប្រយោជន៍ជាថេរសមណៈទំនី
 ប្រយោជន៍ជាថេរព្រាហ្មណ៍ ដោយព្រាហ្មណ៍ដ៏ទុក្ខដោយខ្លួនឯងក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ។

[២៣៥] យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ក្រាហ្មណា វា ចក្កុទ្ធិយំ ធម្មជាទន្តំ ចក្កុទ្ធិយ-
 សមុទយំ ធម្មជាទន្តំ ចក្កុទ្ធិយនិរោធំ ធម្មជាទន្តំ
 ចក្កុទ្ធិយនិរោធភាមិនិបដិបទំ ធម្មជាទន្តំ សោតិទ្ធិ-
 យំ យានិទ្ធិយំ ជីវិទ្ធិយំ កាយិទ្ធិយំ មនិទ្ធិយំ
 ធម្មជាទន្តំ មនិទ្ធិយសមុទយំ ធម្មជាទន្តំ មនិទ្ធិយ-
 និរោធំ ធម្មជាទន្តំ មនិទ្ធិយនិរោធភាមិនិបដិ-
 បទំ ធម្មជាទន្តំ ។ នមេតេ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ សយំ
 អភិញ្ញា សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តំ ។

[២៣៦] យេ ច ទោ កេចិ ភិក្ខុវេ ស-
 មណា វា ក្រាហ្មណា វា ចក្កុទ្ធិយំ បជាទន្តំ
 ចក្កុទ្ធិយសមុទយំ បជាទន្តំ ចក្កុទ្ធិយនិរោធំ ប-
 ជាទន្តំ ចក្កុទ្ធិយនិរោធភាមិនិបដិបទំ បជាទន្តំ សោ-
 តិទ្ធិយំ យានិទ្ធិយំ ជីវិទ្ធិយំ កាយិទ្ធិយំ ម-
 និទ្ធិយំ បជាទន្តំ មនិទ្ធិយសមុទយំ បជាទន្តំ ម-
 និទ្ធិយនិរោធំ បជាទន្តំ មនិទ្ធិយនិរោធភាមិនិបដិ-
 បទំ បជាទន្តំ ។ តេ ទោមេ ភិក្ខុវេ សមណា

[២៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបូក្រាហ្មណ៍
 ឯណាទីមួយ មិនដឹងច្បាស់នូវចក្កុទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតនៃ
 ចក្កុទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃចក្កុទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់នូវ
 បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃចក្កុទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់នូវ
 សោតិទ្ធិយ យានិទ្ធិយ ជីវិទ្ធិយ កាយិទ្ធិយ មនិទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់
 នូវសេចក្តីកើតនៃមនិទ្ធិយ មិនដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃមនិទ្ធិយ
 មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃមនិទ្ធិយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូក្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ។ បេ ។ មិនច្នៃឱ្យ
 ដាក់ច្បាស់សម្រេចដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមេដោយខ្លួនឯង ។

[២៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបូក្រាហ្មណ៍ឯណា
 ទីមួយ ដឹងច្បាស់នូវចក្កុទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតនៃចក្កុទ្ធិយ ដឹង
 ច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃចក្កុទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅ
 កាន់សេចក្តីរលត់នៃចក្កុទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវសោតិទ្ធិយ យានិទ្ធិយ
 ជីវិទ្ធិយ កាយិទ្ធិយ មនិទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីកើតនៃមនិទ្ធិយ
 ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃមនិទ្ធិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរ
 ទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃមនិទ្ធិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈ

ទៀងទ្រុយវន្ត

ក ព្រាហ្មណ៍ ក សមណសុ ទេវ សមណសម្មតា
ព្រាហ្មណសុ ច ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ច បដា-
យស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថុញ ត្រិហ្មញ្ញត្ថុញ ឯដ្ឋេវ ទម្រេ
សយំ អភិញ្ញា សច្ច័កត្វា ទបសម្បដ្ឋ វិហារដ្ឋិតំ ។

ទៀងទ្រុយវន្ត គតិយោ ។

ធិស្សន្ទានំ

ឧត្តរោ ជីវិតញាយ
ឯកាគំត្តញ្ច សុទ្ធតំ
សោតោ ទ្វេ អាយា^(១) ទ្វេ
សមណព្រាហ្មណេ ចាតំ ។

១ ១. អាយា ។

ទៀងទ្រុយវន្ត

ឬព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ ទើបសន្មតថាជាសមណៈក្នុងក្នុងសមណៈផង
សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងក្នុងព្រាហ្មណ៍ផង ដៀងគ្នាអ្នកដ៏មានអាយុទាំង
នោះ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់សម្រេចខ្លួនប្រយោជន៍ជាបស់សមណៈ ដឹង
ប្រយោជន៍ជាបស់ព្រាហ្មណ៍ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯងក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ។

ចប់ ទៀងទ្រុយវន្ត ៣ ។

ទុក្ខានៃទៀងទ្រុយវន្តនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគមិនវិលមកកាន់ភពថ្មីៗ ១
អំពីឥន្ទ្រិយ ៗ មានដ៏វិក័ន្ទ្រិយជាចម្រុក ១ អំពីឥន្ទ្រិយ ៗ
មានអញ្ញាការីន្ទ្រិយជាចម្រុក ១ អំពីការត្រាស់ដឹងវិភក្សានិ ១
អំពីឥន្ទ្រិយ ៦ សុទ្ធ ១ អំពីព្រះសាវា ១ អំពីព្រះអហេតុ
មាន ៦ លើក អំពីសមណព្រាហ្មណ៍មាន ៦ លើក ។

សុខ្ខីត្រិយវិគ្គ

[២៣៧] បញ្ចមាធិ កំត្តុវេ វគ្គិយាធិ ។ កកតមាធិ
បញ្ច ។ សុខ្ខីត្រិយ ទុក្ខត្រិយ ភោមនស្សត្រិយ ភោ-
មនស្សត្រិយ ឧបេក្ខត្រិយ ។ វគ្គិយាធិ ។ កំត្តុវេ
បញ្ចត្រិយាធិ ។

[២៣៨] បញ្ចមាធិ កំត្តុវេ វគ្គិយាធិ ។ កកតមាធិ
បញ្ច ។ សុខ្ខីត្រិយ ទុក្ខត្រិយ ភោមនស្សត្រិយ ភោ-
មនស្សត្រិយ ឧបេក្ខត្រិយ ។

[២៣៩] យតោ ទោ កំត្តុវេ អរិយស្សវិគោ វគ្គ-
សំ បញ្ចត្រិយាធិ សមុទយញ្ច អនុត្តមញ្ច អស្ស-
នញ្ច អាជីវញ្ច វិស្សនាញ្ច យថាភូតំ បដាបាតិ ។

សុខ្ខីត្រិយវិគ្គ

[២៣៧] ម្នាលកំត្តុវេវិញ្ញាយ វគ្គិយាធិ^(១)នេះមាន៥យ៉ាង ។
វគ្គិយាធិយ៉ាងកើតឡើង ។ ភិសុខ្ខីត្រិយ ទុក្ខត្រិយ ភោម-
នស្សត្រិយ ភោមនស្សត្រិយ ។ បេក្ខត្រិយ ។ ម្នាលកំត្តុវេ-
វិញ្ញាយ វគ្គិយាធិយ៉ាងនេះឯង ។

[២៣៨] ម្នាលកំត្តុវេវិញ្ញាយ វគ្គិយាធិនេះមាន៥យ៉ាង ។
វគ្គិយាធិយ៉ាងកើតឡើង ។ ភិសុខ្ខីត្រិយ ទុក្ខត្រិយ ភោម-
នស្សត្រិយ ភោមនស្សត្រិយ ។ បេក្ខត្រិយ ។

[២៣៩] ម្នាលកំត្តុវេវិញ្ញាយ កាលណាអរិយសាវកដឹងច្បាស់
តាមពិត ខ្លាចហេតុកើតឡើងវិញ លេចក្តីភាសាដឹង កាត់សង្ស័យ
ទោសដឹង ការរលាយចេញដឹង ខ្លាចវគ្គិយាធិយ៉ាងនេះឯង ។

១ (ប្រែជា ជាគណនី (ជាដំ) ចំណងជើងនេះមាននាទីផ្សេងៗគ្នា ទ្រឹស្តីអារម្មណ៍ជាសុខ មាន
មុខងារខុសៗគ្នាសុទ្ធ អរម្មណ៍ជាដើម មានមុខងារខុសៗគ្នា ។ អដ្ឋកថា ។

អយំ វុទ្ធតំ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវគោ សោតាបន្នោ អវិជ្ជា
នាគនន្តោ ជំយតោ សម្លោជិមរយនោតិ ។

[២២០] បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ វគ្គិយានំ ។ កតមាជំ
បញ្ច ។ សុខំទ្ធិយំ ទុក្ខំទ្ធិយំ សោមនស្សំទ្ធិយំ នោ-
បទស្សំទ្ធិយំ ទុបេក្ខំទ្ធិយំ ។

[២២១] យតោ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វមេសំ បញ្ចុដ្ឋ
វគ្គិយានំ សមុទយញ្ច អន្តរ្តមញ្ច អស្សនញ្ច វេ-
ជិជញ្ច ជិស្សនញ្ច យថាភ្នតំ វិជិត្វា អនុចាតា
វិមុត្តោ ហោតិ ។ អយំ វុទ្ធតំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហំ
ចំណាសវេ វុសំភវំ កតករណីយោ ធិហិតករោ
ជទុប្បត្តសនន្តោ ជវិក្ខុណាភវសញ្ញាជនោ សធម្មញ្ញា-
វិមុត្តោតិ ។

[២២២] បញ្ចមាជំ ភិក្ខុវេ វគ្គិយានំ ។ កតមាជំ
បញ្ច ។ សុខំទ្ធិយំ ទុក្ខំទ្ធិយំ សោមនស្សំទ្ធិយំ នោ-
បទស្សំទ្ធិយំ ទុបេក្ខំទ្ធិយំ ។

ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ អរិយសាវកនេះហៅថា សោតាបន្តបុគ្គល មាន
អរិយមិនខ្លាត់ចុះក្នុងអបាយជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀត ជាអ្នកមានការ
ត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ។

[២២០] ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ វគ្គិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
វគ្គិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ភិសុខំទ្ធិយំ ១ ទុក្ខំទ្ធិយំ ១ សោម-
នស្សំទ្ធិយំ ១ វោមនស្សំទ្ធិយំ ១ ទុបេក្ខំទ្ធិយំ ១ ។

[២២១] ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ កាលណាភិក្ខុវាំងឡាយសំគាល់ភិក្ខុ
ខ្លាចហុកុរ័ត្តទៀតដឹង សេចក្តីវិទាសដឹង អាទិសិទ្ធិដឹង ចោសដឹង ការ
លេស់ចេញដឹង ខ្លាចវគ្គិយពាំង ៥ នេះហើយ ជាអ្នកចូលស្រឡះ (បាវ
កាសវៈ) ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា
អរហន្ត្តិណស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តចេះហើយ មានសា-
ឡសកិច្ចបាទច្រើនស្រពហើយ មានការងារកុះកុះហើយ មានប្រយោជន៍
របស់ខ្លួនបាទសម្រេចហើយ មានសញ្ញាជនក្នុងគណអស់ហើយ ជាអ្នក
ចូលស្រឡះ ព្រោះដឹងហើយប្រពៃ ។

[២២២] ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ វគ្គិយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
វគ្គិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ភិសុខំទ្ធិយំ ១ ទុក្ខំទ្ធិយំ ១ សោម-
នស្សំទ្ធិយំ ១ វោមនស្សំទ្ធិយំ ១ ទុបេក្ខំទ្ធិយំ ១ ។

[២២៣] យេ ហិ កេចិ កំក្ករេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា វេសេសំ បញ្ចន្តំ វិនិច្ឆ័យោឯ សមុទយេត្ថ អនុត្តមេត្ថ អស្សាទេត្ថ អាទិទេត្ថ ធិស្សវណេត្ថ យថាភូតំ ធម្មជាទន្តំ ។ ធមេតេ^(១) កំក្ករេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ វា ព្រាហ្មណសម្មតា ធម បទេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រហ្មញ្ញត្ថំ វា ធិន្នេវ ធម្មេ សយំ អកំញា សច្ចំកត្វា ទបសម្បជ្ជ វិហាន្តិ ។

[២២៤] យេ ហិ កេចិ កំក្ករេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា វេសេសំ បញ្ចន្តំ វិនិច្ឆ័យោឯ សមុទយេត្ថ អនុត្តមេត្ថ អស្សាទេត្ថ អាទិទេត្ថ ធិស្សវណេត្ថ យថាភូតំ បជាទន្តំ ។ តេ ចោមេ កំក្ករេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណេសុ ចេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណេសុ ធម ព្រាហ្មណសម្មតា តេ ធម បទាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថេត្ថ ព្រហ្មញ្ញត្ថេត្ថ ធិន្នេវ ធម្មេ សយំ អកំញា សច្ចំកត្វា ទបសម្បជ្ជ វិហាន្តិ ។

១ ១. ១ ១ បទេតេ ។

[២២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា ខ្ញុំមួយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំវិហារកុំរកឡើងផង សេចក្តីវិចារសផង កាន់សិទ្ធិផង ពោសផង ការលាស់ចេញផង ខ្ញុំវិនិច្ឆ័យថយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ មិនសន្មតថាសមណៈក្នុងពួកសមណៈ ឬសន្មតថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិតពួកអ្នកដឹងមានភាយុទាំងឡាយ មិនបោះធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់សម្រេចខ្លួនសាមញ្ញផលឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយប្រាជ្ញាដឹងខ្លួនដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[២២៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា ខ្ញុំមួយ ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំវិហារកុំរកឡើងផង សេចក្តីវិចារសផង កាន់សិទ្ធិផង ពោសផង ការលាស់ចេញផង ខ្ញុំវិនិច្ឆ័យថយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ទើបសន្មតថាសមណៈក្នុងពួកសមណៈផង សន្មតថាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ដ្បិតពួកអ្នកដឹងមានភាយុទាំងឡាយ បោះធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់សម្រេចខ្លួនសាមញ្ញផលផង ព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយប្រាជ្ញាដឹងខ្លួនដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

សុខត្រ័យត្រៃ

[២២៥] បញ្ចមាណំ ភិក្ខុវេ វេទ្ធិយាណំ ។ កាតមាណំ
បញ្ច ។ សុខំត្រ័យំ ទុក្ខំត្រ័យំ សោមនស្សំត្រ័យំ
នោមនស្សំត្រ័យំ ឧបេក្ខំត្រ័យំ ។

[២២៦] យេ ហិ កោចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
ព្រាហ្មណា វា សុខំត្រ័យំ ធម្មជាតន្តំ សុខំត្រ័យសមុ-
ទយំ ធម្មជាតន្តំ សុខំត្រ័យនិរោធំ ធម្មជាតន្តំ សុ-
ខំត្រ័យនិរោធកាមិធិបដិបទំ ធម្មជាតន្តំ ទុក្ខំត្រ័យំ
ធម្មជាតន្តំ ។ សោមនស្សំត្រ័យំ ធម្មជាតន្តំ ។ នោម-
នស្សំត្រ័យំ ធម្មជាតន្តំ ។ ឧបេក្ខំត្រ័យំ ធម្មជាតន្តំ
ឧបេក្ខំត្រ័យសមុទយំ ធម្មជាតន្តំ ឧបេក្ខំត្រ័យនិរោធំ
ធម្មជាតន្តំ ឧបេក្ខំត្រ័យនិរោធកាមិធិបដិបទំ ធម្មជា-
តន្តំ ។ នមេតេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា
សមណោសុ វា សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ វា
ព្រាហ្មណសម្មតា ន ច បរេតេ វាយស្មុទ្ធា សា-
មញ្ញតំ វា ព្រហ្មញ្ញតំ វា ធិដ្ឋវេ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា
សុត្តិកាត្វា ឧបសម្មន្តំ វិហារតំ ។

សុខត្រ័យវគ្គ

[២២៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេទ្ធិយនេះមាន៧យ៉ាង ។
វេទ្ធិយ៧យ៉ាងគឺអ្វីៗ ។ គឺសុខំត្រ័យ ១ ទុក្ខំត្រ័យ ១ សោម-
នស្សំត្រ័យ ១ នោមនស្សំត្រ័យ ១ ឧបេក្ខំត្រ័យ ១ ។

[២២៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
មិនម្តងមិនដឹងច្បាស់នូវសុខំត្រ័យ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃ
សុខំត្រ័យ មិនដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃសុខំត្រ័យ មិនដឹងច្បាស់នូវ
បដិបទាជាដំណើរនៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃសុខំត្រ័យ មិនដឹងច្បាស់នូវ
ទុក្ខំត្រ័យ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវសោមនស្សំត្រ័យ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវ
នោមនស្សំត្រ័យ ។ មិនដឹងច្បាស់នូវឧបេក្ខំត្រ័យ មិនដឹងច្បាស់នូវ
ហេតុកើតឡើងនៃឧបេក្ខំត្រ័យ មិនដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃឧបេក្ខំត្រ័យ
មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរនៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃឧបេក្ខំត្រ័យ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់ មិនសង្កេត
សមណៈក្នុងពួកសមណៈ ឬសង្កេតព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ដ្បិត
អ្នកដឹងមានអាយុទាំងអស់ មិនបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សាម្រែបនូវសាមញ្ញ
ផល ឬព្រហ្មញ្ញផល ដោយប្រាជ្ញាជំនុំមេដោយទូន្មាននិងក្នុងបុព្វបុរាណ ។

[២២៧] យេ ច ចោ កោចំ កិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា សុខំទ្រិយំ បដាទន្តំ សុខំទ្រិយ-
 សមុទយំ បដាទន្តំ សុខំទ្រិយនំរោធំ បដាទន្តំ សុ-
 ខំទ្រិយនំរោទកាមិនំបដិបទំ បដាទន្តំ ទុក្ខំទ្រិយំ ប-
 ដាទន្តំ ។ សោមទស្ស៍ទ្រិយំ បដាទន្តំ ។ ឆោមទស្ស៍-
 ទ្រិយំ បដាទន្តំ ។ ទុបេក្ខំទ្រិយំ បដាទន្តំ ទុបេក្ខំ-
 ទ្រិយសមុទយំ បដាទន្តំ ទុបេក្ខំទ្រិយនំរោធំ បដាទន្តំ
 ទុបេក្ខំទ្រិយនំរោទកាមិនំបដិបទំ បដាទន្តំ ។ តេ ច
 ចោមេ កិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោ-
 សុ យេ សមណសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្ម-
 ណសម្មតា តេ ច មតាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្ថក្ខ ព្រហ្ម-
 ញត្ថក្ខ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អកិញ្ញា សន្និកត្ថា
 ទុបសម្មវដ្ឋ វិហារន្តិតំ ។

[២២៨] បញ្ចំមាធិ កិក្ខុវេ វទ្រិយានំ ។ តតមាធិ
 បញ្ចំ ។ សុខំទ្រិយំ ទុក្ខំទ្រិយំ សោមទស្ស៍ទ្រិយំ ឆោ-
 មទស្ស៍ទ្រិយំ ទុបេក្ខំទ្រិយំ ។

[២២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯណា
 និមួយ ដឹងច្បាស់នូវសុខំទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃសុខំទ្រិយ
 ដឹងច្បាស់នូវការលក់នៃសុខំទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅ
 កាន់សេចក្តីលក់នៃសុខំទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវទុក្ខំទ្រិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវ
 សោមទស្ស៍ទ្រិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវឆោមទស្ស៍ទ្រិយ ។ ដឹងច្បាស់នូវ
 ទុបេក្ខំទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃទុបេក្ខំទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវ
 កាសវនៃទុបេក្ខំទ្រិយ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
 លក់នៃទុបេក្ខំទ្រិយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ទើបសន្មតថាសមណៈក្នុងពួកសមណៈផង សន្មតថា
 ព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង ផ្សិតក្នុងដីមានកាយទាំងនោះ បានធ្វើ
 ឲ្យដាក់ច្បាស់សម្រេចនូវសាមញ្ញផលផង ព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខមដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[២២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វទ្រិយនេះមាន៥យ៉ាង ។
 វទ្រិយ៥យ៉ាងនីមួយៗ ។ គឺសុខំទ្រិយ ១ ទុក្ខំទ្រិយ ១ សោម-
 ទស្ស៍ទ្រិយ ១ ឆោមទស្ស៍ទ្រិយ ១ ទុបេក្ខំទ្រិយ ១ ។

[២៤២] កតមេត្តា ភិក្ខុវេ ឆោមទស្សន្ត្រិយំ ។
 យំ ទោ ភិក្ខុវេ ចេតសីកំ ទុក្ខំ ចេតសីកំ អ-
 សាតំ មនោសម្មស្សជំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយំតំ ។ ឥទំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ឆោមទស្សន្ត្រិយំ ។

[២៤៣] កតមេត្តា ភិក្ខុវេ ទុបេត្តំន្ត្រិយំ ។ យំ
 ទោ ភិក្ខុវេ កាយិកំ វា ចេតសីកំ វា វេទសាតំ-
 បាសាតំ វេទយំតំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ទុបេត្តំន្ត្រិយំ ។
 ឥមាជំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុន្ត្រិយាជិតំ ។

[២៤៤] បញ្ចុមាជិ ភិក្ខុវេ ឥន្ត្រិយាជិ ។ កតមាជិ
 បញ្ចុ ។ សុខំន្ត្រិយំ ទុក្ខំន្ត្រិយំ សោមទស្សន្ត្រិយំ តោ-
 មទស្សន្ត្រិយំ ទុបេត្តំន្ត្រិយំ ។

[២៤៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះគោមទស្សន្ត្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រេកអរឯណា ដែលប្រ-
 ព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ឬក្តីលក់បានសោយទូរសេចក្តីទុក្ខនឹងសេចក្តីមិនត្រេកអរ
 នោះ ដែលកើតអំពីមនោសម្មស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 គោមទស្សន្ត្រិយ ។

[២៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុបេត្តំន្ត្រិយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឬក្តីលក់បានសោយទូរការប្តូរជាទីត្រេកអរក៏មិនមែន
 មិនជាទីត្រេកអរក៏មិនមែនឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយក្តី ប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងចិត្តក្តី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុបេត្តំន្ត្រិយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ត្រិយមាន ៨ យ៉ាងនេះឯង ។

[២៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ត្រិយនេះមាន ៨ យ៉ាង ។
 ៨ យ៉ាងតើអ្វីខ្លះ ។ ឥសុខំន្ត្រិយ ១ ទុក្ខំន្ត្រិយ ១ សោមទស្សន្ត្រិយ ១
 គោមទស្សន្ត្រិយ ១ ទុបេត្តំន្ត្រិយ ១ ។

សុខ្ខិយត្រ

(២៥៥) កតមញ្ច កិច្ចាវ សុខ្ខិយំ ។ យំ ទោ
កិច្ចាវ កាយំកំ សុខំ កាយំកំ សាតំ កាយ-
សម្មស្សនំ សុខំ សាតំ វេទយំតំ ។ ឥទំ វុទ្ធតិ កិច្ចាវ
សុខ្ខិយំ ។

(២៥៦) កតមញ្ច កិច្ចាវ ទុក្ខំ ទុក្ខំ ទុក្ខំ ទុក្ខំ ។ យំ ទោ
កិច្ចាវ កាយំកំ ទុក្ខំ កាយំកំ អសាតំ កាយ-
សម្មស្សនំ ទុក្ខំ អសាតំ វេទយំតំ ។ ឥទំ វុទ្ធតិ កិច្ចាវ
ទុក្ខំ ទុក្ខំ ។

(២៥៧) កតមញ្ច កិច្ចាវ សោមទស្ស័យំ ។
យំ ទោ កិច្ចាវ ចេតសំកំ សុខំ ចេតសំកំ សាតំ
បរោសម្មស្សនំ សុខំ សាតំ វេទយំតំ ។ ឥទំ វុទ្ធតិ
កិច្ចាវ សោមទស្ស័យំ ។

សុខ្ខិយត្រ

(២៥៨) ម្ចាស់កំចុកំវិទ្យាយ ចុះសុខ្ខិយំ តើដូចម្តេច ។
ម្ចាស់កំចុកំវិទ្យាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅក្នុងកាយ ចុក្ខុលកំបុនសោយទូរសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអរនោះ
ដែលកើតអំពីកាយសម្មស្ស ។ ម្ចាស់កំចុកំវិទ្យាយ នេះហៅថា
សុខ្ខិយំ ។

(២៥៩) ម្ចាស់កំចុកំវិទ្យាយ ចុះទុក្ខំ ទុក្ខំ ទុក្ខំ ទុក្ខំ ។
ម្ចាស់កំចុកំវិទ្យាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រេកអរឯណា ដែលប្រ-
ព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចុក្ខុលកំបុនសោយទូរសេចក្តីទុក្ខនឹងសេចក្តីមិនត្រេក
អរនោះ ដែលកើតអំពីកាយសម្មស្ស ។ ម្ចាស់កំចុកំវិទ្យាយ នេះហៅ
ថា ទុក្ខំ ទុក្ខំ ។

(២៦០) ម្ចាស់កំចុកំវិទ្យាយ ចុះសោមទស្ស័យំ តើដូច
ម្តេច ។ ម្ចាស់កំចុកំវិទ្យាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ចុក្ខុលកំបុនសោយទូរសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអ-
រនោះ ដែលកើតអំពីចិត្តសម្មស្ស ។ ម្ចាស់កំចុកំវិទ្យាយ នេះហៅថា
សោមទស្ស័យំ ។

[២៥៥] កតមញ្ច កិក្ខុវេ នោមទស្សន្ត្រិយំ ។ យំ
ចោ កិក្ខុវេ ចេតសិកំ ទុក្ខំ ចេតសិកំ ឧសាតំ
មនោសម្មស្សដំ ទុក្ខំ ឧសាតំ វេទយំតំ ។ វេទំ វុទ្ធតិ
កិក្ខុវេ នោមទស្សន្ត្រិយំ ។

[២៥៧] កតមញ្ច កិក្ខុវេ ទុបេក្ខន្ត្រិយំ ។ យំ ចោ
កិក្ខុវេ កាយិកំ វិ ចេតសិកំ វិ វេទសាតំឧសាតំ
វេទយំតំ ។ វេទំ វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ ទុបេក្ខន្ត្រិយំ ។

[២៦០] តត្រិ កិក្ខុវេ យញ្ច សុខន្ត្រិយំ យញ្ច
សោមទស្សន្ត្រិយំ សុខា សា វេទនា ទដ្ឋញ្ច ។

[២៦១] តត្រិ កិក្ខុវេ យញ្ច ទុក្ខន្ត្រិយំ យញ្ច
នោមទស្សន្ត្រិយំ ទុក្ខា សា វេទនា ទដ្ឋញ្ច ។

[២៦២] តត្រិ កិក្ខុវេ យទំទំ ទុបេក្ខន្ត្រិយំ អ-
ទុក្ខមសុខា សា វេទនា ទដ្ឋញ្ច ។ វេទនិ ចោ កិក្ខុវេ
បញ្ចន្ត្រិយោច័តិ ។

[២៥៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពុះពាបទស្សន្ត្រិយ តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពុក សេចក្តីមិនក្រែកអង្វេងណា
ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលទុក្ខនោះសោយខ្លួនសេចក្តីទុក្ខនិងសេចក្តីមិន
ក្រែកអង្វេង ដែលកើតអំពីបរិមាណសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
ហៅថា ពាមទស្សន្ត្រិយ ។

[២៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរេបេក្ខន្ត្រិយ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទុក្ខនោះសោយខ្លួនហេតុអ្វីជាចំក្រែកអត់មិន
មែន មិនជាចំក្រែកអត់មិនវេទនា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយក៏ប្រ-
ព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ទុបេក្ខន្ត្រិយ ។

[២៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាវន្ត្រិយទាំងនោះ សុខន្ត្រិយ
និងសោមទស្សន្ត្រិយ បណ្តាវន្ត្រិយហៅថាសុខវេទនា ។

[២៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាវន្ត្រិយទាំងនោះ ទុក្ខន្ត្រិយ
និងពាមទស្សន្ត្រិយ បណ្តាវន្ត្រិយហៅថាទុក្ខវេទនា ។

[២៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាវន្ត្រិយទាំងនោះ ទុបេ-
ក្ខន្ត្រិយនេះ បណ្តាវន្ត្រិយហៅថាអទុក្ខមសុខវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ វន្ត្រិយមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

លុះត្រូវបាន

(២២៣) បញ្ចូលចំណែក កិច្ចការ ឆ្លើយយោង ។ កតិកា
បញ្ចូល ។ សុខ្ខីឆ្លើយ ទុក្ខឆ្លើយ ហោមស្សឆ្លើយ ឆោ-
បទស្សឆ្លើយ ទុរេន្ទ្រឆ្លើយ ។

(២២៤) កតិកាបញ្ចូល កិច្ចការ សុខ្ខីឆ្លើយ ។ យំ ទោ
កិច្ចការ កាយិកា សុខ្ខី កាយិកា សាតិ កាយសម្ម-
ស្សដ៏ សុខ្ខី សាតិ វេទយំ ។ វេទ វុទ្ធា កិច្ចការ
សុខ្ខីឆ្លើយ ។

(២២៥) កតិកាបញ្ចូល កិច្ចការ ទុក្ខឆ្លើយ ។ យំ ទោ
កិច្ចការ កាយិកា ទុក្ខ កាយិកា អសាតិ កាយ-
សម្មស្សដ៏ ទុក្ខ អសាតិ វេទយំ ។ វេទ វុទ្ធា
កិច្ចការ ទុក្ខឆ្លើយ ។

(២២៦) កតិកាបញ្ចូល កិច្ចការ ហោមស្សឆ្លើយ ។
យំ ទោ កិច្ចការ វេទសិវា សុខ្ខី វេទសិវា សាតិ
បទស្សស្សដ៏ សុខ្ខី សាតិ វេទយំ ។ វេទ វុទ្ធា
កិច្ចការ ហោមស្សឆ្លើយ ។

លុះត្រូវបាន

(២២៧) ម្ចាស់កិច្ចការឡាយ អន្តិកា ៧ យំ ៧
៧ យំ ៧ កិច្ចការ ៧ កិច្ចការ ៧ ហោមស្សឆ្លើយ ៧
ហោមស្សឆ្លើយ ៧ ហោមស្សឆ្លើយ ៧ ។

(២២៨) ម្ចាស់កិច្ចការឡាយ ចុះសុខ្ខីឆ្លើយ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
កិច្ចការឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
កាយ បុគ្គលកំពុងសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តីត្រេកអរនោះ ដែល
តើអំពីកាយសម្បជញ្ញ ។ ម្ចាស់កិច្ចការឡាយ នេះហៅថា សុខ្ខីឆ្លើយ ។

(២២៩) ម្ចាស់កិច្ចការឡាយ ចុះទុក្ខឆ្លើយ តើដូចម្តេច ។
ម្ចាស់កិច្ចការឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រេកអរឯណា ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ បុគ្គលកំពុងសោយនូវសេចក្តីទុក្ខនឹងសេចក្តីមិន
ត្រេកអរនោះ ដែលតើអំពីកាយសម្បជញ្ញ ។ ម្ចាស់កិច្ចការឡាយ នេះ
ហៅថា ទុក្ខឆ្លើយ ។

(២៣០) ម្ចាស់កិច្ចការឡាយ ចុះហោមស្សឆ្លើយ តើដូច
ម្តេច ។ ម្ចាស់កិច្ចការឡាយ សេចក្តីសុខ សេចក្តីត្រេកអរឯណា
ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត បុគ្គលកំពុងសោយនូវសេចក្តីសុខនឹងសេចក្តី
ត្រេកអរនោះ ដែលតើអំពីមនោសម្បជញ្ញ ។ ម្ចាស់កិច្ចការឡាយ
នេះហៅថា ហោមស្សឆ្លើយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ខហារវង្សោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខហារវង្សោ

(២៦៧) កតមេត្តា ភិក្ខុវេ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ ។ យំ
ចោ ភិក្ខុវេ ចេតសីកំ ទុក្ខំ ចេតសីកំ មសាតំ ម-
ហោស្មម្មស្សនំ ទុក្ខំ មសាតំ វេទយំតំ ។ ឥទំ វុច្ឆតិ
ភិក្ខុវេ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ ។

(២៦៨) កតមេត្តា ភិក្ខុវេ ឧបេត្តិន្ទ្រិយំ ។ យំ
ចោ ភិក្ខុវេ កាយិកំ វិ ចេតសីកំ វិ វេសាតំ ឈ-
សាតំ វេទយំតំ ។ ឥទំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ ឧបេត្តិន្ទ្រិយំ ។

(២៦៩) តត្រិ ភិក្ខុវេ យញ្ច សុខិន្ទ្រិយំ យញ្ច
សោមនស្សិន្ទ្រិយំ សុចា សា វេទយា ទដ្ឋត្វា ។

(២៧០) តត្រិ ភិក្ខុវេ យញ្ច ទុក្ខិន្ទ្រិយំ យញ្ច
ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ ទុក្ខា សា វេទយា ទដ្ឋត្វា ។

(២៧១) តត្រិ ភិក្ខុវេ យទិទំ ឧបេត្តិន្ទ្រិយំ អ-
ទុក្ខមសុចា សា វេទយា ទដ្ឋត្វា ។ ឥតិ ចោ ភិក្ខុវេ
ឥមាចិ បញ្ញិន្ទ្រិយាចិ មញ្ច ហុត្វា តិណំ ហោន្តិ តិណំ
ហុត្វា បញ្ច ហោន្តិ ចរិយាយេបាតិ ។

(២៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពោមនស្សិន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទុក្ខ សេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវណា ដែលប្រ-
ព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ឬគ្រួសារនោះសោយទូរសេចក្តីទុក្ខនិងសេចក្តីមិនត្រឹមត្រូវ
នោះ ដែលតើអំពីមោសម្មស្ស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅ
ថា ពោមនស្សិន្ទ្រិយ ។

(២៦៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឧបេត្តិន្ទ្រិយ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឬគ្រួសារនោះសោយទូរការខ្ពស់ជាទីត្រឹមត្រូវនិង
មែន ដំបូងជាទីត្រឹមត្រូវនិងមែនណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយក្តី
ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឧបេត្តិន្ទ្រិយ ។

(២៦៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាអន្ទ្រិយទាំងនោះ សុខិន្ទ្រិយ
និងសោមនស្សិន្ទ្រិយ បណ្តាគឺប្រយោជន៍ជាសុខវិទេន ។

(២៧០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាអន្ទ្រិយទាំងនោះ ទុក្ខិន្ទ្រិយ
និងពោមនស្សិន្ទ្រិយ បណ្តាគឺប្រយោជន៍ជាទុក្ខវិទេន ។

(២៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាអន្ទ្រិយទាំងនោះ ឧបេត្តិ-
ន្ទ្រិយនេះ បណ្តាគឺប្រយោជន៍ជាអទុក្ខមសុខវិទេន ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អន្ទ្រិយទាំងនេះ បែកជា ៥ ប្រភេទគឺ ៣ កំណែ
ឬ ៣ បែកជា ៥ កំណែ ដោយបរិយាយដូច្នោះប៉ុន្តែ ។

សុខ្ខីយវិញ

(២៧២) បញ្ចមាធិ កិក្ខុវេ វេស្សនិយាធិ ។ ភាគមាធិ
បញ្ច ។ សុខ្ខីយ្យំ ធុត្តិយ្យំ សោមនស្ស្យ្យំ លោ-
មនស្ស្យ្យំ ឧបេត្តិយ្យំ ។

(២៧៣) សុខវេទនិយំ កិក្ខុវេ វេស្សនិ បដិច្ច ឧប្ប-
ជ្ជតិ សុខ្ខីយ្យំ ។ សោ សុខ្ខីតោ វ សមាទោ សុខ្ខី-
តោស្មីតិ បដាទាតិ តស្សេវ សុខវេទនិយស្ស វេស្សស្ស
ធិរោតា យទ្គន្តំ វេទនិយំ សុខវេទនិយំ វេស្សនិ បដិច្ច
ឧប្បជ្ជ សុខ្ខីយ្យំ តំ ធុត្តិយ្យំ តំ វុបសមតិតិ បដា-
ទាតិ ។

(២៧៤) ធុត្តិយវេទនិយំ កិក្ខុវេ វេស្សនិ បដិច្ច ឧប្ប-
ជ្ជតិ ធុត្តិយ្យំ ។ សោ ធុត្តិតោ វ សមាទោ ធុត្តិតោ-
ស្មីតិ បដាទាតិ តស្សេវ ធុត្តិយវេទនិយស្ស វេស្សស្ស
ធិរោតា យទ្គន្តំ វេទនិយំ ធុត្តិយវេទនិយំ វេស្សនិ បដិច្ច
ឧប្បជ្ជ ធុត្តិយ្យំ តំ ធុត្តិយ្យំ តំ វុបសមតិតិ បដា-
ទាតិ ។

សុខ្ខីយវិញ

(២៧៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វេស្សនិយាធិ ៨ យ៉ាង ។
៨ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសុខ្ខីយ្យំ ១ ធុត្តិយ្យំ ១ សោមនស្ស្យ្យំ ១
លោមនស្ស្យ្យំ ១ ឧបេត្តិយ្យំ ១ ។

(២៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សុខ្ខីយ្យំកើតឡើង ព្រោះ
ពាស្រ័យទូរវេស្សនិ ដែលជាបច្ច័យនៃសុខវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាល
បើផល់ទូរសេចក្តីសុខ ក៏វែងជីវិតច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអ្នកផល់ទូរ
សេចក្តីសុខ វែងជីវិតច្បាស់ថា សុខ្ខីយ្យំឯណា កើតឡើងហើយ
ព្រោះពាស្រ័យទូរវេស្សនិជាបច្ច័យនៃសុខវេទនាកើតអំពីវេស្សនិ ដែល
បុគ្គលបានសោយហើយ សុខ្ខីយ្យំនោះក៏លេច៧ សុខ្ខីយ្យំនោះ
ក៏ស្ងប់ម្ខាង៧ ព្រោះលេចវេស្សនិជាបច្ច័យនៃសុខវេទនានោះឯង ។

(២៧៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធុត្តិយ្យំកើតឡើង ព្រោះ
ពាស្រ័យទូរវេស្សនិជាបច្ច័យនៃធុត្តិយ្យំវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើផល់ទូរ
សេចក្តីធុត្តិ ក៏វែងជីវិតច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអ្នកផល់ទូរសេចក្តីធុត្តិ
វែងជីវិតច្បាស់ថា ធុត្តិយ្យំឯណា កើតឡើងហើយ ព្រោះពាស្រ័យទូរ
វេស្សនិជាបច្ច័យនៃធុត្តិយ្យំវេទនាកើតអំពីវេស្សនិ ដែលបុគ្គលបានសោយ
ហើយ ធុត្តិយ្យំនោះក៏លេច៧ ធុត្តិយ្យំនោះក៏ស្ងប់ម្ខាង៧ ព្រោះ
លេចវេស្សនិជាបច្ច័យនៃធុត្តិយ្យំវេទនានោះឯង ។

[២៧៥] សោមនស្សវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បន្នតិ សោមនស្សន្ទ្រិយំ ។ សោ សុមោ ។ សមា-
 មោ សុមោស្មិតិ បដាទាតិ តិស្សវ សោមនស្សវេទ-
 និយស្ស ធម្មស្ស ចិរោទា យន្តន្តំ វេទនិយំ តំ សោម-
 នស្សវេទនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ សោមនស្សន្ទ្រិយំ
 តំ ធិរុជ្ឈតិ តំ វុបសមតិ បដាទាតិ ។

[២៧៦] ទោមនស្សវេទនិយំ ភិក្ខុវេ ធម្មំ បដិច្ច
 ឧប្បន្នតិ ទោមនស្សន្ទ្រិយំ ។ សោ ធុត្តោ ។ សមា-
 មោ ធុត្តោស្មិតិ បដាទាតិ តិស្សវ ទោមនស្សវេទនិ-
 យស្ស ធម្មស្ស ចិរោទា យន្តន្តំ វេទនិយំ តំ ទោម-
 នស្សវេទនិយំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ ទោមនស្សន្ទ្រិយំ
 តំ ធិរុជ្ឈតិ តំ វុបសមតិ បដាទាតិ ។

[២៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើង
 ព្រោះភាស្រ័យនូវធម្មៈជាបច្ច័យនៃសោមនស្សវេទនា ។ បុគ្គលនោះ
 កាលបើមានចិត្តរីករាយ គឺវេទនិយំច្បាស់ថា អត្តាអញជាអ្នកមានចិត្ត
 រីករាយ វេទនិយំច្បាស់ថា សោមនស្សន្ទ្រិយឯណាកើតឡើងហើយ
 ព្រោះភាស្រ័យនូវធម្មៈជាបច្ច័យនៃសោមនស្សវេទនាកើតអំពីធម្មៈ
 នោះ ដែលបុគ្គលបានសោយហើយ សោមនស្សន្ទ្រិយនោះក៏លេចរំពៅ
 សោមនស្សន្ទ្រិយនោះក៏ស្ងប់ម្យ៉ាងទៅ ព្រោះលេកធម្មៈជាបច្ច័យនៃ
 សោមនស្សវេទនានោះឯង ។

[២៧៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោមនស្សន្ទ្រិយវេទនាកើតឡើង
 ព្រោះភាស្រ័យនូវធម្មៈជាបច្ច័យនៃទោមនស្សវេទនា ។ បុគ្គលនោះ
 កាលបើគួរចិត្តគឺវេទនិយំច្បាស់ថា អត្តាអញជាអ្នកគួរចិត្ត វេទនិយំ
 ច្បាស់ថា ទោមនស្សន្ទ្រិយឯណាកើតឡើងហើយ ព្រោះភាស្រ័យ
 នូវធម្មៈជាបច្ច័យនៃទោមនស្សវេទនាកើតអំពីធម្មៈនោះ ដែលបុគ្គល
 បានសោយហើយ ទោមនស្សន្ទ្រិយនោះក៏លេចរំពៅ ទោមនស្សន្ទ្រិយ
 នោះក៏ស្ងប់ម្យ៉ាងទៅ ព្រោះលេកធម្មៈជាបច្ច័យនៃទោមនស្សវេទនា
 នោះឯង ។

សុទ្ធិយន្ត

[២៧៧] ឧបេក្ខាវេទនិយំ កិក្ខុវេ ធម្មន្តំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ជតិ ឧបេក្ខិទ្ធិយំ ។ សោ ឧបេក្ខកោ វ សមាធា
 ឧបេក្ខកោស្ម័តិ បជាធាតិ ភស្សេវ ឧបេក្ខាវេទនិ-
 យស្ស ធម្មស្ស ឱរោចា យន្តន្តំ វេទយេតិ ឧបេក្ខា-
 វេទនិយំ ធម្មន្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជ ឧបេក្ខិទ្ធិយំ តំ ធម្មជ្ជ-
 តំ កំ វុបសមតិ បជាធាតិ ។

[២៧៨] សយ្យជាបិ កិក្ខុវេ ធម្មន្តំ កដ្ឋានំ សង្ក-
 ដនសមោធាតា ឧស្មា ជាយតិ តេជោ អភិធម្មត្ថតិ
 តេសំ យេវ កដ្ឋានំ ធាតាកាវេក្ខេតា យា កដ្ឋា
 ឧស្មា សា ធម្មជ្ជតិ^(១) វុបសមតិ ។ ឯវេមវ ទោ
 កិក្ខុវេ សុខវេទនិយំ ធម្មន្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុ-
 ទិទ្ធិយំ ។ សោ សុទិកោ វ សមាធា សុទិកោស្ម័តិ
 បជាធាតិ ភស្សេវ សុខវេទនិយស្ស ធម្មស្ស ឱរោចា
 យន្តន្តំ វេទយេតិ សុខវេទនិយំ ធម្មន្តំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ^(២)

១ ឧ. ម. ធម្មន្តេ លាភិសិទ្ធា បដិច្ច ។ ២ ធម. ឧប្បជ្ជតិ ។

សុទ្ធិយន្ត

[២៧៧] ម្ចាស់កិក្ខុវេទនិយម ទេវេក្ខិទ្ធិយេកិក្ខុវេទនិ ព្រោះ
 ពស្រីយន្តវេស្សជាបច្ច័យនៃឧបេក្ខាវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើមាន
 ចិត្តព្រឺងើយ ក៏រមែងដឹងច្បាស់ថា ពាក្យអញជាអ្នកមានចិត្តព្រឺងើយ
 រមែងដឹងច្បាស់ថា ទេវេក្ខិទ្ធិយឯណាកើតឡើងហើយ ព្រោះពស្រីយ
 ន្តវេស្សជាបច្ច័យនៃឧបេក្ខាវេទនាភិក្ខុវេទនិស្សនោះ ដែលបុគ្គលបាន
 សោយហើយ ទេវេក្ខិទ្ធិយនោះក៏លក់ទៅ ទេវេក្ខិទ្ធិយនោះ ក៏ស្ងប់
 រម្ងាប់ទៅ ព្រោះលក់វេស្សជាបច្ច័យនៃឧបេក្ខាវេទនានោះឯង ។

[២៧៨] ម្ចាស់កិក្ខុវេទនិយម ដូចចំហាយកើតឡើង ក្លែង
 រមែងកើតឡើង ព្រោះការព្យាគន្ធិនិប្រជុំចុះនៃឈើតំខ្លាតិកំណក់
 ចំហាយឯណាដែលកើតឡើងអំពីឈើតំខ្លាតិកនោះ ចំហាយនោះក៏លក់
 ស្ងប់រម្ងាប់ទៅព្រោះជាកំឈើតំខ្លាតិកនោះទៅទៀតគ្នា យ៉ាងណាមិញ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុវេទនិយម សុទ្ធិទ្ធិយេកិក្ខុវេទនិព្រោះពស្រីយន្តវេស្សជា
 បច្ច័យនៃសុខវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើផលនៃសុខចក្កិសុខ ក៏រមែង
 ដឹងច្បាស់ថា ពាក្យអញជាអ្នកផលនៃសុខចក្កិសុខ រមែងដឹងច្បាស់
 ថា សុទ្ធិទ្ធិយឯណាកើតឡើងហើយ ព្រោះពស្រីយន្តវេស្សជា
 បច្ច័យនៃសុខវេទនាភិក្ខុវេទនិស្សនោះ ដែលបុគ្គលបានសោយហើយ

សុខំត្រិះយំ តំ ជំរុជ្ឈតំ តំ វ្របសមតិតិ បជាបាតំ ។
 ទុក្ខាវេទនំយំ ភិក្ខុវេ ជស្សំ បដិច្ច ។ មេ ។ សោម-
 មនស្សវេទនំយំ ភិក្ខុវេ ជស្សំ បដិច្ច ។ ឆោមនស្ស-
 វេទនំយំ ភិក្ខុវេ ជស្សំ បដិច្ច ។ ឧបេក្ខាវេទនំយំ
 ភិក្ខុវេ ជស្សំ បដិច្ច ។ ឧបេក្ខាវេទនំយំ ។ សោ
 ឧបេក្ខាវេទនំយំ វ សមាធា ឧបេក្ខាវេទនំយំ បជាបាតំ
 កស្សេវ ឧបេក្ខាវេទនំយំស្ស ជស្សស្ស ចំរោណ
 យន្តដ្ឋំ វេទនំយំ ឧបេក្ខាវេទនំយំ ជស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បន្តំ ឧបេក្ខាវេទនំយំ តំ ជំរុជ្ឈតំ តំ វ្របសមតិតិ
 បជាបាតំ ។

[២៧៧] បញ្ចមាណំ ភិក្ខុវេ វត្តិយាណំ ។ កតមាណំ
 បញ្ច ។ ទុក្ខំត្រិះយំ ឆោមនស្សំត្រិះយំ សុខំត្រិះយំ សោ-
 មនស្សំត្រិះយំ ឧបេក្ខំត្រិះយំ ។

សុខំត្រិះយំនោះក៏លត់ទៅ សុខំត្រិះយំនោះក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ព្រោះលេត់
 ជស្សៈជាបច្ច័យនៃសុខវេទនានោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
 ភាស្រ័យខ្ញុំជស្សៈជាបច្ច័យនៃទុក្ខវេទនា ។ មេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះភាស្រ័យខ្ញុំជស្សៈជាបច្ច័យនៃសោមនស្សវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ព្រោះភាស្រ័យខ្ញុំជស្សៈជាបច្ច័យនៃចោមនស្សវេទនា ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្ខំត្រិះយំកើតឡើងព្រោះភាស្រ័យខ្ញុំជស្សៈជាបច្ច័យ
 នៃឧបេក្ខាវេទនា ។ បុគ្គលនោះកាលបើមានចិត្តព្រងើយ ក៏វែមឯ
 ជំងឺច្បាស់ថា អាត្មាអញជាអ្នកមានចិត្តព្រងើយ វែមឯជំងឺច្បាស់ថា
 ឧបេក្ខំត្រិះយំឯណាកើតឡើងហើយ ព្រោះភាស្រ័យខ្ញុំជស្សៈជាបច្ច័យនៃ
 ឧបេក្ខាវេទនាកើតអំពីជស្សៈនោះ ដែលបុគ្គលបានសោយហើយ ឧបេ-
 ក្ខំត្រិះយំនោះក៏លត់ទៅ ឧបេក្ខំត្រិះយំនោះក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ព្រោះលេត់
 ជស្សៈជាបច្ច័យនៃឧបេក្ខាវេទនានោះឯង យ៉ាងនោះដែរ ។

[២៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្តិយានេះមាន ៥យ៉ាង ។
 ៥យ៉ាងនីមួយៗ គឺទុក្ខំត្រិះយំ ១ ចោមនស្សំត្រិះយំ ១ សុខំត្រិះយំ ១
 សោមនស្សំត្រិះយំ ១ ឧបេក្ខំត្រិះយំ ១ ។

(២៨០) ឥឡ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស
 អាតាមំលោ បហិតត្តស្ស វិហារោ ឧប្បជ្ជតំ ទុក្ខំទ្រិ-
 យំ ។ សោ វេ បដាបាតំ ឧប្បជ្ជំ ទោ មេ ឥមំ
 ទុក្ខំទ្រិយំ ភព្វ ទោ សនំមិត្តំ សនំនាណំ សសង្ការំ
 សប្បទ្ធាយំ ភព្វ អនំមិត្តំ អនំនាណំ អសង្ការំ អប្បទ្ធាយំ
 ទុក្ខំទ្រិយំ ឧប្បជ្ជិស្សតិកំ ទេតំ ហំ វិជ្ជតិកំ ។ សោ
 ទុក្ខំទ្រិយញ្ច បដាបាតំ ទុក្ខំទ្រិយសមុទយញ្ច បដា-
 បាតំ ទុក្ខំទ្រិយនិរោធាញ្ច បដាបាតំ យត្ថ ទុប្បជ្ជំ
 ទុក្ខំទ្រិយំ អបរិសេសំ វិជ្ជតិកំ ភព្វ បដាបាតំ ។
 ភព្វ^(១) ទុប្បជ្ជំ ទុក្ខំទ្រិយំ អបរិសេសំ វិជ្ជតិកំ ។ ឥឡ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិទ្ធោ កាមេហំ វិវិទ្ធ អកុសលេហំ
 ធម្មេហំ សវិតក្កំ សវិទារំ វិវេកដំ ចិត្តិសុទ្ធំ បប-
 មជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ ឯត្ថ ទុប្បជ្ជំ ទុក្ខំទ្រិយំ
 អបរិសេសំ វិជ្ជតិកំ ។ អយំ វិជ្ជតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អញ្ញាសំ
 ទុក្ខំទ្រិយស្ស និរោធិ ភវត្តាយ ចិត្តំ ឧបសហារតិ^(២) ។

១ ម. ភព្វ ។ ២ ទ. បេសហាសំ ។

(២៨០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខំទ្រិយ វេទនាភិក្ខុវេ ឥវ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កំលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុនោះក៏ដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា ទុក្ខំទ្រិយនេះភិក្ខុវេហើយ ដល់អាត្មាអញ ទុក្ខំទ្រិយ
 នោះឯងប្រកបដោយចិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយសង្ខារ
 ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯទុក្ខំទ្រិយនោះ មិនមានចិត្ត មិនមានហេតុ មិន
 មានសង្ខារ មិនមានបច្ច័យ នឹងភិក្ខុវេហើយ ហេតុនេះមិនមានទេ ។ ភិក្ខុ
 នោះដឹងច្បាស់ នូវទុក្ខំទ្រិយផង ដឹងច្បាស់នូវហេតុភិក្ខុវេនៃទុក្ខំទ្រិយ
 ផង ដឹងច្បាស់នូវការលក់ទៅនៃទុក្ខំទ្រិយផង ទុក្ខំទ្រិយភិក្ខុវេហើយ
 ក្នុងចំណោម កំលេងទៅដកមានសេសសល់ ក៏ដឹងច្បាស់នូវទិដ្ឋានផង ។
 ចុះទុក្ខំទ្រិយភិក្ខុវេក្នុងច្រើនម្តេច ទើបលក់ទៅដកមានសេសសល់ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ
 ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ វេទនាចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ដែល
 ប្រកបដោយវិគុណនិរិចារ មានបរិច្ឆេទិសុទ្ធ ដែលកើតកំរិតវិភេ ។
 ទុក្ខំទ្រិយភិក្ខុវេក្នុងបឋមជ្ឈាននេះ ក្នុងកំលេងទៅដកមានសេស
 សល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះហៅថា ដឹងច្បាស់នូវការលក់
 ទៅនៃទុក្ខំទ្រិយ ប្រមូលមកនូវចិត្តដើម្បីសេចក្តីពិត ។

[២៧១] ឥន បន កំត្តុវេ កំត្តុវោ អប្បមត្តស្ស
 អាគាមិយោ បហិតត្តស្ស វិហារោ ឧប្បជ្ឈតិ ឆោម-
 នស្ស្រិយំ ។ សោ ឃវំ បជាបាតិ ឧប្បជ្ឈំ ចោ មេ-
 នំ ឆោមនស្ស្រិយំ តព្វ ចោ សន់មិត្តំ សន់នាមំ
 សសង្ហំ សប្បច្ចយំ តព្វ^(១) អន់មិត្តំ អន់នាមំ អ-
 សង្ហំ អប្បច្ចយំ ឆោមនស្ស្រិយំ ឧប្បជ្ឈិស្សតិ ត-
 លេតិ ហំ វិន្ទតិ ។ សោ ឆោមនស្ស្រិយព្វ បជា-
 បាតិ ឆោមនស្ស្រិយសមុទយព្វ បជាបាតិ ឆោ-
 មនស្ស្រិយនំពោព្វ បជាបាតិ យត្ត ចុប្បជ្ឈំ ឆោ-
 មនស្ស្រិយំ អបរិសសំ នំរុជ្ឈតិ តព្វ បជាបាតិ ។
 កត្ត ចុប្បជ្ឈំ ឆោមនស្ស្រិយំ អបរិសសំ នំរុជ្ឈតិ ។
 ឥន កំត្តុវេ កំត្តុ វិតត្តវំចារាមំ វុបសមា អជ្ឈត្តំ
 សម្មសារាមំ ចេតសោ ឯកោជិការំ អវិតត្តំ អវិចារំ
 សមាជំជំ បិសិសុទំ ធុតិយជ្ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ។
 ឯត្ត ចុប្បជ្ឈំ ឆោមនស្ស្រិយំ អបរិសសំ នំរុជ្ឈតិ ។

៤១. ៧៧ ។

[២៧១] ម្នាលកិត្តុចានិទ្ធាយ ចោមនស្ស្រិយវេមនិកើត្បឿន
 ដល់កិត្តុក្កសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមផុតគំរាវ
 គំរាមស បានចំរូបញ្ចូលទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ កិត្តុនោះក៏ដឹងច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា ចោមនស្ស្រិយនេះកើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ចោ-
 មនស្ស្រិយនោះឯង ប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកប
 ដោយសង្ហារ ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯចោមនស្ស្រិយនោះ មិនមាននិមិត្ត
 មិនមានហេតុ មិនមានសង្ហារ មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះ
 មិនមានទេ ។ កិត្តុនោះវេមនិកើតច្បាស់នូវចោមនស្ស្រិយផង ដឹងច្បាស់
 នូវហេតុកើតឡើងនៃចោមនស្ស្រិយផង ដឹងច្បាស់នូវការលក់ទៅនៃ
 ចោមនស្ស្រិយផង មួយវិញទៀត ចោមនស្ស្រិយកើតឡើងក្នុង
 ឯណា វេមនិលក់ទៅឥតមានសេសសល់ ក៏ដឹងច្បាស់នូវចំនោរផង ។
 ចុះចោមនស្ស្រិយកើតឡើងក្នុងដួងម្តេច ទើបលក់ទៅឥតមានសេស
 សល់ ។ ម្នាលកិត្តុចានិទ្ធាយ កិត្តុក្កសាសនានេះ ព្រោះស្ងប់ស្ងាត់
 នៃវិក្កុននិវិចារ វេមនិចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានមានសេចក្តីជ្រះថ្លាផ្ទាំងក្នុង
 សន្តាន មានភាពនៃចិត្តដ៏ខ្ពស់ឯក មិនមានវត្តក្កៈ មិនមានវិចារ មាន
 តែប៉ុន្តែសុខដែលកើតវិញសមាធិ តិប្បមជ្ឈាន ។ ចោមនស្ស្រិយ
 កើតឡើងក្នុងទុតិយជ្ឈាននេះ តែនិលក់ទៅឥតមានសេសសល់ ។

សុខត្រ័យវេទ

អយំ វុទ្ធតំ កំគូរេ កំគូ អញ្ញាសំ ធាមនស្ស្រិយ្យ
យស្ស ធិរោជំ កដត្តាយ ចំត្ថំ ឧបសំហាតំ ។

[២៧២] ឥធម បទ កំគូរេ កំគូរោ អប្បមត្តស្ស
អាតាបិលោ បហិតត្តស្ស វិហារោ ឧប្បជ្ឈតិ សុ-
ខំត្រ័យំ ។ សោ វិវំ បជាតាតំ ឧប្បជ្ឈំ ទោ មេ ឥនំ
សុខំត្រ័យំ កត្ត ទោ សធិមំត្ថំ សធិនាមំ សសង្ខារំ
សប្បទ្ធករំ កត្ត អធិមំត្ថំ អធិនាមំ អសង្ខារំ អប្បទ្ធករំ
សុខំត្រ័យំ ឧប្បជ្ឈិស្សតិ ធលតំ ហំ វុទ្ធតិ ។ សោ
សុខំត្រ័យត្ថ បជាតាតំ សុខំត្រ័យសមុធយត្ថ ប-
ជាតាតំ សុខំត្រ័យធិរោជត្ថ បជាតាតំ យត្ថ ឧប្បជ្ឈំ
សុខំត្រ័យំ អបរិសេសំ ចំរុជ្ឈតិ កត្ត បជាតាតំ ។
កត្ត ឧប្បជ្ឈំ សុខំត្រ័យំ អបរិសេសំ ចំរុជ្ឈតិ ។ ឥធម
កំគូរេ កំគូ មីតិយោ ច វិហារោ ឧបេក្កកោ ច វិហារតិ
សតោ ច សម្បជានោ សុខត្ថ កាយេន បដិសំវេនតិ

សុខត្រ័យវេទ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា ជីវិតច្បាស់នូវការលេត់ទៅនៃពា-
មនស្សត្រ័យ ប្រមូលមកឲ្យចំក្តុដើម្បីសេចក្តីពិត ។

[២៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកសុខត្រ័យ វែមនិកើត
ឡើងដល់ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុត
កំដៅកំលើស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ភិក្ខុនោះក៏ជីវិតច្បាស់
យ៉ាងនេះថា សុខត្រ័យនេះកើតឡើងហើយ ដល់អាត្មាអញ សុខត្រ័យ
នោះឯង ប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយសង្ខារ
ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯសុខត្រ័យនោះមិនមាននិមិត្ត មិនមានហេតុ
មិនមានសង្ខារ មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។
ភិក្ខុនោះក៏ជីវិតច្បាស់នូវសុខត្រ័យផង ជីវិតច្បាស់នូវហេតុកើតឡើងនៃ
សុខត្រ័យផង ជីវិតច្បាស់នូវការលេត់ទៅនៃសុខត្រ័យផង បូកវិញ
ទៀត សុខត្រ័យកើតឡើងក្នុងឯណា វែមនិកើតទៅអតីតនៃសស
សលំ ក៏ជីវិតច្បាស់នូវវិចារផង ។ ចុះសុខត្រ័យកើតឡើងក្នុងទីដូចម្តេច
រៀបលេត់ទៅអតីតនៃសសសលំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសា-
សនានេះ ព្រោះឡើយណាមួយចាត់បំផុស ជាអ្នកប្រកបដោយហេតុ
ផង មានសតិវិនិសម្បជញ្ញផង ទទួលនូវសុខដោយនាមកាយផង

យេន្ទំ អរិយា វាចិត្តន្ទំ ឧបេក្ខតោ សតិមា សុខវិហារ
 វិតិ ភតិយន្ទ្រាណំ ឧបសម្មន្ទំ វិហារតិ ។ ឯតុ ទុប្បន្ទំ
 សុខំទ្រិយំ អបរិសេសំ ជំរុជ្ឈតិ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្ខុវ
 កិក្ខុ អញ្ញាសិ សុខំទ្រិយស្ស ជំរោធំ តថត្តាយ ចិត្តំ
 ឧបសំហារតិ ។

[២៨៣] ឥធិ បទ កិក្ខុវ កិក្ខុវោ អប្បមត្តស្ស
 អាតាមំលោ បហិតត្តស្ស វិហារោ ទុប្បន្ទតិ សោ.
 មនស្សិទ្ធិយំ ។ សោ ឯវំ បដាចាតិ ទុប្បន្ទំ ោ
 មេ ឥធំ សោមនស្សិទ្ធិយំ តត្ថ ោ សឯមំន្តំ ស.
 ជំនានំ សសង្ការំ សប្បច្ចយំ តត្ថ អឯមំន្តំ អឯនានំ
 អសង្ការំ អប្បច្ចយំ សោមនស្សិទ្ធិយំ ទុប្បន្ទិស្សតិ
 លេតិ ហឯ វិជ្ជតិ ។ សោ សោមនស្សិទ្ធិយត្ថ បដា.
 ចាតិ សោមនស្សិទ្ធិយសមុទយត្ថ បដាចាតិ សោ.
 មនស្សិទ្ធិយជំរោធំត្ថ បដាចាតិ យត្ថ ទុប្បន្ទំ សោម.
 នស្សិទ្ធិយំ អបរិសេសំ ជំរុជ្ឈតិ តត្ថ បដាចាតិ ។

ព្រះអរិយបំរើច្បាយ តែងសរសើរឲ្យបុគ្គលដែលបានភកិយជ្យានោះថា
 ប្រកបដោយទេវតា បានស្មារតី មានចម្រើនគ្រឿងនៅសុខដូច្នោះ
 ព្រោះគតិយជ្យានឯណា ក៏ចូលកាន់ភកិយជ្យានោះហើយសម្រប
 សម្រាន្តនៅ ។ សុខំទ្រិយកើតឡើងក្នុងភកិយជ្យានោះ រមែងលេចទៅ
 ផតមានសេសសល់ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវាំងច្បាយ កិក្ខុវនោះហៅថា ជីវិតច្បាស់
 ចូលគោលនៃសុខំទ្រិយ ប្រមូលមកទូរចិត្តដើម្បីសេចក្តីជិត ។

[២៨៣] ញាតិកុំបំរើច្បាយ សោមនស្សិទ្ធិយតែងកើតឡើង
 ជល់កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជុកជុំដៅ
 កិរិយា បានចិត្តចញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ កិក្ខុវនោះរមែងជីវិតច្បាស់
 យ៉ាងនេះថា សោមនស្សិទ្ធិយនេះកើតឡើងហើយដល់ពេទ្ធកត្តា សោ.
 មនស្សិទ្ធិយនោះឯង ប្រកបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកប
 ដោយសង្ការ ប្រកបដោយបច្ច័យ ឯសោមនស្សិទ្ធិយនោះ មិនមាននិមិត្ត
 មិនមានហេតុ មិនមានសង្ការ មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះ
 មិនបានឡើយ ។ កិក្ខុវនោះជីវិតច្បាស់ឲ្យសោមនស្សិទ្ធិយផង ជីវិតច្បាស់
 ឲ្យហេតុកើតឡើងនៃសោមនស្សិទ្ធិយផង ជីវិតច្បាស់ឲ្យការលេចទៅនៃ
 សោមនស្សិទ្ធិយផង មួយវិញទៀត សោមនស្សិទ្ធិយកើតឡើងក្នុង
 ឯណា រមែងលេចទៅផតមានសេសសល់ ក៏ជីវិតច្បាស់ឲ្យទិវានេះផង ។

សុវិន័យវគ្គ

កត្ត ចុប្បន្នំ សោមនស្សន្ទ្រិយំ អបរិសេសំ ឯវុជ្ឈតិ ។
 វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហាថា ទុក្ខស្ស
 ច បហាថា បុរោ សោមនស្សតោមនស្សន្ទ្រិយំ អនុវត្តមា
 អនុក្កមសុទំ ឧបេក្កាសតំចារិសុត្តិ ទុក្ខន្ទ្រិយំ ឧប-
 សម្បន្នំ វិហារតិ ។ វិជ្ជ ចុប្បន្នំ សោមនស្សន្ទ្រិយំ
 អបរិសេសំ ឯវុជ្ឈតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អញ្ញាសិ សោមនស្សន្ទ្រិយស្ស ឯរោធំ តថត្តាយ ចំត្ត
 ឧបសំហារតិ ។

(២៨២) វេទ បទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ អប្បមត្តស្ស
 អាតាមិថោ បហិតត្តស្ស វិហារតោ ឧប្បន្នតិ ឧបេ-
 ក្កន្ទ្រិយំ ។ សោ វិវំ បជាតាតិ ឧប្បន្នំ ទោ មេ
 វេទំ ឧបេក្កន្ទ្រិយំ តត្វ ទោ សាធិមិត្តំ សាធិនា-
 ធិ សសង្ការំ សម្បច្ចយំ តត្វ ទោ អធិមិត្តំ អ-
 ធិនាធិ អសង្ការំ អប្បច្ចយំ ឧបេក្កន្ទ្រិយំ ឧប្បន្និ-
 ស្សតីតិ ទេតំ ហំ វិជ្ជតីតិ ។ សោ ឧបេក្កន្ទ្រិ-
 យត្វ បជាតាតិ ឧបេក្កន្ទ្រិយសមុទយត្វ បជាតាតិ

សុវិន័យវគ្គ

បុរោសោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើងក្នុងច្បាប់ម្តេច ទើបលេចទៅឥតមានសេស
 សល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់នូវ
 សុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ព្រោះអស់ទៅនៃសោមនស្សន្ទ្រិយតាមមន្ស
 ក្នុងកាលមុនផង ចូលកាន់ចក្កដ្ឋាន ជាធម្មជាតិមានអារម្មណ៍មិនមែន
 ជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ គឺជាឧបេក្កា មានសកម្មភាពដោយឧបេក្កា
 ហើយសម្រេចសម្រេចទៅ ។ សោមនស្សន្ទ្រិយកើតឡើងហើយក្នុង
 ចក្កដ្ឋាននេះ ទើបលេចទៅ ឥតមានសេសសល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុនោះហៅថា ជំនិច្ចាសន្ទ្រិយកាលលេចទៅនៃសោមនស្សន្ទ្រិយ
 ប្រមូលមកនូវចិត្តដើម្បីសេចក្តីតិច ។

(២៨២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបេក្កន្ទ្រិយវេទកើតឡើងដល់ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិរិលស
 មានចំនុចភ្លេចទៅកាន់ព្រះទីពឹង ។ ភិក្ខុនោះក៏ជំនិច្ចាសន្ទ្រិយនោះថា
 ឧបេក្កន្ទ្រិយនេះកើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឧបេក្កន្ទ្រិយនោះឯង ប្រ-
 កបដោយនិមិត្ត ប្រកបដោយហេតុ ប្រកបដោយសង្ខារ ប្រកបដោយ
 បច្ច័យ ឯឧបេក្កន្ទ្រិយនោះ មិនមាននិមិត្ត មិនមានហេតុ មិនមានសង្ខារ
 មិនមានបច្ច័យ នឹងកើតឡើង ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។ ភិក្ខុនោះជំនិ-
 ច្ចាសន្ទ្រិយធម៌ ជំនិច្ចាសន្ទ្រិយហេតុកើតឡើងនៃឧបេក្កន្ទ្រិយធម៌

ឧបេក្ខន្ត្រិយធិរោចញ្ច បដាទាតំ យន្ត ធុប្បន្នំ ឧ-
 បេក្ខន្ត្រិយំ អបរិសេសំ ចំរុជ្ឈតិ តព្វ បដាទាតំ ។
 ក្កត្ត ធុប្បន្នំ ឧបេក្ខន្ត្រិយំ អបរិសេសំ ចំរុជ្ឈតិ ។ ៧០
 កំក្កវេ កំក្កុ សព្វសោ លេវសញ្ញាតាសញ្ញាយតធំ ស-
 បតំក្កុធុ សញ្ញាវេនយិកធិរោធំ ឧបសម្មន្ត វិហារតំ ។
 វុត្ត ធុប្បន្នំ ឧបេក្ខន្ត្រិយំ អបរិសេសំ ចំរុជ្ឈតិ ។
 អយំ វុត្តតិ កំក្កវេ កំក្កុ អញ្ញាសិ ឧបេក្ខន្ត្រិយស្ស
 ធិរោធំ តដំឡាយ ចិត្តំ ឧបសំហារតីតំ ។

សុខ្ខន្ត្រិយវេទ្ធោ ធុប្បន្ត ។

តិស្សប្បទានិ

សុទ្ធកត្តា^(១) សោតោ អវហា^(២)
 ទ្វេ សមណត្រាហ្មណោ^(៣) ច
 វិករដ្ឋន តយោ វុត្តា
 អវហាតោ^(៤) ធុប្បន្តិកោ ចាតំ ។

១ ឧ. ម. សុទ្ធកត្តា ។ ២ អវហំ ។ ៣ សមណត្រាហ្មណា ។ ៤ អវហំ ។

ជីវិច្ឆាសំនុវិការលេកំទៅខេបេក្ខន្ត្រិយផន មួយវិញ្ញាវៀត ឧបេក្ខន្ត្រិយ
 កើតឡើងក្នុងវិបណា វេមនិលេកំទៅឥតមានសេសសល់ ក៏ជីវិច្ឆាសំ
 នុវិចារផន ។ ធុបេក្ខន្ត្រិយ កើតឡើងក្នុងផ្លូវម្តេច រឺចំបាលកំ
 ទៅឥតមានសេសសល់ ។ ម្ចាស់កំកុចាំវិច្ឆាយ កំកុក្កនិសាសនាទះ
 កន្លងនូវទៅសញ្ញាតាសញ្ញាយតនះដោយសព្វគ្រប់ ហើយចូលកាន់
 សញ្ញាវេយិកធិរោធ ។ ឧបេក្ខន្ត្រិយកើតឡើងក្នុងសញ្ញាវេយិកធិរោធ
 ខ្លះ រឺចំបាលកំទៅឥតមានសេសសល់ ។ ម្ចាស់កំកុចាំវិច្ឆាយ កំកុនះ
 ហៅថា ជីវិច្ឆាសំនុវិការលេកំទៅខេបេក្ខន្ត្រិយ ច្រមូលមកនូវចំកុ
 ដើម្បីសេចក្តីពិត ។

ចប់ សុខ្ខន្ត្រិយវេទ្ធំ ២ ។

ឧទ្ធាននៃសុខ្ខន្ត្រិយវិគ្គដោះពី

ខំយាយអំពីឥន្ទ្រិយសុខ្ខ ១ អំពីសោភាបន្តបុគ្គល ១ អំពី
 កំកុជាអហេន្ត ១ អំពីសមណត្រាហ្មណ៍មានពីរលើក អំពីការ
 វែកឥន្ទ្រិយមាន ៣ លើក អំពីសុខ្ខន្ត្រិយកើតឡើងព្រោះ
 ការស្រីយដស្សដូចព្រៃធុតភ្លើង ១ អំពីកំកុបានសម្រេច
 ណា ១ ។

ជំពូកទី១

(២៨៥) ឯកសារ រដ្ឋ រដ្ឋ ១ ឯកសារ សម័យ កករ
សាវត្រីយ៍ វិហារតិ បុព្វាភិ មិការមាតុប្បសាទេ ។
តេជ ទោ បទ សមយេន កករ សាយល្ហាសមយ័
បដិសល្ហាតា វុដ្ឋិតោ បញ្ចតបតេ^(១) ឯសិទ្ធា ហោតិ
មិដ្ឋិ ឱតាបយមាតោ ។ អំថា អាយស្មា អាទេតោ
យេន កករ តេទុបសង្កម៌ ឧបសង្កម៌ត្វា កករង្កំ អតិ
វាទេត្វា កករតោ កត្តាឯ ចាលិតា អទោមដ្ឋិតោ
កករង្កំ ឯតទរោច

(២៨៦) អច្ឆរិយំ កន្ត អត្តតំ កន្ត ច ទេវតាឯ
កន្ត កករតោ តាវ បរិសុទ្ធា ទរិវណ្ណា បរិយោធាតោ
សិដិលាធិ ច កត្តាឯ សន្តាឯ^(២) វលំជាតាឯ បុរោ
បញ្ចារោ ច កាយោ ធិស្សតំ ច វត្ថិយោឯ អញ្ញាថត្ថំ
ចកុទ្ធិយស្ស ហោតិទ្ធិយស្ស យោឯទ្ធិយស្ស ធិវិទ្ធិ-
យស្ស កាយំទ្ធិយស្សតំ ។

១១. ម. បញ្ចាបេ ។ ២. សព្វាធិ ។

ជំពូកទី២

(២៨៧) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រះសាវត្រីយ៍មិការមាតា ក្នុងវត្តបុព្វាភិ ដឹក
ក្រុងសាវត្រី ។ សម័យនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគចេញអំពីទីពូនសម្លុំ
(ផលសមាបត្តិ) ក្នុងសាយល្ហាសម័យ ហើយទ្រង់គង់ហាលព្រះបិដ្ឋិ (ខ្លង)
ក្នុងទីតំដៅវិថូរាធិក្រាយ (ព្រះសាវត្រី) ។ គ្រានោះឯង ព្រះពានុ
ដ៏មានអាយុចូលទៅតាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ សុចូលទៅដល់ថ្វាយបង្គំ
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយច្របាច់ទូរព្រះកាយ ខែព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ដោយវែង ក្រាបបង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា

(២៨៨) អស្វារ្យណាស់ ព្រះអង្គ ចំឲ្យកណាស់ ព្រះអង្គ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះព្រះទេវណ្ណាថេសព្រះអង្គមិនបរិសុទ្ធផូរផង
ដូចអំពីមុនឡើយ ទាំងព្រះអង្គវាយកំចូរជ្រាយ មានព្រះចេត្តិដ្ឋិត្រដៅ
ព្រះកាយក៏ទំនំទារ ការប្រែប្រួលខែវត្ថិយទាំងឡាយ គឺចកុទ្ធិយ
សោតិទ្ធិយ យោឯទ្ធិយ ធិវិទ្ធិយ កាយំទ្ធិយ កាយំទ្ធិយ កាយំទ្ធិយ កាយំទ្ធិយ ។

[២៨៧] ឯវិញ្ញាតំ អាធន្ត ហោតិ ជវាធម្មោ យោ-
 ព្វញ្ញោ ព្យាជិធម្មោ អាណេត្យ មរណាធម្មោ ជីវិតេ ។ ឧ-
 ចេវ តាវ ចរិសុត្តោ ហោតិ ធរិវិញ្ញាណ ចរិយោនាតោ
 សិដិលាធិ ច ហោតិ កត្តាធិ សត្តាធិ វេសិជាតាធិ បុ-
 តោ មត្តារោ ច ហោតិ កាយោ និស្សតិ ច វង្រិយា-
 ជំ អញ្ញចត្តំ ចក្កុទ្ធិយស្ស សោតុទ្ធិយស្ស យោជិទ្ធិ-
 យស្ស ជិដ្ឋិទ្ធិយស្ស កាយិទ្ធិយស្សាតិ ។ ឥធមរោច
 កតវា ឥនំ វន្ធា សុកតោ អជាបរំ ឯតនរោច សត្តា

[២៨៨] ធិ តំ ជម្ពុជវេ អក្ក
 ទុក្ខញ្ញករណីជវេ
 តាវ មនោរមំ តិម្ពំ
 ជវាយ អភិមទ្ធិតំ ។
 យោមំ វស្សសតំ ជីវេ
 សទ្ធវេ មច្ចុបវាយនា
 ឧ តំក្សំ ចរិវិជ្ជតិ
 សព្វមេវាភិមទ្ធិតំ ។

[២៨៧] អើ កានន្ត កាក្យនុរិមនហើយ ដកធមិវេមនិមានៅ
 ត្រង់វាយវៈវេលកំពុងចំរើន ព្យាជិធមិ មាននៅត្រង់ការវេលមិធមាន
 រោត មរណាធមិកំមាននៅត្រង់ជីវិត ។ ធរិវិញ្ញា (យេសតថាគត) មិធម
 ហិស្សដ្ឋុផេនិដ្ឋុមុនទេ ចាំអង្គវាយវៈកំជូជ្រាយ មានវិស្សកដ្ឋេញ
 ត្រីវិ កាយកំចំទេចោ ការប្រែប្រួលវៃអន្ធិយចំទិទ្យាយ គឺចក្កុទ្ធិយ
 សោតុទ្ធិយ យោទិទ្ធិយ ជិដ្ឋិទ្ធិយ កាយិទ្ធិយ កំយេញប្រាគដ
 វេច ។ ព្រះដំមានព្រះភាគបាទត្រាស់កាសំគរះហើយ បុរៈព្រះ
 សុគតទ្រង់ត្រាស់កាសំគរះចុះហើយ ទើបព្រះសាស្តាត្រាស់កាថារះ
 គទៅវៀកដ្ឋុច្នះ

[២៨៨] ថ្វីយសរិវេនោះ វេមនិមានក្នុងកាលវេលចាស់
 អាត្រក់ក្នុងកាលវេលដក ធ្វើឲ្យមានសម្បុរោត្រក់ អក្ក-
 ភាតជាទិវិតកអវៃទចិត្ត ក៏ត្រូវដកត្របសន្តតំដោយពិត ។
 ពួកសត្វចាំនិសំមានមច្ចុប្រព្រឹត្តៈទៅវាធិមុខ ទោះជនឯណា
 រស់នៅអស់១០០ ឆ្នាំក្តី ជននោះចៀសកំនិទ្ធិមច្ចុភិចក្ខុតិកុ-
 រ្ម្ម មច្ចុវេនិញ្ញាញ្ញិទ្ធិវសត្វចាំនិសំវេកសល់ឡើយ ។

(២៨៧) សាវត្ថិវិចារិ ។ អថទោ ឧណ្ណកោ
 ព្រាហ្មណោ យេន កតវា នេឧបសង្កមំ ឧបសង្កមត្វា
 សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទធីយំ តានំ សាកណិយំ
 វិតិសារត្វា ឯកមន្តំ ធិសិវិ ។ ឯកមន្តំ ធិសិវោ
 ទោ ឧណ្ណកោ ព្រាហ្មណោ កតវន្តំ ឯកនរោធន

(២៨៨) មត្តិមាទិ កោ កោតម វិនិច្ឆ័យោទិ ជា-
 ចារិសយាទិ ជាតាកោចរាទំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស កោចារិ-
 សយំ មច្ចុទុកោន្តំ ។ កតមាទិ មញ្ញ ។ ចក្កុទ្ធិយំ
 សោតិទ្ធិយំ យានិទ្ធិយំ ជីវិទ្ធិយំ កាយិទ្ធិយំ ។
 វេសំ ទុ ទោ កោ កោតម មញ្ញន្តំ វិនិច្ឆ័យោទំ ជា-
 ចារិសយាទិ ជាតាកោចរាទំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស កោ-
 ចារិសយំ មច្ចុទុកោន្តំ កី មជ្ជសរណំ កោ ច
 ទេសំ កោចារិសយំ មច្ចុទុកោតិវិ ។

(២៨៩) សាវត្ថិវិចារិ ។ ត្រាតារាឯនំ ឧណ្ណកព្រាហ្មណំ
 ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តី
 រីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ភាពរីករាយ
 នឹងភក្តីដែលគួររក្សាហើយ ក៏អន្តិយក្នុងវិសមគ្ស ។ លុះឧណ្ណក-
 ព្រាហ្មណំអន្តិយក្នុងវិសមគ្សហើយ ក៏ត្រាបបង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា

(២៩០) បតិក្រិព្រះភាគមជិចារិ វិនិច្ឆ័យ ៥ យ៉ាងនេះ មាន
 វិស័យផ្សេងៗគ្នា មានការម្នាក់ផ្សេងៗគ្នា វេសនិមិច្ចុលទូកាម្នាក់
 នឹងវិស័យនៃគ្នានឹងគ្នាឡើយ ។ វិនិច្ឆ័យ ៥ យ៉ាងនីមួយៗ ៖ ធិចក្កុទ្ធិយ ១
 សោតិទ្ធិយ ១ យានិទ្ធិយ ១ ជីវិទ្ធិយ ១ កាយិទ្ធិយ ១ ។ បតិក្រិ
 ព្រះភាគមជិចារិ ចុះអ្វីជាវិចារិរបស់វិនិច្ឆ័យទាំង ៥ យ៉ាងនេះ ដែល
 មានវិស័យផ្សេងៗគ្នា មានការម្នាក់ផ្សេងៗគ្នា មិនទទួលទូកាម្នាក់
 នឹងវិស័យនៃគ្នានឹងគ្នា ចុះសភាវៈដូចម្តេច វេសនិទទួលទូកាម្នាក់នឹង
 វិស័យនៃវិនិច្ឆ័យទាំងនេះ ។

[២៧១] បញ្ចមាណំ ព្រាហ្មណំ ឥន្ទ្រិយោនំ បាបាវិ-
 សយោនំ បាបាតោចរាណំ ន អត្តាមញ្ញាស្ស កោចារិស-
 យំ បច្ចុទុកោន្តំ ។ កតមាណំ បញ្ច ។ ឥន្ទ្រិយំ សោ-
 តិទ្រិយំ យោនិទ្រិយំ ជីវិទ្រិយំ កាយិទ្រិយំ ។ ឥមេសំ
 ទោ ព្រាហ្មណ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយោនំ បាបាវិសយោនំ បា-
 បាតោចរាណំ ន អត្តាមញ្ញាស្ស កោចារិសយំ បច្ចុទុ-
 កោន្តានំ មដោ បដិសវណំ មដោ ច នេសំ កោចារិ-
 សយំ បច្ចុទុកោតិវិ ។

[២៧២] មនស្សំ បទ កោ តោតម កី បដិសវ-
 ណាន្តំ ។ មនស្សំ ទោ ព្រាហ្មណ សតិ បដិសវណាន្តំ ។

[២៧៣] សតិយោ បទ កោ តោតម កី បដិសវ-
 ណាន្តំ ។ សតិយោ បទ ទោ ព្រាហ្មណ វិមុត្តំ បដិស-
 វណាន្តំ ។

[២៧១] ប្បាលព្រាហ្មណំ ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងនេះមានវិស័យផ្សេងៗ
 គ្នា មានការម្នាក់ផ្សេងៗ គ្នា រមែងមិនទទួលនូវការម្នាក់នឹងវិស័យនៃ
 គ្នានឹងគ្នា ។ ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ភិច្ចក្រិយ ១ សោតិទ្រិយ ១
 យោនិទ្រិយ ១ ជីវិទ្រិយ ១ កាយិទ្រិយ ១ ។ ប្បាលព្រាហ្មណំ កាល
 បើឥន្ទ្រិយទាំង៥យ៉ាងនេះ មានវិស័យផ្សេងៗ គ្នា មានការម្នាក់ផ្សេងៗ
 គ្នា មិនទទួលនូវការម្នាក់នឹងវិស័យនៃគ្នានឹងគ្នាហើយ មានកិច្ចកិច្ច
 ទីពឹង ពឹងចិត្តក៏រមែងទទួលនូវការម្នាក់នឹងវិស័យនៃឥន្ទ្រិយទាំងនោះ ។

[២៧២] បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមោ ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់ចិត្ត ។
 ប្បាលព្រាហ្មណំ សតិជាទីពឹងរបស់ចិត្ត ។

[២៧៣] បពិត្រព្រះភាគមជ្ជិមោ ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់សតិ ។
 ប្បាលព្រាហ្មណំ វិមុត្តិជាទីពឹងរបស់សតិ ។

[២៧៤] វិមុត្តិយោ មន កោ តោតម តី បដិ.
 សរណត្ថិ ។ វិមុត្តិយោ ទោ ព្រាហ្មណ ធិត្វាធំ បដិសរ-
 ណត្ថិ ។ ធិត្វាធស្ស មន កោ តោតម តី បដិសរ-
 ណត្ថិ ។ អទ្ធសរណ^(១) ព្រាហ្មណ បញ្ចំ ធាសត្តិ មន្ទាស្ស
 បរិយត្ថំ តហេតុំ ។ ធិត្វាធាតធំ ហិ ព្រាហ្មណ ព្រហ្ម-
 ចរិយេ វុស្សតិ ធិត្វាធមរាយធំ ធិត្វាធមរិយោសាធិត្ថិ ។

[២៧៥] អដទោ ឧណ្ណាកោ ព្រាហ្មណោ ភតវតោ
 កាសិវតំ អភិទទ្ធិត្វា អនុមោធិត្វា ឧដ្ឋាយាសធា អ-
 តវត្ថំ អភិវាធិត្វា បទត្តិណំ តត្វា បក្កាមំ ។

[២៧៦] អដទោ ភតវា អចិបក្កាធិត្ថិ ឧណ្ណាកោ

ព្រាហ្មណំ វិក្កុ ភិមិធិត្ថិសិ

១ ឧ. ម. អច្ឆរិយំ ។

[២៧៧] បតិក្រិត្រេតោតមដិចំរើន ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់វិមុត្តិ ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ ធិត្វានជាទីពឹងរបស់វិមុត្តិ ។ បតិក្រិត្រេតោតម
 ដិចំរើន ចុះអ្វីជាទីពឹងរបស់ព្រះធិត្វាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ អ្នកកន្លង
 ហួសប្រស្នាហើយ អ្នកមិនរាចកាន់យកនូវទីបំផុតនៃប្រស្នាបានឡើយ ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ ព្រោះថាមន្តព្រហ្មចរិយធម៌ ឈមទៅកាន់ធិត្វាន មាន
 ធិត្វានប្រព្រឹត្តទៅទាំងមុខ មានធិត្វានជាទីបំផុត ។

[២៧៨] ត្រាវោធាធិន ឧណ្ណាកព្រាហ្មណំ កិក្រេតអអនុមោ-
 ទនានុវតាសិវតំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចក្រែកចាកភាសនៈថ្វាយបង្គំលា
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ដើរចេញទៅ ។

[២៧៩] ត្រាវោធា កាលឧណ្ណាកព្រាហ្មណំ ចៀសចេញទៅ
 មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក៏ត្រាស់ទីនិព្វានភិក្ខុថា.

(២៧៧) សេយ្យជាមី ភិក្ខុវេ ត្បដាតាវ វ ក្ក
 ជាតាវសាលា វ^(១) ឡត្តកយ វ តាជីតាយ វ វត-
 តាតា សុវិយ ឡត្តច្ន្រ្ក វតតាទេទ ស្មីយោ មវិ-
 សំត្វា កាយ មតិដ្ឋិតាតំ ។ មជ្ឈិមាយំ កន្ត្ត កំត្តិ-
 យន្តិ ។ ឯវមេវ ចោ ភិក្ខុវេ ឡត្តាភស្ស ត្រាហ្មណស្ស
 តដាតតេ សត្វា ធិវិដ្ឋា ឡលដាតា មតិដ្ឋិតា ឡត្ត
 អសំហារិយា សមណោ វ ត្រាហ្មណោ វ ទេវេទ
 វ មារេទ វ ត្រាហ្មណ វ កេនចំ វ លោកស្មី ។
 ឥមន្តំ ចេ ភិក្ខុវេ សមយ ឡត្តាភោ ត្រាហ្មណោ
 កាលំ តេយ្យ ឧត្តំ កំ សញ្ញាជនំ យេទ សញ្ញា-
 ជនេទ សញ្ញាត្តា ឡត្តាភោ ត្រាហ្មណោ មុទ ឥមំ
 លោកំ ភាគាធម្ម្យានំ ។

១ វ. ម. ក្នុងតារាវ វ ក្នុងតារាវហាយំ វ ។

(២៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផ្ទះកំពូលឫសាលាដែលមាន
 កំពូល មានបង្អួចក្នុងទិសខាងជើងឬទិសខាងកើត គាលបើព្រះអាទិត្យរះ
 ឡើង ស្មើចូលទៅតាមបង្អួចហើយស្ទុកនៅក្នុងទីណា មានរូបមាយ៉ាង
 ណា ។ មតិគ្រឹះព្រះអង្គដឹងរើម ស្មើស្ទុកនៅត្រង់ដក្ខន្ធទិសខាងលិច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯឡត្តាភត្រាហ្មណំ មានសព្វគ្រប់ទូទាំងឫស
 ស្ទុកនៅមាំមួនចំពោះភយភគ ពោះសមណៈក្តី ត្រាហ្មណ៍ក្តី ទៅកាត្តិ
 មាត្រិ ព្រហ្មក្តី ខណោមួយក្នុងលោកក្តី មិននិយមបំបែរឲ្យសិរាចេញ
 បានឡើយ កំយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសម័យ
 មេ បើឡត្តាភត្រាហ្មណំ ធ្វើមរណកាល ឡត្តាភត្រាហ្មណ៍ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនឯណាហើយ ឥហ្យមកកាន់លោកនេះម្តងទៀត
 សញ្ញាជននោះមិនមានទេ ។

ពិភាក្សា

(២៩៤) ឯកសារ សុត្ត ។ ឯកសារ សមយំ កកក
 សាកេតេ វិហារតិ អញ្ញុនវិទេ មិគនាយេ ។ តត្រិ ទោ
 កកក កិក្ខុ អាមន្តេសំ អត្ថិ ទុ ទោ កិក្ខុវេ បរិ
 យាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម យោនិ បញ្ចុទ្ធិយោនិ
 តានិ បញ្ច តលានិ ហោន្តំ យោនិ បញ្ច តលានិ
 តានិ បញ្ចុទ្ធិយោនិ ហោន្តំ ។ កកវិម្ពលតោ ទោ
 កន្តេ ធម្មា កកវិទេត្តិកោ កកវិបដិសវណា សាទុ វត
 កន្តេ កកវិទ្ធិយេវ បដិកាតុ ឯកស្ស កាសិកស្ស
 អត្តោ កកវិតា សុត្តា កិក្ខុ ធាវស្សន្តិកំ ។ បេ ។

(២៩៥) អត្ថិ កិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ
 អាគម្ម យោនិ បញ្ចុទ្ធិយោនិ តានិ បញ្ច តលានិ
 ហោន្តំ យោនិ បញ្ច តលានិ តានិ បញ្ចុទ្ធិយោនិ
 ហោន្តំ ។ កកតមោ ច កិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិ
 យាយំ អាគម្ម យោនិ បញ្ចុទ្ធិយោនិ តានិ បញ្ច
 តលានិ ហោន្តំ យោនិ បញ្ច តលានិ តានិ បញ្ចុទ្ធិ
 យោនិ ហោន្តំ ។

ពិភាក្សា

(២៩៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះគំរោង
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវិប្បិក្ខុជាទិវ្យអភ័យដល់ប្រិយ ទៀបនគរ
 សាកេត ។ ក្នុងទំនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់សួរពួកភិក្ខុថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អង្រ្និយ ថ ឯណា អង្រ្និយ ថ នោះ ភិក្ខុលះ ថ
 តលះ ថ ឯណា តលះ ថ នោះ ភិក្ខុអង្រ្និយ ថ ព្រោះពាក្យស្រីបរិយាយ
 ឯណា បរិយាយនោះមានវិជ្ជា ។ ពួកភិក្ខុត្រាបបង្គំទូលថា បដិគ្រព្រះ
 អង្គីដ៏ចំរើន ដើម្បីទាំងឡាយរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ជាបុសគល់ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកវិណាចំ មានព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគជាទីភ័ន្តិ បដិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គសូមពាក្យថា សូម
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បំភ្លឺសេចក្តីខែកាសិកខ្ញុំទ្យបាន បើពួកភិក្ខុបាន
 ស្តាប់ព្រះវាចាបេសព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយនឹងចង់ចាំបាន ។ បេ ។

(២៩៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អង្រ្និយ ថ ឯណា អង្រ្និយ ថ
 នោះភិក្ខុលះ ថ តលះ ថ ឯណា តលះ ថ នោះភិក្ខុអង្រ្និយ ថ ព្រោះ
 ពាក្យស្រីបរិយាយឯណា បរិយាយនោះមានវិជ្ជា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ចុះអង្រ្និយ ថ ឯណា អង្រ្និយ ថ នោះភិក្ខុលះ ថ តលះ ថ
 ឯណា តលះ ថ នោះភិក្ខុអង្រ្និយ ថ ព្រោះពាក្យស្រីបរិយាយឯណា
 បរិយាយនោះ តើដូចម្តេច ។

[៣១១] យំ ភិក្ខុវេ សុត្តិទ្ធិយំ តំ សទ្ធាតលំ
 យំ សទ្ធាតលំ តំ សុត្តិទ្ធិយំ យំ វិយទ្ធិយំ តំ វិយ-
 តលំ យំ វិយតលំ តំ វិយទ្ធិយំ យំ សតិទ្ធិយំ តំ
 សតិតលំ យំ សតិតលំ តំ សតិទ្ធិយំ យំ សមា-
 ធិទ្ធិយំ តំ សមាធិតលំ យំ សមាធិតលំ តំ សមា-
 ធិទ្ធិយំ យំ បញ្ញាទ្ធិយំ តំ បញ្ញាតលំ យំ បញ្ញាតលំ
 តំ បញ្ញាទ្ធិយំ ។

[៣១២] សេយ្យថាបំ ភិក្ខុវេ ននិ ទាចីននិដ្ឋា
 ថាចីននោណា ទាចីនបញ្ញាត ភស្សា បដ្ឋេ ដុំដោ ។
 អត្ថំ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម ភស្សា
 ននិយា ឯកោ សោតាធិត្រេវ សុត្តំ កច្ឆតិ ។ អត្ថំ
 បទ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម ភស្សា
 ននិយា ទ្វេ សោតាធិត្រេវ សុត្តំ កច្ឆតិ ។

[៣១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុត្តិទ្ធិយឯណា សុត្តិទ្ធិយ
 ពោរក៏សទ្ធាតលៈ សទ្ធាតលៈឯណា សទ្ធាតលៈពោរក៏សុត្តិទ្ធិយ
 វិយទ្ធិយឯណា វិយទ្ធិយពោរក៏វិយតលៈ វិយតលៈឯណា វិយ-
 តលៈពោរក៏វិយទ្ធិយ សតិទ្ធិយឯណា សតិទ្ធិយពោរក៏សតិតលៈ
 សតិតលៈឯណា សតិតលៈពោរក៏សតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយឯណា
 សមាធិទ្ធិយពោរក៏សមាធិតលៈ សមាធិតលៈឯណា សមាធិតលៈ
 ពោរក៏សមាធិទ្ធិយ បញ្ញាទ្ធិយឯណា បញ្ញាទ្ធិយពោរក៏បញ្ញាតលៈ
 បញ្ញាតលៈឯណា បញ្ញាតលៈពោរក៏បញ្ញាទ្ធិយ ។

[៣១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទទ្វេហូរទៅទំសទ្ធាតកើត
 ទៅទៅទំសទ្ធាតកើត ឈមទៅទំសទ្ធាតកើត ពោរក៏មាននៅគ្រង
 កណ្តាលនៃទទ្វេនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលដល់នូវការ
 រាប់ថា ទទ្វេនោះមានវិជ្ជាវិភិក្ខុមួយ ព្រោះកស្រីយន្តវិបាយយឯណា
 បរិយាយពោរមែនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញ្ញាទ្រិត ហេតុ
 ដែលដល់នូវការរាប់ថា ទទ្វេនោះមានវិជ្ជាវិភិក្ខុ ព្រោះកស្រីយន្ត
 បរិយាយឯណា បរិយាយពោរមែនវិសា ។

ពិរាត្រ

[៣០២] កតមោ ច កំគូវេ បរិយាយោ យំ
 បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា ទទិយា ឯកោ សោតាត្រេ
 សង្កំ តច្ឆតិ ។ យញ្ច កំគូវេ តស្ស ទិបស្ស បុត្តិ-
 មន្តេ ទុនតំ យញ្ច បច្ឆិមន្តេ ទុនតំ ។ អយំ ទោ
 កំគូវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា ទទិ-
 យា ឯកោ សោតាត្រេ សង្កំ តច្ឆតិ ។

[៣០៣] កតមោ ច កំគូវេ បរិយាយោ យំ បរិ-
 យាយំ អាគម្ម តស្សា ទទិយា ទ្វេ សោតាត្រេ
 សង្កំ តច្ឆតិ ។ យញ្ច កំគូវេ តស្ស ទិបស្ស ទុត្តមន្តេ
 ទុនតំ យញ្ច ទុត្តិយន្តេ ទុនតំ ។ អយំ ទោ កំគូវេ
 បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម តស្សា ទទិយា ទ្វេ
 សោតាត្រេ សង្កំ តច្ឆតិ ។

ពិរាត្រ

[៣០៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុដែលដល់នូវការរាប់ថា
 ទទ្ទេនោះមានវ្យាទិកតម្បយ ព្រោះភាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា បរិ-
 យាយនោះត្រូវដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំកងណាមាននៅចុង
 នៃវិសាទិកតនៃកោះនោះ នឹងទំកងណាមាននៅចុងនៃវិសាទិកលិច
 នៃកោះនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទឹកនោះៗ ដល់នូវការរាប់ថា ទទ្ទេ
 នោះមានវ្យាទិកតម្បយ ព្រោះភាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា នេះឯងជា
 បរិយាយ ។

[៣០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុដែលដល់នូវការរាប់ថា
 ទទ្ទេនោះមានវ្យាទិកតិ ព្រោះភាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា បរិយាយ
 នោះត្រូវដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំកងណាមាននៅចុងនៃវិសា
 ទិកជើងនៃកោះនោះ នឹងទំកងណាមាននៅចុងនៃវិសាទិកត្បូងនៃកោះ
 នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទឹកនោះៗ ដល់នូវការរាប់ថា ទទ្ទេនោះ
 មានវ្យាទិកតិ ព្រោះភាស្រ័យនូវបរិយាយឯណា នេះឯងជាបរិយាយ
 យ៉ាងណាមិញ ។

[៣០៥] ឯវិទេវ ទោ ភិក្ខុវេ យំ សន្និទ្ធិយំ តំ
 សន្តាតលំ យំ សន្តាតលំ តំ សន្និទ្ធិយំ យំ វិយុទ្ធិ-
 យំ តំ វិយតលំ យំ វិយតលំ តំ វិយុទ្ធិយំ យំ
 សតិទ្ធិយំ តំ សតិពលំ យំ សតិពលំ តំ សតិទ្ធិយំ
 យំ សមាធិទ្ធិយំ តំ សមាធិពលំ យំ សមាធិពលំ
 តំ សមាធិទ្ធិយំ យំ មញ្ញិទ្ធិយំ តំ មញ្ញាពលំ យំ
 មញ្ញាពលំ តំ មញ្ញិទ្ធិយំ ។

[៣០៥] មញ្ញុំ ភិក្ខុវេ វិទ្ធិយាមំ កាវិគត្តា ពហុ-
 លីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវំ ខយា អថាសវត្ថោតោវិ-
 មុត្តិ មញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្តា
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារីតិ ។

[៣០៦] ឯវិទេ ភិក្ខុវេ ។ ឯវិទេ សមយំ ភក្ខវិ
 សាវត្តិយំ វិហារីតិ មុត្តោត្ថោតោ ។ តត្រិ ទោ ភក្ខវិ
 អាយស្មន្តំ សាវិបុត្តំ អាយន្តេសិ

[៣០៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សន្និទ្ធិយឯណា សន្និទ្ធិយ
 ទោកឹសិស្តាពលៈ សន្តាពលៈឯណា សន្តាពលៈទោកឹសិសន្និទ្ធិយ
 វិយុទ្ធិយឯណា វិយុទ្ធិយទោកឹសិវិយតលៈ វិយតលៈឯណា វិយ-
 តលៈទោកឹសិវិយុទ្ធិយ សតិទ្ធិយឯណា សតិទ្ធិយទោកឹសិសតិពលៈ
 សតិពលៈឯណា សតិពលៈទោកឹសិសតិទ្ធិយ សមាធិទ្ធិយឯណា
 សមាធិទ្ធិយទោកឹសិសមាធិពលៈ សមាធិពលៈឯណា សមាធិពលៈ
 ទោកឹសិសមាធិទ្ធិយ មញ្ញិទ្ធិយឯណា មញ្ញិទ្ធិយទោកឹសិមញ្ញាពលៈ
 មញ្ញាពលៈឯណា មញ្ញាពលៈទោកឹសិមញ្ញិទ្ធិយ កំយ៉ាទិទោវេវេ ។

[៣០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុវេមនិធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច
 នូវទោតោវិមុត្តិនិមិត្តាវិមុត្តិវិសេសមិទោតោសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំង
 ឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ព្រោះបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យគ្រាស់ក្រល នូវវិទ្ធិយទាំង៥ ហើយសម្រាន្តទៅ ។

[៣០៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់និទ្ទេសក្នុងបុព្វកាលក្នុងមុនម ជិតក្រុងសាវត្ថិ ។ ក្នុងទីនោះ
 ឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សូមបញ្ជាក់ព្រះសាវិបុត្តដ៏មានអាយុជា

(៣០៧) សទ្ធិហសំ ត្វំ សារីឃ្មត្ត សទ្ធិទ្ធិយំ ភារិតំ
 ពហុលីកតំ អមតោគងំ ហោតិ អមតបរាយងំ អមត-
 បរិយោសាងំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ ភារិតំ ពហុលីកតំ អ-
 មតោគងំ ហោតិ អមតបរាយងំ អមតបរិយោសាងង្គំ ។

(៣០៨) ឈ ខ្លាហំ កន្តេ ឯត្ត ពតវតោ សទ្ធាយ
 គត្វាមំ សទ្ធិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ ភារិតំ ពហុលី-
 កតំ អមតោគងំ ហោតិ អមតបរាយងំ អមតបរិយោ-
 សាងំ ។ យេសញ្ញា តំ កន្តេ អញ្ញាតំ^(១) អធិដ្ឋំ អវិធិតំ
 អសទ្ធិកតំ អបស្ម័តំ^(២) បញ្ញាយ តេ តត្ថ បរេសំ
 សទ្ធាយ កច្ឆេយ្យំ សទ្ធិទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ
 ភារិតំ ពហុលីកតំ អមតោគងំ ហោតិ អមតបរាយងំ
 អមតបរិយោសាងំ ។ យេសត្វ ទោ ឯតំ កន្តេ

១ ឧ. ឧ. អញ្ញាតស្ស ។ ២ ឧ. អធិសំ ។

(៣០៧) ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកដើរដៃចូ ជាសទ្ធិទ្ធិយដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ
 មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅវាធិមុខ មានអមតៈជាចំបំផុត ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយ
 ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅ
 កាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅវាធិមុខ មានអមតៈជាចំបំផុត ។

(៣០៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលុះដោយការជឿ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងដំណើរខ្ញុំទេ ជាសទ្ធិទ្ធិយ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយ
 ដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិឈមទៅ
 កាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅវាធិមុខ មានអមតៈជាចំបំផុត ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យពោលនូវភក្ខុជនដែលមិនធ្លាប់ដឹង មិន
 ធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ប្រទះដោយ
 ប្រាជ្ញ ទើបលុះដោយការជឿផ្តនដៅក្នុងដំណើរខ្ញុំជាសទ្ធិទ្ធិយ ។ បេ ។
 បញ្ញាទ្ធិយដែលបុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជា
 ធម្មជាតិឈមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅវាធិមុខ មានអមតៈ
 ជាចំបំផុត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរខ្ញុំ បើភក្ខុជនឯណា

ញាតំ ធិដ្ឋំ វិធិតំ សន្និកតំ មស្ស័តំ បញ្ញាយ ធិក្កដ្ឋា
 តេ តត្ថ ធិត្វិធិកិញ្ចា សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ
 ការីតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយធំ
 អមតបរិយោសាធំ ។ មយ្ហក្ខ ទោ ឯតំ កន្តេ ញាតំ
 ធិដ្ឋំ វិធិតំ សន្និកតំ មស្ស័តំ បញ្ញាយ ធិក្កដ្ឋាហំ
 តត្ថ^(១) ធិត្វិធិកិញ្ចា សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ
 ការីតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយធំ
 អមតបរិយោសាធំ ។

[៣០៧] សាទុ សាទុ សារីបុត្ត យេសញ្ញំ តំ សារី-
 បុត្ត អញ្ញាតំ អធិដ្ឋំ អវិធិតំ អសន្និកតំ អមស្ស័តំ
 បញ្ញាយ តេ តត្ថ បរសំ សន្ធាយ កច្ឆេយ្យំ សន្និទ្ធិយំ
 ការីតំ ពហុលីកតំ អមតោគធំ ហោតិ អមតបរាយធំ

១ ១. បរសំ ។

ព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍ ធ្វើឲ្យជាតំព្រាហ្មណ៍ ប្រទេសដោយប្រាជ្ញា
 ហើយ ពួកជននោះអតមានសន្សំយ ឥតមានឡើងឆ្ងល់ក្នុងដំណើរខ្លះ
 ឡើយ ជាសន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំដែលបុគ្គលចំរើនហើយ
 ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិយមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈ
 ប្រព្រឹត្តទៅទាន់មុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ដំណើរខ្លះ ឯខ្ញុំព្រះអង្គព្រាហ្មណ៍ ឃើញ យល់ ធ្វើឲ្យជាតំព្រាហ្មណ៍ ប្រទេ-
 សដោយប្រាជ្ញាហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គឥតមានសន្សំយ ឥតមានឡើងឆ្ងល់ក្នុង
 ដំណើរខ្លះទេ ជាសន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើ
 ឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិយមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈ
 ប្រព្រឹត្តទៅទាន់មុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។

[៣០៨] ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រែហើយ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះ
 ជាដំណើរនោះ ពួកជនដែលមិនព្រាហ្មណ៍ មិនឃើញ មិនយល់ មិនទាន់
 ធ្វើឲ្យជាតំព្រាហ្មណ៍ មិនទាន់ប្រទេសដោយប្រាជ្ញា ទើបលុះដោយការផ្សំជន
 ដទៃក្នុងដំណើរនោះជា សន្និទ្ធិយំដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល
 ហើយ ជាធម្មជាតិយមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅទាន់មុខ

អមតបរិយោសានំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ ការិតំ ពហុលំ.
 កតំ អនតោគងំ ហោតិ អមតបរិយោ
 សានំ ។ យេសត្វ ទោ ឯតំ សារីបុត្ត ញាតំ ទិដ្ឋ
 វិនិតំ សច្ចិកតំ បស្សិតំ បញ្ញាយ ទិក្ខុម្ហា តេ តត្ថ
 ទិដ្ឋិចំកិច្ចា សុទ្ធិទ្ធិយំ ការិតំ ពហុលំកតំ អមតោ
 គងំ ហោតិ អមតបរិយោសានំ អមតបរិយោសានំ ។ បេ ។
 បញ្ញាទ្ធិយំ ការិតំ ពហុលំកតំ អមតោគងំ ហោតិ
 អមតបរិយោសានំ អមតបរិយោសានំ ។

(៣០០) ឯវិដ្ឋ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កតតំ
 សារីបុត្តំ វិហារិតំ បុព្វារមេ មិការមាតុប្បាសានេ ។ តត្ថ
 ទោ កតតំ តំក្ខុ អាមន្តសិ កតតិចំ ទុ ទោ កិក្ខុនេ
 សទ្ធិយានំ ការិតត្តា ពហុលំកតត្តា ទិណសរោ តំក្ខុ

នានអមតៈជាទីបំផុត ។ បេ ។ ថា បញ្ញាទ្ធិយំ ដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យ
 ក្រាស់ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិយមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្ត
 ទៅខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។ ខ្នាលសារីបុត្ត ដំណើរនេះ បើពួក
 ជនឯណា ធ្លាប់ដឹង ឃើញ យល់ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ប្រទះជោយ
 ប្រាជ្ញា ពួកជននោះមិនមានសង្ស័យ មិនមានទៀងទ្វល់ក្នុងដំណើរនោះ
 ឡើយ ថាសុទ្ធិទ្ធិយំដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែលហើយ ជា
 ធម្មជាតិយមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ មានអមតៈ
 ជាទីបំផុត ។ បេ ។ ថា បញ្ញាទ្ធិយំ ដែលបុគ្គលចំរើន ធ្វើឲ្យក្រាស់
 ក្រែលហើយ ជាធម្មជាតិយមទៅកាន់អមតៈ មានអមតៈប្រព្រឹត្តទៅ
 ខាងមុខ មានអមតៈជាទីបំផុត ។

(៣១០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់នឹងក្នុងប្រាសាទរបស់មិគាតោនា ក្នុងវិស្សញ្ញាម
 ជិតក្រុងសារីក្ខុ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្រាស់ស្នូ
 ពួកកិក្ខុថា ខ្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែខ្លួនបានចំរើន ធ្វើ
 ឲ្យក្រាស់ក្រែល ខ្ញុំស្រឡាញ់បំផុតយ៉ាង រើបកិក្ខុជាទិណសិត

អញ្ញំ ឡាតោភេតិ ខំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ ឆាបរំ វត្តត្តាយាតិ បជាឆាមិតំ ។
 ភក្កម្មនកា ហោ ពន្លេ ធម្មា ។ បេ ។

[៣០១] ឯកស្ស ហោ ភិក្ខុវេ វុត្តិយស្ស កាតំ

ឧត្តា ឧបុល្លកតត្តា ខំណាសរោ ភិក្ខុ អញ្ញំ ឡាតោ-
 ភេតិ ខំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណី-
 យំ ឆាបរំ វត្តត្តាយាតិ បជាឆាមិតំ ។ កតមស្ស ឯ-
 កស្ស ។ បញ្ញំទ្រិយស្ស ។

[៣០២] បញ្ញាវោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សវកស្ស គទទ្ធ-

យោ សទ្ធា សណ្ឋាតិ គទទ្ធយំ វិយំ សណ្ឋាតិ គទទ្ធ-
 យោ សតិ សណ្ឋាតិ គទទ្ធយោ សមាធិ សណ្ឋាតិ ។

ប្រកាសន្តរោហេតុផលថា ភក្កាអញ្ញំដ៏ធូរសំថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ភក្កាអញ្ញំបានប្រព្រឹត្តចេះហើយ សោឡសកិច្ចភក្កាអញ្ញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
 នេះៗគមិនមានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌វិនិច្ឆ័យនៃ
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាបុរសគល់ ។ បេ ។

[៣១១] ម្នាលភិក្ខុវាង្សឡាយ ព្រោះហេតុនៃខ្លួនបានចម្រើន
 ធ្វើឲ្យក្រាស់វែងឲ្យវុត្តិយចូល ទើបភិក្ខុវាង្សណាស្រាបប្រកាសន្តរោ
 ហេតុផលថា ភក្កាអញ្ញំដ៏ធូរសំថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ភក្កាអញ្ញំប្រព្រឹត្តចេះហើយ សោឡសកិច្ចភក្កាអញ្ញំបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មន្តការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះៗគមិន
 មានឡើយ ។ វុត្តិយកម្មយតិអ្វី ។ គឺចក្ខុវុត្តិយ ។

[៣១២] ម្នាលភិក្ខុវាង្សឡាយ សទ្ធាវេសសម្រេចទៅតាម
 បញ្ញាវុត្តិយនោះ គឺតាំងនៅស៊ប់ វិរិយវេសសម្រេចទៅតាមបញ្ញាវុត្តិយ
 នោះគឺតាំងនៅស៊ប់ សមាធិវេសសម្រេចទៅតាមបញ្ញាវុត្តិយនោះ គឺតាំង
 នៅស៊ប់ សហចិវេសសម្រេចទៅតាមបញ្ញាវុត្តិយនោះគឺតាំងនៅស៊ប់
 ចំពោះអរិយសាវកវេសមានបញ្ញា ។

(៣១៣) ឥសិយ ទោ កិក្ខុវេ ឯកសិយ ឥន្ទ្រិ
 យស្ស ភារិកត្តា ពហុលំកតត្តា ទិណសហេ កិក្ខុ
 អញ្ញំ ព្យាគរោតំ ទិណា ជាតំ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណិយំ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាបាមិតំ ។

(៣១៤) តំយេវ ធិនាណំ ។ កតំ ធុ ទោ កិក្ខុវេ
 ឥន្ទ្រិយាណំ ភារិកត្តា ពហុលំកតត្តា ទិណសហេ កិក្ខុ
 អញ្ញំ ព្យាគរោតំ ទិណា ជាតំ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណិយំ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាបាមិតំ ។
 កតំអូលកា លោ កន្តុ ធម្មា ។ បេ ។

(៣១៣) ម្ចាស់កិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ព្រោះហេតុនៃបាទចំរើន បាទ
 ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល ខ្លាចន្ទ្រិយមួយនេះឯង ទើបកិក្ខុជាទិណាស្រពច្រើ-
 តាសខ្លាចហេតុផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌ អាត្មាអញបាទប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោធស្យសកិច្ចអាត្មាអញ
 បាទធ្វើស្រពហើយ មគ្គការិនាកិច្ចវិទ្ធិប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោធស្យសកិច្ច
 នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣១៤) ទំពានដដែលនោះឯង ។ ម្ចាស់កិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ព្រោះ
 ហេតុនៃបាទចំរើន បាទធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល ខ្លាចន្ទ្រិយមួយនេះឯង ទើប
 កិក្ខុជាទិណាស្រព ប្រកាសខ្លាចហេតុផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់
 ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបាទប្រព្រឹត្តរួចហើយ
 សោធស្យសកិច្ចអាត្មាអញបាទធ្វើស្រពហើយ មគ្គការិនាកិច្ចវិទ្ធិ ប្រ-
 ព្រឹត្តទៅដើម្បីសោធស្យសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ធម៌ព័ន្ធភ្យាយនៃយេនីខ្ញុំព្រះអង្គ បាទព្រះដ៏មានព្រះភាគជា
 បុរសគល់ ។ បេ ។

[៣០៥] ទ្ធិន្នំ ទោ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយោនំ កាវិគត្តា
 ពហុលីកតត្តា ទំណាសវេ ភិក្ខុ អញ្ញំ ឡាភារោតិ
 ទំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណិយំ
 ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតំ បដាជាមិតំ ។

[៣០៦] កតមេសំ ទ្ធិន្នំ ។ អរិយាយ ច បញ្ញាយ
 អរិយាយ ច វិមុត្តិយា ។ យា ហំស្ស ភិក្ខុវេ អរិយា
 បញ្ញា តទស្ស បញ្ញាច្រៀយំ ។ យា ហំស្ស ភិក្ខុវេ
 អរិយា វិមុត្តំ តទស្ស សមាធិច្រៀយំ ។

[៣០៧] ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ ទ្ធិន្នំ ឥន្ទ្រិយោនំ កា-
 វិគត្តា ពហុលីកតត្តា ទំណាសវេ ភិក្ខុ អញ្ញំ ឡាភារ-
 ោតិ ទំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណិយំ
 ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតំ បដាជាមិតំ ។

[៣០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បាន
 ធ្វើឲ្យក្រាស់ត្រែល ឲ្យឥន្ទ្រិយព័រ ទើបកិច្ចជាទីណាស្រព ប្រកាសឲ្យ
 អរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើ
 ស្រេចហើយ មន្តការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។

[៣០៦] ឥន្ទ្រិយព័រយ៉ាងអីអ្វីៗ ។ ភិបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ១ វិមុត្តិ
 ដ៏ប្រសើរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាបញ្ញាដ៏ប្រសើរឯណា
 របស់ភិក្ខុនោះ បញ្ញានោះឈ្មោះថាបញ្ញាឥន្ទ្រិយរបស់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាវិមុត្តិដ៏ប្រសើរឯណា របស់ភិក្ខុនោះ វិមុត្តិនោះ
 ឈ្មោះថាសមាធិឥន្ទ្រិយរបស់ភិក្ខុនោះ ។

[៣០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បាន
 ធ្វើឲ្យក្រាស់ត្រែល ឲ្យឥន្ទ្រិយព័រយ៉ាងនេះឯង ទើបកិច្ចជាទីណាស្រព
 ប្រកាសឲ្យអរហត្តផលថា អាត្មាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
 នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣១៨) តំរូវ ឯនាង ។ កត់ ឯ ឌុ ទេ កិក្ខុវ
 ឥន្ទ្រិយាង ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ចំណាសរោ កិក្ខុ
 អញ្ញំ ព្យាគរោតិ ចំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ កាណិយំ ជាបរំ ឥន្ទ្រិយាង បជាជាមិតំ ។
 កតំមូលកា លោ កន្តេ ធម្មា ។ មេ ។

(៣១៩) ចតុន្ទំ ទេ កិក្ខុវ ឥន្ទ្រិយាង ភាវិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា ចំណាសរោ កិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាគរោតិ
 ចំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ កាណិយំ ជា-
 បរំ ឥន្ទ្រិយាង បជាជាមិតំ ។

(៣២០) កតមេសំ ចតុន្ទំ ។ វិវិយំ ឥន្ទ្រិយស្ស ស-
 តំ ឥន្ទ្រិយស្ស សមាជំ ឥន្ទ្រិយស្ស មញ្ញំ ឥន្ទ្រិយស្ស ។

(៣១៨) និទានជវេសនោធិនី ។ ខ្នាលកិក្ខុចាំងខ្យាយ
 ព្រោះហេតុវេទនាចំរើន បានធ្វើឲ្យត្រាស់ត្រល ឲ្យឥន្ទ្រិយប៉ុន្មានយ៉ាង
 ទើបកិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រកាសឲ្យអហេតុផលថា ពត្តាអញ្ញំនឹង
 ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌កត្តាអញ្ញំបានប្រព្រឹត្តរួច
 ហើយ លោក្យសកិច្ចអត្តាអញ្ញំបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវាគិច្ចដទៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្យសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ធម៌ចាំងខ្យាយនេះយើងខ្ញុំព្រះអង្គ មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជា
 ចូសគល់ ។ មេ ។

(៣១៩) ខ្នាលកិក្ខុចាំងខ្យាយ ព្រោះហេតុវេទនាចំរើន បាន
 ធ្វើឲ្យត្រាស់ត្រល ឲ្យឥន្ទ្រិយ៤យ៉ាង ទើបកិក្ខុជាវិណាស្រព ប្រ-
 កាសឲ្យអហេតុផលថា ពត្តាអញ្ញំនឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌កត្តាអញ្ញំបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ លោក្យសកិច្ចអត្តាអញ្ញំ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវាគិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្យសកិច្ចនេះ
 ទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣២០) ឥន្ទ្រិយ ៤ យ៉ាងតែអ្វីខ្លះ ។ វិវិយំ ឥន្ទ្រិយ ១ សកិ-
 ឥន្ទ្រិយ ១ សមាជំ ឥន្ទ្រិយ ៤ មញ្ញំ ឥន្ទ្រិយ ១ ។

[៣២០] ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ ចតុដ្ឋំ ឥន្ទ្រិយោឯ

ភារិភត្តា ពហុលីកតត្តា ទិណាសរោ ភិក្ខុ អញ្ញំ

ព្យាគរោតិ ទិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ

ករណិយំ នាហំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាបាមិតិ ។

[៣២២] តំយេវ ឯនាឯ ។ កតំឯ ទុ ទោ ភិក្ខុវេ

ឥន្ទ្រិយោឯ ភារិភត្តា ពហុលីកតត្តា ទិណាសរោ

ភិក្ខុ អញ្ញំ ព្យាគរោតិ ទិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្ម-

ចរិយំ កតំ ករណិយំ នាហំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាបាមិតិ ។

ភកិវុស ភោ ចោ កត្តេ ជញ្ញា ។ បេ ។

[៣២១] ហួសភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បាន

ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល ខ្លួនឆ្លើយ ៤ យ៉ាងនេះឯង ទើបភិក្ខុជាទិណាស្រព

ប្រកាសឲ្យអរហេត្តផលថា អត្តាអញដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ

ព្រហ្មចរិយធម៌អត្តាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ ហេតុសក្ខីអត្តាអញ

បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវាចាសក្ខីបានប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីហេតុសក្ខី

នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣២២] ខិតានវេវេសនោឯង ។ ហួសភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ព្រោះ

ហេតុតែបានចំរើន បានធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រែល ខ្លួនឆ្លើយប៉ុន្មានយ៉ាង ទើប

ភិក្ខុជាទិណាស្រព ប្រកាសឲ្យអរហេត្តផលថា អត្តាអញដឹងច្បាស់ថា

ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អត្តាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ ហេ-

តុសក្ខីអត្តាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវាចាសក្ខីបានប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីហេតុសក្ខីនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បត់ត្រព្រះអង្គដំបំរើន ធម៌

ព័ន្ធភ្យាយនៃយើងខ្ញុំព្រះអង្គ បានព្រះជីវិតព្រះភាគជាបូសគល់ ។ បេ ។

[៣២៣] បញ្ចង្គំ ទោ កំត្តុវេ វេទ្រិយោធំ កាវតត្តា
 ពហុលំភាគត្តា ទំណាសរោ កំត្តុ អញ្ញំ ព្យាគារោតំ
 ទំណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ កាណិយំ
 ចាបំ វត្តត្តាយាតំ បដាទាមិតំ ។

[៣២៤] កតមេសំ បញ្ចង្គំ ។ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស វិរិយ-
 ទ្រិយស្ស សត្តន្ទ្រិយស្ស សមាធិន្ទ្រិយស្ស បញ្ញាទ្រិ-
 យស្ស ។

[៣២៥] វេទេសំ ទោ កំត្តុវេ បញ្ចង្គំ វេទ្រិយោធំ
 កាវតត្តា ពហុលំភាគត្តា ទំណាសរោ កំត្តុ អញ្ញំ
 ព្យាគារោតំ ទំណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
 កាណិយំ ចាបំ វត្តត្តាយាតំ បដាទាមិតំ ។

[៣២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បាន
 ធ្វើឱ្យគ្រាស់ក្រែល ខ្ញុំវេទ្រិយ ៥ យ៉ាង ទើបក៏ក្នុងវិណាស្រព ប្រកាស
 ខ្ញុំអរហេតុផលថា អត្តាអញ្ញដ៏ធូលីសំថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មច-
 រិយធម៌អត្តាអញ្ញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ រសាទ្យសកិច្ចអត្តាអញ្ញបានធ្វើ
 ស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដ៏ទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរសាទ្យសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។

[៣២៧] វេទ្រិយ ៥ យ៉ាងក៏អ្វីខ្លះ ។ ឱសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វិរិយន្ទ្រិយ ១
 សត្តន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាទ្រិយ ១ ។

[៣២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែបានចំរើន បាន
 ធ្វើឱ្យគ្រាស់ក្រែល ខ្ញុំវេទ្រិយ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើបក៏ក្នុងវិណាស្រព
 ប្រកាសខ្ញុំអរហេតុផលថា អត្តាអញ្ញដ៏ធូលីសំថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌អត្តាអញ្ញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ រសាទ្យសកិច្ចអត្តាអញ្ញ
 បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដ៏ទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរសាទ្យសកិច្ច
 នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣២៦] ឯវិទ្យុ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ គភវិ
 កោសត្តិយំ វិហារតិ យោសិភាវេ ។ តេន ខោ បទ
 សមយេន អាយស្មតា វិល្លោលការាទ្វាដេន អញ្ញា
 ព្យាកតា ហោតិ ទីណា ជាតំ វុសំតំ ត្រឡប់យំ
 កតំ កាលីយំ នាបរំ វត្តត្តាយាតំ បដាបាមីតំ ។

[៣២៧] អថខោ សង្កហុលា កិក្ខុ យេន គភវិ
 តេនុបសង្កមីសុ ទមសង្កមិត្តា កតវន្តំ អភិវិនេត្តា
 ឯកមន្តំ ទិសិទីសុ ។ ឯកមន្តំ ទិសិទ្ធា ខោ តេ កិក្ខុ
 កតវន្តំ ឯកនរោតំ អាយស្មតា កន្តេ វិល្លោលការាទ្វា
 ដេន អញ្ញា ព្យាកតា ទីណា ជាតំ វុសំតំ ត្រឡប់
 យំ កតំ កាលីយំ នាបរំ វត្តត្តាយាតំ បដាបាមីតំ ។

[៣២៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មនយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគព្រះដ៏គង់នៅក្នុងយោសិភាវេ ទៀបគ្រឿងកោសត្តិ ។ សម័យ
 នោះឯង ព្រះបិណ្ឌាលភាវេទ្វាដ៏មានអាយុ ប្រកាសទូរអហោត្តវលថា
 ភក្ខាញដ៏ធំច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ត្រឡប់យេនមិកត្តាញបាន
 ប្រព្រឹត្តចេហើយ ហោរុសកិច្ចភក្ខាញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវៈ
 នាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីហោរុសកិច្ចនេះទៀតមិនបានឡើយ ។

[៣២៧] គ្រាខាង ពួកកុក្កុច្រើនបច្ចុលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកុក្កុចាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើប
 ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគផ្សំច្រើន បត់ក្រព្រះបង្គំដ៏ចំរើន ព្រះ
 បិណ្ឌាលភាវេទ្វាដ៏មានអាយុ ប្រកាសទូរអហោត្តវលថា ភក្ខាញ
 ដ៏ធំច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ត្រឡប់យេនមិកត្តាញបានប្រព្រឹត្ត
 ចេហើយ ហោរុសកិច្ចភក្ខាញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវៈនាកិច្ចដទៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីហោរុសកិច្ចនេះទៀតមិនបានឡើយ ។

[៣២៥] ឆី ធុ ចោ កន្តេ អន្តវសំ សម្បស្សហ។
 ធនេ អាយស្សហ បិណ្ឌោលការត្វាជេន អញ្ញា ព្យាគ-
 នា ទីណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មពរិយំ កតំ ករណីយំ
 តាបរិ ឥត្តន្តាយាតិ បជាតាមំតំ ។

[៣២៥] ឆីណ្ណំ ចោ កិក្ខុវេ ឥទ្ធិយោធំ កាវិ-
 តត្តា ឧហុល័កតត្តា បិណ្ឌោលការត្វាជេន កិក្ខុតា
 អញ្ញា ព្យាគនា ទីណា ជាតិ វុសំតំ ព្រហ្មពរិយំ
 កតំ ករណីយំ តាបរិ ឥត្តន្តាយាតិ បជាតាមំតំ ។

[៣៣០] តាគបេសំ ឆីណ្ណំ ។ សតិទ្ធិយស្ស
 សមាធិទ្ធិយស្ស បញ្ញាទ្ធិយស្ស ។

[៣៣០] ឥមេសំ ចោ កិក្ខុវេ ឆីណ្ណំ ឥទ្ធិយោធំ
 កាវិតត្តា ឧហុល័កតត្តា បិណ្ឌោលការត្វាជេន កិក្ខុតា

[៣២៥] បពិត្រព្រះអង្គដ៏បំរើន ព្រះបិណ្ឌោលការត្វាជេនដ៏មាន
 ពាយុ ឃើញអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ទើបប្រិកាសនូវអហេតុផលថា
 ភក្ខាអញដ៏និច្ចរសំថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មពរិយធម៌ភក្ខាអញបាន
 ប្រព្រឹត្តចូរហើយ សោឡសកិច្ចភក្ខាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការ-
 នាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣២៥] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះហេតុតែបានបំរើន បាន
 ធ្វើឲ្យក្រាស់ក្រិល ខ្លាចខ្លីយ ព្យាយាម ទើបបិណ្ឌោលការត្វាជេនកិក្ខុប្រ-
 ពាសនូវអហេតុផលថា ភក្ខាអញដ៏និច្ចរសំថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្ម-
 ពរិយធម៌ភក្ខាអញបានប្រព្រឹត្តចូរហើយ សោឡសកិច្ចភក្ខាអញបាន
 ធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ
 ទៀតមិនមានឡើយ ។

[៣៣០] ឥទ្ធិយ ព្យាយាម តើអ្វីខ្លះ ។ តិសតិទ្ធិយ ១ សមា-
 ធិទ្ធិយ ១ បញ្ញាទ្ធិយ ១ ។

[៣៣០] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះហេតុតែបានបំរើន បានធ្វើ
 ឲ្យក្រាស់ក្រិល ខ្លាចខ្លីយ ព្យាយាមនេះឯង ទើបបិណ្ឌោលការត្វាជេនកិក្ខុ

អញ្ញា ព្យាគតា ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ

កតំ ករណីយំ បាបំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាទាមីតំ ។

(៣៣២) ឥហានំ ច ភិក្ខុវេ តីណិ ឥន្ទ្រិយានំ

កំមន្តានំ ។ ទយន្តានំ ។ កិស្ស ទយន្តានំ ។ ជាតិ-

ជនបរណស្ស ។ ជាតិជនបរណត្តយន្តំ ខោ ភិក្ខុវេ

សម្បស្សនាទេច បិណ្ណាលភាវាដោ ភិក្ខុនា អញ្ញា

ព្យាគតា ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ

ករណីយំ បាបំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាទាមីតំ ។

ប្រកាសទូរអរោក្ខនលថ កក្កាអញដីនិច្ចាសថ ជាតិអស់ហើយ

ព្រហ្មចរិយធម៌កក្កាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោច្យសកិច្ចកក្កាអញ

បានធ្វើស្រេចហើយ បន្តការនាគិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោច្យសកិច្ច

នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣៣២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥន្ទ្រិយទាំង ៣ យ៉ាងនេះ

មានអ្វីជាទីបំផុត ។ មានការអស់ទៅទីបំផុត ។ មានការអស់ទៅ

ជាទីបំផុតនៃអ្វី ។ ខែដាតិ ជន មរណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

បិណ្ណាលភាវាដោកិច្ច ឃើញច្បាស់ថា ការអស់ទៅនៃដាតិ ជន មរណៈ

ដូច្នោះឯង ទើបប្រកាសទូរអរោក្ខនលថ កក្កាអញដីនិច្ចាសថ ជាតិ

អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌កក្កាអញបានប្រព្រឹត្តរួចហើយ សោច្យស-

កិច្ចកក្កាអញបានធ្វើស្រេចហើយ បន្តការនាគិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី

សោច្យសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

(៣៣៣) ឃុំម្មេ សុតំ ។ ឃុំតំ សមយំ កកក
 អង្គេសុ វិហារតំ អាបណាញម អង្គុំធំ ធិតមោ ។
 តត្រ ទោ កកក អាយស្មុត្តំ សារីបុត្តំ អាយទ្កេសិ
 យោ សោ សារីបុត្តំ អរិយស្មារកោ តថាគតេ
 ឃុំកន្តុគតោ អភិប្បសន្នោ(១) ន សោ តថាគតេ ក
 តថាគតសាសនេ ក កង្កេយ្យ ក វិចិត្តក្កេយ្យកតំ ។

(៣៣៤) យោ សោ កន្តេ អរិយស្មារកោ តថាគតេ
 ឃុំកន្តុគតោ អភិប្បសន្នោ ន សោ តថាគតេ ក
 តថាគតសាសនេ ក កង្កេយ្យ ក វិចិត្តក្កេយ្យ ក ។
 សទ្ធស្ស ហំ កន្តេ អរិយស្មារកស្ស ឃុំតំ ចាដិកម្ពុ
 យំ អាទ្ធិរិយោ វិហារិស្សតំ អកុសលានំ ធម្មានំ
 បហានាយ កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្មនាយ ជាមក
 ធម្មបាត្តមោ អនិក្ខត្តុកោ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

(៣៣៥) យញ្ញិស្ស កន្តេ រិយំ តទស្ស រិយំ ត្រិយំ ។
 សទ្ធស្ស ហំ កន្តេ អរិយស្មារកស្ស អាទ្ធិរិយស្ស

១ ខ. អថ ឧ សោ ។

(៣៣៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគមរោង្គារពេលណា របស់ពួកអ្នកស្រុកអង្គៈ
 ក្នុងដែនអង្គៈ ។ ក្នុងវិទ្យានោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគបានត្រាស់នឹងព្រះ
 សារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ខ្លាលសារីបុត្ត អរិយសារកឯណាជ្រះថ្លាតាំង
 ទៅមាំមួន ចំពោះព្រះកថាគត អរិយសារកនោះ មិនតប្បឡើងទ្វល់បូ
 សន្ស័យចំពោះព្រះកថាគត នឹងចំពោះសាសនានៃព្រះកថាគត ទេឬ ។

(៣៣៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរិយសារកឯណាជ្រះថ្លាតាំង
 ទៅមាំមួន ចំពោះព្រះកថាគតហើយ អរិយសារកនោះមិនតប្បឡើង
 ទ្វល់ ឬសន្ស័យចំពោះព្រះកថាគត នឹងចំពោះសាសនានៃព្រះកថាគត
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាអរិយសារកអ្នកមានសច្ចា
 តប្បនិកសន្ស័យទូរហេតុខ្លះជាប្រាកដ គឺអរិយសារកនោះនឹងប្រាព្ធប្រ
 សេចក្តីព្យាយាមដើម្បីលះបង់ខ្លះអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីបំពេញខ្លះ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាអ្នកមានកម្លាំងចិត្ត មានសេចក្តីប្រឹងប្រែង
 មាំមួន មិនជាន់ចុះក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។

(៣៣៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាវិរិយឯណារបស់
 អរិយសារកនោះ វិរិយនោះឈ្នះថាវិរិយត្រិយរបស់លោក ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតអរិយសារកអ្នកមានសច្ចា ប្រាព្ធសេចក្តីព្យាយាម

ឯតំ ទាដិកក្ខំ យំ សតិមា ភវិស្សតិ បរមេន សតិ-
ធម្មតោ សមញ្ញតោ ចិន្ទតម្បំ ចិរកាសំធម្បំ
សវិតា អនុស្សវំតា ។

[៣៣៦] យោ ហិស្ស កន្តេ សតិ តទស្ស
សតិច្ឆ័យំ ។ សទ្ធស្ស ហិ កន្តេ អរិយស្សវកស្ស
អាទ្ធកិរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតំទោ ឯតំ ទាដិកក្ខំ យំ
ហិស្សត្តារម្មណំ ភវិត្វា លភិស្សតិ សមាជិ លភិស្សតិ
ចិត្តស្ស ឯកត្តតំ ។

[៣៣៧] យោ ហិស្ស កន្តេ សមាជិ តទស្ស
សមាជិច្ឆ័យំ ។ សទ្ធស្ស ហិ កន្តេ អរិយស្សវកស្ស
អាទ្ធកិរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតំទោ សម្មាសមាហិតចិត្តស្ស
ឯតំ ទាដិកក្ខំ យំ ឯវំ បទាដិស្សតិ អធមតត្តា
ទោ សំសារោ ឫត្វា កោដិ ធម្មញ្ញាយតិ អវិជ្ជា-
ធិវណាជំ សត្តាជំ កណ្ណាសញ្ញាជនា សទ្ធាតំ

ទំនំទិកសន្ធិមន្ទវហេតុនុ៎ះជាប្រាកដ ឆឺជាអ្នកមានស្មារតីប្រកបដោយ
ប្រាជ្ញាចាស់ទ្រង់ប្រសើរ តែទំនំទិកទាន់បាន ទូអំពើដែលធ្លាប់ធ្វើមក
ដោយរូបភ័យផង, ឲ្យវាក្យសំដីដែលធ្លាប់និយាយមកដោយរូបភ័យផង ។

[៣៣៦] បតិក្រិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសតិឯណាមេសំ
អរិយសាវកានោះ សតិនោះឈ្នះថាសតិទ្រិយមេសំណេត ។ បតិក្រិ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតអរិយសាវកអ្នកមានសទ្ធា ប្រាជ្ញាសេចក្តីព្យាយាម
បានសតិដ៏កល់ខ្ជាប់ ទំនំទិកសន្ធិមន្ទវហេតុនុ៎ះជាប្រាកដ គឺធ្វើឲ្យព្រះ
ទំនំទិកឲ្យជាអារម្មណ៍ ហើយទំនំទិកឲ្យសមាជិ ទំនំទិកឲ្យភាវៈវៃចិត្ត
បានអារម្មណ៍តែមួយ ។

[៣៣៧] បតិក្រិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាសមាជិឯណាមេសំ
អរិយសាវកានោះ សមាជិនោះឈ្នះថាសមាជិទ្រិយមេសំណេត ។
បតិក្រិព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដ្បិតអរិយសាវកអ្នកមានសទ្ធា ប្រាជ្ញាសេចក្តីព្យាយាម
បានសតិដ៏កល់ខ្ជាប់ មានចិត្តតាំងតាំដោយប្រពៃ ទំនំទិកសន្ធិម
ន្ទវហេតុនុ៎ះជាប្រាកដ ឆឺទំនំទិកព្យាយាមនេះថា សនិទ្ធាមានទីបំផុត
កំណត់មិនបាន ទីបំផុតទាំងអស់មិនប្រាកដដល់សក្ខីភាពព្យាយាម
បានអំពីជាតិក្រិណាំង បានត្រូវជាត្រៀមប្រកប ដែលអារម្មណ៍លេ

សំសារតំ អវិជ្ជាយត្រូវ តមោកាយស្ស អសេសវិវ-
តនិរោធា សន្តមេតំ បដំ បណិកមេតំ បដំ យនិដំ
សត្វសង្កាសមដោ សត្វបដំប្បដំដិស្សុត្តា តណ្ហាត្ត-
យោ វិវតោ ជិរោធា ជិក្ខាដំ ។

[៣១៨] យា ហិស្ស កន្ត បញ្ញា តទស្ស
បញ្ញត្តិយំ ។ សន្តោ សោ កន្ត អវិយស្សវិគោ ឯវំ
បទហិត្វា បទហិត្វា ឯវំ សវិត្វា សវិត្វា ឯវំ សមាទ-
ហិត្វា សមាទហិត្វា ឯវំ បដាជិត្វា បដាជិត្វា ឯវំ
អតិសន្តិហតិ វិចេ ទោ តេ ទឃ្ម យេ មេ បុត្រ
សុតា ដំ អហេសុំ តេទាហំ ឯតាហិ កាយេទ ទ
ដុសិត្វា វិហារមិ បញ្ញាយ ទ អតិវិជ្ជា^(១) បស្សមិតំ ។

[៣១៩] យា ហិស្ស កន្ត សន្តា តទស្ស សន្តិ-

ត្តិយន្តំ ។

១ ឧ. ពណិស្ស ។

[គាថាដ្ឋិតំ ៧] ការព្រាសចាកកម្រេក ខំនិការលតំវតមានសេស
សលំវិទតំវេនិកតិអវិជ្ជាទុំវេនិ ជាដុំវិជ្ជាស្វបំ ជាដុំវិជ្ជាប្រាសិវ តិការស្វបំ
រហប់ទៅវិទសង្ការោនិកត្វនិ លះបន់ទុំវេបដំកិលេសចំនិកត្វនិ ក្សិយំទៅវិទ
តណ្ហា ព្រាសចាកកម្រេក លតំ ៧ (វិទកិលេស) ឈ្មោះថាទិក្ខាន ។

[៣២០] បតិក្រិត្រះអន្តដំចំវើន ព្រោះថាបញ្ញាឯណាបេស
អវិយសាវតនោះ បញ្ញានោះឈ្មោះថា បញ្ញត្តិយរបស់លោក ។ បតិក្រ
ិត្រះអន្តដំចំវើន អវិយសាវតអ្នកមានសង្ខារនោះ បានផ្គុំផ្គងស្របយ៉ាង
នេះ ខំកត្វកាយេញស្របយ៉ាងនេះ ដំកល់ទុកស្របយ៉ាងនេះ ដំន
ច្បាស់ស្របយ៉ាងនេះ វេមនិជឿស្របយ៉ាងនេះថា ធម៌ចំនិក្ខាយនេះឯង
ជាធម៌វេលកត្តាអញ្ចាបំស្តាប់មកក្នុងកាលមុន ព្រោះហេតុនោះកត្តា
អញ្ចាវេមនិបានបំរើពាល់ដោយនាមកាយក្នុងកាលវិជ្ជាវេននេនិ ចាក់ចុះ
ក្រោយឃើញដោយព្រាថ្ងាទន ។

[៣២១] បតិក្រិត្រះអន្តដំចំវើន ព្រោះថាសង្ខត្តិយរបស់លោក
អវិយសាវតនោះ សង្ខត្តិយនោះ ឈ្មោះថាសង្ខត្តិយរបស់លោក ។

[៣២៦] សាទុ សាទុ សារីបុត្ត យោ សោ សារី-
 បុត្ត អរិយស្សវកោ គថាគតេ ឯកន្តគតោ អតំប្ប-
 សាញោ ឧ សោ គថាគតេ វា គថាគតសាសនេ វា
 កត្តេយ្យ វា វិចេកិច្ចេយ្យ វា ។ សទ្ធស្ស ហំ
 សារីបុត្ត អរិយស្សវកស្ស ឯតំ ចាដិកត្តំ យំ អារទ្ធ-
 រិយោ វិហារិស្សតំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហាជាយ
 កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បជាយ ថាមវា នធឿបរក្ក-
 មោ អនិក្កិន្តនុរោ កុសលេស្ស ធម្មេស្ស ។

[៣២៧] យំ ហំស្ស សារីបុត្ត រិយំ គនស្ស
 រិយំច្រៀយំ ។ សទ្ធស្ស ហំ សារីបុត្ត អរិយស្សវកស្ស
 អារទ្ធរិយស្ស ឯតំ ចាដិកត្តំ យំ សតិមា ករិស្សតិ
 បរមេន សតិទេបក្កេន សមញ្ញគតោ ចិរកតអ្សំ
 ចិរកាសិទម្សំ សរិគា អនុស្សរិតា ។

[៣២៨] ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រែពោហើយៗ ម្ចាស់សារីបុត្ត អរិយ-
 សារីកងណាព្រះថ្កាតាំងទៅហំម្តង ចំពោះព្រះគថាគត អរិយសារីកនោះ
 មិនឃ្លីឃ្លើនឆ្ងល់បួសឱ្យយំចំពោះព្រះគថាគត នឹងចំពោះសាសនានៃ
 ព្រះគថាគតឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះថាអរិយសារីកអ្នកមានសទ្ធា
 នឹងនឹកសង្ឃឹមនូវហេតុខ្ពុំជាប្រាកដ នឹងនិព្រាត្រាពូសេចក្តីព្យាយាមដើម្បី
 លះបង់នូវអកុសលដ៏ធំខ្សោយ ដើម្បីបំពេញនូវកុសលដ៏ធំខ្សោយ
 ជាអ្នកមានកំរិតចិត្ត មានសេចក្តីច្រើនប្រឹងបំបួន មិនដាក់ចុះក្នុង
 កុសលដ៏ធំខ្សោយ ។

[៣២៩] ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះថាវិយងណាចេសំអរិយសារីក
 នោះ វិយាទានេឈ្មោះថាវិយេន្ទ្រិយចេសំលោក ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត
 ផ្សំអរិយសារីក អ្នកមានសទ្ធាព្រាត្រាពូសេចក្តីព្យាយាម នឹងនឹកសង្ឃឹម
 នូវហេតុខ្ពុំជាប្រាកដ នឹងអ្នកមានស្មារតីប្រកបដោយប្រាជ្ញាចាស់គ្នា
 ដ៏ប្រសើរ តែនឹងនាំទាន ចាំបាច់ នូវអំពើដែលច្បាប់ធ្វើមកជាយូរហើយ
 ផង នូវពាក្យសំដីដែលច្បាប់និយាយមកជាយូរហើយផង ។

[៣៤២] យោ ហិស្ស សារីបុត្ត សតិ តទស្ស
 សតិទ្ធិយំ ។ សទ្ធស្ស ហិ សារីបុត្ត អរិយស្សាវកស្ស
 អាទ្ធកិរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតំពោ ឯតំ ចាដិកង្កំ យំ
 វោស្សត្តាម្មណំ ករិត្តា លភំស្សតំ សមាជំ លភំស្សតំ
 ចិត្តស្ស ឯកត្តតំ ។

[៣៤៣] យោ ហិស្ស សារីបុត្ត សមាជំ តទ-
 ស្ស សមាជិទ្ធិយំ ។ សទ្ធស្ស ហិ សារីបុត្ត អរិ-
 យស្សាវកស្ស អាទ្ធកិរិយស្ស ឧបដ្ឋិតស្សតំពោ សម្មា-
 សមាហិតចិត្តស្ស ឯតំ ចាដិកង្កំ យំ ឯវំ ចជាជិស្សតំ
 អនមតត្តោ ទោ សំសារោ បុព្វា កោដិ ធម្មញ្ញាយតិ
 អវិជ្ជាវិវរណាចំ សត្តាចំ តណ្ហាសញ្ញាជនាចំ សត្វាវតំ
 សំសាតំ អវិជ្ជាយត្រូវ តតោកាយស្ស អសេសវិវក-
 ជិរោចោ សន្តមេតំ ចជំ បណីតមេតំ ចជំ យទិចំ
 សត្វសង្កាសមថោ សត្វបដិច្ចដិជិស្សត្តោ តណ្ហាត្តាយោ
 វិរកោ ជិរោចោ ចិត្តាចំ ។

[៣៤៤] ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះថាសតិឯណៈរបស់អរិយសាវក
 នោះ សតិនោះឈ្មោះថាសតិទ្ធិយរបស់លោក ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ដ្បិត
 អរិយសាវក អង្គមានសព្វ ប្រាជ្ញាសេចក្តីព្យាយាម មានសតិដកល់ខ្លាច
 នឹងមកសន្សំមន្តវោកុដ្តុះជាប្រាកដ នឹងធ្វើព្រះនិព្វានឲ្យជាអារម្មណ៍ហើយ
 នឹងបានឲ្យសមាជិ នឹងបានឲ្យការវិនិច្ឆ័យមានអារម្មណ៍តែមួយ ។

[៣៤៥] ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះថាសមាជិឯណៈរបស់អរិយ-
 សាវកនោះ សមាជិនោះឈ្មោះថាសមាជិទ្ធិយរបស់លោក ។ ម្ចាស់
 សារីបុត្ត ដ្បិតអរិយសាវកអង្គមានសព្វ ប្រាជ្ញាសេចក្តីព្យាយាម មាន
 សតិដកល់ខ្លាច មានចិត្តតាំងមាំជាយូរពេល នឹងនឹកសន្សំមន្តវោកុដ្តុះ
 ជាប្រាកដ នឹងនឹងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សន្សំមានចំបំផុតកំណត់មិន
 បាន ចំបំផុតខាងដើមមិនប្រាកដដល់សត្វទាំងឡាយ ដែលមានអវិជ្ជាជា
 គ្រឿងរារាំង មានតណ្ហាជាគ្រឿងប្រកប ដែលអន្ទាលទៅ ត្រាច់ភ្នែក
 ទៅ ការប្រាសខាងគ្រឿង នឹងការលេចទៅឥតមានសេសសល់នៃនំនរ
 នឹងនឹកអវិជ្ជាខ្លះនឹង ជាដូចស្ងប់ ជាដូចជ្រៃស្រី គឺការស្ងប់ម្ខាងទៅ
 នៃសង្ខារទាំងពួង លះបង់ខ្លះបដិគ្គិលសទាំងពួង ក្ស័យទៅនៃតណ្ហា
 ប្រាសខាងគ្រឿង លេចទៅ (នៃគិលេស) ឈ្មោះថាជំនួន ។

[៣៤៤] យា ហិស្ស សារីបុត្ត បញ្ញា វុទ្ធស្ស

បញ្ញំទ្រិយំ ។ សន្តោ សោ សារីបុត្ត អរិយស្សវិកោ ឯវំ
បទហំត្វា បទហំត្វា ឯវំ សវិត្វា សវិត្វា ឯវំ សមាទ-
ហំត្វា សមាទហំត្វា ឯវំ បជាទិត្វា បជាទិត្វា ឯវំ ភក្កិ
សន្តហតិ វមេ ទោ តេ ទន្តា យេ មេ បុទ្ធេ សុតា វ
អហោសុំ តេនាហំ ឯតាហំ តាយេន ច ធុសំត្វា វិហារមិ
បញ្ញាយ ច អតិវជ្ឈ បស្សមីតិ ។

[៣៤៥] យា ហិស្ស សារីបុត្ត សត្វា វុទ្ធស្ស

សន្តំទ្រិយន្តិ ។

[៣៤៦] ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះថាបញ្ញាឯណា របស់អរិយសាវក

នោះ បញ្ញានោះឈ្មោះថាបញ្ញាទ្រិយរបស់លោក ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត
អរិយសាវកអ្នកមានសង្ខារនោះ បានផ្គុំផ្គងស្រួចយ៉ាងនេះ នឹកព្យក
ឃើញស្រួចយ៉ាងនេះ ដកល់ទុកស្រួចយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់ស្រួច
យ៉ាងនេះ វែមនិញស្រួចយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង ជាធម៌វែម
កត្តាអញ្ញាប្រាប់បានស្តាប់មកក្នុងកាលមុន ព្រោះហេតុនោះ កត្តាអញ
វែមនិញបានប៉ះពាល់វាយពាក្យក្នុងកាលវេទនាវែមនិញ ចាក់ចុះក្លាយ
ឃើញដោយប្រាថ្នាផង ។

[៣៤៧] ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះថាសង្ខារឯណា របស់អរិយសា-

វកនោះ សង្ខារនោះឈ្មោះថា សន្តំទ្រិយរបស់លោក ។

តស៊ូក្នុង

ដក ឧស្ម័នកោ ក្រាម្នួលោ
សរសេតោ បុត្រោដ្ឋកោ
បុត្រាមេ ៨ ធាតុវិ
បំលោកលោ សឡេច តេ ធនាតិ ។

ទុក្ខនៃជំងឺក្នុងនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្រះជរា ១ អំពី ឧស្ម័នក-
ក្រាម្នួលោ ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងក្រុងសា-
កេត ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងបុព្វកោដ្ឋកន្តិកម ១
អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅក្នុងបុព្វាធម៌មាន ២ លើក អំពី
ព្រះបំលោកលោកព្រះជរា ១ អំពីអរិយសាស្ត្រក្នុងមានសង្គា ១
ម្លេចាំងអស់ក្រៅជា ១០ ។

សូត្រទី៧

[៣៤៦] ឯវិញ្ញាណសុតំ ។ ឯសមយំ គតវា
កោសលេសុ វិហរតិ កោសលាយំ ព្រាហ្មណក្កា-
មេ ។ តត្រ ហោ គតវា កិក្ខុ អាមន្តេសំ

[៣៤៧] សេយ្យជាមិ កិក្ខុវេ យេ កេចិ តិញ្ញា-
នគតា ចាលា សិហោ មិគរាជា តេសំ អក្កមត្តាយតំ
យនិទំ ជាមេន ជវេន សុរិយេន^(១) ។ ឯវិមេវ ហោ
កិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោជិបត្តិយោ នឡោ បញ្ញាច្រ្កិយំ
តេសំ អក្កមត្តាយតំ យនិទំ ពោតាយ ។

[៣៤៨] កតមេ ច កិក្ខុវេ ពោជិបត្តិយោ នឡោ ។
សច្ច្រ្កិយំ កិក្ខុវេ ពោជិបត្តិយោ នឡោ តំ ពោតាយ
សំវត្តតំ ។ វិយំច្រ្កិយំ ពោជិបត្តិយោ នឡោ តំ ពោតា-
យ សំវត្តតំ ។ សតិច្រ្កិយំ ពោជិបត្តិយោ នឡោ តំ

១ វ. ឧ. សុដ្ឋ ។

សូត្រទី៨

[៣៤៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រាហ្មណគ្រាមណ្ឌៈកោសល ក្នុងវេទ
កោសល ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងកិក្ខុ
ទាំងឡាយថា

[៣៤៧] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ស្រេចលើសីលៈជាស្តេចនៃម្រឹត
ប្រសើរជាងពួកសត្វគឺព្រោះទាំងអស់វាដោយកំឡាំង ដោយសន្តុះ ដោយ
សេចក្តីភ្ញើញ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ស្រេចលើ
បញ្ញាច្រ្កិយប្រសើរជាងពួកធម៌ចំណែកភាវកាត្រាស់ដឹងទាំងអស់ ដោយ
ការត្រាស់ដឹង ដូច្នោះឯង ។

[៣៤៨] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ចំណែកភាវកាត្រាស់
ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ សច្ច្រ្កិយជាធម៌ចំណែកភាវ
កាត្រាស់ដឹង សច្ច្រ្កិយនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ វិយំច្រ្កិយ
ជាធម៌ចំណែកភាវកាត្រាស់ដឹង វិយំច្រ្កិយនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់
ដឹង ។ សតិច្រ្កិយជាធម៌ចំណែកភាវកាត្រាស់ដឹង សតិច្រ្កិយនោះ

ពោធិយ សំវត្តតិ ។ សមាជំជ្រៀយំ ពោជំបត្តិយោ
ធម្មោ តំ ពោធិយ សំវត្តតិ ។ បញ្ញំជ្រៀយំ ពោជំ
បត្តិយោ ធម្មោ តំ ពោធិយ សំវត្តតិ ។

[២២៧] សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេយេ កេចិ តិប្បាណ
តា ចាណា សិហោ មិគរាជា តេសំ អត្តមត្តាយតិ
យទិទំ តាមេន ជេវេន សូតិយេន ។ ឯវមេ ទោ ភិក្ខុវេ
យេ កេចិ ពោជំបត្តិយោ ធម្មោ បញ្ញំជ្រៀយំ តេសំ
អត្តមត្តាយតិ យទិទំ ពោធិយាតិ ។

[២២៨] ឯវមេ សុតិ ។ ឯតំ សមយំ កកក
មល្លតេសុ^(១) វិហារតិ ឧវុវេលកប្បំ បាប មល្លតាជំ
ជំតមោ ។ តត្រិ ទោ កកក ភិក្ខុ អាមន្តេសំ

[២២៩] យាវតីវត្ត ភិក្ខុវេ អវិយស្សាវកស្សា
អវិយញ្ញាណំ ន ឧប្បន្នំ ហោតិ ទេវ ភាវ ចត្តន្នំ ឥន្ទ្រិ-
យាជំ សណ្ឌិតំ ហោតិ ទេវ ភាវ ចត្តន្នំ ឥន្ទ្រិយាជំ អ-
រដ្ឋិតំ ហោតិ ។ យតោ ច ទោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សាវកស្សា
អវិយញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ ហោតិ អថ ចត្តន្នំ ឥន្ទ្រិយាជំ
សណ្ឌិតំ ហោតិ អថ ចត្តន្នំ ឥន្ទ្រិយាជំ អរដ្ឋិតិ ហោតិ ។

១ ឧ. ឆ. បណ្ឌិត ។

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ សមាជំជ្រៀយំ ជាមុំបំណែកភាគការត្រាស់
ដឹង សមាជំជ្រៀយំនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បញ្ញំជ្រៀយំ ជាមុំ
បំណែកភាគការត្រាស់ដឹង បញ្ញំជ្រៀយំនោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

[២២៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រេចលើសិហាជាស្តេចខ
ម្រឹត ប្រសើរជាងពួកសត្វតិប្បាទទាំងអស់ ដោយកំលាំង ដោយសន្តុះ
ដោយសេចក្តីត្រឡា ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រេច
លើបញ្ញាជ្រៀយ ប្រសើរជាងពួកមុំបំណែកភាគការត្រាស់ដឹងទាំងអស់
ពោយការត្រាស់ដឹងដូច្នោះឯង ។

[២២៨] ខ្ញុំបានស្តាប់បកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវិទេហឃ្លាន ទេវវេលកប្បវេសន៍ពួកអ្នកស្រែកមល្លក
ក្នុងវេលកជនបរ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដឹង
ភិក្ខុទាំងឡាយថា

[២២៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អវិយញ្ញាណបិទបានកើតឡើង
ដល់អវិយសាវកត្រឹមណា ឥន្ទ្រិយទាំង៤ ក៏មិនទាន់ស្ថិតនៅត្រឹមនោះ
ឥន្ទ្រិយទាំង៤ មិនបានស្ថិតនៅសិប្បត្រឹមនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
អវិយញ្ញាណកើតឡើងដល់អវិយសាវកកាលណា ឥន្ទ្រិយទាំង៤ ក៏ស្ថិត
នៅកាលនោះ ឥន្ទ្រិយទាំង៤ ក៏ស្ថិតនៅសិប្បកាលនោះ ។

[៣៧២] សេយ្យជាថី ភិក្ខុវេ យាវតីវត្ស ក្សជា.
 ការស្ស ក្នុង ឧ ឧស្សិតំ ហោតិ ទេវ ភាវ គោ-
 ចាទសីធំ សណ្ឋិតិ ហោតិ ទេវ ភាវ គោចាទសីធំ
 អវដ្ឋិតិ ហោតិ ។ យតោ ច ទោ ភិក្ខុវេ ក្សជាការស្ស
 ក្នុង ឧស្សិតំ ហោតិ អដទោ គោចាទសីធំ សណ្ឋិតិ
 ហោតិ អដទោ គោចាទសីធំ អវដ្ឋិតិ ហោតិ ។ វិវាវេ
 ទោ ភិក្ខុវេ យាវតីវត្ស អវិយស្សាវតស្ស អវិយញ្ញាណំ
 ឧ ឧប្បន្នំ ហោតិ ទេវ ភាវ ចតុន្នំ វិន្ទិយាធំ សណ្ឋិតិ
 ហោតិ ទេវ ភាវ ចតុន្នំ វិន្ទិយាធំ អវដ្ឋិតិ ហោតិ ។
 យតោ ច ទោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សាវតស្ស អវិយញ្ញាណំ
 ឧប្បន្នំ ហោតិ អដ ចតុន្នំ វិន្ទិយាធំ ។ បេ ។ អវដ្ឋិតិ
 ហោតិ ។ កកមេសំ ចតុន្នំ ។ សទ្ធិទ្ធិយស្ស វិយទ្ធិ-
 យស្ស សតិទ្ធិយស្ស សមាធិទ្ធិយស្ស ។

[៣៧៣] បញ្ញាវតោ ភិក្ខុវេ អវិយស្សាវតស្ស គន-
 ទ្ធយោ សទ្ធា សណ្ឋិតិ គនទ្ធយេ វិយំ សណ្ឋិតិ គន-
 ទ្ធយោ សតិ សណ្ឋិតិ គនទ្ធយោ សមាធិ សណ្ឋិតិ ។

[៣៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកមានកំពូលវេលាគមិនទាន់
 លើកកំពូលត្រឹមណា បន្តិចទៀតក៏មិនទាន់ស្ថិតនៅត្រឹមនោះ បន្តិច
 ទៀតក៏មិនទាន់ស្ថិតនៅស៊ប់ត្រឹមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះ
 តែអ្នកមានកំពូលវេលាគលើកកំពូលរឿងកាលណា ទើបបន្តិចទៀត
 ទៀតស្ថិតនៅកាលនោះ បន្តិចទៀតស្ថិតនៅស៊ប់កាលនោះឯង
 ដូចម្តេចម៉េញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិយញ្ញាណ មិនទាន់កើតឡើង
 ដល់អវិយសាវកត្រឹមណា អន្ធិយទាំង៤ ក៏មិនទាន់ស្ថិតនៅត្រឹមនោះ
 អន្ធិយទាំង៤ មិនទាន់ស្ថិតនៅស៊ប់ត្រឹមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លុះតែអវិយញ្ញាណកើតឡើងដល់អវិយសាវកកាលណា ទើបអន្ធិយ
 ទាំង៤ ។ បេ ។ ស្ថិតនៅស៊ប់កាលនោះ ។ អន្ធិយទាំង៤ គឺអ្វី
 ខ្លះ ។ ភិសទ្ធិទ្ធិយ ១ វិយទ្ធិយ ១ សតិទ្ធិយ ១ សមាធិទ្ធិយ ១
 ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៣៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធាដល់អវិយសាវកអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញាដ៏សមគួរដល់ប្រាជ្ញានោះ ទើបស្ថិតនៅបាន វិយដ៏សមគួរដល់
 សទ្ធានោះ ទើបស្ថិតនៅបាន សតិដ៏សមគួរដល់វិយនោះ ទើបស្ថិត
 នៅបាន សមាធិដ៏សមគួរដល់សតិនោះ ទើបស្ថិតនៅបាន ។

[៣៧២] ឯវេទ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 តោសម្ព័យំ វិហរតិ យោសំតារាមេ ។ តត្រ ទោ កកវា
 កំត្តុ អាមាទ្តសិ មត្តិ ទុ ទោ កំត្តុវេ បរិយាយោ
 យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេត្តោ កំត្តុ សេត្តក្ខម័យំ
 សណ្ឋិតោ សេត្តោស្ម័តិ បជាទេយ្យ អាសេត្តោ កំត្តុ
 អាសេត្តក្ខម័យំ សណ្ឋិតោ អាសេត្តោស្ម័តិ បជា-
 ទេយ្យតិ ។ កកវំមូលកា ទោ កទ្ត ទម្មា ។ បេ ។

[៣៧៣] មត្តិ កំត្តុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ
 អាគម្ម សេត្តោ កំត្តុ សេត្តក្ខម័យំ សណ្ឋិតោ សេ-
 ត្តោស្ម័តិ បជាទេយ្យ អាសេត្តោ កំត្តុ អាសេត្តក្ខ-
 ម័យំ សណ្ឋិតោ អាសេត្តោស្ម័តិ បជាទេយ្យ ។

[៣៧៤] កកវោ ទ កំត្តុវេ បរិយាយោ យំ បរិ-
 យាយំ អាគម្ម សេត្តោ កំត្តុ សេត្តក្ខម័យំ សណ្ឋិតោ
 សេត្តោស្ម័តិ បជាទាតិ ។ កំទ កំត្តុវេ សេត្តោ កំត្តុ

[៣៧៥] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះធិបាទ
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងរយោសំតារាម ទៀបក្រុងវិហារសម្ព័យ ។ ក្នុងទី
 នោះឯង ព្រះធិបាទព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងកំត្តុទាំងឡាយថា ម្ចាស់កំត្តុ
 ទាំងឡាយ កំត្តុជាសេត្តបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងសេត្តក្ខម័យ គប្បីដឹងច្បាស់ថា
 អាគម្មជាសេត្តបុគ្គល កំត្តុជាអាសេត្តបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអាសេត្តក្ខម័យ
 គប្បីដឹងច្បាស់ថា អាគម្មជាអាសេត្តបុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យបរិយាយ
 ឯណា បរិយាយនោះមានវិជារម្យ ។ ក្នុងកំត្តុក្រាបបង្គំទូលថា បតិក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចម្រើនទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះ
 ធិបាទព្រះភាគជាបុរសគល់ ។ បេ ។

[៣៧៦] ម្ចាស់កំត្តុទាំងឡាយ កំត្តុជាសេត្តបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុង
 សេត្តក្ខម័យ គប្បីដឹងច្បាស់ថា អាគម្មជាសេត្តបុគ្គល កំត្តុជាអាសេត្ត-
 បុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអាសេត្តក្ខម័យ គប្បីដឹងច្បាស់ថា អាគម្មជាអាសេត្ត-
 បុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យបរិយាយឯណា បរិយាយនោះមាន ។

[៣៧៧] ម្ចាស់កំត្តុទាំងឡាយ ចុះកំត្តុជាសេត្តបុគ្គលស្ថិតនៅ
 ក្នុងសេត្តក្ខម័យ អាស្រ័យបរិយាយដូចម្តេច ទើបដឹងច្បាស់ថា អាគម្ម
 ជាសេត្តបុគ្គល ។ ម្ចាស់កំត្តុទាំងឡាយ កំត្តុជាសេត្តបុគ្គលក្នុងវិហារនោះ

នំ ទុក្ខន្តំ យថាភូតំ បដាទានំ អយំ ទុក្ខសមុទ-
 យោនិ យថាភូតំ បដាទានំ អយំ ទុក្ខនិរោទានិ
 យថាភូតំ បដាទានំ អយំ ទុក្ខនិរោទកាមិច្ចំ បដិប-
 ទានិ យថាភូតំ បដាទានំ ។ អយំបិ ទោ កិក្កុវេ
 បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេត្តោ កិក្កុ
 សេត្តក្ខម័យំ សណ្ឋិតោ សេត្តាស្ម័តិ បដាទានំ ។

[៣៥៧] ចុទ ចបរំ កិក្កុវេ សេត្តោ កិក្កុ នំ
 បដិសញ្ញត្តនិ អន្តំ ទុ ទោ នំតោ តហិទ្ធា អញ្ញា
 សមណោ កំ ព្រាហ្មណោ កំ យោ វិវំ ភូតំ ឥច្ចំ តថ
 ធម្មំ ទេសេតិ យថា ភកកំតិ ។ សោ វិវំ បដាទានំ
 ធម្មំ ទុ ទោ នំតោ តហិទ្ធា អញ្ញា សមណោ កំ
 ព្រាហ្មណោ កំ យោ វិវំ ភូតំ ឥច្ចំ តថ ធម្មំ ទេសេតិ
 យថា ភកកំតិ ។ អយំបិ ទោ កិក្កុវេ បរិយាយោ
 យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេត្តោ កិក្កុ សេត្តក្ខម័យំ
 សណ្ឋិតោ សេត្តាស្ម័តិ បដាទានំ ។

វេមនិជំនិច្ចាសំភាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់ភាមពិតថា នេះជា
 យេនុទ្យេភិក្ខុក្ខ ដឹងច្បាស់ភាមពិតថា នេះជាសភាវវលកំទុក្ខ ដឹង
 ច្បាស់ភាមពិតថា នេះជាបដិបទាថាដំណើរទៅកាន់ចិវលកំទុក្ខ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុចាំនិទ្សយ ភិក្ខុជាសេត្តបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងសេត្តក្ខម័ អាស្រ័យបរិ-
 យាយនេះឯង ទើបដឹងច្បាស់ថា ពាក្យអញ្ញាជាសេត្តបុគ្គល ។

[៣៥៧] ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សយ មួយទៀត ភិក្ខុជាសេត្តបុគ្គល
 វេមនិចំចារណាឃើញថា សមណៈបូព្រាហ្មណំដំទៅក្រៅអំពីសាសនា
 នេះ មាននរណាសំដែងធម៌ពិត មែន ប្រាកដ ដូចព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះវែងឬ ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សមណៈបូព្រាហ្មណំ
 ដំទៅក្រៅពីសាសនានេះ ប៉ុន្តែមាននរណាសំដែងធម៌ពិត មែន ប្រាកដ
 ដូចព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សយ ភិក្ខុជា
 សេត្តបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងសេត្តក្ខម័ អាស្រ័យបរិយាយនេះឯង ទើបដឹង
 ច្បាស់ថា ពាក្យអញ្ញាជាសេត្តបុគ្គល ។

[៣២៨] បុទ ចបរំ ភិក្ខុវេ សេក្ខោ ភិក្ខុ បញ្ចុ-
 ទ្ធិយោនិ បជាបាតិ សន្និទ្ធិយំ វិយទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ។ យំគតំកាធិ យំបរមាធិ
 យំដលាធិ យំបរិយោសាបាធិ ឆ ហេវ ចោ កាយេឆ
 ធុសិត្វា វិហារតំ បញ្ញាយ ច អនិវជ្ឈ បស្សតិ ។ អយំបិ
 ចោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម សេក្ខោ
 ភិក្ខុ សេក្ខក្ខម័យំ សណ្ឋិតោ សេក្ខោស្មីតិ បជាបាតិ ។

[៣២៩] កតមោ ច ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិ-
 យាយំ អាគម្ម អសេក្ខោ ភិក្ខុ អសេក្ខក្ខម័យំ សណ្ឋិ-
 តោ អសេក្ខោស្មីតិ បជាបាតិ ។ ឆឆ ភិក្ខុវេ អសេក្ខោ
 ភិក្ខុ បញ្ចុទ្ធិយោនិ បជាបាតិ សន្និទ្ធិយំ វិយទ្ធិយំ
 សតិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ ។ យំគតំកាធិ
 យំបរមាធិ យំដលាធិ យំបរិយោសាបាធិ កាយេឆ
 ច ធុសិត្វា វិហារតំ បញ្ញាយ ច អនិវជ្ឈ បស្សតិ ។
 អយំបិ ចោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម
 អសេក្ខោ ភិក្ខុ អសេក្ខក្ខម័យំ សណ្ឋិតោ អសេក្ខោ-
 ស្មីតិ បជាបាតិ ។

[៣២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាសេក្ខបុគ្គល
 រមែងជំនឿច្បាស់នូវអន្តិមទាំង ៥ គឺសង្ខារទ្ធិយ ១ វិយទ្ធិយ ១ សតិ-
 ទ្ធិយ ១ សមាធិទ្ធិយ ១ បញ្ញាទ្ធិយ ១ ។ ភិក្ខុជាសេក្ខបុគ្គលមិនចាត់
 បានបរិពាល់នូវគតិដ៏ប្រសើរ ទីនឹងផលដែលជាចម្រុះ ដោយកាយនៅ
 ឡើយទេ គ្រាន់តែពិចារណាយើញពុទ្ធភ្លាយដោយប្រាថ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាសេក្ខបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសេក្ខក្ខម័ អាស្រ័យបរិយាយ
 នេះឯង ទើបជំនឿច្បាស់ថា អត្តាអញជាសេក្ខបុគ្គល ។

[៣២៩] ចុះភិក្ខុជាអសេក្ខបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសេក្ខក្ខម័ អាស្រ័យ
 បរិយាយដូចម្តេច ទើបជំនឿច្បាស់ថា អត្តាអញជាអសេក្ខបុគ្គល ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអសេក្ខបុគ្គលក្នុងសាសនានេះ រមែងជំនឿ
 ច្បាស់នូវអន្តិមទាំង ៥ គឺសង្ខារទ្ធិយ ១ វិយទ្ធិយ ១ សតិទ្ធិយ ១
 សមាធិទ្ធិយ ១ បញ្ញាទ្ធិយ ១ ។ ភិក្ខុជាអសេក្ខបុគ្គល រមែងបានបរិ-
 ពាល់នូវគតិដ៏ប្រសើរ ទីនឹងផលដែលជាចម្រុះដោយកាយផង ពិចារណា
 យើញពុទ្ធភ្លាយដោយប្រាថ្នាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជា
 អសេក្ខបុគ្គលស្ថិតនៅក្នុងអសេក្ខក្ខម័ អាស្រ័យបរិយាយនេះឯង ទើប
 ជំនឿច្បាស់ថាអត្តាអញជាអសេក្ខបុគ្គល ។

[៣៦០] បុរេ ធម៌ កិក្ខុវេ អសេត្តោ កិក្ខុ ធន
 ឥន្ទ្រិយានិ បដាបាតិ ចក្កុទ្ធិយំ សោតិទ្ធិយំ យានិទ្ធិ-
 យំ ជិវ្ហិទ្ធិយំ កាយិទ្ធិយំ មនេទ្ធិយំ ។ ឥមានិ ទោ ធន
 ឥន្ទ្រិយានិ សព្វេន សត្វំ សត្វជា សត្វំ អបរិសេសា
 និរុដ្ឋិស្សន្តិ អញ្ញានិ ធន ធន ឥន្ទ្រិយានិ ធន កុហិត្តិ
 កិស្មិត្តិ ធម្មន្តិស្សន្តិ បដាបាតិ ។ អយំថំ ទោ
 កិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម អសេត្តោ
 កិក្ខុ អសេត្តក្ខមិយំ សណ្ឋិតោ អសេត្តោស្មិតិ បដា-
 បាតិ ។

[៣៦១] សេយ្យវាមិ កិក្ខុវេ យានិ កានិចំ ធម្ម-
 លានំ ចាលានំ បទដាតានិ សត្វានិ កានិ ហត្ថិបទេ
 សមោទានំ កច្ឆន្តិ ហត្ថិបទំ ភេសំ អត្តមក្កាយតិ
 យនិទំ មហន្តត្តេន ។ ឯវិបរ ទោ កិក្ខុវេ យានិ កា-
 និចំ បទានិ ភោជាយ សុវត្ថន្តិ ចត្តិទ្ធិយំ បទំ ភេសំ
 អត្តមក្កាយតិ យនិទំ ភោជាយ ។

[៣៦០] ខ្មាលកិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កិក្ខុជាអសេត្តបុគ្គល
 រមែងដឹងច្បាស់នូវឥន្ទ្រិយានិ ៦ ឥច្ឆុទ្ធិយ ១ សោតិទ្ធិយ ១ យា-
 និទ្ធិយ ១ ជិវ្ហិទ្ធិយ ១ កាយិទ្ធិយ ១ មនេទ្ធិយ ១ ។ រមែងដឹង
 ច្បាស់ថា ឥន្ទ្រិយានិ ៦ នេះឯង គង់នឹងរលត់ទៅអស់ទាំងអស់គ្រប់អន្លើ
 វាធានសរសេរ ឥន្ទ្រិយានិ ៦ ថវិទ្យោ គង់នឹងមិនរកឃើញក្នុង
 កាលខ្លះៗ ផង ។ ខ្មាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុជាអសេត្តបុគ្គលស្មិតោ
 ក្នុងអសេត្តក្ខមិ អាស្រ័យបរិយាយនេះឯង ទើបដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 ជាអសេត្តបុគ្គល ។

[៣៦១] ខ្មាលកិក្ខុទាំងឡាយ ស្នាមដើររបស់ពួកសត្វដែល
 ទៅលើផែនដី កែងប្រដុំចុះក្នុងស្នាមដើរដី ស្រេចលើស្នាមដើរដី
 ប្រសើរជាងស្នាមដើរសត្វទាំងអស់ ក្រោស្នាមដើរកង់ ដូចម្តេច
 មិញ ។ ខ្មាលកិក្ខុទាំងឡាយ បទដំបៅណាមួយទាំងឡាយ ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ស្រេចលើបទដំបៅឥន្ទ្រិយ ប្រសើរជាង
 ឥន្ទ្រិយទាំងអស់ ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះឯង ។

(៣២២) កតំមាណិ ច កំគូវេ បណាមិ ពោធិយ សំវត្តន្តិ សន្និទ្ធិយំ កំគូវេ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្តតិ ។ វិយំទ្ធិយំ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្តតិ ។ សតំទ្ធិយំ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្តតិ ។ សមាធិទ្ធិយំ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្តតិ ។ បញ្ញាទ្ធិយំ បទំ តំ ពោធិយ សំវត្តតិ ។

(៣២៣) សេយ្យដាមំ កំគូវេ យោ កាណិចិ ធម្មុលានំ វាណានំ មនោសាណំ សត្វានំ តាណិ ហត្ថំបទេ សមោធាណំ កច្ចន្តិ ហត្ថំបទំ តេសំ អក្កមត្តាយតិ យទិទំ មហន្តាត្តទ ។ វិវាមេវ ទោ កំគូវេ យោ កាណិចិ បណាមិ ពោធិយ សំវត្តន្តិ បញ្ញាទ្ធិយំ បទំ តេសំ អក្កមត្តាយតិ យទិទំ ពោធិយោតិ ។

(៣២៤) សេយ្យដាមំ កំគូវេ យេ តោចិ សារកត្វា ហេហំតទទ្ធនំ តេសំ អក្កមត្តាយតិ ។ វិវាមេវ ទោ កំគូវេ យេ តោចិ ពោធិបក្ខិយា ធម្មា បញ្ញាទ្ធិយំ តេសំ អក្កមត្តាយតិ យទិទំ ពោធិយ ។

(៣២២) ម្ចាស់កំគូវេទាំងឡាយ ចុះបទដូចម្តេចដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ម្ចាស់កំគូវេទាំងឡាយ បទគំវិយំទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បទគំវិយំទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បទគំសតំទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បទគំសមាធិទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ បទគំបញ្ញាទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

(៣២៣) ម្ចាស់កំគូវេទាំងឡាយ ស្នាមជើងរបស់ពួកសត្វដែលនៅលើដីនេះ ភែនប្រជុំចុះក្នុងស្នាមជើងដី ស្រែចោលស្នាមជើងដី ប្រសើរជាងស្នាមជើងសត្វទាំងអស់ ព្រោះស្នាមជើងដី ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់កំគូវេទាំងឡាយ បទទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ស្រែចោលបទគំបញ្ញាទ្ធិយ ប្រសើរជាងបទទាំងអស់ ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះឯង ។

(៣២៤) ម្ចាស់កំគូវេទាំងឡាយ ពួកគូរមិធីឃើ ស្រែចោល គូរមិធីធម្មុតិកិហម ប្រសើរជាងគូរមិធីឃើទាំងអស់ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់កំគូវេទាំងឡាយ ពួកគូរមិធីធម្មុតិកិហមការត្រាស់ដឹង ស្រែចោល បញ្ញាទ្ធិយ ប្រសើរជាងគូរមិធីធម្មុតិកិហមដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៣៦៥] កកគមេ ច កំគូដេ ពោជិបត្តិយោ ធម្មា ។
 សច្ចំទ្រិយំ កំគូដេ ពោជិបត្តិយោ ធម្មា តំ តោ-
 នាយ សំវត្តតំ ។ វិយំទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាធិទ្រិយំ
 បញ្ញាទ្រិយំ ពោជិបត្តិយោ ធម្មា តំ តោនាយ
 សំវត្តតំ ។

[៣៦៦] សេយ្យថាបិ កំគូដេ យេ កេចិ សារកត្តា
 ណោហិតទទ្ធនំ តេសំ អក្កមត្តាយតិ ។ វិវេមេ ទោ
 កំគូដេ យេ កេចិ ពោជិបត្តិយោ ធម្មា បញ្ញាទ្រិយំ
 តេសំ អក្កមត្តាយតិ យទិទំ តោនាយតិ ។

[៣៦៧] វិកកធម្មេ បតិដ្ឋិតស្ស កំគូដេ កំគូដោ
 បញ្ញាទ្រិយោនិ កាវិភានិ ហោន្តិ សុកាវិភានំ ។ កក-
 មស្មិ វិកកធម្មេ ។ អប្បមាទេ ។

[៣៦៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ដាច់ណែកខាងការ
 ត្រាស់ដឹងតែដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សច្ចំទ្រិយ ជាធម៌ដាច់-
 ណែកខាងការត្រាស់ដឹង សច្ចំទ្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។
 វិយំទ្រិយ សតិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ ជាធម៌ដាច់ណែកខាង
 ការត្រាស់ដឹង បញ្ញាទ្រិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

[៣៦៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកក្នុងខ្ញុំមិលឃី ស្រែចរលីក្នុង
 ខ្ញុំមិនទុំក្រហម ប្រសើរជាងក្នុងខ្ញុំមិលឃីទាំងអស់ ដូចម្តេចមិញ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ដាច់ណែកខាងការត្រាស់ដឹង ស្រែចរលី
 បញ្ញាទ្រិយ ប្រសើរជាងធម៌ទាំងអស់ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៣៦៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិនិច្ឆ័យទាំង៥ ជាវិនិច្ឆ័យដែល
 ភិក្ខុស្តុកាទៅក្នុងធម៌មួយ ទើបចំរើនដោយប្រពៃបាទ ។ ធម៌១ គឺអ្វី ។
 គឺអប្បមាទេ ។

(៣៦៥) កតមោ ច កំគូវេ អប្បមាណោ ។ វេទ
 កំគូវេ កំគូ ចំត្តំ កត្តតិ អាសវេសុ ច សាសវេសុ
 ច ធម្មេសុ ។ តស្ស ចំត្តំ កត្តតោ អាសវេសុ ច
 សាសវេសុ ច ធម្មេសុ សន្និទ្ធិយំមិ កាវណាចារិប្បិ
 កត្តតិ វិយេទ្ធិយំមិ កាវណាចារិប្បិ កត្តតិ សត្តិទ្ធិយំមិ
 កាវណាចារិប្បិ កត្តតិ សមាជំទ្ធិយំមិ កាវណាចារិប្បិ កត្តតិ
 បញ្ញិទ្ធិយំមិ កាវណាចារិប្បិ កត្តតិ ។

(៣៦៥) ឯវំមិ ខោ កំគូវេ ឯកទេវេ បតិដ្ឋិតស្ស
 កំគូវោ បញ្ញិទ្ធិយាជំ កាវតានិ ហេតុនិ សុកាវតា-
 ជំតំ ។

(៣៧០) ឯវេត្ត សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភកក
 ទុវេលាយំ វិហារតំ ឧត្តា ខេត្តកយ តិវេ អជិហា-
 លជិក្រោជេ បវេណកំសម្ពុត្តោ ។ អជិខោ ភកកតោ

(៣៦៥) ម្ចាស់កំគូចាំនិទ្ធាយ ពុះអប្បមាណោ ។
 ម្ចាស់កំគូចាំនិទ្ធាយ កំគូកុសិណសនាទេវេក្សបំភ្នកុសិណសាវៈ ចាំនិទ្ធាយ
 និវិកុសិណមិចាំនិទ្ធាយវេលាប្រកបដោយកាសាវៈ ។ កាលកំគូនាទេវេក្ស
 បំភ្នកុសិណសាវៈចាំនិទ្ធាយ និវិកុសិណមិវេលាប្រកបដោយកាសាវៈចាំនិ-
 ទ្ធាយ^(១) សន្និទ្ធិយ ក៏ដល់នូវការពេញលេញដោយការតា វិយេទ្ធិយ
 ក៏ដល់នូវការពេញលេញដោយការតា សត្តិទ្ធិយក៏ដល់នូវការពេញ
 លេញដោយការតា សមាជំទ្ធិយក៏ដល់នូវការពេញលេញដោយការតា
 បញ្ញិទ្ធិយក៏ដល់នូវការពេញលេញដោយការតា ។

(៣៦៥) ម្ចាស់កំគូចាំនិទ្ធាយ យ៉ាងនេះឯងហើយ អន្តិយចាំនិទ្ធា
 ជាអន្តិយវេលាកំគូស្ថិតនៅក្នុងអមិមួយ ទើបចាំនិទ្ធាដោយប្រពៃបាទ ។

(៣៧០) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ បានក្រាស់ដីដីជាដំបូង ច្រើនគង់នៅទាអដបាលនិៈគ្រោះទ្រៀម
 ឆ្នេរស្ទឹងទេវញ្ញក ក្នុងទុរវេលាប្រទេស ។ គ្រោះនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

^១ ប្រែប្រួលទៅជាចំនួនដែលប្រើប្រាស់ក្នុងក្រឹត្យ ៣ យោគីកុសិណសាវៈមិទ្ធាយវេលាប្រកបដោយកាសាវៈ ។ អន្តិយចាំនិទ្ធា ។

វេណភក្កស្ស បដិសន្ធិស្ស វិវេកសោ បរិវិតត្តោ
 ទុនតានិ បញ្ចុទ្ធិយោនិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អ-
 មតោគតានិ ហោន្តិ អមតបរាយតានិ អមតបរិយោ-
 សាតានិ ។ កតតានិ បញ្ច ។ សន្ធិទ្ធិយំ ភាវិតំ
 ពហុលីកតំ អមតោគតំ ហោតំ អមតបរាយនំ អម-
 តបរិយោសានំ ។ វិវិយំទ្ធិយំ សនិទ្ធិយំ សមាទិទ្ធិយំ
 បញ្ចុទ្ធិយំ ភាវិតំ ពហុលីកតំ អមតោគតំ ហោតំ
 អមតបរាយនំ អមតបរិយោសានំ ។ វេណនិ បញ្ចុទ្ធិ-
 យានិ ភាវិតានិ ពហុលីកតានិ អមតោគតានិ ហោន្តិ
 អមតបរាយតានិ អមតបរិយោសាតានិ ។

[៣៧១] អដទោ ព្រហ្មា សហម្បតិ ភកវតោ
 វេណសា វេណេបរិវិតត្តមញ្ញាយ សេយ្យថាមិ ពសវា
 បុរិសោ សម្មត្ថិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសាវិតំ
 វា ពាហំ សម្មត្ថេយ្យ វិវេកេ ព្រហ្មលោកេ អន្ត-
 រេវិតោ ភកវតោ បុរតោ ចាតុរោសិ ។

នៅក្នុងចំណោមនៃសម្បទាទាំងនេះសមាបត្តិ តើគ្រោះហេតុដោយបរិវិតកុ
 យ៉ាងនេះថា អន្តិយតាំង ៥ ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន
 ហើយ វេណជាអន្តិយចុះសិបកាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាង
 មុខ មានព្រះនិព្វានជាចំបំផុត ។ អន្តិយតាំង ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសន្ធិទ្ធិយ
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេណជាអន្តិយចុះសិប
 កាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាចំបំផុត ។
 វិវិយំទ្ធិយ សនិទ្ធិយ សមាទិទ្ធិយ បញ្ចុទ្ធិយ ដែលបុគ្គលបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេណជាអន្តិយចុះសិបកាន់ព្រះនិព្វាន មាន
 ព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាចំបំផុត ។ អន្តិយតាំង ៥ នេះ
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេណជាអន្តិយចុះសិប
 កាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាចំបំផុត ។

[៣៧២] ត្រាតោវេនិ សហម្បតិព្រហ្មនិទ្ធិទ្ធិវេណេបរិវិតក្កវេ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគវាយចិត្ត (វេសំខ្លួន) គឺបាត់អំពីព្រហ្មលោកមកប្រា-
 កដក្នុងទីចំរោះព្រះក្រ្តិនព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូចជាបុរសមានកំឡាំង
 លាវដៃដល់មក ឬបក់ដៃដល់លា ។

[៣៧២] វេទោ ត្រៃញ្ញា សហម្បតិ ឯតំសំ
 ឧត្តរសង្កំ កាវិត្វា យេន កតវា តេនញ្ញាលិឡណា-
 យេត្វា កតវង្គំ ឯតនកេច ឯវមេតំ កតវា ឯវមេតំ
 សុគត មញ្ញុទ្ធិយានំ កាវិតានំ តហុលីកតានំ អ-
 មតោតនានំ ហោត្តំ អមតមរាយនានំ អមតបរិយេក-
 សាទានំ ។ កតមានំ មញ្ញុ ។ សង្កុទ្ធិយំ កាវិតំ
 តហុលីកតំ អមតោតនំ ហោតំ អមតមរាយនំ អ-
 មតបរិយេកសាទានំ ។ យេ ។ មញ្ញុទ្ធិយំ កាវិតំ តហុលី-
 កតំ អមតោតនំ ហោតំ អមតមរាយនំ អមតបរិ-
 យេកសាទានំ ។ វេទានំ មញ្ញុទ្ធិយេនំ កាវិតានំ តហុលី-
 កតានំ អមតោតនានំ ហោត្តំ អមតមរាយនានំ អម-
 តបរិយេកសាទានំ ។

[៣៧២] ត្រៃពានេន សហម្បតិព្រហ្មត្រៃសំពតំបន័កោត្រៃស្មា
 ម្ខានិ ប្រណម្បអញ្ញាលិចំពានៈព្រះដំមានព្រះភាគ ត្រៃបបង្កិច្ចលព្រះ
 ដំមានព្រះភាគដូច្នោះថា មតិត្រព្រះដំមានព្រះភាគ សេចក្តីខ្ពុះបរិវិស
 ហ្ន៎និហើយ មតិត្រព្រះសុគត សេចក្តីខ្ពុះយ៉ាងហ្ន៎និហើយ ឥន្ទ្រិយតាំង៥
 ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឱ្យច្រើនហើយ វេមនីជាឥន្ទ្រិយចុះសិប
 កាន់ព្រះទិព្វាន មានព្រះទិព្វានជាភាវិមុខ មានព្រះទិព្វានជាទិបំផុត ។
 ចុះឥន្ទ្រិយតាំង៥ ឥអ៊ុរុះ ។ ឥសង្កុទ្ធិយដែលបុគ្គលចំរើនហើយ បាន
 ធ្វើឱ្យច្រើនហើយ វេមនីជាឥន្ទ្រិយចុះសិបកាន់ព្រះទិព្វាន មានព្រះ
 ទិព្វានជាភាវិមុខ មានព្រះទិព្វានជាទិបំផុត ។ យេ ។ មញ្ញុទ្ធិយដែល
 បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឱ្យច្រើនហើយ វេមនីជាឥន្ទ្រិយចុះសិបកាន់ព្រះ
 ទិព្វាន មានព្រះទិព្វានជាភាវិមុខ មានព្រះទិព្វានជាទិបំផុត ។ ឥន្ទ្រិយ
 តាំង៥ ទេវេនិ ដែលបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឱ្យច្រើនហើយ វេមនី
 ជាឥន្ទ្រិយចុះសិបកាន់ព្រះទិព្វាន មានព្រះទិព្វានជាភាវិមុខ មានព្រះ
 ទិព្វានជាទិបំផុត ។

[៣៧៣] ភូតមុទ្ធាហំ កន្តេ កស្សបេ សម្មាសម្ពុទ្ធ
 ត្រៃឃ្លាវិយំ អចេវី តត្របំ មំ ឯវំ ជាឧត្តំ សហគោ
 ភិក្ខុ សហគោ ភិក្ខុតិ ។ សោ ទ្ធាហំ កន្តេ ឥមេ-
 សំយេវ មញ្ញត្ថំ ឥន្ទ្រិយោធិំ ការិវត្តា ពហុលីកតត្តា
 តាមេសុ កាមច្ឆន្ទំ វិរាជេត្វា តាយស្ស កេនា បរិ-
 បរណា សុតតិ ត្រៃឃ្លាលោកំ ឧបបេណ្ណា តត្របំ មំ ឯវំ
 ជាឧត្តំ ត្រៃឃ្លា សហម្បតំ ត្រៃឃ្លា សហម្បតិភំ ។

[៣៧៤] ឯវំមតំ កកវំ ឯវំមតំ សុតត អហមេតំ
 ជាតាមិ អហមេតំ មស្សាមិ យថា ឥមាធិ មញ្ញន្ទ្រិយោធិ
 ការិវតាធិ ពហុលីកតាធិ អមតោកតាធិ ហោត្ថំ អមត-
 មរយតាធិ អមតបរិយោសាបាធិតិ ។

[៣៧៥] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលនាំព្រះនិទាយ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គបានប្រតិភូត្រៃឃ្លាបរិចេតមិកុនិសំណា កំព្រះកស្សបេសម្មាសម្ពុទ្ធ កុនិ
 កាលរណោះ អ្នកដទៃតែស្គាល់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា សហភកិកុ សហភ-
 ភិក្ខុដូច្នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះរឿយណាយ ពាក
 កាមច្ឆន្ទៈ កុនិកាមតាំងឡាយ ព្រោះបានចម្រើន បានធ្វើឱ្យច្រើននូវ
 ឥន្ទ្រិយតាំង ៥ នេះឯង សុរិយកត្វាយពនិកាយស្លាប់ទៅ បានទៅតែក
 កុនិសុភតិព្រៃឃ្លាលោក ពួកទៅតាំងនោះ បើស្គាល់ខ្ញុំព្រះអង្គកុនិ
 នោះយ៉ាងនេះថា សហម្បតិព្រៃឃ្លា សហម្បតិព្រៃឃ្លា ដូច្នោះ ។

[៣៧៦] បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ សេចក្តីខ្ពស់បំផុតហ្នឹងហើយ
 បពិត្រព្រះសុភក សេចក្តីខ្ពស់បំផុតហ្នឹងហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គដ៏ដឹងហេតុនេះ
 ខ្ញុំព្រះអង្គឃើញហេតុនេះ ដូចជាឥន្ទ្រិយតាំង ៥ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន
 បានធ្វើឱ្យច្រើនហើយ វែមឯងឥន្ទ្រិយចុះសិបកាត់ព្រះនិព្វាន បានព្រះ
 និព្វានជាខាងមុខ បានព្រះនិព្វានជាប់ដុត ។

សូត្រភាគទី១

[៣៧៥] ឯកំ សមយំ ភគវំ វាជគហោ វិហារតិ
តិជ្ឈត្តរដេ បព្វតេ សុត្តន្តសម្ពុទ្ធិ ។ តត្រិ ទោ ភគវំ
អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ អមន្តេសិ តី ទុ ទោ សារីបុត្ត
អន្តវសំ សម្បស្សមាទោ ទិណាសវេ ភិក្ខុ តថាគតេ
វ តថាគតសាសនេ វ បរមនិបព្វការំ បវត្តមាទោ
បវត្តតំ ។

[៣៧៦] អនុត្តរំ ហិ កន្តេ យោគក្ខេមំ សម្បស្ស-
មាទោ ទិណាសវេ ភិក្ខុ តថាគតេ វ តថាគតសា-
សនេ វ បរមនិបព្វការំ បវត្តមាទោ បវត្តតិ ។

[៣៧៧] សាទុ សាទុ សារីបុត្ត អនុត្តរញ្ញំ សារីបុត្ត
យោគក្ខេមំ សម្បស្សមាទោ ទិណាសវេ ភិក្ខុ តថា-
គតេ វ តថាគតសាសនេ វ បរមនិបព្វការំ បវត្តមា-
ទោ បវត្តតិ ។

សូត្រភាគទី១

[៣៧៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងភូមិ
រយ្យៈសូត្រភាគៈ ជាភ្នំតិជ្ឈត្តរដេប្រក្រតិដ៏គ្រឹះ ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់សារីបុត្ត
ភ័ក្តជាទិណាស្រព ពិចារណាយើញទូរំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេចទើប
ប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដ៏ក្រៃលែង ក្នុងព្រះភោគធម៌ ក្នុងសា-
សនារបស់ព្រះតថាគតធម៌ ។

[៣៧៦] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះតែភ័ក្តជាទិណាស្រព
ពិចារណាយើញ ព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ ដែលរក្សមចារកយោគៈដោយ
ពិត ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដ៏ក្រៃលែង ក្នុងព្រះភោគធម៌
ក្នុងសាសនារបស់ព្រះតថាគតធម៌ ។

[៣៧៧] ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រពៃហើយៗ ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះ
តែភ័ក្តជាទិណាស្រពពិចារណាយើញ ព្រះអរហន្តដ៏ប្រសើរ ដែលរក្ស
មចារកយោគៈដោយពិត ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដ៏ក្រៃលែង
ក្នុងព្រះភោគធម៌ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះតថាគតធម៌ ។

(៣៧៥) កតមោ ច សារីបុត្ត អនុត្តរោ យោគ-
ក្ខេមោ យំ សម្បស្សមាណោ ទិណាសវេ ភិក្ខុ តថា-
គតេ វា តថាគតសាសនេ វា បរមនិបទ្ធការំ បទ-
ត្តមាណោ បវត្តតិ ។

(៣៧៧) នេ កន្តេ ទិណាសវេ ភិក្ខុ សង្ខំទ្រិយំ
ការវតិ ទុបសមតាមី សម្ពោធតាមី ។ វិយំទ្រិយំ កា-
វវតិ ។ សង្ខំទ្រិយំ ការវតិ ។ សមាទំទ្រិយំ ការវតិ ។
បញ្ញំទ្រិយំ ការវតិ ទុបសមតាមី សម្ពោធតាមី ។ អយំ
ទោ កន្តេ អនុត្តរោ យោគក្ខេមោ យំ សម្បស្សមាណោ
ទិណាសវេ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា
បរមនិបទ្ធការំ បវត្តមាណោ បវត្តតិ ។

(៣៨០) សាទុ សាទុ សារីបុត្ត ឯសោ មាំ
សារីបុត្ត អនុត្តរោ យោគក្ខេមោ យំ សម្បស្សមាណោ
ទិណាសវេ ភិក្ខុ តថាគតេ វា តថាគតសាសនេ វា
បរមនិបទ្ធការំ បវត្តមាណោ បវត្តតិ ។

(៣៧៨) ម្ចាស់សារីបុត្ត ភិក្ខុជាទិណាស្រព ពិចារណាយិញ
ព្រះអរហត្តដ៏ប្រសើរ ដែលក្សេមចាកយោគៈ ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តី
កោតក្រែង ដីក្រលែង ក្នុងព្រះអថាគតផង ក្នុងសាសនាបស់ព្រះ
អថាគតផង ដូចម្តេចខ្លះ ។

(៣៧៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុជាទិណាស្រពក្នុងសាសនា
នេះ ចំរើនទូរស្ម័គ្រិយ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់ម្តាប់ ជាដំណើរ
ទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ ចំរើនវិយំទ្រិយ ។ ចំរើនសង្ខំទ្រិយ ។
ចំរើនបញ្ញំទ្រិយ ។ ចំរើនបញ្ញំទ្រិយជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីស្ងប់
ម្តាប់ ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីត្រាស់ដឹង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ភិក្ខុជាទិណាស្រពពិចារណាយិញ ព្រះអរហត្តដ៏ប្រសើរ ដែលក្សេម
ចាកយោគៈនេះឯង ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដីក្រលែង ក្នុង
ព្រះអថាគតផង ក្នុងសាសនាបស់ព្រះអថាគតផង ។

(៣៨០) ម្ចាស់សារីបុត្ត ប្រពៃហើយ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ព្រោះ
តែភិក្ខុជាទិណាស្រព ពិចារណាយិញ ព្រះអរហត្តដ៏ប្រសើរ ដែល
ក្សេមចាកយោគៈនេះឯង ទើបប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែង ដីក្រលែង
ក្នុងព្រះអថាគតផង ក្នុងសាសនាបស់ព្រះអថាគតផង ។

[៣៧១] កតមោ ច សារីបុត្ត បរមចិបទូតារោ
យំ ទំណាសារោ ភិក្ខុ តថាគតោ វា តថាគតសាសនេ
វា បរមចិបទូតារំ បវុទ្ធនាទោ បវុទ្ធតីតំ ។

[៣៧២] ឥធម ធម្មេ ទំណាសារោ ភិក្ខុ សន្តិ
សតារោ វិហារតំ សប្បដិស្សោ ធម្មេ សតារោ វិហារតំ
សប្បដិស្សោ សរដ្ឋេ សតារោ វិហារតំ សប្បដិស្សោ
សិក្ខាយ សតារោ វិហារតំ សប្បដិស្សោ សមា-
ចិស្តិ សតារោ វិហារតំ សប្បដិស្សោ ។ អយំ ទោ
ធម្មេ បរមចិបទូតារោ យំ ទំណាសារោ ភិក្ខុ តថាគតោ
វា តថាគតសាសនេ វា បរមចិបទូតារំ បវុទ្ធនាទោ
បវុទ្ធតីតំ ។

[៣៧៣] ខ្លាសារីបុត្ត ចុះភិក្ខុជាទំណាស្រព ដែលមានសេ-
ក្តីកោតក្រែងដីប្រសើរ រមែងប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែងដីក្រៃលង
ក្នុងព្រះភោគករណ៍ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះភោគករណ៍ ដូចម្តេចខ្លះ ។

[៣៧៤] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាទំណាស្រព ក្នុងសា-
សនារមៈ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោតក្រែង
ក្នុងព្រះសាស្ត្រ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោត
ក្រែងក្នុងព្រះធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តីកោត
ក្រែងក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តី
កោតក្រែងក្នុងសិក្ខា ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ប្រកបដោយសេចក្តី
កោតក្រែងក្នុងសមាមិ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាទំណាស្រព
ដែលមានសេចក្តីកោតក្រែងដីប្រសើរ រមែងប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោត
ក្រែងដីក្រៃលង ក្នុងព្រះភោគករណ៍ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះភោគករណ៍
យ៉ាងនេះឯង ។

(៣៨៣) សាទុ សាទុ សាវ័បុត្ត ឯសោ ហិ សាវ័-
 បុត្ត បាបនិបបទ្ធការោ យំ វិណាសោភិ ភិក្ខុ ឧដាគតេ
 វា ឧដាគតសាសនេ វា បាបនិបបទ្ធការំ បវត្តហានោ
 បវត្តនីតិ ។

(៣៨៤) សាវ័និទានំ ។ បវត្តហានំ ភិក្ខុវេ សង្ខិ-
 យានំ ភាវិកានំ ពហុលីកតានំ អនុប្បន្ទានំ ឧប្បន្ទនំ
 តាញ្ញត្រិ ឧដាគតស្ស ចាតុកាវា អរហតោ សម្មាសម្ពុ-
 ទ្ធស្ស ។ ឥតតទានំ បញ្ច ។ សង្ខំដ្ឋិយំ វិយំដ្ឋិយំ
 សតំដ្ឋិយំ សមាជំដ្ឋិយំ បញ្ញំដ្ឋិយំ ។ សមាជំ ខោ
 ភិក្ខុវេ បញ្ញំដ្ឋិយានំ ភាវិកានំ ពហុលីកតានំ អនុ-
 ប្បន្ទានំ ឧប្បន្ទនំ តាញ្ញត្រិ ឧដាគតស្ស ចាតុកាវា
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សតិ ។

(៣៨៥) ម្នាលសាវ័បុត្ត ប្រែតហើយ។ ម្នាលសាវ័បុត្ត មែន
 ហើយ ភិក្ខុជាទីណាស្រេច ដែលមានសេចក្តីកោតក្រែងដំប្រសើរ រមែង
 ប្រព្រឹត្តធ្វើសេចក្តីកោតក្រែងដំប្រសើរ ក្នុងព្រះតថាគតជន ក្នុងសា-
 សនារបស់ព្រះតថាគតជន យ៉ាងខ្លះឯង ។

(៣៨៦) សាវ័និទានំ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិច្ចាយ អង្គិយ៤ប្រការ
 នេះ ដែលមិនទាន់កើត បើបុគ្គលទាន់បរិវេទ ទានធ្វើទ្បាច្រើន រមែង
 កើតឡើង តែមិនមែនកើតឡើង ក្នុងកាលដទៃពីកាលជាទីកើតនៃព្រះ
 តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធចេ ។ អង្គិយ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខំដ្ឋិយ ១
 វិយំដ្ឋិយ ១ សតំដ្ឋិយ ១ សមាជំដ្ឋិយ ១ បញ្ញំដ្ឋិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ចាំនិច្ចាយ អង្គិយចាំនិ៤ នេះឯង ដែលមិនទាន់កើត បើបុគ្គលទាន់
 បរិវេទ ទានធ្វើទ្បាច្រើន រមែងកើតឡើង តែមិនមែនកើតឡើង ក្នុងកាល
 ដទៃពីកាលជាទីកើតនៃព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធចេ ។

សូត្រភាគទី១

(៣៨៥) បញ្ចមាធិ កំគូវេ វិនិច្ឆ័យិយាធិ ការិកាធិ
 តហុលីកតាធិ អនុប្បន្នាធិ ឧប្បវេទនិ ពាញាត្រិ សុគ-
 តវិទយា ។ តតមាធិ បញ្ច ។ សង្ខត្រិយំ វិវិយំ ធូរិយំ
 សត្រិយំ សមាធិធូរិយំ បញ្ចវិធូរិយំ ។ ធិមាធិ ទោ
 កំគូវេ បញ្ចវិធូរិយាធិ ការិកាធិ តហុលីកតាធិ អនុប្ប-
 ន្នាធិ ឧប្បវេទនិ ពាញាត្រិ សុគតវិទយាធិ ។

សូត្រភាគទី ១

ពិស្សទ្ធាធិ

សាលំ មស្មកំ សេត្តោ ច បទេ សាវេ វគិដ្ឋិកោ
 ព្រហ្មសូត្រាខាតាយោ ឧប្បទេ អយេ ធុរេតិ ។

សូត្រភាគទី១

(៣៨៥) ម្ចាស់កំគូវេធិ វិនិច្ឆ័យិយាធិ វិវិយំ ធូរិយំ ធូរិយំ
 កើត បើបុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន វេទនាភិក្ខុធិ តែមិន
 មិនមែនភិក្ខុធិក្នុងកាលដទៃអំពីវិទយាបេស័ព្វសុគតោ ។ វិនិច្ឆ័យិយាធិ
 ធិវិវិយំ ។ ធូរិយំ ធូរិយំ ។ វិវិយំ ធូរិយំ ។ សមាធិធូរិយំ ។
 បញ្ចវិធូរិយំ ។ ម្ចាស់កំគូវេធិ វិនិច្ឆ័យិយាធិ វិវិយំ ធូរិយំ ធូរិយំ
 មិនមែនភិក្ខុធិក្នុងកាលដទៃអំពីវិទយាបេស័ព្វសុគតោ ។
 តែមិនមែនភិក្ខុធិក្នុងកាលដទៃអំពីវិទយាបេស័ព្វសុគតោ ។

ចប់ សូត្រភាគទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃសូត្រភាគទី១

និយាយអំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវិទយាភា-
 សាល ។ ក្នុងមស្មកំ ។ អំពីកំគូវេសុគតុប្បន្ន ។ អំពី
 ស្វាមាជីនិវិ ។ អំពីកុំទុំមិច្ឆន្តិ ។ អំពីកំគូសុគតោភិក្ខុធិ
 វេទនាភិក្ខុធិវិនិច្ឆ័យិយាធិ ធូរិយំ ធូរិយំ ។ អំពីសមាធិធូរិយំ ។
 អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងសូត្រភាគទី១ ។
 អំពីការកើតឡើងនៃវិនិច្ឆ័យិយាធិ ២ លើកដទៃទៀត ។

ពោធិបក្ខិយវគ្គ

(៣៨៦) សាវត្ថុនិទានំ ។ បញ្ចមាធិ កិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិ-

យានិ ការិកានិ តហុលីកតានិ សញ្ញាជនានិ បហា-
បាយ សាវត្ថុន្តំ ។ កតតមាធិ បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។
បញ្ញាទ្រិយំ ។ នមាធិ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ញាទ្រិយានិ ការិកានិ
តហុលីកតានិ សញ្ញាជនានិ បហាបាយ សាវត្ថុន្តំ ។

(៣៨៧) បញ្ចមាធិ កិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិ ការិកានិ

តហុលីកតានិ អនុសយសបុគ្គតាយ សាវត្ថុន្តំ ។
កតតមាធិ បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញាទ្រិយំ ។
នមាធិ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ញាទ្រិយានិ ការិកានិ តហុលីក-
តានិ អនុសយសបុគ្គតាយ សាវត្ថុន្តំ ។

ពោធិបក្ខិយវគ្គ

(៣៨៦) សាវត្ថុនិទានំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ

បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឱ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលរបង់ឱ្យ
សញ្ញាជនទាំងឡាយ ។ ចុះឥន្ទ្រិយ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសន្និទ្ធិយ ១ ។ បេ ។
បញ្ញាទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បុគ្គល
បានចំរើន បានធ្វើឱ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលរបង់សញ្ញាជន
ទាំងឡាយ ។

(៣៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ បុគ្គលបាន

ចំរើន បានធ្វើឱ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាផករោចលទ្ធិអនុ-
សយកិលេស ។ ចុះឥន្ទ្រិយ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសន្និទ្ធិយ ១ ។ បេ ។
បញ្ញាទ្រិយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះឯង បុគ្គលបាន
ចំរើន បានធ្វើឱ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាផករោចលទ្ធិអនុ-
សយកិលេស ។

ពោធិបន្ទាយវង្ស

(៣៨៨) បញ្ចមាធិ កំគូវេ វស្ត្រិយោធិ ការវិភាធិ
 ពហុលីកាតាធិ អន្ទាទបរិញ្ញាយ សំវត្តន្តំ ។ កាតមាធិ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញិទ្ធិយំ ។ វសាធិ ទោ
 កំគូវេ បញ្ចវិទ្ធិយោធិ ការវិភាធិ ពហុលីកាតាធិ អន្ទាទ-
 បរិញ្ញាយ សំវត្តន្តិតិ ។

(៣៨៩) បញ្ចមាធិ កំគូវេ វស្ត្រិយោធិ ការវិភាធិ
 ពហុលីកាតាធិ អាសវាធិ ទយាយ សំវត្តន្តំ ។ កាតមាធិ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញិទ្ធិយំ ។ វសាធិ ទោ
 កំគូវេ បញ្ចវិទ្ធិយោធិ ការវិភាធិ ពហុលីកាតាធិ អាសវាធិ
 ទយាយ សំវត្តន្តិតិ ។

ពោធិបន្ទាយវង្ស

(៣៩០) ម្ចាស់កំគូវាធិទ្យាយ វស្ត្រិយោធិ នេះ បុគ្គលបាន
 ចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន វេមនិប្រតិក្កុទៅដើម្បីកំណត់ដំនីឲ្យកាលយូរ ។
 វស្ត្រិយោធិ ធីត្តិយុវ ។ ធីសន្និទ្ធិយោធិ ។ បេ ។ បញ្ញិទ្ធិយោធិ ។ ម្ចាស់
 កំគូវាធិទ្យាយ វស្ត្រិយោធិ នេះឯង បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យ
 វេមនិប្រតិក្កុទៅដើម្បីកំណត់ដំនីឲ្យកាលយូរ ។

(៣៩១) ម្ចាស់កំគូវាធិទ្យាយ វស្ត្រិយោធិ នេះ បុគ្គលបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើន វេមនិប្រតិក្កុទៅដើម្បីកិរិយាអស់ទៅនៃកាសវៈ ទាំង
 ទ្យាយ ។ វស្ត្រិយោធិ ធីត្តិយុវ ។ ធីសន្និទ្ធិយោធិ ។ បេ ។ បញ្ញិទ្ធិយោធិ ។
 ម្ចាស់កំគូវាធិទ្យាយ វស្ត្រិយោធិ នេះឯង បុគ្គលបានចំរើន បានធ្វើឲ្យ
 ច្រើន វេមនិប្រតិក្កុទៅដើម្បីកិរិយាអស់ទៅនៃកាសវៈ ទាំងទ្យាយ ។

[៣៧០] បញ្ចមាណំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយោនំ ភាវិតានំ
 ពហុលីកតានំ សញ្ញាជនានំ បហាបាយ សំវត្តន្តំ
 អនុសយសមុគ្គាតាយ សំវត្តន្តំ អន្ទាឧបរិញ្ញាយ សំ-
 វត្តន្តំ អាសវាណំ ទយាយ សំវត្តន្តំ ។ កតមាណំ បញ្ច ។
 សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញិទ្ធិយំ ។ ឥមាណំ ទោ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចន្ទ្រិយោនំ ភាវិតានំ ពហុលីកតានំ សញ្ញាជនានំ
 បហាបាយ សំវត្តន្តំ អនុសយសមុគ្គាតាយ សំវត្តន្តំ
 អន្ទាឧបរិញ្ញាយ សំវត្តន្តំ អាសវាណំ ទយាយ សំ-
 វត្តន្តំ ។

[៣៧១] បញ្ចមាណំ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយោនំ ។ កតមាណំ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ញិទ្ធិយំ ។ ឥមាណំ ទោ
 ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិយោនំ ។ ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិ-
 យោនំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ទ្ធិន្ទំ ជនានំ
 អញ្ញាតំ ជលំ ចានំកក្កំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា សតំ វា
 ទោនិសេសេ អនាតាមិភាតំ ។

[៣៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៤នេះ បុគ្គលបានចំរើន
 បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាលះបង់ឲ្យសញ្ញាជនៈទាំង-
 ឡាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាដកចោលឲ្យអនុសយកំលេស ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីកំលាត់ជំនឿកាលយូរ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាអស់ទៅនៃ
 កាសវៈទាំងឡាយ ។ ឥន្ទ្រិយ៤គឺអ្វីៗ ។ ឥសច្ច្រិទ្ធិយ១ ។ បេ ។
 បញ្ញិទ្ធិយ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ៤នេះឯង បុគ្គល
 បានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាលះបង់ឲ្យ
 សញ្ញាជនៈទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដកចោលឲ្យអនុសយកំលេស
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំលាត់ជំនឿកាលយូរ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាអស់
 ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ ។

[៣៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះមាន៤ ។ ឥន្ទ្រិយ៤
 គឺអ្វីៗ ។ ឥសច្ច្រិទ្ធិយ១ ។ បេ ។ បញ្ញិទ្ធិយ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឥន្ទ្រិយមាន៤នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាជនទាំង២
 ជលណាមួយ រមែងរើកំប្រាភជ គឺបានអាយត្តន្តបុព្វបុរ្ម ពុំទោះ
 សោត បើទុកទុកឲ្យទៅសេសសល់ទៅឡើយ ក៏គង់បានអនាតាមិ-
 ជលវិវេ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន ឲ្យឥន្ទ្រិយ៤នេះឯង ។

[៣៧២] បញ្ចមាធិ កិច្ចាវេ ឥន្ទ្រិយោធិ ។ កតមាធិ
 បញ្ច ។ សន្និទ្ធិយំ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយំ ។ ឥហធិ ទោ
 កិច្ចាវេ បញ្ចិទ្ធិយោធិ ។ ឥមេសំ ទោ កិច្ចាវេ បញ្ចន្នំ
 ឥន្ទ្រិយោធិ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា សត្ត ដលា
 សត្តាធិសំសា ចាដិកត្តា ។ កតមេ សត្ត ដលា
 សត្តាធិសំសា ។ ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ បដិកត្ត អញ្ញំ អារា-
 ធនតិ ទោ ទេ ធិដ្ឋេវ ធិដ្ឋេ បដិកត្ត អញ្ញំ អារាធនតិ
 អថ មរណកាលេ អញ្ញំ អារាធនតិ ទោ ទេ ធិដ្ឋេវ
 ធិដ្ឋេ បដិកត្ត អញ្ញំ អារាធនតិ ទោ ទេ មរណ-
 កាលេ អញ្ញំ អារាធនតិ អថ បញ្ចន្នំ ឱវត្តាធិយោធិ
 សរញ្ញាជយោធិ បរិក្ខយោយ អន្តរាបរិធិញ្ញាយំ ហោតិ
 ឧបហត្ថបរិធិញ្ញាយំ ហោតិ អសង្ហារបរិធិញ្ញាយំ ហោតិ
 សសង្ហារបរិធិញ្ញាយំ ហោតិ ឧន្នុសោតោ ហោតិ អគ-
 រិដ្ឋតាមិ ។ ឥមេសំ ទោ កិច្ចាវេ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយោធិ
 ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ឥមេ សត្ត ដលា សត្តាធិ-
 សំសា បដិកត្តាធិ ។

[៣៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុបំណិទ្ធាយ ឥន្ទ្រិយោធិ ។ ឥន្ទ្រិយ ៥
 ឥន្ទ្រិយ ។ ឥន្ទ្រិយ ១ ។ បេ ។ បញ្ចិទ្ធិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 បំណិទ្ធាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវេនិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណិទ្ធាយ ផល ៧
 កានិសិទ្ធិ វេមិកេតិប្រាគដ ព្រោះបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើន ឲ្យ
 ឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវេនិ ។ ផល ៧ កានិសិទ្ធិ ឥន្ទ្រិយ ។ កិបុគ្គលនោះ
 វេមិកេតិប្រាគដលយោធិនិធាបំក្នុងបច្ចុប្បន្ន បើមិនបានអរហត្តផលយោធិ
 និធាបំក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏គង់បានអរហត្តផលក្នុងកាលទៀបស្ងប់ បើមិន
 បានអរហត្តផលយោធិនិធាបំក្នុងបច្ចុប្បន្ន បើមិនបានអរហត្តផល ក្នុង
 កាលទៀបស្ងប់ បុគ្គលនោះក៏គង់បានជាអន្តរាបរិធិញ្ញាយំបុគ្គល បាន
 ជាឧបហត្ថបរិធិញ្ញាយំបុគ្គល បានជាអសង្ហារបរិធិញ្ញាយំបុគ្គល បានជា
 សសង្ហារបរិធិញ្ញាយំបុគ្គល បានជាឧន្នុសោតោធិដ្ឋតាមិបុគ្គល ព្រោះ
 អស់ទៅនៃសរញ្ញាជនៈ ៥ ជាចំណែកខាងក្រោម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណិទ្ធាយ
 ផល ៧ កានិសិទ្ធិ វេមិកេតិប្រាគដ ព្រោះតែបានចំរើន បានធ្វើ
 ឲ្យច្រើនឲ្យឥន្ទ្រិយ ៥ ទេវេនិ ។

[៣៧៣] សេយ្យជាប់ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ជម្ពុ-
 ទីបកា រុក្ខា ជម្ពុ ភេសំ អក្កមត្តាយតិ ។ ឯវមេវ
 ទោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ភោជបត្តិយោ ធម្មា បញ្ញាច្ឆ័យំ
 ភេសំ អក្កមត្តាយតិ យទំនំ ភោជាយ ។

[៣៧៤] កតមេ ច ភិក្ខុវេ ភោជបត្តិយោ ធម្មា ។
 សង្ខត្តិយំ ភិក្ខុវេ ភោជបត្តិយោ ធម្មា តំ ភោជាយ
 សំវត្តតិ ។ វិយិច្ឆ័យំ សតិច្ឆ័យំ សមាធិច្ឆ័យំ បញ្ញា-
 ច្ឆ័យំ ភោជបត្តិយោ ធម្មា តំ ភោជាយ សំវត្តតិ ។

[៣៧៥] សេយ្យជាប់ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ជម្ពុ-
 ទីបកា រុក្ខា ជម្ពុ ភេសំ អក្កមត្តាយតិ ។ ឯវមេវ
 ទោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ភោជបត្តិយោ ធម្មា បញ្ញា-
 ច្ឆ័យំ ភេសំ អក្កមត្តាយតិ យទំនំ ភោជាយតិ ។

[៣៧៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមរឈើឯណាទីមួយដែល
 នៅក្នុងជម្ពូប្លុយ មានតែដើមត្រីង ប្រាកដជាប្រសើរជាងដើមរឈើទាំង
 នោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ឯណាទីមួយដែល
 ជាចំណែកភាវិត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាច្ឆ័យ ប្រាកដជាប្រសើរជាង
 ធម៌ទាំងនោះដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៣៧៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ជាចំណែកភាវិត្រាស់ដឹង
 ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខត្តិយ ជាធម៌ជាចំ-
 ណែកភាវិត្រាស់ដឹង សង្ខត្តិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។
 វិយិច្ឆ័យ សតិច្ឆ័យ សមាធិច្ឆ័យ បញ្ញាច្ឆ័យ ជាធម៌ជាចំណែកភាវិត្រាស់ដឹង
 បញ្ញាច្ឆ័យនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

[៣៧៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមរឈើឯណាទីមួយដែល
 នៅក្នុងជម្ពូប្លុយ មានតែដើមត្រីង ប្រាកដជាប្រសើរជាងដើមរឈើទាំង
 នោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ឯណាទីមួយដែល
 ជាចំណែកភាវិត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាច្ឆ័យ ប្រាកដជាប្រសើរ
 ជាងធម៌ទាំងនោះ ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៣៧៦] សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ទេវំឯ
 ភាវត្តិសាធិ វុត្តា ទាវច្ចត្តកោ ទេសំ អន្តមត្តាយតំ ។
 ឃរមេវ ចោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា
 បញ្ញាទ្ធិយំ ទេសំ អន្តមត្តាយតំ យធិឯ ពោទាយ ។

[៣៧៧] កតមេ ច ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា ។
 សទ្ធិទ្ធិយំ ភិក្ខុវេ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា តំ ពោទាយ
 សវត្តតំ ។ វិរិយទ្ធិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា តំ ពោ-
 ទាយ សវត្តតំ ។ សត្តិទ្ធិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា ។
 សមាធិទ្ធិយំ ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា ។ បញ្ញាទ្ធិយំ
 ពោធិបក្ខិយោ ធម្មា តំ ពោទាយ សវត្តតំ ។

[៣៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអើបឈឺឯណាធិម្ហូបរបស់
 ពួកទេវតាជាខ្ពស់ត្រង់ ហេតុអ្វីម្ហូបពួកត្រីក្ស ត្រាក្រដជាប្រសើរ
 ជាងអើបឈឺទាំងនោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 ធម៌ឯណាធិម្ហូប ដែលជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្ធិយ
 ត្រាក្រដជាប្រសើរជាងធម៌ទាំងនោះដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៣៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ជាចំណែកខាងការ
 ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិទ្ធិយជាធម៌
 ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង សទ្ធិទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់
 ដឹង ។ វិរិយទ្ធិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង វិរិយទ្ធិយនោះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។ សត្តិទ្ធិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាងការ
 ត្រាស់ដឹង ។ សមាធិទ្ធិយ ជាធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង ។
 បញ្ញាទ្ធិយជាធម៌ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង បញ្ញាទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

[៣៧៨] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ ភេតិ ទេវាធិ
 ភាវត្តិសាធិ វុត្តា ទាវិច្ឆត្តតោ ទេសំ អត្តមត្តាយតិ ។
 ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យេ ភេតិ ភោជិមត្តិយោ ទម្មា
 បញ្ញាទ្ធិយំ ទេសំ អត្តមត្តាយតិ យទិធិ ភោតាយាតិ ។

[៣៧៩] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ ភេតិ អនុ-
 ភាធិ វុត្តា ចិត្តទាជលី ទេសំ អត្តមត្តាយតិ ។
 ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យេ ភេតិ ភោជិមត្តិយោ ទម្មា
 បញ្ញាទ្ធិយំ ទេសំ អត្តមត្តាយតិ យទិធិ ភោតាយ ។

[៤០០] កតមេ ច ភិក្ខុវេ ភោជិមត្តិយោ ទម្មា ។
 សទ្ធិទ្ធិយំ ភិក្ខុវេ ភោជិមត្តិយោ ទម្មា តំ ភោតាយ
 សំវត្តតិ ។ ច ។ បញ្ញាទ្ធិយំ ភោជិមត្តិយោ ទម្មា តំ
 ភោតាយ សំវត្តតិ ។

[៣៧៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណាទីមួយរបស់
 ពួកទៅតាមទំនាស់ភិក្ខុ មានគោដើមបារិប្បត្តត្រៃស្ស ប្រាកដជាប្រសើរ
 ជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូចម្តេចម្តេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើម
 ឯណាទីមួយ ដែលជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានវគបញ្ញាទ្ធិយ
 ប្រាកដជាប្រសើរជាងដើមទាំងនោះដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៣៧៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណាទីមួយ របស់
 ពួកអនុ មានគោដើមច្រឡឹង ប្រាកដជាប្រសើរជាងដើមឈើទាំង
 នោះ ដូចម្តេចម្តេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឯណាទីមួយដែល
 ជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង មានវគបញ្ញាទ្ធិយ ប្រាកដជាប្រសើរជាង
 ដើមទាំងនោះ ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[៤០០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកដើមជាចំណែកខាងការ
 ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិទ្ធិយជាដើមជា
 ចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង សទ្ធិទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់
 ដឹង ។ ច ។ បញ្ញាទ្ធិយ ជាដើមជាចំណែកខាងការត្រាស់ដឹង បញ្ញាទ្ធិយ
 នោះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

(២០០) សេយ្យដាមី ភិក្ខុវេ យេ កេចិ អស្សារងំ
 រុក្ខា ធិត្តនាដលី តេសំ អត្តមត្តាយតិ ។ ឯវេយវ ទោ
 ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិ៍បន្ទំយោ ធម្មា បញ្ញំទ្ធិយំ
 តេសំ អត្តមត្តាយតិ យទំទំ ភោតាយាតិ ។

(២០២) សេយ្យដាមី ភិក្ខុវេ យេ កេចិ សុបណ្ណាធិ
 រុក្ខា តោដសិប្បលី តេសំ អត្តមត្តាយតិ ។ ឯវេយវ
 ទោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពោធិ៍បន្ទំយោ ធម្មា បញ្ញំទ្ធិយំ
 តេសំ អត្តមត្តាយតិ យទំទំ ភោតាយ ។

(២០៣) ភត្តមេ ច ភិក្ខុវេ ពោធិ៍បន្ទំយោ ធម្មា ។
 សុទ្ធិទ្ធិយំ ភិក្ខុវេ ពោធិ៍បន្ទំយោ ធម្មា តំ ភោតាយ
 សំវត្តតិ ។ យេ ។ បញ្ញំទ្ធិយំ ពោធិ៍បន្ទំយោ ធម្មា តំ
 ភោតាយ សំវត្តតិ ។

(២០១) ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធសាសនា ពួកដើមឈើឯណាខ្លះមួយ របស់
 ពួកអស្សា មានតែដើម(ច្រា)និង (ប្រសើរជាងដើមឈើពុទ្ធសាសនា ដូច
 ម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធសាសនា ពួកដើមឈើឯណាខ្លះមួយដែលជាចំណែក
 មានការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្ធិយ ប្រសើរជាងពួកដើមពុទ្ធសាសនា
 ដោយការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២០២) ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធសាសនា ពួកដើមឈើឯណាខ្លះមួយ របស់
 ពួកគ្រុឌ មានតែដើមគោ (ប្រសើរជាងដើមឈើពុទ្ធសាសនា ដូចម្តេច
 មិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធសាសនា ពួកដើមឈើឯណាខ្លះមួយដែលជាចំណែកមាន
 ការត្រាស់ដឹង មានតែបញ្ញាទ្ធិយ ប្រសើរជាងពួកដើមពុទ្ធសាសនា ដោយ
 ការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២០៣) ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធសាសនា ចុះពួកដើមឈើឯណាខ្លះមួយ
 ត្រាស់ដឹង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធសាសនា សុទ្ធិទ្ធិយជាធម៌ជា
 ចំណែកមានការត្រាស់ដឹង សុទ្ធិទ្ធិយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង
 ។ យេ ។ បញ្ញាទ្ធិយជាធម៌ជាចំណែកមានការត្រាស់ដឹង បញ្ញាទ្ធិយនោះ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង ។

(២០២) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ សុបបណ្ណា-

ចំ វុត្តា កោដសិម្ពលី ភេសំ អក្កមត្តាយនិ ។ ឯវិថេវ

ទោ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ កោដិបត្តន្តយា ធម្មា បញ្ញិដ្ឋិយំ

ភេសំ អក្កមត្តាយនិ យនិទំ កោណយាតំ ។

កោដិបត្តន្តវគ្គោ សុខោ ។

តស្សវុទ្ធានិ

សញ្ញាជនា អនុសយា

បរិក្ខា អាសវត្តយា

ទ្វេ វេលា ចតុកោ វុត្តា

វគ្គោ កេន ចរុទ្ធាតំ ។

(២០២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដើមឈើឯណានិមួយ របស់

ពួកគ្រឹះ មានគេដើមកោ ប្រសើរជាងដើមឈើទាំងនោះ ដូចម្តេច

ទិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ឯណានិមួយដែលជាប់ណែកខាង

ការត្រាស់ដឹង មានគេចក្ខ័ត្តិយ ប្រសើរជាងពួកធម៌ទាំងនោះ ដោយ

ការត្រាស់ដឹង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

ចប់ កោដិបត្តិយវគ្គទី ៧ ។

ទុក្ខានៃពោធិបក្ខិយវគ្គនោះគឺ

នំយាយអំពីចំបើនឡើយ ដើមរលះបង់សញ្ញាជនៈ ១ ដើម្បី

ជករបាលនូវអនុស័យ ១ ដើម្បីកំណត់ដឹងកាលយូរ ១ ដើម្បី

ភិរិយាអស់ទៅនៃកាសវៈ ១ អំពីផល ២ លើក អំពីដើមឈើ

២ លើក ហេតុនោះបានជាហៅថាវគ្គ ។

ឥន្ទ្រិយសំយត្តស្ស គង្គាទិបេយ្យលោ

(៤០៥) សេយ្យដាមំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ភិក្ខុ ទតិ ចាចិ.
ទតិ ចាចិ ទតិ ចាចិ ទតិ ចាចិ ទតិ ចាចិ ទតិ ចាចិ.
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ចុទ្ធិយាមំ កាវេត្តោ បញ្ចុទ្ធិយាមំ
តហុលីករោត្តោ ជំព្វាទតិ យោវំ ជំព្វាទតិ យោវំ
ជំព្វាទតិ យោវំ ។

(៤០៦) ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ភិក្ខុ បញ្ចុទ្ធិយាមំ
កាវេត្តោ បញ្ចុទ្ធិយាមំ តហុលីករោត្តោ ជំព្វាទតិ យោវំ
យោវំ ជំព្វាទតិ យោវំ ជំព្វាទតិ យោវំ ។ វេទ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ សង្ឃុទ្ធិយំ កាវេតិ វិវេកជំស្សំតំ វិវេកជំស្សំតំ
ជំពេទជំស្សំតំ វេស្សុត្តបរិណាមី វិវិយំទ្ធិយំ សតិ-
ទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ចុទ្ធិយំ កាវេតិ វិវេកជំស្សំតំ
វិវេកជំស្សំតំ ជំពេទជំស្សំតំ វេស្សុត្តបរិណាមី ។ ឃិ
ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ចុទ្ធិយាមំ កាវេត្តោ បញ្ចុទ្ធិយាមំ
តហុលីករោត្តោ ជំព្វាទតិ យោវំ ជំព្វាទតិ យោវំ
ជំព្វាទតិ យោវំ ។

ឥន្ទ្រិយសំយត្ត គង្គាទិបេយ្យលោ

(៤០៥) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ ទទ្ទេត្តាមានទំនាបទៅខាងកើត
មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុចាំទ្បាយ កាលភិក្ខុចាំទ្បាយឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឲ្យច្រើនឥន្ទ្រិយ ៥
វេសនមានទំនាបទៅក្រិះខ្ញុំព្វាន មានជម្រាលទៅក្រិះខ្ញុំព្វាន ឈម
ទៅក្រិះខ្ញុំព្វាន ភិក្ខុចាំទ្បាយ ។

(៤០៦) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ ចុះភិក្ខុកាលចាំទ្បាយឥន្ទ្រិយ ៥
ធ្វើឲ្យច្រើនឥន្ទ្រិយ ៥ វេសនមានទំនាបទៅក្រិះខ្ញុំព្វាន មានជម្រាល
ទៅក្រិះខ្ញុំព្វាន ឈមទៅក្រិះខ្ញុំព្វាន ភិក្ខុចាំទ្បាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ចាំទ្បាយ ភិក្ខុកាលសាសនានេះ ចាំទ្បាយសង្ឃុទ្ធិយំ ដែលពាស្រ័យឲ្យ
វិវេក ពាស្រ័យឲ្យវិវេក ពាស្រ័យឲ្យវិវេក បង្កើនទៅដើម្បីលះបង់
ចាំទ្បាយវិវេកឥន្ទ្រិយ សក្ខិឥន្ទ្រិយ សមាធិឥន្ទ្រិយ បញ្ចុទ្ធិយំដែលពាស្រ័យ
ឲ្យវិវេក ពាស្រ័យឲ្យវិវេក ពាស្រ័យឲ្យវិវេក បង្កើនទៅដើម្បីលះ
បង់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំទ្បាយ ភិក្ខុកាលចាំទ្បាយឥន្ទ្រិយ ៥ ធ្វើឲ្យច្រើន
ឥន្ទ្រិយ ៥ វេសនមានទំនាបទៅក្រិះខ្ញុំព្វាន មានជម្រាលទៅក្រិះ
ខ្ញុំព្វាន ឈមទៅក្រិះខ្ញុំព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។

[២០៧] បញ្ចមាណិ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធក្កាភិយោនិ សញ្ញា-
ជនានិ ។ តាតមាណិ បញ្ច ។ រូបរាតោ អរូបរាតោ
មាណោ ឧទ្ធច្នំ អវិជ្ជា ។ ឥមាណិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធក្កា-
ភិយោនិ សញ្ញាជនានិ ។

[២០៨] ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធក្កាភិយោនិ
សញ្ញាជនានិ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិគ្គយាយ ប-
ហាធាយ បញ្ចុទ្ធិយោនិ ភាវេតច្ឆានិ ។ តាតមាណិ បញ្ច ។
ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សង្កេត្តិយំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ
វិវាគនិស្សិតំ ឯរោជនិស្សិតំ វេស្សន្តបរិណាមី ។ បេ ។
បញ្ចុទ្ធិយំ ភាវេតិ វិវេកនិស្សិតំ វិវាគនិស្សិតំ ឯរោ-
ជនិស្សិតំ វេស្សន្តបរិណាមី ។ ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ
បញ្ចុទ្ធក្កាភិយោនិ សញ្ញាជនានិ អភិញ្ញាយ
បរិញ្ញាយ បរិគ្គយាយ បហាធាយ ឥមាណិ បញ្ចុទ្ធិ-
យោនិ ភាវេតច្ឆានិ ។ (យថា មន្តសំយុត្តំ វិជ្ជាវិតំ តថា
វិជ្ជាបេតតំ វិវេកនិស្សិតំ) ។

[២០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
នេះមាន ៥ ។ ចុះសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។
គឺរូបរាគ ១ អរូបរាគ ១ មានៈ ១ ឧទ្ធច្នៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន ៥ នេះឯង ។

[២០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ ភិក្ខុគួរចំរើន ដើម្បីដឹង
ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីកិរិយាលះបន្ថយសញ្ញាជនៈជា
ចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។ ឥន្ទ្រិយ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវសង្កេត្តិយ៍ដែលអស្រ័យនូវវិវេក
អស្រ័យនូវវិវេក អស្រ័យនូវវិវេក បង្ហាតទៅដើម្បីលះបន្ថយ ។ បេ ។
ចំរើននូវបញ្ចុទ្ធិយ៍ ដែលអស្រ័យនូវវិវេក អស្រ័យនូវវិវេក អស្រ័យ
នូវវិវេក បង្ហាតទៅដើម្បីលះបន្ថយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥
នេះ ភិក្ខុគួរចំរើនដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីកិរិយា
លះបន្ថយសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។ (មន្តសំយុត្ត
ដែលឱ្យកំស្តារហើយយ៉ាងណា ពាក្យថា អស្រ័យនូវវិវេក (ជាដើម)
បណ្ឌិតគប្បីឱ្យកំស្តារយ៉ាងនោះចុះ) ។

(២០៧) សេយ្យដាមិ ភិក្ខុវេ គង្គា ននី ចាចីននិច្ឆា
 ចាចីនចោណា ចាចីនបញ្ញា ។ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 បញ្ញំទ្រិយានំ ការវេន្តោ បញ្ញំទ្រិយានំ តហុសីករោន្តោ
 ជំព្វាននំន្តោ ហោតិ ជំព្វានចោណោ ជំព្វានបញ្ញារោ ។

(២០៨) កថេត្ថ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ញំទ្រិយានំ
 ការវេន្តោ បញ្ញំទ្រិយានំ តហុសីករោន្តោ ជំព្វាននំន្តោ
 ហោតិ ជំព្វានចោណោ ជំព្វានបញ្ញារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ សន្និទ្ធិយំ ការវេតិ ភក្កវិទយបរិយោសានំ នោ-
 សវិទយបរិយោសានំ មោហវិទយបរិយោសានំ ។ មេ ។
 បញ្ញំទ្រិយំ ការវេតិ ភក្កវិទយបរិយោសានំ នោសវិទយ-
 បរិយោសានំ មោហវិទយបរិយោសានំ ។ ឯវ ទោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ បញ្ញំទ្រិយានំ ការវេន្តោ បញ្ញំទ្រិយានំ តហុសីក-
 រោន្តោ ជំព្វាននំន្តោ ហោតិ ជំព្វានចោណោ ជំព្វាន-
 បញ្ញារោតិ ។

(២០៧) ប្ញាលភិក្ខុតាំងខ្យាយ ចខ្មេតភ្នំមានទំនាបទៅខាងកើត
 មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ប្ញាល
 ភិក្ខុតាំងខ្យាយ ភិក្ខុចំរើនខ្លាវង្រិយ ៥ ធ្វើឱ្យច្រើនខ្លាវង្រិយ ៥ រមែង
 មានទំនាបទៅកេត្រនៃព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅកេត្រនៃព្រះនិព្វាន ឈមទៅ
 កេត្រនៃព្រះនិព្វាន ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២០៨) ប្ញាលភិក្ខុតាំងខ្យាយ ចុះភិក្ខុចំរើនខ្លាវង្រិយ ៥ ធ្វើឱ្យ
 ច្រើនខ្លាវង្រិយ ៥ រមែងមានទំនាបទៅកេត្រនៃព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅ
 កេត្រនៃព្រះនិព្វាន ឈមទៅកេត្រនៃព្វាន ក៏ដូចម្តេច ។ ប្ញាលភិក្ខុតាំង-
 ខ្យាយ ភិក្ខុកុសិលាសនាខេះ ចំរើនខ្លាវង្រិយ មានកិរិយាកំចាត់បង្ខំខ្លា
 ភក្កៈជាទីបំផុត កំចាត់បង្ខំខ្លាចោសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង្ខំខ្លាមាហាៈជាទី
 បំផុត ។ មេ ។ ចំរើនខ្លាវង្រិយ មានកិរិយាកំចាត់បង្ខំខ្លាភក្កៈជាទីបំផុត
 កំចាត់បង្ខំខ្លាចោសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង្ខំខ្លាមាហាៈជាទីបំផុត ។ ប្ញាល
 ភិក្ខុតាំងខ្យាយ ភិក្ខុចំរើនខ្លាវង្រិយ ៥ ធ្វើឱ្យច្រើនខ្លាវង្រិយ ៥ រមែង
 មានទំនាបទៅកេត្រនៃព្រះនិព្វាន មានជម្រាលទៅកេត្រនៃព្រះនិព្វាន ឈមទៅកេ
 ត្រនៃព្រះនិព្វាន យ៉ាងនេះឯង ។

(២០០) បញ្ចមាធិ ភិក្ខុវេ ឧទ្ធច្ព័ន្ធកិយាធិ សញ្ញោ-
ជនាធិ ។ កតមាធិ បញ្ច ។ រូបរាសោ អរូបរាសោ
មាណោ ឧទ្ធច្ព័ន្ធ អវិជ្ជា ។ ឥមាធិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ច
ឧទ្ធច្ព័ន្ធកិយាធិ សញ្ញោជនាធិ ។

(២០២) ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ត ឧទ្ធច្ព័ន្ធកិយាធិ
សញ្ញោជនាធិ អភិក្ខាយ បរិក្ខាយ បរិក្ខាយាយ ប-
ហាតាយ បញ្ចន្តិយាធិ កាវេតត្វាធិ ។ កតមាធិ
បញ្ច ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សន្តិទ្ធិយំ កាវេតំ រាគវិជ-
យបរិយោសាធិ តោសវិជយបរិយោសាធិ មោហវិជយ-
បរិយោសាធិ វិវិយទ្ធិយំ សត្តិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ ម-
ញ្ញាទ្ធិយំ កាវេតំ រាគវិជយបរិយោសាធិ តោសវិជយបរិ-
យោសាធិ មោហវិជយបរិយោសាធិ ។ ឥមេសំ ទោ
ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ត ឧទ្ធច្ព័ន្ធកិយាធិ សញ្ញោជនាធិ អភិក្ខាយ
បរិក្ខាយ បរិក្ខាយាយ បហាតាយ ឥមាធិ បញ្ចន្តិយាធិ
កាវេតត្វាធិតិ ។

(យថា មត្តសំយុត្តោ ឯវំ ភវតិ ឥន្ទ្រិយសំយុត្តំ) ។

(២១១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញោជនៈជាចំណែកខាងលើ
នេះមាន ៥ ។ ចុះសញ្ញោជនៈជាចំណែកខាងលើមាន ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។
គឺបុរេគ ១ អបុរេគ ១ មានៈ ១ ឧទ្ធច្ព័ន្ធ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សញ្ញោជនៈជាចំណែកខាងលើមាន ៥ នេះឯង ។

(២១២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ ភិក្ខុគួរចំរើន ដើម្បីដឹង
ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ ឲ្យសញ្ញោជនៈជាចំណែក
ខាងលើ ៥ នេះឯង ។ ចុះឥន្ទ្រិយ ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុគួរសាសនានេះ ចំរើនឲ្យសន្តិទ្ធិយំ មានកិរិយាកំចាត់បង់ឲ្យរាគៈជា
ទីបំផុត កំចាត់បង់ឲ្យរោសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង់ឲ្យមាហៈជាទីបំផុត
ចំរើនឲ្យវិវិយទ្ធិយំ សត្តិទ្ធិយំ សមាធិទ្ធិយំ បញ្ញាទ្ធិយំ មានកិរិយា
កំចាត់បង់ឲ្យរាគៈជាទីបំផុត កំចាត់បង់ឲ្យរោសៈជាទីបំផុត កំចាត់បង់ឲ្យ
មាហៈជាទីបំផុត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ ភិក្ខុគួរចំរើន
ដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ ឲ្យសញ្ញោជនៈ
ជាចំណែកខាងលើ ៥ នេះឯង ។ (ក្នុងមគ្គសំយុត្តយានិណោ ឥន្ទ្រិយ-
សំយុត្តកិរិយានិទោវេជវ) ។

គង្គាវិបេយ្យលោ

ពិស្សត្តានំ

សញ្ញាជនា អនុសយា
អន្ធានំ អាសវក្កយោ
ទ្វេ ដលា សត្តានិសំសា
ចក្កុក្កា វត្តោ តេជ បវុច្ឆតិកំ ។

និទ្ទិយសំយុត្តំ ខំដ្ឋិតំ ។

គង្គាវិបេយ្យលោ

ទុក្ខាននៃនិទ្ទិយសំយុត្តនោះគឺ

ខំយាយអំពីចំរើននិទ្ទិយ ដើម្បីលះបង់សញ្ញាជនៈ ១ ដើម្បី
ដកអនុស័យ ១ ដើម្បីកំណត់ដឹងកាលយូរ ១ ដើម្បីកំរើយា
ដល់ទៅនៃកាសវៈ ១ អំពីផលពីយោនី ១ អំពីអាទិសង្ស
ប្រាំពីយោនី ១ អំពីមើមឈើ ៤ លើក ហេតុនោះបានជា
ហៅថាវត្ត ។

ចប់ និទ្ទិយសំយុត្ត ។

សម្មប្បធានសំយុត្តិ

[៤១៣] សាវត្ថី ។ តត្រ ទោ ភត្តវា ។ បេ ។
ឯតនៈវាច ចត្តារោមេ ភំត្តវេ សម្មប្បធានា ។ តាតថេ
ចត្តារោ ។ ឥច ភំត្តវេ ភំត្តុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ
អកុសលានំ ចម្ពានំ អនុប្បន្នាយ ចង្កំ ជនេតិ វាយ-
មតិ វិវេយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តន្ត្រាតិ បទហតិ ។
ឧប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ ចម្ពានំ បហាតាយ
ចង្កំ ជនេតិ វាយមតិ វិវេយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តន្ត្រាតិ
បទហតិ ។ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ចម្ពានំ ឧប្បន្នាយ
ចង្កំ ជនេតិ វាយមតិ វិវេយំ អារកតិ ចិត្តំ បត្តន្ត្រាតិ
បទហតិ ។ ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ចម្ពានំ មិត្តិយា
អសម្ពោសាយ កិយ្យោភាកាយ វេទ្យុន្តាយ ការតាយ
ចារិច្ចិយា ចង្កំ ជនេតិ វាយមតិ វិវេយំ អារកតិ ចិត្តំ
បត្តន្ត្រាតិ បទហតិ ។ ឥច ទោ ភំត្តវេ ចត្តារោ
សម្មប្បធានាតិ ។

សម្មប្បធានសំយុត្ត

[៤១៣] សាវត្ថី ។ ក្នុងចំនោរឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ បេ ។
ច្រើនត្រាស់ដូច្នោះ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មប្បធាននេះមាន ៤ ។
សម្មប្បធាន ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
ញ៉ាំងឧទ្ទិសឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធត្បាយម ផ្គងចំគុក តាំងព្យា-
យាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមក ដែលមិនបាន
កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ១ ។ ញ៉ាំងឧទ្ទិសឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង
ប្រារព្ធត្បាយម ផ្គងចំគុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីលះបង់ធម៌ទាំង
ឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ១ ។ ញ៉ាំងឧទ្ទិស
កើតឡើង ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធត្បាយម ផ្គងចំគុក តាំងព្យាយាមមាំ
ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដែលមិនខាន់កើតឡើង ឲ្យកើត
ឡើងបាន ១ ។ ញ៉ាំងឧទ្ទិសឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធត្បាយម ផ្គងចំគុក
តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល ដែលកើត
ឡើងហើយ ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យវិនាស ឲ្យចម្រើនចំណាយ ឲ្យបរិបូណ៌
ជានិយ្យោភាព ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្មប្បធានមាន ៤ នេះឯង ។

[២០២] ។សយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ គង្គា ននី ចាចីននិញ
ចាចីនចោណា ចាចីនបញ្ចក ។ ឯវេម ទោ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ កាវេន្តោ ចត្តារោ សម្មប្ប-
ធានេ តហុលីករោន្តោ និព្វាននិព្វោ ហោតិ និព្វានចោ-
ណោ និព្វានបញ្ចកេ ។

[២០៥] កាថេត្វ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ សម្មប្បធា-
នេ កាវេន្តោ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ តហុលីករោន្តោ
និព្វាននិព្វោ ហោតិ និព្វានចោណោ និព្វានបញ្ចកេ ។
នេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនុប្បន្នានំ ចាបកានំ អកុសលានំ
ធម្មានំ អនុប្បនាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយមតិ រិយំ
អារាតិ ចិត្តំ បក្កន្តានតិ បទហតិ ។ ធម្មន្នានំ ចាប-
កានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ ធម្មំ ជនេតិ
វាយមតិ រិយំ អារាតិ ចិត្តំ បក្កន្តានតិ បទហតិ ។

[២០២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទទ្ទេត្តិ មានទំនាបទៅទានកើត
មានជម្រាលទៅទានកើត ឈមទៅទានកើត យ៉ាងណាម៉េញ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាលភិក្ខុចំរើនឡូសម្មប្បធាន ធ្វើឲ្យច្រើនឡូសម្មប្ប-
ធាន រមែងមានទំនាបទៅកេត្រនិព្វាន មានជម្រាលទៅកេត្រនិព្វាន
ឈមទៅកេត្រនិព្វាន យ៉ាងនោះដែរ ។

[២០៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកាលចំរើនឡូសម្មប្បធាន
ធ្វើឲ្យច្រើនឡូសម្មប្បធាន រមែងមានទំនាបទៅកេត្រនិព្វាន មាន
ជម្រាលទៅកេត្រនិព្វាន ឈមទៅកេត្រនិព្វាន កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ញ៉ាំងធម្មៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រាញ
ព្យាយាម ផ្តន់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយជា
អកុសលដ៏លាមកដែលមិនទាន់កើតមិនឲ្យកើតឡើងទេ ។ ញ៉ាំងធម្មៈឲ្យ
កើត ប្រឹងប្រែង ប្រាញព្យាយាម ផ្តន់ចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បី
លះបង់ឡូធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។

សម្មប្បធានសំយុត្តំ

តថាគតំ បនំ ក្សត្រំ

ម្យលំ សារេន វស្ស័កំ

ភជា ចន្ទិមសុវិយា

វត្តុន ពសមំ បនំ ។

(អប្បធានវត្តោ សម្មប្បធានវសេន វត្តានេ-

តថោ) ។ វត្តោ ។

[៤១៦] សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ ពលក-

រណីយោ កក្កុត្តា កយោន្តំ សព្វេ តេ បវរី ធិស្សយ

បវរិយំ បតិដ្ឋាយ ឯវេមតេ ពលករណីយោ កក្កុត្តា

កយោន្តំ ។ ឯវេមេ ថោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលំ ធិស្សយ

សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សម្មប្បធានេ ការវតិ ចត្តា-

រោ សម្មប្បធានេ តហុលីករោតំ ។

សម្មប្បធានសំយុត្ត

និយាយអំពីព្រះគោតម ១ អំពីស្នាមជើង ១ អំពីមេដំបូល

ផ្ទះ ១ អំពីក្ដីខ្វល់ខ្វាយ ១ អំពីក្ដីខ្វីម ១ អំពីក្ដីខ្ពង់ខ្ពស់ ១ អំពី

ស្តេចបក្រពង្គ ១ អំពីព្រះចន្ទ្រី ១ អំពីព្រះអាទិត្យ ១ អំពី

សំពត់ ១ រួមជា ១០ ។

(អប្បធានវត្ត បណ្ឌិតធម្មទិញពិស្តារ តាមចំនង់នៃសម្មប្ប-

ធានចុះ) ។ ចប់ ១ វគ្គ ។

[៤១៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការងារណាមួយដែលចូល

ត្រូវធ្វើដោយកម្លាំង លុះតែអាស្រ័យនឹងវេទនា ស្ថិតនៅវេទនា ទើបធ្វើ

ការងារដែលត្រូវធ្វើដោយកម្លាំងទាំងអស់នោះបាន យ៉ាងណាមិញ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុលុះតែអាស្រ័យនូវសីល ស្ថិតនៅភូមិសីល

ទើបចំរើននូវសម្មប្បធាន ២ ធ្វើឱ្យច្រើន នូវសម្មប្បធាន ២ បាន យ៉ាង

នោះដែរ ។

(២០៧) ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលំ ធិស្ស័យ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សធម្មប្បដានេ កាវេតិ ចត្តារោ សធម្មប្បដានេ តហុលីករោតិ ។ វេ ធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនុប្បញ្ញាធំ ចាបកាធំ អកុសលាធំ ធម្មាធំ អនុប្បដាយ ធម្មំ ជនេតិ ភយមតិ វិយំ អារាមតិ ចិន្តំ បត្តណ្ណាតិ បទហតិ ។ វេ វ ធម្មញ្ញាធំ កុសលាធំ ធម្មាធំ ថិតិយា អសង្ខាសាយ ភិយ្យោភារាយ វេ មុល្យាយ ការាយ ចារិយិយា ធម្មំ ជនេតិ ភយមតិ វិយំ អារាមតិ ចិន្តំ បត្តណ្ណាតិ បទហតិ ។ វេ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលំ ធិស្ស័យ សីលេ បតិដ្ឋាយ ចត្តារោ សធម្មប្បដានេ កាវេតិ ចត្តារោ សធម្មប្បដានេ តហុលីករោតិ ។ (វេ ពលការណីយវគ្គោ សធម្មប្បដានវសេន វិទ្ធាវគ្គោ) ។

(២០៨) តិស្សោ វេសា ភិក្ខុវេ វេសនា ។ ភតតហ តិស្សោ ។ ការេសនា កវេសនា ត្រហ្មចរិយសនា ។ វេសា ទោ ភិក្ខុវេ តិស្សោ វេសនា ។

(២០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុអស្រីយទ្ធសីល ស្និត នៅក្នុងសីល ចំរើនទ្ធសធម្មប្បដានេ ធ្វើឲ្យច្រើនទ្ធសធម្មប្បដានេ បាន ដើម្បីចុះខ្ពស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងលាសនាខ្លះ ញ៉ាំងធម្មៈ ឲ្យកើត ប្រើប្រាស់ ប្រាជ្ញាព្យាយាម ផ្គងចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលមីលមក ដែលចំរើនកើត មិន ឲ្យកើតឡើងបាន ។ វេ វ ញ៉ាំងធម្មៈឲ្យកើត ប្រើប្រាស់ ប្រាជ្ញា ព្យាយាម ផ្គងចិត្តទុក តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងធម៌ទាំងឡាយ ជា កុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្និតស្នេ មិនឲ្យរំខាន ឲ្យចំរើន ធំទូលាយ បរិច្ចណ៍ជាតិយ្យោភាព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ អស្រីយទ្ធសីល ស្និតនៅក្នុងសីល ចំរើនទ្ធសធម្មប្បដានេ ធ្វើឲ្យច្រើន ទ្ធសធម្មប្បដានេ យ៉ាងនេះឯង ។ (ពលការណីយវគ្គ បណ្ឌិតធម្មិឲ្យ តិស្សោ តាមវំនងវិទេសធម្មប្បដានយ៉ាងនេះចុះ) ។

(២០៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វនិកេនេះមាន ៣ យ៉ាង ។ ការស្វនិកេ ៣ យ៉ាង ដ៏អ្វីខ្លះ ។ គឺការស្វនិកេតាម ១ ការស្វនិកេ ភព ១ ការស្វនិកេត្រហ្មចរិយៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វនិកេ មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

សម្បទានសំយុង្គ

(៤០៧) ឥហសំ ទោ ភិក្ខុវេ វិស្សង្គំ ឯសនាចំ
 អភិក្ខាយ បរិក្ខាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ចត្តារោ
 សម្មប្បធានា កាវេតត្វា ។ កតថេ ចត្តារោ ។
 ឥទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនុប្បញ្ញាចំ ។ បេ ។ ទប្បញ្ញាចំ
 កុសលាចំ ធម្មាចំ បតិយា អសម្មោសាយ វិយ្យោ-
 កាភយ វេប្បល្លាយ កាវិយាយ ចារិយ្យាយ ធម្មំ ជទេតិ
 វាយមតិ វិយំ វារាតតិ បិដ្ឋំ បត្តល្លាតិ បទេហាតិ ។
 ឥហសំ ទោ ភិក្ខុវេ វិស្សង្គំ ឯសនាចំ អភិក្ខាយ
 បរិក្ខាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ ឥវេ ចត្តារោ
 សម្មប្បធានា កាវេតត្វាតិ ។

(៤០៨) បញ្ចមាចំ ភិក្ខុវេ ទុទ្ធស្តានិយាចំ សញ្ញា-
 ជនាចំ ។ កតមាចំ បញ្ច ។ រូបរកោ ឆរូបរកោ
 មាណោ ទុទ្ធម្មំ អវិជ្ជា ។ ឥហាចំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ច-
 ទុក្កានិយាចំ សញ្ញាជនាចំ ។

សម្បទានសំយុង្គ

(៤០៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលត្រូវរើទទួលសម្បទាន ៤
 ដើម្បីជីវិតច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ជីវិត ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំការ
 ស្វែងរកតាំង ក្របការខេងៗ ។ សម្បទាន ៤ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុភតិសាសនាខេង ។ បេ ។ ញាតិទទួលទ្រព្យកើត ប្រើប្រាស់
 ប្រាជ្ញាព្រួយម ផ្គត់ផ្គង់ តាំងព្យាបាលទាំង ដើម្បីញាតិទាំង
 ឡាយ ដាក់សលវិសេសកើតឡើងហើយ ឲ្យស្លឹកស្លា មិនឲ្យវិនាស
 ឲ្យចំរើនចំនូលាយ បរិបូណ៌ជាភិយ្យភាព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុត្រូវរើទទួលសម្បទាន ៤ ខេង ដើម្បីជីវិតច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ជីវិត
 ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ ខ្ញុំការស្វែងរកតាំង ក្របការខេងៗ ។

(៤០៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាជនៈជាចំណែកទាំងបី
 នេះមាន ៥ ។ សញ្ញាជនៈជាចំណែកទាំងបី គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺរូបរក ១
 អរូបរក ១ មាណោ ១ ឧទ្ធច្ចៈ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សញ្ញាជនៈ ជាចំណែកទាំងបីមាន ៥ ខេងៗ ។

(៤២១) ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ ទុទ្ធភ្នាភិយោធំ សុញ្ញាជនាធំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខាយាយ មហានាយ ចត្តារោ សុធម្មនាមា ភាវេតត្វា ។ ធម្មេ ចត្តារោ ។ ឥទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនុប្បញ្ញាធំ ។ បេ ។ ទប្បញ្ញាធំ កុសលាធំ ទង្គាធំ ឋិតិយា អសាម្មាសាយ ភិយេក្កភាវយ វេទ្ធភ្នាយ ភាវិយាយ ចារិយិយា ចង្គំ ជនេតិ វាយមតិ វិយំ អារាមតិ ចិត្តំ បន្តប្បញ្ញាតិ បទយាតិ ។ ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ បញ្ចង្គំ ទុទ្ធភ្នាភិយោធំ សុញ្ញាជនាធំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខាយាយ មហានាយ ឥមេ ចត្តារោ សុធម្មនាមា ភាវេតត្វាភិ ។ (ឯងំ ឋសនា ចាសំ វិគ្គាវេតត្វា) ។

សុធម្មនាមសំយដ្ឋំ ធម្មិតំ ។

(៤២១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលត្រូវរើសសម្បទាន ៤ ដើម្បីជីវច្បាស់ ដើម្បីកំណត់ដីធ្លី ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ខ្ញុំ សុញ្ញាជនៈជាចំណែកទានិសីដ ទេវេង័ន ។ សម្បទាន ៤ គឺរឿ្ប៖ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ។ បេ ។ ញាងធម្មឲ្យកើត (ប្រិនប្រិន) (ប្រាត្តក្សយាម ដ្ឋងចិត្តទុក តាំងក្សយាមមំ ដើម្បីញាង មមិទាំងឡាយជាកុសល ដែលកើតឡើងហើយឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យ វិនាស ឲ្យរំរើនជំទូលាយ បរិច្ចារិជាភិយេក្កភាវ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលត្រូវរើសសម្បទាន ៤ នេះ ដើម្បីជីវច្បាស់ ដើម្បី កំណត់ដីធ្លី ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ ខ្ញុំសុញ្ញាជនៈ ជាចំណែក ទានិសីដ ទេវេង័ន ។ (បាលីសំដែងអំពីការស្វែងរកបណ្ឌិតកម្សិទ្ធគិស្តារ យ៉ាងនេះ) ។

ចប់ សុធម្មនាមសំយដ្ឋំ ។

ពលសំយុត្តិ

(២២២) បញ្ចមាជិ កិក្ខុវេ ពលាជិ ។ កតមាជិ
បញ្ច ។ សន្តាគលំ វិយគលំ សតិគលំ សមាជិគលំ
បញ្ញាគលំ ។ ឥមាជិ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ច ពលាជិ ។

(២២៣) សេយ្យដាមិ កិក្ខុវេ កង្កា ធនី ចាជិធន
ជំព្វា ចាជិធនោណា ចាជិធនញ្ញា ។ ឯវបេវ ទោ
កិក្ខុវេ កិក្ខុ បញ្ច ពលាជិ កាវេន្តា បញ្ច ពលាជិ
តហុលីកាវេន្តា ជំព្វាធនិញ្ញា ហោតិ ជំព្វាធនោណា
ជំព្វាធនញ្ញោ ។

(២២៤) កថេញ កិក្ខុវេ កិក្ខុ បញ្ច ពលាជិ
កាវេន្តា បញ្ច ពលាជិ តហុលីកាវេន្តា ជំព្វាធនិញ្ញា
ហោតិ ជំព្វាធនោណា ជំព្វាធនញ្ញោ ។ ឥធន កិក្ខុវេ
កិក្ខុ សន្តាគលំ កាវេតិ វិវេកាជិស្ស័តំ វិវេកាជិស្ស័តំ
ជំពេធនិស្ស័តំ វេស្សគ្គបវិណាមិ វិយគលំ សតិគលំ
សមាជិគលំ បញ្ញាគលំ កាវេតិ វិវេកាជិស្ស័តំ
វិវេកាជិស្ស័តំ ជំពេធនិស្ស័តំ វេស្សគ្គបវិណាមិ ។

ពលសំយុត្តិ

(២២៥) ម្ចាស់កិក្ខុវេនិទ្យាយ ពលៈពានិទ្យាយនេះមាន៥ ។
ពលៈ៥ គីរិទ្ធុរៈ ។ ភិស្សុពលៈ១ វិយពលៈ១ សតិពលៈ១
សមាជិពលៈ១ បញ្ញាពលៈ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេនិទ្យាយ ពលៈមាន៥
នេះឯង ។

(២២៦) ម្ចាស់កិក្ខុវេនិទ្យាយ ទទ្ទេត្តិមានទំនាបទៅខាងភិក
មានជម្រាលទៅខាងភិក ឈមទៅខាងភិក ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់
កិក្ខុវេនិទ្យាយ កិក្ខុវេនិទ្យាយពលៈ៥ ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យពលៈ៥ វែមនិមាន
ទំនាបទៅក្រចេះនិព្វាន មានជម្រាលទៅក្រចេះនិព្វាន ឈមទៅក្រចេះ
និព្វាន ក៏ដូច្នោះដែរ ។

(២២៧) ម្ចាស់កិក្ខុវេនិទ្យាយ កិក្ខុវេនិទ្យាយពលៈ៥ ធ្វើឲ្យ
ច្រើនឲ្យពលៈ៥ វែមនិមានទំនាបទៅក្រចេះនិព្វាន មានជម្រាលទៅក្រ
ចេះនិព្វាន ឈមទៅក្រចេះនិព្វាន ក៏ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេនិ-
ទ្យាយ កិក្ខុវេនិទ្យាយពលៈ៥ ចំរើនឲ្យសព្វពលៈ ដែលកាស្រីយន្តវិវេក
កាស្រីយន្តវិវេក កាស្រីយន្តវិវេក បាដ្ឋានទៅកាស្រីយន្តវិវេក ចំរើន
ឲ្យវិយពលៈ សតិពលៈ សមាជិពលៈ បញ្ញាពលៈ ដែលកាស្រីយន្ត
វិវេក កាស្រីយន្តវិវេក កាស្រីយន្តវិវេក បាដ្ឋានទៅកាស្រីយន្តវិវេក ។

ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ ភាវេន្តោ បញ្ច
ពលានិ តហុលីកោន្តោ ខិញ្ចានិវិញ្ចា ហោតិ ខិញ្ចា-
ហោណោ ខិញ្ចានបញ្ចាហេតិ ។

[៤២៥] បញ្ចំហានិ ភិក្ខុវេ ទុទ្ធភ្នាភិយានិ សុញ្ញា-
ជនានិ ។ កតមាខិ បញ្ច ។ រូបរាសោ អរូបរាសោ មារា
ទុទ្ធជំ អវិជ្ជា ។ ឥមាខិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចទុទ្ធភ្នាភិយានិ
សុញ្ញាជនានិ ។

[៤២៦] ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចខំ ទុទ្ធភ្នាភិយានិ
សុញ្ញាជនានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហា-
នាយ បញ្ច ពលានិ ភាវេតញ្ចានិ ។ កតមាខិ បញ្ច ។
ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុទ្ធាតលំ ភាវេតិ វិវេកានិស្សិតំ
វិវេកានិស្សិតំ វិវេកានិស្សិតំ វេស្សន្តបរិណាមី វិយាតលំ
សតិពលំ សមាធិពលំ មញ្ញាពលំ ភាវេតិ វិវេកានិស្សិ-
តំ វិវេកានិស្សិតំ វិវេកានិស្សិតំ វេស្សន្តបរិណាមី ។
ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចខំ ទុទ្ធភ្នាភិយានិ សុញ្ញាជ-
នានំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខយាយ បហានាយ
ឥមាខិ បញ្ច ពលានិ ភាវេតញ្ចានិ ។

ម្នាលភិក្ខុចាំទីព្យាយ ភិក្ខុកាលចំរើនខ្ញុំពលៈ៥ ធ្វើឲ្យច្រើនខ្ញុំពលៈ៥
រមែងខានខំនាមទៅក្រែងខំក្លាន មានជម្រាលទៅក្រែងខំក្លាន ឈរ
ទៅក្រែងខំក្លាន យ៉ាងនេះឯង ។

[៤២៥] ម្នាលភិក្ខុចាំទីព្យាយ សុញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ
នេះមាន៥ ។ ចុះសុញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺរូប-
រាគ១ អរូបរាគ១ មានៈ១ ទុក្ខច្នះ១ អវិជ្ជា១ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំទីព្យាយ
សុញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងលើមាន៥នេះឯង ។

[៤២៦] ម្នាលភិក្ខុចាំទីព្យាយ ពលៈ៥ បុគ្គលត្រូវចំរើន ដើម្បី
ដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ ខ្ញុំសុញ្ញាជនៈជា
ចំណែកខាងលើ៥នេះឯង ។ ពលៈ៥ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំទី-
ព្យាយ ភិក្ខុក្នុងសាលានោះ ចំរើនខ្ញុំសព្វពលៈ ដែលអស្រ័យខ្ញុំវិវេក
អស្រ័យខ្ញុំវិវេក អស្រ័យខ្ញុំនិរោធិ បង្ហាន់ទៅដើម្បីកិរិយាលះបង់
ចំរើនខ្ញុំវិវេកពលៈ សតិពលៈ សមាធិពលៈ មញ្ញាពលៈ ដែលអស្រ័យ
ខ្ញុំវិវេក អស្រ័យខ្ញុំវិវេក អស្រ័យខ្ញុំនិរោធិ បង្ហាន់ទៅដើម្បីកិរិយា
លះបង់ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំទីព្យាយ ពលៈ៥នេះ បុគ្គលត្រូវចំរើន ដើម្បី
ដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះបង់ ខ្ញុំសុញ្ញាជនៈជា
ចំណែកខាងលើ៥នេះឯង ។

[២២៧] សេយ្យជាទិ ភិក្ខុវេ ភត្តា ធនិ ចាទិ-
នទិញា ចាទិទោណា ចាទិទបញ្ញា ។ ឯវមេវ ទោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ កាវេន្តោ បញ្ច ពលានិ
តហុលីកកេន្តោ ទិញានទិញោ ហោតំ ទិញានទោណោ
ទិញានបញ្ញា ។

[២២៨] កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ
កាវេន្តោ បញ្ច ពលានិ តហុលីកកេន្តោ ទិញានទិញោ
ហោតំ ទិញានទោណោ ទិញានបញ្ញា ។ ឥធម ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុ សទ្ធាតលំ កាវេតិ ភកវំធមបរិយោសានំ ទោ-
សវំធមបរិយោសានំ ទោហវិធមបរិយោសានំ ។ ឯវំ ទោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បញ្ច ពលានិ កាវេន្តោ បញ្ច ពលានិ
តហុលីកកេន្តោ ទិញានទិញោ ហោតំ ទិញានទោណោ
ទិញានបញ្ញា ភេតិ ។ (ឯវំ ឯសទា ចាលិ វិញាវេតត្វា
ភកវំធមបរិយោសានំ ទោសវំធមបរិយោសានំ ទោ-
ហវិធមបរិយោសានំ) ។

[២២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទន្លេគង្គាមានទំនាបទៅខាងកើត
មានជម្រាលទៅខាងកើត ឈមទៅខាងកើត ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឱ្យច្រើននូវពលៈ៥ រមែងមាន
ទំនាបទៅក្រិះទិញាន មានជម្រាលទៅក្រិះទិញាន ឈមទៅក្រិះ
ទិញាន ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[២២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥ ធ្វើឱ្យច្រើន
នូវពលៈ៥ រមែងមានទំនាបទៅក្រិះទិញាន មានជម្រាលទៅក្រិះ
ទិញាន ឈមទៅក្រិះទិញាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុកងសាសនានេះ ចំរើននូវសទ្ធាពលៈ មានកិរិយាកំចាត់បន្លំនូវភស្តុ-
ជាវិបិដុក មានកិរិយាកំចាត់បន្លំនូវវោសៈជាវិបិដុក មានកិរិយាកំចាត់
បន្លំនូវមហៈជាវិបិដុក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុចំរើននូវពលៈ៥
ធ្វើឱ្យច្រើននូវពលៈ៥ រមែងមានទំនាបទៅក្រិះទិញាន មានជម្រាល
ទៅក្រិះទិញាន ឈមទៅក្រិះទិញាន យ៉ាងនេះឯង ។ (ប្រាលី
សំវែនអំពីការស្វែងរក មានកិរិយាកំចាត់បន្លំនូវភស្តុជាវិបិដុក កំចាត់
បន្លំនូវវោសៈជាវិបិដុក កំចាត់បន្លំនូវមហៈជាវិបិដុក បណ្តាតម្បិទ្យ
កិត្តារយ៉ាងនេះចុះ) ។

(២២៩) បញ្ចមាធិ កិក្ខុវេ ឧទ្ធក្កាភិយាធិ សញ្ញោ-
ជនាធិ ។ កកតមាធិ បញ្ច ។ រូបកតោ អរូបកតោ
មាណោ ឧទ្ធច្ធុ អវិជ្ជា ។ ឥមាធិ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធក្កា-
ភិយាធិ សញ្ញោជនាធិ ។

(២៣០) ឥមេសំ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ចុធិ ឧទ្ធក្កាភិយា-
ធិ សញ្ញោជនាធិ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខុយាយ
បហាវាយ បញ្ច តណាធិ កាវេតត្វាធិ ។ កកតមាធិ
បញ្ច ។ ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សន្តានសំ កាវេតិ កកវិធិ-
យបរិយោសាធិ នោសវិធិយបរិយោសាធិ មោហវិធិយ-
បរិយោសាធិ ។ មេ ។ បញ្ញាតសំ កាវេតិ កកវិធិយបរិ-
យោសាធិ នោសវិធិយបរិយោសាធិ មោហវិធិយបរិយោ-
សាធិ ។ ឥមេសំ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ចុធិ ឧទ្ធក្កាភិយាធិ
សញ្ញោជនាធិ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខុយាយ បហា-
វាយ ឥមាធិ បញ្ច តណាធិ កាវេតត្វាធិតិ ។

(២២៩) ម្ចាស់កិក្ខុវេ ឧទ្ធក្កាភិយាធិ សញ្ញោជនាធិ
នេមោធិ ។ សញ្ញោជនាធិ ចំវិណកខាធិលើ ៥ គីអ៊ុខ្លះ ។ គីប្រកត ១
អប្បកត ១ មានៈ ១ ឧទ្ធច្ធុ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេ ឧទ្ធក្កា-
ភិយាធិ សញ្ញោជនាធិ មោធិ ៥ នេះឯង ។

(២៣០) ម្ចាស់កិក្ខុវេ ឧទ្ធក្កាភិយាធិ ពលៈ ៥ ប្រការ បុគ្គលគ្នាចំរើន
ដើម្បីជីវិត ដើម្បីកំណត់ជីវិត ដើម្បីអស់៧ ដើម្បីលះលង់ ខ្ញុំសញ្ញោជនា-
ធិ ចំវិណកខាធិលើ ៥ នេះឯង ។ ពលៈ ៥ គីអ៊ុខ្លះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេ ឧទ្ធក្កា-
ភិយាធិ សញ្ញោជនាធិ ចំរើនខ្ញុំសញ្ញោជនាធិ មានកិរិយាកំចាត់បដិខ្ញុំវិភក្ត-
ជាវិបិដុត មានកិរិយាកំចាត់បដិខ្ញុំវិភក្ត មានកិរិយាកំចាត់
បដិខ្ញុំវិភក្ត ជាវិបិដុត ។ មេ ។ ចំរើនខ្ញុំបញ្ញាពលៈ មានកិរិយាកំចាត់
បដិខ្ញុំវិភក្ត ជាវិបិដុត មានកិរិយាកំចាត់បដិខ្ញុំវិភក្ត ជាវិបិដុត មាន
កិរិយាកំចាត់បដិខ្ញុំវិភក្ត ជាវិបិដុត ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេ ឧទ្ធក្កាភិយាធិ ពលៈ ៥
នេះ បុគ្គលគ្នាចំរើន ដើម្បីជីវិត ដើម្បីកំណត់ជីវិត ដើម្បីអស់៧ ដើម្បី
លះលង់ ខ្ញុំសញ្ញោជនាធិ ចំវិណកខាធិលើ ៥ នេះឯង ។

ឥទ្ធិបាទស័យុត្តិ
បារិលវគ្គោ

[៤៣០] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា
តហុលីកតា អនាវា ចារំ កមលាយ សំវត្តុច្ឆិ ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមាធិប្បនាទសដ្ឋា-
រសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវិតំ ។ វិយសមាធិប្បនាទ-
សដ្ឋារសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវិតំ ។ ចិត្តសមាធិប្ប-
នាទសដ្ឋារសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវិតំ ។ វិម័សាស-
មាធិប្បនាទសដ្ឋារសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវិតំ ។ ឥមេ
ទោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា តហុលីកតា
អនាវា ចារំ កមលាយ សំវត្តុច្ឆិ ។

ឥទ្ធិបាទស័យុត្តិ
បារិលវគ្គោ

[៤៣១] ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ៤៤ នេះ ដែលបុគ្គល
ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចេញចាកវដ្តៈ
ហើយបានដល់ព្រះខ័ក្ខាន ។ ឥទ្ធិបាទ៤៤ កើដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុវាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធនុ-
សមាធិនិវបនាសង្ខារ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិយសមាធិ
និវបនាសង្ខារ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនិវ
បនាសង្ខារ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិម័សាសមាធិនិវបនាស-
សង្ខារ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ ឥទ្ធិបាទ៤៤ នេះឯង ដែលបុគ្គល
ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចេញចាកវដ្តៈ
ហើយបានដល់ព្រះខ័ក្ខាន ។

[២៣២] យេសំ កេសត្បំ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិ-
 ចានា វិវាទា វិវាទោ តេសំ អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្ក-
 យតាមី ។ យេសំ កេសត្បំ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិចា-
 នា អាទ្ធា អាវទ្ធា តេសំ អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខ-
 ក្កយតាមី ។ តតមេ ចត្តារោ ។ ឥទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ-
 ចទ្ធសមាធិប្បធានសម្មាសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិចានំ ភាវេតំ ។
 វិវិសសមាធិ ។ ចិគ្គសមាធិ ។ វិវិសសមាធិប្បធាន-
 សម្មាសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិចានំ ភាវេតំ ។ យេសំ កេសត្បំ
 ភិក្ខុវេ ឥមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិចានា វិវាទា វិវាទោ តេសំ
 អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្កយតាមី ។ យេសំ កេសត្បំ
 ភិក្ខុវេ ឥមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិចានា អាទ្ធា អាវទ្ធា តេសំ
 អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខក្កយតាមីតំ ។

[២៣៣] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិចានា ភាវិតា តហ្ម-
 លីកតា អរិយា ធិយ្យាធិតា ធិយ្យន្តំ តត្តារស្ស សម្មា-
 ទុក្ខក្កយាយ ។ តតមេ ចត្តារោ ។ ឥទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ-

[២៣៤] ហ្មលភិក្ខុចានិទ្យាយ ឥទ្ធិបាទ ២ ពួកបុគ្គលណាមួយ
 លះបង់ហើយ អរិយមគ្គវិជ្ជាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ គឺ
 ឈ្មោះថាបុគ្គលចានិទ្យាយលះបង់ដែរ ។ ហ្មលភិក្ខុចានិទ្យាយ ឥទ្ធិ-
 បាទ ២ ពួកបុគ្គលណាមួយបានប្រាជ្ញាហើយ អរិយមគ្គវិជ្ជាប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ គឺឈ្មោះថាបុគ្គលចានិទ្យាយប្រាជ្ញាដែរ ។
 ឥទ្ធិបាទ ២ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ហ្មលភិក្ខុចានិទ្យាយ ភិក្ខុកុសិលាសនាខ្លះ
 ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធួនសមាធិនិវេសនាសង្ខារ ១ ។ វិវេ-
 សមាធិ ១ ។ ចិគ្គសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិវេសសមាធិ
 និវេសនាសង្ខារ ១ ។ ហ្មលភិក្ខុចានិទ្យាយ ឥទ្ធិបាទ ២ ខ្លះ ពួកបុគ្គល
 ណាមួយលះបង់ហើយ អរិយមគ្គវិជ្ជាប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយ
 ប្រពៃ គឺឈ្មោះថាបុគ្គលចានិទ្យាយលះបង់ដែរ ។ ហ្មលភិក្ខុចានិទ្យាយ
 ឥទ្ធិបាទ ២ ខ្លះ ពួកបុគ្គលណាមួយប្រាជ្ញាហើយ អរិយមគ្គវិជ្ជាប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ គឺឈ្មោះថាបុគ្គលចានិទ្យាយប្រាជ្ញាដែរ ។

[២៣៥] ហ្មលភិក្ខុចានិទ្យាយ ឥទ្ធិបាទ ២ ខ្លះ ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឱ្យរឿយៗហើយ ជាឱយ្យនិកមចិប្រសា វិបសិ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់អ្នកចំរើនឥទ្ធិបាទខ្លះ ។
 ឥទ្ធិបាទ ២ តើដូចម្តេច ។ ហ្មលភិក្ខុចានិទ្យាយ ភិក្ខុកុសិលាសនាខ្លះ

ធនុសមាធិប្បដាទសម្ពាសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាធំ ការវតិ ។
 វិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បដាទ-
 សម្ពាសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាធំ ការវតិ ។ ឥមេ ទោ ភិក្ខុវេ
 ចត្តារោ ឥទ្ធិបាធំ ការវតិ ពហុលីកតា អរិយា ធិយ្យ-
 ធិកា ធិយ្យន្តំ ឧត្តរាស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ ។

[៤៧៤] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិបាធំ ការវតិ
 ពហុលីកតា ឯកទ្ធិបាធំ វិភាយ ធិរោតាយ ធិរោតាយ
 ធិរោតាយ អភិញ្ញាយ សម្ពាសាយ ធិព្វាយ សំ-
 វត្តន្តំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។ ឥទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ធនុសមាធិប្បដាទសម្ពាសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាធំ ការវតិ ។
 វិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បដាទ-
 សម្ពាសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិបាធំ ការវតិ ។ ឥមេ ទោ ភិក្ខុវេ
 ចត្តារោ ឥទ្ធិបាធំ ការវតិ ពហុលីកតា ឯកទ្ធិបាធំ-
 ធិរោតាយ វិភាយ ធិរោតាយ ធិរោតាយ អភិញ្ញាយ
 សម្ពាសាយ ធិព្វាយ សំវត្តន្តំ ។

ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធនុសមាធិនិមនោសម្ពាទ ។ វិយ-
 សមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិ
 និមនោសម្ពាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណិទ្ធកាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ដែល
 បុគ្គលចំរើនហើយ ធ្វើឱ្យរឿយៗហើយ ដានិយ្យនិកមមិដ្ឋិប្រសារ វេមន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់បុគ្គលអ្នកចំរើនឥទ្ធិបាទនោះ ។

[៤៧៥] ម្ចាស់ភិក្ខុបំណិទ្ធកាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះ ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឱ្យរឿយៗហើយ វេមនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឱ្យឈាយ
 ដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាកភក្តៈ ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់
 ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ឥទ្ធិបាទ ៤ ដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណិទ្ធកាយ ភិក្ខុកុសិសាសមាធិនៈ ចំរើនឥទ្ធិបាទ
 ប្រកបដោយធនុសមាធិនិមនោសម្ពាទ ។ វិយសមាធិ ។
 ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនិមនោ-
 សម្ពាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណិទ្ធកាយ ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ដែលបុគ្គល
 ចំរើនហើយ ធ្វើឱ្យរឿយៗហើយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឱ្យឈាយដោយ
 ចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាកភក្តៈ ដើម្បីរលត់ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បី
 ដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។

(២៣៩) យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អភិធមមន្ទានំ ស-
 មណា វា ត្រាញុណា វា ឥន្ទ្រិយ្យនេសំ អភិធម្មានេសុ
 សទ្ធវេ តេ ចតុន្ទំ ឥន្ទ្រិយានាមំ ភាវិតត្តា ពហុលីកេតត្តា ។
 យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគតមន្ទានំ សមណា វា
 ត្រាញុណា វា ឥន្ទ្រិយ្យនេសំ អភិធម្មានេសុន្ទិ សទ្ធវេ តេ
 ចតុន្ទំ ឥន្ទ្រិយានាមំ ភាវិតត្តា ពហុលីកេតត្តា ។ យេ
 ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ វិលាហិ សមណា វា ត្រាញុណា វា
 ឥន្ទ្រិយ្យនេសំ អភិធម្មានេសុ សទ្ធវេ តេ ចតុន្ទំ ឥន្ទ្រិយា-
 នាមំ ភាវិតត្តា ពហុលីកេតត្តា ។ តតមេសំ ចតុន្ទំ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចទ្គុសហនិប្បដានសម្មាសមន្តាភតំ
 ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតំ ។ វិវិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិម័-
 ណាសហនិប្បដានសម្មាសមន្តាភតំ ឥន្ទ្រិយានំ ភាវិតំ ។

(២៣៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូត្រាញុណំណាមួយ
 ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយបានញ៉ាំងឥន្ទ្រិយ្យទេស គឺប្លន្ទ ជាប់ណែក
 ដោយអង្វើ^(១)ឱ្យសម្រេចហើយ សមណត្រាញុណំទាំងអស់នោះ
 ក៏បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ ឡូឥន្ទ្រិយានំ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូត្រាញុណំណាមួយ ក្នុងកាលដែលមិន
 ទាន់អកដរា ខឹងញ៉ាំងឥន្ទ្រិយ្យទេស ឱ្យសម្រេចបាន សមណត្រាញុណំ
 ទាំងអស់នោះ ខឹងបានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ ឡូ
 ឥន្ទ្រិយានំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូត្រាញុណំណាមួយ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កំពុងញ៉ាំងឥន្ទ្រិយ្យទេស ឱ្យសម្រេច សមណៈបូ-
 ត្រាញុណំទាំងអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យ
 រឿយៗ ឡូឥន្ទ្រិយានំ ។ ឥន្ទ្រិយានំ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥន្ទ្រិយានំ ប្រកបដោយធនុសមាធិនឹង
 បទានសង្ហារទ ។ វិវិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥន្ទ្រិយានំ
 ប្រកបដោយវិម័ណាសមាធិនឹងបទានសង្ហារទ ។

១ សំដៅយកន្ទ្រ ៣ ឈ ៣ ។ សារព្រហ្មកសិទិ ។

[៤៣៦] យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អភិក្ខមទ្ធានំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥន្ទ្រប្បទេសំ អភិវង្ខាទេសុំ សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចន្ទន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការិកត្តា ពហុលីកកត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគតមទ្ធានំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥន្ទ្រប្បទេសំ អភិវង្ខាទេស្សន្នំ សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចន្ទន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការិកត្តា ពហុលីកកត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតាហិ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥន្ទ្រប្បទេសំ អភិវង្ខាទេស្សន្នំ សព្វេ តេ ឥមេសំយេវ ចន្ទន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការិកត្តា ពហុលីកកត្តាតំ ។

[៤៣៧] យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អភិក្ខមទ្ធានំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សមត្តំ ឥន្ទ្រ អភិវង្ខាទេសុំ សព្វេ តេ ចន្ទន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការិកត្តា ពហុលីកកត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគតមទ្ធានំ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សមត្តំ ឥន្ទ្រ អភិវង្ខាទេស្សន្នំ សព្វេ តេ ចន្ទន្នំ ឥន្ទ្របាទានំ ការិកត្តា ពហុលីកកត្តា ។

[៤៣៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានញ៉ាំងឥន្ទ្រប្បទេសទ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានសម្រេចហើយ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យឥន្ទ្របាទ ៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងញ៉ាំងឥន្ទ្រប្បទេសទ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យឥន្ទ្របាទ ៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កំពុងញ៉ាំងឥន្ទ្រប្បទេសទ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ក៏សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យឥន្ទ្របាទ ៤ នេះឯង ។

[៤៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានញ៉ាំងសមត្តឥន្ទ្រ^១ទ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យឥន្ទ្របាទ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងញ៉ាំងសមត្តឥន្ទ្រទ្យសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះនឹងសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យឥន្ទ្របាទ ៤ ។

១ ឫទ្ធិវិទ្ធិចំរើនបំព្រាំង គឺឥន្ទ្របាទធ្វើឲ្យរីក សំដៅយកអរហន្តនិល ។ ណារត្តញ្ញកាលិនី ។

យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ វេនាហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា
 វា សមត្ថំ ឥទ្ធិ អភិជំញ្ញានេន្តំ សទ្ធវេ តេ ចតុដ្ឋំ ឥទ្ធិចា-
 នាជំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ។ តានយេសំ ចតុដ្ឋំ ។
 ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មសមាធិប្បធានសម្ពាសមដ្ឋា-
 តតំ ឥទ្ធិចាជំ ការេតិ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចំត្តសមា-
 ធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បធានសម្ពាសមដ្ឋាតតំ ឥទ្ធិចាជំ
 ការេតិ ។

[៤៣៨] យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្តានំ ស-
 មណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្ថំ ឥទ្ធិ អភិជំញ្ញានេន្តំ
 សទ្ធវេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុដ្ឋំ ឥទ្ធិចាណាជំ ការិកត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អយាតតមន្តានំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្ថំ ឥទ្ធិ អភិជំញ្ញានេន្តំ
 សទ្ធវេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុដ្ឋំ ឥទ្ធិចាណាជំ ការិកត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ វេនាហិ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមត្ថំ ឥទ្ធិ អភិជំញ្ញានេន្តំ
 សទ្ធវេ តេ ឥមេសំយេវ ចតុដ្ឋំ ឥទ្ធិចាណាជំ ការិកត្តា
 ពហុលីកតត្តាតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវ
 នេះ កំពុងញ៉ាំងសមត្តប្បដ្ឋិទ្ធិសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ
 សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យឥទ្ធិបាទ ៤ ។ ឥទ្ធិបាទ ៤
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឲ្យឥទ្ធិ-
 បាទ ប្រកបដោយធម្មសមាធិនិមិត្តសម្ពាសន៍ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។
 ចំត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឲ្យឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនិមិត្ត
 សម្ពាសន៍ ១ ។

[៤៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ
 ក្នុងកាលនោះ បានញ៉ាំងសមត្តប្បដ្ឋិទ្ធិសម្រេច សមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងអស់នោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យ
 ឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ក្នុងកាលនោះ ទំនិញ្ញាំងសមត្តប្បដ្ឋិទ្ធិសម្រេច សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ ទំនិសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ
 ឲ្យឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ កំពុងញ៉ាំងសមត្តប្បដ្ឋិទ្ធិសម្រេច សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ
 ឲ្យឥទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

(២៣៧) យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ អត្ថតមដ្ឋានំ ភិក្ខុ
 អាសវាធំ ទយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ធិដ្ឋោ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំកត្តា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាវិស្ស
 សទ្ធេ តេ ចតុដ្ឋំ ឥទ្ធិបាណំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា
 ។ យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ អនាតតមដ្ឋានំ ភិក្ខុ
 អាសវាធំ ទយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ធិដ្ឋោ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំកត្តា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាវិស្សជ្ជំ
 សទ្ធេ តេ ចតុដ្ឋំ ឥទ្ធិបាណំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ។
 យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ ឯតាហំ ភិក្ខុ អាសវាធំ ទយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ធិដ្ឋោ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចំកត្តា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាវិស្សជ្ជំ សទ្ធេ តេ ច-
 តុដ្ឋំ ឥទ្ធិបាណំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ។ កតាម-
 សំ ចតុដ្ឋំ ។ ឥច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមាធិប្បដាន-
 សង្ខារសមញ្ញាតតំ ឥទ្ធិបាណំ ការិកតំ ។ វិរិយសមាធិ ។
 ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បដានសង្ខារសមញ្ញាតតំ
 ឥទ្ធិបាណំ ការិកតំ ។

(២៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ក្នុងអតីតកាល
 បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ សម្រេចខ្លួនចោកិយមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន
 អាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯង
 ក្នុងអន្តរាគមន៍ដាក់ស្តែង ភិក្ខុទាំងអស់នោះ ក៏បានសម្រេច ព្រោះចំរើន
 ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ ខ្ញុំឥដ្ឋបាណ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុ
 ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ សម្រេចខ្លួនចោកិយមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយ
 បញ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯង ក្នុងអន្តរាគមន៍ដាក់ស្តែង ភិក្ខុទាំងអស់នោះនឹង
 សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ ខ្ញុំឥដ្ឋបាណ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក៏ក្នុងធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់
 សម្រេចខ្លួនចោកិយមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯង ក្នុងអន្តរាគមន៍ដាក់
 ស្តែង ភិក្ខុទាំងអស់នោះសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ
 ខ្ញុំឥដ្ឋបាណ ។ ឥដ្ឋបាណ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥដ្ឋបាណ ប្រកបដោយធនុសមាធិនឹងបធាន-
 សង្ខារ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។ ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនឥដ្ឋបាណ
 ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនឹងបធានសង្ខារ ១ ។

[២២០] យេ ហំ គេតិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទានំ ភិក្ខុ
 អាសវាធំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
 ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំភត្តា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារីសុ សទ្ធលោ តេ ឥមេសំយេវ ចន្ទន្នំ ឥទ្ធិចាទានំ
 ការិភត្តា ពហុលីភត្តត្តា ។ យេ ហំ គេតិ ភិក្ខុវេ
 អនាគតមន្ទានំ ភិក្ខុ អាសវាធំ ខយា អនាសវំ ចេ-
 តោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចំ-
 ភត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារីស្សន្តំ សទ្ធលោ តេ ឥមេសំយេវ
 ចន្ទន្នំ ឥទ្ធិចាទានំ ការិភត្តា ពហុលីភត្តត្តា ។ យេ
 ហំ គេតិ ភិក្ខុវេ ឯតរហំ ភិក្ខុ អាសវាធំ ខយា
 អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចំភត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារិន្តំ សទ្ធលោ តេ
 ឥមេសំយេវ ចន្ទន្នំ ឥទ្ធិចាទានំ ការិភត្តា ពហុលីភត-
 តត្តាតំ ។

[២២០] ម្នាលភិក្ខុចំរើន្យាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ក្នុងវេទិកកាល
 បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន
 អាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈចំរើន្យាយ ដោយបញ្ញាដ៏ត្រៃលន្តិទូលំលំ
 ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុចំរើន្យាយនោះ បានសម្រេច ព្រោះចំរើន
 ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិចាទានំ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចំរើន្យាយ ពួក
 ភិក្ខុណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ សម្រេចនូវចេតោ-
 វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈចំរើន្យាយ
 ដោយបញ្ញាដ៏ត្រៃលន្តិទូលំលំ ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុចំរើន្យាយ
 នោះ នឹងសម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិចាទានំ
 នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចំរើន្យាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 កំពុងធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន
 អាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈចំរើន្យាយ ដោយបញ្ញាដ៏ត្រៃលន្តិទូលំលំ
 ក្នុងអត្តភាពដ៏ជាក់ស្តែង ភិក្ខុចំរើន្យាយនោះ សម្រេច ព្រោះចំរើន ព្រោះ
 ធ្វើឱ្យរឿយៗ នូវឥទ្ធិចាទានំ នេះឯង ។

[២២១] ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ សន្តិបាណា ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ សេ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ធនុសមាធិប្បដាន.
 សង្ការសមញ្ញកតំ សន្តិបាណំ ភាវេតំ ។ វិវេយសមាធិ ។
 ចំត្តសមាធិ ។ វិវេយសមាធិប្បដានសង្ការសមញ្ញកតំ
 សន្តិបាណំ ភាវេតំ ។ សមេ ទោ កិក្ខុវេ ចត្តារោ សន្តិបា-
 ណា ។ សមេសំ ទោ កិក្ខុវេ ចត្តុដ្ឋំ សន្តិបាណាណំ ភាវិតត្តា
 ពហុលីកតត្តា តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្មុប្បោតិ
 វុត្តតិ ។

[២២២] អយំ ធនុសមាធិប្បដានសង្ការសមញ្ញ-
 កតោ សន្តិបាណាតិ មេ កិក្ខុវេ បុព្វេ អធនុស្សុតេសុ
 ធម្មេសុ ចត្តុំ ឧទទានិ ញាណំ ឧទទានិ មញ្ញ
 ឧទទានិ វិជ្ជា ឧទទានិ អាណោកោ ឧទទានិ ។
 ឧកោ ទោ បដាយំ ធនុសមាធិប្បដានសង្ការស-
 មញ្ញកតោ សន្តិបាណោ ភាវេតព្វោតំ មេ កិក្ខុវេ ។

[២២១] ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ សន្តិបាណេនមាន ២ ។ សន្តិ-
 បាណ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុច្យាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានោះ ចំរើនសន្តិ-
 បាណ ប្រកបដោយធនុសមាធិនឹងបដានសង្ការ ១ ។ វិវេយសមាធិ ១ ។
 ចំត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនសន្តិបាណ ប្រកបដោយវិវេយសមាធិនឹងបដាន-
 សង្ការ ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ នេះឯងសន្តិបាណ ២ ។ ម្ចាស់កិក្ខុ-
 ចាំនិទ្យាយ ព្រះភព៌គត ដែលហៅថា អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រោះ
 ចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យសន្តិបាណ ២ នេះឯង ។

[២២២] ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ ចតុកើតឡើងហើយ ញាណកើត
 ឡើងហើយ ចញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្ធិកើតឡើង
 ហើយដល់ភព៌គត ក្នុងធម៌ចាំនិទ្យាយ ដែលភព៌គតមិនធ្លាប់បានពូបាន
 ស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាសន្តិបាណ ប្រកបដោយធនុសមាធិនឹង
 បដានសង្ការ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ (ចតុកើតឡើងហើយ ក្នុងធម៌
 ដែលភព៌គតមិនធ្លាប់បានពូបានស្តាប់ក្នុងកាលពីដើម) ថា សន្តិបាណ ប្រ-
 កបដោយធនុសមាធិនឹងបដានសង្ការនោះឯង ដែលភព៌គតត្រូវចំរើន ។

ការតោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ
ចក្កំ ឧទទានិ ញាណំ ឧទទានិ បញ្ញា ឧទទានិ វិជ្ជា
ឧទទានិ អាណាគោ ឧទទានិ ។

[២២៣] អយំ វិយសមាធិប្បជាធសង្គាសមន្តា.

គតោ ឥទ្ធិបារោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ
ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទានិ ញាណំ ឧទទានិ បញ្ញា
ឧទទានិ វិជ្ជា ឧទទានិ អាណាគោ ឧទទានិ ។ សោ
ទោ បបាយំ វិយសមាធិប្បជាធសង្គាសមន្តាគតោ
ឥទ្ធិបារោ ការតោតិ មេ ភិក្ខុវេ ។ ការតោតិ មេ
ភិក្ខុវេ បុព្វេ អនុស្សតេសុ ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទានិ
ញាណំ ឧទទានិ បញ្ញា ឧទទានិ វិជ្ជា ឧទទានិ អា-
ណាគោ ឧទទានិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ ញាណកើតឡើងហើយ
បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺកើតឡើងហើយដល់
គព៌កត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលគព៌កតមិនទាន់ទាន់បានស្តាប់មក
ពីដើមថា (នេះឯងជាឥទ្ធិបាទ) ដែលគព៌កតចំរើនហើយ ។

[២២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ ញាណ
កើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺកើត
ឡើងហើយដល់គព៌កត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលគព៌កតមិនទាន់ទាន់
បានស្តាប់ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាឥទ្ធិបាទ [ប្រកបដោយវិយសមាធិ
ទ័ន្ធបទានសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គព៌កត (មិនទាន់ទាន់បាន
ស្តាប់) ថា ឥទ្ធិបាទ [ប្រកបដោយវិយសមាធិទ័ន្ធបទានសង្ខារនោះឯង
ដែលគព៌កតស្រឡាច់រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ
ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ
ពន្លឺកើតឡើងហើយដល់គព៌កត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលគព៌កតមិន
ទាន់ទាន់បានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា (នេះជាឥទ្ធិបាទ) ដែលគព៌កត
ទាន់ចំរើនហើយ ។

(២២២) អយំ ចិត្តសមាធិប្បដានសង្ខារសមដ្ឋា-

គតោ វដ្តុចារោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អននុស្សតេសុ

ធម្មេសុ ចក្កំ ឧទទាទិ ញ្ញាណំ ឧទទាទិ បញ្ញា

ឧទទាទិ វិជ្ជា ឧទទាទិ អាលោកោ ឧទទាទិ ។

សោ ចោ បនាយំ ចិត្តសមាធិប្បដានសង្ខារសម-

ដ្ឋាគតោ វដ្តុចារោ ភាវេតោតិ មេ ភិក្ខុវេ ។

ភាវិតោតិ មេ ភិក្ខុវេ បុព្វេ អននុស្សតេសុ ធម្មេសុ

ចក្កំ ឧទទាទិ ញ្ញាណំ ឧទទាទិ បញ្ញា ឧទទាទិ

វិជ្ជា ឧទទាទិ អាលោកោ ឧទទាទិ ។

(២២២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ ញ្ញាណ

កើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺ

កើតឡើងហើយដល់ភថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលភថាគតមិនធ្លាប់

បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាអង្គបុព្វេ (ប្រកបដោយចិត្ត-

សមាធិនិវេទនសង្ខារ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគត (មិនធ្លាប់បានឮ

បានស្តាប់) ថា អង្គបុព្វេ(ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនិវេទនសង្ខារនេះឯង

ដែលភថាគតត្រូវចំរើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កកើតឡើងហើយ

ញ្ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ

ពន្លឺកើតឡើងហើយដល់ភថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលភថាគតមិន

ធ្លាប់បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា (នេះជាអង្គបុព្វេ) ដែលភថាគត

បានចំរើនហើយ ។

(២៤៥) អយំ វិមំសាសមាធិច្យុតាទសដ្ឋានសមដ្ឋាន។

គតោ ឥន្ទ្រិយោនោតិ មេ ភិក្ខុវេ ឬទ្ធេ អននុស្សតេសុ

នម្មេសុ ចត្តំ ឧទទាធិ ញាណំ ឧទទាធិ បញ្ញា ឧទ-

ទាធិ វិជ្ជា ឧទទាធិ អាណោកោ ឧទទាធិ ។ សោ ទោ

បដាយំ វិមំសាសមាធិច្យុតាទសដ្ឋានសមដ្ឋានគតោ ឥន្ទ្រិ-

យោនោ ភាវតតោតិ មេ ភិក្ខុវេ ។ ភាវិតោតិ មេ ភិក្ខុវេ

ឬទ្ធេ អននុស្សតេសុ នម្មេសុ ចត្តំ ឧទទាធិ ញាណំ

ឧទទាធិ បញ្ញា ឧទទាធិ វិជ្ជា ឧទទាធិ អាណោកោ

ឧទទាធិតំ ។

(២៤៥) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កុក៏តឡើងហើយ ញាណ

កើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើងហើយ ពន្លឺ

កើតឡើងហើយដល់គថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលគថាគតមិនធ្លាប់

បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា នេះជាឥន្ទ្រិយោ (ប្រកបដោយវិម-

លាសមាធិនិវេសនសដ្ឋាន ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគត (មិនធ្លាប់

បានឮបានស្តាប់) ថា ឥន្ទ្រិយោ (ប្រកបដោយវិមលាសមាធិនិវេសនសដ្ឋាន

នេះឯង ដែលគថាគតត្រូវចំរើន ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កុក៏តឡើង

ហើយ ញាណកើតឡើងហើយ បញ្ញាកើតឡើងហើយ វិជ្ជាកើតឡើង

ហើយ ពន្លឺកើតឡើងហើយ ដល់គថាគត ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែល

គថាគតមិនធ្លាប់បានឮបានស្តាប់ ក្នុងកាលពីដើមថា (នេះជាឥន្ទ្រិយោ)

ដែលគថាគតបានចំរើនហើយ ។

[២២៦] ឯវេទ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 វេសាលំយំ វិហារតំ មហារាជេ ក្រុងាណាសាលាយំ ។
 អថទោ កកវា បុត្រល្អាសមយំ ឯវាសេត្វា បត្តចិវរាណ-
 តាយ វេសាលី មិណ្ឌាយ ទាវិសិ វេសាលំយំ មិណ្ឌាយ
 ចវិត្វា បញ្ញាគត្តំ មិណ្ឌាភាតប្បដិក្កត្តោ អាយស្មុត្តំ អា-
 ទត្តំ អាមន្តេសិ កល្យាណំ អាទត្ត ធិសីនតំ យេន ទារា-
 លចេតិយំ^(១) តេទុបសង្កមិស្សាម ឯវាវិហារាយាតិ ។ ឯវំ
 កន្តេតិ ទោ អាយស្មា អាទត្តោ កកវតោ បដិស្សុត្វា
 ធិសីនតំ អាទាយ កកវត្តំ មិដ្ឋិតោ មិដ្ឋិតោ អទុតត្តំ ។

[២២៧] អថទោ កកវា យេន ទារាលចេតិយំ
 តេទុបសង្កមិ ទុបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តោ អាសនេ ធិសី-
 និ ។ អាយស្មាមិ ទោ អាទត្តោ កកវត្តំ អភិវាទេត្វា

១ ១. ម. ពាក្យវិញ ។

[២២៦] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងក្រុងាណាសាលា ទាមហារទ ជិតក្រុងវេសាលី ។
 គ្រាទោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ងៀនទ្រង់បាត្រខ័នចិវរ ក្នុង
 បុត្រល្អាសម័យ ស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បីមិណ្ឌាបាត ហើយ
 ត្រឡប់មកមិណ្ឌាបាតក្នុងបញ្ញាគត្ត ត្រាស់ហៅព្រះអាទត្តដ៏មានអាយុថា
 ម្ចាស់អាទត្ត អ្នកចូរកាន់យកទូរសំពត់និសីទនេះ គេវាគេនឹងចូលទៅឯ
 បារាលចេតិយ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាវែង ។ ព្រះអាទត្តដ៏មានអាយុ
 ចូលព្រះទុព្វដ៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយ
 ក៏កាន់ទូរសំពត់និសីទនេះដើរតាមក្រិយា ព្រះដ៏មានព្រះភាគទៅ ។

[២២៧] គ្រាទោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ចូលទៅបារាល-
 ចេតិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលបុគ្គលពាក់
 តែងផ្ទុយ ។ ព្រះអាទត្តដ៏មានអាយុ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ

ឯកមន្តំ ជំសីទិ ។ ឯកមន្តំ ជំសីទ្គំ ទោ វាយស្មន្តំ
 អាទន្តំ ភគវា ឯតនរោច រមណីយា អាទន្ត វេសាលី
 រមណីយំ ឧទេនចេតិយំ រមណីយំ តោតមកចេតិយំ
 រមណីយំ សត្តម្ភចេតិយំ រមណីយំ ពហុបុត្តកចេតិយំ
 រមណីយំ សារទ្ធជរចេតិយំ^(១) រមណីយំ ខាវាលចេតិយំ ។
 យស្ស កស្សចិ អាទន្ត ចត្តារោ ឥទ្ធិទាទា ការីតា
 ពហុលីកតា យាជីកតា វត្តកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា
 សុសមារទ្ធា សោ អាគម្ភមាទោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ
 កប្បវសេសំ វា ។ តថាភគស្ស ទោ អាទន្ត ចត្តារោ
 ឥទ្ធិទាទា ការីតា ពហុលីកតា យាជីកតា វត្តកតា
 អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា ។ អាគម្ភមាទោ អាទន្ត
 តថាភតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បវសេសំ វា ។

[២២៨] ឯវម្បិ ទោ អាយស្មា អាទន្តោ ភគវតា
 ឱទ្ធករិកេ ចិមិត្តេ កយិរមាទេ ឱទ្ធករិកេ ឱកសេ
 កយិរមាទេ នាសត្តិ បដិវិជ្ជិតំ ន ភគវន្តំ យាចិ
 តិដ្ឋតុ ករុ ភគវា កប្បំ តិដ្ឋតុ សុតតោ កប្បំ^(២)

១ ៦. សារទ្ធជរ ចេតិយំ ។ ២. សារទ្ធជរចេតិយំ ។ ២ ៩. ៦. ពហុបុត្តវសេសំ ។

ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភានន្តម្តីមានអាយុ អង្គុយក្នុងទី
 សមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់អាទន្ត
 ក្រុងវេសាលី គួរជាទីរីករាយ ទេទេចេតិយ គួរជាទីរីករាយ តោតមក
 ចេតិយ គួរជាទីរីករាយ សត្តម្ភចេតិយ គួរជាទីរីករាយ ពហុបុត្តកចេតិយ
 គួរជាទីរីករាយ សារទ្ធជរចេតិយ គួរជាទីរីករាយ បាវាលចេតិយ គួរជា
 ទីរីករាយ ។ ម្ចាស់អាទន្ត បុគ្គលណាមួយបានបំរើនតិច្ចបាទ២ បានធ្វើ
 ឲ្យរឿយៗ ធ្វើឲ្យដូរជាយាន ធ្វើឲ្យជាទីនៅ តាំងទុករឿយៗ សន្សំទុក
 ផ្តើមល្អហើយ កាលបើបុគ្គលនោះប្រាថ្នា អាចស្ថិតនៅអស់មួយអាយុ
 កម្ស ឬជានិមួយអាយុកម្សក៏បាន ។ ម្ចាស់អាទន្ត ឥទ្ធិបាទ២ ភថាភគ
 បានបំរើហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ ធ្វើឲ្យដូរជាយាន ធ្វើឲ្យជាទីនៅ
 តាំងទុករឿយៗ សន្សំទុក ផ្តើមល្អហើយ ។ ម្ចាស់អាទន្ត បើភថាភគ
 ប្រាថ្នា អាចស្ថិតនៅអស់មួយអាយុកម្ស ឬជានិមួយអាយុកម្សក៏បាន ។

[២២៨] កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើនិមិត្ត ជាឧទ្ធករិក
 ទ្រង់ធ្វើភាសជាឧទ្ធករិកយ៉ាងនេះក៏ដោយ ព្រះភានន្តម្តីមានអាយុ នៅ
 តែមិនអាចនឹងយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់បានឡើយ មិនបានកាតព្វព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គបំរើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 តាំងនៅអស់ ១ អាយុកម្ស សូមព្រះសុភគទ្រង់តាំងនៅអស់ ១ អាយុកម្ស

ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកាទុក្ខម្យាយ
អត្តាយ ហិតាយ សុខាយ នេមទុស្សនន្តិ យជា
តំ មារេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ ។

(២២៧) ទុតិយំបិ ទោ ភគវំ ។ តតិយំបិ ទោ ភគវំ
អាយស្មន្តំ អាទន្តំ អាចន្តេសិ រមណីយា អាទន្ត
វេសាលី រមណីយំ ទុនេនចេតិយំ រមណីយំ គោត-
មកចេតិយំ រមណីយំ សត្តម្ហូចេតិយំ រមណីយំ
ពហុបុត្តកាចេតិយំ រមណីយំ សារទ្ធាចេតិយំ រម-
ណីយំ ទារាលចេតិយំ ។ យស្ស កស្សចិ អាទន្ត
ចត្តារោ ឥន្ទិបាទា ភារិតា ពហុលីកតា យាធិកតា
វត្តុកតា អទុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារត្តា សោ អា-
កុដ្ឋមាទោ កម្យំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា ។
តថាភគវ្យ ទោ អាទន្ត ចត្តារោ ឥន្ទិបាទា ភារិតា
ពហុលីកតា យាធិកតា វត្តុកតា អទុដ្ឋិតា បរិចិ-
តា សុសមារត្តា ។ អាគុដ្ឋមាទោ អាទន្ត តថាភតោ
កម្យំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វាតិ ។

ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បី
អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចំរើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតាទាំងមនុស្សទាំងឡាយដូច្នោះឡើយ ព្រោះហេ-
តុលមកទ្រព្យភ័ក្ត ។

(២២៧) ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះក្នុងដីតា (ទ័ន្ទព្រះ
អាទន្ត) ជាគំរប់ពីរជន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គ្រាស់ទ័ន្ទព្រះអាទន្ត
ដ៏មានអាយុជាគំរប់ ៣ ជនថា ម្ចាស់អាទន្ត ត្រងវេសាលី គួរជាទីរីក
រាយ ។ ទេវតាចេតិយ គួរជាទីរីករាយ គោតមកចេតិយ គួរជាទីរីករាយ
សត្តម្ហូចេតិយ គួរជាទីរីករាយ ពហុបុត្តកាចេតិយ គួរជាទីរីករាយ
សារទ្ធាចេតិយ គួរជាទីរីករាយ បារាលចេតិយ គួរជាទីរីករាយ ។
ម្ចាស់អាទន្ត បុគ្គលណាមួយបានចំរើន ឥទ្ធិបាទ ២ ធ្វើឱ្យច្រើន ធ្វើឱ្យ
ដូចជាយាន ធ្វើឱ្យជាទីតាំងនៅ តាំងទុកឡើយ ។ សន្សំទុក ផ្តើមទុកល្អ
ហើយ បើបុគ្គលនោះប្រាថ្នា អាចនោអស់ ១ អាយុកម្ម ឬជានិមួយអាយុ-
កម្មក៏បាន ។ ម្ចាស់អាទន្ត តថាភគវានចំរើនឥទ្ធិបាទ ២ បានធ្វើឱ្យ
ឡើយ ។ បានធ្វើឱ្យដូចជាយាន បានធ្វើឱ្យជាទីតាំងនៅ បានតាំងទុក
ឡើយ ។ បានសន្សំទុក បានផ្តើមទុកល្អហើយ ។ ម្ចាស់អាទន្ត បើគឺជាភក
ប្រាថ្នា អាចនោអស់មួយអាយុកម្ម ឬជានិមួយអាយុកម្មក៏បាន ។

[២៤០] ឃុំបិ ទោ អាយស្មា អាធាត្ថោ ភគវតោ
 ទុឡារិកោ ធិមិត្តោ កាយិវរោទេ ទុឡារិកោ ទិកាសេ
 កាយិវរោទេ ធាសក្កិ បដិវជ្ឈិវុំ ធម ភគវន្តំ យោចិ ធិដ្ឋុត្ត
 ភន្តោ ភគវំ កប្បំ ធិដ្ឋុត្ត សុគតោ តប្បំ ធមហុដេ
 ធមហិតាយ ធមហុដេសុទាយ លោកានុកម្មាយ អត្តា
 យ ហិតាយ សុទាយ លោមនុស្សានន្តំ យថា តំ ទា
 វេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ ។

[២៤១] អថទោ ភគវំ អាយស្មន្តំ អាធាត្តំ អា
 មន្តេសំ កច្ច ទោ ត្ថំ អាធាត្ត យស្សនាចិ កាលំ
 មត្តាសីតិ ។ ឃុំ ភន្តេតំ ទោ អាយស្មា អាធាត្ថោ
 ភគវតោ បដិស្សត្វា ទុដ្ឋាយាសធា ភគវន្តំ អភិវរោទោ
 បទត្ថុណំ ភត្វា អវិទូរេ អត្តាភាស្មី វុត្តម្ហលេ ធិសិទិ ។

[២៤០] កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើធិមិត្តជាទ្បារិក
 ទ្រង់ធ្វើទុកាសជាទ្បារិកយ៉ាងនេះក៏ដោយ ព្រះអាទន្តដ៏មានអាយុ នៅ
 តែមិនយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់ឡើយ មិនបានអាករនា ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ
 អស់មួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត ទ្រង់គង់នៅអស់មួយអាយុកប្ប
 ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បី
 អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បី
 សេចក្តីសុខដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយជូនច្រើនឡើយ ព្រោះហេតុ
 ចូលមកវិជ្រកចិត្ត ។

[២៤១] សំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះ
 អាទន្តដ៏មានអាយុថា អាលអាទន្ត អ្នកចូរទៅចុះ ចូលកាលំខ្ញុំកាលគួរ
 ក្នុងកាលវេទនេះចុះ ។ ព្រះអាទន្តដ៏មានអាយុទទួលព្រះពុទ្ធដិតាព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគថា កុណា ព្រះអង្គ រួចកិច្ចាក្រាតចាកអាសនៈ ថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដើរប្រទក្សណ ហើយអង្គុយដ៏គតល់ឈើម្លូច
 ដើម ដ៏មិនទាយប៉ុន្មាន ។

[៤៥២] អដទោ មារា ចាបិមា (អចំប្បត្តន្តោ
 អាយស្មន្តោ អាទន្តោ^(១)) យេន កកវា តេនុបស្កន្តមិ
 ឧបស្កន្តមិត្វា ឯតាមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ (ឯតាមន្តំ បំភោ
 ទោ មារា ចាបិមា^(២)) កកវន្តំ ឯតាមន្តំ បរិច្ចាតុនាម
 កន្តោ កកវា បរិច្ចាតុ សុតតោ បរិច្ចាតុនាមោនា
 កន្តោ កកវតោ ។ កាសិទា ទោ បទេសា កន្តោ កកវា
 វាទា ទ តាវាហំ ចាបិម បរិច្ចាយិស្កាមិ យា
 មេ កិក្ខុ ទ សាវតា កវិស្សន្តំ វិយត្តា វិធិតា
 វិសារទា^(៣) តហុស្សតា ធម្មទា ធម្មាទុធម្មប្បដិប្បា
 សាមិច្ឆប្បដិប្បា អទុធម្មចារិយោ សកំ អាចរិយតំ
 ឧត្តហេត្វា អាចិត្តិស្សន្តំ ទេសេស្សន្តំ បញ្ញាបេស្ស
 ន្តំ បដ្ឋបេស្សន្តំ វិវិស្សន្តំ វិកមិស្សន្តំ ឧត្តានិកា
 ស្សន្តំ ឧប្បន្តំ បរម្យវាទំ សហទម្មេន សុធិត្តហិកំ
 ចិត្តហេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិកំ ។
 សន្តិ ទោ បទ កន្តោ ឯតាមិ កិក្ខុ កកវតោ សា
 វតា វិយត្តា វិធិតា វិសារទា តហុស្សតា ធម្មទា

១-២ ឧប្បទេស្សន្តោយេ ធិនស្មី សុត្ត ឥម ធម៌ ទិស្សន្តំ ។ ៣ ទ. ឯត្តន្តោ បន្តយោ-
 កញ្ចមនិ ធម៌ វាសិ ។

[៤៥២] (កាលដែលព្រះមានទូដ៏មានអាយុចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន)
 មានមិត្តបុរាណចូលទៅក្រែងព្រះដំបូងព្រះកាត់ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ឈរក្នុងទីសមគួរ ។ (លុះមានមិត្តបុរាណក្នុងទីសមគួរហើយ) ក៏
 ត្រាបចូលអាករព្រះដំបូងព្រះកាត់យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះដំបូងព្រះកាត់បរិច្ចាតុក្នុងកាលឥឡូវនេះទៅ សូមព្រះសុភ
 ទិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ព្រះដំបូងព្រះកាត់ឈម
 បរិច្ចាតុហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដំបូងព្រះកាត់បានត្រាស់
 វាទានេះថា ខែមានមិត្តបុរាណ (បើ) ពួកកុំកុដាសាវករបស់គេជាគេ
 ដែលឈ្មោះ កនិវរ ត្រឡា ជាពហុស្សត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិ
 ធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយភោគក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌នៅមិន
 ខាន់ខាន ទាំងមិនខាន់ខាន់នៃអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់
 សំដែង បញ្ញត្តិ តាំងទុក បើក វិចក ធ្វើឲ្យស្វាយបាន ទាំងមិនខាន់
 បានសន្តិក៏សន្តិទេបរហូតដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនបាន
 សន្តិក៏សន្តិទេ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយនឹងសំដែងធម៌ប្រកប
 ដោយបាដិហារ្យឥរិយយាម គេជាគេនឹងមិនខាន់បរិច្ចាតុដល់នោះ
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ពួកកុំកុដាសាវករបស់ព្រះ
 ដំបូងព្រះកាត់ បានឈ្មោះ កនិវរ ត្រឡា ជាពហុស្សត ទ្រទ្រង់ធម៌

ពម្បាទុទធម្មប្បដិបត្តា សាមីចិប្បដិបត្តា អទុទធម្មចារិយោ
 សកំ អាណិយកំ ឧត្តហេត្វា អាចំក្ខន្តិ ទេសេន្តិ
 មញ្ញបេន្តិ បដ្ឋបេន្តិ វិវេន្តិ វិភជន្តិ ឧត្តាធិករេន្តិ
 ឧប្បន្តំ បាប្បវាទំ សហទម្មេន សុន្តិក្ខហិតំ ធិត្តហេត្វា
 សប្បាដិហារិយំ ធម្មំ ទេសេន្តិ ។ បរិជិញ្ញាតុនាចិ កន្ត
 កកវា បរិជិញ្ញាតុ សុគតោ បរិជិញ្ញាណកាលោនាចិ
 កន្ត កកវតោ ។

[២៥៣] ភាសិតោ ទោ បទេសោ កន្ត កកវតោ វា-

ចា ន តាវហំ នាមិម បរិជិញ្ញាយំស្សាមិ យាវ មេ កិក្កុ-
 ធិយោ ន សាវិកា ភវិស្សន្តិ វិយត្តា វិធិតា វិសារាណា
 ពហុស្សតា ធម្មទក ធម្មាទុទធម្មប្បដិបត្តា សាមីចិប្បដិ-
 បត្តា អទុទធម្មចារិយោ សកំ អាណិយកំ ឧត្តហេត្វា
 អាចំក្ខិស្សន្តិ ទេសេស្សន្តិ មញ្ញបេស្សន្តិ បដ្ឋបេស្សន្តិ

ប្រតិបត្តិធម៌សមគ្គដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយគោត្រីក្រ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌
 ទាំងបួនរៀនទូរពទ្រខែអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត
 កាំងទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យងាយបានហើយ ទាំងសង្កត់សង្កិនបរិបូណ៌
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យដាក់ចូលទៅសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាម
 ពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាន
 ហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិទ្ធិព្រះគុដ
 កាលឥឡូវនេះ ព្រះសុគតបរិទ្ធិព្រះគុដ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឥឡូវនេះ ជាពាលគ្គព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិទ្ធិព្រះគុដហើយ ។

[២៥៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះព្រះដ៏មានព្រះភាគ

ព្រាស់វាទានេះថា ម្ចាស់មានចិត្តបាប គឺជាគតិដ៏មិនទាន់បរិទ្ធិព្រះ
 ទេ ព្រះព្រះគុដក៏ដូចជាសាវិការបស់គេជាគត ឈ្លាស ពន់វៃ ភ្លៀវ
 ជាពហុស្សត ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគ្គដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយ
 គោត្រីក្រ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ទៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀនទូរ
 ពទ្រខែអាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយទ្រង់ប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត កាំងទុក

វិវិស្សន្តំ វិភជស្សន្តំ ឧត្តាជីគារិស្សន្តំ ឧប្បន្តំ បរេប្ប-
 វាទំ សហទដ្ឋេន សុខិត្តហិតំ ខិត្តហេត្វា សប្បដិ-
 ហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិទិ ។ សន្តំ ខោ បទ កន្ត-
 វិសារជា ភិក្ខុម្ពិយោ ភកវតោ សារិកា វិយត្តា វិម្ពិតា
 វិសារជា តហុស្សតា ធម្មទរា ធម្មាទុធម្មញ្ញដិបន្ទា
 សាមិច្ឆិយ្យដិបន្ទា អនុធម្មទារិយោ សតំ អាចរិយតំ
 ឧត្តហេត្វា អាចិត្តន្តំ ទេសន្តំ បញ្ញាបន្តំ បដ្ឋបេន្តំ
 វិវាទ្តំ វិភជន្តំ ឧត្តាជីគារេន្តំ ឧប្បន្តំ បរេប្បវាទំ សហ-
 ទដ្ឋេន សុខិត្តហិតំ ខិត្តហេត្វា សប្បដិហារិយំ ធម្មំ
 ទេសេន្តិ ។ បរិទិព្វាគុណាទំ កន្ត ភកវា បរិទិព្វាគុ
 សុគតោ បរិទិព្វានុកាលោនាទំ កន្ត ភកវតោ ។

បើក បែក ធ្វើឲ្យងាយបាន ទាំងមិនទាន់សន្តិភ័យសន្តិចរេប្បវាទដែលកើត
 ឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនបានសន្តិភ័យសន្តិចរេដោយល្អ តាមពាក្យ
 ដែលសមហេតុ ហើយនឹងសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យទេ ។
 បតិក្រិព្រះអង្គដ៏ចំរើន អំឡុងកាលអំឡុងនេះ ពួកភិក្ខុដ៏សាវ័ករបស់ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ បានឃ្លាស វិនិវេ ភ្លៀវខ្លា ជាពហុស្សត ទ្រទ្រង់ធម៌
 ប្រកបនឹងមិសមគួរដល់ធម៌ ប្រកបនឹងដោយកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តតាមធម៌
 ហើយ ទាំងបានរៀនឲ្យវាទៈវិនិកាព្រះរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង
 បញ្ញាភ្នំ តាំងទុក បើក បែក ធ្វើឲ្យងាយបានហើយ ទាំងសន្តិភ័យសន្តិចរេ
 ប្បវាទដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនបានសន្តិភ័យសន្តិចរេដោយល្អ
 តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសំដែងធម៌ប្រកបដោយបាដិហារ្យបាន
 ហើយ ។ បតិក្រិព្រះអង្គដ៏ចំរើន អំឡុងនេះ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 បរិទិព្វានុកាលេ សូមព្រះសុគតបរិទិព្វានុកាលេ បតិក្រិព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ព្រះអំឡុងនេះ ជាកាលគួរឲ្យសូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិទិព្វានុហើយ ។

[២៧២] កាសិកា ទោ បទសា កន្តេ កតវតា
 ភិទា ទ តាភិហំ ចាបិម បរិទិញាយិស្សមិ យាវ
 មេ ឧបាសកា ។ បេ ។ យាវ មេ ឧបាសិកា ទ
 សាវិកា កវិស្សន្តំ វិយត្តា វិទីតា វិសាវទា តហុ-
 ស្សតា ធម្មទា ធម្មាទុធម្មប្បដិបត្តា សាមិច្ចប្បដិបត្តា
 អទុធម្មចារិយិយា សកំ អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា រា-
 ចិក្ខុស្សន្តំ ទេសេស្សន្តំ បញ្ញាបេស្សន្តំ បដ្ឋបេស្សន្តំ
 វិវិស្សន្តំ វិភជិស្សន្តំ ឧត្តាធិការិស្សន្តំ ឧប្បន្តំ ប-
 រេយ្យភំទំ សហទម្មេទ សុទិក្ខុហំតំ ជិក្ខុហេត្វា សប្បា-
 ជិហារិយំ ធម្មំ ទេសេស្សន្តិកំ ។ សន្តិ ទោ បទ
 កន្តេ ឯតវហំ ឧបាសិកា កតវតោ សាវិកា វិយត្តា
 វិទីតា វិសាវទា តហុស្សតា ធម្មទា ធម្មាទុធម្មប្ប-
 ដិបត្តា សាមិច្ចប្បដិបត្តា អទុធម្មចារិយិយា សកំ
 អាចរិយកំ ឧត្តហេត្វា អាចិក្ខុន្តំ ទេសេន្តំ បញ្ញាបេន្តំ

[២៧២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគបានត្រាស់ព្រះនេះថា ម្ចាស់មានចិត្តបាប កថាគន្លង់មិនទាន់
 បរិនិព្វានទេ ព្រោះពួកឧបាសក (ជាសាវិក) របស់គេជាគត ។ បេ ។
 ព្រោះពួកឧបាសិកាជាសាវិការបស់គេជាគត ដែលឈ្មោះ ពិនិវេ ត្រៀម
 គ្នា ជាពហុស្សក ទ្រទ្រង់ធម៌ ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិ
 ដោយភោគវិភិក្ខ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌ចៅមិនទាន់មាន ទាំងប៉ុន្មានៗទៀត
 នូវកខ្លះខែកាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយនឹងប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត តាំងទុក
 បើក ចែក ធ្វើឱ្យងាយបាន ទាំងមិនទាន់សន្តិកសន្តិទ នូវបរិប្បវេទ
 ដែលកើតឡើងហើយ ឱ្យជាកិច្ចដែលសន្តិកសន្តិទដោយល្អ ភាមពាក្យ
 ដែលសមរម្យ ហើយនឹងសំដែងធម៌ប្រតិបដោយបាដិហារ្យទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏វិទ្យុវទៈ មានពួកឧបាសិកាជាសាវិការបស់ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ បានឈ្មោះ ពិនិវេ ត្រៀម ជាពហុស្សក ទ្រទ្រង់ធម៌
 ប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ប្រតិបត្តិដោយភោគវិភិក្ខ ប្រព្រឹត្តតាមធម៌
 ទាំងប៉ុន្មានៗទៀតនូវកខ្លះខែកាចារ្យរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សំដែង បញ្ញត្ត

បដ្ឋបេន្តំ វិវេន្តំ វិកជន្តំ ឧត្តានិកោន្តំ ឧប្បន្តំ បាប្បវាទំ
 សហំទឌ្ឆេន សុនិក្កហិតំ និក្កហេត្វា សប្បាដំហារិយំ
 ទន្តំ ទេសេន្តំ ។ បរិនិព្វានតុហោនិ កន្តេ កកវា បរិនិព្វានតុ
 សុគតោ បរិនិព្វានតោលោតានិ កន្តេ កកវតោ ។

(២៥៥) កាសិកា ទោ បទេសា កន្តេ កកវតោ

រាតា ន តាកហំ ចាបិម បរិនិព្វាយំស្សាមិ យាវ
 មេ ភំនំ ព្រហ្មចរិយំ ន ឥន្ទកោវ កវិស្សតំ ធីតត្វា
 វត្តាវតំ តាហុជញ្ញំ បុត្តក្ខតំ យាវ ទេវមនុស្សេហំ
 សុប្បកាសិកន្តំ ។ តយំនំ កន្តេ កកវតោ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ ឥន្ទកោវ ធីតត្វា វត្តាវតំ តាហុជញ្ញំ បុត្តក្ខតំ

តំនិទុក បើក ចែក ធ្វើឲ្យតាយបាន តំនិសន្តិកំសន្តិទំបាប្បវាទំវេល
 កើតឡើងហើយ ឲ្យដាក់ចូលសន្តិកំសន្តិទំដោយល្អ តាមការក្រាវជក
 សមហេតុ ហើយសំដែងនមិប្រកបដោយបាដិហារ្យបានហើយ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អន្សរនេះ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានទៅ សូម
 ព្រះសុគតបរិនិព្វានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះអន្សរនេះ ជាភាស
 ក្ខណ្ឌសូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានហើយ ។

(២៥៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បូយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

បានត្រាស់វាយនេះថា ម្ចាស់មានចិត្តបាប ភវតតទំនិមិទតានំ
 បរិនិព្វានទេ ព្រោះព្រហ្មចារ្យរបស់គាត់នេះ នៅមិនទាន់ខ្ជាប់ខ្ជួន
 មិនទាន់ចម្រើន មិនទាន់ផ្សាយទៅសព្វទិស គេមិនទាន់ដឹងច្រើនគ្នា
 មិនទាន់ពេញបរិបូណ៌ គួរទៅកាន់និទន្តស្ស មិនទាន់ចេះសំដែងបាន
 ដោយប្រាកដ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រហ្មចារ្យរបស់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគនោះបានខ្ជាប់ខ្ជួនហើយ បានចម្រើនហើយ បានផ្សាយទៅ
 សព្វទិសហើយ គេបានដឹងច្រើនគ្នាហើយ បានពេញបរិបូណ៌ហើយ

យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុប្បត្តាសវិតំ ។ បរិនិព្វានុនាម
កន្តេ កកវា បរិនិព្វានុ សុគតោ បរិនិព្វានុកាណោ-
នាមំ កន្តេ កកវាតាតំ ។

[២៨៦] ឯវំ កុត្តេ កកវា មាវំ វាចិមន្តំ ឯតទភោច

អប្បោស្សុក្កោ ត្វំ ទាចិម ហោហិ ទ ចិវំ^(១) តថា-
តតស្ស បរិនិព្វានំ កវិស្សតិ វតោ តិឃ្ញំ មាសាមំ
អច្ចយេន តថាគតោ បរិនិព្វាយិស្សតីតំ ។

[២៨៧] អដទោ កកវា ចាវាល ទេតិយេ សតោ

សប្បជាទោ អាយុសដ្ឋាវំ ឱស្សន្តិ ។ ឱស្សន្តេ ទ^(២)
កកវតា អាយុសដ្ឋាវេ មហាភូមិចាលោ អហោសិ ភិស-
ទកោ លោមហំសោ ទេវទុក្ខនិយោ^(៣) ច ដលីសុ ។

១ ម. ធិរិស្សោ ។ ២ ម. ឧស្សនេ មម ។ ៣ ម. វេទុក្ខនិយោ ។

ក្នុកោវកាខិនិមនុស្សទេសំវេនិបាមោដាយល្អហើយ ។ បតិគ្រិច្ឆេអន្ត
ជំចំវេនី ឥច្ឆាវចេ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានទៅ សូមព្រះសុគត
បរិនិព្វានទៅ បតិគ្រិច្ឆេអន្តជំចំវេនី ព្រោះឥច្ឆាវចេថាគាលនូវល្អម
ព្រះដ៏មានព្រះភាគបរិនិព្វានហើយ ។

[២៨៦] កាលវេក្រិណិមាគ្រាបចូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មាន

ព្រះភាគ គឺបានគ្រាសៈវេនិនិក្រិណិមាមានចិត្តបាចដូច្នោះថា ម្ចាស់មា
មានចិត្តបាច ចូរអ្នកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិចចុះ ការបរិនិព្វានរបស់
គេយ៏គងទិយ្យប៉ុន្មានទេ កន្លង ព្យ ទៃអំពីកាលនេះទៅ គេយ៏គងទិ
បរិនិព្វាន ។

[២៨៧] លំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះ

សតិសម្បជញ្ញៈ ទ្រង់ដាក់អាយុសដ្ឋាវេដ៏បាក់លំដាប់ ។ លុះព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគដាក់អាយុសដ្ឋាវេហើយ ក៏កើតក្រិកវែងដ៏យ៉ាងធំ ក្នុ
រឿក្នុងភ្នែកត្រីព្រះរាម ព័ន្ធដ្រកំលាន់ព្យាទ្យំនី ។

[២៩៨] អថទោ កកវា ឯតមត្តំ វិទិត្វា តាយំ

វេលាយំ ឥមំ ឧទាចំ ឧទានេសំ

គុលមគុលញ សន្តវំ

កវសន្តវាមវស្សន្តំ មុចំ

អជ្ឈត្តវតោ សមាហិតោ

អភិច្ចំ កវចមីវត្តសម្ពវច្ចំ ។

បារាំង បរមេ ។

ពិស្សត្តានំ

អថាភមិ វិទោ ច

អវិយោ ចិត្តិកេ^(១) យថា

មទេសំ សម្មត្តា កំត្តុ

តុទ្ធការណោ ចេតិយាតំ ។

១. ១. ឥន្ទិក ។

[២៩៨] ត្រាតោរង្គំ ព្រះបិតាព្រះភាគទ្រង់(ជាបច្ចុស្ត) ដំណើរការហើយ ក៏បន្តទៀតទាននេះក្នុងវេលាទោះជា ព្រះពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ តំលាភាយិញខ្លះព្រះខំព្រះវេលា មានគុណច្រើនមិនបានឆឺ ទូរកធានី លេងខ្លះសង្ខារដែល នាំសត្វទៅកាន់កងហើយ ត្រេកអរចំពោះការម្នាក់ទៀតក្នុង (ដោយអំណាចវិបស្សនា) មានចិត្តតាំងចាំ (ដោយអំណាច សម្រេច) បានវិលាយហើយទូរមណ្ឌល គឺតិលេសវិសល តើមាននៅក្នុងខ្លួនដូចជាត្រា ។

ចប់ បារាំងទី ១ ។

ទុក្ខាននៃបារាំងវិញនោះអី

ឥទ្ធិបាទប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីចេញចាកវដ្ត ១ ឥទ្ធិបាទដែលបុគ្គល លះបង់ ១ ឥទ្ធិបាទជាធម៌ដ៏ប្រសើរ ១ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី វិលត្រឡប់ទុក្ខ ១ ឲ្យសម្រេចឥទ្ធិប្បទេស ១ សមត្ថបច្ច័ ១ ពួកភិក្ខុ ១ ឆឹងភិក្ខុចំរើនឥទ្ធិបាទ ១ ពុទ្ធការណាតើត្រូវ ហើយ ១ បារាំងចេតិយ ១ ។

[២៦០] វិវេកសមាជិក្ខតាមសង្ខារសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រ-
 បាជំ កាលេតិ ឥតិ មេ វិវេកំ ន ច អតិលីលំ កវិស្សតិ
 ន ច អតិប្បក្កហិតំ កវិស្សតិ ន ច អដ្ឋង្គំ សង្ខតំ
 កវិស្សតិ ន ច ពហិទ្ធា វិត្តិកំ កវិស្សតិ បច្ឆាប្បា សញ្ញា
 ច វិហារតិ យថា ប្បា តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា
 តថា ប្បា យថា អនោ តថា ទុដ្ឋំ យថា ទុដ្ឋំ តថា
 អនោ យថា ធិវំ តថា វត្តិ យថា វត្តិ តថា ធិវំ ឥតិ
 វិវេកំ ចេតសា អបរិយោនន្តរំ សប្បកាសំ ចិត្តំ
 តាវេតិ ។

[២៦២] ចិត្តសមាជិក្ខតាមសង្ខារសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រ-
 បាជំ កាលេតិ ឥតិ មេ ចិត្តំ ន ច អតិលីលំ កវិស្សតិ
 ន ច អតិប្បក្កហិតំ កវិស្សតិ ន ច អដ្ឋង្គំ សង្ខតំ
 កវិស្សតិ ន ច ពហិទ្ធា វិត្តិកំ កវិស្សតិ បច្ឆាប្បា សញ្ញា
 ច វិហារតិ យថា ប្បា តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា ប្បា

[២៦១] ភិក្ខុចំរោឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយវិវេកសមាជិក្ខិបតាម-
 សង្ខារថា សេចក្តីព្យាយាមរបស់អញ នឹងមិនបានចូលយោគផល មិន
 ផ្តន្ទិឡើងគោតផល មិនរក្សាទានក្នុងផល មិនរកយោធាវេទនាគ្រិស្តិ
 ដូច្នោះ ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងវិញ្ញាណនិងវិញ្ញាណ គឺវិញ្ញាណ
 យ៉ាងណា វិញ្ញាណក្រោយក៏យ៉ាងនោះ វិញ្ញាណយ៉ាងណា វិញ្ញាណ
 ក៏យ៉ាងនោះ វិញ្ញាណយ៉ាងណា វិញ្ញាណក៏យ៉ាងនោះ វិញ្ញាណយ៉ាង
 ណា វិញ្ញាណក្រោយក៏យ៉ាងនោះ វេលាវិញ្ញាណ វេលាយប់ក៏យ៉ាង
 នោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាវិញ្ញាណនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើក
 ហើយ មានកិលេសមិនបានប្រកែហើយ វេលាវិញ្ញាណចិត្ត ប្រកប
 ដោយពន្ធដូច្នោះ ។

[២៦២] ភិក្ខុចំរោឥន្ទ្របាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាជិក្ខិបតាម-
 សង្ខារថា ចិត្តរបស់អញ នឹងមិនបានចូលយោគផល មិនផ្តន្ទិឡើង
 គោតផល មិនរក្សាទានក្នុងផល មិនបានរកយោធាវេទនាគ្រិស្តិដូច្នោះ
 ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងវិញ្ញាណនិងវិញ្ញាណ គឺវិញ្ញាណយ៉ាងណា
 វិញ្ញាណក្រោយក៏យ៉ាងនោះ វិញ្ញាណយ៉ាងណា វិញ្ញាណក៏យ៉ាងនោះ

យថា អនោ តថា ឧទ្ធចំ យថា ឧទ្ធចំ តថា អនោ
យថា ទិវា តថា វត្តិំ យថា វត្តិំ តថា ទិវា ឥតិ វិវដេន
ចេតសា អបរិយោទន្ទេន សប្បកាសំ ចិត្តំ ការវតិ ។

[៤៦៣] វិមំសាសមាធិប្បតានសង្ការសមដ្ឋាកតំ

ឥន្ទ្រិតាមំ ការវតិ ឥតិ មេ វិមំសា ន ច អតំលីនា ភវិ
ស្សតិ ន ច អតិប្បត្តហិតា ភវិស្សតិ ន ច អដ្ឋត្តំ
សន្និគ្គា ភវិស្សតិ ន ច តហំន្វា វិត្តត្តា ភវិស្សតិ បច្ឆា
បុរ សញ្ញំ ច វិហរតិ យថា បុរ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា
តថា បុរ យថា អនោ តថា ឧទ្ធចំ យថា ឧទ្ធចំ តថា
អនោ យថា ទិវា តថា វត្តិំ យថា វត្តិំ តថា ទិវា ឥតិ
វិវដេន ចេតសា អបរិយោទន្ទេន សប្បកាសំ ចិត្តំ
ការវតិ ។

ខានិក្រាមយ៉ាវណា ខានិលើក៍យ៉ាវនិខានះ ខានិលើយ៉ាវណា ខានិ
ក្រាមក៍យ៉ាវនិខានះ វេលាវៃថ្ងៃយ៉ាវណា វេលាយប់ក៍យ៉ាវនិខានះ វេលា
យប់យ៉ាវណា វេលាវៃថ្ងៃក៍យ៉ាវនិខានះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើកហើយ មាន
កិលេសមិនបាទប្បបិក វេមនិចំវើនខ្លចិត្ត ប្រកបដោយពន្ធិដ្ឋេច្ឆះ ។

[៤៦៣] ភិក្ខុវេមនិចំវើនន្ទ្រិទ្ធាន ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិ

ទំនិបនានសង្ការេ ប្រាជ្ញាជានៈត្រៀនិតិចារណាយសំអញ្ញ ទំនិមិន្ទវេយ
ភោគផនិ មិន្ទផនិឡើនិភោគផនិ មិន្ទញ្ញខានិក្ខនិផនិ មិន្ទយមាយាទ
ខានិក្រាផនិដ្ឋេច្ឆះ ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខានិក្រាយទំនិខានិមុខ
តិខានិមុខយ៉ាវណា ខានិក្រាយក៍យ៉ាវនិខានះ ខានិក្រាយយ៉ាវណា
ខានិមុខក៍យ៉ាវនិខានះ ខានិក្រាមយ៉ាវណា ខានិលើក៍យ៉ាវនិខានះ ខានិ
លើយ៉ាវណា ខានិក្រាមក៍យ៉ាវនិខានះ វេលាវៃថ្ងៃយ៉ាវណា វេលាយប់
ក៍យ៉ាវនិខានះ វេលាយប់យ៉ាវណា វេលាវៃថ្ងៃក៍យ៉ាវនិខានះ ជាបុគ្គលមាន
ចិត្តបើកហើយ មានកិលេសមិនបាទប្បបិក វេមនិចំវើនខ្លចិត្ត ប្រកប
ដោយពន្ធិដ្ឋេច្ឆះ ។

[២២៤] ឃុំ កាវិកេសុ ខោ កំតុ ចតុសុ សង្កាតេសុ ឃុំ ពហុលីកេសុ អនេកវិហិតំ សង្កាតំ បច្ចុប្បន្នំ ឃុំ កោសិ ហុត្វា ពហុតា ហោតំ ពហុតាបិ ហុត្វា ឃុំ កោ ហោតំ អាវិការំ តិរោការំ តិរោតុន្តំ តិរោហាការំ តិរោបត្តំ អស្សមាតោ ភត្តតំ សេយ្យ ជាបិ អាគាសេ បបរិយាបិ ឧម្មុន្តំ ឧម្មុន្តំ កកោតិ សេយ្យជាបិ ឧទេកេ ឧទេកេបិ អភិជ្ជមាទេ ភត្តតំ សេយ្យជាបិ បបរិយេ អាគាសេបិ បល្ល័ង្កំ កមតិ^(១) សេយ្យជាបិ បត្តិ សកុលោ សមេបំ ចង្កិមសុរិយេ ឃុំ មហិជ្ជិកេ ឃុំ មហាទុកាមេ ចាណិយា បរាមសតិ បរិមជ្ជតិ យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តតំ ។

[២២៥] ឃុំ កាវិកេសុ ខោ កំតុ ចតុសុ សង្កាតេសុ ឃុំ ពហុលីកេសុ ធិញាយ សោតជាតុយា វិសុត្វាយ អភិក្កន្តមាទុសិកាយ ឧកោ សន្តេ សុណា តិ ធិញេ ច មាទុសេ ច យេ ទូរេ សន្តិកេ ភតិ ។

១. ចង្កិមតិ ។

[២២៤] កាលកិច្ចបានចំរើនវត្តទានចំរើន ២ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យ រឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ កិច្ច(នោះ) រមែងបានសម្រេចប្តូរច្រើនប្រការ គឺវត្តភ្នំ ប្រែទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន ឬច្រើននាក់ ប្រែទៅជាវត្តភ្នំ វិញក៏បាន នៅក្នុងជីកំបាន ដើរទៅក្នុងជីកំបាន នៅខាងក្នុង ដើរ ទៅខាងក្រៅក៏បាន នៅខាងក្នុងដីញ៉ាំង ដើរទៅខាងក្រៅដីញ៉ាំង(ដោយ ឥតប្តូរឥតប្តូរ)ក៏បាន នៅខាងក្នុងកំពែង ដើរទៅខាងក្រៅកំពែងក៏បាន នៅខាងក្នុងកំ ដើរទៅខាងក្រៅវិញក៏បាន ឥតមានទើស ដូចគេដើរ ក្នុងជីកំល មុជដើរក្នុងជីកំដី ដូចគេមុជដើរក្នុងជីកំបាន ដើរលើជីកំ ឥតមានបែកប្តាយ ដូចគេដើរលើជីកំដីក៏បាន ហោះទៅក្នុងអាគារសំខាន់ ក្រែង ដូចជាបក្សីសកុណាជាតិក៏បាន យកដៃទៅស្តាប់អង្គុលព្រះចន្ទ ព្រះអាទិត្យព្រះព័ន្ធដែលមានប្តូរចំរើនយ៉ាងនេះ មានកាតុភាពចំរើននេះ ក៏បាន ហោះទៅចំរើនអំណាចខ្លួន ហ្វូងដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

[២២៥] កាលបើកិច្ចចំរើនវត្តទានចំរើន ២ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ កិច្ច(នោះ) មានត្រចៀកដូចជាចំរើនបរិសុទ្ធ កន្លងហួស ត្រចៀករបស់មនុស្សធម្មតា រមែងក្លាស់ទៀងពីរប្រការ គឺសំឡេងចំរើន ចំរើនសំឡេងជាប់របស់មនុស្ស ព្រំដីក្លាយព្រំដីក៏បាន ។

[៤៦៦] ឃី កាវិទេសុ ខេ កំកុ ចក្ខុសុ ឥន្ទ្រិយា-
 ទេសុ ឃី តហុលីកតេសុ បរសត្តានំ បរមុត្តលានំ
 ចេតសា ទេតោ បរិច្ឆ ជាតានិ សរាភំ វ ចិត្តំ សរាភំ
 ចិត្តន្តំ បជាតានិ វីតរាភំ វ ចិត្តំ វីតរាភំ ចិត្តន្តំ
 បជាតានិ សនោសំ វ ចិត្តំ សនោសំ ចិត្តន្តំ បជាតា-
 និ វីតនោសំ វ ចិត្តំ វីតនោសំ ចិត្តន្តំ បជាតានិ
 សមោហំ វ ចិត្តំ សមោហំ ចិត្តន្តំ បជាតានិ វីតមោ-
 ហំ វ ចិត្តំ វីតមោហំ ចិត្តន្តំ បជាតានិ សម្ពិទ្ធកំ វ
 ចិត្តំ សម្ពិទ្ធកំ ចិត្តន្តំ បជាតានិ វិក្ខំប្បកំ វ ចិត្តំ វិក្ខំប្បកំ
 ចិត្តន្តំ បជាតានិ មហាត្ថតំ វ ចិត្តំ មហាត្ថតំ ចិត្តន្តំ
 បជាតានិ មមហាត្ថតំ វ ចិត្តំ មមហាត្ថតំ ចិត្តន្តំ
 បជាតានិ សទុត្តរំ វ ចិត្តំ សទុត្តរំ ចិត្តន្តំ បជាតានិ
 អទុត្តរំ វ ចិត្តំ អទុត្តរំ ចិត្តន្តំ បជាតានិ សមាហិតំ
 វ ចិត្តំ សមាហិតំ ចិត្តន្តំ បជាតានិ អសមាហិតំ
 វ ចិត្តំ អសមាហិតំ ចិត្តន្តំ បជាតានិ វិម្មត្តំ វ
 ចិត្តំ វិម្មត្តំ ចិត្តន្តំ បជាតានិ អវិម្មត្តំ វ ចិត្តំ អវិម្មត្តំ
 ចិត្តន្តំ បជាតានិ ។

[៤៦៦] កាលយេភិក្ខុចំរិទ្ធកំបាទតាំង ៤ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) ក៏គាចកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់
 សក្ខុដទៃ ឬក្តួលដទៃដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) បាទ ភិចិត្ត (របស់សក្ខុដទៃ)
 ដែលច្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏កំណត់ដឹងថា ចិត្តច្រកបដោយរាគៈ ចិត្ត
 ដែលព្រាសចាករាគៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តព្រាសចាករាគៈ ចិត្តដែលច្រកប
 ដោយទោសៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តច្រកបដោយទោសៈ ចិត្តដែលព្រាស
 ចាកទោសៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តព្រាសចាកទោសៈ ចិត្តដែលច្រកបដោយ
 មោហៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តច្រកបដោយមោហៈ ចិត្តដែលព្រាសចាក
 មោហៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តព្រាសចាកមោហៈ ចិត្តដែលឃ្លាត ក៏ស្គាល់
 ថា ចិត្តឃ្លា ចិត្តដែលរាយមាយក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តរាយមាយ ចិត្តដែល
 ជាមហាត្ថនៈ គឺប្រាចារៈនិងអប្បប្រាចារៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តជាមហាត្ថនៈ ចិត្ត
 ដែលមិនមែនជាមហាត្ថនៈក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តមិនមែនជាមហាត្ថនៈ ចិត្ត
 ដែលជាសទុត្តរៈ គឺលោកិយចិត្តក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តជាសទុត្តរៈ ចិត្តដែល
 ជាអទុត្តរៈ គឺលោកុត្តរចិត្តក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តជាអទុត្តរៈ ចិត្តដែលតាំង
 មាំក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តតាំងមាំ ចិត្តដែលមិនតាំងមាំក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្ត
 មិនតាំងមាំ ចិត្តដែលច្រស្រឡះ (ចាកគិលេសាសវៈ) ក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្ត
 ច្រស្រឡះ ចិត្តដែលមិនច្រស្រឡះក្តី ក៏ស្គាល់ថា ចិត្តមិនច្រស្រឡះ ។

[២៦៧] ឯវំ កាវិភេសុ ទោ កំកុ ចតុសុ ឥន្ទិ-
 ភានេសុ ឯវំ តហុនិកាភេសុ អនេកាវិហិតំ បុត្រចំ-
 ភសំ អនុស្សតិ ។ សេយ្យដំ ។ ឯកំ ជាតិ ទ្រុម
 ជាតិយោ តិស្ស្យមំ ជាតិយោ ចតុស្ស្យមំ ជាតិយោ
 បញ្ចមំ ជាតិយោ ឧសមំ ជាតិយោ វិសមំ ជាតិយោ
 តិសមំ ជាតិយោ ចត្តាឡិសំ ជាតិយោ ចញ្ញាសំ មំ
 ជាតិយោ ជាតិសតំ មំ ជាតិសហស្សំ មំ ជាតិសត-
 សហស្សំ មំ អនេកមំ សំដ្ឋកាច្យេ អនេកមំ វិ-
 ដ្ឋកាច្យេ អនេកមំ សំដ្ឋវិដ្ឋកាច្យេ អមុត្រាសិ ឯ-
 វំ វិហោ ឯវំ កាត្តោ ឯវំ វិណ្ណោ ឯវំ មហារោ ឯវំ សុទ-
 ទុក្ខប្បដំសំវេទំ ឯវំ មាយុបរិយេន្តោ សោ តតោ ធុតោ
 អមុត្រិ ឧទហដិ តត្រិតាសិ^១ ឯវំ វិហោ ឯវំ កាត្តោ
 ឯវំ វិណ្ណោ ឯវំ មហារោ ឯវំ សុទុក្ខប្បដំសំវេទំ ឯវំ
 មាយុបរិយេន្តោ សោ តតោ ធុតោ ឥន្ទបរាឆ្នាតំ
 ឥតិ សាភាវិ សុទុទ្ទសំ អនេកាវិហិតំ បុត្រចំភសំ
 អនុស្សតិ ។

១ ឬ. ត្រិតាសិ

[២៦៧] កាលបើគំកុចំរើនគំបុត្រាទំ ២ យ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យ
 រឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ គំកុ (នោះ) រើមរើលើករើយញ បុត្រចំភស មាន
 ប្រការច្រើន ។ បុត្រចំភស ដូចម្តេច ។ គំរើលើករើយញ ១ ជាតិខ្លះ
 ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ
 ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១ ពាន់ជាតិខ្លះ
 ៤ សែនជាតិខ្លះ (ហេតុផល) ច្រើនសំដ្ឋកម្ម ច្រើនវិដ្ឋកម្ម ច្រើនសំ-
 ដ្ឋវិដ្ឋកម្មខ្លះជា អញបានកើតក្នុងទីនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មាន
 គោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានកាហារយ៉ាងនេះ សោយ
 សុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុយ៉ាងនេះ លុះអាត្មាអញនោះច្យុត
 រំពឹងនោះហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងទីនោះ ក្នុងទីនោះឯង អាត្មាអញ
 ក៏មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មាន
 កាហារយ៉ាងនេះ សោយសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុយ៉ាងនេះ
 លុះអាត្មាអញនោះច្យុតរំពឹងនោះហើយ ទើបមកកើតក្នុងទីនោះទៀត
 លើករើយញបុត្រចំភស មានប្រការច្រើន ព្រមព័ន្ធអាការ គឺរូប
 និងកាហារជាដើម ព្រមព័ន្ធខេស គឺឈ្មោះនិងគោត្រក្នុង ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។

[២៦៨] ឯវំ កាវិទេសុ ទោ ភិក្ខុ ចត្វសុ ឥទ្ធិចា
 ទេសុ ឯវំ ពហុលីកាទេសុ ទិទ្វេន ចក្កុណ វិសុទ្ធន
 អតិក្កន្តមាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវហាន ឧប-
 បជ្ជមាទេ ហិទេ បណីតេ សុវណ្ណេ ធុត្តរណ្ណេ សុភតេ
 ទុក្ខតេ យថាកម្មរកេ សត្តេ បណីបាតិ ឥមេ វក
 កោន្តោ សត្តា កាយទុច្ឆរិតេន សមញ្ញាគតា វចិទុ-
 ច្ឆរិតេន សមញ្ញាគតា មហេទុច្ឆរិតេន សមញ្ញាគតា
 អវិយាទំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្ម-
 មាណា តេ កាយស្ស ភេតា បរម្មណា អថា-
 យំ ទុក្ខតិ វិទិចាតំ ទិវយំ ឧបបញ្ញា ឥមេ វា បទ
 កោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមញ្ញាគតា វចិ-
 សុចរិតេន សមញ្ញាគតា មហេសុចរិតេន សមញ្ញាគតា
 អវិយាទំ អទុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្ម-
 សមាណា តេ កាយស្ស ភេតា បរម្មណា សុភ-
 តិ សត្តំ លោកំ ឧបបញ្ញាតិ ឥតិ ទិទ្វេន ចក្កុ-
 ណា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ

[២៦៨] កាលបើភិក្ខុចំរើនដ្ឋិតាទាំង ៤ យ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យ
 រឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) មានទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួស
 ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញសត្វទាំងឡាយ គឺកំណត់ដឹងពួក
 សត្វកំពុងច្បុក កំពុងកើត ជាសត្វជាតិជាបង្កះ ខ្លង់ខ្លង់ខ្លះ មានសម្បុរ
 ល្អខ្លះ សម្បុរកាត្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ គតិកាត្រក់ខ្លះ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើប៉ុ ពួកសត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត
 ប្រកបដោយវិច្ឆុច្ចរិត ប្រកបដោយមោទនុច្ចរិត គំរង្សីលត្រអាយៈ
 ទាំងឡាយ ជាអ្នកយល់ខុស ប្រកាន់ខ្ជាប់អំពើតាមសេចក្តីយល់ខុស
 ពួកសត្វទាំងនោះលុះបែកផ្តាយពន្លឺកាយស្តាប់ទៅ រមែងកើតក្នុងកំណើត
 និរន្តរ ប្រេង អសុភាយ ខក អើប៉ុ ចំណែកទានសត្វពួកនេះ
 ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវិច្ឆុច្ចរិត ប្រកបដោយមោទ-
 នុច្ចរិត មិនគំរង្សីលត្រអាយៈទាំងឡាយមានតំនកយល់ត្រូវ ប្រកាន់
 ខ្ជាប់អំពើតាមសេចក្តីយល់ត្រូវ ពួកសត្វទាំងនោះ លុះបែកផ្តាយពន្លឺកាយ
 ស្តាប់ទៅ រមែងកើតក្នុងសុភតិស្មតិទៅលោក ភិក្ខុនោះមានចក្ខុដូចជាទិព្វ
 ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា កំពុងឃើញនូវពួកសត្វ

បាលកម្មវេទ

ចរណេ ឧបបដ្ឋមណេ ហិណេ ចណិភេ សុវណ្ណ
ធុត្តណ្ណេ សុភេតេ ធុត្តតេ យថាភក្ខុបតេ សត្តេ
បដាធាតិ ។

(២៦៧) ឃី ការិភេសុ ទោ ភិក្ខុ ចត្វសុ ឥន្ទ្រ-
ចារេសុ ឃី តហុលីភេតេសុ អាសវំ ខយា អនា-
សវំ ចេតោវមុត្តិ បញ្ញាវមុត្តិ និរោដេ ធម្មេ សយំ អ-
ភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។

(២៦៨) ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រចារោ ការិភា
តហុលីភេតា មហាប្បណ ហោន្តិ មហាជិសំសា ។
កាជំ ការិភា ច ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្រចារោ កាជំ
តហុលីភេតា មហាប្បណ ហោន្តិ មហាជិសំសា ។
ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្វសហជិប្បនា ឧសដ្ឋារសមច្ឆាភតិ
ឥន្ទ្រចារំ ការិវេ ឥតិ មេ ធម្មោ ធម ច អតិលីវោ
កវិស្សតិ ធម ច អតិប្បត្តហិវោ កវិស្សតិ ធម ច អជ្ឈតិ
សច្ចិកត្តា កវិស្សតិ ធម ច តហិញ្ញា វិស្តិកត្តា កវិស្សតិ
បច្ឆាប្បវេ សញ្ញិ ច វិហារតិ យថា បុរេ ភថា បច្ឆា យថា
បច្ឆា ភថា បុរេ យថា អនោ ភថា ឧន្ទំ យថា ឧន្ទំ

បាលកម្មវេទ

ឥតិណកំមិន្ទវត្តកសត្តកំពុនិច្ចត កំពុនិភិវ ជាសត្តោកតាបទ្ធា ខ្ពង់
ខ្ពស់ៗ មានសម្បុរល្អៗ សម្បុរពាក្រក់ៗ បានឥតិល្អៗ ឥតិកាក្រក់
ៗ ដែលទៅកើតតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។

(២៦៧) កាលៈចិត្តកំរើនឥន្ទ្រចារំ យំនិវេ ធ្វើឲ្យរឿយៗ
យំនិវេហើយ ភិក្ខុ (នោះ) បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចឲ្យចេតោវមុត្តិ
បញ្ញាវមុត្តិ ដែលមិនមានកាសាវៈ ព្រោះអស់កាសាវៈចំរើនឡើយ ដោយ
បញ្ញាវមុត្តិមុខៗ ក្នុងអន្តរាគមន៍ដាក់ស្រែង ។

(២៦៨) ម្នាលភិក្ខុចំរើនឡើយ ឥន្ទ្រចារំ យំនិវេ ដែលបុគ្គល
ចំរើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយ វែងមានវេលាច្រើន មានកាន់សិរ្ស
ច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុចំរើនឡើយ ឥន្ទ្រចារំ ដែលបុគ្គលចំរើនហើយដូចម្តេច
ធ្វើឲ្យរឿយៗហើយដូចម្តេច ទើបមានវេលាច្រើន មានកាន់សិរ្សច្រើន ។
ម្នាលភិក្ខុចំរើនឡើយ ភិក្ខុក្នុងហសនានោះ ចំរើនឥន្ទ្រចារំ ប្រកបដោយ
ធម្មសមាធិមិនបរាសន្តិកោ ធម្មៈរបស់វេញ មិនមិនដូចយោគផល
មិនផ្តុះផ្តាយិកាផល មិនប្រញោចក្នុងផល មិនរាយមាយទៅខាងក្រៅផល
ដូច្នោះ ចំរើនបុគ្គលមានសញ្ញាផលខាងក្រោយមិនខាងមុខ គឺខាងមុខ
យ៉ាងណា ខាងក្រោយកំយ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាងណា ខាងមុខក៏
យ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាងណា ខាងលើកំយ៉ាងនោះ ខាងលើយ៉ាងណា

តថា អនោ យថា ធិវា តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ធិវា
 ឥតំ វិវេដន ចេតសា អបរិយោទន្ទេន សប្បកាសំ ចិត្តំ
 កាវេតិ ។ វិវិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាសមា-
 ធិប្បនាទសង្ការសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិយាធិ កាវេតិ ឥតំ មេ
 វិមំសា ន ច អតិលីនា ភវិស្សតំ ន ច អតំប្បក្កហិតា
 ភវិស្សតំ ន ច អដ្ឋង្គំ សង្កត្តា ភវិស្សតំ ន ច ពហិទ្ធា
 វិក្កត្តា ភវិស្សតំ បញ្ញាបុរេ សញ្ញំ ច វិហារតំ យថា បុរេ
 តថា បញ្ញា យថា បញ្ញា តថា បុរេ យថា អនោ
 តថា ឡង្គំ យថា ឡង្គំ តថា អនោ យថា ធិវា
 តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ធិវា ឥតំ វិវេដន ចេតសា
 អបរិយោទន្ទេន សប្បកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ ឃិវំ កាវិ-
 តា ចោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្រិយាធិ ឃិវំ ពហុលីកកា
 មហាប្បសា ហោង្គំ មហាធិវេសា ។

ខាងក្រោមកំយ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលាយប់កំយ៉ាងនោះ វេលា
 យប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃកំយ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើកហើយ មាន
 គិលេសមិនប្រើកែ វេមិនចំរើននូវចិត្ត ប្រកបដោយពន្ធុដូច្នោះ ។ វិវិយ-
 សមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥន្ទ្រិយាធិ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិ
 នឹងបនាទសង្ការជា វិមំសា (ការភិចារណា) របស់អញ្ច មិនមិនចូរថយ
 ពេកផង មិនផ្គងឡើងពេកផង មិនរួញខាងក្នុងផង មិនឈមាយទៅ
 ខាងក្រៅផង ដូច្នោះ ទាំងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងខាងក្រោយនឹងខាង
 មុខ នឹងខាងមុខយ៉ាងណា ខាងក្រោយកំយ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាង
 ណា ខាងមុខកំយ៉ាងនោះ ខាងក្រោមយ៉ាងណា ខាងលើកំយ៉ាងនោះ
 ខាងលើយ៉ាងណា ខាងក្រោមកំយ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលា
 យប់កំយ៉ាងនោះ វេលាយប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃកំយ៉ាងនោះ ជាបុគ្គល
 មានចិត្តបើកហើយ មានគិលេសមិនប្រើកែ ចំរើននូវចិត្ត ប្រកប
 ដោយពន្ធុដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយាធិ ២ ដែលបុគ្គល
 ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ វេមិនមានផលច្រើន
 មានកាន់សិរិច្ឆិទ ។

[២៧០] ឃុំ កាវិទេស្ត ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្វសុ
 ឥន្ទ្រនាទេស្ត ឃុំ តហុលីកតេស្ត អទេសវិហិតំ ឥន្ទ្រិចំ
 វេទ្ធកោតំ ឃុំ កោបិ ហុត្វា តហុតា យោតំ ។ មេ ។
 យា ព្រហ្មលោកាមំ កាយេន វសំ វត្តតិ ។

[២៧២] ឃុំ កាវិទេស្ត ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្វសុ
 ឥន្ទ្រនាទេស្ត ឃុំ តហុលីកតេស្ត អាសវាចំ ទយា
 អបាសវំ ទេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សង្ខិត្តា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតីតិ ។

[២៧៣] ធម្មំ ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចំស្សាយ លកតំ
 សមាជំ លកតំ ចិត្តស្ស ឃុំ កត្តតំ ។ អយំ វុទ្ធកិ
 ធម្មសមាជំ ។ សោ អនុប្បន្ទាចំ ចាបកាចំ អកុ-
 សលាចំ ធម្មាចំ អនុប្បន្ទាយ ធម្មំ ជនេតិ វាយ-
 មតិ វិយំ អាវកតិ ចិត្តំ បក្កណ្ណតិ បទហតិ ។

[២៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិចំ ដែលភិក្ខុចំរើន
 យ៉ាងនេះហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ រមែងបានឲ្យអំព្រះធាន
 ប្រការច្រើន ភិក្ខុវេ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាគំបាន ។ មេ ។ ហោះ
 ទៅទាំងអំណាចខ្លួន រហូតដល់ព្រហ្មលោកតំបាន ។

[២៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិចំ ដែលភិក្ខុចំរើន
 យ៉ាងនេះហើយ ធ្វើឲ្យរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ (នោះ) បានធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់សម្រេច ខ្ញុំរហូតវិមុត្តិធិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាជំនុំមន្ទូលឯង ក្នុងអក្ខរាត
 ដ៏ជាក់ស្តែង ។

[២៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអស្រ័យនេះហើយ បាន
 ខ្ញុំសមាជិ បានខ្ញុំកាតវិនិច្ឆ័យ បានអារម្មណ៍តែមួយ ។ នេះហៅថា
 ធម្មសមាជិ ។ ភិក្ខុនោះញ៉ាំងនេះឲ្យកើត ប្រិវាប្រិវ ប្រាព្វ ព្យា-
 យាម ផ្គងចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ៉ាំងនេះទាំងឡាយ
 ជាអកុសលដ៏លាមកដែលមិនខានកើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាន ។

ឧប្បញ្ញាតំ ទាមកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ បរាណាយ
 ធនំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារាភតិ ចិត្តំ បត្តល្អាតិ
 បទហតិ ។ អនុប្បញ្ញាតំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧប្បនាយ
 ធនំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារាភតិ ចិត្តំ បត្តល្អាតិ
 បទហតិ ។ ឧប្បញ្ញាតំ កុសលានំ ធម្មានំ មតិយោ
 អសម្មោសាយ កិយ្យោភាវាយ វេយ្យាយ ភាវនាយ
 ចារិយិយោ ធនំ ជនេតិ វាយមតិ វិរិយំ អារាភតិ ចិត្តំ
 បត្តល្អាតិ បទហតិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ បដានសង្ការតិ ។
 ឥតិ អយំ ច ចច្ចោ អយំ ច ធនុសមាធិ ឥមេ ច
 បដានសង្ការ ។ អយំ វុច្ចតិ កិក្កុវេ ធនុសមាធិប្ប-
 ដានសង្ការសមញ្ញកតោ ឥទ្ធិចាតោ ។

[២៧២] វិរិយំ ច កិក្កុវេ កិក្កុ ចិស្សាយ លកតិ
 សមាធិ លកតិ ចិត្តស្ស ឯតក្កតំ ។ អយំ វុច្ចតិ វិរិយ-
 សមាធិ ។ សោ អនុប្បញ្ញាតំ ។ បេ ។ ឧប្បញ្ញាតំ កុស-
 លានំ ធម្មានំ មតិយោ អសម្មោសាយ កិយ្យោភាវាយ
 វេយ្យាយ ភាវនាយ ចារិយិយោ ធនំ ជនេតិ វាយមតិ
 វិរិយំ អារាភតិ ចិត្តំ បត្តល្អាតិ បទហតិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ

ញ្ញាតិទ្វេទ្យកើត ប្រិនិប្រតិ ប្រាព្វ ព្យាយាម ផ្គងចិត្តឡើង តាំង
 ព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក ដែល
 កើតឡើងហើយ ។ ញ្ញាតិទ្វេទ្យកើត ប្រិនិប្រតិ ប្រាព្វ ព្យាយាម
 ផ្គងចិត្តឡើង តាំងព្យាយាម ដើម្បីញ្ញាតិធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសល
 ដែលមិនទាន់កើតឡើង ឲ្យកើតឡើងបាន ។ ញ្ញាតិទ្វេទ្យកើត ប្រិន
 ប្រតិ ប្រាព្វ ព្យាយាម ផ្គងចិត្តឡើង តាំងព្យាយាម ដើម្បីញ្ញាតិ
 ធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ងួតស្មៅ មិនឲ្យ
 វិវាស ឲ្យរឹងរិតកើតឯទូលាយ ចំរើនបរិបូណ៌ ។ នេះហៅថា
 បដានសង្ការ ។ នេះហៅថា ធនុផ្សំ នេះហៅថាធនុសមាធិផ្សំ នេះ
 ហៅថាបដានសង្ការផ្សំ ហើយប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា ឥទ្ធិបាន ប្រកបដោយធនុសមាធិផ្សំបដានសង្ការ ។

[២៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអស្រ័យវិរិយះ ហើយ
 បាទនូវសមាធិ បាទនូវកាតិធិចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ។ នេះហៅ
 ថា វិរិយសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ។ បេ ។ ញ្ញាតិទ្វេទ្យកើត ប្រិនិប្រតិ
 ប្រាព្វ ព្យាយាម ផ្គងចិត្តឡើង តាំងព្យាយាម ដើម្បីញ្ញាតិធម៌
 ទាំងឡាយ ជាអកុសលដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ងួតស្មៅ មិនឲ្យវិវាស
 ឲ្យរឹងរិតកើតឯទូលាយ ចំរើន ពេញបរិបូណ៌ ។ នេះហៅថា

បដានសង្ខារតំ ។ ឥតិ ឥនំ ច វិវិយំ អយំ ច វិវិយ-
សមាធិ ឥមេ ច បដានសង្ខារ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
វិវិយសមាធិប្បដានសង្ខារសមញ្ញកតោ ឥន្ទិហនោ ។

[២៧៥] ចំនុំ ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចំស្សាយ លកតិ
សមាធិ លកតិ ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ ។ អយំ វុច្ចតិ ចិត្ត-
សមាធិ ។ សោ អនុប្បដានំ ។ មេ ។ ឧប្បដានំ កុ-
សលានំ ធម្មានំ បិភិយោ អសម្មោសាយ ភិយ្យោកាវាយ
វេធិស្សាយ កាវតាយ ទាវិស្សិយោ ចន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ
វិវិយំ អាភតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ
បដានសង្ខារតំ ។ ឥតិ ឥនេត្វ ចិត្តំ អយំ ច ចិត្តស-
មាធិ ឥមេ ច បដានសង្ខារ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
ចិត្តសមាធិប្បដានសង្ខារសមញ្ញកតោ ឥន្ទិហនោ ។

[២៧៦] វិមំសំ ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចំស្សាយ លកតិ
សមាធិ លកតិ ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ ។ អយំ វុច្ចតិ
វិមំសាសមាធិ ។ សោ អនុប្បដានំ ជាបកានំ អកុស-
លានំ ធម្មានំ អនុប្បដាយ ចន្ទំ ជនេតិ វាយមតិ
វិវិយំ អាភតិ ចិត្តំ បក្កល្ហាតិ បទហតិ ។ មេ ។

បដានសង្ខារ ។ នេហោថាវិវិយៈផនំ នេហោថាវិវិយសមាធិផនំ
នេហោថាបដានសង្ខារផនំ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
នេហោថា ឥន្ទិបាទ ប្រកបដោយវិវិយសមាធិនឹងបដានសង្ខារ ។

[២៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអាស្រ័យនូវចិត្តហើយ
បាននូវសមាធិ បាននូវការពិនិត្យមានការម្នាក់តែមួយ ។ នេហោថា
ចិត្តសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ។ មេ ។ ញ្ញាតិធម្មៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រាព្វ
ព្យាយាម ផ្គត់ចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ្ញាតិធម៌ទាំងឡាយ
ជាកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឲ្យវិវាស ឲ្យរឹងរិត
តែកើតដំឡូងយ ចំរើន ពេញបរិច្ចណី ។ នេហោថា បដាន-
សង្ខារ ។ នេហោថាចិត្តផនំ នេហោថាចិត្តសមាធិផនំ នេហោថា
បដានសង្ខារផនំ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេហោ
ថា ឥន្ទិបាទ ប្រកបដោយចិត្តសមាធិនឹងបដានសង្ខារ ។

[២៧៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអាស្រ័យនូវវិមំសាហើយ
បាននូវសមាធិ បាននូវការពិនិត្យមានការម្នាក់តែមួយ ។ នេហោថា
វិមំសាសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ញ្ញាតិធម្មៈឲ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រាព្វ
ព្យាយាម ផ្គត់ចិត្តឡើង តាំងព្យាយាមមាំ ដើម្បីញ្ញាតិធម៌ទាំងឡាយ ជា
កុសលដ៏លាមក ដែលមិនខាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើងបាទ ។ មេ ។

ឧប្បន្ទានំ កុសលានំ ធម្មានំ បិសិយា អសម្មោសាយ
 ភិយ្យោភារាយ វេយ្យាហាយ ភាវនាយ ចារិយ្យិយោ ធម្មំ
 ធនេតិ វាយមតិ វិយំ អារាភិ ចិត្តំ បន្តណ្ណាតិ
 បទហតិ ។ នមេ វុទ្ធជំ បទាទសម្ព័រាតិ ។ វតិ
 អយំ ច វិមសា អយញ្ច វិមសាសមាជំ នមេ ច
 បទាទសម្ព័រា ។ អយំ វុទ្ធជំ ភិក្ខុវេ វិមសាស-
 មាជិប្បទាទសម្ព័រាសមញ្ញាតោ វុទ្ធិចារោតិ ។

[២៧៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភកក
 សាវត្ថិយំ វិហារតិ បុព្វារមេ មគារមាតុប្បាសានេ ។
 តេន ហេ បទ សមយេន សម្ពហុលា ភិក្ខុ ហេត្វា
 មគារមាតុប្បាសានេ វិហារតិ ឧទ្ធាតា ឧទ្ធាណ្ណ ចបលា
 មុទក វិក្កិណ្ណិវាថា មុជ្ជស្សតិចោ អសម្បជាយា អ-
 សមាហិតា វុទ្ធជំចិត្តា វាគាតំត្រិយា ។

ញ្ញំនិទន្ទៈឱ្យកើត ប្រឹងប្រែង ប្រារព្ធ ក្សាយាម ផ្គត់ចំគ្រឿង កាំង
 ក្សាយាមមាំ ដើម្បីញ្ញំនិទន្ទៈចំនិទ្សាយ ជាតុសលវិសេក្ខន្ត្រឿងហើយ
 ឱ្យស្ថិតស្ថេរ មិនឱ្យវិនាស ឱ្យវិវិក្ខិតកើតចូលាយ ចំរើន ពេញ
 បរិបូណ៌ ។ នេះហៅថា បទានសង្ហារ ។ នេះហៅថាវិមសាផង នេះ
 ហៅថាវិមសាសមាជផង នេះហៅថាបទានសង្ហារផង ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុចំនិទ្សាយ នេះហៅថា វុទ្ធិបាទ ប្រកបដោយ
 វិមសាសមាជនិងបទានសង្ហារ ។

[២៧៧] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគច្រើនគង់នៅក្នុងមិគារមាតុប្រាសាទ តាំងបុព្វារមេ ដឹកគ្រឿងសា-
 វត្ថុ ។ សម័យនោះឯង ភិក្ខុច្រើនប្រទេសនៅក្នុងមិគារមាតុប្រាសាទជាប់
 ក្រោម ជាអ្នករើរកយ មានមានដូចជាបបួស ទើបឡើងហើយ រដឹប
 រដៅ មានមានវិទី មានកំចៅរយកយ មានស្មារតីវង្សី ប្រាសចាក
 បញ្ញា មានចិត្តមិនជំពល់មាំ មានចិត្តអវល្លកអណ្ណិ មានអង្រ្និយមិន
 សង្រឹម ។

(២៧៥) អដទោ ភគវា អាយស្មន្តំ មហាមោក្ក-
 ល្លានំ អាមន្តេសិ ឯតេ ទោ មោក្កល្លានំ សត្រិហ្ម-
 ចារិយោ មោដ្ឋា មិការមាតុប្បាសានេ វិហារន្តំ ឧទ្ធតា
 ឧទ្ធស្សា ធមលា មុទក វិក័ត្តិណ្ឌវា មុដ្ឋស្សតំទោ
 អសម្មជាតា អសមាហិតា វត្តន្តចិត្តា ចាតតំទ្រិយា
 កង្ក មោក្កល្លានំ តេ ភិក្ខុ សំវេទេហិតំ ។ ឯវំ កន្តេតំ
 ទោ អាយស្មា មហាមោក្កល្លានោ ភគវតោ បដិស្សត្វា
 តចារុបំ ឥធាភិសង្ការំ អភិសង្ការេសិ យថា ចានន្តុ-
 ដ្ឋតេន មិការមាតុប្បាសានំ សង្កម្មេសិ សម្មតាម្មេសិ
 សម្មចាលេសិ ។

(២៧៦) អដទោ តេ ភិក្ខុ សំវត្តា លាមហដ្ឋ-
 ជាតា ឯតាមន្តំ អដ្ឋសុ អច្ឆរិយំ វត កោ អន្តតំ
 វត កោ ចិកតញ្ច វត អយញ្ច មិការមាតុប្បាសានោ
 កម្ពីរោមោ សុនិទាតោ អលលោ អសម្មតាម្មំ អដ ១
 បដ សង្កម្មតោ សម្មតាម្មតោ សម្មចាលំតោតំ ។

(២៧៦) លំដាប់នោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ហៅ
 ព្រះមហាមោក្កល្លានដ៏មានអាយុជា ម្ចាស់មោក្កល្លាន សត្រិហ្មចារិ
 ភិក្ខុចាំនិទានឯង នៅក្នុងមិការមាតុប្បាសាននោះក្រោម ជាអ្នកមានចិត្ត
 រវៃរវៃ មានមានដូចជាបុស ទើបឡើងហើយ ដើមដៅ បាន
 មាតិវិទី មានសំដីរយោង រង្វើន ភ្លេចស្មារតី ប្រាសចាកបញ្ញា មាន
 ចិត្តមិនដកស្រមៃ មានចិត្តអវិញ្ញាណអណ្តូង មានវង្រិយមិនសង្រួម ម្ចាស់
 មោក្កល្លាន អ្នកចូរពញ្ជាភិក្ខុចាំនិទានឲ្យសង្រួម ។ ព្រះមហា-
 មោក្កល្លានដ៏មានអាយុ តំទទួលព្រះបទ្បូល ព្រះដ៏មានព្រះភាគជា
 ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយញ្ជាវិទីមិការមាតុប្បាសានឲ្យកម្រើក ឲ្យឡើង
 ឲ្យញាប់ញ័រដោយម្រាមមេដើងយ៉ាងណា ក៏សំវេទិតភាគវិភង្គបូជ្ជមាន
 សភាពយ៉ាងនោះ ។

(២៧៧) លំដាប់នោះឯង ភិក្ខុចាំនិទានភក់ស្កកក៏ត្រឡប់
 រោម ឈរក្នុងទីសមគួរច្រាប់គ្នាជា យំអើ អស្តារ្យណាស់តើ យំអើ
 ចំរៀងណាស់អើ គ្មានរូបសោរ មិការមាតុប្បាសាននោះ មានរណ្តៅ
 ជំរៅ គប់ជំរៅ ឥតកម្រើក អតញ្ជាប់ញ័រ ស្រាប់តែកម្រើក រង្វើ
 ញាប់ញ័រ ។

[២៧០] អថទោ កកក យេន ភេ ភិក្ខុ តេនុ-
 បសង្កមិ ឧបសង្កមិកា ភេ ភិក្ខុ ឯតនភោច កិដ្ឋ
 តុម្ហេ ភិក្ខុវេ សំវត្តា លោមហដ្ឋជាតា ឯកមន្តំ ថិតា
 តំ ។ អច្ឆរិយំ កន្តេ អត្តតំ កន្តេ ឯវតតេ វត អយតេ
 មិការមាតុប្បសារោ កម្ពីរោមោ សុចំខាលោ អចលោ
 អសម្បកម្មំ អថ ច មន សង្កម្មតោ សម្បកម្មតោ
 សម្បចាលិតោតំ ។

[២៧១] តុម្ហេ ច ទោ ភិក្ខុវេ សំវេនតុកាមេន
 មោក្ខល្លាទេន ភិក្ខុបា ចានន្តដ្ឋកេន មិការមាតុប្ប-
 សារោ សង្កម្មតោ សម្បកម្មតោ សម្បចាលិតោ ។
 តំ កិ មញ្ញថ ភិក្ខុវេ កតមេសំ ធម្មាចំ ភាវិតត្តា
 តហុលីកតត្តា មោក្ខល្លាបោ ភិក្ខុ ឯវមហំដ្ឋិកោ
 ឯវមហាទុកាវេតំ ។ កកវម្ភលកា បោ កន្តេ ធម្មា
 កកវនេត្តិកា កកវបដិសាលា សាទុ វត កន្តេ

[២៧០] សំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ចូលទៅកកក
 ចាំនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ព្រាស់ទំនិតកុំចាំនោះដូច្នោះថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ ដូចម្តេចហ្ន៎ ភិក្ខុវាំងឡាយ កកស្តុត កើតព្រឹ
 ព្រួចរោម ឈរក្នុងទិសមគ្គ ។ ភិក្ខុវាំងនោះព្រាបចង្អិនចូលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគថា បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ចំរើនណាស់ ស្ងប់ឡស់សោះ មិការមាតុប្រាសាទនេះសោត មាន
 រោត្តរដ៏ជ្រៅ កប់ក៏ជ្រៅ ជាបសដ៏ឆកម្រិត ឆកញាប់ញ័រ ក៏ស្រាប់
 តែកម្រិត រន្តី ញាប់ញ័រ ។

[២៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ ភិក្ខុរណ្ណះមោក្ខល្លាន ប្រាថ្នា
 ទំនិញអ្នកវាំងឡាយសង្ឃឹម ទើបធ្វើមិការមាតុប្រាសាទឱ្យកម្រិត រន្តី
 ញាប់ញ័រដោយមេដឹងទេវតិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ អ្នកវាំងឡាយ
 យល់ហេតុនោះដូចម្តេច ភិក្ខុរណ្ណះមោក្ខល្លានមានពូជ្ជ័យដ៏នេះ មាន
 ពនុភាពដ៏យ៉ាងនេះ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឱ្យរឿយៗ ខ្លួនចម្រើន
 ម្តេច ។ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌វាំងឡាយរបស់យើងខ្ញុំ មានព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកវេណា មានព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគជាទំពឹង បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមទ្រង់មេត្តាប្រាស

ពិសោធន៍ប្រាសាទ

កតវន្តិយេវ ចន្ទិកាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អន្តោ កត.
វេតោ សុត្វា ភិក្ខុ ជាវស្សន្តិកំ ។

(២៨២) តេជហិ ភិក្ខុវេ សុណាជ ។ ចតុដ្ឋំ ទោ

ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិចាតាជំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មោត្តល្លា-
លោ ភិក្ខុ ឯវមហិដ្ឋំតោ ឯវមហានុកាវេ ។ កតមេសំ
ចតុដ្ឋំ ។ ឥច ភិក្ខុវេ មោត្តល្លាលោ ភិក្ខុ ធន្តសមាជិ-
ប្បធានសង្ការសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិចាជំ ភាវិតំ ឥតិ មេ
ចន្ទោ ធន ច អតំលីលោ កវិស្សតំ ។ មេ ។ វិយសមាជិ ។
ចិត្តសមាជិ ។ វិមសាសមាជិប្បធានសង្ការសមញ្ញាគតំ
ឥន្ទ្រិចាជំ ភាវិតំ ឥតិ មេ វិមសា ធន ច អតំលីលោ
កវិស្សតំ ធន ច អតំប្បក្កហិតា កវិស្សតំ ធន ច
អជ្ឈតំ សន្តិក្កា កវិស្សតំ ធន ច ពហិច្ឆា វិក្កិត្តា
កវិស្សតំ បច្ឆាប្បវេ សញ្ញិ ច វិហារតំ យជា ប្បវ

ពិសោធន៍ប្រាសាទ

សូមព្រះដ៏មានព្រះភាសិតវេសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ឲ្យបាន ភិក្ខុចំរង.
ឡាយ ស្តាប់ឲ្យភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាសិតហើយនឹងចាំទុក ។

(២៨២) ម្ចាស់ភិក្ខុចំរងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកចំរងឡាយឲ្យ

ស្តាប់ចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំរងឡាយ ភិក្ខុឈ្មោះមោត្តល្លាន មានប្អូន
យ៉ាងនេះ មានអនុកាតាជំយ៉ាងនេះ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ឲ្យ
ឥន្ទ្រិចាជំ នេះឯង ។ ឥន្ទ្រិចាជំ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំរងឡាយ
ភិក្ខុឈ្មោះមោត្តល្លាន ក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឥន្ទ្រិចាជំ ប្រកបដោយធម្ម-
សមាជិនីចំរើនបានសង្ការថា ធម្មរបស់អញនឹងមិនច្នៃធម៌ពេកផង ។ មេ ។
វិយសមាជិ ។ ចិត្តសមាជិ ។ ចំរើនឥន្ទ្រិចាជំ ប្រកបដោយវិមសាសមាជិ
នឹងបបានសង្ការថា វិមសារបស់អញ នឹងមិនច្នៃធម៌ពេកផង មិនផ្គុក
រឿងពេកផង មិនរុញទាន់ក្នុងផង មិនមានចិត្តក្រយមាយាទៅទាន់ក្រែង
ចំរងជាបុគ្គលមានសញ្ញាក្នុងទាន់ក្រែងនឹងទាន់មុខ គឺទាន់មុខយ៉ាងណា

តថា បញ្ញា យថា បញ្ញា តថា ឫវេ យថា អនោ តថា
ឧទ្ធុំ យថា ឧទ្ធុំ តថា អនោ យថា ធិព តថា វត្តិ យថា
វត្តិ តថា ធិព ឥតិ វិវេដន ចេតសា អបរិយោនទ្ធន
សប្បកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ
ចតុទ្ធិំ ឥទ្ធិបាណាមំ ការិវត្តា ពហុលីកតត្តា មោក្ខល្លា-
នោ ភិក្ខុ ឯវមហិទ្ធិកោ ឯវមហានុភារកំ ។

(២៧៣) ឥមេសំ ច ថន ភិក្ខុវេ ចតុទ្ធិំ ឥទ្ធិ-
បាណាមំ ការិវត្តា ពហុលីកតត្តា មោក្ខល្លានោ ភិក្ខុ
អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បច្ចុទុកោតំ ។ មេ ។ យាវ ព្រហ្ម-
លោកាបិ កាយេន វសំ វត្តេតិ ។

(២៧៤) ឥមេសំ ច ថន ភិក្ខុវេ ចតុទ្ធិំ ឥទ្ធិបាណាមំ
ការិវត្តា ពហុលីកតត្តា មោក្ខល្លានោ ភិក្ខុ អាស-
វាមំ ទយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ធិដ្ឋេវ
ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្បជ្ឈំ វិហារតីតំ ។
(ឯវំ ច អភិញ្ញាយោ វិត្តារេតត្វា) ។

ខាងក្រោយកំយ៉ាងនោះ ខាងក្រោយយ៉ាងណា ខាងមុខកំយ៉ាងនោះ
ខាងក្រោមយ៉ាងណា ខាងលើកំយ៉ាងនោះ ខាងលើយ៉ាងណា ខាង
ក្រោមកំយ៉ាងនោះ វេលាថ្ងៃយ៉ាងណា វេលាយប់កំយ៉ាងនោះ វេលា
យប់យ៉ាងណា វេលាថ្ងៃកំយ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តបើក មានកិរលស
មិនប្រកែ ចំរើនចិត្តវិជ្ជាប្រកបដោយពន្លឺដ្ឋង្វះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុឈ្នោះមោក្ខល្លាន មានប្តូរខ្លះយ៉ាងនេះ មានអាទុភាពខ្លះយ៉ាងនេះ
ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ខ្ញុំវេទ្ធិបាទ ២ នេះឯង ។

(២៧៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មោក្ខល្លានភិក្ខុបានសម្រេចខ្ញុំ
ដ្ឋង្វះច្រើនប្រការ ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ខ្ញុំវេទ្ធិបាទ ២
នេះឯង ។ មេ ។ ទៅទាំងអំណាចខ្លួន ហូតដល់ព្រហ្មលោកតាយបាទ ។

(២៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មោក្ខល្លានភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
សម្រេច ខ្ញុំវេទ្ធិបាទម្តងទៀត ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
អស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងអង្គភាព
ដែលឃើញជាក់ស្តែង ព្រោះចំរើន ព្រោះធ្វើឲ្យរឿយៗ ខ្ញុំវេទ្ធិបាទ ២
នេះ ។ (បណ្ឌិតត្រូវញ៉ាំងអភិញ្ញាទាំងឡាយឲ្យតិស្តាយយ៉ាងនេះចុះ) ។

[២៧៥] ឯវេញ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្សា
 អាទន្ទោ កោសម្ព័យំ វិហារតិ យោសិតារាមេ ។ អថ-
 ទោ ទុណ្ណារោ ព្រាហ្មណោ យេនាយស្សា អាទន្ទោ
 តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្តា អាយស្សតា អាទន្ទូ
 សត្វិ សម្មោទិ សម្មោទិយំ កថំ សារាណិយំ វិត-
 សារេត្តា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា
 ទោ ទុណ្ណារោ ព្រាហ្មណោ អាយស្សន្តំ អាទន្តំ
 ឯតទរោច

[២៧៦] តិមន្តិយំ ទុ ទោ កោ អាទន្ទ សមណោ
 កោតមេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិកំ ។ ទទូប្បហានត្តំ ទោ
 ព្រាហ្មណោ វាគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិកំ ។

[២៧៧] អត្ថំ បទ រោ អាទន្ទ មត្តោ អត្ថំ បដិ-
 បទា ឯតស្ស ទទូស្ស បហាទាយាតិ ។ អត្ថំ ទោ
 ព្រាហ្មណោ មត្តោ អត្ថំ បដិបទា ឯតស្ស ទទូស្ស
 បហាទាយាតិ ។

[២៧៨] ខ្ញុំប្រាស្តាប័មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះកោន្ត
 ដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងយោសិតារាមដ៏ត្រង្គិកោសម្ព័ ។ លំដាប់នោះ
 ឯង ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះទុណ្ណាកៈ ចូលទៅក្រាមកោន្តដ៏មានអាយុ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះកោន្តដ៏មានអាយុ
 លុះបញ្ចប់ភក្សិវេលនូវរីករាយ នឹងភក្សិវេលក្នុងលើកហើយ ក៏អន្តរ
 ក្នុងទិសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះទុណ្ណាកៈ អន្តរក្នុងទិសមគួរ
 ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះកោន្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា

[២៧៦] បតិគ្រិព្រះកោន្តដ៏ចំរើន គេប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ក្នុង
 សំណាក់ព្រះសមណោកោតមេ មានភ្នំជាប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 គេប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ក្នុងសំណាក់ព្រះដ៏មានព្រះកោន្ត មានការលេបបង់
 ទទួរជាប្រយោជន៍ ។

[២៧៧] បតិគ្រិព្រះកោន្តដ៏ចំរើន ចុះមានផ្លូវ មានបដិបទា
 ដើម្បីលេបបង់ទូរទ្រុះផ្លូវដែរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ មានផ្លូវ មានបដិបទា
 ដើម្បីលេបបង់ទូរទ្រុះផ្លូវដែរ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស បហាវគ្គ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ បហាវគ្គ

[២៨៨] កតមោ បទ កោ អាទទ្ធ មត្តោ កតមា
 បដិបតា ឯកស្ស ធន្តស្ស បហាវាយាតំ ។ នទ
 ព្រាហ្មណ វិក្កុ ធន្តសមាធិប្បធានសម្ពាសបន្ទាតតំ
 នន្ទិចានំ កាវតំ ។ វិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិម៌-
 សាសមាធិប្បធានសម្ពាសបន្ទាតតំ នន្ទិចានំ កាវតំ ។
 អយំ ទោ ព្រាហ្មណ មត្តោ អយំ បដិបតា ឯកស្ស
 ធន្តស្ស បហាវាយាតំ ។

[២៨៩] ឯវិ សទ្ធី កេ^(១) អាទទ្ធ សន្តតំ លោតិ
 លោ អសន្តតំ ធម្មោនេ^(២) ធន្តំ បដិបិស្សតិទិ ទេតំ
 ហំ វិទ្ធីតិទិ ។ តេធមំ ព្រាហ្មណ កត្តោវត្ថុ បដិប្បន្តិ-
 ស្សានិ យថា តេ ទ្របយ្យ តថា នំ ព្យាកមយ្យាសិ ។

១. ទ. ម. ឈ. ពោ ។ ២. ម. ធម្មោ ។ ១. ធម្មោ ។

[២៨៨] បតិគ្រិក្រេកានន្តដំចំរើន ចុះផ្លូវដូចម្តេច បដិបតា
 ដូចម្តេច ដើម្បីលះបង់នូវធន្តៈនុ៎ះ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កំណត់សាសនា
 នេះ ចំរើនក៏ដូច្នោះ ប្រកបដោយធន្តសមាធិនំនិបពានសង្ខារ ។ វិយ-
 សមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនក៏ដូច្នោះ ប្រកបដោយវិម៌សាសមាធិ
 នំនិបពានសង្ខារ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ នេះឯងជាផ្លូវ នេះជាបដិបតា
 ដើម្បីលះបង់ធន្តៈនុ៎ះ ។

[២៨៩] បតិគ្រិក្រេកានន្តដំចំរើន កាលបើយ៉ាងនេះ វត្តវ័ស
 មាន នៅគ្រមាន វត្តវ័សគ្មាន នៅគ្រគ្មាន ឯពាក្យវ័សថា បុគ្គល
 និរិលះបង់នូវធន្តៈដោយធន្តៈនុ៎ះ មិនសមហេតុទេ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 បើដូច្នោះ អាត្មាដឹងស្មោះក្នុងដំណើរនុ៎ះវិញ គួរដល់អ្នកយ៉ាងណា អ្នក
 គ្រិក្រក្រាប្រស្នាគោះយ៉ាងនោះចុះ ។

បាណពន្យាង

(៤៧០) តំ កំ មញ្ញសំ ព្រាហ្មណ អហោសំ តេ
 ធុត្វេ ធម្មោ អារាមំ គមិស្សាមីតំ ។ តស្ស តេ អារាមំ
 តតស្ស យោ តត្លោ ធម្មោ សោ បដិឃ្យស្សន្ទោតំ ។
 ឯវំ កោ ។ អហោសំ តេ ធុត្វេ រិយំ អារាមំ គមិស្សា-
 មីតំ ។ តស្ស តេ អារាមំ តតស្ស យំ តត្ថំ រិយំ តំ
 បដិឃ្យស្សន្ទត្ថំ ។ ឯវំ កោ ។ អហោសំ តេ ធុត្វេ ចិត្តំ
 អារាមំ គមិស្សាមីតំ ។ តស្ស តេ អារាមំ តតស្ស យំ
 តត្ថំ ចិត្តំ តំ បដិឃ្យស្សន្ទត្ថំ ។ ឯវំ កោ ។ អហោសំ
 តេ ធុត្វេ រិមំសា អារាមំ គមិស្សាមីតំ ។ តស្ស តេ
 អារាមំ តតស្ស យោ តត្លោ រិមំសា សោ បដិឃ្យស្ស-
 ន្ទាតំ ។ ឯវំ កោ ។

បាណពន្យាង

(៤៧០) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកយល់ខ្លះដំណើរនោះដូចម្តេច
 អ្នកមានទទួលក្នុងកាលមុនថា អញនឹងទៅកាន់អារាម ។ កាលអ្នកនោះ
 ទៅដល់អារាមហើយ ទទួលបានវេលាមុននោះ ក៏ស្ងប់ស្ងាប់បូរេ ។
 បពិត្រព្រះអាទន្ទដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្មឺងហើយ ។ សេចក្តីព្យាយាមរបស់អ្នក
 ក្នុងកាលមុនថា អញនឹងទៅកាន់អារាម ។ កាលអ្នកនោះទៅដល់អារាម
 ហើយ ព្យាយាមដែលកើតមុននោះ ស្ងប់ស្ងាប់បូរេ ។ បពិត្រព្រះ
 អាទន្ទដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្មឺងហើយ ។ អ្នកទានមានចិត្តក្នុងកាលមុនថា អញ
 នឹងទៅកាន់អារាម ។ កាលបើអ្នកនោះទៅដល់អារាមហើយ ចិត្តដែល
 កើតមុននោះស្ងប់ស្ងាប់បូរេ ។ បពិត្រព្រះអាទន្ទដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្មឺង
 ហើយ ។ បញ្ញារបស់អ្នកទានកើតឡើងក្នុងកាលមុនថា អញនឹងទៅកាន់
 អារាម ។ កាលអ្នកនោះទៅដល់អារាមហើយ បញ្ញាដែលកើតមុននោះ
 ស្ងប់ស្ងាប់បូរេ ។ បពិត្រព្រះអាទន្ទដ៏ចម្រើន យ៉ាងហ្មឺងហើយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិវាទ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិវាទ

[៤៧០] ឃីរោ ទោ ព្រាហ្មណ យោ សោ កំភុ
 រាហំ ទំណសវេ វុសិតវា គុតតារណីយោ ឱហំត
 ការោ អនុប្បត្តសទត្តោ បរិក្ខំណាវសញ្ញោជនោ ស
 ម្មតត្តាវមុត្តោ តស្ស យោ បុត្រេ ធានោ អហោសិ
 អហត្ថប្បត្តិយោ អហត្ថ បត្តេ យោ តត្តា ធានោ សោ
 បដិប្បស្សន្តោ យំ បុត្រេ វិយំ អហោសិ អហត្ថប្បត្តិ
 យា អហត្ថេ បត្តេ យំ តត្តំ វិយំ តំ បដិប្បស្សន្តំ
 យំ បុត្រេ ចិត្តំ អហោសិ អហត្ថប្បត្តិយោ អហត្ថ
 បត្តេ យំ តត្តំ ចិត្តំ តំ បដិប្បស្សន្តំ យា បុត្រេ វិមំសា
 អហោសិ អហត្ថប្បត្តិយោ អហត្ថេ បត្តេ យា តត្តា
 វិមំសា សា បដិប្បស្សន្តា ។

[៤៧០] ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ការខ្លះក៏ដូច្នោះដែរ ក៏ក្នុងព្រះអរហត្ត
 ទំណស្រឡា មានព្រហ្មចារ្យប្រព្រឹត្តចេហើយ មានសោឡសកិច្ចធ្វើ
 ចេហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ផ្គូផ្គងដល់ហើយ
 មានសំយោជន៍ក្នុងភស្តុភារហើយ មានចិត្តក្រសែប្រែហើយ ព្រោះការ
 ដឹងដោយប្រពៃ ក៏ក្នុងនោះមានធម្មក្នុងកាលមុន ដើម្បីឱ្យដល់អរហត្ត
 លុះសម្រេចអរហត្តហើយ ធម្មក្នុងកាលមុននោះក៏ស្ងប់ម្ខាងទៅ ក៏ក្នុ
 រនោះមានព្យាយាមក្នុងកាលមុន ដើម្បីឱ្យដល់អរហត្ត លុះបានដល់អរហត្ត
 ហើយ ព្យាយាមដែលកើតអំពីមុននោះ ក៏ស្ងប់ម្ខាងទៅ ក៏ក្នុងនោះមាន
 ចិត្តក្នុងកាលមុន ដើម្បីឱ្យដល់អរហត្ត លុះដល់អរហត្តហើយ ចិត្តដែល
 កើតអំពីមុននោះ ក៏ស្ងប់ម្ខាងទៅ ក៏ក្នុងនោះមានបញ្ញាក្នុងកាលមុន ដើម្បី
 ឱ្យដល់អរហត្ត លុះបានដល់អរហត្តហើយ បញ្ញាដែលកើតអំពីមុននោះ
 ក៏ស្ងប់ម្ខាងទៅ ។

(៤៧២) តំ កី មញ្ញសំ ព្រាហ្មណ ឥតំ ឯវំ សន្ត
 សន្តកំ វា ហោតិ ទោ អសន្តកំ វាតិ ។ អន្តា ភោ
 អាទទ្ធ ឯវំ សន្តេ សន្តកំ ហោតិ ទោ អសន្តកំ អ-
 កំក្កន្តំ ភោ អាទទ្ធ អកំក្កន្តំ ភោ អាទទ្ធ សេយ្យជាមិ
 ភោ អាទទ្ធ ធិក្កន្តិកំ វា ឧត្តន្តេយ្យ បដំន្តិកំ វា
 វិវរេយ្យ ម្ពន្ត្យស្ស វា មត្តំ អាចិក្កេយ្យ អន្តការេ វា
 តេលច្យន្តោតំ ធារេយ្យ ទត្តមន្តោ រូទាចិ ទត្តន្តិកំ ។
 ឯវមេវ តយោ ភោ អាទទ្ធ^(១) អនេកមិវិយាយេ ទ
 ទន្តោ មតាសិគោ ។ ឯសាហំ ភោ អាទទ្ធ តំ កវន្តំ
 ភោតមំ សារណំ តត្តាមិ ទម្ពត្តា កំត្តុសធម្មត្តា ឧទា-
 សកំ មំ កវំ អាទន្តោ ធាបតុ អន្តតត្ត ចាលកុបេតំ
 សារណន្ត្តិកំ ។

១ ម. ឯវមេវ ភោ អាទទ្ធ ។

(៤៧២) ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច កាល
 បើហេតុយ៉ាងនេះ ត្រូវដែលមាន នៅតែមាន ត្រូវដែលគ្មាន នៅតែ
 គ្មានបុរេ ។ បពិត្រព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន គឺគឺមនោហើយ បើយ៉ាងនេះ
 ត្រូវដែលមាន នៅតែមាន ត្រូវដែលគ្មាន នៅតែគ្មាន បពិត្រព្រះអាទទ្ធ
 ដ៏ចំរើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រ
 ព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន ដូចគេផ្សារបស់ដែលក្តាប់ ឬបើករបស់ដែលកំបាំង
 ពុំនោះដូចគេក្រាប់ដូរដល់មនុស្សផ្សេងៗ ឬដូចគេប្រាសប្រិទ្ធបក្កិទ្ធិនិក
 ទ្បអ្នកមានចតុប្បេណ្ឌប្រាមុប្បាទ ។ បពិត្រព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន ធម៌
 ដែលរលោកសំដែងហើយ ដោយអនេកមិវាយោ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។
 បពិត្រព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណា សូមដល់ព្រះតាកមដ៏ចំរើននោះ
 ផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាសារណៈ សូមព្រះអាទទ្ធដ៏ចំរើន ចាំ
 ទុកទូរខ្ញុំព្រះករុណា ជាដទៃបុគ្គល អ្នកដល់ទូរសារណៈរស្មីដោយដីវិក
 កាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ។

[៤៧៣] យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ អត្ថនមន្ទានំ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា អហោសុំ
 មហានុភាវា សទ្ធវេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិចាណំ ការវត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ អនាគតម-
 ន្ទានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា កវិស្សន្តំ
 មហានុភាវា សទ្ធវេ តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិចាណំ ការវត្តា
 ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចំ ភិក្ខុវេ ឯតរហំ ស-
 មណា វា ព្រាហ្មណា វា មហិទ្ធិកា មហានុភាវា សទ្ធវេ
 តេ ចតុន្នំ ឥទ្ធិចាណំ ការវត្តា ពហុលីកតត្តា ។
 កតមេសំ ចតុន្នំ ។ ឥធ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមាធិប្ប-
 ទានសង្ការសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិចាណំ ការវតិ ។ វិរិយស-
 មាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បទានសង្ការស-
 មញ្ញាគតំ ឥទ្ធិចាណំ ការវតិ ។

[៤៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍មានបូជ្ជច្រើន មានកានុភាពច្រើន ព្រោះបានចំរើន ធ្វើ
 ឲ្យច្រើនខ្លះឥទ្ធិចាណ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអនាគតកាលឥឡើ
 ន មានពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍មានបូជ្ជច្រើន មានកានុភាពច្រើន ព្រោះ
 បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនខ្លះឥទ្ធិចាណ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ ក៏មានពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍មានបូជ្ជច្រើន មានកានុភាព
 ច្រើន ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនខ្លះឥទ្ធិចាណ ។ ឥទ្ធិចាណ ដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនខ្លះឥទ្ធិ-
 ចាណ ប្រកបដោយធម្មសមាធិនិវេសនសង្ការ ១ ។ វិរិយសមាធិ ១ ។
 ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនខ្លះឥទ្ធិចាណ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនិវេសន-
 សង្ការ ១ ។

(៤៧៤) យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អត្ថតមទ្ធានំ ស. មណ វា ព្រាហ្មណ វា បហំទ្ធិតា អហេសុំ មហា. ទុកាវា សទ្ធវេ នេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិតាធានំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អត្ថតមទ្ធានំ សមណ វា ព្រាហ្មណ វា បហំទ្ធិតា ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតវហំ សមណ វា ព្រាហ្មណ វា មហំ. ទ្ធិតា មហាទុកាវា សទ្ធវេ នេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិតាធានំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ។ យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ ឯតវហំ សមណ វា ព្រាហ្មណ វា មហំ. ទ្ធិតា មហាទុកាវា សទ្ធវេ នេ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ ឥទ្ធិតាធានំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ។

(៤៧៥) យេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ អត្ថតមទ្ធានំ សម. ណ វា ព្រាហ្មណ វា អ ធារិហិតំ ឥទ្ធិនំ មច្ចុទុកា. សុំ ឯតោមំ ហុត្វា ពហុតា អហេសុំ ពហុតាមិ ហុត្វា ឯតោ អហេសុំ អាវិភាវំ តិរេកាវំ តិរេកន្នំ តិរេតា. ការិ តិរេចត្វតំ អសដ្ឋមាតា អកមំសុ សេយ្យថាមិ

(៤៧៤) ម្ចាស់ភិក្ខុព្រាហ្មណ៍ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈឬ ព្រាហ្មណ៍ មានច្បង្វៀច្រើន មានកានុភាពច្រើន ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យ ច្រើននូវឥទ្ធិពាន៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព្រាហ្មណ៍ ក្នុងអតីតកាលឯង មានពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍មានច្បង្វៀច្រើន មានកានុភាពច្រើន ព្រោះ បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិពាន៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព្រាហ្មណ៍ ក្នុងសាលឥឡូវនេះ ក៏មានពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ មានច្បង្វៀច្រើន មាន កានុភាពច្រើន ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥទ្ធិពាន៤ នេះឯង ។

(៤៧៥) ម្ចាស់ភិក្ខុព្រាហ្មណ៍ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ បានសម្រេច ខ្លះខ្លះ (ការសំរេងឬខ្លះ) ច្រើនប្រការ ក៏ធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់ ឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ទៅក្នុងទីកំបាំងដើរទៅតាន់ទីកល ទៅខាង ក្នុងដំរើចេញទៅខាងក្រៅ ទៅខាងក្នុងជញ្ជាំងដំរើចេញទៅខាងក្រៅ ជញ្ជាំង ទៅខាងក្នុងកំរែដំរើចេញទៅខាងក្រៅកំរែដំរើ ទៅខាងក្នុងកំរែ ដំរើចេញទៅខាងក្រៅកំរែ (ដោយឥតទ្វារឥតដូរ) ឥតទើសទាល់ដូចដំរើ

អាតានេស បឋវយំមិ ឧប្បន្នំធម្មំ វគ្គំសុ សេយ្យ-
 ជាមិ ឧទតោ ឧទតេមិ អភិជ្ជមាទេ មគមំសុ សេ-
 យ្យជាមិ បឋវយំ អាតានេសមិ បល្ល័ង្កេន តមំសុ^(៦)
 សេយ្យជាមិ បក្ខំ សត្យុណា ឥមេមិ ចន្ទិមសុរិយេ
 ឯវំមហំន្ទិកេ ឯវំមហានុកាដិ ចាណំនា បរាមសីសុ
 បរំមន្ទិសុ យាវ ព្រហ្មលោកាយំ តាយេន វសំ វត្ថុសុ ។
 សព្វេ តេ ចក្កំ ឥន្ទ្រមាមាមំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ។
 យេ ហិ កេមិ ភំត្តាវេ អនាតតមន្ទាមំ សមណា វិ
 ព្រាហ្មណា វិ អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្រិមំ បព្វនុកាស្សន្តំ
 ឯតោមិ ហុត្តា ពហុនា កវិស្សន្តំ ពហុនាមិ ហុត្តា
 ឯតោ កវិស្សន្តំ អាជំភាវំ តំរោភាវំ តំរោក្សន្តំ តំរោ-
 ចាការំ តំរោបព្វតំ អសន្តមាទា តមំស្សន្តំ សេយ្យ-
 ជាមិ អាតានេស បឋវយំមិ ឧប្បន្នំធម្មំ កវិស្សន្តំ

៦ ឧ. អគមំសុ ។

លើភាសាសក្កិបាន លើបច្ច័យមុជុនក្នុងវិជ្ជាដី ដូចជាលើបច្ច័យមុជុន
 ក្នុងទឹកក៏បាន លើលើទឹកដីនៃបណ្ណាយទឹក ហាក់ដូចជាលើលើវិជ្ជាដី
 ក៏បាន នៅឯភាសាសក្កិក្នុង ដូចជាសក្កិស្ថាបតិក៏បាន យកវិដស្ថាប
 អវិដ្ឋល (មច្ឆាល) ព្រះចន្ទ្រព្រះរាជិក្សន្ទនាមៈ ដែលបានប្តូរច្រើន
 យ៉ាងនេះ បាននានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះក៏បាន ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 ដោយភាយឥរាជ្យលើព្រហ្មលោកក៏បាន ។ ព្រោះតែសមណព្រាហ្មណ៍
 ព័ន្ធអស់នោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវឥន្ទ្រមាមា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ក្នុងអនាគតកាល គង់មានសមណៈប្រព្រាហ្មណ៍បានសម្រេចនូវ
 ឥន្ទ្រិយៈច្រើនប្រការ គឺមិនធ្វើមនុស្សម្នាក់ ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់
 ក៏បាន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន នៅក្នុងទឹកក្នុង
 ទឹកដីនៃកាតិវិកល នៅទានក្នុងដើរចេញទៅទានក្រៅ នៅទានក្នុង
 ជញ្ជាំងដើរចេញទៅទានក្រៅជញ្ជាំង នៅទានក្នុងកំពែងដើរចេញទៅ
 ទានក្រៅកំពែង នៅទានក្នុងក្នុងដើរចេញទៅក្រៅក្នុង (ដោយឥតគ្រាន់កម្ម)
 ឥតទើសទាល់ ដូចជាលើលើភាសាសក្កិបាន លើបច្ច័យ មុជុនក្នុងវិជ្ជាដី

បាលកម្មវេទ

សេយ្យជាប់ ទុនកេ ទុនកេចំ អភិជ្ជមារេ តមិស្សន្តំ
 សេយ្យជាប់ បវរិយំ អាត្មាសេចិ បល្ល័ង្កន តមិ-
 ស្សន្តំ សេយ្យជាប់ បក្ខិ សត្យុណា ឥមេចិ ចង្កុ-
 មសុរិយេ ឯវមហំដ្ឋុកេ ឯវមហាទុកាវេ ចាលំនា
 បរាមសំស្សន្តំ បរិមជ្ជិស្សន្តំ យាវ ត្រៃលោកាមិ
 កាយេន វសំ វត្តស្សន្តំ ។ សាឡេ តេ ចតុន្តំ
 ឥន្ទ្រិចាធានំ កាវតត្តា ពហុលំតាតត្តា ។ យេ មាំ
 កេចំ វិក្ខុវេ ឯតាមាំ សមណា វិ ព្រាហ្មណា វិ
 អនេកាវមាំតំ ឥន្ទ្រិចំ ចច្ចុទុកោន្តំ ឯកោមិ ហុត្វា
 ពហុតា ហោន្តំ ពហុតាមិ ហុត្វា ឯកោ ហោន្តំ
 អវិកាវំ ធិរោកាវំ ធិរោកុន្តំ ធិរោចាតាវំ ធិរោ-
 មទ្ធិនំ អសដ្ឋមាតា តច្ចុន្តំ សេយ្យជាប់ អាត្មាសេ
 បវរិយំចិ ទុម្ពុន្តំច្ពុន្តំ ករោន្តំ សេយ្យជាប់ ទុនកេ
 ទុនកេចំ អភិជ្ជមារេ តច្ចុន្តំ សេយ្យជាប់ បវរិយំ
 អាត្មាសេចិ បល្ល័ង្កន តមន្តំ សេយ្យជាប់ បក្ខិ
 សត្យុណា ឥមេចិ ចង្កុមសុរិយេ ឯវមហំដ្ឋុកេ
 ឯវមហាទុកាវេ ចាលំនា បរាមសន្តំ បរិមជ្ជិ

បាលកម្មវេទ

ដូចជាដើមឡើងមុជពុះក្នុងទឹកកំបោន ដើរលើទឹកមិនបែកប្លាយទឹក ហាក់
 ដូចជាដើរលើផែនដីកំបោន នឹងទៅឯអាត្មាសំខ័យក្នុង ដូចជាសត្វស្លាប
 កំបោន នឹងយកវិស្វាបអវិជ្ជុល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យទាំងនេះ
 ដែលមានប្តូរច្រើនយ៉ាងនេះ មានអនុភាពច្រើនយ៉ាងនេះកំបោន នឹង
 ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ផលបវល្លិត្រៃហ្មលោកកំបោន ។
 ព្រោះតែសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យឥន្ទ្រ-
 បាទ ។ ម្ចាស់កំប៉ុងច្បាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក៏មានសមណៈប្តូរ
 ព្រាហ្មណ៍បានសម្រេចឲ្យឥន្ទ្រិចៈច្រើនប្រការ គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅជា
 មនុស្សច្រើននាក់កំបោន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់កំបោន
 នៅក្នុងទឹកកំបោនដើរទៅកាន់ទីលំនៅ នៅទីក្នុងដើរចេញទៅទាំងក្រៅ
 នៅទីក្នុងដីកំបោនដើរចេញទៅទាំងក្រៅដីកំបោន នៅទីក្នុងកំបោនដើរ
 ចេញទៅទាំងក្រៅកំបោន នៅក្នុងកំបោនដើរចេញទៅទាំងក្រៅកំបោន (ដោយឥត
 គ្មានឥតដូរ) ឥតទើសចាស់ ដូចជាដើរលើអាត្មាសកំបោន ដើមឡើងមុជ
 ពុះក្នុងផែនដី ដូចជាដើមឡើងមុជពុះក្នុងទឹកកំបោន ដើរលើទឹកមិនបែក
 ប្លាយទឹក ដូចជាដើរលើផែនដីកំបោន ទៅឯអាត្មាសំខ័យក្នុងដូចជាសត្វ
 ស្លាបកំបោន យកវិស្វាបអវិជ្ជុល (មណ្ឌល) ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យទាំង
 នេះ ដែលមានប្តូរច្រើនយ៉ាងនេះ មានអនុភាពច្រើនយ៉ាងនេះកំបោន

យោ ព្រិញ្ញលោកាមិ កាយេន វសំ វិត្តន្តំ ។ សទ្ធ
 តេ ចតុន្តំ ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតត្តា ធម្មាលីកតត្តា ។
 កតមេសិ ចតុន្តំ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមា-
 និធម្មនាមសង្ការសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិយានិ ភាវេតិ ។ វិ-
 យសមាជិ ។ ចិត្តសមាជិ ។ វិមំសាសមាជិធម្មនា-
 មសង្ការសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិយានិ ភាវេតិ ។

[៤៧៦] យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អតីតមន្ទានំ
 សមណា វា ព្រិញ្ញលោកាមិ វា អនេកាវិហិតំ ឥន្ទ្រិយានិ
 មច្ឆុតោស្សំ ឯកាមិ ហុត្តា ធម្មតា អហេសំ ។ យេ ។
 យោ ព្រិញ្ញលោកាមិ កាយេន វសំ វិត្តសុំ ។
 សទ្ធ តេ ឥមេសំយោ ចតុន្តំ ឥន្ទ្រិយានិ ភាវិតត្តា
 ធម្មាលីកតត្តា ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ អនាគ-
 តមន្ទានំ សមណា វា ព្រិញ្ញលោកាមិ វា អនេកាវិហិតំ
 ឥន្ទ្រិយានិ មច្ឆុតោស្សន្តំ ឯកាមិ ហុត្តា ធម្មតា

ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ឥរាវដល់ព្រិញ្ញលោកកំបាន ។
 ព្រោះតែសមណព្រិញ្ញាល្អំទាំងអស់នោះ បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យ
 ឥន្ទ្រិយានិ ។ ឥន្ទ្រិយានិ ឬបុណ្ណចន្ទៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឲ្យឥន្ទ្រិយានិ ប្រកបដោយធម្មសមាជិទីវិបបាន-
 សង្ការ ១ ។ វិយសមាជិ ១ ។ ចិត្តសមាជិ ១ ។ ចំរើនឲ្យឥន្ទ្រិយានិ
 ប្រកបដោយវិមំសាសមាជិទីវិបបានសង្ការ ១ ។

[៤៧៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល មានពួកសមណៈ
 ឬព្រិញ្ញាល្អំ បានសម្រេចឲ្យឥន្ទ្រិយានិច្រើនប្រការ គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅ
 ជាមនុស្សច្រើននាក់កំបាន ។ យេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ
 ឥរាវដល់ព្រិញ្ញលោកកំបាន ។ ព្រោះតែសមណព្រិញ្ញាល្អំទាំងអស់
 នោះ បានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យឥន្ទ្រិយានិ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ក្នុងអនាគតកាល គង់មានពួកសមណៈឬព្រិញ្ញាល្អំ បានសម្រេច
 ឲ្យឥន្ទ្រិយានិ ច្រើនប្រការ គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់

ការិយ្យន្តំ ។ មេ ។ យាវ ព្រិហ្មលោកាមិ កាយេន វសំ
 វត្តស្សន្តំ ។ សទ្ធវេ តេ វមេសំយេវ ចក្កន្តំ វត្តិទានានំ
 ការិកត្តា តហុលីកតត្តា ។ មេ ហំ កេចិ ភិក្ខុវេ
 វតេហំ សមណា វា ព្រិហ្មណា វា អាណេវិហំតំ
 វត្តិវំធំ បទ្ធកុសាន្តិ ឯកោមិ ហុត្វា តហុតា ហោន្តិ
 ។ មេ ។ យាវ ព្រិហ្មលោកាមិ កាយេន វសំ វត្ត-
 ន្តំ ។ សទ្ធវេ តេ វមេសំយេវ ចក្កន្តំ វត្តិទានានំ
 ការិកត្តា តហុលីកតត្តានំ ។

(២៧៧) ចក្កន្តំ ភិក្ខុវេ វត្តិទានានំ ការិកត្តា
 តហុលីកតត្តា ភិក្ខុ វសនំ ។ មេ អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ វិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សត្តិកត្វា ធម្មសម្មត្តិ វិហារិ ។ តតមេសំ ចក្កន្តំ ។
 ៧៨ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមាធិប្បនាទសម្ព័ន្ធវសមញ្ញកតំ
 វត្តិទានំ ការិក ។ វិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិចសា-
 សមាធិប្បនាទសម្ព័ន្ធវសមញ្ញកតំ វត្តិទានំ ការិក ។

កំបាទ ។ មេ ។ និវេទិកំណាចទ្យប្រព្រឹត្តាវេ ដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្ម-
 លោកកំបាទ ។ ព្រោះវេកសមណព្រហ្មណំ ទាំងអស់នោះ បានចំរើន
 ធ្វើឱ្យច្រើននូវវត្តិទាន ២ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាល
 វត្សរ៍នេះ ក៏មានពួកសមណៈប្រព្រហ្មណំ បានសម្រេចនូវវត្តិវិចារច្រើន
 ច្រើន គឺធ្វើមនុស្សម្នាក់ ឱ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់កំបាទ ។ មេ ។
 ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តាវេ ដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកកំបាទ ។
 ព្រោះវេកសមណព្រហ្មណំ ទាំងអស់នោះ បានចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើននូវ
 វត្តិទាន ២ នេះឯង ។

(២៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច
 នូវចេតោវិមុត្តិនិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះគេសំទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ត្រូវខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ក៏ព្រោះ
 តែបានចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើននូវវត្តិទាន ២ ។ វត្តិទាន ២ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវវត្តិទាន ប្រកបដោយ
 ធនូសមាធិនិវបនាសត្តិ ១ ។ វិយសមាធិ ១ ។ ចិត្តសមាធិ ១ ។
 ចំរើននូវវត្តិទាន ប្រកបដោយវិមេសាសមាធិនិវបនាសត្តិ ១ ។

ឥមេសំ ទោ ភិក្ខុវេ ចតុជ្ជំ ឥទ្ធិទានាធំ កាវិកត្តា
តហុលំសុខន្តា ភិក្ខុ មាសវាធំ ទយា អនាសរំ
ខេតោមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សន្និកត្វា ទមសឡន្ធិ វិហារនីតំ ។

[២៧៨] ឥទ្ធិត្វា វេ ភិក្ខុវេ ទេសេស្សមិ ឥទ្ធិ-
ទានត្វា ឥទ្ធិទានកាវណត្វា ឥទ្ធិទានកាវណាតមំធិត្វា
បដិបទំ តំ សុណាថ ។ តតមា ច ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិ ។
ឥធ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនេតវំហំតំ ឥទ្ធិវំធំ បទ្ធកុរោតំ
ឯកោបិ ហុត្វា តហុតា ហោតិ តហុតាបិ ហុត្វា
ឯកោ ហោតិ ។ មេ ។ យាវំ ព្រហ្មណេកាបិ កាយេធ
វសំ វត្តនំ ។ អយំ វុត្តនំ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិ ។

[២៧៩] តតមោ ច ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិទានោ ។ យោ^(១)
ភិក្ខុវេ ចត្តោ យា បដិបទា ឥទ្ធិណកាយ ឥទ្ធិប្បដិ-
ណកាយ សំវត្តនំ ។ អយំ វុត្តនំ ភិក្ខុវេ ឥទ្ធិទានោ ។

១ ឃ, យោ លោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុវេលធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវទោកាវិមុត្តិនិង
បញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានភាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃភាសវៈទាំងឡាយ
ដោយប្រាជ្ញាជំនួយខ្លួនឯង ក្នុងបទប្បទ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន
នូវអង្គប្រាថ្នា ២ នេះដែរ ។

[២៨០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេជាគតនឹងសំដែងនូវប្បដិបទ ខ្លះ
ធ្វើប្រាថ្នាផង នូវការចំរើនអង្គប្រាថ្នាផង ខ្លះបដិបទជាដំណើរទៅកាន់ការ
ចំរើនអង្គប្រាថ្នាផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់សេចក្តី
នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះប្បដិបទម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានសម្រេចនូវអង្គវិជ្ជាច្រើនប្រការ ក៏ធ្វើមនុស្ស
ម្នាក់ឱ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ធ្វើមនុស្សច្រើននាក់ឱ្យទៅជា
មនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ មេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដកប
ដល់ព្រហ្មណេកក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅជាប្បដិ ។

[២៨១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអង្គប្រាថ្នា ដូចម្តេច ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ មន្តឯណា បដិបទឯណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវប្បដិ
បានសំបូរនូវប្បដិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅជាអង្គប្រាថ្នា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហានិទ្ទេ

មហាច្ឆលា ហោង្គិ មហានិសំសា ។ វ វិក្ខុវេ
 កិក្ខុ ធន្តសមាធិប្បនាធសម្ពុរសមម្ពាភតំ ។ ចានំ
 ការវេតិ ឥតិ បេ ធន្តោ ធន ធន អតិលីលោ ភវិស្សតិ
 ធន ធន អតិប្បត្តហិកោ ភវិស្សតិ ធន ធន អជ្ឈត្តំ សង្កត្តោ
 ភវិស្សតិ ធន ធន តហិក្ខា វិក្ខុវេត្តោ ភវិស្សតិ មច្ឆាបុរ
 សត្តិ ធន វិហារតំ យថា បុរ តថា មច្ឆា យថា
 មច្ឆា តថា បុរ យថា អនោ តថា ឧត្តំ យថា
 ឧត្តំ តថា អនោ យថា ធិរិ តថា ភ្នំ យថា ភ្នំ
 តថា ធិរិ ឥតំ វិវេជន ចេតសា អមរិយោមន្ទន
 សច្ចរាសំ ចំត្តំ ការវេតិ ។ វិវេសមាធិ ។ ចិត្តស
 មាធិ ។ វិវេសសមាធិប្បនាធសម្ពុរសមម្ពាភតំ ឥត្តិ
 ចានំ ការវេតិ ឥតិ បេ វិវេសា ធន ធន អតិលីលោ
 ភវិស្សតិ ធន ធន អតិប្បត្តហិកោ ភវិស្សតិ ធន ធន អជ្ឈត្តំ
 សង្កត្តោ ភវិស្សតិ ធន ធន តហិក្ខា វិក្ខុវេត្តោ ភវិស្សតិ
 មច្ឆាបុរ សត្តិ ធន វិហារតំ យថា បុរ តថា មច្ឆា
 យថា មច្ឆា តថា បុរ យថា អនោ តថា ឧត្តំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហានិទ្ទេ

ទើបជាធម៌មានផលច្រើន មានអាទិសង្ស្រច្រើន ។ ឃ្នាលកំភូតាំងឡាយ
 កំភូតាំងសាសនានេះ ចំរើនឡើងវិញ ប្រកបដោយទទួលបាននិមន្តនា
 សង្ខារដូច្នោះថា ទទួលបានភក្តាអញ្ជឹងមិនចូរយកទាំងពាក្យផង ទាំងមិន
 ផ្គត់ហុកទាំងពាក្យផង ទាំងមិនបញ្ចូលបរទៅទាំងក្នុងផង ទាំងមិនរាយមាយ
 ទៅទាំងគ្រប់ផង មានសញ្ញាក្នុងកាលជាទាំងគ្រប់ទាំងកាលមុន គឺ
 កាលមុនយ៉ាងណា គ្រោយក៏យ៉ាងនោះ គ្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាង
 នោះ គ្រោយយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា គ្រោយក៏យ៉ាង
 នោះ វិញយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា វិញក៏យ៉ាងនោះ
 មានចិត្តស្ងួត ឥតមានកិលេសរូបិត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយព្រឹក្សិយោ
 ប្រការដូច្នោះ ។ វិវេសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឡើងវិញ ប្រកប
 ដោយវិវេសសមាធិនិមន្តនាសង្ខារដូច្នោះថា វិវេសរបស់ភក្តាអញ្ជឹង
 មិនចូរយកទាំងពាក្យផង ទាំងមិនផ្គត់ហុកទាំងពាក្យផង ទាំងមិនបញ្ចូល
 បរទៅទាំងក្នុងផង មិនរាយមាយទៅទាំងគ្រប់ផង មានសញ្ញាក្នុងកាល
 ជាទាំងគ្រប់ទាំងកាលមុន គឺកាលមុនយ៉ាងណា គ្រោយក៏យ៉ាងនោះ
 គ្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាងនោះ គ្រោយយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ

ធានាព្រះវិហារ

យថា ឧត្តំ តថា អនោ យថា ធិរំ តថា រត្តំ យថា រត្តំ តថា ធិរំ ឥតិ វិវេដេន ចេតសា អមរិយោនន្ទេន សម្មកាសំ ចិត្តំ កាវេតំ ។

[៥០៣] កតមោ ច ភិក្ខុវេ អតំលីលោ ធានោ ។ យោ ភិក្ខុវេ ធានោ កោសជ្ជសហគតោ កោសជ្ជសម្មយុត្តោ ។ អយំ វុទ្ធតំ ភិក្ខុវេ អតំលីលោ ធានោ ។

[៥០៤] កតមោ ច ភិក្ខុវេ អតំប្បក្កហិតោ ធានោ ។ យោ ភិក្ខុវេ ធានោ ឧទ្ធច្ចសហគតោ ឧទ្ធច្ចសម្មយុត្តោ ។ អយំ វុទ្ធតំ ភិក្ខុវេ អតំប្បក្កហិតោ ធានោ ។

[៥០៥] កតមោ ច ភិក្ខុវេ អជ្ឈត្តំ សង្ខត្តោ ធានោ ។ យោ ភិក្ខុវេ ធានោ មីនមិទ្ធសហគតោ មីនមិទ្ធសម្មយុត្តោ ។ អយំ វុទ្ធតំ ភិក្ខុវេ អជ្ឈត្តំ សង្ខត្តោ ធានោ ។

ធានាព្រះវិហារ

លីយ៉ាណា ក្រោមកំយ៉ាងនោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់កំយ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃកំយ៉ាងនោះ មានចិត្តស្ងួន ឥតមានកិលេសប្រក្រតិចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្ធដោយប្រការផ្សេងៗ ។

[៥០៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនេះដែលចូរថយភ្នំវិរោក ភីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯណាប្រកបដោយភោសដ្ឋៈ (សេចក្តីរិលចម្រុះ) សម្បយុត្តដោយភោសដ្ឋៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា នេះដែលចូរថយភ្នំវិរោក ។

[៥០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនេះដែលផ្តុំឥហុកភ្នំវិរោក ភីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯណាប្រកបដោយទុច្ចៈ (សេចក្តីរើរើយ) សម្បយុត្តដោយទុច្ចៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា នេះដែលផ្តុំឥហុកភ្នំវិរោក ។

[៥០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនេះដែលញូលីបៅខាងក្នុង ភីដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯណាប្រកបដោយមីនមិទ្ធាៈ (សេចក្តីនិយាយរោករិក) សម្បយុត្តដោយមីនមិទ្ធាៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា នេះដែលញូលីបៅខាងក្នុង ។

[៥០៦] ភក្ខោ ច កំភូមេ ពហំនា វិភូត្តោ
ធម្មោ ។ យោ កំភូមេ ធម្មោ ពហំនា មញ្ញ កាមតុ-
ណោ អាភិ អនុវិភូត្តោ អនុវិសេដា ។ អយំ វុច្ចតិ
កំភូមេ ពហំនា វិភូត្តោ ធម្មោ ។

[៥០៧] កថត្ថុ កំភូមេ កំភូមេ មញ្ញាមុវេ សញ្ញី
ច វិហរតិ យថា មុវេ តថា មញ្ញា យថា មញ្ញា តថា
មុវេ ។ ឥធម កំភូមេ កំភូមេ មញ្ញាមុវេ សញ្ញា សុត្ត-
ហំតា ហោតិ សុមចសិកតា សុមចារតា សុម្បដិវិជ្ជា
មញ្ញាយ ។ ឯវំ ទោ កំភូមេ កំភូមេ មញ្ញាមុវេ សញ្ញី ច
វិហរតិ យថា មុវេ តថា មញ្ញា យថា មញ្ញា តថា
មុវេ ។

[៥០៨] កថត្ថុ កំភូមេ កំភូមេ យថា អនោ
តថា ទុន្ទំ យថា ទុន្ទំ តថា អនោ វិហរតិ ។

[៥០៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទន្លេវែលកយមាយទៅទាន
ក្រែវ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទន្លេវែលកយមាយទៅតាម
ជាប់ទៅតាម ប្រាសាទមុន្នីកាយទានក្រែវ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា ទន្លេវែលកយមាយទៅទានក្រែវ ។

[៥០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានសញ្ញាក្នុងកាលជា
ទានក្រែវនឹងកាលមុន គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រែវយកយ៉ាងនោះ
ក្រែវយ៉ាងណា មុនយ៉ាងនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាបុគ្គលមានសញ្ញាកាន់យកល្អ ធ្វើទុក្ខនិងចិត្តល្អ
ច្រើនទុកល្អ ចាក់ចូល ដោយប្រាជ្ញាក្នុងកាលជាទានក្រែវនឹងកាល
មុន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសញ្ញាក្នុងកាលជាទានក្រែវនឹង
កាលមុន គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រែវយកយ៉ាងនោះ ក្រែវយ៉ាងណា
មុនយ៉ាងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥០៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ (មានសញ្ញា) ក្រែវយ៉ាង
ណា លើកយ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រែវយកយ៉ាងនោះ តើដូចម្តេច ។

(៥០៧) កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យថា ធិក វថា
 វត្តំ យថា វត្តំ ភថា ធិក វិហរេតិ ។ វេទ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ យេហិ អាគារេហិ យេហិ លិង្គេហិ យេហិ
 ធិមន្តេហិ ធិក ធន្តសមាធិប្បធានសង្ការសមញ្ញកតំ
 វត្តំ ភាវេតិ សោ ភេហិ អាគារេហិ ភេហិ
 លិង្គេហិ ភេហិ ធិមន្តេហិ វត្តំ ធន្តសមាធិប្បធាន-
 សង្ការសមញ្ញកតំ វត្តំ ភាវេតិ យេហិ វ បទ
 អាគារេហិ យេហិ លិង្គេហិ យេហិ ធិមន្តេហិ វត្តំ
 ធន្តសមាធិប្បធានសង្ការសមញ្ញកតំ វត្តំ ភាវេតិ
 សោ ភេហិ អាគារេហិ ភេហិ លិង្គេហិ ភេហិ
 ធិមន្តេហិ ធិក ធន្តសមាធិប្បធានសង្ការសមញ្ញកតំ
 វត្តំ ភាវេតិ ។ ឯវំ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យថា
 ធិក ភថា វត្តំ យថា វត្តំ ភថា ធិក វិហរេតិ ។

(៥០៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ (មានសញ្ញា) ក្នុងពេលថ្ងៃ
 យ៉ាងណា ពេលយប់ក៏យ៉ាងនោះ ពេលយប់យ៉ាងណា ពេលថ្ងៃក៏យ៉ាង
 នោះ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើន
 វត្តំបាទ ប្រកបដោយធន្តសមាធិនិវបធានសង្ការ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ដោយ
 អាការទាំងឡាយឯណា ដោយសណ្ឋានទាំងឡាយឯណា ដោយធិមិត្ត
 ទាំងឡាយឯណា ភិក្ខុនោះក៏ចំរើនវត្តំបាទ ប្រកបដោយធន្តសមាធិនិវ
 បធានសង្ការ ក្នុងវេលាយប់ ដោយអាការទាំងឡាយនោះ ដោយ
 សណ្ឋានទាំងឡាយនោះ ដោយធិមិត្តទាំងឡាយនោះដែរ ឬថាភិក្ខុចំរើន
 វត្តំបាទ ប្រកបដោយធន្តសមាធិនិវបធានសង្ការ ក្នុងវេលាយប់
 ដោយអាការទាំងឡាយឯណា ដោយសណ្ឋានទាំងឡាយឯណា ដោយ
 ធិមិត្តទាំងឡាយឯណា ភិក្ខុនោះ ក៏ចំរើនវត្តំបាទ ប្រកបដោយធន្ត-
 សមាធិនិវបធានសង្ការ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ដោយអាការទាំងឡាយនោះ
 ដោយសណ្ឋានទាំងឡាយនោះ ដោយធិមិត្តទាំងឡាយនោះដែរ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសញ្ញា ក្នុងពេលថ្ងៃយ៉ាងណា ពេលយប់ក៏យ៉ាង
 នោះ ពេលយប់យ៉ាងណា ពេលថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥១០] កតមញ្ច កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ វិវដេន ចេតសា
 អបរិយោនទ្ធល ធម្មកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ ឥន កិក្ខុវេ
 កិក្ខុវេ អាណេតសញ្ញា សុត្តន្តំ ហោតំ ឯវសញ្ញា
 ស្វាចំដ្ឋិតា ។ ឯវ ចោ កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ វិវដេន ចេតសា
 អបរិយោនទ្ធល ធម្មកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

[៥១១] កតមញ្ច កិក្ខុវេ អតិលីដំ វិយំ ។ យំ
 កិក្ខុវេ វិយំ គោសន្តិសហគតំ គោសន្តិសម្បយុត្តំ ។
 ឥន វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ អតិលីដំ វិយំ ។

[៥១២] កតមញ្ច កិក្ខុវេ អតិប្បត្តិហិតំ វិយំ ។
 យំ កិក្ខុវេ វិយំ ឧទ្ធចូសហគតំ ឧទ្ធចូសម្បយុត្តំ ។
 ឥន វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ អតិប្បត្តិហិតំ វិយំ ។

[៥១៣] កតមញ្ច កិក្ខុវេ អជ្ឈត្តំ សន្និទ្ធិត្តំ វិយំ ។
 យំ កិក្ខុវេ វិយំ ដីនមិទ្ធិសហគតំ ដីនមិទ្ធិសម្បយុត្តំ ។
 ឥន វុទ្ធតិ កិក្ខុវេ អជ្ឈត្តំ សន្និទ្ធិត្តំ វិយំ ។

[៥១០] ខ្មាលកិក្ខុវេ ចុះកិក្ខុវេ ចុះកិក្ខុវេ វិវដេន ចេតសា
 អបរិយោនទ្ធល ធម្មកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ ឥន កិក្ខុវេ
 កិក្ខុវេ អាណេតសញ្ញា សុត្តន្តំ ហោតំ ឯវសញ្ញា
 ស្វាចំដ្ឋិតា ។ ឯវ ចោ កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ វិវដេន ចេតសា
 អបរិយោនទ្ធល ធម្មកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

[៥១១] ខ្មាលកិក្ខុវេ ចុះព្យាយាមវេលា វេលា វេលា
 កើដូចម្តេច ។ ខ្មាលកិក្ខុវេ ព្យាយាមវេលា ប្រកបដោយ
 ក្រសួង ធម្មយុត្តិដោយក្រសួង ។ ខ្មាលកិក្ខុវេ ខេរ ហៅ
 ថា ព្យាយាមវេលា វេលា វេលា ។

[៥១២] ខ្មាលកិក្ខុវេ ចុះព្យាយាមវេលា វេលា វេលា
 កើដូចម្តេច ។ ខ្មាលកិក្ខុវេ ព្យាយាមវេលា ប្រកប
 ដោយឧទ្ធចូ ធម្មយុត្តិដោយឧទ្ធចូ ។ ខ្មាលកិក្ខុវេ ខេរ
 ហៅថា ព្យាយាមវេលា វេលា វេលា ។

[៥១៣] ខ្មាលកិក្ខុវេ ចុះព្យាយាមវេលា វេលា វេលា
 កើដូចម្តេច ។ ខ្មាលកិក្ខុវេ ព្យាយាមវេលា ប្រកប
 ដោយដីនមិទ្ធិ ធម្មយុត្តិដោយដីនមិទ្ធិ ។ ខ្មាលកិក្ខុវេ ខេរ
 ហៅថា ព្យាយាមវេលា វេលា វេលា ។

[៥០៤] ភក្កមញ្ច ភិក្ខុវេ ពហិទ្ធា វិក្ខុត្តំ វិវិយំ ។
 យំ ភិក្ខុវេ វិវិយំ ពហិទ្ធា បញ្ច កាមតុលោ អាត្ត
 អនុវិក្ខុត្តំ អនុវិសដំ ។ ឥដំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ពហិទ្ធា
 វិក្ខុត្តំ វិវិយំ ។ បេ ។

[៥០៥] ភក្កមញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិដេន ចេតសា
 អបរិយោនទ្ធន ធម្មកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។ ឥដ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ អាណោតសញ្ញា សុត្តហិទា ហោតិ
 ធិវាសញ្ញា ស្វាធិដ្ឋិតា ។ វិវំ ទេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវិដេន
 ចេតសា អបរិយោនទ្ធន ធម្មកាសំ ចិត្តំ កាវេតិ ។

[៥០៦] ភក្កមញ្ច ភិក្ខុវេ អតិលីដំ ចិត្តំ ។ យំ
 ភិក្ខុវេ ចិត្តំ កោសជ្ជសហតតំ កោសជ្ជសធម្មយុត្តំ ។
 ឥដំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ អតិលីដំ ចិត្តំ ។

[៥០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះព្យាយាមដែលកាយមាយទៅ
 ទានិក្រឹត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្យាយាមឯណា
 កាយមាយទៅតាម ជាប់ទៅតាម ប្រាជ្ញាបូរណ៍កាយកុណាទានិក្រឹត ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ព្យាយាមដែលកាយមាយទៅទានិ
 ក្រឹត ។ បេ ។

[៥០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមានចិត្តស្ងួត ឥតមាន
 កិលេសរូបវិក ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុគង្វាលសន្តានេះ កាន់យកអាណាគសញ្ញាដោយល្អ
 អធិដ្ឋានទិវិសញ្ញាដោយល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តស្ងួត
 ឥតមានកិលេសរូបវិក ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥០៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលចូរថយទ្វារនិរោក តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណាប្រកបដោយកោសជ្ជៈ
 សម្បយុត្តដោយកោសជ្ជៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ចិត្ត
 ដែលចូរថយទ្វារនិរោក ។

៣១៧

បាលកប្បវេណី

[៥០៧] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ អតំប្បត្តហិតំ ចិត្តំ ។
យំ ភិក្ខុវេ ចិត្តំ ឧទ្ធចូសហគតំ ឧទ្ធចូសប្បយុត្តំ ។
ឥទំ វុទ្ធកំ ភិក្ខុវេ អតំប្បត្តហិតំ ចិត្តំ ។

[៥០៨] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ អជ្ឈត្តំ សង្កត្តំ ចិត្តំ ។
យំ ភិក្ខុវេ ចិត្តំ ជំនមិទ្ធសហគតំ ជំនមិទ្ធសប្ប-
យុត្តំ ។ ឥទំ វុទ្ធកំ ភិក្ខុវេ អជ្ឈត្តំ សង្កត្តំ ចិត្តំ ។

[៥០៩] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ពហិទ្ធា វិក្កិត្តំ ចិត្តំ ។
យំ ភិក្ខុវេ ចិត្តំ ពហិទ្ធា បញ្ច កាមតុណ្ណោ អាវុត្ត
អនុវិក្កិត្តំ អនុវិសដំ ។ ឥទំ វុទ្ធកំ ភិក្ខុវេ ពហិទ្ធា
វិក្កិត្តំ ចិត្តំ ។ បេ ។

[៥១០] ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិវេដន ចេតសា
អបរិយោទនោ សប្បកាសំ ចិត្តំ កាវេតំ ។

បាលកប្បវេណី

[៥១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលផ្តល់គំហុកទាំងពេក
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណាប្រកបដោយទុច្ចរៈ
សម្បយុត្តដោយទុច្ចរៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវហៅថា ចិត្តដែល
ផ្តល់គំហុកទាំងពេក ។

[៥១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលញ្ញាល់នៅខាងក្នុង
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណាប្រកបដោយជំនមិទ្ធាៈ
សម្បយុត្តដោយជំនមិទ្ធាៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវហៅថា ចិត្តដែល
ញ្ញាល់នៅខាងក្នុង ។

[៥១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចិត្តដែលរាយមាយទៅខាងក្រៅ
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តឯណារាយមាយទៅតាម ជាប់
ទៅតាម ព្រៃឆ្នួលបញ្ចកាមតុណ្ណខាងក្រៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ទេវហៅថា ចិត្តរាយមាយទៅខាងក្រៅ ។ បេ ។

[៥១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តស្ងាត់ ឥតមាន
កិលេសបូរិក ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្ធិ យ៉ាងនេះឯង ។

[៥២១] កកមា ច កិក្ខុវេ អតំលីនា វិមំសា ។
យា កិក្ខុវេ វិមំសា កោសជ្ឈិសហគតា កោសជ្ឈិ-
សម្បយុត្តា ។ អយំ វុទ្ធភិ កិក្ខុវេ អតំលីនា វិមំសា ។

[៥២២] កកមា ច កិក្ខុវេ អតំប្បក្កហិតា វិមំ-
សា ។ យា កិក្ខុវេ វិមំសា ទទ្ធចូសហគតា ទទ្ធចូស-
ម្បយុត្តា ។ អយំ វុទ្ធភិ កិក្ខុវេ អតំប្បក្កហិតា វិមំសា ។

[៥២៣] កកមា ច កិក្ខុវេ អជ្ឈន្តំ សន្តិកា វិមំ-
សា ។ យា កិក្ខុវេ វិមំសា មីនមិទ្ធសហគតា មីនមិទ្ធស-
ម្បយុត្តា ។ អយំ វុទ្ធភិ កិក្ខុវេ អជ្ឈន្តំ សន្តិកា
វិមំសា ។

[៥២៤] កកមា ច កិក្ខុវេ ពហិទ្ធា វិក្កុត្តា វិមំ-
សា ។ យា កិក្ខុវេ វិមំសា ពហិទ្ធា មញ្ច កាមតុណោ
អាវុត្ត អនុវិក្កុត្តា អនុវិសនា ។ អយំ វុទ្ធភិ កិក្ខុវេ
ពហិទ្ធា វិក្កុត្តា វិមំសា ។ ចេ ។

[៥២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសា ដែលចូរដេញផ្ទាំងពេក
កើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា ប្រកបដោយកោសជ្ឈៈ
សម្បយុត្តដោយកោសជ្ឈៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិមំសា
ដែលចូរដេញផ្ទាំងពេក ។

[៥២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសាដែលផ្គង់កំហុកផ្ទាំងពេក
កើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា ប្រកបដោយទទ្ធចូៈ
សម្បយុត្តដោយទទ្ធចូៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិមំសា
ដែលផ្គង់កំហុកផ្ទាំងពេក ។

[៥២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសាដែលព្រួញលំបនៅទាំង
ក្នុង កើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណា ប្រកបដោយ
មីនមិទ្ធាៈ សម្បយុត្តដោយមីនមិទ្ធាៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
វិមំសាដែលព្រួញលំបនៅទាំងក្នុង ។

[៥២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិមំសាដែលកយមាយទៅទាំង
ក្រៅ កើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិមំសាឯណាកយមាយទៅ
តាម ជាប់ទៅតាម ព្រាហ្មទូរបញ្ចកាមតុណោទាំងក្រៅ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះហៅថា វិមំសាដែលកយមាយទៅទាំងក្រៅ ។ ចេ ។

(៥២៥) ឯវំ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ វិវេនេ យេតសា
អមវិយោទេនេ សប្បកាសំ ចំត្តំ កាវេតិ ។ ឯវំ កាវិតា
ទោ កិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិទានា ឯវំ ពហុលីសាតា
មហាជ្ជលា ហោត្តំ មហោទិសំសា ។

(៥២៦) ឯវំ កាវិកេសុ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ចត្តុសុ
ឥទ្ធិទានេសុ ឯវំ ពហុលីកេសេសុ អទេកេវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ
មទ្ធកុកោតិ ឯកោមិ ហុត្វា ពហុតា ហោតិ ពហុជាមិ
ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ មេ ។ យោ ព្រហ្មលោកាមិ
កាយេន វសំ វត្តេតិ ។

(៥២៧) ឯវំ កាវិកេសុ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ចត្តុសុ
ឥទ្ធិទានេសុ ឯវំ ពហុលីកេសេសុ អាសវាធំ ទយា
អនាសវំ យេតេវិមុត្តិ មញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
អភិញ្ញា សង្ខតត្វា ទមសម្បជ្ជៈ វិហរតិ ។ (ធមិ
អភិញ្ញាយោ វិគ្គាវេតត្វា) ។

(៥២៨) ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សាយ ភិក្ខុមានចិត្តស្ងួត ភតមាន
កិលេសប្តូរិក ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្លឺ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ចាំនិទ្សាយ ឥទ្ធិបាទ១២ ដែលភិក្ខុចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យច្រើនយ៉ាងនេះ
ហើយ វេមនិជាធម៌មានផលច្រើន មានអាទិសិទ្ធិច្រើន ។

(៥២៩) ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សាយ កាលបើឥទ្ធិបាទ១២ ដែលភិក្ខុ
ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះវេមនិបានសម្រេច
ឱ្យឥទ្ធិវិធានច្រើនប្រការ ធិមនុស្សម្នាក់ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន
មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ មេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យ
ច្រើនក្នុងទៅដោយកាយ ជកបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។

(៥៣០) ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្សាយ ឥទ្ធិបាទ១២ ដែលភិក្ខុបានចំរើន
យ៉ាងនេះ បានធ្វើឱ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ វេមនិធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់
សម្រេច ឱ្យវិចារិមុត្តិធិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
អស់ទៅនៃអាសវៈចាំនិទ្សាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយខ្លួនឯង ក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ។ (អភិញ្ញាចាំនិ ៦ បណ្ឌិតសម្ប
ឱ្យភិក្ខុផេនិទុរ) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវរិយោ

តិមស្ស វិគ្គស្ស ឧទ្ទានំ

បុព្វេ មហាម្មលា ចាន្តា
ហេតុល្លាដោ ច ព្រាហ្មណោ
ទ្វេ សមណព្រាហ្មណា ភិក្ខុ^(១)
នេសនា វិកង្កេច ចាតំ ។

១ សមណព្រាហ្មណាវតីថិ ក្រុចំ ទំស្សតំ ។ ម. សមណព្រាហ្មណាវតី ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយ មហាវរិយោ

ឧទ្ទាននៃវគ្គនេះគឺ

និយាយអំពីបុព្វេនិវាសនុស្សតិញ្ញាណ ១ អំពីវត្ថុបាទមាន
ផលច្រើន ១ អំពីធម្មៈ ១ អំពីព្រះហេតុល្លាន ១ អំពី
ព្រាហ្មណ៍ ១ អំពីសមណព្រាហ្មណ៍ ២ លើក អំពីភិក្ខុ ១
អំពីទេសនា ១ អំពីការលែងខ្លួនវត្ថុបាទ ១ ។

អយោគុជ្ឈវគ្គោ

[៥២៨] សាវត្ថិយំ ។ បុព្វេ មេ ភិក្ខុវេ សុត្តន្តោ
អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សុតោ ឯតនហោសិ
កោ ទុ ខោ មត្តោ កា បដិណ ឥទ្ធិនានការាយាតិ ។
កស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតនហោសិ សោ ភិក្ខុ ធម្មស-
មាធិប្បនាទសង្ការសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិនាទំ កាវេតិ ឥតិ
មេ ធម្មោ ន ច អតិលីលោ កវិស្សតំ ន ច អតិប្បត្ត-
យ៉ាតោ កវិស្សតំ ន ច អដ្ឋង្គំ សម្ពុត្តោ កវិស្សតំ ន ច
តហំន្វា វិក្កុត្តោ កវិស្សតំ បច្ឆាបុរេ សញ្ញិ ច វិហរតំ
យថា បុរេ តថា បច្ឆា យថា បច្ឆា តថា បុរេ យថា
អនោ តថា ទុត្តំ យថា ទុត្តំ តថា អនោ យថា ធិក
តថា វត្តំ យថា វត្តំ តថា ធិក ឥតិ វិវេណ ចេតសា

អយោគុជ្ឈវគ្គ

[៥២៨] ខៀបក្រិសិសាភី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មុនកាល
ត្រាស់ដឹង កាលដែលគង់គត នៅជាពោធិសត្តមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅ
ឡើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អ្វីហ្ន៎ជាមគ្គ អ្វីហ្ន៎ជាបដិបទា ដើម្បី
ចំរើនឡូត្រិះដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គតនោះ មានសេចក្តី
ត្រិះរិះដូច្នោះថា ភិក្ខុនារវេតិចិរើនឡូត្រិះដូច្នោះ ប្រកបដោយទទួលមាធិ
ទិន្និបតានសង្ការដូច្នោះថា ទទួររបស់កាត្តាអញ្ញទិន្និមិនចូលយូរពេកផង
ទិន្និមិនផ្តុំនិតហុកក្នុងពេកផង ទិន្និមិនញូលីបនៅទានិក្នុងផង ទិន្និមិន
រាយមាយទៅទានិក្រាផង មានសញ្ញាក្នុងកាលជាទានិក្រាយទិន្និកាល
មុនផង គឺកាលមុនយ៉ាងណា ក្រាយកំយ៉ាងនោះ ក្រាយយ៉ាងណា
មុនកំយ៉ាងនោះ ក្រាយយ៉ាងណា លើកំយ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា
ក្រាយកំយ៉ាងនោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់កំយ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា
ថ្ងៃកំយ៉ាងនោះដែរ លុះភិក្ខុនារវេតិដូច្នោះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងួត

អបរិយោទន្ទេន សម្បកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។ វិរិយស-
 មាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្ប្បដានសង្ការ-
 សមដ្ឋានតំ ឥទ្ធិចាចំ ភាវេតិ ឥតិ មេ វិមំសា ន ច
 អតិសីលា កវិស្សតិ ន ច អតិប្បត្តហិតា កវិស្សតិ ន
 ច អដ្ឋង្គំ សង្កត្តា កវិស្សតិ ន ច ពហំប្បា វិក្កិត្តា
 កវិស្សតិ បញ្ញាបុរេ សញ្ញិ ច វិហរេតិ យថា បុរេ តថា
 បញ្ញា យថា បញ្ញា តថា បុរេ យថា អនោ តថា ឧទ្ធុ
 យថា ឧទ្ធុ តថា អនោ យថា ទិវំ តថា រត្តិ យថា
 រត្តិ តថា ទិវំ ឥតិ វិវេជន ទេតសា អបរិយោទន្ទេន
 សម្បកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ ។

ឥតមានកិលេសរូបិត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្ធិ ។ វិរិយសមាធិ ។
 ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនផ្ចិត្តា ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនឹងបទា-
 សង្ការដូច្នោះថា វិមំសារបស់ភក្ខាអញ ទិន្ធិចំនុច្បដយទ្វាំងពេកផង
 មិនផ្គងគំហុកទ្វាំងពេកផង មិនញ្ជួលមិននៅទាំងក្នុងផង មិនរាយមាយ
 ទៅទាំងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាលដំនើរក្រាយនឹងកាលមុនផង គឺ
 កាលមុនយ៉ាងណា ក្រាយក៏យ៉ាងនោះ ក្រាយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាង
 នោះ ក្រោមយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាង
 នោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ លុះភិក្ខុនោះគិតដូច្នោះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងាវ ឥតមានកិលេស
 រូបិត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្ធិ ។

[៥២៧] ឯវំ ការិភេសុ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចតុសុ

ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ តហុលីកេតេសុ អទេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ

បច្ចុទុកោតិ ឯកោមិ ហុត្វា តហុតា ហោតិ តហុតាមិ

ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។ យាវំ ព្រហ្មលោកាមិ

កាយេន វសំ វត្តតំ ។

[៥៣០] ឯវំ ការិភេសុ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ច-

តុសុ ឥទ្ធិបាទេសុ ឯវំ តហុលីកេតេសុ អាសវិធំ

ឈា អនាសវំ ទេកាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្ម

សយំ អភិញ្ញា សច្ចំកត្វា ឧបសម្បទ្ធិ វិហារនីតិ ។

(ធម៌ អភិញ្ញាយោ វិញ្ញាបតត្វា) ។

[៥២៧] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឥទ្ធិយ កាលបើឥទ្ធិបាទ ២ ដែលភិក្ខុ

ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុវេនិទានសម្រេចឱ្យ

ឥទ្ធិវិធំច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន

មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យ

ប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ជរាជស្រព្រហ្មលោកក៏បាន ។

[៥៣០] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឥទ្ធិយ កាលបើឥទ្ធិបាទ ២ ដែលភិក្ខុ

ចំរើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យច្រើនយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុវេនិទានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់

សម្រេច ឱ្យចេកាវិមុត្តិឥន្ទបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានកាសវៈ ព្រោះអស់

ទៅនៃកាសវៈ ដោយចញ្ញាជំនុំតម្កដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ

សម្រេចសម្រេចទៅ ។ (អភិញ្ញាចាំឥ ២ បណ្ឌិតធម្មវិទ្យាភិក្ខុស្ថាវេរីចុះ) ។

(៥៣១) សាវត្ថិយំ ។ អថ(១) អាយស្មា អាណត្តោ
 យេន ភគវា ភេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា ភគវន្តំ
 អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ
 អាយស្មា អាណត្តោ ភគវន្តំ ឯតនោវេន អភិជាតាតិ ធុ
 ទោ កន្ត ភគវា ឥន្ទិយា មនោមយេន កាយេន
 ព្រហ្មលោកំ ឧបសន្តមិតាតិ ។ អភិជាតាមិ ទ្វាហំ
 អាណន្ត ឥន្ទិយា មនោមយេន កាយេន ព្រហ្មលោកំ
 ឧបសន្តមិតាតិ ។ អភិជាតាតិ មន កន្ត ភគវា
 ឥមិថា បាតុឧហាក្ខតិកេន កាយេន ឥន្ទិយា ព្រហ្ម-
 លោកំ ឧបសន្តមិតាតិ ។ អភិជាតាមិ ទ្វាហំ អាណន្ត
 ឥមិថា បាតុឧហាក្ខតិកេន កាយេន ឥន្ទិយា ព្រហ្ម-
 លោកំ ឧបសន្តមិតាតិ ។

(៥៣១) ទៀបគ្រឿងសាវត្ថិ ។ ត្រាខាងឯង ព្រះអាណន្តដ៏មាន
 អាយុ ចូលទៅកាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអាណន្ត
 ដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគប្រាប់ចូលទៅ
 កាន់ព្រហ្មលោក ដោយប្បទិ ដោយព្រះកាយដែលសម្រេចតាមព្រះទ័យ
 ដែរឬ ទើបង្រាបច្បាស់នូវព្រហ្មលោក ។ ម្ចាស់អាណន្ត គង់គត
 ប្រាប់ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយប្បទិ ដោយកាយដែលសម្រេចតាម
 ចិត្តមែន ទើបដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រាប់ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោកដោយប្បទិ ដោយ
 ព្រះកាយដែលប្រកបដោយមហាក្ខត្រូប ៤ នេះឬ ទើបង្រាបច្បាស់នូវ
 ព្រហ្មលោក ។ ម្ចាស់អាណន្ត គង់គតប្រាប់ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក
 ដោយប្បទិ ដោយកាយដែលប្រកបដោយមហាក្ខត្រូប ៤ នេះឯង ទើប
 ដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មលោក ។

[៥១ យំ ច ទោ ឧមាតិ^(១)កន្តេ ភគវា សំនិយា
 មាបាមេ កាយេន ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតា^(២)
 យំ ច ទោ អភិជាបាតិ កន្តេ ភគវា សំមិថា បាគុម្មហា-
 ភូតិកេន កាយេន សំនិយា ព្រហ្មលោកំ ឧបសង្កមិតា
 តយំនំ កន្តេ ភគវតោ អន្តរិយក្សោវ អន្តតក្កាតិ ។
 អន្តរិយា ថេវ អាទទូ តថាភតា អន្តរិយនម្មសមន្នា-
 ភតា ច អន្តតា ថេវ អាទទូ តថាភតា អន្តតនម្ម-
 សមន្នាភតា ច ។

[៥៣៣] យស្មី អាទទូ សមយេ តថាភតា
 កាយម្យំ ចំត្តេ សំមាទហតិ^(៣)ចំត្តម្យំ កាយេ សមា-
 ទហតិ សុខសញ្ញាញ លហុសញ្ញាញ កាយេ ឧក្ក-
 មិត្តា វិហាតិ តស្មី អាទទូ សមយេ តថាភតស្ស
 កាយោ លហុតរោ ថេវ ហោតិ មុន្តតរោ ច តម្មចំ-
 យតរោ ច បកស្សតរោ ច ។

១ ខ. ឧបមាតិ ។ ឃ. ឧក្កមាតិ ។ ២ ឃ. ឃ. ឧបសង្កមិតំ ។ ៣ ឃ. សមោទហតិ ។

[៥៣២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ញាប់ចូល
 ទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយប្តូរ ដោយព្រះកាយដែលសម្រេចតាមព្រះ
 ទ័យដោយហេតុឯណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះដ៏មានព្រះភាគញាប់
 ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដោយប្តូរ ដោយព្រះកាយ ប្រកបដោយ
 មហាកូគរូប៤ នេះ ក្រែចច្បាស់ខ្លះហេតុឯណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ហេតុនោះៗ ជាអស្ចារ្យចំរើនខ្លះណាស់របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ម្នាល
 អាទទូ ព្រះភតាភគទាំងឡាយ ជាអស្ចារ្យផង ប្រកបដោយធម៌ជា
 អស្ចារ្យផង ម្នាលអាទទូ ព្រះភតាភគទាំងឡាយ ចំរើនផង ប្រកប
 ដោយធម៌ដ៏ចំរើនផង ។

[៥៣៣] ម្នាលអាទទូ សម័យណា ភតាភគ ដំកល់កាយក្នុង
 ចំក្នុងផង ដំកល់ចំក្នុងកាយផង ស្ម័គ្រចុះខ្លះសុខសញ្ញានិងលហុសញ្ញា
 ក្នុងកាយ ម្នាលអាទទូ សម័យនោះ កាយរបស់ភតាភគស្រាលដោយ
 វិសេសផង ខ្លះដោយវិសេសផង ក្នុងដល់ការងារដោយវិសេសផង
 មានស្មើដោយវិសេសផង ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិហារ

[៥៣២] សេយ្យភាវិ អាទទ្ធ អយោគុឡោ ធិវសំ
 សន្តត្តោ លហុតរោ ទេវ ហោតិ មុនុតរោ ច កម្មជិ-
 យតរោ ច បកស្សាតរោ ច ។ ឯវមេវ ទោ អាទទ្ធ
 យស្មី សមយេ តថាគតោ កាយម្យំ ចំត្តេ សមាទ-
 ហតិ ចំត្តម្យំ កាយេ សមាទហតិ សុខសញ្ញាញ ល-
 ហុសញ្ញាញ កាយេ ឧត្តមិត្វា វិហាតិ តស្មី អាទទ្ធ
 សមយេ តថាគតស្ស កាយោ លហុតរោ ទេវ ហោតិ
 មុនុតរោ ច កម្មជិយតរោ ច បកស្សាតរោ ច ។

[៥៣៥] យស្មី អាទទ្ធ សមយេ តថាគតោ កា-
 យម្យំ ចំត្តេ សមាទហតិ ចំត្តម្យំ កាយេ សមាទ-
 ហតិ សុខសញ្ញាញ លហុសញ្ញាញ កាយេ ឧត្តមិត្វា
 វិហាតិ តស្មី អាទទ្ធ សមយេ តថាគតស្ស កាយោ
 អច្យុតសំរេទេវ បបរិយា វេហាសំ អន្តក្ខន្ធតិ ។ សោ
 អនេកវិហាតំ ឥដ្ឋុវិចំ បទ្ធកុកោតិ ឯកោបិ ហុត្វា
 តហុជា ហោតិ តហុជាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។
 យោ ទ្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិហារ

[៥៣២] ម្នាលអាទទ្ធ ដ្បុវេកវិជលក្តោសព្វ អស្មំមួយថ្ងៃ ជា
 ដ្បុវេកស្រាលដោយវិសេសផង ទន់ដោយវិសេសផង គួរដល់ការងារ
 ដោយវិសេសផង មានពន្លឺផ្អែកៗ ដោយវិសេសផង ដូចម្តេចមិញ ។
 ម្នាលអាទទ្ធ សម័យណា គថាគត ចំកល់កាយក្នុងចំត្តផង ដំកល់ចំត្ត
 ក្នុងកាយផង ស្ទុន្តិចុះឡូសុខសញ្ញានឹងលហុសញ្ញាក្នុងកាយ ម្នាលអាទទ្ធ
 សម័យនោះ កាយរបស់គថាគត ស្រាលដោយវិសេសផង ទន់ដោយ
 វិសេសផង គួរដល់ការងារដោយវិសេសផង មានពន្លឺផ្អែកៗដោយ
 វិសេសផង ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៥៣៥] ម្នាលអាទទ្ធ សម័យណា គថាគត ចំកល់កាយក្នុង
 ចំត្តផង ដំកល់ចំត្តក្នុងកាយផង ស្ទុន្តិចុះឡូសុខសញ្ញានឹងលហុសញ្ញា
 ក្នុងកាយ ម្នាលអាទទ្ធ សម័យនោះ កាយរបស់គថាគតអវិណ្ណគរំពិវេន
 ដីទៅកាន់អាគាស ដោយដំកល់ទុកសោះ ។ គថាគតនោះ វេនិពុទ
 សម្រេចឡូស្តិវិចេច្រែច្រកា គមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រែ
 ទាក់កំបាន មនុស្សច្រែទាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់កំបាន ។ បេ ។
 ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដកបដល់ព្រហ្មលោកកំបាន ។

[៥៣៦] សេយ្យជាប់ អាណន្ត គូលបិដុ នំ កម្មា-
 សបិដុ នំ លហុកោ ធាតុបាណោ អប្បកសំរោរ
 បវរិយា វេហាសំ អន្តក្កន្តតិ ។ ឯមេវ ទោ អាណន្ត
 យស្មី សមយេ តថាគតោ កាយម្យំ ចិត្តេ សមា-
 នហតិ ចិត្តម្យំ កាយេ សមាណតិ សុខសញ្ញក្ខ
 លហុសញ្ញក្ខ កាយេ ឱក្កន្តត្វា វិហរតិ ។ បេ ។

[៥៣៧] តស្មី អាណន្ត សមយេ តថាគតស្ស
 កាយោ អប្បកសំរោរ បវរិយា វេហាសំ អន្តក្កន្តតិ ។
 សោ អនេកវិហិតំ ឥទ្ធិវិធំ បទ្ធកុកោតំ ឯកោបិ ហុត្វា
 តហុតា ហោតិ តហុតាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។
 យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វត្តតិ ។

[៥៣៨] ចត្តារោមេ កិក្ខវេ ឥទ្ធិបាណ ។ តតមេ
 ចត្តារោ ។ ឥន កិក្ខវេ កិក្ខុ ចន្ទសមាជិប្បធានសង្ការ-
 សមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិបាណំ ភាវេតិ ។ វិរិយសមាជិ ។ ចិត្តស-
 មាជិ ។ វិមសាសមាជិប្បធានសង្ការសមញ្ញាគតំ ឥទ្ធិ-
 បាណំ ភាវេតិ ។ ឥមេ ទោ កិក្ខវេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាណ ។

[៥៣៦] ម្ចាស់កាន់ខ្លួន ប៉ុយភប្បប៉ុយកប្បាស ដីស្រាលមាន
 ធាតុជាដើម[១] អវិល្លតអំពីផែនដីទៅកាន់អាកាស ដោយឥតលំបាក
 សោះ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្ចាស់កាន់ខ្លួន សម័យណា គឺជាគតដំកល់
 កាយក្នុងចិត្តផង ដំកល់ចិត្តក្នុងកាយផង ស្តង់ចុះខ្លួនសុខសញ្ញានិងលហុ-
 សញ្ញាភក្តីកាយ ។ បេ ។ ក៏ដូច្នោះឯង ។

[៥៣៧] ម្ចាស់កាន់ខ្លួន សម័យនោះ កាយរបស់គត
 អវិល្លតអំពីផែនដីទៅកាន់អាកាស ដោយឥតលំបាកសោះ ។ គតគត
 នោះវិភង្គបានសម្រេចខ្លួនចុះច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅ
 ជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់
 ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយផលបដល់ព្រហ្ម-
 លោកក៏បាន ។

[៥៣៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អង្គុបាទមាន ២ ។ អង្គុបាទ ២
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនអង្គុ-
 បាទ ប្រកបដោយធនូសមាជិនិងបធានសង្ការ ១ ។ វិរិយសមាជិ ។
 ចិត្តសមាជិ ។ ចំរើនអង្គុបាទ ប្រកបដោយវិមសាសមាជិនិងបធាន-
 សង្ការ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អង្គុបាទមាន ២ នេះឯង ។

(៥៣៧) ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ ចន្ទ្គំ ឥន្ទ្គិហានាធំ
ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ភិក្ខុ អាសវាធំ ឧយា អបា-
សវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សន្និកត្តា ឧបសម្បជ្ជំ វិហារីតិ ។

(៥៤០) ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្គិហានា ។ កតមេ
ចត្តារោ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន្តសមាធិប្បធានសង្ការ-
សមន្តាតតំ ឥន្ទ្គិហានំ ការិក ។ វិយសមាធិ ។ ចិត្តស-
មាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បធានសង្ការសមន្តាតតំ ឥន្ទ្គិ-
ហានំ ការិក ។ ឥមេ ចោ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្គិហានា ។

(៥៤១) ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ ចន្ទ្គំ ឥន្ទ្គិហានាធំ
ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា ធិដ្ឋំ ធាណំ អញ្ញាតវំ ផលំ
ចានិកន្ទំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា សតិ វា ឧបាធិសេសេ
អនាគមិពាតិ ។

(៥៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់សម្រេច
ឲ្យរោគាវិមុត្តិនិបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
អាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ក៏ព្រោះវាបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យ
អង្គិច្ចាទ ៤ នេះឯង ។

(៥៤០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អង្គិច្ចាទនេះមាន៤ ។ អង្គិច្ចាទ ៤
ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើនឲ្យអង្គិ-
ច្ចាទ ប្រកបដោយធន្តសមាធិនឹងបឋានសង្ការ ១ ។ វិយសមាធិ ១ ។
ចិត្តសមាធិ ១ ។ ចំរើនអង្គិច្ចាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនឹងបឋាន-
សង្ការ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អង្គិច្ចាទមាន៤ នេះឯង ។

(៥៤១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចណ្តាផលទាំង៤ ផលណាមួយ
វែងវែកក៏ទៀងប្រាកដ (ផលភិក្ខុ) គឺអរហន្តផលកើតប្រាកដក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ឬកាលបើទុកទៅមានសេសសល់នៅឡើយ ក៏កង់អនាគាមិផល
កើតទៀងប្រាកដដែរ ព្រោះវាបានចំរើន បានធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យអង្គិច្ចាទ ៤
នេះឯង ។

អយោគុជវិញ្ញា

(៥៤២) ចត្តារោមេ កិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិចាណា ។ កាតមេ
ចត្តារោ ។ ឥន កិក្ខុវេ កិក្ខុ ចទ្ធសមាធិប្បដាន.
សង្ការសមញ្ញកតំ ឥន្ទ្រិចាធិ កាវេតិ ។ វិរិយសមាធិ ។
ចិត្តសមាធិ ។ វិមេសាសមាធិប្បដានសង្ការសមញ្ញកតំ
ឥន្ទ្រិចាធិ កាវេតិ ។ ឥមេ ទេវ កិក្ខុវេ ចត្តារោ ឥន្ទ្រិ-
ចាណា ។

(៥៤៣) ឥមេសំ ទោ កិក្ខុវេ ចតុដ្ឋំ ឥន្ទ្រិចាណំ
កាវិតត្តា ពហុលំកតត្តា សត្ត ផលា សត្តាចំសំសា
ចាធិតត្តា ។ កាតមេ សត្ត ផលា សត្តាចំសំសា ។
ធិដ្ឋេវ ធិម្មេ បដិកត្ត^(១) អញ្ញំ អាកាធនំ ឆោ ចេ វិ.
ដ្ឋេវ ធិម្មេ បដិកត្ត អញ្ញំ អាកាធនំ អថ មរណកាល
អញ្ញំ អាកាធនំ ឆោ ចេ ធិដ្ឋេវ ធិម្មេ បដិកត្ត អញ្ញំ
អាកាធនំ ឆោ ចេ មរណកាល អញ្ញំ អាកាធនំ អថ

១. ១. បដិកត្ត ។

អយោគុជវិញ្ញា

(៥៤៤) ម្ចាស់កិក្ខុវេឥន្ទ្រិចាណេ អន្ទិបាទនេមាទ ។ អន្ទិបាទ ។
ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេឥន្ទ្រិចាណេ កិក្ខុកុសិលាសនាទេ ចំរើនអន្ទិ-
បាទ ប្រកបដោយធម្មសមាធិនិវបនាមសង្ការ ។ វិរិយសមាធិ ។
ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនអន្ទិបាទ ប្រកបដោយវិមេសាសមាធិនិវបនាម-
សង្ការ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេឥន្ទ្រិចាណេ អន្ទិបាទមាទ ។ នេះឯង ។

(៥៤៥) ម្ចាស់កិក្ខុវេឥន្ទ្រិចាណេ ផល វេប្រការ កាខំសិទ្ធិ វេ
ប្រការ វេមិកេតិប្រាកដ ព្រោះបាទចំរើន បាទធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យអន្ទិបាទ ។
នេះឯង ។ ផល វេប្រការ កាខំសិទ្ធិ វេប្រការ ដូចម្តេចខ្លះ ។ កំបាទ
សម្រេច អហេតុផលយ៉ាងឆាប់ កុសិបច្ចុប្បន្ន បើមិនបានសម្រេចអហេតុ-
ផលយ៉ាងឆាប់កុសិបច្ចុប្បន្ន គង់បានសម្រេចអហេតុផលកុសិមរណកាល
វែង បើមិនបានសម្រេចអហេតុផលយ៉ាងឆាប់ កុសិបច្ចុប្បន្ន បើមិន
បានសម្រេចអហេតុផល កុសិមរណកាល គង់កុសិកាលជាវាទិក្រាយ

បញ្ចង្គំ ឱរត្តាភិយោជំ សញ្ញាជនាជំ បរិស្វយា អន្ត-
 រាបរំជិញ្ជាយំ ហោតិ ឧបហត្ថបរំជិញ្ជាយំ ហោតិ អ-
 សង្ការបរំជិញ្ជាយំ ហោតិ សសង្ការបរំជិញ្ជាយំ ហោតិ
 ទុដ្ឋិសោតោ ហោតិ អកាធិដ្ឋតាបិ ។ នមេសំ ចោ
 កំត្តរេ ចតុដ្ឋំ ឥដ្ឋិទាតាជំ ភាវិតត្តា ពហុលីកាតត្តា
 នមេ សត្ត ជលា សត្តាជំសំសា ចាជំកង្កាតិ ។

(៥៤៤) សាវ្រ្តិជំនាជំ ។ អថទោ អាយស្មា
 អាធនោ យេធន កតាវា ពោលុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា
 កកវុដ្ឋំ អគិណនេត្តា ឯកមដ្ឋំ ជំសីជំ ។ ឯកមដ្ឋំ
 ជំសីន្នោ ចោ អាយស្មា អាធនោ កកវុដ្ឋំ ឯកនកិច
 កតមា ធុ ចោ កន្ត ឥដ្ឋិ កតមោ ឥដ្ឋិទាតោ
 កតមា ឥដ្ឋិទាតកាវា កតមា ឥដ្ឋិទាតកាវាតាមិជំ
 បដិបទាតិ ។

ជំនីជាអន្តរាបរំជិញ្ជាយំ ជាឧបហត្ថបរំជិញ្ជាយំ ជាអសង្ការបរំជិញ្ជាយំ ជា
 សសង្ការបរំជិញ្ជាយំ ឬជាទុដ្ឋិសោតអកាធិដ្ឋតាមិជំនាធន ព្រោះអស់ទៅ
 នៃសញ្ញាជនៈដាច់ណែកខាងក្រោម៧ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផល៧
 ប្រការ កង់សង្ស័យប្រការនេះ វេមនិកើតប្រាកដ ព្រោះបានចំរើន
 បានផ្លូវត្រូវច្រើនខ្លះវត្ថុទូទៅ ៤ នេះឯង ។

(៥៤៥) សាវ្រ្តិជំនាធន ។ ត្រាខានឯង ព្រះកាន់ខ្ពង់មានអាយុ
 មូលទៅគាលព្រះដំមានព្រះភាគ លុះចូលទៅផលវេយ្យកិច្ចាយបង្កើតព្រះ
 ដំមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងវិសមស្ត ។ លុះព្រះកាន់ខ្ពង់មាន
 អាយុ អង្គុយក្នុងវិសមស្តហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដំមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដូចម្តេចហៅថា ឥដ្ឋិ (ឬដ្ឋិ) ដូចម្តេច
 ហៅថា ឥដ្ឋិទាត ដូចម្តេចហៅថា កាន់ចំរើនវត្ថុទូទៅ ដូចម្តេចហៅថា
 បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់កាន់ចំរើនវត្ថុទូទៅ ។

រាជានុស្សវង្គ

(៥៤៥) ឥតានន្ទ ភិក្ខុ រាជការវិហិតំ ឥន្ទិវង្គ
ចន្ទនុកោតិ ឯកោមិ ហុត្វា ពហុតា ហោតិ ពហុតាមិ
ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ យេ យា ត្រឡាណោតាមិ
កាយេន វសំ វត្តតិ ។ អយំ វុទ្ធតានន្ទ ឥន្ទិ ។

(៥៤៦) កតមោ តានន្ទ ឥន្ទិចារោ ។ យោ
អានន្ទ ចក្កោ យា មជិមតា ឥន្ទិលាកាយ ឥន្ទិប្បដិ-
លាកាយ សំវត្តតិ ។ អយំ វុទ្ធតានន្ទ ឥន្ទិចារោ ។

(៥៤៧) កតមោ តានន្ទ ឥន្ទិចារាវតា ។ ឥតា-
នន្ទ ភិក្ខុ ធនុសមាជិប្បធានសង្ការសមន្នាកតំ ឥន្ទិ-
ចានំ ការវតិ ។ វិយសមាជិ ។ ចិត្តសមាជិ ។ វិម័សា-
សមាជិប្បធានសង្ការសមន្នាកតំ ឥន្ទិចានំ ការវតិ ។
អយំ វុទ្ធតានន្ទ ឥន្ទិចារាវតា ។

រាជានុស្សវង្គ

(៥៤៨) ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុកុណិសាសនានេះ បានសម្រេចនូវ
អង្គិលៈ (ការសំវត្តប្បដិ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឱ្យទៅជា
មនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់
ក៏បាន ។ យេ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដល់សេចក្តីត្រឡា-
ណោកក៏បាន ។ ម្ចាស់អានន្ទ នេះហៅថា អង្គិលៈ ។

(៥៤៩) ម្ចាស់អានន្ទ ចុះអង្គិលៈ កើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អានន្ទ
មគ្គឯណា បដិបត្តឯណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវអង្គិលៈ ដើម្បីបាន
ចំពោះនូវអង្គិលៈ ។ ម្ចាស់អានន្ទ នេះហៅថា អង្គិលៈ ។

(៥៥០) ម្ចាស់អានន្ទ ចុះការចំរើនអង្គិលៈកើតដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
អានន្ទ ភិក្ខុកុណិសាសនានេះ ចំរើនអង្គិលៈ (ប្រកបដោយធនុសមាជិ
និវេបនាសង្ការ ។ វិយសមាជិ ។ ចិត្តសមាជិ ។ វិម័សាសមាជិ
ប្រកបដោយវិម័សាសមាជិវិម័សាសង្ការ ។ ម្ចាស់អានន្ទ នេះហៅថា
ការចំរើនអង្គិលៈ ។

[៥៤៨] កតមា ចានន្ទ ឥន្ទិចានកាវលាតាមិច័
បដិបទា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ បត្តោ ។
សេយ្យដីធំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ សម្មាសមាទិ ។ អយំ
វុច្ឆនានន្ទ ឥន្ទិចានកាវលាតាមិច័ បដិបទាតិ ។

[៥៤៩] ឯកមន្តំ ជិសិដ្ឋំ ទោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ
កកវំ ឯតទរោច កតមា នុ ទោ អាទន្ទ ឥន្ទិ
កតមោ ឥន្ទិចានោ កតមា ឥន្ទិចានកាវលា កតមា
ឥន្ទិចានកាវលាតាមិច័ បដិបទាតិ ។ កកវំមូលកា ទោ
ពាន្ត ទម្មា កកវំទត្តិកា ។ មេ ។

[៥៥០] ដីតានន្ទ កិក្ខុ អនេកាវហាតំ ឥន្ទិវិធំ
បច្ឆនុកាតិ ឯកោមិ ហុត្វា ឧហុតា ហោតិ ឧហុតាមិ
ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ មេ ។ យាវ ត្រិហ្មលោកាមិ
កាយេន វសំ វត្តេតិ ។ អយំ វុច្ឆនានន្ទ ឥន្ទិ ។

[៥៤៨] ម្ចាស់កានន្ទ ចុះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើន
អង្គិចាន កើដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការនេះឯង ។
សិរិទ្ធា ។ គិសម្មាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ សម្មាសមាទិ ។ ម្ចាស់កានន្ទ នេះ
ហៅថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនអង្គិចាន ។

[៥៤៩] លុះព្រះកានន្ទដ៏មានកាយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ក៏ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់កានន្ទ ដូចម្តេចហៅថា
អង្គិ ដូចម្តេចហៅថា អង្គិចាន ដូចម្តេចហៅថា ការចំរើនអង្គិចាន ដូច
ម្តេចហៅថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនអង្គិចាន ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ចំរើនឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គចំរើនឡាយ មានព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកវណ្ណា ។ មេ ។

[៥៥០] ម្ចាស់កានន្ទ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានសម្រេចផ្លូវ
អង្គិចាន (ការសំរើនអង្គិចាន) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្ស
ច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន
។ មេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ឥលបដល់ត្រិហ្មលោក
ក៏បាន ។ ម្ចាស់កានន្ទ នេះហៅថា អង្គិ ។

គណនេយ្យវិញ្ញាណ

[៥៥១] ភក្តិមា ចានន្ទ ឥន្ទ្រិយានោ ។ យោ អា
នន្ទ បុត្តោ យោ បដិបត្តា ឥន្ទ្រិយានាយ ឥន្ទ្រិយាន្តិយោ

ឥន្ទ្រិយានាយ សំវិទ្ធានំ ។ អយំ វុទ្ធតានន្ទ ឥន្ទ្រិយានោ ។

[៥៥២] ភក្តិមា ចានន្ទ ឥន្ទ្រិយានោ ។ ឥន្ទ្រិយានោ

នន្ទ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ
ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ

ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ
ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ

[៥៥៣] ភក្តិមា ចានន្ទ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ

ឥន្ទ្រិយានោ ។ អយំ មេវ អរិយោ អន្តរិយោ បុត្តោ ។
សេយ្យធីនំ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ បេ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធិ ។ អយំ

វុទ្ធតានន្ទ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ។

គណនេយ្យវិញ្ញាណ

[៥៥៤] ម្ចាស់ភានន្ទ ចុះអង្គបុត្រ ឥន្ទ្រិយានោ ។ ម្ចាស់ភានន្ទ
មគ្គឯណា បដិបត្តាឯណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវប្រដិបត្តិ

ចំពោះនូវប្រដិបត្តិ ។ ម្ចាស់ភានន្ទ នេះហៅថា អង្គបុត្រ ។

[៥៥៥] ម្ចាស់ភានន្ទ ចុះកាច់រើនអង្គបុត្រ ឥន្ទ្រិយានោ ។

ម្ចាស់ភានន្ទ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ
ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ

ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ
ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ ឥន្ទ្រិយានោ

[៥៥៦] ម្ចាស់ភានន្ទ ចុះបដិបត្តាដំណើរទៅកាន់កាច់រើន

អង្គបុត្រ ឥន្ទ្រិយានោ ។ អយំ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ នៃ ៦៧ ។
ឥន្ទ្រិយានោ ។ ឥន្ទ្រិយានោ ។ ឥន្ទ្រិយានោ ។ ឥន្ទ្រិយានោ ។ ម្ចាស់ភានន្ទ

នេះហៅថា បដិបត្តាដំណើរទៅកាន់កាច់រើនអង្គបុត្រ ។

(៥៥៤) អដទោ សម្ពហុណ កិក្ខុ យេន កតតា
 តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិសុ ។
 ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធិ ទោ តេ កិក្ខុ កតតំ ឯកនកេតំ
 កតតា នុ ទោ កន្ត ឥទ្ធិ កតតោ ឥទ្ធិទាទោ
 កតតា ឥទ្ធិទាទកាវទា កតតា ឥទ្ធិទាទកាវទាសា
 មិទ្ធិ បដិបទាតំ ។

(៥៥៥) ឥន កិក្ខុវេ កិក្ខុ អនេកាវហិតំ ឥទ្ធិវិធំ
 បទុនុកោតិ ឯកោមិ ហុត្វា ពហុទា ហោតិ ពហុទាមិ
 ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ បេ ។ យាវ ត្រឡាណកាមិ
 កាយេន វសំ វត្តតិ ។ អយំ វុទ្ធតំ កិក្ខុវេ ឥទ្ធិ ។

(៥៥៦) កតតោ ច កិក្ខុវេ ឥទ្ធិទាទោ ។ យោ
 កិក្ខុវេ មក្កោ យោ បដិបទា ឥទ្ធិណកាយ ឥទ្ធិប្បដិណ
 កាយ សំវត្តតំ ។ អយំ វុទ្ធតំ កិក្ខុវេ ឥទ្ធិទាទោ ។

(៥៥៤) ត្រាតោធនំ កិក្ខុច្រឡប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកិក្ខុ
 ទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នោះ បដិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដូចម្តេចហៅថា ឥទ្ធិ ដូចម្តេចហៅថា
 ឥទ្ធិបាទ ដូចម្តេចហៅថា ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ដូចម្តេចហៅថា បដិបទា
 ថាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនឥទ្ធិបាទ ។

(៥៥៥) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ បាន
 សម្រេចនូវអទ្ធិវិធៈ (ការសំវែនវុទ្ធិ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើ
 នូវទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្ស
 ម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដល់ដល់
 ត្រឡាណកក៏បាន ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឥទ្ធិ ។

(៥៥៦) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥទ្ធិបាទ កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 កិក្ខុទាំងឡាយ មគ្គឯណា បដិបទាឯណា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវវុទ្ធិ
 ដើម្បីបានចំពោះនូវវុទ្ធិ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឥទ្ធិបាទ ។

[៤៩៧] កតមា ច ភិក្ខុវេ វេទិចារាណាវតា ។ វេទ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមាចំប្បនាទសង្ខារសមញ្ញាភតំ វេទិ
 ចាធំ កាវេតំ ។ វិយសមាធំ ។ ចិត្តសមាធំ ។ វិមំសាស
 ចាធំប្បនាទសង្ខារសមញ្ញាភតំ វេទិចាធំ កាវេតំ ។ អយំ
 វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ វេទិចារាណាវតា ។

[៤៩៨] កតមា ច ភិក្ខុវេ វេទិចារាណាវតាភិមិ
 បដិបតា ។ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ។
 សេយ្យដីធំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ សម្មាសមាធំ ។
 អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ វេទិចារាណាវតាភិមិ បដិបតាតិ ។

[៤៩៩] អដទោ សម្មហុណ ភិក្ខុ យេន ភគវា
 ។ មេ ។ ឯកមដ្ឋំ ចិសិទ្ធិ ទោ តេ ភិក្ខុ ពកវា ឯត
 ណេច កតមា ទុ ទោ ភិក្ខុវេ វេទិ កតមោ វេទិចារា
 កតមា វេទិចារាណាវតា កតមា វេទិចារាណាវតាភិមិ
 បដិបតាតិ ។ ពកវម្ភសតា ទោ កត្តេ ធម្មា ពកវំធម
 ត្តិកា ។ មេ ។

[៥០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការចំរើនវដ្តិបាទ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានោះ ចំរើនវដ្តិបាទ
 ប្រកបដោយធម្មសមាចំនីវបនាទសង្ខារ ។ វិយសមាធំ ។ ចិត្ត
 សមាធំ ។ ចំរើនវដ្តិបាទ ប្រកបដោយវិមំសាសមាចំនីវបនាទសង្ខារ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ការចំរើនវដ្តិបាទ ។

[៥០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិបតាដំណើរទៅកាន់ការ
 ចំរើនវដ្តិបាទ តើដូចម្តេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ ទេវឯង ។
 ភិក្ខុវិទូ ។ ភិសម្មាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ សម្មាសមាធំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ នេះហៅថា បដិបតាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនវដ្តិបាទ ។

[៥០៩] ត្រាខោឯង ភិក្ខុទាំងឡាយច្រើនបូចូលទៅគាល់ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ។ មេ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងចិសមគ្គហើយ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចម្តេចហៅ
 ថា វដ្តិ ដូចម្តេចហៅថា វដ្តិបាទ ដូចម្តេចហៅថា ការចំរើនវដ្តិបាទ
 ដូចម្តេចហៅថា បដិបតាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនវដ្តិបាទ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះដ៏
 មានព្រះភាគជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ ។ មេ ។

[៥៦០] កតមា ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទិ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឧទេការិហំតំ ឥន្ទិវំចំ មច្ចុទុកោតិ ឯកោបិ ហុត្វា
 ពហុតា ហោតិ ពហុតាបិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ ។ មេ ។
 យាវ ព្រហ្មលោកាបិ កាយេន វសំ វន្តេតិ ។ អយំ
 វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទិ ។

[៥៦១] កតមោ ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទិចានោ ។ យោ
 ភិក្ខុវេ មត្តោ យា មដិមតា ឥន្ទិលាកាយ ឥន្ទិឃ្យដិ-
 លាកាយ សំវន្តេតិ ។ អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទិចានោ ។

[៥៦២] កតមា ច ភិក្ខុវេ ឥន្ទិចានាកាវតា ។
 ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចទ្ទុសមាធិប្បដានសង្ការសមញ្ញាកតំ
 ឥន្ទិចានំ កាវតំ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិម-
 សាសមាធិប្បដានសង្ការសមញ្ញាកតំ ឥន្ទិចានំ កាវតំ ។
 អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទិចានាកាវតា ។

[៥៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥន្ទិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុកុសិលាសន្តានេះ បានសម្រេចនូវឥន្ទិវិទ្ធិៈ (ការសំដែង
 បូជ្ជ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន
 មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ មេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដរាបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះហៅថា ឥន្ទិ ។

[៥៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឥន្ទិបាន តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មន្តឯណា មជ្ឈិមតាឯណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 បាននូវបូជ្ជៈដើម្បីបានចំពោះនូវបូជ្ជៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 ឥន្ទិបាន ។

[៥៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការចំរើននូវឥន្ទិបាន តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកុសិលាសន្តានេះ ចំរើនឥន្ទិបាន
 ប្រកបដោយឧទ្ទុសៈធីនីធិបពានសង្ការ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។
 ចំរើនឥន្ទិបាន ប្រកបដោយវិមហេសមាធិនីធិបពានសង្ការ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា ការចំរើនឥន្ទិបាន ។

(៤៦៣) កកមា ០ កំក្កវេ វេដ្ឋិវាទភាវនាតាមិទំ
បដិបទា ។ មយមេវ អរិយោ អន្តង្គិកា បត្តា ។
សេយ្យដីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាទិ ។
អយំ វុទ្ធតំ កំក្កវេ វេដ្ឋិវាទភាវនាតាមិទំ បដិបទាតំ ។

(៤៦៤) តត្រិ ទោ កកវំ ធិក្កុ អាមន្តសំ វំ
កំ មញ្ញាជំ កំក្កវេ កកមេសំ ទម្មាទំ កាវតត្តា ចហុ
លីកកត្តា មោក្កល្យាទោ ធិក្កុ វិវមហំដ្ឋិកោ វិវមហា
នុការេតំ ។ កកវំមូលតា ទោ ទន្ត ទម្មា កកវំទេ
ត្តិកា ។ បេ ។

(៤៦៥) ចតុទ្ធិំ ទោ កំក្កវេ វេដ្ឋិវាទាទំ កាវតត្ត
ចហុលីកកត្តា មោក្កល្យាទោ កំក្កុ វិវមហំដ្ឋិកោ វិវម
ហានុការេ ។ កកមេសំ ចតុទ្ធិំ ។ វេទ កំក្កវេ មោក្កល្យ
ទោ ធិក្កុ ទន្តសមាទិប្បទាទសម្ពាវេមមញ្ញាភតំ វេដ្ឋិ
វាទំ កាវតំ វេទំ មេ ទាប្តា ទ ០ អតិលីទោ កវិស្សៈ

(៤៦៦) ម្ចាសកំក្កុវាំងឡាយ ចុះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការ
ចំរើនវេទ្ឋិវាទ ភើដូចម្ដេច ។ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨នេះឯង ។
ធីត្វិវុះ ។ ធីសហ្មទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សហ្មសមាទិ ។ ម្ចាសកំក្កុវាំងឡាយ
នេះហៅថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ការចំរើនវេទ្ឋិវាទ ។

(៤៦៧) ក្នុងទំនោះឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងកំក្កុ
វាំងឡាយថា ម្ចាសកំក្កុវាំងឡាយ អ្នកវាំងឡាយ យល់សេចក្ដីនោះ
ដូចម្ដេច មោក្កល្យានកំក្កុមានប្បទំច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាង
នេះ ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវធម៌ដូចម្ដេច ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ធម៌វាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គវាំងឡាយ មានព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគជាមូល មានព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ ។ បេ ។

(៤៦៨) ម្ចាសកំក្កុវាំងឡាយ មោក្កល្យានកំក្កុមានប្បទំច្រើន
យ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះបានចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន
នូវវេទ្ឋិវាទ ។ វេទ្ឋិវាទ ដូចម្ដេចនេះ ។ ម្ចាសកំក្កុវាំងឡាយ ក្នុង
សាសនានេះ មោក្កល្យានកំក្កុចំរើនវេទ្ឋិវាទ ប្រកបដោយទន្តសមាទិ
នឹងបានសង្ខារដូច្នោះថា ទន្តរបស់ភាគអញ្ញាទិដ្ឋិទទួលយកវាំងឡាយ

១ ០ អតិប្បក្កមាតោ កវិស្សតិ ១ ០ អជ្ឈត្តំ សន្និទ្ធេ
 កវិស្សតិ ១ ០ តហំត្វា វិក្ខិទ្ធោ កវិស្សតិ បច្ឆាពុ
 សញ្ញំ ០ វិហារតិ យថា ធុរ តថា បច្ឆា យថា ធុរ
 តថា ធុរ យថា អនោ តថា ឧន្ទំ យថា ឧន្ទំ ត
 អនោ យថា ធិរ តថា វត្ថិ យថា វត្ថិ តថា ធិរ ឥ
 វិវដេន ចេតសា អបរិយោទន្ធន សប្បកាសំ ចំក្កំ ក
 វេតិ ។ វិវេសមាធំ ។ ចិត្តសមាធំ ។ វិវិសាសមាធំ ។
 ធានសង្ខារសច្ចាគតំ ឥន្ទិទាធំ កាវេតិ ឥតិ បេ វិ
 សា ១ ០ អតិលីតា កវិស្សតិ ១ ០ អតិប្បក្កមា
 កវិស្សតិ ១ ០ អជ្ឈត្តំ សន្និទ្ធា កវិស្សតិ ១ ០ តហំ
 វិក្ខិទ្ធា កវិស្សតិ ។ បេ ។ ឥតិ វិវដេន ចេតសា អ
 យោទន្ធន សប្បកាសំ ចំក្កំ កាវេតិ ។ ឥមេសំ ។
 ភិក្ខុវេ ចតុត្ថំ ឥន្ទិទាតាធំ កវិកត្តា តហុលីសាត
 ហោត្តន្ធាតោ ភិក្ខុ វរិមហិទ្ធិកោ វរិមហាទុការោ

នឹងមិនផ្គត់ផ្គង់ហុកភ្នាំងពេកផង នឹងមិនបញ្ឈប់ទៅទានក្នុងផង នឹងមិន
 រាយមាយទៅទានក្រែងផង មានសញ្ញាក្នុងកាលក្រោយនឹងមុនផង គឺ
 កាលមុនយ៉ាងណា ក្រោយក៏យ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនក៏យ៉ាង
 នោះ ក្រោមយ៉ាងណា លើក៏យ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមក៏យ៉ាង
 នោះ ថ្ងៃយ៉ាងណា យប់ក៏យ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ
 លុះមាត្រល្ងាចក៏កុតិកផ្លូវចេះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងួត ឥតមានកិលេស
 ប្លេត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្ធិ ។ វិវេសមាធំ ។ ចិត្តសមាធំ ។
 ចំរើនអង្គបាទ ប្រកបដោយវិមេសាសមាធំនឹងបធានសង្ខារផ្លូវចេះថា
 វិមេសាបេសំភាគាអញ្ជើនឹងមិនច្រើនយូរភ្នាំងពេកផង នឹងមិនផ្គត់ផ្គង់ហុកភ្នាំង
 ពេកផង នឹងមិនបញ្ឈប់ទៅទានក្នុងផង នឹងមិនរាយមាយទៅទានក្រែង
 ផង ។ បេ ។ លុះមាត្រល្ងាចក៏កុតិកផ្លូវចេះហើយ ក៏មានចិត្តស្ងួត ឥត
 មានកិលេសប្លេត ចំរើនចិត្តប្រកបដោយពន្ធិ ។ មូលក៏កុតាងឡាយ
 មាត្រល្ងាចក៏មានប្លង់ច្រើនយ៉ាងនេះ មានពន្ធអារាច្រើនយ៉ាងនេះ
 ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឡើងអង្គបាទ ៤ នេះឯង ។

វិញ្ញាណប្បវិញ្ញា

អយោគុជ្យវិញ្ញា

(៥៦៦) នមេសត្វ បទ ភិក្ខុវេ ចន្ទ្គំ ឥន្ទ្គំ ចាតា
ឯ ការិកត្តា តហុលីកតត្តា មោក្ខល្លាថោ ភិក្ខុ ឃី
អនេកវិហិតំ ឥន្ទ្គិវំ បទ្ធកុរោតិ ឯកោ ឯ ហុត្វា
តហុតា ហោតំ តហុតា ឯ ហុត្វា ឯកោ ហោតំ ។ បេ ។
យា ត្រឡាណោកាបិ កាយេន វសំ វត្តតំ ។

(៥៦៧) នមេសត្វ បទ ភិក្ខុវេ ចន្ទ្គំ ឥន្ទ្គំ
ចាតាឯ ការិកត្តា តហុលីកតត្តា មោក្ខល្លាថោ ភិក្ខុ
អាសវាឯ ឧយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្និកត្តា ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតីតំ ។

(៥៦៨) តត្រិ ទោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ តំ តិ
ចញ្ញប ភិក្ខុវេ តតមេសំ ធម្មាឯ ការិកត្តា តហុលីក-
តត្តា តថាគតោ ឃីមហិដ្ឋិកោ ឃីមហានុការោតិ ។
កតំមូលកា ថោ កន្តេ ធម្មា ។ បេ ។

(៥៦៦) ញូលភិក្ខុវាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុល្លាភិក្ខុបាន
សម្រេចនូវវិនិច្ឆ័យៈ (ការសំដែងប្បវិញ្ញា) ច្រើនប្រការយ៉ាងនេះ គឺមនុស្សម្នាក់
ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជា
មនុស្សម្នាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដកប
ដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន ខ្ញុំវិនិច្ឆ័យបាន
នេះឯង ។

(៥៦៧) ញូលភិក្ខុវាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុល្លាភិក្ខុបាន
ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាប់សម្រេច ខ្ញុំវិចារបុគ្គលិកបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ
ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឆ្លាត ដោយខ្លួនឯង ក្នុង
បទ្ធប្បទ ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន ខ្ញុំ
វិនិច្ឆ័យបាន ។ នេះឯង ។

(៥៦៨) ក្នុងទំនាវឯង ព្រះដ៏មានព្រះភាគច្រើនក្រសែនិក្ខត
ភិក្ខុថា ញូលភិក្ខុវាំងឡាយ អ្នកវាំងឡាយយល់សចក្តិទោះដូចម្តេចព្រះ
ភថាគតមានប្បវិញ្ញាច្រើនយ៉ាងនេះ បានអនុកតាច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះតែ
ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន ខ្ញុំធម៌ដូចម្តេច ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំង
ឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ នានាព្រះដ៏មានព្រះភាគជាមូល ។ បេ ។

(៥៦៧) ចតុដ្ឋំ ទោ កិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកត្តា
 ពហុលីកតត្តា តថាគតោ ឯវមហិទ្ធិកោ ឯវមហាទុ-
 ការាវ ។ តតមេសំ ចតុដ្ឋំ ។ ឥធិ កិក្ខុវេ តថាគតោ
 ធន្តសមាធិប្បធានសង្ការសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកត្ត
 ឥតិ មេ ធានោ ន ច អតិលីដោ កវិស្សតិ ន ច អតិប្ប-
 ក្កហិតោ កវិស្សតិ ន ច អជ្ឈត្តំ សង្កិតោ កវិស្សតិ
 ន ច តហិទ្ធា វិក្កិតោ កវិស្សតិ បញ្ញាបុរេ សញ្ញិ ច
 វិហារិ យថា បុរេ តថា បញ្ញា យថា បញ្ញា តថា បុរេ
 យថា អដោ តថា ឧទ្ធុ យថា ឧទ្ធុ តថា អដោ
 យថា ធិវំ តថា រត្តិ យថា រត្តិ តថា ធិវំ ឥតិ វិវេជន
 ចេតសា អបរិយោនទ្ធលទ សម្បកាសំ ចិត្តំ ការិកតិ ។
 វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ វិមេសាសមាធិប្បធាន-
 សង្ការសមញ្ញាគតំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិកតិ ឥតិ មេ វិមេសា
 ន ច អតិលីដោ កវិស្សតិ ន ច អតិប្បក្កហិតា
 កវិស្សតិ ។ បេ ។ ឥតិ វិវេជន ចេតសា អបរិយោនទ្ធលទ

(៥៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគោតមមានច្បងច្រើនយ៉ាង
 នេះ មានកាតុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះវត្តចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន ឡូត៍ដុំ-
 បាទ ៤ ។ ឥន្ទ្រិយានំ ដូចម្តេចនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនា
 នេះ ព្រះគោតមចំរើនឡូត៍ដុំបាទ ប្រកបដោយធន្តសមាធិនឹងបដាន-
 សង្ការដូច្នោះថា ធន្តរបស់គាតាអញនឹងមិនចូរថយទ្វារទេ ធន្តនឹងមិន
 ផ្តុំនឹងហុកទ្វារទេ ធន្តនឹងមិនរួញលំបនៅទាំងក្នុងផង ធន្តនឹងមិនរាយមាយ
 ទៅទាំងក្រៅផង មានសញ្ញាក្នុងកាលក្រោយនឹងមុនផង គឺកាលមុនយ៉ាង
 ណា ក្រោយគំយ៉ាងនោះ ក្រោយយ៉ាងណា មុនគំយ៉ាងនោះ ក្រោម
 យ៉ាងណា លើគំយ៉ាងនោះ លើយ៉ាងណា ក្រោមគំយ៉ាងនោះ ថ្ងៃយ៉ាង
 ណា យប់គំយ៉ាងនោះ យប់យ៉ាងណា ថ្ងៃគំយ៉ាងនោះ លុះព្រះគោតម
 ទ្រង់គិតដូច្នោះហើយក៏មានចិត្តស្ងាត់ ឥតមានកិលេសរូបវិក ចំរើនចិត្តប្រ-
 កបដោយពន្លឺ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើនឥន្ទ្រិយានំ ប្រ-
 កបដោយវិមេសាសមាធិនឹងបដានសង្ការដូច្នោះថា វិមេសារបស់គាតាអញ
 នឹងមិនចូរថយទ្វារទេ ធន្តនឹងមិនផ្តុំនឹងហុកទ្វារទេ ធន្តនឹងមិនរាយមាយ
 ព្រះគោតមទ្រង់គិតដូច្នោះហើយក៏មានចិត្តស្ងាត់ ឥតមានកិលេសរូបវិក

សម្បកាសំ ចិត្តំ ការតិ ។ ឥមេសំ ចោ ភិក្ខុវេ
ចត្ថង្គំ ឥទ្ធិចាណំ ការិតត្តា ធម្មលីកតត្តា ធម្មា-
តតោ វរមហិទ្ធិតោ វរមហាទុការោ ។

[៥៧០] ឥមេសញ្ច បទ ភិក្ខុវេ ចត្ថង្គំ ឥទ្ធិចា-
ណំ ការិតត្តា ធម្មលីកតត្តា ធម្មាតតោ អនេកវិហិតំ
ឥទ្ធិវង្គំ បទ្ធកុកោតិ វិកោបំ ហុត្វា ធម្មាហ ហោតិ
។ បេ ។ យាវ ព្រិយ្យលោកាមិ កាយេន វសំ វត្តតិ ។

[៥៧១] ឥមេសញ្ច បទ ភិក្ខុវេ ចត្ថង្គំ ឥទ្ធិចា-
ណំ ការិតត្តា ធម្មលីកតត្តា ធម្មាតតោ អាសវិទំ
ទយា អនេសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ
សយំ អភិញ្ញា សង្ខតត្តា ឧបសម្បទ្ធវ វិហាតីតំ ។

(ធម៌ អភិញ្ញាយោ វិញ្ញាវេត្វា) ។

ចំរើនចិត្តប្រកបដោយព្វី ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចំរើនឡាយ ព្រះគោតមគហទ
ប្បដ្ឋំ ច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ព្រោះវែកចំរើន ធ្វើឱ្យ
ច្រើន ឡូក្ខទ្ធិបាទ ៤ នេះឯង ។

[៥៧០] ម្ចាស់ភិក្ខុចំរើនឡាយ មួយទៀត ព្រះគោតមគហទ
សម្រេចខ្លួនវិញ(ការសំរើនឬទ្ធិ) ច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឱ្យទៅ
ជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ
ដកបដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ព្រោះវែកចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន ឡូក្ខទ្ធិបាទ ៤
នេះឯង ។

[៥៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុចំរើនឡាយ មួយទៀត ព្រះគោតមគហទធ្វើឱ្យ
ជាក់ច្បាស់សម្រេច ឡូក្ខទ្ធិបាទវិញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះ
អស់អាសវៈចំរើនឡាយ ដោយប្រាជ្ញាជីវិតក្នុង ដោយទូលំទូលាយ ក្នុងបទប្បទ
ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅ ព្រោះវែកចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន ឡូក្ខទ្ធិបាទ ៤
នេះឯង ។ (អភិញ្ញាចំរើន ៦ បណ្តែតតប្បវិទ្ធិវិញ្ញា) ។

សុត្តន្តបិដក សំយោគនិកាយស្ស មហាវង្សោ

ពស្សប្បកាសិ

មគ្គោ អយោគុដ្ឋោ ភិក្ខុ
សុទ្ធកត្ត ទេ ដលា អាណន្តា^(១)
ទេ វុត្តា ភិក្ខុហិ អបរេ ទេ
មោក្ខល្លានោ តថាគតោតិ ។

១. ឌី. ឆ. អាណន្ត ។

សុត្តន្តបិដក សំយោគនិកាយ មហាវង្សោ

ទុក្ខាននៃអយោគុដ្ឋក្កន្តនោះគឺ

ខំយាយអំពីមគ្គ ១ អំពីកាយប្រៀបដូចដុំដែក ១ អំពីភិក្ខុ
ចំរើនឥទ្ធិពល ១ អំពីផលសុទ្ធមាន ២ លើក អំពីព្រះភាគទុ
មាន ២ លើក អំពីពួកភិក្ខុដែលមាន ២ លើក អំពីព្រះ
មោក្ខល្លាន ១ អំពីព្រះគោតម ១ ។

ពិទ្ធិបាទសំយុត្តស្ស គង្គាទិយេយ្យលោ

(៥៧២) សេយ្យតាចំ ភិក្ខុវេ គង្គា ធនំ ចាចិ-
ធនិដ្ឋា ចាចិធិតោណា ចាចិធិបញ្ញារា ។ ឯវមេវ ទោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ ឥទ្ធិចានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ
ឥទ្ធិចានេ ឧហុលីករោន្តោ ធិព្វាធិដ្ឋោ ហោតិ ធិព្វាធិ-
ចោណោ ធិព្វាធិបញ្ញារោ ។

(៥៧៣) កថេត្វ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ ឥទ្ធិ-
ចានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ ឥទ្ធិចានេ ឧហុលីករោន្តោ
ធិព្វាធិដ្ឋោ ហោតិ ធិព្វាធិចោណោ ធិព្វាធិបញ្ញា-
រោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចន្ទសមាធិប្បធានសង្កា-
រសមញ្ញកតំ ឥទ្ធិចានំ ភាវេតិ ។ វិរិយសមាធិ ។
ចិត្តសមាធិ ។ វិមំសាសមាធិប្បធានសង្ការសមញ្ញកតំ
ឥទ្ធិចានំ ភាវេតិ ។ ឯវំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចត្តារោ
ឥទ្ធិចានេ ភាវេន្តោ ចត្តារោ ឥទ្ធិចានេ ឧហុលីករោន្តោ
ធិព្វាធិដ្ឋោ ហោតិ ធិព្វាធិចោណោ ធិព្វាធិបញ្ញារោ-
តិ ។ (យាវ ឯសទា ទាលិ ឥទ្ធិចានេសុ វិគ្គារកត្វា) ។

ពិទ្ធិបាទសំយុត្ត គង្គាទិយេយ្យល

(៥៧៤) ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ទន្ទេគង្គាមានទំនាបទៅទានកើត
មានជម្រាលទៅទានកើត ឈមទៅទានកើត យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុកាលចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ ធ្វើឱ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ ៤
វេលាមានទំនាបទៅកេត្រនៃពិព្វាន មានជម្រាលទៅកេត្រនៃពិព្វាន ឈម
ទៅកេត្រនៃពិព្វាន យ៉ាងនោះដែរ ។

(៥៧៥) ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះភិក្ខុកាលចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ៤
ធ្វើឱ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ វេលាមានទំនាបទៅកេត្រនៃពិព្វាន មានជម្រាល
ទៅកេត្រនៃពិព្វាន ឈមទៅកេត្រនៃពិព្វាន តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំង
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ប្រកបដោយធនូសមាធិ
នីមិចបានសង្ខារ ។ វិរិយសមាធិ ។ ចិត្តសមាធិ ។ ចំរើននូវឥទ្ធិបាទ
ប្រកបដោយវិមំសាសមាធិនីមិចបានសង្ខារ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុ
កាលចំរើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ ធ្វើឱ្យច្រើននូវឥទ្ធិបាទ ៤ វេលាមានទំនាបទៅ
កេត្រនៃពិព្វាន មានជម្រាលទៅកេត្រនៃពិព្វាន ឈមទៅកេត្រនៃពិព្វាន
យ៉ាងនេះឯង ។ (បាលីសំដែងអំពីការស្វែងរក បណ្ឌិតប្បវិទ្យាភិក្ខុវេយ្យ
ក្នុងឥទ្ធិបាទចុះ) ។

[៥៧៤] បញ្ចមាជំ កិក្ខុវេ ឧទ្ធអ្ហាតិយាជំ សុត្តោ-
ជនាជំ ។ កតមាជិ បញ្ច ។ រូបរកោ អរូបរកោ មាធា
ឧទ្ធកុំ អវិជ្ជា ។ ឥមាជំ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធអ្ហាតិយាជំ
សុត្តោជនាជំ ។

[៥៧៥] ឥមេសំ ទោ កិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធអ្ហាតិ-
យាជំ សុត្តោជនាជំ អភិញ្ញាយ បរិញ្ញាយ បរិក្ខុ-
យាយ បហាធាយ ចត្តារោ ឥទ្ធិចាធា ភាវេត្វា ។
កតមេ ចត្តារោ ។ ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ធន្តសមា-
ជំប្បធានសង្ការសមឆ្មាគតំ ឥទ្ធិចាជំ ភាវេតិ ។ វិរិយ-
សមាជំ ។ ចិត្តសមាជំ ។ វិមេសសមាជិប្បធានសង្ការ-
សមឆ្មាគតំ ឥទ្ធិចាជំ ភាវេតិ ។ ឥមេសំ ទោ កិក្ខុវេ
បញ្ចុទ្ធអ្ហាតិយាជំ សុត្តោជនាជំ អភិញ្ញាយ
បរិញ្ញាយ បរិក្ខុយាយ បហាធាយ ឥបេ ចត្តារោ
ឥទ្ធិចាធា ភាវេត្វាតិ ។ (យថា បក្កសំយុត្តំ វិគ្គារិកំ
ឯវំ កង្ការមេយ្យលោ យាវ ឯសតា ចាលិ ឥទ្ធិ-
ចាធនេសុ វិគ្គារេត្វា) ។ កង្ការិមេយ្យលោ ចតុត្តោ ។

[៥៧៤] ម្ចាស់កិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធអ្ហាតិយាជំ សុត្តោជនាជំ
នេះមាន៥ ។ សុត្តោជនៈ ៥ ដូចម្តេចខ្លះ ។ កិក្ខុវេ ១ អរូបរកៈ ១
មាធា ១ ឧទ្ធកុំ ១ អវិជ្ជា ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធអ្ហាតិយាជំ
ចំណែកខាងលើមាន៥ នេះឯង ។

[៥៧៥] ម្ចាស់កិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធអ្ហាតិយាជំ សុត្តោជនាជំ
នេះមាន៥ ។ សុត្តោជនៈ ៥ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់
កិក្ខុវេ បញ្ចុទ្ធអ្ហាតិយាជំ សុត្តោជនាជំ ចំណែកខាងលើមាន៥
នេះឯង ។ (មក្កសំយុត្តំ ដែលឲ្យពិស្តារហើយហ៊ានណា
គង្ការបេយ្យលោកំយ៉ាងនោះ បាលីសំដែងអំពីការស្តុទិក បណ្តែតប្ប
ឲ្យពិស្តារដូចក្នុងឥទ្ធិចាខ្លះ) ។ ចប់ គង្ការិមេយ្យលោ ចំ ៤ ។

អនុស្សយន្ត

របោកគតវត្ត

[៥៧៦] ឯវិញ្ញ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
អនុត្តោ សាវត្ថិយំ វិហារតំ ជេតវិទេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
រោកបេ ។ អថេតោ អាយស្មតោ អនុត្តស្ស រហោត-
តស្ស បដិសល្លិទស្ស ឯវិ ចេតសោ បរិវិតត្តោ ទទតា-
នំ យេសំ កេសត្ថំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា វិទ្ធា វិរាទ្ធ
តេសំ អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខត្ថយតាមី យេសំ
កេសត្ថំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា វិរាទ្ធ រាវទ្ធ តេសំ
អរិយោ មត្តោ សម្មាទុក្ខត្ថយតាមីតំ ។

[៥៧៧] អថេតោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លាថោ អា-
យស្មតា អនុត្តស្ស ចេតសា ជេតោបរិវិតត្តមញ្ញាយ
សេយ្យជាមិ ធាម ធនាវា ឫសោ សម្មត្ថិតំ វា ពាហំ
បសាវយ្យ បសាវតំ វា ពាហំ សម្មត្ថោយ្យ ឯវិវេរ
អាយស្មតោ អនុត្តស្ស សម្មទេ ចាតុរហោសំ ។ អថ-
េតោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លាថោ អាយស្មន្តំ អនុត្តំ
ឯវិគទេវិច កំត្តាវតា ទុ េតោ អារុសោ អនុត្តំ កិក្ខុថោ
កត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា វិរាទ្ធ រហោន្តិតំ ។

អនុស្សយន្ត

របោកគតវត្ត

[៥៧៦] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សង្ឃមួយ ព្រះអនុត្ត
ដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពទ របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ដ៏ត្រកូល
សាវ្វី ។ គ្រាទានឯង ព្រះអនុត្តដ៏មានអាយុ សម្លឹងទៅក្នុងវិស្វាគ
កើតបរិវិតក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា កិក្ខុទាំងឡាយឯណាមួយ បោះបង់
សតិប្បដ្ឋានទាំង៤ កិក្ខុទាំងនោះឈ្មោះថា បោះបង់មន្តដ៏ប្រសើរ ជា
ដំណើរទៅកាន់វិសុទ្ធក្នុងដោយប្រៃស កិក្ខុទាំងឡាយឯណាមួយ ធ្វើ
ខ្លួនសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ឲ្យបរិបូណ៌ កិក្ខុទាំងនោះឈ្មោះថា ធ្វើខ្លួនអរិយ-
មន្តដំណើរទៅកាន់វិសុទ្ធក្នុងដោយប្រៃសឲ្យបរិបូណ៌ ។

[៥៧៧] គ្រាទានឯង ព្រះមហាមោក្ខល្លានដ៏មានអាយុ ដឹងខ្លួន
បរិវិតក្នុងចិត្តរបស់ព្រះអនុត្តដ៏មានអាយុ ដោយចិត្តហើយ ក៏មកប្រា-
កដក្នុងវិចិត្រពោះមុខព្រះអនុត្តដ៏មានអាយុភ្លាម ដូចជាបុរសមានកំឡាំង
លាវែវផលចត់ចូល ដូចកាំវែវផលលាចេញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
មហាមោក្ខល្លានដ៏មានអាយុ សួរព្រះអនុត្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់
អារុសោអនុត្ត ចុះកិក្ខុធ្វើសតិប្បដ្ឋានទាំង៤ ឲ្យបរិបូណ៌ដូចម្តេចទៅ ។

(៥៧៨) ឥធាវុសោ ភិក្ខុ អជ្ឈត្តំ កាយេ សមុទយ
 យទម្ពានុបស្សិ វិហារតំ ។ បេ ។ អជ្ឈត្តំ កាយេ វយ-
 ទម្ពានុបស្សិ វិហារតំ ។ អជ្ឈត្តំ កាយេ សមុទយវយ-
 ទម្ពានុបស្សិ វិហារតំ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមទស្សំ ។ តហិទ្ធា កាយេ
 សមុទយទម្ពានុបស្សិ វិហារតំ ។ បេ ។ តហិទ្ធា កាយេ
 វយទម្ពានុបស្សិ វិហារតំ ។ តហិទ្ធា កាយេ សមុទយវ-
 យទម្ពានុបស្សិ វិហារតំ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមទស្សំ ។ អជ្ឈត្តតហិទ្ធា
 កាយេ សមុទយទម្ពានុបស្សិ វិហារតំ ។ អជ្ឈត្តតហិទ្ធា
 កាយេ វយទម្ពានុបស្សិ វិហារតំ ។ អជ្ឈត្តតហិទ្ធា កា-
 យេ សមុទយវយទម្ពានុបស្សិ វិហារតំ អាតាបិ សម្ម-
 ជាតោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោនោមទស្សំ ។

(៥៧៨) ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាលានោះ ពិចារណាឃើញ
 ធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងកាយខាងក្នុង ។ បេ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ដែល
 សូន្យទៅក្នុងកាយខាងក្នុង ។ ពិចារណាឃើញទាំងធម៌ដែលកើតឡើង
 នឹងសូន្យទៅក្នុងកាយខាងក្នុង មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេស
 មានសេចក្តីជំនឿខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិទ្ទេសនស្សក្នុង
 លោក ។ ពិចារណាឃើញធម៌ដែលកើតឡើងក្នុងកាយខាងក្រៅ ។ បេ ។
 ពិចារណាឃើញធម៌ដែលសូន្យទៅក្នុងកាយខាងក្រៅ ។ ពិចារណា
 ឃើញទាំងធម៌ដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅក្នុងកាយខាងក្រៅ មានព្យា-
 យាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីជំនឿខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់
 បង្ខំអភិជ្ឈានិទ្ទេសនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញធម៌ដែល
 កើតឡើងក្នុងកាយទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណាឃើញធម៌
 ដែលសូន្យទៅក្នុងកាយទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណាឃើញ
 ទាំងធម៌ដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅក្នុងកាយ ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីជំនឿខ្លួន មាន
 ស្មារតី កំចាត់បង្ខំអភិជ្ឈានិទ្ទេសនស្សក្នុងលោក ។

[៥៧៧] សោ សធម៌ អាគម្ពន្តិ អប្បជិត្តលេ
 បដិក្ខលសញ្ញិ វិហារយ្យន្តិ បដិក្ខលសញ្ញិ ឥន្ទ វិហា-
 រតិ ។ សធម៌ អាគម្ពន្តិ បដិក្ខលេ អប្បជិត្តលសញ្ញិ
 វិហារយ្យន្តិ អប្បជិត្តលសញ្ញិ ឥន្ទ វិហារតិ ។ សធម៌
 អាគម្ពន្តិ អប្បជិត្តលេ ច បដិក្ខលេ ច បដិក្ខល-
 សញ្ញិ វិហារយ្យន្តិ បដិក្ខលសញ្ញិ ឥន្ទ វិហារតិ ។ ស-
 ធម៌ អាគម្ពន្តិ បដិក្ខលេ ច អប្បជិត្តលេ ច អប្បជិត្ត-
 លសញ្ញិ វិហារយ្យន្តិ អប្បជិត្តលសញ្ញិ ឥន្ទ វិហារតិ ។
 សធម៌ អាគម្ពន្តិ អប្បជិត្តលេ បដិក្ខលេ ឥន្ទ-
 រយំ អភិវិទ្ធក្ខា ទុបេត្តតោ វិហារយ្យំ សតោ
 សម្មជាតោតិ ទុបេត្តតោ ឥន្ទ វិហារតិ សតោ សម្ម-
 ជាតោ ។

[៥៧៧] បើកុំពោះប្រាថ្នា អាគម្ពន្តិ អប្បជិត្តលសញ្ញា
 ក្នុងកាយមិនគួរបដិក្ខល ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មានបដិក្ខលសញ្ញាក្នុងកាយ
 ពោះ ។ បើប្រាថ្នា អាគម្ពន្តិ អប្បជិត្តលសញ្ញាក្នុងកាយ
 ដែលគួរបដិក្ខល ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មិនមានបដិក្ខលសញ្ញាក្នុងកាយ
 ពោះ ។ បើប្រាថ្នា អាគម្ពន្តិ អប្បជិត្តលសញ្ញាក្នុងកាយមិន
 គួរបដិក្ខលផង ក្នុងកាយគួរបដិក្ខលផង ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មានបដិក្ខល-
 សញ្ញាក្នុងកាយពោះ ។ បើប្រាថ្នា អាគម្ពន្តិ អប្បជិត្តលសញ្ញាក្នុងកាយ
 គួរបដិក្ខលផង មិនគួរបដិក្ខលផង ដូច្នោះ ឈ្មោះថា
 មិនមានបដិក្ខលសញ្ញាក្នុងកាយពោះ ។ បើប្រាថ្នា អាគម្ពន្តិ អប្បជិត្តល
 រៀន្យជុំគ្នាកាយទាំងពីរ គឺទាំងកាយមិនគួរបដិក្ខល ទាំងកាយគួរ
 បដិក្ខលពោះចេញហើយ ជាអ្នកមានទេវលោក មានសភីសម្បជញ្ញៈ ដូច្នោះ
 ឈ្មោះថា មានទេវលោកមានសភីសម្បជញ្ញៈក្នុងកាយពោះ ។

សុត្តនិបិទ សំបុត្តនិកាយស្ស មហាវគ្គ

សុត្តនិបិទ សំបុត្តនិកាយ មហាវគ្គ

(៥៧០) អដ្ឋង្គំ វេទនាសុ សមុទយេនម្មាទុបស្សី
 វិហរតិ ។ អដ្ឋង្គំ វេទនាសុ វយេនម្មាទុបស្សី វិហរតិ ។
 អដ្ឋង្គំ វេទនាសុ សមុទយេនម្មាទុបស្សី វិហរតិ អា-
 តាមី សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោមនស្សំ ។ តហិទ្ធា វេទនាសុ សមុទយេនម្មាទុបស្សី
 វិហរតិ ។ តហិទ្ធា វេទនាសុ វយេនម្មាទុបស្សី វិហរតិ ។
 តហិទ្ធា វេទនាសុ សមុទយេនម្មាទុបស្សី វិហរតិ ។
 អាតាមី សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈា-
 នោមនស្សំ ។ អដ្ឋង្គតហិទ្ធា វេទនាសុ សមុទយ-
 នម្មាទុបស្សី វិហរតិ ។ អដ្ឋង្គតហិទ្ធា វេទនាសុ វយ-
 នម្មាទុបស្សី វិហរតិ ។ អដ្ឋង្គតហិទ្ធា វេទនាសុ សមុ-
 ទយេនម្មាទុបស្សី វិហរតិ អាតាមី សម្បជានោ
 សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

(៥៧០) ពិចារណាយេញ្ញធមិវេលកេតទៀនក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ខាងក្នុង ។ ពិចារណាយេញ្ញធមិវេលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាង
 ក្នុង ។ ពិចារណាយេញ្ញទាំងធមិវេលកេតទៀននិងសូន្យទៅក្នុងវេទនា
 ទាំងឡាយខាងក្នុង មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មាន
 សេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈានិរោចនស្សក្នុងរលាក ។
 ពិចារណាយេញ្ញធមិវេលកេតទៀនក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាងក្រៅ ។
 ពិចារណាយេញ្ញធមិវេលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយខាងក្រៅ ។
 ពិចារណាយេញ្ញទាំងធមិវេលកេតទៀននិងសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈានិរោចនស្សក្នុងរលាក ។ ពិចារណា
 យេញ្ញធមិវេលកេតទៀនក្នុងវេទនាទាំងឡាយទាំងខាងក្នុងទាំងខាង
 ក្រៅ ។ ពិចារណាយេញ្ញធមិវេលសូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ទាំង
 ខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណាយេញ្ញទាំងធមិវេលកេតទៀននិង
 សូន្យទៅក្នុងវេទនាទាំងឡាយទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់
 អភិជ្ឈានិរោចនស្សក្នុងរលាក ។

អដ្ឋត្តតហំន្ទា ចំន្ទេ សមុទយវយទម្ពាទុបស្សី វិហារតិ
អាតាមី ។ បេ ។ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

[៧៧៣] សោ សាទេ អាតត្ថុតិ អប្បជំគូល
បជំគូលសញ្ញា វិហារយ្យន្តំ បជំគូលសញ្ញា តត្ថ វិហា-
រតិ ។ បេ ។ ឧបេក្កតោ តត្ថ វិហារតិ សតោ សម្ម-
ជាតោ ។

[៧៧៤] អដ្ឋត្តំ នធម្មេសុ ។ បេ ។ តហំន្ទា នធម្មេសុ
។ បេ ។ អដ្ឋត្តតហំន្ទា នធម្មេសុ សមុទយវយទម្ពាទុបស្សី
វិហារតិ ។ អដ្ឋត្តតហំន្ទា នធម្មេសុ វយទម្ពាទុបស្សី
វិហារតិ ។ អដ្ឋត្តតហំន្ទា នធម្មេសុ សមុទយវយទម្ពាទុ-
បស្សី វិហារតិ អាតាមី សម្មជាតោ សតិមា វិនយ្យ
លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។

ពិចារណាយេញន្ទុរិយមិដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅ ក្នុងចំនួនតាំង
ក្នុងតាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ។ បេ ។
អភិជ្ឈានិរោចនស្ស ។

[៧៧៥] បើកិច្ចានោះប្រាថ្នាថា អាត្មាអញសប្បិមានបដិកូល-
សញ្ញាក្នុងចំនួនបដិកូលដូច្នោះ ឈ្មោះថា មានបដិកូលសញ្ញាក្នុងចំនួន
នោះ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានទេវេក្ខ មានសតិសម្បជញ្ញៈក្នុងចំនួននោះ ។

[៧៧៦] ក្នុងធម៌តាំងឡាយ ខាងក្នុង ។ បេ ។ ក្នុងធម៌តាំង-
ឡាយខាងក្រៅ ។ បេ ។ ពិចារណាយេញន្ទុរិយមិដែលកើតឡើងក្នុងធម៌
តាំងឡាយ តាំងខាងក្នុងតាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណាយេញន្ទុរិយមិដែល
សូន្យទៅក្នុងធម៌តាំងឡាយតាំងខាងក្នុងតាំងខាងក្រៅ ។ ពិចារណា
យេញន្ទុរិយមិដែលកើតឡើងនឹងសូន្យទៅ ក្នុងធម៌តាំងឡាយតាំងខាង
ក្នុងតាំងខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តី
ជិន្យន មានស្មារតី គំចាប់បដិអភិជ្ឈានិរោចនស្សក្រុងលោក ។

[៥៨៥] សោ សច អាណត្តិ អប្បដិក្ខុលេ
បដិក្ខុលសញ្ញំ វិហាយ្យន្តំ បដិក្ខុលសញ្ញំ តត្ថ វិហារិ
។ បេ ។ ធុបេក្ខុកោ តត្ថ វិហារិ សតោ សម្បជានោ ។
ឯត្តាវតោ ចោ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
អាវុតោ ហោត្តិ ។

[៥៨៦] សាវត្ថិទំនាទំ ។ អថោ អាយស្មតោ អ-
នុវុទ្ធស្ស រហោគតស្ស បដិសន្ធិទស្ស ឯវំ ចេតសោ
បរិវិតក្កោ ធុមចានិ យេសំ កេសត្បំ ចត្តារោ
សតិប្បដ្ឋានា វិទ្ធា វិទ្ធា តេសំ អវិយោ មក្កោ
សម្មាទុក្ខត្ថយតាមិ យេសំ កេសត្បំ ចត្តារោ
សតិប្បដ្ឋានា អាវុតោ អាវុតោ តេសំ អវិយោ មក្កោ
សម្មាទុក្ខត្ថយតាមិ ។

[៥៨៧] អថោ អាយស្មា មហាមោក្កល្លានោ
អាយស្មតោ អនុវុទ្ធស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្ក-
មញ្ញាយ សេយ្យជាបំ ធាម តលកំ បុរិសា សម្មត្ប-
តំ កំ តាហំ បសារយ្យ បសារិកំ កំ តាហំ សម្មត្បេយ្យ
ឯវមេវ អាយស្មតោ អនុវុទ្ធស្ស សម្មទេ ចាតុរហោសំ ។

[៥៨៥] បើកុំពោះប្រាថ្នាថា កត្តាអញ្ញត្តិមានបដិក្ខុលសញ្ញា
ក្នុងធម៌មិនគួរបដិក្ខុល ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មានបដិក្ខុលសញ្ញាក្នុងធម៌
នោះ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានបេក្ខុ មានសតិសម្បជញ្ញៈក្នុងធម៌ទាំងនោះ ។
ម្ចាស់អាវុសោ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ទើបឈ្មោះថា ភិក្ខុអក្ខេ
សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យបរិច្ចណិ ។

[៥៨៦] សាវត្ថិទំនាទំ ។ ត្រាវនាឯង ព្រះអនុវុទ្ធដ៏មានអាយុ
សម្បទៅក្នុងទីស្ងាត់ តើបរិវិតក្កក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ភិក្ខុទាំងឡាយឯណា
និមួយបោះបង់សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ភិក្ខុទាំងនោះ ឈ្មោះថាបោះបង់មគ្គ
ដ៏ប្រសើរជាងលោកិយកាន់ទីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ភិក្ខុទាំងឡាយឯណា
និមួយធ្វើសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យបរិច្ចណិ ភិក្ខុទាំងនោះឈ្មោះថា ធ្វើមគ្គ
ដ៏ប្រសើរជាងលោកិយកាន់ទីអស់ទុក្ខដោយប្រពៃ ឲ្យបរិច្ចណិដែរ ។

[៥៨៧] ត្រាវនាឯង ព្រះមហាមោក្កល្លានដ៏មានអាយុ ដ៏ធំ
ឲ្យបរិវិតក្កក្នុងចិត្តរបស់ព្រះអនុវុទ្ធដ៏មានអាយុ ដោយចិត្ត (ខ្លួន) ហើយ
ក៏មកប្រាកដក្នុងទីចំពោះមុខ ព្រះអនុវុទ្ធដ៏មានអាយុក្លាម ដូចជាបុរស
មានកំឡាំងលាវៃដែលបត់ចូល ឬបត់វែងដែលលាចេញដូច្នោះ ។

[៥៨៨] អថទោ អាយស្មា មហាមោក្ខស្វាលោ

អាយស្មន្តំ អន្តរុន្តំ ឯតនកេច កិក្ខុវតា នុ ចេវ អា-
វុសោ អន្តរុន្តំ កិក្ខុលោ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា អាទ្ធា
យោន្តិនំ ។

[៥៨៩] វិហារតំ អាតាមិ អដ្ឋត្តំ កាយេ កា-

យានុបស្សិ វិហារតំ អាតាមិ សម្បជានោ សតិមា
វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ធម៌ទ្ធា កាយេ
កាយានុបស្សិ វិហារតំ អាតាមិ ។ បេ ។ អដ្ឋត្តធម៌ទ្ធា
កាយេ កាយានុបស្សិ វិហារតំ អាតាមិ សម្បជានោ
សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សិ ។

[៥៨៨] វិហារតំ ព្រះមហាមោក្ខស្វាមនំ មានកាយុ បាទ

ស្មា ព្រះអន្តរុន្តំ មានកាយុ ដូច្នោះថា ម្ចាស់ អាវុសោ អន្តរុន្តំ ដោយហេតុ
ដូច្នោះម្តង ចៀបឈ្មោះថា កិក្ខុ ធ្វើសតិប្បដ្ឋាន ៤ ឲ្យបរិបូណ៌ ។

[៥៨៩] ម្ចាស់ អាវុសោ កិក្ខុ ក្នុងសាលានោះ ពិចារណា

ឃើញកាយក្នុងកាយ ខាងក្នុង មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិនិទោមនស្សក្នុង
លោក ។ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ គ្រោះ មានព្យាយាម
ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស ។ បេ ។ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ
ព័ន្ធខាងក្នុងព័ន្ធខាងក្រៅ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស
មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិនិទោមនស្ស
ក្នុងលោក ។

(៥៧០) អដ្ឋត្ថំ វេទនាសុ វេទនាទុបស្សំ វិហាតំ
 អាតាមី សម្មជានោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាដោមទស្សំ ។ តហំត្វា វេទនាសុ វេទនាទុបស្សំ
 វិហាតំ អាតាមី សម្មជានោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាដោមទស្សំ ។ អដ្ឋត្ថតហំត្វា វេទនាសុ វេទនា-
 ទុបស្សំ វិហាតំ អាតាមី សម្មជានោ សតំមា វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈាដោមទស្សំ ។

(៥៧១) អដ្ឋត្ថំ ចិត្តេ ។ តហំត្វា ចិត្តេ ។ អដ្ឋ-
 ត្តតហំត្វា ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សំ វិហាតំ អាតាមី សម្ម-
 ជានោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមទស្សំ ។

(៥៧២) អដ្ឋត្ថំ ធម្មេសុ ។ តហំត្វា ធម្មេសុ ។
 អដ្ឋត្តតហំត្វា ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហាតំ អាតាមី
 សម្មជានោ សតំមា វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោ-
 មទស្សំ ។ ឯត្តាវតា ខោ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ចត្តា-
 រោ សតំម្បដ្ឋានា អារត្វា ហោត្តំតិ ។

(៥៧០) ពិចារណាយិញ្ញវេទនាកុដិវេទនាទុបស្សយនាទុកុដិ
 មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សកុដិលោក ។ ពិចារណាយិញ្ញវេទនា
 កុដិវេទនាទុបស្សយនាទុកុដិ មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស
 មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សកុដិ
 លោក ។ ពិចារណាយិញ្ញវេទនា កុដិវេទនាទុបស្សយនាទុកុដិ
 ទាំងនាទុកុដិ មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តី
 ដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សកុដិលោក ។

(៥៧១) កុដិចិត្តានិកុដិ ។ កុដិចិត្តានិក្រៅ ។ ពិចារណា
 យិញ្ញចិត្តកុដិចិត្តទាំងនាទុកុដិទាំងនាទុកុដិក្រៅ មានព្យាយាមជាត្រៀងដុត
 កំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិវេ
 ទនាមនស្សកុដិលោក ។

(៥៧២) កុដិធម្មិទុបស្សយនាទុកុដិ ។ កុដិធម្មិទុបស្សយនាទុ
 ក្រៅ ។ ពិចារណាយិញ្ញធម្មិកុដិធម្មិទុបស្សយនាទុកុដិទាំងនាទុកុដិក្រៅ
 មានព្យាយាមជាត្រៀងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បង់ខ្ញុំអភិជ្ឈានិវេទនាមនស្សកុដិលោក ។ ម្ចាស់អារុសោ ដោយ
 ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ទើបឈ្មោះថាភិក្ខុធ្វើសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឲ្យបរិបូណ៌ ។

[៥៧៣] ឯកំ សមយំ អាយស្មា អនុរុទ្ធា សា-
 វត្តិយំ វិហារមំ សុគន្ធាវ ។ អថទោ សម្ពហុលា កំក្ខ
 យេនាយស្មា អនុរុទ្ធា តេនុបសន្តមីសុ ទុបសន្តមិក្ខា
 អាយស្មតា អនុរុទ្ធន សទ្ធិ សម្មោទិសុ សម្មោទន័យំ
 កាដំ សារាណិយំ វិតិសារត្វា ឯកមន្តំ ធិសិទិសុ ។
 ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធា ទោ តេ កំក្ខ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធ
 ឯតនភេតុំ កកមេសំ អាយស្មា អនុរុទ្ធា ធម្មានំ ការិ-
 តត្តា ពហុលីកតត្តា មហាកំញត្តំ^(១) បត្តោតិ ។

[៥៧៤] ចតុន្តំ ទ្វាហំ អារុសោ សតិប្បដ្ឋាចានំ
 ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាកំញត្តំ បត្តោ ។ កក-
 មេសំ ចតុន្តំ ។ ឥនារុសោ^(២) កាយេ កាយានុបស្សិ
 វិហារមំ អាតាមិ សម្មជាតោ សតិមា វិធម្យ លោកេ
 អភិជ្ឈុដោមនស្សំ ។ វេននាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេស្ស
 ធម្មានុបស្សិ វិហារមំ អាតាមិ សម្មជាតោ សតិមា

១ ឧ. មហាកំញត្តំ ។ ២ ម. ឥនារុ អារុសោ ។ ឧ. ពោហហុសោ ។

[៥៧៥] សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ គង់នៅស្បែក
 ឆ្នេរស្ទឹង សុគន្ធ ទៀបក្រុងសាវត្ថិ ។ ត្រាវោះឯង កំពូច្រែចម្រ
 ចូលទៅក្រែងអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យ
 កត់តាត់មួយនឹងព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវកត់
 តាត់នឹងពាក្យដែលចូលរំលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងវិសមគួរ ។ លុះកំពូ
 ទាំងនោះ អង្គុយក្នុងវិសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុដូច្នោះថា
 ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ បានសម្រេចទូរអភិញ្ញាដឹង ព្រោះចំរើន ធ្វើឲ្យ
 ច្រើនទូរក្នុងមិដូចម្តេចខ្លះ ។

[៥៧៦] ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំបានសម្រេចទូរអភិញ្ញាដឹង ព្រោះ
 តែចំរើនធ្វើឲ្យច្រើនទូរសតិប្បដ្ឋានចាំទិស ។ សតិប្បដ្ឋានចាំទិស តើម្តេ
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអារុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំពិចារណាយើញកាយ
 ក្នុងកាយមានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស មានសចក្តីដ៏ធំខ្លួន
 មានស្មារតី កំចាត់បង្កើតអភិជ្ឈានីតិទោមនស្សក្នុងលោក ។ ក្នុងវេទនា
 ចាំទិស្សាយ ។ ក្នុងចិត្ត ។ ពិចារណាយើញធម៌ក្នុងធម៌ចាំទិស្សាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកិលេស មានសចក្តីដ៏ធំខ្លួន មានស្មារតី

វិទយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាដោមទស្សំ ។ ឥមេសំ ទ្វាហំ
 អាវុសា ចតុដ្ឋំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា
 មហាកិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ ឥមេសត្វ បដាហំ អាវុសោ
 ចតុដ្ឋំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិតត្តា ពហុលីកតត្តា ហំ
 ធម្មំ ហំទតោ អត្តញ្ញាសី មជ្ឈិមំ ធម្មំ បដ្ឋិមតោ
 អត្តញ្ញាសី បណីតំ ធម្មំ បណីតតោ អត្តញ្ញាសីន្តំ ។

(៥៧៥) ឯកំ សបយំ អាយស្មា ច អនុវត្តោ
 អាយស្មា ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច បហាមោគ្គល្លា-
 ដោ សាកេតេ វិហារន្តំ កណ្តកំវិទេ ។ អថទោ អាយស្មា
 ច សារីបុត្តោ អាយស្មា ច បហាមោគ្គល្លាដោ
 សាយល្លាសមយំ បដិសល្លាដោ វុដ្ឋិតា យេនាយស្មា
 អនុវត្តោ តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្វា អាយស្មតា
 អនុវត្តន មន្ទិ សម្មោទីសុ សម្មោទិយំ តាចំ សារា-
 ណីយំ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទីសុ ។ ឯកមន្តំ
 ឯសិទ្ធា ទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវត្តំ
 ឯកទរោច សេត្តោនាវុសោ អនុវត្តំ កំកុដា កតមេ
 ធម្មា ឧបសម្បដ្ឋំ វិហារតព្វាតិ ។

កំចាតំបដិវត្តំអភិជ្ឈានីតោមទស្សក្នុងលោក ។ ខ្នាលអាវុសោ ខ្ញុំបាន
 សម្រេចរតិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤
 នេះឯង ។ ខ្នាលអាវុសោ មួយទៀតខ្ញុំបានដឹងច្បាស់ឲ្យដំបៅកតាប
 តាមសភាពថោកតាប ដឹងច្បាស់ឲ្យដំបៅយ៉ាងកណ្តាល តាមសភាព
 យ៉ាងកណ្តាល ដឹងច្បាស់ឲ្យដំបៅដំរុកម តាមសភាពដំរុកម កំព្រោះត
 ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះដែរ ។

(៥៧៥) សម័យមួយ ព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុផង ព្រះសារីបុត្ត
 ដ៏មានអាយុផង ព្រះបហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុផង គន្លឹះនៅក្នុងកណ្ត-
 កំវិទេ (វិញ្ញាតស្សាតដោយបញ្ច) ទៀបក្រុងសាកេត ។ គ្រានោះឯង
 ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុធំដ៏ព្រះបហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ចេញអំពី
 ចំសម្បក្នុងសាយល្លាសម័យ ចូលទៅក្រុងព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុ លុះចូល
 ទៅដល់ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ជាមួយនឹងព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុ លុះ
 បញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវរាក់ទាក់ នឹងពាក្យដែលត្រូវលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុង
 ចំសមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អង្គុយនៅក្នុងចំសមគួរហើយ
 បានសួរព្រះអនុវត្តដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ខ្នាលអាវុសោអនុវត្ត ត្អូងធម៌ដូច
 ម្តេច ដែលកំកុដាសេក្ខុស្មសម្រេចសម្រាន្តទៅគ្រប់វិយាចបទទាំង ៤ ។

[៥៧៦] សេក្ខោនុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា ទមសម្មជ្ឈំ វិហារេ ។ ។ កតមេ ចត្តា-
 រោ ។ ឥនាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហា-
 រតិ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារតិ
 អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ អ-
 ភិជ្ឈានោមធស្សំ ។ សេក្ខោនុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា
 ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ទមសម្មជ្ឈំ វិហារត្វាតិ ។

[៥៧៧] សារកេតិដានំ ។ ឯកមន្តំ ចំសំន្នា
 តោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវុទ្ធិំ ឯតនេ-
 ច អសេក្ខោនុសោ អនុវុទ្ធិំ ភិក្ខុនា កតមេ ធម្មា
 ទមសម្មជ្ឈំ វិហារត្វាតិ ។

[៥៧៦] ម្នាលភាវុសោសារីបុត្ត សតិប្បដ្ឋានទាំង២ ភិក្ខុជា
 សេត្តុភូសម្រេចសម្រាន្តទៅគ្រប់វិវាយបឋទាំង២ ។ សតិប្បដ្ឋាន
 ទាំង២ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណា
 ឃើញកាយក្នុងកាយ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។ ក្នុងចិត្ត ។ ។
 ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈានីមិទេម-
 នស្សក្នុងរោក ។ ម្នាលភាវុសោសារីបុត្ត សតិប្បដ្ឋានទាំង២ នេះ
 ដែលភិក្ខុជាសេត្តុភូសម្រេចសម្រាន្តទៅគ្រប់វិវាយបឋទាំង២ ។

[៥៧៧] សារកេតិដាន ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ គឺស្នូត្រូវអនុវុទ្ធដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ម្នាល
 ភាវុសោអនុវុទ្ធិ ពួកធម៌ដូចម្តេច ដែលភិក្ខុជាសេត្តុភូសម្រេចសម្រាន្ត
 ទៅគ្រប់វិវាយបឋទាំង២ ។

[៥៧៨] អសេត្តេនាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានា ឧបសម្បជ្ឈ វិហារត្យាតំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 វេនាវុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុមស្សី វិហារតិ
 អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមទស្សំ ។ វេនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មសុ
 ចម្មាទុមស្សី វិហារតិ អាតាបិ សម្បជានោ សតិមា វិ
 ទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមទស្សំ ។ អសេត្តេនាវុ
 សោ សារីបុត្ត ភិក្ខុនា កមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារត្យាតំ ។

[៥៧៩] សារកកខិទានំ ។ ឯកមន្តំ ជិសំប្រា ចោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុវុទ្ធិ ឯកទកេច
 កតមេសំ អាយស្មា អនុវុទ្ធា ចម្មានំ កាវិត្តា តហុ
 លីកត្តា មហាភិញ្ញត្តំ បត្តាតំ ។

[៥៧៨] ខ្នាលអារុសាសារីបុត្ត សតិប្បដ្ឋាន ៤ ភិក្ខុជាអសេត្តុ
 ក្សសម្រេចសម្រាន្តនៅគ្រប់វិវិយាបថទាំង ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ខ្នាលអារុសា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញកាយ
 ក្នុងកាយ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនឿខ្ល
 មានស្មារតី កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈានិទិទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ក្នុងវេនា
 ទាំងឡាយ ១ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាយើញនិមិត្តនិមិត្តទាំងឡាយ
 មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីជំនឿខ្ល មានស្មារតី
 កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈានិទិទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ខ្នាលអារុសាសារីបុត្ត
 សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ភិក្ខុជាអសេត្តុក្សសម្រេចសម្រាន្តនៅគ្រប់វិវិយាបថ
 ទាំង ៤ ។

[៥៧៩] សារកកខិទាន ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អន្តិយ
 ក្នុងវិសមក្សាហើយ ក៏សូត្រអនុវុទ្ធដ៏មានអាយុដូច្នោះថា ព្រះអនុវុទ្ធ
 ដ៏មានអាយុ បានសម្រេចខ្លួនអភិញ្ញាដឹង ព្រោះចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនខ្លួនមិ
 ទាំងឡាយដូចម្តេចខ្លះ ។

[៦០០] ចន្ទ្គំ ទ្វាហំ អារុសោ សតិប្បដ្ឋានំ កា-
 វិតត្តា តហុលីកតត្តា បហោកិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ កតបេសំ
 ចន្ទ្គំ ។ វេទាហំ អារុសោ កាយេ កាយានុបស្សី
 វិហារមំ អាតាបី សម្បជានោ សតិហា វិទេយ្យ លោកេ
 អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ
 ចន្ទានុបស្សី វិហារមំ អាតាបី សម្បជានោ សតិហា
 វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទេសំ ទ្វាហំ
 អារុសោ ចន្ទ្គំ សតិប្បដ្ឋានំ កាវិតត្តា តហុលី-
 កតត្តា មហាកិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ វេទេសត្វ បដាហំ
 អារុសោ ចន្ទ្គំ សតិប្បដ្ឋានំ កាវិតត្តា តហុលីក-
 តត្តា សហស្សលោកំ អភិជានមីតិ ។

[៦០១] សារត្តិចំដានំ ។ តត្រិ ទោ អាយស្មា
 អនុកុដ្ឋោ ភិក្ខុ អាមន្តេសំ ។ បេ ។ ឯតទេវេច ចត្តា-
 រោមេ អារុសោ សតិប្បដ្ឋានោ កាវិតា តហុលីកតា
 តណ្ហាត្តយោយ សំវត្តន្តំ ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 វេទារុសោ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហារតំ ។
 វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ធម្មេសុ ចន្ទានុបស្សី វិហារតំ

[៦០០] ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំបាទសម្រេចខ្ញុំអភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះវេទ
 ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលអារុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បដិអភិជ្ឈានិទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ក្នុងវេទនាព័ន្ធភ្យាយ ១ ។
 ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ព័ន្ធភ្យាយ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងផុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិ
 អភិជ្ឈានិទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំបាទសម្រេចខ្ញុំ
 អភិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។
 ម្នាលអារុសោ មួយខ្លឹម ដែលខ្ញុំដឹងច្បាស់នូវលោកមួយពាន់ ក៏ព្រោះ
 តែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦០១] សារត្តិចំដានំ ។ ក្នុងចំនោះឯង ព្រះអន្តរាទ្ធដ៏មាន
 កាយ ហៅភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយមក ។ បេ ។ ពោលដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោ
 សតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះ ដែលភិក្ខុចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ វេទនាប្រតិក្ខ
 ទៅដើម្បីអស់តណ្ហា ។ សតិប្បដ្ឋាន ៤ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអារុសោ
 ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ ១ ។ ក្នុងវេទនា
 ព័ន្ធភ្យាយ ១ ។ ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌ព័ន្ធភ្យាយ

អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិធីយ្យ លោកោ
អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឥមេ ចោ អារុសោ ចត្តារោ
សតិប្បដ្ឋានោ កាវិណា តហុលំភតា តណ្ហាត្រយាយ
សំវត្តន្តិ ។

[៦០២] ឯកំ សមយំ អាយស្កា អនុរុទ្ធា សារ-
ត្តិយំ វិហារិ សលន្យាតារេ ។ តត្រិ ចោ អាយស្កា
អនុរុទ្ធា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ។ មេ ។ ឯតនភោច សេយ្យ-
ជាមិ អារុសោ តត្តាននិ ចាចិធនិញ្ច ចាចិធនោណា
ចាចិធបញ្ញា អថ មហាជនកាយោ អាតក្ខេយ្យ
កុដ្ឋាលចិដកំ អាតាយ មយំ ឥមំ តត្តាននិ បច្ឆាននិ
ករិស្សាម បច្ឆាចោណំ បច្ឆាបញ្ញានិ ។ តំ កី មញ្ញាថ
អារុសោ អមិ ទ្ធិ សោ មហាជនកាយោ តត្តា-
ននិ បច្ឆាននិ ករេយ្យ បច្ឆាចោណំ បច្ឆាបញ្ញានិ ។
ចោ រោតំ អារុសោ ។ តំ កំស្ស ហេតុ ។ តត្តា
អារុសោ ននិ ចាចិធនិញ្ច ចាចិធនោណា ចាចិធបញ្ញា

មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
កំចាត់បំបាត់អភិជ្ឈានិវរោមនស្សក្នុងរហេតុ ។ ម្ចាស់អារុសោ សតិ-
ប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ដែលកំចាត់វិនិច្ឆ័យចេញចោល រួមនឹងប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីអស់កល្លា ។

[៦០២] សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ នៅក្នុងផ្ទះធ្វើ
ដោយឈើស្រស់ ទៀបគ្រន្តសារីត្តិ ។ ក្នុងចំនោមឯង ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មាន
អាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក ។ មេ ។ ពោលថ្មីចេះថា ម្ចាស់អារុសោ
ទទួកន្តិ មានទំនាបទៅវាទិកើត មានជម្រាលទៅវាទិកើត ឈមទៅ
វាទិកើត តែពួកមហាជន កាន់យកបបទិកញ៉ើ មកដោយគិតថា
យើងទាំងឡាយនឹងធ្វើទំនេកន្តិនោះ ឲ្យមានទំនាបទៅវាទិកើត ឲ្យមាន
ជម្រាលទៅវាទិកើត ឲ្យឈមទៅវាទិកើតវិញ ។ ម្ចាស់អារុសោ
អ្នកទាំងឡាយយល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ចុះពួកមហាជននោះ តប្បធ្វើ
ទំនេកន្តិ ឲ្យមានទំនាបទៅវាទិកើត ឲ្យមានជម្រាលទៅវាទិកើត ឲ្យ
ឈមទៅវាទិកើតបានដែរទេ ។ ម្ចាស់អារុសោ ធ្វើដូច្នោះមិនបានទេ ។
ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់អារុសោ ជឿនថាទំនេកន្តិនោះ មាន
ទំនាបទៅវាទិកើត មានជម្រាលទៅវាទិកើត ឈមទៅវាទិកើតហើយ

សា ន សុត្តន្ត បញ្ជាដំនួង កាតុ បញ្ជាដោល បញ្ជា-
 បញ្ជា យាវ នៅ ច ច យ សោ បរាសិវេន្ទ កា-
 លមថស្ស វិយាតស្ស កាតិ អស្សតិ ។ ឯវទេវ ទោ
 អារុសោ កំគុំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ កាវេន្ទ ចត្តារោ
 សតិប្បដ្ឋានេ ពហុលីការោន្តំ វាសា វា វាជមហាមត្តា
 វា មិត្តា វា វាមត្តា វា ញាតិ វា សាលោហិតា
 វា គោតេហិ វាភិហដ្ឋំ បវរយ្យំ ឯហត្ថោ បុរិស
 កំន្ទ វាម កាសាវា អនុធមាដ្ឋំ កំ មុណ្ណោ កាតា-
 លមនុស្សំ ឯហិ ហិមាយាវន្តិកា កោតេ ច កុញ្ញ-
 ស្ស បុត្តានិ ច កាតេហិតិ ។ សោ វន អារុសោ កំគុំ
 ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ កាវេន្ទ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 ពហុលីការោន្តោ កំគុំ បច្ចុត្តាយ ហិមាយាវន្តិស្សតិ
 នេតំ ហិមំ វិជ្ជតិ ។ តំ តិស្ស ហេតុ ។ យំ កំ
 អារុសោ^(១) ចិត្តំ ធិយរត្តំ វិវេកនិដ្ឋំ វិវេកនោណំ វិវេក-
 បញ្ជាវ តថា^(២) ហិមាយាវន្តិស្សតិ នេតំ ហិមំ វិជ្ជតិ ។

១ ឧ. ប. យញ្ជិ ពី អារុសោ ។ ២ តំ វា ។

នេមិទងាយធ្វើឲ្យមានទំនាបទៅទាំងលិច ឲ្យមានផ្រែមាលេទៅទាំងលិច
 ឲ្យឈមទៅទាំងលិចវិញបានទេ ឯពួកមហាជននោះ គ្រាន់តែបានចំ-
 ណែកសេចក្តីលំបាកនឹងសេចក្តីចង្អៀតបង្កល់ប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងណាមិញ ។
 ម្ចាស់អារុសោ ព្រះរាជក្តី មហាមាត្រ្យយេស៊ីព្រះរាជក្តី មិត្តក្តី អមាត្រ្យក្តី
 ញាតិក្តី សាលោហិតក្តី ទាំងភាគៈទាំងឡាយមកបរិណេកកុំផលកំពុង
 ចំរើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ កំពុងធ្វើឲ្យច្រើន ឲ្យសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ថា
 ម្ចាស់បុរសដំរើន ចូរម្នកមកអោយ សំរេចតាសាវៈទាំងនេះ សម្រេច
 ប្រយោជន៍អ្វីដល់អ្នក អ្នកជាមនុស្សត្រូវរលកាន់អំបែងគ្រាប់សុំនេ
 ប្រយោជន៍អ្វី អ្នកចូររំលែកទ្រប់មករកគេទៅកាតប ចូរច្រើប្រាស់
 ភោគៈទាំងឡាយផង ចូរធ្វើបុណ្យទាំងឡាយផង ។ ម្ចាស់អារុសោ
 កុំកុំផលកំពុងចំរើនសតិប្បដ្ឋាន ៤ កំពុងធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤
 នោះទើបពោលលាសិក្ខា ត្រឡប់មករកទៅកាតបវិញដូច្នោះ ហេតុនេះ
 វែមនិមិទមានឡើយ ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់អារុសោ
 ផ្សិតជាចិត្ត (បេសំលោក) មានទំនាបទៅកេសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មាន
 ផ្រែមាលេទៅកេសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ឈមទៅកេសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អស់
 កាលយូរអង្វែងមកហើយ ទីនិទ្យ (លោក) ត្រឡប់ទៅកេសេចក្តីកាតប
 ដូច្នោះ ហេតុនេះវែមនិមិទមានឡើយ កំយ៉ាងនោះឯង ។

(៦០៣) កងព្យាសោ កិក្ខុ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 ការវតិ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ តហលីករោតិ ។ វិហារ-
 សោ កិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សី វិហារតិ ។ វេទនា-
 សុ ។ ចិន្តេ ។ ធម្មេសុ ចហទុបស្សី វិហារតិ អាតាមិ
 សម្មជាទោ សតិមា វិនិយម្យ លោកេ វេកិដ្ឋារោម-
 ទស្សី ។ ឯវេ ទោ អាវុសោ កិក្ខុ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ
 ការវតិ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ តហលីករោតិ ។

(៦០៤) ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ
 អាយស្មា ច សារីបុត្តោ វេសាលិយំ វិហារន្តិ អម្ពតាលិ-
 វិទេ ។ អថទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ សាយណ្ណសមយំ
 បដិសល្លាតា វុដ្ឋិតោ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ ឯសំរោ ទោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទរោច
 វិប្បសន្នាទិ ទោ តេ អាវុសោ អនុរុទ្ធ ឥន្ទ្រិយាឯ
 បរិសុទ្ធោ ឡុវវណ្ណោ បរិយោទានោ ។ តេតមេនាយស្មា
 អនុរុទ្ធោ វិហារមទ ឯតវហិ តហលី វិហារតិ ។

(៦០៧) ម្ចាស់អាវុសោ ចុះកិក្ខុចំរើមសតិប្បដ្ឋាន ៤ ធ្វើឱ្យច្រើន
 ខ្លួនសតិប្បដ្ឋាន ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ កិក្ខុ ក្នុងសាសនា-
 នេះ ពិចារណាឃើញតាយក្នុងកាយ ១ ។ ក្នុងវេទនាព័ន្ធខ្យាយ ១ ។
 ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាឃើញអមិត្តក្នុងអមិត្តព័ន្ធខ្យាយ មានព្យាយាម
 ជាត្រៀងដុតកំដៅកំលេស មានសេចក្តីជំនឿ មានស្មារតី កំចាត់បដិ
 អតិជ្ជានិទិពាមស្សក្នុងវេណក ១ ។ ម្ចាស់អាវុសោ កិក្ខុចំរើមសតិ-
 ប្បដ្ឋាន ៤ ធ្វើឱ្យច្រើនខ្លួនសតិប្បដ្ឋាន ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦០៨) សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ខឹងព្រះសារីបុត្ត
 ដ៏មានអាយុ នៅក្នុងអម្ពបាលីវេ ជិតត្រង់វេសាលី ។ គ្រាតោះឯង
 ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ចេញចាកទីសម្តែង ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ។ បេ ។
 លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះអនុរុទ្ធ
 ដ៏មានអាយុថ្មីថ្មីថា ម្ចាស់អាវុសោអនុរុទ្ធ ឥន្ទ្រិយព័ន្ធខ្យាយរបស់អ្នក
 ជ្រះថ្លា សម្បូរមុខរបស់អ្នកបរិសុទ្ធជ្រូវផង ។ ឥឡូវនេះ ព្រះអនុរុទ្ធ
 ដ៏មានអាយុ ច្រើននៅដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច ។

[៦០៥] ចតុស្ស ទ្វាបំ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានេសុ
 សូបដ្ឋិតចំត្តោ^(១) ឯតរាហំ តហុលំ វិហារមំ ។ កតតេសុ
 ចតុស្ស ។ ឥនាហំ អាវុសោ កាយេ កាយាទុបស្សី
 វិហារមំ អាតាមិ សម្មជាតោ សតិមា វិធម្យ លោកេ
 អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ វេទនាសុ ។ តិច្ឆ ។ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សី វិហារមំ អាតាមិ សម្មជាតោ សតិមា
 វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមទស្សំ ។ ឥមេសុ ទ្វាបំ
 អាវុសោ ចតុស្ស សតិប្បដ្ឋានេសុ សូបដ្ឋិតចំត្តោ ឯត-
 រាហំ តហុលំ វិហារមំ ។ យោ សោ អាវុសោ កិច្ច
 អរាហំ ទិណាសវេ វុសិគវា កតតេរណិយោ ឱហិ-
 តតារោ អទុប្បត្តសទត្តោ បរិត្តិណាភវសញ្ញាជនោ
 សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ សោ ឥមេសុ ចតុស្ស សតិប្បដ្ឋា-
 នេសុ សូបដ្ឋិតចំត្តោ តហុលំ វិហារត័តំ ។ ណាវា^(២) នោ
 អាវុសោ សុលទ្ធុ^(៣) នោ អាវុសោ យេ មយំ អា-
 យស្មតោ អនុវុទ្ធស្ស សម្មទាវ អស្សុត្តិ អាសកិកំចំ
 កាសមាទស្សតិ ។

១ ម. សុប្បត្តិចំត្តោ ។ ២ ឧ. ណាវាវេ ។ ៣ សុលទ្ធុ វេ ។

[៦០៥] ម្នាលអាវុសោ ឥច្ឆាវេនេវុំច្រិនទៅដោយមានចិត្ត
 ដ៏កល់សិប្បក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៦ ។ សតិប្បដ្ឋាន ៦ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 អាវុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំពិចារណាយើញកាយក្នុងកាយ មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី
 កំចាត់បដិអភិជ្ឈានិទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ១ ។
 ក្នុងចិត្ត ១ ។ ពិចារណាយើញដំណឹងចម្រើនទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បដិ
 អភិជ្ឈានិទោមនស្សក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលអាវុសោ ឥច្ឆាវេនេវុំច្រិន
 ទៅដោយមានចិត្តដ៏កល់សិប្បក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៦ នេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោ
 កិច្ចឯណាជាព្រះអរហន្តទិណាស្រព មានព្រហ្មចរិយៈបានទៅរួចហើយ
 បានសោឡសកិច្ចធ្វើរួចហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ បានសញ្ញាជនៈ (ធម៌ជាគ្រឿងប្រកបសត្វឱ្យ
 ជាប់នៅ) ក្នុងភពអស់ហើយ រួចស្រឡះចាកកិលេស ព្រោះដឹងប្រពៃ
 កិច្ចការឈ្នះជាច្រើនទៅដោយមានចិត្តម្តងសិប្បក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៦
 នេះ ។ ម្នាលអាវុសោ ជាលក្ខណៈសំយោងហើយ ម្នាលអាវុសោ យើង
 បានល្អហើយ ព្រោះយើងបានស្តាប់អាសកិកំចាត់ពារមុខព្រះអនុវុទ្ធ
 ដ៏មានពាយុចំពូជិកាលដោយពិការនេះឯង ។

(៦០៦) ឯកំ សមយំ ភាយស្មា អនុរុទ្ធា សារត្តិ-
 យំ វិហារតិ អនុវេស្មី អាតាចំតោ ទុក្ខំតោ ពាឡត្តិ-
 លាលោ ។ អថេចា សម្ពហុលា កំត្វ យេនាយស្មា
 អនុរុទ្ធា តេទុបសង្កម្មីសុ ទុបសង្កម្មិត្វា ភាយស្មន្តំ
 អនុរុទ្ធិ ឯតនកេចំ កតមេនាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស
 វិហារេន វិហារតោ ទប្បដ្ឋា សារីរិកា ទុក្ខា វេទនា
 ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តំដ្ឋង្គិតំ ។

(៦០៧) ចតុស្ស ចោ មេ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានេសុ
 ស្វបដ្ឋិតចិត្តស្ស វិហារតោ ទប្បដ្ឋា សារីរិកា ទុក្ខា
 វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តំដ្ឋង្គិតំ ។ កតមេសុ ច-
 តុស្ស ។ ឥតាហំ អាវុសោ កាយេ កាយាទុបស្សី
 វិហារមិ ។ វេទនាសុ ។ ចិត្តេ ។ ចម្មេសុ ចម្មាទុបស្សី
 វិហារមិ អាតាបិ សប្បជានោ សតិមា វិនិយ្យ លា-
 កេ អភិជ្ឈានេនស្ស ។ ឥមេសុ ចោ មេ អាវុសោ ច-
 តុស្ស សតិប្បដ្ឋានេសុ ស្វបដ្ឋិតចិត្តស្ស វិហារតោ ទប្បដ្ឋា
 សារីរិកា ទុក្ខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តំដ្ឋង្គិតំ ។

(៦០៦) សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានកាយ ទៅក្នុងអន្ទវេន ជិត
 គ្រិស្ណាភ្នំ មានពេកាម ដល់ខ្យល់សេចក្តីខ្ពស់ មានជម្ងឺធ្ងន់ ។ គ្រា
 នោះឯង ភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅក្រែងព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានកាយ លុះចូលទៅ
 ដល់ បានសួរព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានកាយដូច្នោះថា ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានកាយនៅ
 ដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច បានជាទុក្ខវេទនាមានក្នុងសរីរកើតឡើងហើយ
 គ្របសង្កត់ចិត្តមិនបាន ។

(៦០៧) ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំមានចិត្តដម្កល់សិបក្នុង បតិប្បដ្ឋាន ២
 បានជាទុក្ខវេទនាមានក្នុងសរីរកើតឡើងហើយ គ្របសង្កត់ចិត្តមិនបាន ។
 សតិប្បដ្ឋាន ២ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំ
 ពិចារណាយើងកាយក្នុងកាយ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។ ក្នុង
 ចិត្ត ។ ពិចារណាយើងចម្រើនចម្រើនទាំងឡាយ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងបំបាត់ដោយសេស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី កំចាត់បង់
 អភិជ្ឈានិទ្ធិនៃអនុរុទ្ធក្នុងលោក ។ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំមានចិត្តដម្កល់
 សិបក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ២ នេះឯង បានជាទុក្ខវេទនាមានក្នុងសរីរកើតឡើង
 ហើយ គ្របសង្កត់ចិត្តមិនបាន ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស មហាវិញ្ញា

ធិស្សន្ទានំ

យោគាភេទ ទ្វេ វុត្តា
សុតទុក ល្អាតិ នាយោ
តណ្ហា ក្នុយ សលទ្យា ភារិ
អម្ពតាលិ តិលាយ^(១) ធម្មំ

១ ១. សត្វ ពាក្យនិយាយធម្មំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ មហាវិញ្ញា

ទុទ្ទាននៃហោរាគតវិគ្គតោនី

ចិយាយអំពីព្រះអនុរុទ្ធនៅក្នុងវិស្វតំ ត្រិវិសេសិប្បង្គ១ ២
លើក អំពីព្រះអនុរុទ្ធនៅវិស្វា ធូរស្វិនិសុកខុ ១ អំពីព្រះ
អនុរុទ្ធជាដើមនៅក្នុងកល្យាណី ៧ លើក អំពីការចិវិសេសិ-
ប្បង្គ១ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កល្យាណ ១ អំពីព្រះអនុរុទ្ធនៅ
ក្នុងផ្ទះធ្វើដោយឈើស្រស់ ១ អំពីព្រះអនុរុទ្ធនឹងព្រះសាវ័បុគ្គ
នៅក្នុងអម្ពបាលី ១ អំពីព្រះអនុរុទ្ធបាទអាណា ១ ។

ទុតិយវគ្គ

(៦០៤) ឯកំ សមយំ វាយស្នា អនុរុទ្ធា សា-
វត្តិយំ វិហារតិ វេតវេទ អនាថបិណ្ឌិកស្ស វារាមេ ។
អដទោ សម្ពហុហា ភិក្ខុ យេនាយស្នា អនុរុទ្ធា
គេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា វាយស្នតា អនុរុទ្ធន
។ មេ ។ ឯកបន្តំ ឯសិដ្ឋា ទោ តេ ភិក្ខុ វាយស្ន-
ន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទេវេន្តំ តាតបេសំ វាយស្នា អនុរុ-
ទ្ធោ ទម្ពានំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាកិញ្ញត្តំ
បត្តោតិ ។

(៦០៥) ចតុន្តំ ខ្វាហំ អាវុសោ សតិប្បដ្ឋានានំ
ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា មហាកិញ្ញត្តំ បត្តោ ។ ក-
តមេសំ ចតុន្តំ ។ វេទាហំ អាវុសោ កាយេ កា-
យានុបស្សិ វិហារមិ ។ វេទនាសុ ។ ចំរុត្ត ។
ទម្ពេសុ ទម្ពានុបស្សិ វិហារមិ អាតាមិ សម្មជាតោ

ទុតិយវគ្គ

(៦០៤) សម័យមួយ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ នៅក្នុងវិក្ក-
វេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ព័ទ្ធត្រងសាវត្តិ ។ ត្រាបានឯង
ភិក្ខុច្រើនបូ ចូលទៅព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏ពាលពាក្យសំណេះសំណាសន៍ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ។ មេ ។ លុះ
ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏យកនិទ័សមកហើយ ក៏សូត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ
ដូច្នោះថា ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ពុទ្ធសម្រេចម្ល៉ាស់កិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះ
ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យដុះដូចម្តេចខ្លះ ។

(៦០៥) ហួសត្រូវសោ ខ្ញុំពុទ្ធសម្រេចម្ល៉ាស់កិញ្ញាដ៏ធំ ព្រោះ
ចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ។ សតិប្បដ្ឋាន ដូចម្តេចខ្លះ ។
ហួសត្រូវសោ ក្នុងសាសនានេះ ខ្ញុំពិចារណាឃើញកាយក្នុងកាយ ។
ក្នុងវិទនាពានិទ្យាយ ។ ក្នុងចំក្ត ។ ពិចារណាឃើញធម៌ក្នុងធម៌
ពានិទ្យាយ មានព្យាយាមដាំស្រូវដុះដំដៅកាលស មានសេចក្តីដឹងខ្លួន

សតិហ វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាៈតាមទស្សំ ។
 ឥមេសំ ទ្វាហំ អាវុសោ ចតុត្ថំ សតិប្បដ្ឋាណំ
 ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា បណេតិក្ខាត្ថំ វត្តោ ។
 ឥមេសញ្ច បណាហំ អាវុសោ ចតុត្ថំ សតិប្បដ្ឋាណំ
 ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា កម្មសហស្សំ^(១) អនុស្សា-
 ណមីតិ ។

[២០០] ឥមេសញ្ច បណាហំ អាវុសោ ចតុត្ថំ ស-
 តិប្បដ្ឋាណំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា អនេកវិហិតំ
 ឥត្ថិវំ បច្ចុទ្ធកាមិ ឋិតាមិ ហុត្វា ពហុតា ហោមិ
 ។ យេ ។ យាវ ត្រឡាសោតា តាយេទ វសំ វត្តេមីតិ ។

[២០១] ឥមេសញ្ច បណាហំ អាវុសោ ចតុត្ថំ
 សតិប្បដ្ឋាណំ ការិកត្តា ពហុលីកតត្តា និព្វាយ
 លោកតាតុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តមាណុសំតាយ ទុកោ
 សន្នេ កុណាមិ និទ្វេ ច ហនុសេ ច យេ ម្ហា
 សន្និកោ ចាតិ ។

១ ម. ក្សសសហស្សំ ។

មានស្មារតី កំចាត់បដិអភិជ្ឈានីន៍ ពោមទស្សក្នុងរោគ ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ ខ្ញុំបានសម្រេចទូរអភិក្ខាមិ ព្រោះចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើនទូរសតិ-
 ប្បដ្ឋាន ៤ នេះឯង ។ ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំសឹកបានមួយ
 ពាន់កម្ម ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើនទូរសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[២១០] ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំបានសម្រេចវិទ្ធិនៈ
 ច្រើនប្រការ គឺខ្ញុំជាមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឱ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ក៏បាន
 ។ បេ ។ ធ្វើអំណាចឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយ ដឹកបដិសិទ្ធិហ្មុលោក
 ក៏បាន ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើនទូរសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[២១១] ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំឮ សំឡេង ពំនឹកយ៉ាង
 បាន គឺសំឡេងចិត្តនឹងសំឡេងជាបេសមនុស្ស ដែលទៅក្នុងច្បាយភ្នំ
 ក្នុងទីដីភក្តី ដោយសោតតក្កដូដូដូ ដំបូរសុទ្ធកន្ធនិសោកណាមួយជាបេស
 មនុស្សធម្មតា ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឱ្យច្រើន ទូរសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦០៤] ឥមេសត្វ បទាហំ អារុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិភត្តា ពហុលីកតត្តា បរសត្តានំ បរមុត្តណំ ទេតសា ទេតោ បរិច្ច ជាតាមិ សរាតំ វា ចិត្តំ សរាតំ ចិត្តន្តំ បទាហមិ ។ បេ ។ វិមុត្តំ ចិត្តន្តំ បទាហមិ ។

[៦០៥] ឥមេសត្វ បទាហំ អារុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិភត្តា ពហុលីកតត្តា ហិទញ្ច ហិទតោ អដ្ឋាទញ្ច អដ្ឋាទតោ យថាភូតំ បទាហមិ ។

[៦០៦] ឥមេសត្វ បទាហំ អារុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិភត្តា ពហុលីកតត្តា អតីតាទាតតប្បច្ចុប្បន្នានំ កម្មសហទានំ ហិទសោ ហេតុសោ វិចារតំ យថាភូតំ បទាហមិ ។

[៦០៧] ឥមេសត្វ បទាហំ អារុសោ ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ ការិភត្តា ពហុលីកតត្តា សត្វត្តកាមិទិ បទិបទិ យថាភូតំ បទាហមិ ។

[៦០៨] ម្នាលអារុសោ មួយទៀតខ្ញុំដឹងទ្បាស់ចិត្តរបស់សត្វដទៃ ឬក្តាលដទៃ ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ពោះចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦០៩] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិតឲ្យហេតុដ៏គួរ តាមហេតុដ៏គួរផង ឲ្យហេតុដ៏មិនគួរ តាមហេតុដ៏មិនគួរផង ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១០] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់តាមពិត ឲ្យវិបាករបស់បុគ្គលអ្នកសមាទានឲ្យរាម្ម ដែលជាអតីតៈ អនាគតៈ បច្ចុប្បន្ន តាមហេតុ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើន ឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១១] ម្នាលអារុសោ មួយទៀត ខ្ញុំដឹងច្បាស់ទ្បាស់បដិបទាដំណើរប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍គ្រប់យ៉ាង ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនឲ្យសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦១៦] ឥមេសញ្ច បទាហំ អាវុសោ ចតុដ្ឋំ សតិប្បដ្ឋានាធំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា អនេកនាតុនាណាធាតុលាភំ យថាក្ខតំ បទាណមីតិ ។

[៦១៧] ឥមេសញ្ច បទាហំ អាវុសោ ចតុដ្ឋំ សតិប្បដ្ឋានាធំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា សត្តានំ ធានាធំ ឫតិកតំ យថាក្ខតំ បទាណមីតិ ។

[៦១៨] ឥមេសញ្ច បទាហំ អាវុសោ ចតុដ្ឋំ សតិប្បដ្ឋានាធំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា បរសត្តានំ បរុត្តលានំ ឥន្ទ្រិយបរោមវយត្តំ យថាក្ខតំ បទាណមីតិ ។

[៦១៩] ឥមេសញ្ច បទាហំ អាវុសោ ចតុដ្ឋំ សតិប្បដ្ឋានាធំ ភាវិតត្តា ពហុលីកតត្តា ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តំ សង្កិលេសំ វោធានំ វុដ្ឋានំ យថាក្ខតំ បទាណមីតិ ។

[៦២៦] ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំជំនុំស្រឡាតាមពិភពនូវលោក ដែលមានធាតុច្រើនប្រការ មានធាតុផ្សេងៗ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦២៧] ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំជំនុំស្រឡាតាមពិភពនូវអន្តរាស្រ័យផ្សេងៗ របស់សត្វចាំឯងឡាយ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦២៨] ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំជំនុំស្រឡាតាមពិភពនូវសេចក្តីទំនំ ទំនំចាស់ក្លានៃឥន្ទ្រិយ របស់ពួកសត្វដទៃ ពួកបុគ្គលដទៃ ទុរុទ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

[៦២៩] ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំជំនុំស្រឡាតាមពិភពនូវខោស អាទិសង្ឃ ទំនំការចេញចាកឈាន វិមោក្ខ សមាធិ សមាបត្ត ចាំឯងឡាយ ក៏ព្រោះតែចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើននូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ នេះដែរ ។

(៦២០) ឥមេសត្វ បដាហំ អាវុសោ ចតុដ្ឋំ
សតិប្បដ្ឋាបាធំ ការិវត្តា ពហុលីកតត្តា អនេការិហំតំ
បុត្រេនិកំសំ អនុស្សាមីតិ ។ សេយ្យមីធំ ។ ឃកំបិ ជាតិ
ទ្រេនំ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការិ សទទ្ទេសំ
អនេការិហំតំ បុត្រេនិកំសំ អនុស្សាមីតិ ។

(៦២១) ឥមេសត្វ បដាហំ អាវុសោ ចតុដ្ឋំ ស
តិប្បដ្ឋាបាធំ ការិវត្តា ពហុលីកតត្តា និព្វេន ចត្តុបា
វិសុទ្ធន អតិក្កន្តហានុសកេន សត្តេ បស្សាមី ចវិមារេ
ឧបបដ្ឋមារេ ។ បេ ។ ឥតិ និព្វេន ចត្តុបា វិសុទ្ធន
អតិក្កន្តហានុសកេន ។ បេ ។ យជាតាប្បមកេ សត្តេ
បដាបាមីតិ ។

(៦២២) ឥមេសត្វ បដាហំ អាវុសោ ចតុដ្ឋំ
សតិប្បដ្ឋាបាធំ ការិវត្តា ពហុលីកតត្តា អាសវំធំ
ឡយា អបាសវំ បេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ និដ្ឋោ ធម្ម
សយំ អភិញ្ញា សច្ចិតត្វា ឧបសម្បដ្ឋ វិហារមីតិ ។

(៦២០) ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំរំលឹកឃើញខ្ញុំបុត្រនិកំស
ច្រើនប្រការ ក៏ព្រោះគេចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន២ នេះដែរ ។
លើកឃើញដូចម្តេច ។ គឺ ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។ លើកឃើញខ្ញុំ
បុត្រនិកំស ច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទេសដូច្នោះ ។

(៦២១) ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំមើលឃើញខ្ញុំភក្តសត្វ
កំពុងច្បុក កំពុងកើត ដោយទំពូចក្នុងបិសុខ កន្លងបង់ចក្កជាបេសំ
បទុស្សនម្មតា ។ បេ ។ ខ្ញុំដឹងច្បាស់ខ្ញុំភក្តសត្វ ចូលទៅកើតតាមយថា-
ភម្ម ។ បេ ។ ដោយទំពូចក្នុងបិសុខ កន្លងបង់ចក្កជាបេសំបទុស្សនម្មតា
ដូច្នោះ ក៏ព្រោះគេចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនខ្ញុំសតិប្បដ្ឋាន២ នេះដែរ ។

(៦២២) ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
សម្រេច ខ្ញុំចោតោវិមុត្តិនិពញាវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់
អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាជំនួយ ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបទុប្បម្ម
សម្រេចសម្រាន្តនៅ ក៏ព្រោះគេចំរើន ធ្វើឲ្យច្រើនខ្ញុំសតិប្បដ្ឋានទាំង២
នេះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខារាមវិញ្ញា

ធិស្សន្តិកា

សហស្សំ ឥទ្ធិ អថ បទ
 ចេតោបវច្ឆាដ្ឋានបេតិណំ^(១)
 បដិគោលំគោ បាណនំមុត្តិ
 ឥន្ទ្រិយំ ជាទន្ធិ តំស្សោ វិជ្ជាតិ^(២) ។

អនុវត្តសំយុត្តំ ឥន្ទ្រិកំ ។

១ ឆ. សហស្ស ២ ឥទ្ធិ អថ ២ បទ ចេតោបវច្ឆាដ្ឋានបេតិកំ ។ ២ ឆ. ភាសាវិញ្ញា ឥន្ទ្រិយំ
 ជាទន្ធិស្សោ វិជ្ជាតិ ។ ឆ. លាភនំ តំស្សោ វិជ្ជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខារាមវិញ្ញា

ទទ្ធាននៃទុតិយវិញ្ញាណោភិ

ខំយាយអំពីព្រះអនុវត្តសំយុត្តំ ១ ពានំកម្ម ១ អំពីបាទ
 បូជិ ១ អំពីកំណត់ដឹងចិត្ត ១ អំពីហេតុកម្មខ័ណ្ឌបិណ្ឌ ១ អំពី
 កម្មសមាទាន ៣ យ៉ាង ១ អំពីផលបដិបទ ១ អំពីដឹង
 លោក ១ អំពីដឹងអព្យាស្រ័យវេជ្ជវិទ្យា ១ អំពីដឹងឥន្ទ្រិយ ១
 អំពីដឹងវិញ្ញាណ ១ ។

ចប់ អនុវត្តសំយុត្តំ ។